

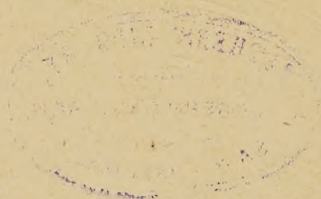

Digitized by the Internet Archive
in 2025

CATENA EVANGELIORUM

SACERDOTI MEDITANTI

PROPOSITA

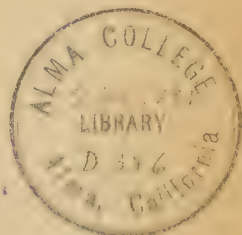
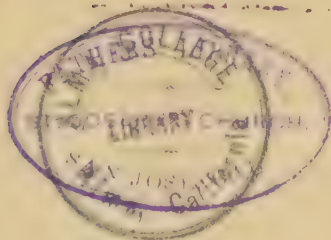
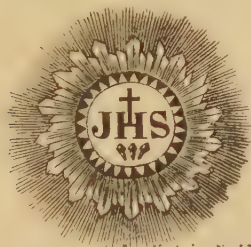
CATENA EVANGELIORUM

SACERDOTI MEDITANTI

PROPOSITA

(Meditationes)

(Delplace S. J. / 2)

LOVANI

J.-B. ISTAS, TYPOGRAPHUS-EDITOR.

1897

44976

Ego Josephus Janssens, Praepositus Provincialis Societatis Jesu in Belgio, potestate ad hoc mihi facta ab Admodum Reverendo Patre Ludovico Martin, ejusdem Societatis Praeposito Generali, facultatem concedo ut opus, cui titulus : Catena evangeliorum sacerdoti meditati proposita, a P. Ludovico Delplace S. J. conscriptum, et a deputatis censoribus rite recognitum atque approbatum, typis mandetur.

In quorum fidem has litteras manu mea subscriptas et sigillo meo munitas dedi.

Bruxellis, die 9 maii 1897.

J. JANSSENS, S. J.
Prov. Belg.

Cum approbatione Ordinarii.

PRAEFATIO

Ipse libri titulus, dilecti in Christo fratres (1), indolem harum meditationum demonstrat. Quatuor evangelia tota inque vitam Iesu Christi harmonice dispositam comprehendit, proponitque puncta, quae et meditationi quotidie per dimidium horae spatium faciendae materiam praebeant, et ministerium evangelicum exercentibus subsidio sint ad *Christum praedicandum* (1 cor. 1. 23).

Breviter quidem puncta trado, quia, si de accepta meditandi materia discurratis et meditemini per vos ipsos, uberiores et magis proprium animae fructum percipietis quam si res fusius declaretur: « neque enim abundantia scientiae satiat animam, sed sentire ac gustare res interne ». (S. Ignatius, *lib. exerc.* Annot. secunda). Periculum imo esset, si puncta evolverem, ne meditatio in lectionem spirituales desineret neque mentalis oratio iam fieret ulla. Ipsa autem *Scriptura, divinitus inspirata* (2 Tim. 3. 16), quae meditationi vestrae proponitur, copiosam scrutandi materiam in se habet. Praeterea, quod vobis saepe dicebatur, utilitas meditationis in hoc praecipue attenditur quod, rem seu verbum evangelicum ad nostram ipsorum conditionem applicantes, singuli proprias considerationes, propria proposita concipiamus primum, deinde ea divinae gratiae invocatione fulciamus, et ita demum, exercendo nos ipsos, quotidie in sequela et imitatione Christi practica proficiamus. Itaque recte definitur meditatio a Ludovico de Ponte, praeclaro illo scriptore ascetico: « Affectuosa consideratio voluntatis divinae in sua relatione ad nos et ad exemplar, Christum, in quo fuit perfecte adimpleta. » Voluntatis divinae ad singulos relationem considerare, res est sane singulorum: nos per affectus pios movere ad conformandam voluntatem nostram cum divina, similiter personale negotium est.

Sed, ut mentalis haec oratio cum fructu fiat, opus est ut in praesentia Dei constituti, imaginationem, quatenus id fieri potest, defigamus et contineamus in facti evangelici vel Christi docentis contemplatione: quod in primo praecambulo meditationis praestare docemur.

Opus est etiam ut mentalis exercitatio cum pietate et affectibus voluntatis seu cum petitione coniungatur, ut in 2° praecambulo mone-
mini.

Plurima autem est ratio considerationis qua in ipso mentali exer-
citio iuvenur. Modo varias cogitationes praebebit consideratio per-
sonarum quae sese offerunt in mysterio de quo meditamur, vel
consideratio verborum, affectuum operumve earum; modo, per-
pendentes quis appareat in mysterio, quid cogitet, vel quo con-
silio, quo fructu agat doceatve, inveniemus materiam unde exsurgat
utilis ad statum nostrum applicatio.

* In evangeliorum textu harmonice, secundum historicum rerum
ordinem, disponendo et in verbi divini interpretatione, commodissimo
mihi usui fuit, praeter *commentarium* Ios. Corluy S. I. in *S. Ioannem*
et *Vitam D. N. I. C.* e quatuor evangeliiis a R. P. Méchineau (1896)
contextam, *Cursus scripturae sacrae, auctoribus R. Cornely, I. Kna-*
benbauer, Fr. de Hummelauer aliisque Soc. Iesu presbyteris, quem
singulari dignatione benignitatis nomini suo inscribi permisit Sanctitas
sua Leo XIII feliciter regnans. — Illis auctoribus, doctis acque et
piis, acceptum referatis fere quidquid interpretationis et testimoniorum
adduco.

Restat, carissimi in Christo fratres, ut nos ipsos iterum iterumque
hortemur ad *sequenda vestigia eius* (1 Pet. 2. 21), qui in sortem divini
sui ministerii vocavit nos, Iesu Christi. Quanam vero ratione id effica-
cius praestare poterimus quam *ambulando in lumine vultus eius*
(ps. 88. 16)? Ad nos enim, quemadmodum ad apostolos, dixit singu-
los: *Sequere me* (Mth. 8. 22); sed *qui in terris visus est et cum*
hominibus conversatus est (Bar. 3. 38), *videntibus illis elevatus est et*
nubes suscepit eum ab oculis eorum (act. 1. 9). Iam igitur, non pedi-
bus et oculis et aure, sed mente et meditationis ope eum sequi oportet
eiusque verba audire. *Verba quae locutus est, spiritus et vita sunt*
(Io. 6. 64). Si *induimini Dominum Iesum Christum*, (rom. 13. 14)
ita, quemadmodum ipse *lux in mundum venit* (Io. 12. 45), *vos eritis*
lux mundi (Mth. 5. 14), et *ut filii lucis ambulabitis* (eph. 5. 8),
spiritu ferventes (rom. 12. 11).

Discite ab eo in meditatione quotidiana, quia mitis est et humilis
corde, et invenietis requiem animabus vestris. Iugum enim eius suave
est et onus sacerdotii dulce, (Mth. 11. 13) illis qui eum sequuntur
mundo corde (ps. 23. 4).

Lovanii, 2 iulii 1897.

L. DELPLACE, S. I.

Obernetter repr. Nr. 308^b. Sump! Fr Pustet Ratisb. Fr. M. Schmalzl C.Ss. Red. inv

Dominus meus, et Deus meus. Joann 20 28

ORATIO PRAEPARATORIA.

Actum fidei de praesentia Dei eliciam — et offeram Deo meditationem meam :

Immensa maiestas, Deus et Dominus meus, in tua praesentia humiliter genua flecto. Tu es infinitus, aeternus, *primus et novissimus, principium et finis* (apoc. 22. 13); *Domine, magnus es tu, et praeclarus in virtute tua et quem superare nemo potest; tibi serviat omnis creatura tua* (Iud. 16. 16). Equidem te agnoscere ut creatorem meum, conservatorem et ultimum finem; licet non sim dignus qui attollam oculos meos in coelum, *quia homo peccator sum* (Le. 5. 8), loquar tamen ad te, Dominum meum, *quia suavis est et multa misericordia tua* (ps. 108. 21), et invocabo sanctum nomen tuum et meditabor in mandatis tuis ut discam et *custodiam iustificationes tuas* (ps. 118. 8). Dignare, Domine, me in conspectum tuum accipere; *loquere, quia audit servus tuus* (1 reg. 3. 9).

Pater, Fili, Spiritus sancte, illumina mentem meam ut quae ad procurandam maiorem gloriam tuam, salutem et perfectionem propriam et aliorum agenda vel omittenda sint intelligam. Excita voluntatem meam ut anteactae vitae culpas et negligentias omnes ex toto corde detester, et quae agenda agnovero efficaciter desiderem, teque Deum meum super omnia diligam, quia infinite bonus et amabilis es. Adiuvam potentias meas et facultates meas ad agendum et patiendum fortiter et constanter ad imitationem Domini mei Iesu Christi, ducis et regis mei, quidquid et quomodo voluerit, quia tibi, Deo meo, placet.

Inclina aurem tuam, Domine, et exaudi verba mea (ps. 16. 6).

Post duo praeambula, ad singula puncta :

1. Memoria recolit materiam;
2. Intellectus perpendit veritatem propositam,
inquit applicationem meditati opportunam,
addit motiva ad praxim servandam (decens, utile,
iucundum, necessarium)
considerat quomodo hactenus actum sit,
praevidet quid agendum? quale impedimentum
removendum? media adhibenda;
3. Voluntas excitat, toto meditationis decursu, affectus laudis
divinae, grati animi, aut doloris, desiderii etc.;
format proposita quam proxime practica,
addit orationem petitionis. — Tesseractam, iacula ex
punctis vel aliunde eligit.

Oratio praeparatoria in praesentia Dei.

1. praecambulum. Videbo S. Marcum Romae S. Petro adiuvante initium Evangelii scribentem, eiusque intercessione,

2. pr. Gratiam petam intellectus et voluntatis ut credam et adhaeream Evangelio.

A. Initium Evangelii Iesu Christi, Filii Dei.

Considerabo quid significet *Evangelium*. « Evangelium idem est quod bona annuntiatio, quae incipit a Christo : unde quidquid pertinet ad Christum vel est de Christo, dicitur Evangelium » (S. Thom. in 1 cor. 1, 1). Quid enim laetius meliusque annuntiari nobis potuit quam insigne illud beneficium, quod Christus nobis contulit, cum descenderet de caelis et natura nostra assumpta, inter nos conversans, divinam suam doctrinam spargeret, deinde vicaria sua morte crudelissima, Patri coelesti satisfaciens, ab aeterna morte nos liberaret, et Ecclesiam tandem constitueret, quae est regnum coelorum in terra inchoatum ? Diu expectaverant illum bonum nuntium filii Abrahæ, patris credentium ; de Christo praedixerat Isaias (4. 18) : *Spiritus Domini super me ; propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me*. Annuntiaverant gaudium illud *notissime in diebus istis* (hebr. 1. 1) angeli a Deo missi ad pastores : « *Evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo* » (Lc. 2. 10). Venerat *Iesus in Galilaeam, praedicans Evangelium regni Dei* (Mc. 1. 14) ; gaudebat autem omnis *populus in universis quae gloriose fiebant ab eo*. (Lc. 15. 17). Post mortem eius, cum apostoli *praedicarent Evangelium omni creaturae* (Mc. 16. 15) et, iudaeis *verbum Dei repellentibus*, converterentur ad gentes, *audientes gentes gavisae sunt et glorificabant verbum Domini* (act. 13. 48).

Abraham... exultavit ut videret diem Iesu Christi, vidit et gavisus est (Io. 8. 56). Nos autem, quos *in Christo Iesu per Evangelium genuit* (1 cor. 4. 15) Ecclesia, an gaudium nostrum in illo ponimus cuius apparuit *gratia, Dei Salvatoris nostri* (Tit. 2. 11) ? *Dum omni modo... Christus annuntietur*, an *et in hoc gaudeo sed et gaudebo* (phil. 1. 18) ? Reflectens ad me hanc considerationem, respondebo, dolebo et proponam.

B. Initium Evangelii Iesu Christi, Filii Dei.

In ipsa inscriptione brevioris suae evangelicae narrationis, finem intentum indicat S. Marcus. Licet enim ex quatuor libris, in quibus proposita est Iesu Christi vita, appareat eius divinitas, hunc tamen specialem finem habet S. Marcus, Petri discipulus, ut romanis, Petri auditoribus, sive proselytis sive gentilibus, persuadeat Iesu Christi

divinitatem. Unde omittens eius nativitatem et infantiam, statimque *initium Evangelii* faciens a divinae missionis testimonio, coram Ioanne Baptista, coelesti voce data, proponit miracula et praesertim daemoniorum eiectiones, quorum testis fuit S. Petrus. Itaque rectissime brevis hic Evangelii liber vocari potest *Evangelium miraculorum Domini*. (Cornely, *Introd. in N. T.*)

Filium Dei, verum Deum de Deo vero, Patri consubstantialem, quem se esse Iesus miraculis et *potestate spirituum immundorum* (Mc. 6. 7) probavit, asserere et confirmare debet praeco Evangelii. Huic dogmati symboli fidei fortiter adhaerere, hoc dogma coram incredulis fortiter evincere paratus sit; praecipue autem miraculis, a Iesu in confirmationem suae divinae missionis ac divinitatis seu consubstantialitatis cum Deo Patre patratis, insistendum est.

Cum centurione teste mortis Iesu confiteamur crebro: *Vere hic filius Dei est* (Mc. 15. 39). Et cum S. Francisco Assisiensi exclamemus, corde sincero: « Deus meus et omnia ».

C. Evangelii unius quatuor esse libros rectius dicitur quam quatuor esse Evangelia. Quod et S. Augustinus notat et S. Ecclesia sentire videtur cum in sacra liturgia proponit « lectionem sancti Evangelii secundum » unum ex quatuor evangelistis. Complement sese mutuo; scriptores enim sacri non adeo omnia facta vitae Christi narrare intendebant quam pro fine suo dogmatico ea eligere, quae lectoribus suis magis necessaria iudicabant. Neque potuissent quidem omnia narrare; sunt enim *et alia multa quae fecit Iesus, quae si scribantur per singula, nec ipsum mundum capere posse eos, qui scribendi sunt*, libros dicit S. Ioannes (21. 25). Facta et dicta Christi sunt thesaurus inexhaustibilis; quorum pars in libris Evangelii tradita materiam immensam meditationi nostrae praebet.

Lucerna sit pedibus meis verbum tuum, Domine, et lumen semitis meis (ps. 118. 105). An in ordine meo diurno, vel potius matutino, relinquere mihi tempus meditandi soleo? Sacerdos est minister Evangelii; opus est ut *veritas Evangelii permaneat apud eum* (gal. 2. 5).

1. pr. Videbo S. Lucam se accingentem ad ordine scribendum Evangelium, Deo auctore quem praesentem invocat.

2 pr. Eius intercessione, a Deo petam gratiam intelligendi et amandi Evangelium.

A. *Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem, quae in nobis completae sunt, rerum, sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis,*

S. Lucas Christi discipulos intelligit, tum plures quorum scripta, vel perfecta vel inchoata tantum, interierunt, tum etiam S. Marcum et S. Matthaeum; qui narrationem suam ordinarant, audientes et fideliter sequentes illos testes *qui ab initio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis.*

Res enim quae inter iudaeos completae sunt, nativitas, vita, praedicatio et mors Iesu Christi, tanti erant momenti ut neque erga eas ulli indifferentes sese exhiberent, et fideles praesertim eas ex ore testium et praedicatorum avide exciperent: unde multis videbatur utile fore si res illae a *ministris sermonis* scripto traderentur.

Quis non doleat, praesertim si a Deo constitutus sit *minister sermonis*, hodiernam hominum plurimorum indifferentiam religiosam? De tanto eventu, novae aerae christianae principio, minime solliciti, rem christianam negligunt, evangelia neque legunt neque audiunt. Revera *animalis homo non percipit ea quae sunt Spiritus Dei. Stultitia enim est illi* (1 cor. 2. 14). Aeternorum et divinorum incuriosus, non cogitat *umbrae transitum* esse *tempus suum* (sap. 2. 15) et nihil prodesse *homini si mundum universum lucretur, animae vero suae,* per Christum redemptae, *detrimentum patiatur* (Mth. 16. 26).

An ipsemet Evangelio Dei intentus, meditor de rebus illis quae in terra sancta completae sunt? — an illis studium impendo, ut *minister sermonis* sim fidelis?

Dolebo, proponam de studio S. Scripturae et de meditatione vitae et doctrinae Christi.

B. *Visum est et mihi, assecuto omnia a principio diligenter, ex ordine tibi scribere, optime Theophile,*

Quisnam sit ille optimus Theophilus, ad quem et Actus apostolorum (1. 1) a se conscriptos misit S. Lucas, nescimus. Sed « si tales fueritis ut diligamini a Deo, — ita Origenes ad auditores suos — et vos Theophili estis et ad vos Evangelium scribitur ». Inspirati enim a Deo sunt libri Evangelii, ita perhibente Ecclesia magistra veritatis, et in gratiam fidelium omnium ad Dei amorem excitandum conscripti, quamvis forsitan huius divini consilii et motionis Spiritus sancti conscius non

fuerit scriptor sacer ipse. Porro, etiamsi divinam assistentiam et praemotionem senserit, non debuit omittere humanam industriam ad assequenda omnia diligenter et ad *ordine* temporis *scribenda* ea quae completa fuerant. Gratia enim Dei se accommodat naturae neque a labore nos eximit.

Haud secus praedicator Evangelii et suo ipsius conatu ac labore, et Dei ope per orationem comparanda iuvare se debet ad proponendum et fructuose instillandum verbum Dei, ut praedicet *verbum sanum, irreprehensibile: ut is, qui ex adverso est vereatur, nihil habens malum dicere de eo* (Tit. 2. 8). Nisi enim cum pia praeparatione coniungat sedulam industriam, probatosque consulat Evangelii commentarios, risui infidelium et debilium in fide detrimento exponetur.

An attendo *lectioni, exhortationi et doctrinae*? (1 Tim. 4. 13)

C. *Ut cognoscas eorum verborum, de quibus eruditus es, veritatem.*

S. Lucas cupit pleniorē cognitionem simul et firmiorem praebere. Fuit quidem Theophilus catechetice eruditus; *fidem ex auditu* percepit (rom. 10. 17), ex illis videlicet *qui ab initio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis, qui tradiderunt* verbo, non scripto, *res in Christo completas*. Providere autem dignatus est Deus ut non solum loquerentur apostoli *Dei sapientiam in mysterio... quam revelaverat ipsis per Spiritum suum* (1 cor. 2. 7, 10), sed etiam, sicut in antiquo testamento, imo citius in nova lege quam in antiqua, *Scriptura divinitus inspirata nobis tribueretur, utilis... ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia, ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus* (2 Tim. 3. 16).

Gratias habeamus Deo de S. Scriptura nobis data, et oremus Spiritum sanctum qui *aperiat nobis sensum ut intelligamus Scripturas* (Lc. 24. 45). Eo iuvante, fiet ut *per patientiam et consolationem sacrarum Scripturarum spem habeamus* (rom. 15. 4) et cognoscamus fidei nostrae *veritatem* infallibilem (ἀπφάλεικν).

Tu autem, *o homo Dei* (1 Tim. 6. 11), qualis sacerdos et minister Christi nuncupari merito solet, an *ad omne opus bonum instructus* inveniris, *eruditus* et cognoscens *veritatem*? Considera et resolve.

1 pr. Cum S. Ioanne, erigens me super terram et super omnem ambitum aeris et coeli, super omnem etiam exercitum angelorum (S. Aug.), fide duce, me humiliabo coram Deo Verbo Dei aeterno.

2 pr. Petam fidem humilem et firmam in mysterium aeternae et divinae Verbi generationis, atque caritatis per Spiritum sanctum in me effusae augmentum.

A. *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum.*

Considerabo, quod fide teneo, Deum, unum natura, aeterno intellectus actu seipsum comprehendere, et gignere suum Verbum internum, unum natura, hypostasi distinctum, secundam personam unius indivisaeque Deitatis. Ab aeterno fuit divinum Verbum, ab aeterno fuit apud Deum, ab aeterno erat Deus. Est *splendor gloriae et figura substantiae* Patris (hebr. 1. 3). Aeterna illa generatio et Deum constituit Patrem et Deum constituit Filium; Pater et Filius unius identicae naturae sunt, aequalis et eiusdem sapientiae et potentiae, sub quovis attributo absoluto aequales: distinctae tamen personae sunt.

Adorabo humiliter. *Nemo novit Filium nisi Pater, neque Patrem quis novit nisi Filius et cui voluerit Filius revelare* (Mth. 11. 27). *Confiteor tibi, Pater, Domine coeli et terrae, quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis, fidelibus tuis* (ib. 25). *Fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi* (rom. 10. 17), *per quem et habemus accessum per fidem in gratiam* (rom. 5. 2).

Per fidem ambulamus et non per speciem (2 cor. 5. 7). *Videmus nunc per speculum in aenigmate; tunc autem, cum venerit quod perfectum est, facie ad faciem* (1 cor. 12. 9, 12). Supplex petam gratiam credendi firmiter et simpliciter "quidquid dixit Dei Filius"; deinde orabo Iesum: "fiat illud quod tam sitio ut, te revelata cernens facie, visu sim beatus tuae (aeternae) gloriae" (S. Thom.).

B. *Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil quod factum est.*

Unigenitus et aeternus Dei Filius, Deus de Deo, verus Deus de Deo vero, asseritur creator rerum omnium. Quando enim libere ex amore creavit *Deus coelum et terram* (gen. 1. 1), per Filium fecit omnia: creandi quippe potentia ipsi cum Patre communis est, utpote attributum divinitatis absolutum; sicut ab aeterno naturam divinam identice communem accepit, ita potentiam creandi accepit aeternam a Patre. *Per ipsum* itaque a Patre facta sunt omnia, et nihil, quod factum est in tempore vel quod creatione incepit existere, sine eo factum est.

Itaque praeter aeternam relationem Verbi cum Patre, agnoscam, fide me docente, relationes Verbi ad creationem. *Portat omnia verbo virtutis suae* (heb. 1. 3). Et primum quidem glorificabo Verbum, *Manum Domini* (iud. 2. 15 ; Iud. 15. 11 ; Is. 41. 20 ; 59. 1), dicens :

Dignus es, Domine Deus noster, accipere gloriam et honorem et virtutem, quia tu creasti omnia et propter voluntatem tuam erant et creata sunt (ap. 4. 11).

Adonai, Domine, magnus es tu, et praeclarus in virtute tua, et quem superare nemo potest. Tibi serviat omnis creatura tua, quia dixisti et facta sunt : misisti spiritum tuum et creata sunt. (Iud. 16. 16, 17).

Perpendam deinde quam iustum sit ut creatori serviat creatura ! Quid ego feci ? quid faciam ?

C. *In ipso vita erat, et vita erat lux hominum.*

Deus essentialiter vivit, vitam perfectam, aeternam habet ; aeterna autem operatione immanente, Pater dat vitam Verbo. Unde Christus dicit : *Ego vivo propter Patrem* (Io. 6. 58). In Verbo *vita erat*. Porro in tempore creans Deus participavit extra se et diffudit vitam et existentiam, non propriam illam suam, aeternam et incommutabilem, sed mutabilem et inchoatam ; inter multas species viventium creaturarum, rationabilem illam seu ratione utentem speciem constituit, quam homines vocamus. In his vitam non tantummodo materialem et sensitivam, sed perfectiorem quamdam, intellectualem scilicet, indidit Deus ; lumine rationis utuntur, imo, si velint, lumine supernaturali fidei et revelationis ; vivunt vita naturae, imo si velint, vita gratiae, quae est filiorum Dei adoptivorum. In Verbo, imagine Patris, vita divina semper fuit, quasi in Filio unigenito. In homine, quem *creavit Deus ad imaginem* et similitudinem suam (gen. 1. 26), vitam gratiae et consortium divinae naturae suae communicavit Deus, ita ut *filius Dei nominetur et sit* (1 Io. 3. 1) per adoptionem. Verbum, Vita erat lux hominis, eum illuminans.

Audiam Iesum dicentem : *Credite in lucem ut filii lucis sitis* (Io. 12. 36). Ipse me illuminet et fidem confirmet in regeneratione baptismali acceptam. *Omnes enim*, scribit Paulus ad fideles galatas, *filii Dei estis per fidem* (gal. 3. 26).

1 pr. Contemplabor mundum quasi caliginosum locum, ante agnitam Verbi lucem, et miserebor tenebrarum et umbrae mortis in quibus sedebant homines.

2 pr. Petam a Verbo ut dignetur illuminare homines et movere eos ad recipiendam lucem.

A. *Et lux in tenebris lucet et tenebrae eam non comprehenderunt.*

Licet proprium sit lucis ut luceat in tenebris easque dispellat, tamen tenebrae non acceperunt lucem, quam effudit Vita substantialis Verbi. *Tenebris habentes obscuratum intellectum, alienati a Vita Dei per ignorantiam quae est in illis propter caecitatem cordis ipsorum* (eph. 4. 18), multi gentiles et iudaei maluerunt *ambulare in vanitate sensus sui* (ib. 17). Haec est autem eorum condemnatio, *hoc est... iudicium, quia lux venit in mundum et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem : erant enim opera eorum mala* (Io. 3. 19).

Quod Ioannes dolebat, et nos dolemus. Venit lux in hunc mundum, lucet a tot saeculis : innumeri tamen homines, operibus malis intenti, *opera tenebrarum abicere et indui arma lucis* (rom. 13. 12) nolentes, non accipiunt lucem et *sedentes in tenebris et umbra mortis* miserrimi sunt in hoc mundo, donec deveniant ad *terram miseriae et tenebrarum, ubi umbra mortis et nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat* (Iob. 10. 22).

Animarum pereuntium miserebor, peccatores et infideles oratione, praedicatione *educere de tenebris et umbra mortis* (ps. 106. 14) studebo. Sicut enim Christus est lux, ita et sacerdotes eius sunt *lux mundi* (Mth. 5. 14). Quantus est hac in re zelus meus ? Quod directe praestare nequeo, saltem cooperando promovere decet.

B. *Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Ioannes. Hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine.*

Deus, cum vellet *de tenebris lucem splendescere et illucere in cordibus nostris ad illuminationem scientiae claritatis Dei in facie Christi Iesu* (2 cor. 4. 6) — sic enim *dilexit Deus mundum ut Filium suum unigenitum daret* (Io. 3. 16) — misit ad testimonium perhibendum de lumine, hominem, *cui nomen erat Ioannes*, i. e. gratia. Ipse quidem erat homo, neque ipsemet lux Dei, sed testis veri huius luminis ; per quem testem auditores Ioannis ducendi erant ad Iesum.

Praecursor Messiae confitebitur *quia non sum Christus* (Io. 1. 20), sed ostendet Christum dicens : *Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est* (Io. 1. 27).

Quanta Dei bonitas ! misit prophetas Christi multos : *huic omnes*

prophetae testimonium perhibent (act. 10. 43) ; ultimum prophetarum, qui Christum digito indicaret, dedit Ioannem.

Vere *testimonia tua credibilia facta sunt nimis* (ps. 92. 5). Gaudebo quod et ego electus fui ut *testimonium perhibeam Verbo Dei et testimonium Iesu Christi* (apoc. 1. 2). Testis esse debeo sicut apostoli, ad quos Christus dicit : *Vos eritis mihi testes !* (act. 1. 8).

C. *Erat lux vera quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat (Verbum) et mundus per ipsum factus est et mundus eum non cognovit. In propria venit et sui eum non receperunt.*

Lumen, de quo testimonium dedit Ioannes, erat verum lumen, omni homini nascenti illuminando datum : quotquot illud accipere volunt, eos illuminat, neque solum lumine naturae seu rationis, sed etiam lumine gratiae seu supernaturali eos illuminat. Lux illa et vita hominibus oblatae principium habent ipsum Verbum. Iam Verbum illud in mundo fuit, quem fecerat, tanquam in dominio suo ; imo in propria, sc. in partem illam sui dominii quam speciali modo suum dominium esse voluerat, venit ; sed neque Iudaea, terra promissionis, Verbum agnovit vel recepit. Iudaei, *ex quibus est Christus secundum carnem* (rom. 9. 5), inter quos apparuit eius Praecursor, eum non receperunt, et mundus eum non recepit : *nemo principum huius saeculi*, aiebat S. Paulus, eum *cognovit* (1 cor. 2. 8).

Nolite diligere mundum neque ea quae in mundo sunt, scribebat S. Ioannes (1 Io. 2. 15) ad pusillum gregem filiorum Dei ; sed hodie dum iudaei et mundus non receperunt lucem veram : *antichristi multi facti sunt* (1 Io. 2. 18). *Nolite mirari si odit vos mundus* (1 Io. 3. 13) : sunt enim opera eius tenebrae, peccata. *Filios lucis* (Io. 12. 36), christianos deterreamus a mundo, qui *totus in maligno positus est* (1 Io. 5. 19).

1 pr. Contemplabor quasi regnum lucis societatem fidelium qui Verbum receperunt.

2 pr. Petam gratiam fidei et spei in filiorum Dei dignitatem.

A. *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius.*

Qui credentes in Verbum Dei Patris, lucem revelationis, quae per Verbum homines illuminavit, receperunt, illos ita per fidem dispositos praerogativa et potestate donavit Iesus prorsus mirabili, ut scilicet filii Dei fierent. *Videte*, scribit S. Ioannes ad credentes seu fideles, *videte qualem caritatem dedit nobis Pater ut filii Dei nominemur et simus* (1 Io. 3. 1); non tantum dicimur sed revera sumus filii Dei. Hanc gratiam accepimus per Verbum, Filium Dei unigenitum, qui veniens in hunc mundum potestatem credentibus dedit filiationem suam divinam participandi ita, ut sicut ipse ab aeterno est Filius Dei, et nos in tempore fiamus eiusdem Patris filii. Per fidem enim disponitur homo ad baptismum, qui est *lavraeum regenerationis* (Tit. 3. 5) seu in quo homo renascitur filius Dei.

Utinam omnes homines credant in Iesum Christum, ut tam ineffabilis gratiae donum et spem filiorum Dei accipiant! Quanta mihi gratia collata fuit, cum in me potestas haec in actum transierit et actu baptismali filius Dei factus fuero! *Nunc filii Dei sumus, et nondum apparuit quid erimus* (1 Io. 3. 2); sed et in hac vita nova, et in futura thesaurus gratiarum et donorum mihi collatus est dum filius Dei factus sum.

Benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi qui... regeneravit nos in spem vivam (1 Pet. 1. 3) per Iesum Christum. Vivit, et spem aeternae vitae, vitam aeternam habet qui per gratiam baptismi filius Dei est. Quanta cura circumdamus *thesaurum istum, quem habemus in vasis fictilibus* (2 cor. 4. 7)?

B. *Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri... nati sunt.*

Ad excelsa, non ad infima, ad coelestia, non ad carnalia mentem meam ducet consideratio generationis illius divinae, quae fideles efficit filios Dei. Generatio humana fit *ex sanguinibus*, tanquam ex causa materiali, *ex voluntate carnis* tanquam ex causa efficiente quantum ad concupiscentiam, in qua est voluntas sensitiva, *ex voluntate viri* tanquam ex causa efficiente intellectuali et libera. Sed *quod natum est ex carne, caro est* (Io. 3. 6). Non de talibus cogitandum est, quando generationem filiorum Dei considero. Recedendum est ab infimis ut tantum donum rite aestimemus: *animalis homo non percipit ea quae sunt Spiritus Dei* (1 cor. 2. 14).

Quanto spiritualia praestant carnalibus ! quantum mentem meam elevat consideratio donorum coelestium ! Agnoscens dignitatem meam, christianam nativitatem, ab infimis et carnalibus avertere mentem meam consuescam, et in coelestibus, non autem *in desideriis carnis conversari* (eph. 2. 3), coelestemque meam generationem prae oculis habere.

C. Sed ex Deo nati sunt.

Mysterio non vacat etiam homini spirituali, non carnali, quid sit illa nativitas, per quam filii Dei constitui possimus, si credamus in nomine Iesu, Filii Dei aeterni, et recipiamus Verbum, lucem hominum. *Nascimur* quidem *ex Deo*, ut dicit claris verbis evangelista, et Deus nos gignit *filios* suos, ita ut possimus eum dicere *Patrem nostrum qui est in coelis* (Mth. 6. 9) : ita enim iubemur orare. At evidenter Deus Pater non eodem titulo, non eodem et identico sensu ac unigenitum suum Filium nos efficit filios ; opus est tamen ut sicut proprio Filio naturam suam divinam communicans, eum *figuram substantiae suae* (hebr. 1. 3) et adaequatam similitudinem actu aeterno efficit, ita nos *divinae consortes naturae* (2 Pet. 1. 4) suae aliquo modo et per aliquam similitudinem efficiat.

Haec creatio nova in homine ponit donum seu gratiam, cuius natura et indoles per effectus suos describitur potius quam definitur : est gratia sanctificans, iustum et ab ira Dei seu a peccato etiam originali liberum ac Deo gratum faciens, et talis ut adiunctam habeat inhabitationem Dei, sibi in sancto, in iusto complacentis. Tales iustos, per fidem in Christum, venturum constitutos filios Dei, vetus testamentum numerat. Sed, beneficio novi testamenti, post adventum Messiae et institutionem novae Ecclesiae Christi, multo facilius ad haec divina dona patet accessus. Assentiar verbo Evangelii, et fidem in Verbum Dei aeternum, lucem hominum, vitae divinae fidelium exemplar et principium, firmabo. De eo testimonium perhibuit Ioannes, testimonium perhibebo et ipse : ministri enim Christi hoc munus est.

Inprimis sacramentum baptismi intimo fidei sensu ministrabo et saepe explanabo Christi fidelibus.

1 pr. Contemplabor angelum Gabrielem apparentem Zachariae.

2 pr. Petam gratiam intelligendi missionem Praecursoris Iesu, meamque sequendi.

A. *Fuit in diebus Herodis, regis Iudaeae, sacerdos quidam nomine Zacharias, de vice Abia, et uxor illius de filiabus Aaron, et nomen eius Elisabeth. Erant autem iusti ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis et iustificationibus Domini sine querela, sc. irreprehensi seu nullius querelam incurrentes. Et non erat illis filius, eo quod esset Elisabeth sterilis et ambo processissent in diebus suis.*

Deprecabantur tamen Deum, qui *resperxit auferre opprobrium Elisabethae inter homines* (v. 25) et *exaudita est deprecatio eorum* (v. 15). Dignum erat ut praecursor Christi, tam vicinus ipsi tantamque partem habens in commendanda eius missione, oriundus esset ex *vice* vel familia sacerdotali legis mosaicae et ex parentibus, generis nobilitate et virtutibus praecipue conspicuis.

Reflectam ad me. Quod si piis et honestis parentibus a Deo datus fuero, et ab iis Dei ministerio oblati, ipsis quidem gratam memoriam et Deo laudes et gratias referam. Si forte aliter res sese habuerit, Dei misericordiam laudabo : *non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei* (rom. 9. 16). Officium sacerdotis et ministri Christi cum officio, quod filio duorum horum iustorum committendum erat, comparari potest ; multo tamen sublimius est ministerium sacerdotale novi testamenti.

B. *Factum est autem cum sacerdotio fungeretur in ordine vicis suae ante Deum, secundum consuetudinem sacerdotii, sorte exiit ut incensum poneret, ingressus in templum Domini.*

Quotidie post iuge sacrificium mane et vespere in altari aureo thymiamatis in sancto, unus ex sacerdotibus sorte indicatus adolebat incensum (exod. 30. 6-8). Quod cum Zacharias praestaret, *omnis multitudo populi erat orans foris. Apparuit autem illi angelus Domini Gabriel, stans a dextris altaris incensi.* Gabriel (vir, heros, fortitudo Dei) quem *viderat Daniel in visione* (Dan. 9. 21) qui tempus annuntiaverat quo *ungeretur sanctus sanctorum* (ib.) a Deo mittitur ad patrem praecursoris Messiae, mittitur et ad matrem Iesu virginem et ad Iosephum, patrem eius nutritium. Vere angelus mediatoris novi testamenti, qui *adstat ante Deum et missus est... evangelizare* Pacem itaque affert.

Et Zacharias turbatus est videns, et timor irruit super eum. Ait autem ad illum angelus : Ne timeas, Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua et uxor tua Elisabeth pariet tibi filium.

Angelus indicat futuri filii nomen, sanctitatem et officium. *Et vocabis nomen eius Ioannem*, i. e. gratiam, *et erit gaudium tibi et exultatio : multi in nativitate eius gaudebunt ; erit enim magnus coram Domino ; sanctitas eius apparebit in vitae austeritate : et vinum et siceram, potionem inebriantem, non bibit : apparebit etiam in donis Spiritus sancti : Et Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suae.* Officium eius erit praecedere ante Messiam, *Dominum Deum : et multos filiorum Israel convertet ad Dominum Deum ipsorum, et ipse praecedet ante illum in spiritu et virtute Eliae, ut convertat corda patrum in filios et incredulos ad prudentiam iustorum, parare Domino plebem perfectam.*

Hanc revelationem de Ioanne, Christi nuntio, mihi sacerdoti vel ad sacerdotium me praeparanti applicabo. *Ministerium pacis et reconciliationis* (2 cor. 5. 18) exercet sacerdos, magnus coram Domino ; *parare debet Domino plebem perfectam*, convertere *corda patrum in filios* et filiorum ad patres (Mal. 4. 6) eos sc. unanimes efficere in Dei famulatu et convertere *incredulos ad prudentiam iustorum*. Talia praestare nequit nisi *in spiritu et virtute Eliae* prophetae et novi Eliae, praecursoris Domini, sc. nisi sit repletus Spiritu sancto.

Reflectam ad officium meum ; examinabo me et statuam in futurum de sanctitate mea.

C. *Et dixit Zacharias ad angelum : Unde hoc sciam ? Ego enim sum senex et uxor mea processit in diebus suis. Et respondens angelus, dixit ei : Ego sum Gabriel qui adsto ante Deum et missus sum loqui ad te et haec evangelizare. Et ecce eris tacens et non poteris loqui usque in diem quo haec fiant, pro eo quod non credidisti verbis meis, quae implebuntur in tempore suo.*

Zacharias diffidens de veritate annuntiationis ob decrepitam uxoris suae suamque aetatem, non cogitat vel negligit prae mente tenere quod in Sara, in matre Samsonis, in Anna matre Samuelis, Deus effecerat. Quacrit signum : *Unde hoc sciam ?* Signum, in poenam incredulitatis, accipit quod *erit tacens*.

Nulla fuit culpa in eo quod signum peteret : signum ad fidem conceptam confirmandam postularat et Abraham ; *ut peteret sibi signum* admonuerat Dominus Achaz (Is. 7. 11) ; neque in hoc iudicabantur tentare Dominum. Sed fidei defectus in eo culpatur, quod neglecta affirmatione angeli mentem ad id inordinate reflexit quod secundum ordinem naturae fieri non posse videbatur. Affirmatio autem angeli, ad sacerdotem in lege et Scripturis eruditum prolata, in prophetia Malachiae et similibus miraculis fundabatur.

Qui timetis Dominum, credite illi (eccli. 2. 8).

1 pr. Videbo Zachariam e templo regredientem in domum suam, et piam Elisabetham nuntium in gaudio accipientem.

2 pr. Gratia officium sacerdotale eiusque sanctitatem aestimandi et observandi.

A. *Et erat plebs exspectans Zachariam : et mirabantur quod tardaret ipse in templo. Et egressus, non poterat loqui ad illos, et cognoverunt quod visionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis, et permansit mutus.*

Oblatio incensi brevi peragi solebat ; quare moram longiorem mirabatur multitudo populi quae erat orans foris (Lc. 1. 10). Sollicitos tenebat animos mora inusitata : magis sollicitos reddidit eventus inexpectatus. Signis enim Zacharias testabatur non solum se esse mutum sed et visionem coelestem sibi oblatam esse. Nihil determinate significasse videtur : secretum enim vel sacramentum regis abscondere bonum est (Tob. 12. 7) ; satis erat ad populi fidem et pietatem accendendam, significare aliquid praeter naturae cursum accidisse in templo : tempore suo super omnia montana Iudaeae divulgabuntur verba haec (Lc. 1. 66) ; in praesens praeparatur admiratio plenior de nativitate miraculosa Ioannis, eriguntur mentes ut attentius explorent quae in posterum obtingent sacerdoti Zachariae.

Si plebs exspectet parochum ad spiritualia negotia tractanda, ne plus aequo tardet parochus in templo ; mirabuntur tamen fideles si post divina mysteria non protrahat cum Deo suo pia colloquia ; pro Deo enim et Christo legatione fungitur (2 cor. 5. 20).

Sit autem in legatione exercenda discretus et ad loquendum prudenter tardus.

B. *Et factum est, ut impleti sunt dies officii eius, abiit in domum suam.*

Erat institutum ut singulae familiae vel ordines sacerdotum, sub summo sacerdote constitutorum — erant autem viginti quatuor familiae — ministrarent in templo per dies octo a sabbato ad sabbatum, in ordine vicis suae (Lc. 1. 6). Per octiduum hoc, non derelinquebant sacerdotes templum, non redibant nocte in domum suam ; lege continentiae obstricti erant, tempore officii sui et ministerii divini. *Incensum enim Domini et panes Dei sui offerunt*, ita Leviticus (21. 6), *et ideo sancti erunt... Panes propositionis offerunt. Sint ergo sancti, quia et ego sanctus sum, Dominus qui sanctifico eos* (ib. 8). Illa fuit sanctitas sacerdotibus veteris testamenti praescripta. Igitur ne post hanc quidem visionem rediit Zacharias ad uxorem suam, sed expectavit donec impleti sunt dies officii eius. Sanctitas vero maior, diuturnior, imo

perpetuus coelibatus praescribitur sacerdoti novi testamenti ; debet, *ut non vituperetur ministerium*, exhibere se *sicut Dei ministrum... in vigiliis, in castitate...* (2 cor. 6. 3-6). Analogiam veteris et novi testamenti conferens, intelliget « illius esse solius offerre sacrificium indesinens, qui indesinenti et perpetuae se devoverit castitati » (Origenis hom. 6 in Levit. P. Gr. t. 12, p. 474). *Nihil ad perfectum adduxerat Lex* (hebr. 7. 19).

Officii mei perpetui memor, particeps sacerdotii aeterni Iesu, qui est *sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech* (hebr. 7. 17), *pontifex sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus* (ib. 26), *ero sollicitus quae Domini sunt, quomodo placeam Deo* (1 cor. 7. 32) ; sacerdos enim, qui *proprium donum habet ex Deo* (ib. 7), Deo, non carni vivere debet.

Fructum hic carnam aestimationem vocationis sacerdotalis in nova lege et propositum de sanctitate et fuga periculorum. Felix ille sacerdos, qui vere *Domini est* et quaerit *quomodo placeat Deo*, mundum et carnalia spernens.

C. *Post hos autem dies concepit Elisabeth uxor eius et occultabat se mensibus quinque, dicens : quia sic fecit mihi Dominus in diebus, quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines.*

Senex iustus uxori, quae processerat in diebus suis, significavit verba angeli eamque cognovit. Vixerunt autem dein in solitudine et pietate, alter quidem mutus donec *sapientia aperiret os eius* (sap. 10. 21), altera occultans se mensibus quinque, donec a B. Virgine cognata sua, sexto fore mense postea, visitaretur. Deo coniuncti, a consuetudine hominum se subtrahabant, admirantes et laudantes opus Dei, *quia sic fecit... Dominus, in diebus quibus respexit auferre opprobrium eorum inter homines*. Qui enim posteritatem non habebant, quasi nihil ad futuri Messiae generationem conferre possent, despiciebantur.

Reverenter et pura mente contemplantes miraculosam illam praeparationem ad *redemptionem plebis*, (Lc. 1. 68) Deum laudamus, qui *respexit humilitatem sanctae Elisabethae*. Equidem, si fuero *iustus ante Deum incedens...* *sine querela* (Lc. 1. 6) respiciet in me Deus venientque dies in quibus cum Paulo dicam : *In Christo per Evangelium filios secundum Spiritum genui* (1 cor. 4. 15), filios Dei *ex quo omnis paternitas in coelis et in terra nominatur* (eph. 3. 15).

1 pr. Videbo S. Matthaeum devote conscribentem genealogiam Salvatoris secundum carnem.

2 pr. Petam gratiam capiendi fructum congruum ex consideratione genealogiae Christi.

A. *Liber generationis Iesu Christi, filii David, filii Abraham.*

Matthaeus, iudaeorum sive credentium sive rebellium gratia scribens, initium evangelii sumit a genealogia seu catalogo progenitorum Iesu Christi secundum carnem. Quæ series ostendit eum ex stirpe Abrahæ descendere, *in cuius semine omnes benedicendæ erant gentes* (gen. 22. 18) et ex *radice Iesse* (Is. 11. 1) sc. Davidis, cui Deus *suscitare germen* (Ier. 23, 5) promiserat, filio Abrahæ.

“ Humanam generationem Christi exsequitur, ab Abraham generatores commemorans, quos perducit ad Ioseph, virum Mariæ; neque enim fas erat ut ob hoc eum a coniugio Mariæ separandum putaret, quod non ex eius concubitu sed virgo peperit Christum ” (S. August. de consensu evang. 2, 1. 2). Aliam autem genealogiam quam ex genere patris naturalis aut legalis seu adoptantis non noverat lex; genealogia itaque Iosephi describitur; sed mater Iesu ex eadem stirpe Davidica ac Ioseph oriunda erat, et per eam Christus revera est *ex semine David secundum carnem* (rom. 1. 3).

Filius Dei unigenitus, *formam servi accipiens* (phil. 2. 7), accepit hanc formam seu naturam humanam in stirpe Mariæ; voluit autem haberi pro filio Iosephi, coniugis Mariæ, cum consilium divinae providentiæ postularet ut mysterium partus virginæ legalibus officialibus et omnibus, præterquam Virgini eiusque sancto coniugi, ignotum esset.

Laetabor de adimplentione prophetiarum in generatione Christi. Quem annuntiaverunt et exspectarunt tot saecula, apparuit filius Abraham, filius David, filius Mariæ, et etiam in foro legis filius Iosephi. In ipso salus et vita: *salus ex iudæis* (Io. 4. 22). In ipso omnes gentes benedici opus est.

B. *Abraham genuit Isaac... Iacob autem genuit Ioseph, virum Mariæ de qua natus est Iesus... Omnes itaque generationes ab Abraham usque ad David generationes quatuordecim; et a David usque ad transmigrationem Babylonis generationes quatuordecim: et a transmigratione Babylonis usque ad Christum generationes quatuordecim.*

In primo quaterdenario nominantur patriarchæ, in secundo reges, in tertio duces et personae privatae, et postremae quidem obscuræ et valde humiles: de cedro sublimi Davidico non remanebat nisi

truncus humo absconditus, at *egreditur surculus de trunco Iesse* (Is. 11. 1), *radix de terra sitienti* (Is. 53. 2), et *flos de radice eius ascendet* (Is. 11. 1). Humillimus coram hominibus erit *Filius altissimi* (Lc. 1. 32).

Inter progenitores Christi citantur peccatores, quales Iudas, qui ex incestu genuit Phares, David qui cum Bethsabee peccavit antequam poenitens Salomonem ex ea, in uxorem legitimam ducta, procrearet : nominantur Roboam, Abias, Ioram, Achaz, Manasses, Amon, Iechonias, qui *fecerant malum coram Domino et ambulaverant in omnibus peccatis patrum suorum* (3 reg. 14. 22 ; 15. 3 ; 4 reg. 8. 18 ; 16. 2 ; 21. 2, 20 ; 24. 9). Christus, « qui propter peccatores venerat, de peccatoribus nasci voluit ut omnium peccata deleret » (S. Hier. in Mth.).

Praeterea, Christus inter progenitrices assumit Rahab alienigenam, chananaeam, sed quae credidit in verum Deum (Jos. 2. 11) et propter eam fidem exploratores abscondit ; assumit et Ruth moabitidem, de gente quae exclusa fuerat : *Ammonites et moabites etiam post decimam generationem non intrabunt ecclesiam Domini in aeternum* (deut. 23. 3). Praesignificat Christus legem novam, in qua *in omni gente, qui timet Deum, acceptus est illi* (act. 10. 35).

De peccatis et humilitate stirpis illius cogitans, spiritum Christi induere conabor, spiritum humilitatis, misericordiae et quidem erga omnes, etiam alienigenas.

C. *Joseph, virum Mariae, de qua natus est Iesus qui vocatur Christus.*

Evangelista non scribit : de quibus, sed *de qua*, sc. sola et virgine. Quare autem Maria virgo et virginittis votum habens (Lc. 1. 34) nupserit Iosepho de domo David, explicat liber Numerorum : *Cunctae foeminae de eadem tribu maritos accipient, ut haereditas permaneat in familiis* (36. 8). Filiae haeredes tenebantur nubere. Cum B. Virgo fratres non habuerit sed sororem (Io. 19. 25), ipsa, haeres quippe, agnatum debuit ex lege ducere. *Virum* porro qui esset *iustus*, (Mth. 1. 19) Iosephum, filium David, duxit Maria de sua tribu, qui post legem impletam, erga Deum *iustus in fide sua vivet* (Hab. 2. 4) votumque Virginis servabit. Hunc, ob iustitiam et fidelitatem servatam, de mysterio virginiei partus docebit tempore suo angelus Domini.

Tam sanctum sponsum, a Deo electum, divini consilii coadiutorem fidissimum, venerabor et orabo ut maternum sponsae suae praesidium mihi impetret, ministro Christi.

1 pr. Contemplabor benedictam Virginem in domo nazarethana orantem.

2 pr. Salutans eam, petam gratiam considerandi cum fructu eius sanctitatem eamque amandi.

A. In mense autem sexto, missus est angelus Gabriel a Deo in civitatem Galilaeae, cui nomen Nazareth, ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, de domo David. Et nomen Virginis Maria.

Mense sexto post annuntiationem Ioannis Praecursoris, idem angelus Gabriel nuntius Incarnationis Messiae missus est a Deo in civitatem Galilaeae, cui nomen Nazareth, ad Virginem. « Divina ordinatione fit ut mediantibus angelis divina ad homines perveniant beneficia » (S. Thom. 3^a, q. 30, art. 2); qui omnes sunt administratorii spiritus, in ministerium missi propter eos qui haereditatem capient salutis (hebr. 1. 14). Gratulabor angelo Incarnationis, eiusque mediationem in divini Mediatoris beneficiis mihi comparandis confidenter sperabo.

Cum ipso ingrediar in spiritu in domum ignotae illius civitatis, adeo obscurae ut ne mentio quidem eius fiat in libris veteris testamenti et contemptui haberetur a iudaeis (Io. 1. 46); ipsam domum inspiciam, quam exigua sit, quam nitida et bene composita, sed mox oculos convertam ad tenerrimam quindecim vel sexdecim annorum Virginem, quam visitatione angelica honorat ipse Deus.

Haec est igitur illa Virgo benedicta, quam post lapsum Adae et Evae praenuntiavit Deus : *Inimicitias ponam inter te, serpentem, diabolum, et mulierem, et semen tuum et semen illius : ipsa conteret caput tuum* (gen. 3. 15). Hanc mulierem, victricem diaboli, per Isaiam (7. 14) significavit virginem parituram : *Ecce Virgo concipiet et pariet filium, et vocabitur nomen eius Emmanuel*, Deus nobiscum. Eam ex tribu David nascituram praedixit : *Huius Deus ex semine, secundum promissionem, educet... Salvatorem Iesum* (act. 13. 23). *Egredietur virga de radice Iesse* (David) *et flos de radice eius ascendet* (Is. 11. 1) *et requiescet super eum Spiritus Domini... interficiet impium* (ib. 2, 4).

Contemplabor Virginem : *quam pulchra est* (cant. 4. 1) ! sed *omnis gloria eius filiae regis ab intus* (ps. 44. 14). Silens, intento animo, audiam et gustabo praeconia eius ab angelo prolata.

B. Et ingressus angelus ad eam, dixit :

Ave, pax tibi et gaudium. Archangelus, princeps militiae coelestis, honorat salutatione sua humanam creaturam : quantum praecellere angelis censenda est !

Gratia plena : cum homines omnes ex Adamo orti sint *natura filii irae* (eph. 2. 3), ipsa Deo est grata, imo gratissima ob decorem animae perfectum, propter gratiam qua ornata, repleta, cumulata fuit : copiosissimam, quam Deus concedere possit, gratiam iumdudum accepit. Neque in nativitate, neque in primo instante conceptionis suae Maria gratiae expers fuerat : tota pulchra, semper Deo carissima. Unde angelus non nomine proprio eam nominat Mariam, sed quasi specifico nomine *gratia plenam*. Est enim singularis eius praerogativa quod sine macula fuerit et sit, quod gratiam originalem acceperit et deinceps meritis suis auxerit.

Dominus tecum : in te habitat, non sicut ubique praesens est solummodo per cognitionem, potentiam et essentiam, sed etiam per gratiam et quidem singulari modo et largissima donorum communicatione in te est et operatur.

Benedicta tu in mulieribus. Incurrit prima mulier Eva maledictionem propter peccatum et subiecit nos diabolo ; tu contrivisti caput inimici et seductoris hominum ; es benedicta illa inter omnes et super omnes mulier in paradiso praenuntiata. Fuit *maledicta terra in opere* primi Adae (gen. 3. 17) ; *Deus* autem *benedicet nos in omni benedictione spirituali in Christo* (eph. 1. 3), filio tuo. *Benedicta* fuit Iudith a Domino Deo excelso prae omnibus mulieribus super terram (Iud. 13. 23) ob interfectum Holophernem ; tu abundantius benediceris ob devictum a Filio tuo inimicum universi generis humani.

Pio affectu gustabo laudes ab angelo dictas, eius verbis salutans gratia plenam, immaculatam.

C. Quae, cum audisset, turbata est in sermone eius, et cogitabat qualis esset ista salutatio.

Cum humillima sit Virgo, splendida angeli apparitione et magnifica salutatione turbatur, magis tamen *in sermone eius* quam in aspectu angelicae formae invenilis : simplex enim et minime suspiciosa, nihil sibi timet, commovetur tamen tanta laude et tanto honoris testimonio ; nesciens quo tenderent haec, suspicatur fore ut aliquid magni proponatur vel postuletur. Silens considerat, reflectit, perpendit quid sibi velit haec angelica salutatio. Quanto prudentius agit nova Eva quam prima illa (gen. 3. 1) !

Tanta sanctitas coniuncta cum tanta simplicitate et humilitate me in admirationem conicere debent operis divini in electa illa Virgine inchoati et iam per maternitatem divinam consummandi. Petam ut summam gratiae aestimationem mihi impetret et thesaurum gratiae baptismalis in me tueatur. Turbaret me, si eam plane intelligerem, dignitas characteris mei baptismalis.

1 pr. Contemplabor angelum Gabrielem coram B. Virgine.

2 pr. Petam gratiam considerandi cum fructu dignitatem Maternitatis Virgineae.

A. *Et ait angelus ei : Ne timeas, Maria : invenisti enim gratiam apud Deum.*

Angelus blando alloquio turbationem et timorem pellit ; Virginem quasi familiaris amicus iam proprio nomine compellat. Quam reverenter simul et suaviter dulcissimum illud nomen pronuntiat ! Dein hortatur eam *ne timeat*, ac simul efficit, operante Spiritus Sancti gratia, pacem et fiduciam quam verbis optat. Tandem addit rationem nihil timendi : quia *invenisti gratiam apud Deum*. Plures a Deo electi viri dicuntur invenisse gratiam apud Deum, sive singulariter et prae reliquis fuisse accepti et beneficiis donisve ornati : ita Noë (gen. 6. 8) qui in arca salvus fuit a diluvio, Moyses (ex. 33. 13) qui liberavit populum Dei ex Aegypto, Gedeon (iud. 6. 17) qui destruxit aram Baal. At ex sequentibus verbis, ex electione Virginis ad divinam maternitatem, apparet nullam unquam creaturam adeo fuisse Deo acceptam ac Mariam.

Reflectens in me, si inveni gratiam coram Deo, non timebo. Recurram tamen ad Virginem gratia plenam, ut gratiam mihi impetret maiorem et fiduciam in Deum ne ullo eventu in timorem coniciar : *quia Tobias acceptus erat Deo, necesse fuit ut tentatio probaret eum, sed misit angelum ut curaret eum* (Tob. 12. 13-14). Improvisa, ardua aut honorifica, Dei consilia non debent terrere iustum.

B. *Ecce concipies in utero et paries filium et vocabis nomen eius Iesum.*

Alludit angelus ad prophetica verba Isaiae : *Ecce Virgo concipiet et pariet filium et vocabitur nomen eius Emmanuel* (Is. 7. 14). Emmanuel significat : Deus nobiscum ; filius vero, quem concipiet et pariet Virgo, nomine et re erit Iesus, i. e. *salutare Dei* (act. 28. 28) Deus salvator, (Cfr. Knabenbauer, Mth. I, p. 62), Deus nobiscum.

Hic erit magnus et filius Altissimi vocabitur. Et quidem recte vocandus erit Filius Excelsi, Filius Dei, simul tamen erit filius David per matrem, quae et ipsa est *de domo David* (Lc. 1. 26).

Et dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius, et regnabit in domo Iacob in aeternum. Promiserat Deus Davidi regi : *Suscitabo semen tuum post te, quod egredietur de utero tuo, et firmabo regnum eius* (2 reg. 7. 12). *Semen eius in aeternum manebit* (ps. 88. 37). In Salomone quidem, tanquam figura Christi, impleta fuerat promissio regni temporalis ; sed solemne fuerat posteris temporibus apud prophe-

tas annuntiare regem ex domo David, qui regnum Dei instauraturus esset : *Parvulus natus est nobis.... et factus est principatus super humerum eius.. super solium David et super regnum eius sedebit, ut confirmet illud et corroboret in iudicio et iustitia amodo et usque in sempiternum* (Is. 9. 6, 7) ; tandem, ingruente ruina regni temporalis davidici, Ieremias (23. 5 ; 30. 9 ; 33. 15) et Ezechiel (21. 26) nuntiaverant *suscitandum Davidi germen iustum* et huic, *cuius ius sit, tradendam coronam regiam*.

Benedicta sis, Virgo, mater Iesu, filii Dei, filii David, filii Virginis !

C. *Et regni eius non erit finis.*

Filius Mariae erit rex in domo Iacob, *dominator in Israel* (Mich. 5. 2) ; at non sicut regnum davidicum, cuius *sceptrum auferetur de Iuda*, ita desinet regnum Iesu : *Thronus tuus, sedes tua, Deus, in saeculum saeculi : virga directionis, aequitatis, virga regni tui* (ps. 44. 8 ; hebr. 1. 8).

Dominabitur a mari usque ad mare et a flumine usque ad terminos orbis terrarum.... Et adorabunt eum omnes reges terrae : omnes gentes servient ei (ps. 71. 8). Neque temporis, neque spatii finibus coarctabitur ; non solummodo electus populus, sed populi omnes eum agnoscent.

Gratulabor Virgini, quae tanti regis mater electa est. Regni filii sui particeps erit, regina mundi. Neque eius regni finis erit : quotquot agnoscent eius filium, invocabunt eam tanquam matrem Salvatoris, dominam angelorum, reginam coelorum, cuius gloriosa intercessio a filio impetrat dona divina. Miserebor dissidentium a pietate catholica, qui Iesu Christo iniuriam inferri existimant, si matris eius secundum carnem honorem ac supplicem potentiam prosequamur cultu, intercessionem eius implorando ; neque dubitabo ad Iesum adduci posse per Mariam quotquot maternae eius clementiae confidunt.

1 pr. Angelus cum Virgine tractat de Incarnatione Verbi.

2 pr. Gratia fructum congruum percipiendi ex consideratione benedictae Virginis.

A. *Dixit autem Maria ad angelum : Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco ?*

Quieto animo audierat in se expleri debere vaticinium Isaiae de Virgine matre Iesu et crediderat : *Beata quae credidisti quoniam perficientur ea quae dicta sunt tibi a Domino !* (Lc. 1. 45) Sed modum, quo tam mirabile opus perficiendum esset ignorans, prudenter et sine curiositatis nota sed cum sapientiae laude, alloquitur angelum : cum enim naturali modo opus illud perfici nequeat, *quoniam virum non cognoscit* votumque servare intendit, supernaturalem mysterii operationem edoceri et quid ipsamet ad divinum obsequium debeat praestare, sibi clare indicari cupit. Conceptionem Messiae nuntiari intelligit : sed, quam propheta non revelavit, cooperationem suam praebere parata, de hac interrogat. Neque cogitanda est velle tentare et discernere spiritum : quod fidei iam assentienti et sinceritati Virginis non congruit ; multo minus censenda est obicere votum suum, quae futilis esset obiectio si Dei incarnatio, quae ei proponitur, violationem vel cessationem voti implicaret in mente Virginis.

Mirabor tamen et laudabo admirandum virginitatis amorem quo flagrat purissima Deoque gratissima Virgo ! cuius virtutis et propositi, etiam cum divinae maternitatis honorem sibi deferri audit, minime obliviscitur magisque accendit amorem. In me reflectens, considerabo an quotidie accedam ad tractandum *mysterium fidei in conscientia pura* (1 Tim. 3. 9). Exemplo puritatis mihi sit Mater Virgo !

B. *Et respondens angelus dixit ei : Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei.*

Spiritus Sanctus, iam per gratiam sanctificantem in Virgine inhabitans, novum in ea effectum, eumque maximum potentiae divinae opus, producet : unde quasi de novo superventurus dicitur. Effectus autem non erit qualiscunque gratiae infusio sed specialis operatio, sc. *obumbratio* virtutis Altissimi. Quae vox, de nube tabernaculum veteris testamenti operiente, illudque gloria Domini implente (ex. 40. 32) olim adhibita, summum modum praesentiae, inhabitationis et operationis divinae designat. Sed quanto prae illa *arca foederis* (Ios. 3. 11), *arca Domini* (2 reg. 6. 9), praestat nova foederis arca, in qua Deus obumbrans efficiet *Sanctum*, quod iam nascetur in ipsa et erit ac *vocabitur Filius Dei*. Erit autem Filius Dei *ideo* quia ille qui

per obumbrationem divinam concipietur secundum carnem in Virgine, materiam ministrante in similitudinem speciei humanae, et ideo filius Mariae verus erit, est tamen aeternus secundum naturam divinam, et unigenitus Filius Dei : *In principio erat Verbum.*

Miraculum conceptionis de Spiritu Sancto et gaudium de proxima Messiae nativitate confirmatur miraculo et gaudio novo iam instantis nativitatis Ioannis Praecursoris.

Et ecce Elisabeth cognata tua et ipsa concepit filium in senectute sua, et hic mensis scatus est illi quae vocatur sterilis, quia non erit impossibile apud Deum omne verbum. Quod occultabat Elisabeth (Lc. 1. 25), iam ab angelo revelatur eius cognatae, Mariae.

Fide firma adhaerebo miraculo a Spiritu Sancto in Virgine efficiendo. Quare enim non posset divina potestas immediate praeter naturae leges efficere in virgine conceptionem Iesu secundum carnem?

C. Dixit autem Maria : Ecce ancilla Domina, fiat mihi secundum verbum tuum.

Verbis tam magnificis a Gabriele archangelo prolatis respondet Maria verbo brevi et humilitatis, obedientiae et fiduciae pleno. Humilitas praesertim elucet ; prima Eva, decepta a serpente qui dixerat : *Eritis sicut dii* (gen. 3. 5), superbia peccavit, *initium enim omnis peccati superbia* (eccl. 10. 5) : altera haec Eva, mater viventium, Dei mater electa, se humiliat et ancillam Domini dicit. Prompta se subicit verbo Dei per angelum communicato ; coniunctum cum honore onus accipit : ministrabit ut ancilla, non ut domina Filio Domini incarnato, pauperi et patienti, qualem Scripturae descripserunt futurum.

Neque vacat mysterio quod uno eius verbo *Fiat* omnipotentiae opus incipiat impleri in Incarnatione, sicut creatio lucis et firmamenti uno Dei verbo *Fiat* effecta fuerat (gen. 1. 3, 6).

O Domine, ego servus tuus et filius ancillae tuae (ps. 115. 16).

Et discessit ab illa angelus, consensu Virginis impetrato. Et nos, grato animo laudemus eam atque revereamur ; aegre ab eius cogitatione discedamus.

1 pr. Contemplabor et audiam Virginem in domo nazarethana eo momento quo dicit : *Fiat...*

2 pr. Gratia fidei et amoris erga Verbum incarnatum.

A. *Et Verbum caro factum est.*

Concepit *ancilla Domini*, humillima et immaculata Virgo; eo momento quo consensit sibi *fieri secundum verbum* angeli. Concepit de Spiritu Sancto : scilicet Spiritus Sanctus ex purissimo eius sanguine effinxit perfectissimum corpus, cui tanquam formam substantialiter per creationem univit perfectissimam animam : utrumque autem, corpus et anima, ita inter se et cum persona aeterna Verbi coniunctum fuit in Virginis sinu ut Verbum fieret homo, in sua persona divina uniens cum divina natura immutabili novam naturam creatam, humanam. *Verbum caro factum est* : *Verbum*, manens necessario quod erat — *Deus autem erat* (Io. 1. 1), creator erat omnipotens — *factum est*, sine sui immutatione — immutabilis enim est — sed assumptione novae naturae et hypostatica unione, vera *caro*, i. e. verus homo. Una persona divina in duabus naturis, altera sc. divina et aeterna, altera in tempore creata, subsistit ; non alius est Deus Verbum, alius homo ; sed idem Verbum in sinu virginali Mariae fit homo, iam est homo-Deus ; impassibilis simul et passibilis, immortalis simul et mortalis, secundum duplicem naturam.

Mysterium, intellectui meo impervium, fide firma tenco : *Et nos... credidimus caritati, quam habet Deus in nobis : Deus caritas est* (1 Io. 4. 16). Adoro te, Filium Dei unigenitum, Dominum nostrum, *per quem omnia facta sunt*, « qui propter nos homines et propter nostram salutem descendisti de caelis et incarnatus es » (symb. Cptan.) Humiliabo me, *in captivitatem redigens intellectum meum, in obsequium Christi* (2 cor. 10. 5) et gaudebo, captivans iudicium meum assensu fidei firmissimo. Hanc Deo, infallibili veritati, gloriam dabo libenter.

B. *Et Verbum caro factum est.*

Mysterium incarnationis minime assequitur intellectus, sed rationem incarnationis fide edoctus, opus divinum laudare gestit. Propheta Isaias induxerat Christum de Patre suo dicentem : *Ad annuntiandum mansuetis misit me, ut mederer contritis corde et praedicarem captivis indulgentiam... Gaudens gaudebo in Domino, et exsultabit anima mea in Deo meo quia induit me vestimentis salutis.* (Is. 61. 1, 10). Et Christus de Patre suo testabitur : *Sic Deus dilexit mundum ut Filium suum unigenitum daret ut omnis qui credit in eum non pereat sed habeat vitam aeternam* (Io. 3. 16). Perieramus

enim ; at cum *servi essemus peccati* (rom. 6. 20), *carnales, venumdati sub peccato* (rom. 7. 14), liberare nos dignata est *gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum* (rom. 7. 25). Quia ergo *pueri communicaverunt carni et sanguine, et ipse similiter Iesus participavit eisdem, ut per mortem destrueret eum qui mortis habebat imperium*, id est diabolum, et liberaret eos qui timore mortis per totam vitam *obnoxii erant servituti*. Ideo *semen Abrahae apprehendit ; unde debuit per omnia fratribus similari, ut misericors fieret* (hebr. 2. 14-17).

Est igitur *mysterium misericordiae divinae erga homines, e dignitate gratiae et filiationis divinae lapsos et servos diaboli* : « Verbum, existens Filius Dei, factum est filius hominis, filius virginis ex semine Abrahae et Davidis, ut homines iterum faceret filios Dei (S. Ioann. Chrysost.). *Semetipsum exinanivit, formam seu naturam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inventus ut homo* (phil. 2. 7). Erigit humilitate sua hominem superbia lapsum ; *initium enim omnis peccati superbia* (eccli. 10. 15).

Agnoseus tantam misericordiam, adorabo Verbum humilians et *exinaniens semetipsum* (phil. 2. 7).

C. Et Verbum caro factum est.

Pie et castis oculis contemplantur Verbum, *Dei sapientiam quae abscondita est* in hoc mysterio (1 cor. 2. 7), Iesum latentem humillimum in sinu Virginis humillimae. Matrem contemplantur, vere matrem secundum humanam naturam Verbi, matrem Virginem tamen quia, sine viro, sola Dei virtute concepit, matrem Dei quia Verbum in unitate personae divinae subsistens concepit.

Filii bonitatem, matris dignitatem venerabor. Dei mater alma atque semper virgo facta est nobis felix coeli porta. Inter Verbum et genus humanum mediatrix electa, dignitate antecellit etiam angelos. « Beata viscera Mariae Virginis, quae portaverunt aeterni Patris Filium. » (missa de nat. B. V.)

1 pr. Verbum carnem factum in virgineo sinu Mariae adorabo.

2 pr. Gratiam petam recolendi grato animo dona Dei.

A. *Verbum caro factum est et habitavit in nobis : et vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a Patre.*

S. Ioannes, tantum mysterium humilitatis evangelizans, sc. Verbi aeterni et omnipotentis, qui est apud Deum Patrem, in tempore incarnati et habitantis inter homines, in memoriam suam revocat gloriam qua divinitatem Verbi sibi manifestatam vidit. Apparuit Filius Dei humilis, in incarnatione abscondens divinitatem suam ; sed in monte Thabor apparuit gloriosus (Mth. 17. 2 ; 2 Pet. 1. 17) et *voce delapsa a magnifica gloria de nube*, ab aeterno Patre agnitus est quasi Filius unigenitus et aeternus. *Quod fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus et manus nostrae contrectaverunt de Verbo vitae, et vita manifestata est, — et vidimus et testamur et annuntiamus vobis.* (1 Io. 1. 1, 2)

Et nos, recolentes humilitatem incarnationis Verbi, licet non fuerimus *speculatores facti illius magnitudinis* (2 Pet. 1. 16) in monte sancto, possumus recolere quae *signa fecit Iesus* (Io. 20. 30), et resurgentis praesertim gloriam atque *ascendentis in altum et captivam ducentis captivitatem* (eph. 4. 8). *Eum, ... qui modico quam angeli minoratus est*, qui naturam angelica minorem assumpsit, *videmus Iesum... gloria et honore coronatum* (hebr. 2. 9) ; *videmus insuper praedicatum Evangelium regni eius in universo orbe* (Mth. 24. 14). *Et regni eius non erit finis* (Lc. 1. 33)

Ad augendam mysteriorum menti nostrae imperviorum fidem, extrinseca argumenta iuvant. Gaudeamus de gloria Verbi, gaudeamus de Evangelio ; propagandae fidei operam demus.

B. *Habitavit in nobis... plenum gratiae et veritatis.... Et de plenitudine eius nos omnes accepimus, et gratiam pro gratia. Quia lex per Moysen data est : gratia et veritas per Iesum Christum facta est.*

Recolamus beneficia Incarnationis.

1° Deus per speciale quidem praesidium habitaverat *in medio filiorum Israël* (ex. 25. 8 ; 29. 45) ; at in novo testamento iam plene adimpletur quod praedixerant recentiores prophetae : *Lauda et lactare, filia Sion, quia ecce ego venio et habitabo in medio tui, ait Dominus* (Zach. 2. 10). Itaque, postquam Filius Dei descendit de coelis et incarnatus est, *ecce tabernaculum Dei cum hominibus et habitabit cum eis. Et ipsi populus eius erunt, et ipse Deus cum eis erit eorum Deus* (apoc. 21. 3). Vere Emmanuel : Deus nobiscum !

Quam saepe, sed quonam fidei sensu dico ad populum Dei : Dominus vobiscum !

2º Verbum per se *plenum gratiae et veritatis, misericors et... verax* (ex. 34. 6 ; ps. 85. 15 de plenitudine sua largitur dona, et quidem pro donis et gratia veteris legis, quae per Moysen data fuerat filiis Abrahae, dedit novam legem, *gratiam pro gratia*, sed multo praestantior. *Per Iesum Christum facta est gratia et veritas*, quam lex antiqua ostendebat et figurabat : Aaron enim et sacerdotes legis in pectore suo gestabant rationale iudicii, in quo scriptum erat : *Doctrina et veritas* (ex. 28. 30) ; nunc autem Iesus, ipsa Veritas, apparet, neque tantum filiis populi electi, sed omnibus hominibus : *de plenitudine eius nos omnes accepimus*. Impletæ sunt figuræ, recessit umbra. Vera lux in mundo lucens veritatem omnibus largitur et misericordiam : *Omnes vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire* (1 Tim. 2. 4).

Pro Christo... legatione (2 cor. 5. 20) fungens, *fungar sacerdotio et habebo laudem in nomine ipsius* (eccli. 43. 19) ; gratiam et veritatem nuntiabo et praedicabo zelo magno.

C. Deum nemo vidit unquam : unigenitus Filius, qui est in sinu Patris, ipse enarravit.

Deum *nemo vidit nec videre potest* (1 Tim. 6. 16), sibi soli comprehensive cognoscibilis est. Sed *Verbum, qui est apud Deum et Deus est* (Io. 1. 1), *unigenitus Filius qui est in sinu Patris* (Io. 1. 18), comprehendit et videt Deum et essentiam divinam. *Is qui est a Deo, hic vidit Patrem* (Io. 6. 46) et ipse, cum homo factus sit, enarravit et revelavit mysteria divina. De Patre suo, de aeterna sua generatione, de Spiritu Sancto nos docuit vera, infallibiliter. Praeterea de divina bonitate erga nos, de *adoptione, qua clamamus : Abba, Pater* (rom. 8. 15) et de *spe gloriae filiorum Dei*, in qua gloriamur (rom. 5. 2) nos docuit certa.

O Iesu, tu es *via, veritas et vita* (Io. 14. 6) ! Utinam te omnes homines cognoscant ! *haec est enim vita aeterna ut cognoscant solum verum Deum et quem misit Iesum Christum* (Io. 17. 3).

1 pr. Considerabo iuniorem Virginem ad Elisabeth festinantem.

2 pr. Gratiam petam modestiam, caritatem Virginis imitandi et crescendo in eius veneratione.

A. Exsurgens autem Maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione in civitatem Iuda.

Non statim post conceptum Verbum et post discessum angeli, sed aliquandiu pie in tanto mysterio venerando versata, Maria *in diebus illis* surrexit et abiit e domo sua nazarethana : sola, ut videtur, — quod a moribus illius regionis non abhorrebat, — aut saltem sine sponso suo, qui fabrilis arte familiarem rem sustentabat et augere in diem nuptiarum aliquatenus conabatur, profecta est, diutius apud cognatam moratura. Huic enim non tantum gratulari sed et obsequia praestare studebat. Festinat vero ad ministerium caritatis, et in regionem montanam, in civitatem sacerdotalem, quam incolebat Zacharias, forsan Hebron in monte Iuda (Ios. 21. 11), forsan Iota (Ios. 15. 55) in montanis Iudaeae, sese confort tenerrima Virgo, mater Dei quem utero gestat.

De variis illis circumstantiis cogitando, ex singulis fructum in meam utilitatem carpere satagam ; caritatem erga inferiores sine timore de mea dignitate sacerdotali exercebo, Dei colloquium piamque meditationem interim non negligendo ; hinc enim amor proximi et zelus sacerdotalis fomenta sumit. Quem replet praesentia sua Iesus, hunc ad virtutum exercitia impellit. In omni ministerio, sollicitus de Christo, quem per gratiam eucharisticam porto, me pro christophoro geram. Qualis est mea modestia clericalis ?

B. Et intravit in domum Zachariae, et salutavit Elisabeth. Et factum est, ut audivit salutationem Mariae Elisabeth, exsultavit infans in utero eius : et repleta est Spiritu Sancto Elisabeth.

Humilitatem et benevolentissimam salutationem Mariae admirabor et delectabor in illa piissima consideratione. Non *elevatum est cor* eius (Ez. 28. 5), sed tenerrima caritate salutatur cognatam.

Verbum-caro iam ostendit quo ordine mediationis constituta sit Maria in salutis dispensatione ; voce enim matris suae primas gratias distribuit. Praedixerat angelus de Ioanne : *Spiritu Sancto repletur adhuc ex utero matris suae* (Lc. 1. 15). Unde gaudia Spiritus Sancti et gratiam ab originali labe mundantem accipit infans, et exsultans agnoscit Salvatorem, quasi prophetico munere ad horam, ante lucem, donatus. Dehinc sanctificato per Mariae mediationem Praecursore, ipsa Elisabeth, iusta et sancta, repletur Spiritu Sancto, illustratur divinitus et Spiritus Sancti eloquia emittit.

Rogabo Virginem ut potestatem quam a Filio suo habet, in me exercens, aliquid benedictionis et gratiae secundae mihi impetrare velit. Praesentiam Domini Iesu eucharisticam et effectum visitationis ex opere operato percipiens, conabor addito opere operantis gaudium de illa praesentia aliosque devotionis fructus colligere.

C. *Et exclamarit voce magna, et dixit : Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui. Et unde hoc mihi ut veniat mater Domini ad me ? Ecce enim ut facta est vox salutationis tuae in auribus meis, exsultavit in gaudio infans in utero meo. Et beata, quae credidisti, quoniam perficientur ea quae dicta sunt tibi a Domino.*

Locutus est Deus per os sanctae (Lc. 1. 70) Elisabeth ; ipsa itaque revelat, quod neque a Maria didicerat neque ex uteri tumore suspicari poterat, eam concepissee et esse mulierem illam inter omnes benedictam, matrem Messiae, matrem Domini. Cuius rei argumentum habet in gaudio infantis, quem adhuc in utero replevit Spiritus Sanctus. Et dum edicit haec, exclamando voce magna sive alloquendo cum magna exsultatione beatam Virginem, se quidem indignam tam honorabili visitatione agnoscit, beatam vero proclamat cognatam suam quia credidit perficienda esse mira illa quae angelus nuntiaverat : beata autem praedicatur a Spiritu Sancto, quo repleta est Elisabeth. Et nos beatam praedicemus et gratulatione prosequamur.

Vere *benedicta es inter mulieres*, qualem et per angelum antea, et nunc per cognatam tuam te edicit Spiritus Sanctus ; benedicta es intuitu Filii, quem ut aeternum Dominum, unigenitum Patris, adoro et ut fructum in tempore ventris tui benedictum adoro, Deum-hominem, Verbum-carnem factum. In Filio tuo gaudium meum quaeram, quem mihi dabis salutare meum ; in te simul gaudia mea ponam, mediatricae Dei. Fide concepisti Verbum. Impetra ut fide eum receptum agnoscam semper et adorem ut, filius Dei adoptione factus, dignus efficiar promissionibus Christi.

1 pr. Contemplabor Virginem modeste ac pie stantem coram Elisabeth, audiam respondentem.

2. pr. Deum precabor ut ex inspirato hymno fructum pietatis et humilitatis percipiam.

A. *Et ait Maria : Magnificat anima mea Dominum.*

Maria audivit suam cognatam Elisabeth, divina mysteria a Spiritu Sancto edoctam ; in eius verbis et in infantis exultatione vidit initium bonorum, quae ex mysterio Incarnationis redundabunt in homines. Iam de divinis secretis, de sua mediatione, de adimpletis vaticiniis laudes Deo dicit. Concinnuerat altera Maria canticum in exitu filiorum Israel ex Aegypto (ex. 15. 20) ; concinnuerat Debora in liberatione eorum de manu Sisarae (iud. 5. 1) ; cantaverat Anna (1 reg. 2. 1-10) Samuele, propheta fideli, genito. Harum forsitan memor Maria, et certe canticorum sacrorum et psalmorum (35. 9 ; 70. 19 ; 110. 9 ; 102. 17 ; 117. 16 ; 97. 3 etc.) verba sibi familiaria ex oratione et assidua meditatione habens, hymnum pronuntiat vere magnificum.

Quam iucundum est sacerdoti in sacra Scriptura versato, divinum officium pie recitare solito, Deo divinis verbis benedicere, et recolere « psalmos David, cantica fidelia, et sonos pietatis excludentes turgidum spiritum » (S. Aug. conf. 9. 4) Humilitatem et veritatem ibi docetur, et *regem saeculorum exaltare in operibus suis* (Tob. 13. 6.). *Regi saeculorum immortalis, invisibili, soli Deo, honor et gloria in saecula saeculorum* (1 Tim. 1. 17).

Examinabo quam pietate psalmos et sacrum officium recitare soleam ; num *magnificat anima mea Dominum* ?

B. *Et exultavit Spiritus meus in Deo salutari meo*, Salvatore, cui omnia dona refero, *per quem omnia* dona creata ad nos deveniunt *desursum... a Patre luminum* (Iac. 1. 17) qui dat *Spiritum bonum petentibus se* (Lc. 11. 13). Hic *Spiritus Sanctus supervenit in Mariam* (Lc. 1. 35) ; eo repleta exultat, magnificans Dominum Patrem et Verbum salutare. Seipsam autem *Ancilla Domini* deprimat et humiliat.

Quia respexit humilitatem ancillae suae ; exiguitatem, indignitatem suam profitetur ; virtutem altissimam humilitatis non quidem verbis significat sed opere exercet. Humilitas seipsam ignorat. Quam sublimis scientia, quam perfecta veritas ! Omnia enim bona Deo tribuenda sunt, naturalia et supernaturalia. Humilitas itaque est veritas (S. Theresia), est iustitia, est sanctitas. O *ancilla Domini*, impetra nobis humilitatem, adiuva nos in exercitio humilitatis !

Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. In hoc

respexit, i. e. ditavit humilem ancillam, quod tali dignitate eam donavit ut deinceps eam, tanquam matrem Dei, celebraturae sint et beatam dicturae omnes aetates usque in finem mundi. Verissime adimpletam esse prophetiam testis est tota Ecclesia catholica, testes ordines religiosi, congregationes, templa, artes, litterae, orbis universus. *Beatam, benedictam in mulieribus salutamus.*

Quia fecit mihi magna qui potens est et sanctum nomen eius ; magna illa opera, quae Elisabeth praedicabat, fecit Deus in ea : sunt autem opera potentiae, sanctitatis et misericordiae summa.

C. *Et misericordia eius a progenie in progenies timentibus eum.* Postquam praesens salvationis opus concinuit, quod futurae generationes omnes laudabunt. Maria antiquas misericordias recolit, quas praeteritae progenies expertae sunt.

Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui. Ita egit Deus cum Pharaone per Moysen, cum chananaeis per Iosue et iudices, cum philistaeis, moabitis, idumaeis per David.

Deposuit potentes de sede et exaltavit humiles. Deiecit Deus Nabuchodonosor, Salmanassar, Balthasar, Antiochum, Saulem, Aman, Vasthi : exaltavit Moysen, Davidem, Mardocheum, Esther.

Esurientes replevit bonis et divites dimisit inanes. Hebraeos coelitus pane pastos in deserto, Eliam subcinericio pane ab angelo refectum. Danielem in lacu leonis, misericordia sua persecutus est Deus.

Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordiae suae. Iacob filiosque eius, servum sibi electum et quasi in domesticam familiam assumptum, protexit semper, memor foederis misericordiae quod pepigit cum patre credentium et confirmavit per prophetas.

Sicut locutus est ad patres nostros, Abraham et semini eius, in saecula recordari voluit misericordiae suae.

Canticum Mariae dicam, « consistens in consideratione cuiusque vocis, quamdiu inveniam significationes, similitudines, gustum et consolationem in tali consideratione » (2us modus orandi in Exer. spir. S. Ignatii) et de Virgine cogitans et de me, de populo electo et de plebe christiana.

1 pr. Considerabo domum Zachariae et in ea praecipue B. Virginem et S. Ioannem.

2 pr. Petam gratiam amandi et exercendi virtutes Virginis et aestimandi missionem Praeursoris Christi.

A. Mansit autem Maria cum illa (Elisabeth) quasi mensibus tribus et reversa est in domum suam.

Considera quantum per menses quasi tres attulerit consolationis et auxilii benedicta Virgo toti familiae, cui in ipso aditu tantum gaudii et exultationis attulisset. Si enim arca Dei in domo Obadom collocata per tres menses causa fuit plurimum bonorum, ita ut rex David sancta aemulatione eam adlucere in civitatem David vulneret (2 reg. 6. 11. 12) quanto maiora bona contulit domui Zachariae haec nova foederis arca, quae non legem veterem sed Christum ipsum, legis novae auctorem, gestabat, beata scilicet Virgo!

Mansit ibi quasi mensibus tribus : cum sexto a Ioannis conceptione mense ineunte (Le. 1. 25. 36) festinasset in montanam hanc civitatem, fere ineunte nono reversa est, ante pueri nativitatem probabiliter, Deo sic volente : solitudinis enim amans et orationi intenta, de Iesu suo divino hospite sollicita, festinaverit redire antequam congratulantium concursus ad festivam natalitiorum celebrationem fieret. Cum opportuna cognatae gravidæ auxilia praestitisset et de filia eius partu per revolutionem certior facta esset, potuit sine offensione redire in Nazareth : Elisabeth enim etiam ipsa, quae studebat *agitare se* ab hominibus (Le. 1. 24), probabat huc consilium. Expedit porro Virginem, antequam conceptionis de Spiritu Sancto signa ferret, reverti in domum suam : primus testis huius rei futurus erat S. Ioseph.

Imitabor Mariam in exercitio caritatis quolibet, quod sacerdotali dignitati et sanctitati congruum est : eam imitabor etiam in amore solitudinis et colloqui cum solo Deo.

B. Elisabeth autem impletum est tempus parandi et peperit filium. Et audiverunt vicini et cognati eius quia magnificati Ioannis misericordiam suam cum illa et congratulabantur ei.

Ioannis nativitas ex sterili et simili tanquam opus magno misericordiae divinae, quo opprobrium quoddam auferbatur, habitum est. Vicini itaque et cognati, qui ob visionem Zachariae et puerum eius incredulitati inflectam primum fuerant territi, deinde ex instantis partus mirabili nuntio laeti, congratulantes accesserunt.

Congratulabor et ego sanctae matri Ioannis : considerabo tamen praesertim, quomodo Deum laudet de adventu Praeursoris Messiae :

dictum enim fuerat ab angelo : *Et ipse praecedet ante illum in spiritu et virtute Eliae.* (Lc. I. 17). Considerabo etiam Zachariam, nunc credentem, licet nondum in nativitate filii adimpleatur tota prophetia, sed sperat firmiter fore ut aperiatur os suum. Abest Maria, sed et ipsa lactatur de adventu Ioannis et laudat Dominum in pia sua solitudine nazarethana.

Laudabo et ego Dominum in bonis quae proximo meo tribuit, proximo ipsi congratulabor libenter. *Debemus... non nobis placere. Cuiusque... proximo suo placeat in bonum, ad aedificationem... Deas autem potentiae et solati det vobis idipsum sapere in alterutrum* (rom. 15. 2, 5).

C. *Et factum est in die octavo, venerunt circumcidere puerum, quod communiter peragebat paterfamilias : sed, a benedictione pronuntianda prohibitus, Zacharias abstinere debuit ; et vocabant eum nomine patris sui Zachariam. Et respondens mater eius, dixit : Nequaquam, sed vocabitur Ioannes. Et dixerunt ad illam : Quia nemo est in cognatione tua, qui rectetur hoc nomine. Immoebant autem patri eius quem vellet vocari eum. Et postulans pugillarem scripsit, dicens scripto sane : Ioannes est nomen eius. Et mirati sunt universi quod nomen a cognatione alienum, at divino nutu inderet. Apertum est autem illico os eius et lingua eius, et loquebatur benedicens Deum.*

Hanc scenam evangelicam pie considerans, benedictum illum puerum reverentia prosequar. En quanti faciat Deus praedicatorem filii sui ! Ioannem vocari ipsemet iussit per angelum ; per Elisabeth et Zachariam iussa implet. Miraculo confirmat voluntatem suam. Mutus pater solvitur poena, et primitias linguae Deo benedicendo impendit.

Vere gratia est nomen Ioannis, sed quanto praestantior prae gratiis istis illa qua ipse ornatus ingreditur mundum. In utero matris ab originali labe antea mundatus statim ac in praesentia Salvatoris ac Mariae fuit, prodit « nesciens labem nivei pudoris ».

In me et in gratias mihi collatas reflectens, cogitabo quantam a me nuntio suo sanctitatem expectet Deus.

1 pr. Contemplabor Zachariam et ex eius ore audiam canticum de Salvatore meo.

2 pr. Petam gratiam intellectus et voluntatis, qua possim utiliter considerare mysterium.

A. Et factus est timor super omnes vicinos eorum : et super omnia montana Iudaeae divulgabantur omnia verba haec. Et posuerunt omnes, qui audierant, in corde suo : Quis, putas, puer iste erit ? Etenim manus Domini erat cum illo.

Verba haec, i. e., res gestae, annuntiatio et partus Ioannis cum variis circumstantiis, ubique in montana regione si minus in campestri narrabantur, et exspectationem rei insolitae, imo aliquem reverentialem interventus divini timorem excitabant. Singularia potentiae divinae signa in patre et in matre pueri facta, puerum commendabant, cui Dei virtus et specialis protectio favebat. Parentes quidem noverant eum fore Praecursorem Messiae, de quo Isaias : *Dominus ab utero vocavit me, de ventre matris meae recordatus est nominis mei... In umbra manus suae protexit me et posuit me sicut sagittam electam : in pharetra abscondit me* (Is. 49. 1) ; sed, sicut benedicta Virgo, multa conservabant in corde suo. Attamen desiderium et exspectatio Messiae, adimpletis fere hebdomadibus Danielis, augebantur tam miris eventibus. Praeterea aliqui saltem audierunt vaticinium Zachariae.

Plebs fidelis ad divina portenta, ad miracula minime indifferens est : cum simplicitate genuina adhaeret facile testimoniis virtutis divinae, dum superbi vel incredulos vel incuriosos ad talia se praebent. Non ero de numero eorum qui sola Evangelii miracula admittunt, quasi ea sola, quae de fide sunt definita vel fidei proxima, credere prudentiae esset.

B. Et Zacharias pater eius repletus est Spiritu Sancto, et prophetavit, dicens : Benedictus Dominus Deus Israël, quia visitavit, benigne respiciens, et fecit redemptionem plebis suae, non iam illam typicam redemptionem ab aegyptiaca vel babylonica servitute, sed ultimam et veram in Messia exsequendam. Et erexit cornu salutis nobis, robur et potentiam, regem et Salvatorem potentissimum, in domo David pueri sui, servi optimi, in qua nasci debet secundum prophetias ; iam conceptus est in Virgine, de domo David. Sicut locutus est per os sanctorum, qui a saeculo sunt, prophetarum eius, redemptionem dat et salutem ex inimicis nostris et de manu omnium, qui oderunt nos et Deum cui servimus, ad faciendum misericordiam cum patribus nostris per promissionis impletionem et salutis in lim-

bis participationem, et memorari testamenti sui sancti quod cum populo nostro pepigit, confirmans illud per *iuramentum quod iuravit ad Abraham patrem nostrum*. Huic dixit : *Per meipsum iuravi... benedicam tibi et in semine tuo benedicentur omnes gentes* (gen. 22. 16-18). *Semini tuo dabo terram hanc* (gen. 12. 7). Et sicut dedit nobis terram promissionis ut in ea libere et secure Deo serviremus, ita credimus iam *daturam se nobis ut sine timore, de manu inimicorum nostrorum liberati, serviamus illi in sanctitate et iustitia coram ipso omnibus diebus nostris*.

Haec est indoles regni messianici, spiritualis quippe, ut in perpetuum, omnibus diebus, populus credentium verique filii Abrahae in sanctitate et iustitia vero Deo serviant; Christus *germen iustum... faciet iudicium et iustitiam in terra* (Ier. 23. 5); *praecepturus est filiis suis et domui suae ut custodiant viam Domini et faciant iudicium et iustitiam* (gen. 18. 19). Iam adimplebitur perfecte quod neglectum fuit; nam Deus ad hos dies *expectavit ut faceret domus Israel iudicium — et ecce iniquitas — et iustitiam — et ecce clamor vindictae*. (Is. 5. 7).

In me rediens, dispiciam an sim in regno illo fidelis servus, *in sanctitate et iustitia serviens Deo coram ipso*.

C. Zacharias de Messia vaticinatus, iam ad eius Praecursores verba dirigit : *Et tu puer, propheta Altissimi vocaberis* — ipsum puerum prophético spiritu alloquitur — ; *praebis enim immediate ante faciem Domini*, — ita iam dixit angelus (Lc. 1. 17) — *parare vias eius* — ita Isaias (40. 3) — , *ad dandam scientiam salutis plebi eius*, quae salus tendit *in remissionem peccatorum* operandam *per* intimam misericordiam seu *viscera misericordiae Dei nostri*, in quibus *visitavit nos oriens ex alto*, tanquam lux quae possit *illuminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent*. Ioannes itaque erit Praecursor Salvatoris etiam gentilium : hos enim intelligit Isaias iisdem verbis praedicens de Galilaea gentium (Is. 9. 2). Ioannes autem non modo dabit scientiam salutis ut per eum cognoscamus Salvatorem, sed etiam constituetur *ad dirigendos pedes nostros in viam pacis*.

Admirabilis vocatio haec est, ut homo paret viam ad Deum, ut indicet Salvatorem et tribuat populo scientiam salutis. Vocatio Ioannis est mea aliquo modo. Licet enim venerit et opus suum consummaverit Messias, « praedicatio praevenit... et verba exhortationis praecurrunt atque per hoc veritas in mente suscipitur » (S. Greg. Papa).

Quomodo, an pro Deo legatione fungor ?

1 pr. Contemplabor puerum, adolescentem in domo paterna, dein in deserto, et Ioannis intercessione

2 pr. Petam gratiam intelligendi et sequendi voluntatem Dei circa vitam meam.

A. *Puer autem crescebat et confortabatur Spiritu.*

Narrationem de nativitate Praecursoris breviter absolvit evangelista, eius vitam, usque ad diem, in qua officium suum suscepit, commemorans. Simul dum crescebat corpore puer, confortabatur Spiritu seu crescebant spiritualia dona. Gaudio enim exsultans in utero matris suae Ioannes acceperat sanctificationem per Spiritum Sanctum, quo repleta fuerat mater; hanc gratiam conservavit profecto illibata in infantia, in adolescentia et tota vita sua; hanc auxit imo, Spiritu confortatus, qui in anima et corpore eius tanquam templo inhabitabat. *Non enim ad mensuram dat Deus Spiritum* (Io. 3. 34), ita de Christo testabitur Ioannes; sed iustis etiam Spiritum Sanctum tribuens, *consummationem sanctorum* intendit *in opus ministerii.. donec occurrant... in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi* (eph. 4. 12, 13). Confortabatur itaque puer in gratia, in iustitia, nunquam *Spiritui Sancto resistens* (act. 7. 51), sed sicut filii Dei, qui *Spiritu Dei aguntur* (rom. 8. 14), imo plenus Spiritu Sancto, *sanctus sanctificabatur adhuc* (apoc. 22. 11).

Quanti refert ut iustificati per baptismum pueri, gratiam et Spiritum Sanctum conservent et crescentes aetate crescant virtute! Si *Spiritu consilii et fortitudinis* (Is. 11. 2) agere edoceantur a parentibus, a magistris, non *attendentes spiritibus erroris* (1 Tim. 4. 11), ibunt de virtute in virtutem. Qualemnam curam gero de educatione filiorum Dei?

An ipse confortor Spiritu? ut *ambulem digne Deo per omnia placens, in omni opere bono fructificans et crescens in scientia Dei, in omni virtute confortatus* (col. 1. 10)? Considerabo, deflebo, resolvam.

B. *Et erat in desertis.*

Utrum puerulus adhuc, ut quidam sentiunt, ad vitandam necem ab Herode imperatam deductus in desertum fuerit, an iuvenis sponte secesserit nescimus; at probabilius ea fere aetate triginta annorum, in qua et Iesus ministerium suum publicum suscepit, profectus est Ioannes in desertum Iudaeae, adventum Messiae publicum paraturus. Interea vitam in civitate sacerdotali patris sui, parentibus suis subditus, duxerit, aliquoties secundum legem vel consuetudinem diei festi in Ierusalem ascendens: vitam absconditam, minime coram homini-

bus conspicuam, Deo tamen gratissimam. *Manus autem Domini erat cum illo* (Lc. 1. 65) et *ductus est in desertum a Spiritu* (Mth. 4. 1), sicut postea Iesus.

Varia, quae pie conicere licet, meditabor de sanctissima et humilima eius vita, et ea millimetipsi secundum statum vitae applicans, quaeram quomodo Deo placere illiusque vocem audire et sequi possim, *qui et signavit nos et dedit pignus Spiritus in cordibus nostris* (2 cor. 1. 22). Si minus in desertis, saltem in secessu, longe a strepitu mundi et negotiorum, versari aliquoties possum ; licet profecto saepe *intrare in cubiculum meum et clauso ostio, orare Patrem meum in abscondito* (Mth. 6. 6). *Quis dabit mihi pennas sicut columbae et volabo et requiescam.* (ps. 54. 7).

C. *Usque in diem ostensionis suae ad Israël.*

S. Ioannes exspectavit ut sese ostenderet et *manifestaret mundo* (Io. 7. 4) donec *factum est verbum Domini super eum in deserto* (Lc. 3. 2), sc. donec mandatum accepit praedicandi (ib. 3). Officium sibi committendum noverat ex patre suo, cui revelatum fuerat ab angelo ; ex S. Scriptura de sua missione plura perceperat ; advenisse Messiam compertum habebat. Vixit tamen in solitudine, vitae contemplativae et exercitio poenitentiae deditus, qua vitae ratione ad munus implendum se praeparabat. Tanto muneri destinatus ut Israëlī populo electo manifestaretur, humilis *clongavit fugiens et mansit in solitudine* (ps. 54. 8). Ita egerat Moyses, ita Elias.

Documentum illud est sapientiae et prudentiae viris apostolicis. Exspectent *verbum Domini* et donec legitimam acceperint auctoritatem, parent se et imparatos se existiment, scientia, sanctitate necessaria carentes : dicant cum Ieremia : *Domine Deus, ecce nescio loqui, quia puer ego sum*. Si vero eos mittat Dominus, audiant eum dicentem : *Noli dicere : puer sum, quoniam ad omnia quae mittam te ibis, et universa quae mandavero tibi loqueris* (Ier. 1. 6, 7). Diem ostensionis suae exspectent, *non alta sapientes, sed humilibus consentientes* (rom. 12. 16).

1 pr. Contemplabor pio miserationis affectu Iosephum deliberantem de sponsa sua grāvīda et orantem Deum.

2 pr. Petam, eius intercessione, gratiam Spiritus Sancti qui me illuminet semper et agat.

A. *Christi autem generatio sic erat : Cum esset desponsata mater eius Maria Ioseph, antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu Sancto. Ioseph autem, vir eius, cum esset iustus et nollet eam traducere, voluit occulte dimittere eam.*

Maria, de qua natus est Iesus (Mth. 1. 16), non communi modo, sed de Spiritu Sancto concepit, uti praedixerat angelus (Lc. 1. 35); rediens autem ex sancta domo Elisabethae, cognatae suae, in domum suam nazarethanam, inventa est seu apparuit grāvīda, et quidem, — quod omnes ignorabant, addit vero evangelista — grāvīda foetu divino, obumbratione Spiritus Sancti concepto. Porro, cum fuisset desponsata Iosepho, et sponsi, etiam antequam sponsa solemnī pompa in sponsi domum deduceretur, seu *antequam convenirent* (deut. 20. 7; 22. 23-28) in eandem habitationem, iuribus matrimonii uti legitime possent, omnes existimarunt desponsatam ante profectionem concepissem ex sponso; in qua opinione perseveravit populus, Iesum ut *filium fabri* (Mth. 13. 55) considerans. Maria vero, sciens mysterium conceptionis suae ab ipso Dei angelo revelatum fuisse Elisabethae, rem a se silendam et Deo relinquendam esse existimabat. Venit interea tempus quo Ioseph celebraret solemnes nuptias et acciperet *Mariam conjugem* (Lc. 1. 19) in domum suam. At, gravidam videns, anxius haeret: de facto ex signis constat; de culpa sponsae, sive ante, sive post desponsationem commissa, suspicio nulla possibilis est; de silentio eius, si invita vim experta sit, mirari debet Ioseph. Quid factururus sit dubitat. Sed, *cum esset iustus et ideo nollet eam traducere* vel in publicum vulgi sermonem eam deferre, deliberatione usus, cogitavit optimum modum consulendi sponsae suae; sc. *voluit occulte dimittere eam*, sive discedendo in aliam regionem, sive facultatem ei concedendo solvendi nuptias, nondum solemniter celebratas, et quidem causa repudii non indicata.

Quia acceptus erat Deo, necesse fuit ut tentatio probaret Iosephum (Tob. 12. 13); sed iustitiae et caritatis amans, prudenter agere voluit, confidens de caetero divinae providentiae; quae non deest servis suis, et mox — neque enim diu haesit S. Ioseph — cum admonuit de mysterio Incarnationis. *Iustus ex fide vivit* (heb. 50. 38); quo iustior est, eo firmiorem in ipso fidem, eam exercendo, efficit Deus.

In dubiis, angoribus et scrupulis discam considerate agere, Deo eiusque ministris confisus.

B. *Haec autem eo cogitante, ecce angelus Domini apparuit in somnis ei dicens : Ioseph, fili David, noti timere accipere Mariam coniugem tuam ; quod enim in ea natum est, de Spiritu Sancto est ; pariet autem filium et vocabis nomen eius Iesum ; ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum.*

Non quidem per modum somni sed tempore somni et in visione nocturna, ut solebat fieri prophetis (num. 12. 6), revelatur Sancto Iosepho adimpletio in Virgine mysterii salutis nostrae, et simul ei praerogativa tribuitur Salvatorem, per tot saecula expectatum, nomine proprio vocandi. Quantum, loco timoris, gaudium expertus est vir ille iustus, filius David, cum iussus est in domum suam accipere dilectam et singulari privilegio ornatam sponsam, et simul cum ea custodiendum filium David, filium Mariae, Salvatorem promissum !

Iesu, corona Virginum, quem Mater illa concepit, quae sola Virgo concepit, haec vota clemens accipe, ut Matri tuae devotus, te intrantem in domum sub tectum meum, fide recipiam viva et « quanta maxima fieri potest, interiore cordis munditia » (Trid. sess. 22, decr. de missa).

C. *Hoc autem totum factum est ut adimpleretur quod dictum est a Domino per prophetam : Ecce Virgo concipiet... (Is. 7, 14) Exsurgens autem Ioseph a somno, fecit sicut praecepit ei angelus Domini, et accepit coniugem suam. Et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum, et vocavit nomen eius Iesum.*

Dubitatio S. Iosephi, eius prompta fides et simul ut e somno surgit, obedientia insigne nobis praebent argumentum pro virgineo conceptu, fidemque nostram confirmant. Eam confirmat etiam quod eventu adimpleta fuerit prophetia Isaiae, quam in hunc finem adducit evangelista.

Posthac iam in domum S. Iosephi solemnibus more solito nuptiis deducta, benedicta Virgo, simul cum sancto viro, expectavit tempus pariendi primogenitum. Sane S. Ioseph humillime ingeminabat : *Unde hoc mihi ut veniat mater Domini ad me* (Lc. 1. 43) ? Addit evangelista, confirmans quod ex tota narratione liquebat, eam non fuisse a viro cognitam modumque quo Christus intravit in mundum esse prorsus supernaturalem. Mariam post partum mansisse virginem et ex voto quod angelo significaverat (Lc. 1. 34) certum est, neque per modum loquendi *donec peperit* negari censeas. Ita ex eo quod de Christo dicitur : *oportet illum regnare donec ponat inimicos sub pedibus eius* (1 cor. 15, 25) non negatur quod regnare dehinc pergat.

Virgo mansit Ioseph : Virgo mansit Maria. « O virgo virginum praeclara » « mites fac et castos, vitam praesta puram. »

1 pr. Contemplabor S. Iosephum et B. Virginem iter in Bethlehem facientes.

2 pr. Gratiam petam cognoscendi et imitandi sanctas eorum cogitationes.

A. Factum est autem in diebus illis, exiit decretum a Caesare Augusto ut describeretur universus orbis. Haec descriptio prima facta est a praeside Syriae Cyrino. Et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem.

Quod vaticinatus fuerat Deus per Michaeam : *Et tu Bethlehem Ephrata, parvulus es in millibus Iuda : ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israël* (Mich. 5. 2) ; quod angelus dixerat : *Dabit illi Dominus, filio David, sedem David patris eius* (Lc. 1. 32) ; quod ferebat traditio (Mth. 2. 5 ; Io. 7. 42) *ex semine David et de Bethlehem castello, ubi erat David, venturum Christum*, hoc iam exsequi volens divinus Pater, cuius *providentia gubernat omnia* (sap. 14. 3), *Deus solus regum omnium terrae* (4 reg. 19. 15), cursum rerum et eventuum eo dirigit ut partus virgineus edatur in civitate David. Procurat ut, vi universalis decreti Caesaris Augusti, descriptio vel recensio et professio civium etiam hoc tempore fiat in Palaestina, praeside Syriae, cuius Palaestina pars est, Cyrino ; prima haec fuit recensio ; nam alteram, eodem praeside, decimo circiter anno postea factam esse docet S. Lucas (act. 5. 37). Unde incolae palaestinienses debuerunt singuli in sua civitate profiteri, et S. Ioseph, cum esset de familia David oriundus ex Bethlehem, huc iussus est sese conferre. Quod sancto obedientiae erga legitimam auctoritatem debitae sensu praestitit.

Glorificabo divinam providentiam quae *dissipat consilia gentium... et reprobat consilia principum* (ps. 32. 10) vel saltem iubet *diligentibus Deum omnia cooperari in bonum* (rom. 8. 28). Lactabor de consiliis divinis erga Iesum, filium David, filium virginis : dein in mea ipsius vita considerabo ordinata in meam gratiam consilia divina, et confidam de futuro.

B. Ascendit autem et Ioseph a Galilaea de civitate Nazareth, in Iudaeam, in civitatem David, quae vocatur Bethlehem, eo quod esset de domo et familia David, ut profiteretur, cum Maria desponsata sibi uxore praegnanse.

Etsi forte eximeretur Maria a professione et ab itinere faciendo satisque esset ut Ioseph, sese et coniugem descriptioni subiiciendi causa iter illud faceret, ascenderunt simul, ut adimpleretur prophetia de nativitate Salvatoris bethlehemitica ; erat enim Virgo iam prae-

gnans et proxime implendi erant dies partus. Dura quidem res videbatur relinquere domum, in qua commode nasci poterat Iesus ; sed, confidentes divinae providentiae, rebus ad iter satis molestum compositis, profecti sunt. Oculis fidei in divinum hospitem defixis, Maria insignem modestiam prae se ferebat ; sanctus Ioseph, si cum sponsa interdum colloquebatur, quam pie, quam amanter id faciebat ! Petebant Bethlehem, domum panis ; ibi, longe a notis et cognatis, in solitudine et maiore tranquillitate, sperabant se posse frui aspectu Verbi incarnati. Hanc solam cogitationem *solatium vitae* suae (Tob. 10. 4) et itineris habebant.

Videbo personas : audiam sermones, orationes ; gustabo dulcedinem divini consortii : *in odorem unguentorum* (cant. 1. 3) Virginis currens, petam ut trahat me secum in Bethlehem, ibique videre possim ac tangere *florem de radice eius* (Is. 11. 1) et *odorari odorem suavitatis* (gen. 8. 21).

C. *Factum est autem, cum essent ibi, impleti sunt dies ut parceret.*

In Bethlehem commorati sunt aliquot dies ante partus diem ; cum autem essent ignoti et tenues opes haberent — divitibus enim non deest locus in diversoriis, etiam si multi affluant peregrini — non inveniunt locum satis aptum in ipso vico, sed prope vicum, ut fert traditio, speluncam quae stabuli loco usui erat pastoribus.

Minime scandalizati, minime etiam mirati sunt quod Deus Pater filio suo non providisset meliora. Reiciebat Sapientia incarnata omnia superflua, quaerebat paupertatem : *Domini est terra et plenitudo eius* (ps. 23. 1) neque tamen habebit locum suum *ubi caput reclinat* (Lc. 9. 58). Spiritus Sanctus suggerebat Virgini et castissimo eius sponso mysterium paupertatis Christi. *Scitis .. gratiam D. N. I. Ch. quoniam propter vos egenus factus est, cum esset dives, ut illius inopia vos divites essetis* (2 cor. 8. 9). Modicum, quod in Nazareth habere potuisset, relinquebat Iesus ut ingrediens in hunc mundum perfectissimam paupertatem profiteretur.

Divites flemus eius inopia, si caduca recte iudicantes, aeterna quaeramus. An spiritum Christi habeo ? An eos *qui Spiritu Dei aguntur* et Christum perfecte imitantur, an religiosos paupertatem voluntarie amplexos, laudo et imitari contendo, *pauper spiritu* ? (Mth. 5. 3).

1 pr. Contemplabor in specu bethlehemitico Iesum nascentem.

2 pr. Gratiam petam cognoscendi, amandi et imitandi regem meum.

A. Et peperit filium suum primogenitum.

Considerabo quomodo B. Virgo, ex coelesti animae suae gaudio agnoscens venisse horam pariendi, in speluncae angulum se recipit, et altissimae contemplationi intenta, unigenitum suum prodit e virginali utero in lucem. Egreditur autem Iesus, nullo hospitii sui detrimento, illibatam, sine laesione, sine dolore linquens aulam virgineam; non enim decebat Evam novam subiacere maledictioni in Evam peccatricem dictae : *In dolore paries* (gen. 3. 16). In talibus factis, tota ratio facti est potentia facientis (S. Aug. ad Volus.) : sicut Maria potuit virgo concipere, ita potuit et virgo generare.

Contemplabor Virginem, Dei matrem, primo filii sui in carne aspectu, raptam in divinitatis eius adorationem; verum Deum, verum hominem, Verbum carnem factum agnoscit, adorat, laudat neque dubitat se ab eo audiri, percipi, agnosci, benedici, et *exultat spiritus eius in Deo salutare suo* (Lc. 1. 47). Cum Davide considerat quomodo *exultavit Filius Dei ut gigas ad currendam viam : a summo coelo egressio eius* (ps. 18. 6), quomodo altissimus in ima venit, et Deus *exinanivit semetipsum... et habitu inventus est ut homo* (phil. 2. 7).

Et ego adorabo Iesum, tenerrimum et blandissimum infantem. O quam amabilis es, o bone Iesu! Quam delectabilis, o pie Iesu! O cordis iubilum, mentis solatium, o dulcis Iesu! Sed contemplanseum, erigam me super sensus meos et sub *forma servi* agnoscam fide Verbum Dei aeternum, Filium Patris aeterni. Tantam deinde humiliationem perpendens, recolam verba evangelica : *Nisi... efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum coelorum* (Mth. 18. 3). Initium iustitiae et sanctitatis, humilitas : *fide stas, noli altum sapere* (rom. 11. 20).

Venerabor et matrem, adorantem Filium suum, et petam gratiam amandi Iesulum.

Venerabor et Iosephum, pudicum et humillimum custodem Virginis et pueri.

B. Et pannis cum involvit et reclinavit eum in praesepio, quia non erat eis locus in diversorio.

Mox B. Virgo infantulum panniculis, quos ad id paraverat, involvit : quanta devotione, caritate et prudentia mire materna, ipsamet praestat quod communi lege matres praestare nequeunt! Deinde e sinu et brachiis suis reponit eum in vili et duro praesepio sed arte S. Iosephi molliter strato, ut pie cogitare licet. Pauperrimi enim parentes, vicinorum ope adiuti, recens natis talia procurare valent.

Tam humilem in animalium praesepio nativitatem considerans, rationes rei quaeram. Salvator, ex regio Davidis stemmate natus, non regiam domum, non regium splendorem, sibi vel sanctae familiae suae eligere voluit. Principes enim et divites docere volebat contemptum honoris et divitiarum, humilitatem et paupertatem, saltem spirituales; humiles autem et pauperes intendebat sibi conciliare et ad se vocare, ut conditionis suae beneficio sincerum et internum rerum mortalium et infimarum contemptum profiteantur; hac via utrisque ad Deum creatorem suum est tendendum, ut aeternas verasque divitias sibi comparent. *Cœpit Iesus facere et docere* (act. 1. 1).

Si Iesum, pauperibus christianis amabilem, velim sincere amare, oportet ut eius mentem induam et paupertatem ipsemet amem et colam. Si reipsa et corde inhaeream terrenis, neque *abnequem memet-ipsam* (Mth. 16. 24), frustra cupio eum sequi.

C. Ingrediens mundum dicit: Hostiam et oblationem voluisti; corpus autem aptasti mihi... Tunc dixi: Ecce venio ut faciam, Deus, voluntatem tuam. (hebr. 10. 5, 9).

Quaerens rationes tanti mysterii, audiam Iesum haec apud S. Paulum in epistola ad hebraeos respondentem: Quod sacrificia in lege antiqua perficere quidem non poterant, significabant tamen quasi figura futurorum, remissionem sc. peccatorum, hanc oblatio Christi in carne seipsum sacrificantis perficiet. Sese igitur in victimam iam nunc offert Filius Dei, ut secundum voluntatem Patris homines redimat. Quare iam in cunis, finem incarnationis suae prae mente habens, Iesus incipit pati, plorat, orat pro nobis. *In diebus carnis suae*, ait apostolus, *preces supplicationesque ad Deum... cum... lacrymis offerrens, exauditus est* (hebr. 5. 7).

Illam obedientiam Iesu, in natura humana exsequentis voluntatem Patris aeterni, glorificabo. Ipsi Salvatori et regi meo meipsum consecrans, protestabor me velle sequi eum, imitari eius virtutes et imprimis humillimam eius obedientiam: pudore suffundar quod aliter hactenus ac ipse fecit et docuit, vixerim, non quaerens Deum, finem meum, sed mihi vivens, Dei obliviosus. An vivo ego *ut faciam voluntatem divinam*?

1 pr. Contemplabor pastores, descendente ad eos angelum, dein multitudinem angelorum.

2 pr. Gratiam petam cognoscendi ex angelico nuntio Salvatorem, eumque amandi et sequendi.

A. Et pastores erant in regione eadem vigilantes et custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce angelus Domini stetit iuxta illos, et claritas Dei circumfulsit illos, et timuerunt timore magno. Et dixit illis angelus : nolite timere.

Futurus pastor animarum, *pastor bonus* (Io. 10. 1) qui ad pascua vitae aeternae ducet oves antea errantes (1 Pet. 2. 25), quem voluit Deus *suscitare super eas pastorem unum qui pascat eas* (Ez. 34. 23), dignatus est annuntiari primum pastoribus simplicibus et pauperibus, qui prope locum et ipsa nocte nativitatis vigilabant super gregem. Omnia in benigno Salvatore testantur amorem pauperum et parvulorum : *abscondit haec a sapientibus et prudentibus et revelavit ea parvulis* (Mth. 11. 12). Ad hos mittit coelestem nuntium. — Et ego, quare simplicem plebem fidelem non libentius visito et benignius respicio? Nonne signum est me nondum perfecte *inluisse D. I. Ch.* (rom. 13. 14)?

Licet *modico quam angeli minoratus* in sua humana natura, angelos tamen, qui *omnes sunt administratorii spiritus* (heb. 2. 9) Deique solius legati, adhibet, ostendens ita divinitatem suam. Subito itaque unus ex eis, forsau angelus Incarnationis, Gabriel, stat prope pastores, et luce seu claritate Dei illos circumfulgente, coelestem missionem suam confirmat. Inde, ut pronum est infirmitati humanae, timore obstupescunt pastores; sed unico verbo angeli et simul divina quae nuntium comitabatur gratia et pace, tranquilli facti et confidentes, paratos se praebent ad Dei vocem audiendam.

Devotionem et fiduciam erga angelos in corde meo confirmabo, eosque in devoto humilique Dei apud homines famulatu imitari discam.

B. Ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo : quia natus est vobis hodie salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David. Et hoc vobis signum : invenietis infantem pannis involutum, et positum in praesepe.

Populo electo, primum et unico, secundum providentiae divinae consilia, annuntiatur gaudium salutis; nam *Abrahae dictae sunt promissiones et semini eius* (gal. 3. 16) *ut in semine suo, Christo, benedictionem in filiis consequeretur* (Job. 6. 22); sed, sicut bethlehemitici Christum nasciturum non receperunt nescii, ita *populus*

peculiaris (dent. 7. 6) eum reiiciet sciens et volens; Messiam pauperem, patientem, amore crucifixum et eius sanguinem spernet. Gaudium tamen erit *populo acquisitionis, qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei* (1 Pet. 2. 9, 10) fiet. *Populus* enim gentilis, *qui sedebat in tenebris, videbit lucem* (Mth. 4. 16).

Qui autem vult agnoscere Salvatorem, eum paupertatis et humilitatis signo agnoscere debebit, sicut pro pastoribus distinctivum signum fuerunt pauni et praesepe. Considerabo sapientissimam rationem tanti erga paupertatem amoris, iam in Christi nativitate splendentis.

Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem et in laqueum diaboli et desideria multa et nociva quae mergunt hominem in interitum et perditionem (1 Tim. 6. 9). Venit autem Christus *evangelizare inuestigabiles divitias* (ephl. 3. 8) *ut det secundum divitias gloriae suae nos virtute corroborari in interiorem hominem* (ib. 16).

An evangelium novi regni sequor? Au pauper sum saltem spiritu? Nisi quis *abneget semetipsum* (Mth. 16. 24) non potest esse Christi discipulus.

C. *Et subito facta est cum angelo multitudo militiae coelestis laudantium Deum et dicentium: Gloria in altissimis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis.*

Secundum prophetiam Davidis: *adorate eum omnes angeli eius* (ps. 96. 8; hebr. 1. 6), exercitus multus angelorum, qui sunt *virtutes Domini* (ps. 148. 2), principatum divini pueri manifestat et cantico declarat duplex bonum apparitionis Verbi in carne: Deo in coelis datur gloria, hominibus quibus *in bona voluntate sua benigne facit* (ps. 50. 20), datur pax. Gloria datur Deo, qua maior a creatura dari nequit: nam Verbum incarnatum Patri tribuit actus adorationis, amoris et obedientiae, qui sunt ex infinita dignitate personae suae infiniti pretii; praeterea datur hominibus, per opus redemptionis inchoatum, pax et reconciliatio cum Deo, unde et Deum glorificabunt aeternamque suam beatitudinem consecuti in vita aeterna laudabunt. Ideo vocatus fuerat Messias *princeps pacis* (Is. 9. 6), in cuius diebus *oriatur iustitia et abundantia pacis* (ps. 71. 7).

Deum in Verbo nato exaltabo; audiam apostolum dicentem ad gentiles: *Veniens evangelizavit pacem vobis, qui longe fuistis, et pacem hic qui prope, quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno Spiritu ad Patrem* (ephl. 2. 17, 18). Utinam omnes homines eum recipiant! Quid a me postulat amor erga tam benignum Salvatorem qui *scuto bonae voluntatis suae coronavit nos*? (ps. 5. 13).

1 pr. Contemplabor pastores festinantes in Bethlehem, adorantes Iesum.

2 pr. Gratiam petam agnoscendi cum eis Salvatorem eumque amandi et imitandi.

A. *Et factum est, ut discesserunt ab eis angeli in coelum, pastores loquebantur ad invicem : Transeamus usque Bethlehem et videamus hoc verbum, quod factum est, quod Dominus ostendit nobis. Et venerunt festinantes, et invenerunt Mariam, et Ioseph, et infantem positum in praesepio. Videntes autem cognoverunt de verbo, quod dictum erat illis de puero hoc.*

Ab angelis moniti de adventu Messiae et quidem sub forma pauperis infantis, minime haesitant pastores. Apparitio quidem coelestis militiae confirmat eorum fidem ; sed potuissent, si praeiudiciis et humanae gloriae studio serviissent, denegare fidem mysterio humilitatis. Hoc est privilegium pauperum et simplicium ut bonitati Dei erga homines condescendentis facile obsecundent ; corde a vinculis terrenis libero, se dedunt facile testimonio Dei, *in captivitatem redigentes intellectum in obsequium Christi* (2 cor. 10. 5).

Pastores sibi mutuo animos addunt et grege relicto humiles ad cunas approperant ut videant et cognoscant id quod dictum erat illis de puero hoc. Festinantes accedunt et iam non audiunt cantus angelicos, neque vident *claritatem Dei circumfulgentem* ; sed nihil aliud vident nisi *infantem pannis involutum et positum in praesepio*, et prope eum matrem benedictam et S. Iosephum, qui genibus flexis eum adorant. Et ipsi pastores simplici et recto corde agnoscunt et adorant Salvatorem. Credibile est eos aliquid ex sua paupertate obtulisse pauperibus, dicente passim Domino : *non apparebis in conspectu meo vacuus* (exod. 23. 15. dent. 16. 17. eccli. 35. 6).

Quid ego offeram, Iesu magis acceptum, quam cor superbia et divitiarum studio vacuum ? *Det nobis cor novum et spiritum novum ponat in medio nostri* (Ez. 36. 26).

B. *Et omnes qui audierunt, mirati sunt (et) de his quae dicta erant a pastoribus ad ipsos. Maria autem conservabat omnia verba haec, conferens in corde suo.*

Narraverunt pastores visionem angelicam tum Virgini et S. Iosepho, tum forte paucis aliis, qui splendore lucis angelicae moniti accesserunt ad specum. Mira sunt profecto, quae primam Messiae manifestationem commendabant ; sed praeter fines bethlehemiticos non divulgata sunt, ut apparet ex Matthaeo (2. 3), cum civitas Ierusalem sex miliaria distans videatur ea ignorasse ; turbata enim fuit quasi

primo Messiae nuntio, cum magi illuc venerunt. Imo hi eventus, *haec verba*, oblivioni postea tradita sunt propter vitam Iesu absconditam triginta fere annorum. Sed benedicta Virgo haec omnia contulit in memoria et corde suo, et diligentissime conservata narravit apostolis et sancto evangelistae Lucae, qui *assecutus omnia a principio* (Lc. 1. 2) solus hanc partem historiae evangelicae scripto tradidit.

Et nos miraculum vocationis pastorum ad cunas Iesu in cor nostrum conferamus, et attenta consideratione recolamus, fructum aliquem proprium, pro statu nostro, carpentes. Neque negligamus gratias habere Virgini matri quae nobis piissimam et iucundissimam nativitatís dominicae historiam traditione conservavit, confirmante Spiritu Sancto.

C. Et reversi sunt pastores glorificantes et laudantes Deum in omnibus quae audierant et viderant, sicut dictum est ad illos.

Tam mirabili visione et revelatione per specialem gratiam illustrati et recreati pastores, Deo laudes et gloriam dederunt; audierunt enim et viderunt ea quae confirmarent verbum angeli; plura etiam audierunt, sermonem cum B. Virgine et S. Iosepho habentes. Quam pia miscuerunt colloquia de Iesu, Salvatore suo! Iesus etiam sit in ore nostro, in auribus, in corde. Ipse enim est salus. Quid caetera afferent nobis, quod conferri possit cum gaudiis salutis? « Iesu dulcis memoria, dans vera cordis gaudia, sed super mel et omnia eius dulcis praesentia. »

Tandem *reversi sunt* pastores ad munia sua, obscura quidem, sed Deo aequae grata atque divitum nobiliumque officia.

B. Virgo et S. Ioseph dies sequentes transegerunt in contemplatione praesertim: sed S. Ioseph etiam in necessariis ad vitam procurandis, forte in aliquo domicilio paulo honestiore comparando, operam suam posuit. In Bethlehem enim sedem suam figere intendebat sancta familia, ut ex eo apparet quod, post caedem innocentium et mortem Herodis, in Bethlehem seu in Iudaeam redire cogitavit, neque aliam ob causam non rediit quam quod acciperet Archelaum ibi regnare (Mth. 2. 22). Et primum quidem quadraginta dies usque ad diem purificationis mansit in Bethlehem.

Quam piam simul et activam vitam in spelunca pauperrima egerit considerabo, et ad me reflectens, ordini in vita mea constituendo prospiciam; quae utinam in praesentia Iesu pia et operosa fiat!

- 1 pr. Contemplabor divinum puerum dum circumciditur.
 2 pr. Gratiam petam cognoscendi, amandi et imitandi Iesum.

A. *Et postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer, (etiam) vocatum est nomen eius.*

Ubi venit plenitudo temporis, ita S. Paulus, *misit Deus Filium suum factum ex muliere*, ex virgine quidem sed caeteroquin communi lege nativitatis humanae secundum assumptam naturam creatum; addit vero S. Paulus: *factum sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret* (gal. 4. 4, 5). Legi non solum communi generis humani, sed et legi speciali populi sui electi subditum esse voluit. Haec vero lex subiiciebat infantes masculinos octo dies natos circumcisioni sub poena mortis, sicut ad Abraham dixerat Deus: *Masculus, cuius praeputii caro circumcisa non fuerit, delebitur anima illa de populo meo. Eritque pactum meum in carne vestra in foedus* (gen. 17. 9-14). Per illud signum foederis antiqui, circumcisis fiebat *debitor universae legis faciendae* (gal. 5. 3), sed accipiebat *signaculum iustitiae fidei* (rom. 4. 11). Per fidem parentum inducebatur ita puer in populum Dei, et proderat ei circumcisio si legem eius postea observaret (rom. 2. 5), si vero *praevericator legis et incircumcisis* esset corde (Ier. 9. 26), nihil proderat.

Christus *factus sub lege* (gal. 4. 5) dignatus est *manu factam circumcisionem* (col. 2. 11) subire et inter filios Abrahae, tanquam verus filius David, connumerari. Sed in ipso, Abrahae quippe semine, benedicendae erant omnes gentes, non soli filii Abrahae circumcisi. Hi tamen, Iesum, licet in carne sua accepisset signum foederis primi, reiecerunt et sese excluderunt a foedere Abrahae, quod ab ipso *non fuit solum sed adimpletum* (Mth. 5. 17).

Iesu ad populum suum condescendentis benignitatem admirabor, simul humilitatem, qua hanc caerimoniam per parentes suos, legi addictissimos, subire voluit. Patris autem coelestis voluntatem, qui Abrahae mandatum hoc dederat, considerans: *Deus meus, inquit, volui, et legem tuam in medio cordis mei* (ps. 39. 9).

Ad me reflectens examinabo utrum ex amore Dei leges et probatas consuetudines novi testamenti et sanctae Ecclesiae amplectar et servem. Liberatus a iugo legis veteris, an spirituales circumcisionem, abnegationem eorum omnium quibus renuntiavi in baptismo, fideliter servo?

B. Circumciditur puer Iesus.

Infantes caeteri, usu rationis carentes, dolorem ex ictu cultri et vulnere sentiebant ipso momento; Iesus autem humano intellectu et

voluntate plenissime utens, magis passus est, cum naturaliter timeret dolorem; sanguinem tamen suum pretiosum fudit libenter, complacens sibi in effusione inchoata sanguinis, qui totus in novi et aeterni testamenti conditione effundetur. Dum tantillum sanguinem fundit, acerbiora passionis vulnera cogitat.

Ita et filii Dei, ad Iesu exemplum, si parvum aliquem dolorem patiuntur, ad maiores quos Dei gratia in decursu vitae patientur aspirant. Cogitant enim sese sicut Christum Deo fuisse consecratos, *ut exhibeant corpora sua hostiam viventem, sanctam, Deo placentem* (rom. 12. 1). Christo etiam dicunt quod Saphira dixit filio suo, quem circumciderat (Ex. 4. 25): *Sponsus sanguinum tu mihi es?*

Generoso animo me offeram ut patiar, compatiens Christo: et audiam S. Paulum ad fideles hebraeos dicentem: *Recogitate enim cum qui talem sustinuit a peccatoribus adversum semetipsum contradictionem, ut ne fatigemini animis vestris deficientes: nondum enim usque ad sanguinem restitistis.* (hebr. 12. 4).

C. Vocatum est nomen eius Iesus, quod vocatum est ab angelo, priusquam in utero conciperetur.

Illud benedictum nomen, Dominus salvator, iam praefiguratum fuerat in Iesue, cui a Moyse datum fuit, quia liberator futurus erat, *magnus secundum nomen suum, maximus in salutem electorum Dei* (eccli. 46. 1. 2); praefiguratum fuerat etiam in Iesu sacerdote magno, cui quasi portendenti verum sacerdotem Dominus per angelum dixerat: *Adducam servum meum Orientem* (Zach. 3. 8).

Et B. Virgo et S. Ioseph secundum verbum angeli Gabrielis nomen illud iussi fuerant dare puero. Divino igitur consilio ita vocatus fuit, nomine opus divinum significante; *nec enim aliud nomen est sub coelo datum hominibus in quo oporteat nos salvos fieri* (act. 4. 12). *Ipsae enim saltem faciet populum suum a peccatis eorum* (Mth. 1. 21).

Gustabo dulcedinem nominis illius; et divinae personae Verbi, iam Salutari meo dictae et factae, me devovebo et consecrabo, agnoscens Deum meum, Salvatorem meum: et sicut ipse cum effusione primi sanguinis se offert Deo Patri suo ad salutem hominum, ita me offeram Deo Patri, ut cum Filio eius ad peccatorum reconciliationem laborare, pati et ministrare possim.

1 pr. Videbo sanctam familiam in itinere, deinde in templo.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et imitandi Iesum in hoc mysterio.

A. Et postquam impleti sunt dies purgationis eius secundum legem Moysi, tulerunt illum in Ierusalem.

Lex Moysi iubebat mulierem, quae pepererat masculum, *triginta tribus diebus* post huius circumcisionem seu quadraginta post partum, *manere in sanguine purificationis suae*; *omne sanctum non tanget nec ingredietur in sanctuarium donec impleantur dies purificationis suae* (lev. 12. 2-4). In purificationem matris, lex praescribebat oblationem, *agnum anniculum in holocaustum et pullum columbae sive turturem pro peccato*; *.. quod si non... potuerit offerre agnum, sumet duos turtures vel duos pullos columbarum, unum in holocaustum et alterum pro peccato, orabitque pro ea sacerdos, et sic mundabitur* (ib. 6-8).

Hanc legem B. Virgo implevit, sicut et Filius eius legem circumcisionis impleverat. Nulla quidem purificatione Maria indigebat; sed ignotum sane erat miraculum partus eius, in quo nullam Virgo immunditiam legalem contraxerat; quare, secreti divini servandi causa et ne quis offenderetur, magna simplicitate et humilitate sese legi communi matrum subdidit. Itaque postquam quadraginta dies in Bethlehemi mansit, purissima Virgo purificationis legalis caerimoniam, eadem ratione ac caeterae solebant matres, in templo celebrare voluit.

Contemplabor eam, et eius virginali puritati gratulabor, petamque ab ea ut eius intercessione et exemplo, Deo placere contendam, hominibus autem aedificationi esse velim.

B. Tulerunt illum in Ierusalem ut sisterent eum Domino; sicut scriptum est in lege Domini: Quia omne masculinum adaperiens vulvam sanctum Domino vocabitur.

B. Virgo non sola, sed et propter alias rationes et quia post solemnes nuptias ita decet, cum S. Iosepho se confert in civitatem Ierusalem. Ferendus autem erat et Iesus ad templum, vi alterius legis qua iusserat Deus: *Sanctifica mihi omne primogenitum in Israël* (ex. 13. 2). Omnis primogenitus Deo consecrandus fuerat initio legislationis mosaicae; quod statutum postea mutatum fuit, cum pro primogenitis totius gentis soli levitae in ministerium templi assumpti sunt; redimendus tamen erat quisvis primogenitus quinque siclis argenti sc. centum obolis (num. 18. 15, 16), a patre solvendis.

Considerabo quam pio devotionis sensu S. Ioseph et B. Virgo

divinum puerum obtulerint Deo Patri : Ecce, Pater aeternae, unigenitum tuum, quia Deus est de Deo, et unigenitum Virginis, quia homo est et filius David : tuus est, accipe illum tibi servum in forma servi, qualem cum descripsit Isaias : *Inglorius erit inter viros aspectus eius et forma eius inter filios hominum. Iste asperget gentes multas, super ipsum continebunt reges gentilium os suum... Oblatus est quia voluit... Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longaevis et voluntas Domini in manu eius dirigetur* (Is. 52. 13 ; — 53. 10). Ipse Iesus se offert *hostiam et oblationem Deo in odorem suavitatis* (eph. 5. 2) : Nec mors primogenitorum ex aegyptiis (ex. 11. 5), nec oblatio primogenitorum ex Israël (ex. 13. 12) tibi, Pater, accepta fuit pro hominum salute : *filium tuum unigenitum misisti in mundum ut vivant per eam* (1 Io. 4. 1). *Ecce venio ad templum tuum... et placebit Domino sacrificium* (Mal. 3. 4).

Considerabo quomodo divinus Pater, per manus sacerdotis, S. Iosepho et B. Virgini redemptum quinque sicilis puerum reddat, eorum curae commendans Iesum meum.

Varia haec practice perpendam. Meae curae commissos in nomine Iesu parvulos custodiam omni qua possum sollicitudine : dicere eis iure possum : *An nescitis quoniam... non estis vestri ?* (1 cor. 6. 19).

C. *Et ut darent hostiam secundum quod dictum est in lege Domini, per turturum aut duos pullos columbarum.*

Pro matre fiebat haec oblatio ; erat autem oblatio pauperum ; alii agnum anniculum offerebant. Revera *propter nos egenus factus est Dei Filius* (2 cor. 8. 9), matrem pauperem elegit, nutritium pauperem. Nonne et ego diligam paupertatem cum Iesu paupere, cum pauperibus illis sanctisque virginibus, quibus sese commisit ? Nonne amabo pauperes, eos praesertim qui Christi imitandi studio paupertatem amplectuntur ?

Iuvat in columbis, quas pro B. Virgine oblatas contempler, imaginem et symbolum illibatae puritatis considerare. Et hunc puritatis amorem ex mysterio praesenti augere in corde meo studebo.

1 pr. Contemplabor puerum Iesum in ulnis Simeonis senis.

2 pr. Petam gratiam agnoscendi Iesum cum Simeone eique adhaerendi.

A. *Et ecce homo erat in Ierusalem, cui nomen Simeon, et homo iste iustus et timoratus, exspectans consolationem Israël: et Spiritus Sanctus erat in eo. Et responsum acceperat a Spiritu Sancto non visurum se mortem nisi prius videret Christum Domini.*

Sicut divinus Pater Zachariam et Elisabetham, ut Christum annuntiarent nasciturum, spiritu prophetico repleverat, ita Simeonem et Annam, ut Christum natum agnoscerent et praedicarent, eodem spiritu replevit. Et Simeon quidem exspectabat Messiam, consolatorem Israël, qui mittendus erat, secundum Isaiam, *ut consolaretur omnes lugentes* (Is. 62. 2), cumque oraret, divino oraculo edoctus fuerat se visurum esse unctum, *Christum Domini*.

Quam felix sacerdos iustus et timoratus, sc. *qui timet Deum et nihil negligit* (eccl. 7. 19)! Cum pauca expectet a mundo et divina solatia quaerat, Spiritum Sanctum intra se habitantem colit et orat, qui *adiuvat infirmitatem nostram et postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus* (rom. 8. 26), sc. sine verbis. In hoc dulcissimo Spiritus Sancti consortio, *confortatus... in omni patientia et longanimitate* (col. 1. 11) exspectat consolationem Israël, Iesum quem visurus est *facie ad faciem* (1 cor. 13. 12), nunc autem iam oculis fidei aspicit velatum in tabernaculo. Habet enim *responsum a Spiritu Sancto*, conditionatum quidem, sed firma spe innixum. Sperabo firmiter me visurum esse *Christum Domini*, et petam gratiam ei fideliter adhaerendi: *Dominus meus et Deus meus!* (Io. 20. 28).

B. *Et venit in Spiritu in templum. Et cum inducerent puerum Iesum parentes eius, ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo, et ipse accepit eum in ulnas suas et benedixit Deum et dixit: Nunc dimittis.*

Motus a Spiritu Sancto ascendit senex Simeon in templum videtque S. Iosephum et B. Virginem ingredienti, ut divinum puerum offerant et redimant. Hunc esse *Christum Domini* divina inspiratione certior factus, iam non solum videre et aspicere sed et tangere eum et amplexari gaudet. Nihil quidem primo intuitu infantem discriminat a caeteris quos alii parentes inducunt, nisi paupertas conditionis eius; sed revelationi confidens, Simeon fidem suam verbis magnificis manifestat: nihil iam sibi in hac mortali vita optandum superesse: *Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum, in pace, quia viderunt oculi mei Salutare tuum*. Agnoscit eum tanquam

Salvatorem a Domino missum et quidem pro salute omnium populorum etiam gentilium : *quod parasti ante faciem omnium populorum, lumen ad revelationem gentium*, pro gloria tamen speciali iudaeorum et gloriam plebis tuae Israël : *salus enim ex judaeis est* (Io. 4. 22).

Canticum Simeonis, quo Iesus praedicatur tanquam salus, lux et gloria eorum qui eum recipiunt, pio affectu recolam saepe, sed praesertim post sanctam communionem, in qua Iesum meum fide non solum video et tango, sed et accipio et intime mecum unio. « Manducat Dominum pauper servus et humilis ! » Quid timeam et cur non dicam : *Nunc dimittis servum tuum in pace ; in pace laborabo. Dominus mecum !*

C. *Et erat pater eius et mater mirantes super his quae dicebantur de illo.*

Mirantur quod Spiritus Sanctus mysterium adventus Messiae revelaverit seni Simeoni in ipsa civitate Ierusalem. Licet enim pastoribus iam fuisset revelatum, sciebant divini consilii esse ut nondum publicaretur : cuius rei signum habebant humilitatem conditionis in qua natus erat. Admirationis etiam et gaudii sensum experiuntur, audientes iam agnoscere divinum puerum tanquam Salvatorem et illuminatorem totius mundi.

Nihil videtur fuisse revelatum Simeoni de mysterio miraculose conceptus ; forte S. Iosephum habet pro patre Salvatoris, qualem postea totus populus eum habuit. Quod autem evangelista adhibeat verbum *parvulus, pater*, ratio est quod opinionem significat vulgi. Nam et ipse antea perhibuit Christum esse conceptum de Spiritu Sancto (Lc. 1. 35). Praeterea aliquo vero sensu S. Ioseph potest dici *pater*, quia cum sit *cir Mariae de qua natus est Iesus* (Mth. 1. 16), ipsi datus est Iesus divino munere filius, quamvis in sanctissimo coniugio ex uxore virgine natus sit ; multo saltem rectius dicitur pater quam qui simpliciter adoptat filium vel qui ex lege leviratus posthumum ex uxore sua et suo fratre filium suscipiebat. (S. Aug. De cons. evang. 2, 1. 2, 3).

Equidem mirabor et gaudebo de glorificatione Iesu mei per humilem illum senem : quem imitabor coram populo fidei praedicans. Nihil nobis superest timendum ; si mundum hunc relinquamus, *in pace dormiemus et requiescemus* (ps. 4. 9) propter *salutare Dei, Iesum, qui est vita et resurrectio* (Io. 11. 25) nostra.

1 pr. Contemplabor Simeonem in ulnis tenentem Iesum, et alloquentem Virginem.

2. pr. Petam gratiam cognoscendi ex Simeonis verbis Iesum, eumque amandi et sequendi.

A. *Et benedixit illis Simeon, et dixit ad Mariam matrem eius : Ecce positus est hic in ruinam et in resurrectionem multarum in Israel, et in signum cui contradicetur. Et tuam ipsas animam pertransibit gladius, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.*

Simeon benedixit patri putativo et matri ; ad matrem tamen, divina revelatione motus, verba habet prophetica : Salvatorem, gloriam plebs Israel, fore multis in ruinam, non recipientibus scilicet et repellentibus eum, multis etiam fore in resurrectionem ex morte spirituali et peccato, agnoscentibus eum fide sincera ; eritque in signum, cui contradicetur ; omnibus se offeret conspicuum, minime ignorabitur ; sed odium et persecutionem ab adversariis obstinatis patietur. Inde fiet ut benedicta Virgo, quam *beatam dicunt omnes generationes* (Lc. 1. 48) ob dignitatem maternitatis divinae, doloris tamen particeps sit acerbissimi, qui in crucifixione filii sui acutissimus erit et quasi gladius vulnerabit animam eius. Omnia autem, quae Simeon de Christi persona et missione praedicit, hunc finem et exitum habebunt *et revelentur ex multis cordibus cogitationes* : ex aliis nimirum secretum odium veritatis, corruptio morum, in apertum prodibunt ; ex aliis vero revelabitur amor iudicii et iustitiae, qui annuntiatus est ut character Messiae : *suscipiam David germen iustitiae... et faciet iudicium et iustitiam in terra* (Ier. 23. 5).

Considerabo Mariam, animo mitissimo atque ad Dei voluntatem promptissimo haec vaticinia accipientem, ut vere *navilla Domini* erat. Gratias ei agam de consensu antea praestito et nunc renovato. Reflectam etiam hodie a multis gratiam relicti, ab aliis accipi, inter contradictiones quas Christus patitur in sua Ecclesia ; *aperiet et haereseis esse, ut et qui probati sunt, manifesti fiant in nobis* (I cor. 11. 19). In ministerio sacro talia ne miremur ! *Deus enim reliquit hominem in manu consilii sui* (eccli. 15. 14).

B. *Et erat Anna prophetissa filia Phanuel, de tribu Aser : haec processerat in diem multis, et vivebat cum virginitate septem a virginitate sua. Et haec vidua usque ad annos octoginta quatuor : quae non discedebat de templo, ieiunans et observationibus servans nocte ac die. Et haec, ipsa hora superveniens, confabulatur Domino et loquitur de illis annis qui expectabant redemptionem Israel.*

Vetula Anna, spiritu prophetico praedita, sicut olim Maria, soror

Aaron (ex. 15. 20) et aliae piae foeminae (2 par. 34. 22) fuerant, sanctitate vitae suae! Deo placuit et digna fuit quae redemptorem agnosceret. Cum esset assidua in templo, audivit Simeonem, et ipsa vicissim laudes Deo dedit pro beneficio salutis. His non contenta, cum piis personis, adventum Messiae avidè expectantibus, nuntium communicavit.

Anna fuit imago simplicium ac Deo vere devotarum ipsique in spiritu orationis servientium personarum, de quibus S. Paulus : *Quae vere vidua est et desolata, sola relicta. speret in Deum et instet obsecrationibus et orationibus nocte ac die* (1 Tim. 5. 5). Tales minister Christi, si *irreprehensibiles sint*, honorare et in obsequium ministerii prudenter adhibere potest ; si vero non de pietate laudandae, sed de curiositate indiscreta carpendae sint, si *adolescentiores, otiosae, verbosae sint, loquentes quae non oportet* (ib. 11, 13), eas devitare iubetur.

C. Et ut perfecerunt omnia secundum legem Domini, reversi sunt in Galilaeam, in civitatem suam Nazareth.

E civitate hierosolymitana, ubi in templo praesentatus fuit puer Iesus, sancta familia redit in domum suam nazarethanam. Videtur tamen interpretandus esse evangelista de reditu ad exiguum tempus ; cum enim in Bethlehém postea venerint magi ad adorandum Iesum, et ex Bethlehém fugerit sancta familia in Aegyptum ut tandem, defuncto Herode, sedem figeret in Nazareth, primus hic reditus eo animo suscipi iudicandus est ut e domo nazarethana, rebus domesticis tandem rite compositis, domicilium transferri possit in civitatem Bethlehémiticam. In qua civitate, cum in ea natus esset Iesus et iam quadraginta dies pacifice versata sancta familia esset, cogitaverit S. Ioseph debere stabiliri domicilium. Arduum itaque iter, quinque dierum, quod secundum edictum Caesaris antea susceperant, iterum atque iterum faciunt, Dei Patris voluntatem interpretantes.

Sequar et considerabo eos, et ex eorum modestia conabor fructum imitationis capere ; peregrini sunt et transeunt per mundum. Audiam S. Petrum dicentem : *Obsecro vos tanquam advenas et peregrinos abstinere vos a carnalibus et mundanis desideriis* (I Pet. 2. 11).

1 pr. Videbo magos ad Salvatorem natum requirendum properantes.

2 pr. Gratiam petam eum inveniendi ut cognoscam eum et amem eique adhaeream.

A. *Cum ergo natus esset Iesus in Bethlehém Iudæ in diebus Herodis regis, ecce magi ab oriente venerunt Ierosolimam, dicentes : Ubi est qui natus est rex iudæorum ? vidimus enim stellam eius in oriente et venimus adorare eum.*

Natus erat Iesus, regnante adhuc Herode, qui alienigena et idumæus, romanis iuvantibus regnum usurpaverat et crudeliter triginta septem annis gessit. Ad hunc veniunt ex oriente, probabilius ex Perside, magi, scilicet sapientes, siderum contemplationi dediti ; gentiles sunt, sed sive ex fama prophetiæ Balaam diu in oriente conservata, secundum quam *orietur stella ex Iacob* (num. 24. 17), sive ex opinione quæ percrebruerat oriente toto (Sueton.) per iudæos dispersos diffusa, attenti ad signa magni eventus, vident in oriente stellam, sive cometen quemdam, sive stellam fixam quæ nondum oculis apparuerat, sive quodlibet per Dei omnipotentiam creatum et transeunter lucens phaenomenon. Eo signo moniti et Deo inspiranti obediētes, se itineri versus Iudæam committunt et ad urbem sanctam accedunt, in qua forte natum esse regem Messiam existimant.

Itaque, quem prædixerat Simeon *lumen ad revelationem gentium*, Salvator gentiles ad se vocat ; in ipso enim benedicendæ sunt omnes gentes, sicut Abrahamo promissum fuerat. « Quis est iste rex tam parvus, tam magnus ? nondum in terris loquens, iam in coelis edicta proponens ? » (S. Aug.) — Deo per stellam vocanti obediunt magi. Quot infideles, si lux ipsis luceret, Iesu obedirent ! sed non iam per stellam eos vocare vult : « *Vos estis lux mundi* » (Mth. 5. 14), ait ad apostolos suos. *Fides ex auditu* (rom. 10. 17). *Quomodo autem audient sine prædicante ?* (rom. 10. 14) An propagandæ fidei studeo ? An apostolos Christi adiuvo ? An ipsemet Deo me per Spiritum Sanctum ad lucem, ad optima vocanti, promptum me praebeo ?

B. *Audiens autem Herodes rex turbatus est et omnis Ierosolyma cum illo. Et congregans omnes principes sacerdotum et scribas populi seiscitabatur ab eis, ubi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei : In Bethlehém Iudæ ; sic enim scriptum est per prophetam : Et tu Bethlehém, terra Iudæ, nequaquam minima es in principibus Iudæ ; ex te enim exiet dux qui regat populum meum Israël.*

Quod gaudio fuit gentilibus, timoris causa fit filiis Abrahae, infidelibus tamen, quales erant Herodes et herodiani et sadducaei multi, a lege paterna alieni et ad ethnicam vitae rationem proclives. Intelli-

gunt agi de rege Messia. Et Herodes quidem, timens regiae suae potestati, de loco nativitatis Christi inquit, ut eum perdat; itaque congregat eos qui *expectabant redemptionem Israël* (Le. 2. 38), qui *scrutabantur Scripturas* (Io. 5. 39) et apud quos erant *lex et prophetae* (Le. 16. 16). Hi ex prophetia Michaeae indicant Bethlechem, sed inexcusabili socordia ipsimet illic tendere negligunt, tanquam lapides ad milliaria, qui ostendunt viam, ipsi immobiles.

Nonne et ego *vias Domini demonstro et semitas eius edocceo* (ps. 24. 4), ipse eas non custodiens?

C. Tunc Herodes, clam vocatis magis, diligenter didicit ab eis tempus stellae quae apparuit eis, et mittens illos in Bethlechem dixit: Ite et interrogate diligenter de puero, et cum inveneritis renuntiante mihi, ut et ego veniens adorem eum.

Adventum Messiae silentio premere cupiens, Herodes *clam* vocat magos eosque interrogat; ex aetate pueri seu tempore apparitionis stellae periculum sibi imminens metiri vult. Dein magos solos — expectationem enim populi excitare timet — in Bethlechem dimittit, vespertino forsitan tempore; nam stellam ducem habuerunt.

Sic *persecuti sunt prophetas ante Christum* (Mth. 5. 12); et hunc, propter cupiditatem, quae *radix omnium malorum est* (1 Tim. 6. 10), non tantum negligere et contemnere sed et occidere statuunt impii: adeo peccata et *tendebat obsecraverunt oculos eorum* (1 Io. 2. 11)! Cum mala fide coniungunt fraudem et simulationem. Sed *simulatores procurant iram Dei* (Iob. 36. 13); mox, ante pascha, crudelis Herodes, putredine et vermibus consumptus, miserrime, postquam sibi vim inferre conatus fuerit, peribit.

Haec nostris temporibus applicans, confidam Deo, adversus quem impii *cogitant consilia quae non possunt stabilire* (ps. 29. 12). *Custodiens parvulos Dominus* (ps. 114. 6); si ex amore Iesu eos custodiam, adversus eos nihil poterunt efficere impii.

1. pr. Contemplabor magos in domo bethlehemitica adorantes Iesum, et cum eis

2. pr. Petam gratiam agnoscendi et cognoscendi eum.

A. *Qui cum audissent regem, abierunt; et ecce stella quam viderant in oriente antecedebat eos, usque dum veniens staret supra, ubi erat puer. Videntes autem stellam gavisi sunt gaudio magno valde.*

Turbationis in civitate et socordiae principum sacerdotum testes, potuissent magi dubium concipere; sed nihil in aula regia morati, abeunt et ecce, confirmari fidem suam gaudent signo divino. Quam enim viderant proficiscentes, stella apparuit iterum et splendore suo irradiavit ipsam domum in quam sancta familia se receperat. Fuit autem eorum *gaudium magnum valde*.

Doccor in viis Domini misceri propter humanam infirmitatem gaudia et angores, lucem et obscuritatem. Sed si sincere quaero Dominum, tum humanis mediis meipsum adiuvens, tum Dei illustrationem in oratione exspectans, non *errabo a via veritatis* (sap. 5. 6). *Cum quaesieris... Dominum Deum tuum, invenies eum, si tamen toto corde quaesieris* (deut. 4. 29). Petam a me ipso utrum sincere et toto corde quaeram Iesum, qui "propter nostram salutem descendit de coelis". Signum sinceritatis habebō si directori animae meae me aperiam simpliciter, si Deo cum Samuele dicam: *Loquere, Domine, quia audit servus tuus* (1 reg. 3. 90). *Quam bonus Israël Deus his qui recto sunt corde* (ps. 72. 1)! An gaudia vera percipio ex eo quod non stellam tantum in oriente, sed ipsam Lucem, solem iustitiae fide videre potuerim?

B. *Et intrantes domum, invenerunt puerum cum Maria matre eius, et procidentes adoraverunt eum, et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera: aurum, thus et myrrham.*

Non quidem in stabulo bethlehemitico sed in humili domo inveniunt regem Iudaeorum, quem quaesierant, neque tamen dubitant; sed *procidentes adorant* eum et agnoscunt ut Deum; eadem enim voce utitur evangelista quam de Deo adhibet: *Dominum Deum tuum adorabis* (Lc. 4. 8); porro offerunt ei thus, cuius usus in sacris litteris soli cultui divino inservit. Promptam fidem imitatus, et procidens coram meo Iesu, quem velatum nunc aspicio, adorabo libenter Salvatorem: oculis magorum "latebat sola deitas, sed mihi latet et humanitas. Ambo tamen credens atque confitens" petam firmam et humilem magorum fidem.

Inveniunt *puerum cum Maria matre eius*, apud eam, per quam voluit ingredi in mundum. Nonne beatam dixerunt eam et benedictam

in mulieribus? Quis enim poterit filium adorare in ulnis matris repositum et negare matri venerationem et piam intercessionis ad Dominum petitionem? Si benedictae Virgini addictus fuero eamque tenerrimo et filiali amore amplectar, facile amorem Iesu crescentem experiar.

Offerunt triplex munus: « Regem Deumque annuntiant thesaurus et fragrans odor thuris sabaei ac myrrheus pulvis sepulcrum praedocet » (hymn. epiph.) Deum in humana natura mortalem et in regia dignitate pauperem muneribus meis honorabo, et cultui eius impendam aurum et thus profuse.

Examinabo me circa haec omnia, dolebo et orando proponam meliora.

C. Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam.

Polliciti probabiliter fuerant se reversuros in Ierusalem; sed Dei monitu soluti a promissis, consilium mutant. Indignus autem erat Herodes qui ab eis inviseretur; neque impia consilia sua dereliquisset, quantumvis fortes in fide eos deprehendisset. Revertuntur itaque per aliam viam: quam hilares laetique! quam pios sermones miscebant! quam bene collocatos existimabant labores itineris! Quae enim Dei causa suscipiuntur negotia, licet initio et in decursu sint saepe gravia, finem tamen habent iucundum. Cives suos de variis eventibus certiores facere et futurorum expectationem ac salutis desideria accendere profecto non neglexerint.

Fugere pericula et consortia quaedam moneor aliquoties sive a pio confessario sive conscientia mea, damnum antea experta. Non redibo ad illa, sed quaeram consortia pia et vere sacerdotalia, timens ne tradar *a fratribus et cognatis et amicis* (Lc. 21. 16) non pro Dei et legis causa; *bonis amici consiliis anima dulcoratur* (prov. 27. 9). « Quam iucundum et dulce est videre fervidos et devotos fratres, bene morigeratos et disciplinatos! Quam triste est et grave videre inordinate ambulantes, qui ea ad quae vocati sunt non exercent! » (Thom. kemp. 1. 25).

1 pr. Contemplabor S. Iosephum cum puero et matre fugientem ex Bethlehem.

2 pr. Petam gratiam intelligendi hoc mysterium.

A. *Qui cum recessissent, ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph, dicens : Surge et accipe puerum et matrem eius, et fuge in Aegyptum, et esto ibi usque dum dicam tibi : futurum est enim ut Herodes quaerat puerum ad perdendum eum.*

Sequenti probabiliter nocte, postquam magi in somno moniti perfecti sunt, monitus est Ioseph de fuga. Adventus et profectio festinata magorum vix latere incolas potuit et paucis diebus innotuit per regionem totam ; antequam res Herodi innotescere potuerat, fugere sancta familia debuit. Mirum divinae providentiae consilium ! Contradicatur Christo adhuc infanti, et hoc minus mirum quia *positus est in signum, cui per vitam et post resurrectionem contradicetur* (Lc. 2. 34) ; sed magis mirum est quod fuga eripi voluerit : « Nonne aenigma est hoc ? — ita potuisset angelo obiici — tu nuper dicebas : *salvum faciet populum suum*, nunc autem ne seipsum quidem potest salvare. » (S. Ioann. Chrys.). Sed vir fidelis et iustus, cui commissus fuerat filius Dei, nihil tale cogitat ; a peccatis salvum faciet populum suum Iesus patiendo : hoc intelligens, Ioseph concludit Iesum libere infantili conditioni adstrictum sibi commisso, a se esse e manu inimicorum salvandum, et obtemperat angelo.

Utinam cum S. Iosepho mysterium humilitatis Iesu percipiam ! Postea discipulis suis dicet Salvator : *Cum vos persecuti fuerint in una civitate, fugite in aliam* (Mth. 10. 23) ; cur offender quod relinquat locum malitiae humanae, hodieum apostolos eius persequenti ? Cur ipsemet tam impatiens sum contradictionis ?

B. *Qui consurgens accepit puerum et matrem eius nocte, et recessit in Aegyptum.*

Promptam ad Dei nutum ab angelo significatum obedientiam Iosephi, et B. Virginis obedientiam sancto sponso perfectissimam considerabo, et ad me reflectens perpendam qualis sit mea, etiam in re difficili et inexpectata, erga sanctam obedientiam dispositio.

Nocte proficiscitur sancta familia ; non diu colligendae fuerunt sarcinae : pauperes enim erant ; providerat tamen divinus Pater ut donis magorum in exordio exilii sustentari possent : *Non est inopia timentibus eum* (ps. 33. 10).

Proficiscuntur in Aegyptum : huc patriarcha Abraham, huc Ioseph et Iacob cum tota familia secesserant. Perveniri autem illuc octo vel decem diebus poterat. Licet autem terra aliena et idololatriae dedita

esset, sanctificanda erat per Messiam, sicut Isaias praedixerat (Is. 19. 18-24) : porro qui vitas patrum in deserto legerit comperit non abs re descendisse Dominum in Aegyptum ; floruit enim ibi ascetica et coenobitica vita, et multi pro Christo martyrium fecerunt.

Illa fuga praefigurat transitum Evangelii et regni Christi, a iudaeis repulsi, ad gentiles nationes.

Inter gentiles, procul a sede patria, procul a templo veri Dei exul vivet aliquamdiu sancta familia, incerta de exilii duratione ; dixerat enim angelus : *Esto ibi usque dum dicam tibi*. Verum angelis Dei commissa sancta familia non anceps haesit, sed confidit divinae providentiae ministris. Dicit Iesus : *Ubi sum ego, ibi et minister meus erit* (Io. 12. 26) Exilia et fugam ne mirentur sacerdotes et apostoli ! angelis Dei interea confidant ; et ubi sunt, maneant pacifici *usque dum dicat Deus per ministros suos*.

C. *Et erat ibi usque ad obitum Herodis, ut adimpleretur quod dictum est a Domino per prophetam : Ex Aegypto vocavi filium meum.*

Quamdiu sancta familia in Aegypto commorata sit incertum est, quia tum annus nativitatis Christi, tum annus mortis Herodis rationibus chronologicis stabiliri nequeunt. Similiter ubinam sedem fixerit nescimus. Quam obscuram et absconditam infantiam et adolescentiam agere dignatus est Iesus noster ! Pauca in evangelio de triginta primis eius annis referuntur : fuit enim haec maior pars vitae eius acta *in conspectu Domini* (ps. 115. 15) longe ab hominibus, donec tempus veniret missionis publicae.

Propheta Osee de populo Israël loquens, quem Deus ex Aegypto eduxerat, vocaverat eum Dei filium, electum sc. et adoptatum ; sed quoniam *omnia in figuris contingebant illis* (1 cor. 10. 11), figurabat ille populus historiam veri Filii Dei. Sicut enim Israël, fame et vitae periculo coactus, descendit in Aegyptum et patriarcham Ioseph habuit nutritium, ita Iesus persecutione actus S. Iosephum nutritium in Aegypto habuit. Demum et populus Israël et puerulus Iesus, angeli monitu, ex Aegypto deducti sunt in terram sanctam.

Nonne ex Aegypto, *terra deserta et invia et inaquosa* (ps. 62. 3), angelus meus et Dei lux et veritas *me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum Dei* ? (ps. 42. 3)

1 pr. Contemplabor infantes pro Christo neci traditos.

2 pr. Gratiam petam patiendi pro Christo, rege meo, quem persequuntur impii.

A. *Tunc Herodes, videns quoniam illusus esset a magis, iratus est valde.*

De periculo quod sibi fingeat animo sollicitus et turbatus, mox a magis certior fieri cupit Herodes, et morae impatiens, timet ne decipiat in expectatione sua. Quam stolidi sit quaevis passio et caeca et sani consilii expers, ex hoc exemplo apparet. Ex eo quod magi non redeunt, percipere debuisset, Dei providentiam, quae miraculo illos adduxerat in Ierusalem, eos miraculo etiam a Ierusalem avertere, et fore ut ipse a consilio suo pessimo exsequendo coerceretur. Poteritne enim in eum, quem Deus revelavit magis, praevalere? Nonne Deus etiam proteget puerum, regem iudaeorum? At ambitiosus Herodes invidus est, suspiciosus et ad omnia pro dominatione paratus.

Ne sis velox ad irascendum, quia ira in sinu stulti requiescit (eccl. 7. 10). Sapiens timet et declinat a malo: stultus transilit et confidit. Impatiens operabitur stultitiam (prov. 14. 16).

Considerabo me, quatenus passio in me vigeat. *Initium omnis peccati est superbia (eccl. 10. 15)* nobisque ingenta est per peccatum originale; at contra eam agendum est. Dispiciam sub quonam respectu me inclinet ad malum, quibusnam in rebus exurgat et rebellet in Deum, quibusnam eius principiis obstare debeam, ne quando vertigo et *inconstantia concupiscentiae transvertat sensum (sap. 4. 12).*

B. *Et mittens occidit omnes pueros qui erant in Bethlehem et in omnibus finibus eius a bimatu et infra secundum tempus quod exquiserat a magis.*

Herodes diligenter didicerat a magis tempus stellae quae apparuerat eis; unde secundum illud tempus colligens aetatem pueri regis iudaeorum, iubet inquiri eum et occidi; imo, ne is forte manus satellitum latendo effugiat, occidi iubet omnes pueros eiusdem circiter aetatis, scilicet recens natos et alios usque ad bimulos; ut inter reliquos illum unum certius interficiat, extendit profecto tempus a magis indicatum, et mandata extra Bethlehem in omnibus finibus territorii impleri vult. Quam crudelis Herodes fuit! Sed qui in propriam suam familiam et in suos filios immaniter saevierat, intuitu regni, in alienos pueros saevire non timuit. Etsi, ut probabile est, quindecim vel viginti tantum pueros occisos esse coniciam, quam nefandus et insanus furor ille fuit! « Agnelli debent immolari... sed oves ululant matres... Infantem volebant abscondere et ipse se infan-

tulus publicabat... Miscebatur lamentatio matrum et ad coelum transibat oblatio parvulorum » (S. Aug.). Herodes unum quaerit et multos occidit, et illum unum qui salvus est attingere non potest.

En primitias martyrum, quae sanguine effuso testes fiunt Christi ! Christum non loquendo sed moriendo confessi sunt. Agnus debebat immolari : immolatur iam in figura agnellorum, quos tyrannus occidendo, *vita Christi, vita aeterna donat.*

Haec considerans, misteriosa Dei consilia venerabor. *Sive vivimus, sive morimur, Domini sumus* (rom. 14. 8) *Semper... nos qui vivimus, in mortem tradimur propter Iesum* (2 cor. 4. 11). Sed *communicantes Christi passionibus gaudere debemus, ut et in revelatione gloriae eius gaudeamus exsultantes* (1 Pet. 4. 13).

C. *Tunc adimpletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam : Vix in Rama audita est, ploratus et ululatus multus, Rachel plorans filios suos, et noluit consolari quia non sunt.*

Ieremias (31. 15) in illo loco inducit Rachel, cuius sepulcrum prope Bethlehém erat, plorantem de foedere Dei violato, de populi inter gentes electi miseria, et nolentem consolari, quia filii Abrahae iam non sunt ob repudiatum Messiam. Huius repudiationis initium iam conspicitur in repulso ex Bethlehém Iesu Salvatore, et miseriae initium in ululatu matrum.

Multo tamen maior fiet ruina filiorum Israël, quia *sui cum non receperant* (Io. I. 11). Eadem Rachel, dilecta uxor Iacob, mater Ioseph et Benjamin, plorat hodie dum filios filiorum suorum, quia dum *multi ab oriente et occidente veniunt et recumbunt cum Abraham et Isaac et Iacob in regno coelorum, filii... regni eiiciuntur in tenebras exteriores* (Mth. 8. 11, 12). *Israelitae, quorum adoptio est filiorum... ex quibus est Christus secundum carnem* (rom. 9. 4, 5), cum Herode turbati ob adventum Christi et eius persecutores facti, *contra stimulum calcitrare* (act. 9. 5) et Iesum persequi pergunt in membris corporis eius mystici, et praesto sunt omnibus inimicis Christi. Perfidiam iudaicam et miseriam deplebo, et orabo ut, secundum Isaiam, *gentis reliquiae salvae fiant* (rom. 9. 27).

Cogitabo etiam cum dolore de tot filiis christianorum qui iam *non sunt* ; amissa sc. vita gratiae et fide, peccato mortali, morte prima, sepulti iacent potius quam vere vivunt.

1 pr. Contemplabor sanctam familiam itinerantem ad terram sanctam.

2 pr. Petam gratiam fructuose considerandi eius virtutes easque imitandi.

A. *Defuncto autem Herode ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph in Aegypto dicens : Surge et accipe puerum et matrem eius et vade in terram Israël : defuncti sunt enim qui quaerebant animam pueri.*

Herodes anno aetatis septuagesimo vita mala defunctus est per amaram mortem, dum sancta familia in Aegypto placide sub tutela Patris coelestis vivebat. Contemplabor altera ex parte iustos, ex altera impium : *benedictio Domini super caput iusti* (prov. 10. 6.) ; *non affliget... fame animam eius* (ib. 3) ; *gaudium iusto est facere iudicium, et pavor operantibus iniquitatem* (ib. 21. 15).

Autumno eiusdem anni, post exortas lites, imperator Augustus divisit regnum Herodis inter tres eius filios : Archelao contigit Iudaea, Idumaea et Samaria cum titulo ethnarchae, spe proposita regii nominis ; Antipae data est Galilaea et Perea ; tandem Philippo relicta Trachonitis, Batanea et Auranitis. Non statim itaque post mortem Herodis sed, ut ex sequentibus patet, cum regnaret iam vel saltem principatum teneret Archelaus, sancta familia redire potuit ab exilio.

Angelum Sancto Iosepho apparentem contemplabor et audiam ex ore eius laetum nuntium, iam defunctos esse qui quaerebant animam pueri, regem sc. et forsan etiam crudelitatis consiliarios : surgat igitur vir iustus, cui commissa est sancta familia, et revertatur cum ea in terram Israel.

Recordabor ministerii angelorum, quibus *Deus mandavit* de Christo et de nobis *ut custodiant nos in omnibus viis* (ps. 90. 11) : per illos custodes, sive in somnio sive secretis inspirationibus, eduxit me de terra Aegypti. Illis confidit sancta familia ; discam ab ea hanc fiduciam.

B. *Qui consurgens accepit puerum et matrem eius et venit in terram Israël. Audiens autem quod Archelaus regnaret in Iudaea pro Herode patre suo, timuit illo ire, et admonitus in somnis secessit in partes Galilaeae.*

Cogitabat S. Ioseph de reditu in Iudaeam sive in Bethlehem, unde fugerat, ubi in domo eadem sese recipere potuisset. Sed prudenter timuit, quia Archelaus, morum Herodis ac saevitiae luxuriaequae haeres, regebat Iudaeam ; posset enim in victimam olim fuga servatam saevire. Dubitationem solvit angelus in somnis apparens, qui

iussit eum in Galilaeam secedere : hic regnabat Antipas, qui mitioris erat ingenii.

Itaque iter quindecim ferme dierum aggressa est sancta familia. Conabor aliquid deprehendere de piis colloquiis et praesertim cogitationibus sanctarum personarum ; contemplantur quam paterna caritate S. Ioseph, caput familiae, omnia praevideat, molestias et fatigationem itineris sublevet. Socium me ipsis humiliter adiungam et ex tam dulci consortio discam plures virtutes, quarum exercitium in conditione mea praesenti praestare contendam.

C. Et veniens habitavit in civitate quae vocatur Nazareth, ut adimpleretur quod dictum est per prophetas : quoniam nazaraeus vocabitur.

Parvum hoc oppidum Galilaeae inferioris, in quo S. Lucas nobis indicavit habitasse Virginem et salutatam fuisse ab angelo, apud prophetas non nominatur ; sed nomen Nazareth significat virgultum, quod nomen oppidulo a virgultis, a laeto virore et vigore impositum fuit. Nazaraeus autem vocabitur Salvator, non solum quia in Nazareth maiorem vitae mortalis partem habitavit indeque oriundus existimatus est, sed etiam quod a prophetis praenuntiatus fuerat tanquam *germen* (Ier. 22. 5 ; 33. 15 ; Zach. 3. 8 ; 6. 12), tanquam *surculus* (Ez. 17. 22, 23), tanquam *virga* et *flos de radice* (Is. 11. 1), qui sunt sensus vocis *nazaraei*.

Voluit itaque divinus Salvator in ignobili oppido et apud iudaeos despecto, sed et B. Virginis habitatione et sua ipsius incarnatione sanctificato, locum habitationis suae accipere. Ad hanc humilitatem redacta fuerat familia sanctissima et dignissima tribus Davidicae, in qua natus est : ipsum oppidum prae se fert obscuritatem et humilitatem Messiae, qui tanquam surculus ex trunco Iesse et virgultum de terra arida hominibus apparere dignatus erat.

Ibi *habitavit in nobis* ad trigesimum circiter vitae annum Salvator noster, et nemo vidit ibi *gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a Patre* : fuit tamen ibi *plenus gratiae et veritatis* (Io. 1. 14). Nonne et ego, ab eo edoctus, debeo obscuros locos, obscura munera anteferre conspicuis urbibus et muneribus ? Modo gratia Dei et veritas in me habitent, nonne Deo aeque acceptus ero ? *Cœpit Iesus facere et docere* (act. 1. 1). Commendare debeo eius virtutes primum quidem exemplo meo.

1 pr. Considerabo Iesum duodennem ascendentem cum B. Virgine et S. Ioseph in templum.

2 pr. Gratiam petam cognoscendi eius gratiam, pietatem et amorem Patris coelestis.

A. Puer autem crescebat et confortabatur, plenus sapientia, et gratia Dei erat in illo.

Tria de puero Iesu perhibet Evangelium, quae ad corpus et animam eius pertinent.

1° *Crescebat corporis statura et confortabatur* membrorum robore, et in hoc communi legi pueritiae subiici voluit, cum formam et naturam humanam accepisset. Pie considerabo gradus infantilis, puerilis et iuvenilis aetatis, per quos Iesus meus ad formam adultam crescebat; in singulis agnoscam immutabilem divinitatem eius.

2° *Plenus sapientia* erat; nam humanus eius intellectus in primo momento conceptionis scientia infusa et scientia visionis beatificae ornatus fuerat; quam tamen omnino abscondebatur; habuit praeterea, crescentem pro mensura profectus in aetate, scientiam acquisitam, eam sc. cognitionem quae ex sensuum experientia derivatur.

3° *Gratia Dei erat in illo.* Ornata fuerat anima eius gratia sanctificante in summo gradu; licet enim sanctus esset secundum naturam divinam sanctitate essentiali et increata quae est Dei propria, accidentalem illam habere debuit, quia novus Adam erat et caput Ecclesiae; oportebat enim in ipso tanquam in fonte haberi plenitudinem gratiae, quam iusti, membra corporis eius mystici, *de eius plenitudine* (Io. 1. 16) accepturi erant.

Venerabor puerum Iesum in pueris, quos gratia baptismali ornavit, et sollicite curabo ut crescant et confortentur in sapientia humana et divina et ut gratiam Dei servant et augeant. Sacerdos pius et parochus bonus *pervigilant quasi rationem pro animabus reddituri* (heb. 13. 17).

B. Et ibant parentes eius per omnes annos in Ierusalem in die solemni paschae. Et cum factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis Ierosolymam secundum consuetudinem diei festi, consummatisque diebus, cum redirent, remansit puer Iesus in Ierusalem.

In festivitate paschali septem dierum, tenebantur viri lege adeundi urbem sanctam; solebat autem etiam B. Virgo ascendere eo tempore ad templum. Prima vice ascendit puer Iesus eadem aetate qua solebant caeteri pueri, cum scilicet ad observationem illius legis maturi censebantur.

Contemplabor S. Ioseph itineris ducem et benedictam Virginem et divinum puerum; pias conversationes audiam et pia desideria ingre-

diendi domum Dei. Millia hominum eodem se conferunt, sed quantum discrimen modestiae, pietatis et caritatis deprehendo ! Ita hodie in clero ; omnes saepe se in domum Dei conferunt, multi sancto motu pietatis, aliqui levi animo.

Contemplabor sanctam familiam dum ingreditur templum, quanta sensuum et animi recollectione ! At in ipsa domo Dei considerabo piissimum orandi modum, suavissimam inter sacras caerimonias delectationem.

Plures, forsitan septem dies, quamvis tertio discedere liceret, degunt in urbe sancta, horas multas in templo manent, nunquam in divini Patris famulatu lassii.

Haec et alia considerans, reflectam ad me. An sum vir orationis, homo Dei ? Tu autem, homo Dei, ait S. Paulus, .. *sectare.. iustitiam, pietatem* (2 Tim. 3. 17). An ex meo modo versandi in templo fideles percipiunt me esse hominem Dei, ministrum Christi ? An videor illum intrare *secundum consuetudinem* tantum, et ex consuetudine, sine spiritu fidei ?

C. Remansit puer Iesus in Ierusalem, et non cognoverunt parentes eius.

Cur insciis parentibus remansit Iesus ? Praeter actiones divinas, creandi et gubernandi mundum, et actiones humanas communes, v. g. obediendi parentibus, habuit Iesus actiones theandricas, partim Dei, partim hominis ; tales erant praedicatio, miracula etc. In hisce actionibus non erat subditus parentibus, sed soli Patri suo aeterno. Eodem modo magistratus, quia filius, subest patri, non vero quatenus magistratus. — Voluit autem Iesus, prima vice ingrediens templum, *in his quae Patris sui erant* (Lc. 2. 49) manere ; *oportebat enim eum operari opera eius, qui misit eum* (Io. 9. 4). Sed nonne poterat mouere parentes ? Cur eos non mouit ? *non enim cognoverunt* eum remanere. Si moniti fuissent, sui officii esse putassent et ipsi manere Ierosolymis ; volebat autem docere nos exemplo suo, parentes esse relinquendos propter Deum ; erat etiam voluntas Patris ut sanctissimi illi parentes probarentur et paterentur in amore quo divinum puerum prosequabantur.

Mysterium hoc recogitabo. Quem Deus vocat ad perfecte sequendum Iesum, ille *relictis omnibus* (Lc. 5. 11), *relictis rebus et patre* (Mth. 4. 22), *in his quae Dei sunt* esse debet.

Nonne amor inordinatus parentum aliorumve me impedit in famulatu Dei et Ecclesiae ? Examinabo me et fortiter proponam. Dicit enim Iesus aliquando : *Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus* (Mth. 10. 37). Qui parentibus et familiae nimis afficiuntur amore naturali, aegre eos pro Dei gloria relinquunt.

1 pr. Videbo S. Ioseph et B. Virginem sollicite quaerentes Iesum.
 2 pr. Petam gratiam imitandi sanctas illas personas et adhaerendi Iesu meo.

A. Existimantes autem illum esse in comitatu, venerunt iter dici et requirere eum inter cognatos et notos. Et non inventes, regressi sunt in Ierusalem requirentes eum.

Quia turmatim proficisci solebant itinerantes ad templi solemnitates, existimarunt S. Ioseph et B. Virgo Iesum esse cum sociis itineris; unde minime solliciti, quoniam pueri duodecim annorum in orientalibus regionibus iam satis maturi sunt et quoniam obedientiam et sapientiam divini pueri perspectam habebant, reditum ad Nazareth prosecuti sunt usque ad vesperam, qua hora in hospitium vel mansionem colligebantur familiae singulae. Tunc cognoverunt remoratum esse Iesum, et *dolentes* quidem eum, se inconsultis, sic egisse neque ullam rationem rei intelligentes, in moestitia noctem transegerunt. Albescente die, in urbem regressi sunt, iter diei praecedentis relegentes, et advenientes vespere secundae huius diei templum statim adierunt, sed non invenerunt Iesum, alteramque noctem egerunt tristissimam, licet Deo omnino confisi. Absque ulla culpa sua, sed probandae patientiae gratia immissam sibi hanc moestitiam iudicaverunt. *Dolentes quaerebant Iesum, delicias animae suae.*

Rem sensu accommodatitio applicans, considerabo quam vere dicat Thomas a Kempis: « Quando Iesus adest, totum bonum est nec quidquam difficile videtur; quando vero Iesus non adest, totum durum est... Esse sine Iesu, gravis est infernus; et esse cum Iesu dulcis paradisi ». An in communione et post missam delector Iesu meo? « Magna ars est, scire cum Iesu conversari, et scire Iesum tenere magna prudentia est » (Imit. Christi. II. 8).

B. Et factum est, post triduum invenerant illum in templo, sedentem in medio doctorum, audientem illos et interrogantem. Stupebant autem omnes, qui eum audiebant, super prudentia et responsis eius.

Tertia die mane invenitur Iesus in templo, in medio doctorum legis, non quidem loco honorifico et tanquam doctor, sed tanquam discipulus audiens; attamen interrogans magistros, fructuose docebat, et interrogatus sapientia divina respondebat. Huiusmodi tractatio vel disputatio, quales non in ipso sanctuario sed in exedris templo adiectis vel in atrio gentium habebantur, tantam Iesu prudentiam manifestavit ut in stuporem coniecerentur doctores. Fuit autem quasi diluvium solis iustitiae et aurora lucis divinae, quae postea lucere debebat; quare, ut coniecere licet, Iesus accendit desiderium salutis et redemptionis Israël.

Gaudebo videns et audiens regem et doctorem meum. *Nondum venit hora eius* (Io. 2. 4) ut suum docendi ministerium impleat, et tamen iam specimen doctrinae suae tam gloriosum praebet. Parabo me diligenter studiis et oratione ut, quando hora venerit, efficaciter valeam proponere verbum eius. *Mihi enim sanctorum minimo data est gratia haec in gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi* (eph. 3. 8). Non spernam formam illam docendi interrogando, catecheticam, simplicem, fidelibus gratissimam.

C. *Et videntes admirati sunt. Et dixit mater eius ad illum : Fili, quid fecisti nobis sic ? ecce pater tuus et ego dolentes quaerebamus te. Et ait ad illos : Quid est quod me quaerebatis ? nesciebatis quia in his quae Patris mei sunt oportet me esse ? Et ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est ad eos.*

Admirantes et stupefactos parentes contemplabor et commisererbor super eos : quis enim posset audire sine moerore illa verba, tam suaviter sed tam alto ex dolore prolata, quibus mater, prior prae affectus magnitudine loquens, Iesum alloquitur : *Fili, quid fecisti nobis sic ?* Non obiurgantis sed dolentis sunt verba haec. Et compatitur S. Iosepho : *Ecce pater tuus...* Patrem dicit, non quod vel ipse vel ipsa verbum propriissimo sensu intelligant ; sed ex affectu erga castissimum suum coniugem, patrem Iesu legalem et putativum tenerrimo hoc nomine vocat. Respondet Iesus ad utrumque ; et, prima quidem vice, aeterni et veri sui Patris mentionem inferens, se ab eo missum esse dicit et *sicut mandatum dedit... Pater, sic facere* (Io. 14. 31), non fuisse itaque cur eum sollicito quaererent. Sed *ipsi non intellexerunt* : mysterium missionis huius et muneris extraordinarii pueri Iesu mansit eis absconditum. Gratia et fide plena B. Virgo credidit sane, sed non attigit rationes illius modi agendi.

Quot pii parentes hodieum non percipiunt cur filios et filias Deus a mundo et parentibus separari sibi vel in religione vel in missionibus servire velit. *Nonne in his quae Dei sunt, oportet eos esse ?* Non intelligunt hoc verbum de suis liberis : utinam saltem dolentes credant et sese subdent consiliis Dei ! Perpendam hoc divinae sapientiae verbum : Deo creatori et fini meo serviendum esse, prima et suprema est veritas in ordine agibilium, digna sane quae ab incarnata Sapientia proponeretur.

1 pr. Contemplabor Iesum puerum, adolescentem in domo nazarethana.

2 pr. Petam gratiam amandi et imitandi vitam eius absconditam.

A. *Et descendit cum eis, et venit in Nazareth, et erat subditus illis.*

Postquam Iesus in templo praecambulum quoddam futurae suae missionis praebuit, ad vitam obscuram in domo nazarethana revertitur; cuius doctrinam mirati sunt omnes in templo, ille octodecim annis latebit. Redux quotannis in templum, *non apparebit in conspectu Domini vacuus, sed offeret secundum quod habuerit* (Deut. 16. 16). Vix caeteroquin apparebit in publicum; sed latebit et in ipsa domo sua subditus erit rex Israël, Doctor divinus.

Ita exemplo suo duobus vitiis, quae initium peccati fuerant, remedium affert: superbiae sc. et inobedientiae, quae in Adamo et in toto genere humano dominantur. Priusquam *factus obediens usque ad mortem* (phil. 2. 8), morte sua nos redimat a spiritus superbi, diaboli servitute, sanctam obedientiam exhibet S. Iosepho et B. Virgini, ut *sicut per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita et per unius obeditionem iusti constituentur multi* (rom. 5. 19). Hominibus autem, Patris locum obtinentibus, Deus-homo obedit in conditione humili; quia enim maxima hominum pars in communi conditione, in labore degere debet, talem conditionem exemplo suo consecrare et commendare vult. Fabrillem vitae statum amplecti dignatus, voluit *faber* (Mc. 6. 3) et *fabri filius* (Mth. 13. 55) nuncupari.

Meditabor de hoc divino exemplo, mihiq; persuadebo pretium et dignitatem humilis obedientiae. Dispiciam utrum in hac virtute radicatus et firmatus inveniar.

Eam fidelibus quoque omni conatu commendabo, tanquam Christi et vere christianam virtutem. Christi exemplo addam principia quibus regitur obedientia; ita apud S. Paulum ad ephesios: *Filii, obedite dominis... sicut Domino servientes et non hominibus* (ib. 6. 6, 7), et ad romanos: *Non est... potestas nisi a Deo* (rom. 13. 1). *Dei enim minister est tibi princeps in bonum* (ib. 4).

B. *Et mater eius conservabat omnia verba haec in corde suo.*

Quod iam annotavit evangelista (Lc. 2. 19) referens apparitionem angeli ad pastores, iterum dicit de remansione Iesu in templo eiusque responso ad parentes: cuncta quae dici et geri videbat a Iesu, memoria tenebat Virgo et considerabat. Pauca tamen at maximae sanctitatis documenta nobis conscripta servavit S. Lucas. Totam pueritiam et

adulescentiam Iesu paucis comprehendit : *Erat subditus illis* ; semel, mandato divini Patris, se eorum curae subtraxit.

Alia, quae reflectenti de infinita eius perfectione sese offerunt, pie considerabo : caritatem, laboris amorem, mansuetudinem, caeterasque virtutes omnes : eminet inter omnia eius humilis obedientia. Contemplabor itaque saepe in domo nazarethana virum iustum, S. Iosephum, familiae ducem, licet sanctitate et dignitate postremum ; quam humilis est et mansuetus in gubernatione domus ! dein Virginem Matrem, quae Iesum suum considerat, et confert in corde suo omnia quae videt et audit : quam pura, quam pia ! demum divinum exemplar, cuius imitationi incumbere praecipue debeo. An in animo et in corde meo conserro acta et exempla vitae absconditae Iesu ?

C. *Et Iesus proficiebat sapientia et aetate et gratia apud Deum et homines.*

Iesus, quem *plenum sapientia* superius dixit S. Lucas (2. 40), nunc dicitur profecisse *sapientia et gratia*, simul dum crescebat et confortabatur. Profecto neque in gratia neque in sapientia sive scientia infusa proficere poterat simpliciter ; infusae enim ipsi fuerant plenissime in ipso momento unitiois naturae humanae cum divina natura. Verumtamen crescere poterat in illa scientia, quam successive acquirit intellectus humanus ex cognitione experimentalī. Praeterea profectus fuit quoad ostensionem ; secundum mensuram aetatis magis ac magis manifestabat inditam sibi sapientiam et gratiam, variis aetatis suae gradibus congruam, et praeterea operum gratiae numerum adaugebat. Itaque ut puerulus, ut puer, ut iuvenis, ut vir, Deo hominibusque iustis gratus fuit.

Haec verba applicari solent profectui spirituali iustorum : cuius principium et fundamentum est gratia sanctificans in baptismo accepta. Quae si diligenter, excluso peccato gravi, conservetur, regnum gratiae stabilitur in anima ; haec autem resistendo adversus concupiscentias pravas, « ad agonem et certamen conc. triid. sess. v. de pecc. orig. can. 5) relictas », exserit et auget vires suas, virtutumque actus multiplicat.

Considerabo an talem in sapientia et gratia profectum exhibeam ; quatenam vitia me periculo peccati et mortis spiritualis exponant ; cuinam virtuti augendae operam dare debeam.

1 pr. Contemplabor Ioannem e deserto venientem, zona pellicea indutum.

2 pr. Petam ut eius intercessione parem vias Domino Iesu in me aliisque.

A. *Anno autem quintodecimo imperii Tiberii Caesaris, procurante Pontio Pilato Iudaeam, tetrarcha autem Galilaeae Herode, Philippo autem fratre eius tetrarcha Ituraeae et Trachonitidis regionis, et Lysania Abilinae tetrarcha — sub principibus sacerdotum Anna et Caipha : factum est verbum Domini super Ioannem Zachariae filium in deserto. (Lc.)*

Tempus (ann. 29 p. Cb.) quo Evangelii praedicatio praeparatur, praecedente in spiritu et virtute Eliae Ioanne, accurate determinatur nominibus principum civilium et sacrorum. Post depositum ab Augusto ob tyrannidem Archelaum, quintus pro Tiberio imperatore procurator erat in Iudaea Pilatus ; Herodes Antipas in Galilaea, Philippus et Lysanias in aliis partibus regnabant. Summus pontifex erat ad vitam secundum legem mosaicam Annas ; Caiphas arbitrio procuratorum ei substitutus fuerat. Illo tempore *ostensionis suae ad Israël* (Lc. 1. 80), Ioannes, qui in deserto vivebat, propheta Christi factus est et *verbum Domini* seu mandatum accepit fungendi munere suo.

Post adventum Christi, largiter *effundit de Spiritu suo* Dominus ita ut *prophetent filii et filiae* (act. 2. 18) ; olim *loquens patribus in prophetis, novissime locutus est nobis in Filio* (hebr. 1. 1) ; sed Filius constituit sui *testes... usque ad ultimum terrae* (act. 1. 8), sacerdotes praesertim suos. Utinam fiat *verbum Domini super me* (Lc.) *ut portem nomen eius coram gentibus* (act. 9. 15) ! Si rite me praeparem et ad tantum opus me studii et pietate disponam, veniet dies, qua *verbum Domini super me* fiet.

B. *Et venit in omnem regionem Iordanis, praedicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum, sicut scriptum est in libro sermonum Isaiae prophetae : Vox clamantis in deserto : Parate viam Domini ; rectas facite semitas eius. Omnis vallis implebitur et omnis mons et collis humiliabitur ; et erunt prava in directa et aspera in vias planas. Et videbit omnis caro salutare Dei. (Lc.)*

In regione parum culta, a paucis habitata et fluvio Iordani circumiacente, Ioannes incipit praedicare poenitentiam ad remissionem peccatorum, in cuius poenitentiae internae seu doloris, et etiam in fiducia de remissis peccatis signum, conferebat baptismum, per immersionem in Iordanem. Peccatores ita abluti, si fidem in Christum

quem Ioannes nuntiabat haberent (act. 19. 4) *confitentes peccata sua* (Mth.), ex Christi meritis praevisis remissionem obtinebant. Illa tamen baptismi collatio non erat per se efficax gratiae ; sed et ipsa et praedicatio Ioannis erant praeparatio ad Messiae vel Salutaris Dei, i. e. salvatoris a Deo promissi, praedicationem. Isaias haec praedixerat : *Vox clamabit in deserto, ut quasi adventui magni regis viae Domino parentur, rectae et aequales : ut tortuosae et pravae fiant directae, et asperae in planas : ideo valles impleantur oportet et montes humilientur.*

Figurate dicta a propheta facile transferam ad animi dispositionem, qua decet me parare cor meum ad audiendum et sequendum Salvatorem : obstacula vitiorum et praecipuae superbiam mentis tollere, et recto, sincero animo ad Iesum tendere opus est. Haec mihi primum applicans, petam a me quid regnum Christi in corde meo impediatur, et removebo impedimenta. Aliis saepe praedicabo viam rectam, sc. sinceritatem conscientiae in viis ad Deum quaerendis.

C. Ipse autem Ioannes habebat vestimentum de pilis camelorum et zonam pelliceam circa lumbos suos ; esca autem eius erat locustae et mel silvestre. Tunc exibat omnis Ierosolyma et omnis Iudaea et omnis regio circa Iordanem, et baptizabantur ab eo in Iordane confitentes peccata sua (Mth.).

Gaudebo videns turbas ad Ioannem affluentes, ad hominem non *mollibus vestitum* (Mth. 11. 8), sed vestem de pilis seu de asperioribus cameli setis habentem et cingulum ex corio factum. Uti vestitus pauper et rudis erat, ita victus sobrius et poenitens. Tali vitae austeritate allicitur plebs ; nam praedicationem poenitentiae etiam externae libenter audit, conscia quippe necessitatis poenitentiae ad purganda peccata. *Omnes habebant Ioannem sicut prophetam* (Mth. 21. 26).

Hodie dum si religiosus, habitu poenitentiae indutus et spiritu poenitentiae inebriatus, praedicet poenitentiam et Salvatorem, accurrit plebs christiana. Ipse non erubescam eam praedicare ; et efficacius praedicabo si vitae austerae, non cibus et potui exquisitis, sim deditus. An dici potest *confiteri peccata sua*, an potest sincere se existimare peccatorem et invchi in peccata ille praedicator, qui commoda sua, oblectamenta vitae et iucunda consortia perpetuo captat ?

1 pr. Videbo Ioannem circumdatum a turba pharisaeorum, publicanorum et militibus.

2 pr. Petam gratiam ex eius praedicatione proficiendi ut me praeparem Christo sequendo.

A. Dicebat ergo ad turbas quae exhibant ut baptizarentur ab ipso : Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructus dignos poenitentiae, et ne coeperitis dicere : Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahae. Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor, non faciens fructum bonum, excidetur et in ignem mittetur. (Lc.)

Verba dura habet Ioannes ad multos pharisaeorum et sadducaeorum venientes ad baptismum suum (Mth.) ; hos in turba mixtos progeniem viperarum, malam sobolem malorum parentum vocat. Pharisei secta erant legis zelum affectantium ; sed multa legi et traditioni addiderant, falsa et dura. Sadducaeï, ditiores et molles, solam legem scriptam agnoscebant, sed ratione privata interpretabantur. Utrisque minatur Ioannes venturam Dei iram, cui eos nemo eripere valebit ; hortatur eos ne confidant foederi quod cum Abraham pepigit Deus, quia licet filii sint Abrahae secundum carnem, non sunt veri credentes : alios Abrahae secundum spiritum filios ex gentilibus suscitabit Dominus. Iam enim instat iudicium quo repelletur populus electus, et in operibus fidei sterilis. Verumtamen restat et ipsis via poenitentiae, si baptismum non solum externe recipiant, sed addant fructus conversionis.

Haec applicabo illis qui, fide Christi sine operibus confisi, fructus vitae christianae referre spernunt : quis eis ostendet modum effugiendi Iudicem ? Etiam mihi aliquatenus rem applicabo. An facio fructus dignos poenitentiae, ita ut securim et ignem timere nullo modo debeam ?

B. Et interrogabant eum turbae, dicentes : Quid ergo faciemus ? Respondens autem dicebat illis : Qui habet duas tunicas, det non habenti, et qui habet escas similiter faciat. (Lc.)

Dum multi, duces populi praesertim et divites, Ioannem non audiunt et iam tunc forsan dicunt : *Daemonium habet*, quia non manducat neque bibit (Mth. 11. 18), turba, missioni eius propheticae credens, interrogat quid facere opus sit. Respondet propheta, uno exemplo declarans quales faciendi sint fructus poenitentiae : opera scilicet misericordiae et caritatis commendat ; supponunt enim haec abnegationem rei propriae et proprii amoris. *Ex substantia tua fac*

eleemosynam, ita dixerat Tobias; *eleemosyna ab omni peccato et a morte liberat, et non patitur animam ire in tenebras.* (Tob. 4. 7, 11)

Virtutem misericordiae exercebo pro facultatibus meis, imo profuse, Deo confisus, qui *liberali in pauperes congregat diritius* (prov. 28. 8). Commendabo et fovebo apud alios, etiam non catholicos, opera misericordiae; haec enim multis fiunt semina conversionis ad Ecclesiam. Sed quot homines, etiam catholici, duas, plures tunicas habent nec operiunt nudum! quot deliciarum amatores escas ad profusionem habent, neque dant *non habenti*! o dura corda, consiliorum providentiae divinae obliviosa! dives enim in pauperum gratiam constituitur.

C. *Venerunt autem et publicani ut baptizarentur et dixerunt ad illum: Magister quid faciemus? At ille dixit ad eos: Nihil amplius, quam quod constitutum est vobis, faciat. Interrogabant autem eum et milites, dicentes: Quid faciemus et nos? Et ait illis: Neminem contumacis, neque calumniam faciat: et contenti estote stipendiis vestris.* (Lc.)

Præcursor Messiae et poenitentiae prædicator non solos filios Abrahae, sed alienigenas quoque gentiles alliciebat; tales erant plerique publicani, tributorum et vectigalium, nomine imperatoris, exactores; tales etiam milites. Ita praeludit Ioannes Christo, omnes gentes ad Ecclesiam suam vocaturo: de publicanis postea loquens, Christus exprobrabit pharisaeis quod cum illi crediderint Ioanni, ipsimet poenitentiam non egerint. *Non est personarum acceptor Deus: sed, in omni gente, qui timet eum et operatur iustitiam, acceptus est illi* (act. 10. 34, 35).

S. Ioannes publicanis et militibus non *alligat onera gravia et imponit in humeros* (Mth. 23. 4), sicuti pharisaei solebant; sed ab aliis postulat ut non maiora quam lege iubentur tributa exigant, ab aliis ut iuste agant, nemini molesti et legali stipendio contenti.

En igitur *spiritus et virtus Eliae* (Lc. 1. 17), in quo agit S. Ioannes, spiritus zeli adversus hypocritas, amoris et mansuetudinis erga rectos corde; en quomodo *paret Domino plebem perfectam*. (ib.) Hunc spiritum induam, et sicut S. Præcursor nulla miracula patrans convertit multos, quia vita eius erat quoddam miraculum sanctitatis, ita et ego, *minister Christi Iesu in gentibus* (rom. 15. 16), vita sancta et mansuetudine vincam corda sincera et adducam ad Salvatorem.

1. pr. Videbo S. Ioannem a turba baptizandorum circumdatum, et alloquentem eos audiam.

2. pr. Petam gratiam adhaerendi cum Ioanne Salvatore et iudici.

A. *Existimante autem populo, et cogitantibus omnibus in cordibus suis de Ioanne, ne forte esset Christus, respondit Ioannes, dicens omnibus: Ego quidem aqua baptizo vos; veniet autem fortior me cuius non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum eius. (Lc.)*

Propter antiquas prophetias, praesertim Danielis, accurate tempus messianicum determinantes, atque etiam propter illa quae in Bethlehemi et in templo ante triginta annos evenerant neque omnino e memoria exciderant, magna erat apud omnes expectatio Messiae; inde opinio nascitur Baptistam, ad quem accurrunt turbae, esse promissum Messiam. At Ioannes, vir iustus, veritatem loquitur, quae est humilitas, se non esse dignum qui *procumbens* (Mc.) ad pedes Messiae obsequium humillimum ei praestet, et simul vaticinatur illum mox venturum eiusque virtutem seu potestatem baptismalem fore maiorem. His verbis maximam de Christo existimationem populo suadet.

Munus suum fideliter explet Ioannes: *venit enim ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum* (Ion. 1. 7); non negat se esse Baptistam, sed baptismate suo viam ad baptismum praestantiorum praeparari asserit humiliter.

Si secundum veritatem iudico, cum Ioanne et Paulo dicam et sentiam quia *non sum dignus vocari apostolus* (1 cor. 15. 9) et nuntiare Christum. Etiam si essem in gratia confirmatus sicut Ioannes, indignus essem tanta vocatione; quam proxime igitur conabor accedere ad sanctitatem et humilitatem Baptistae. Oh! utinam noscam meipsum! « humilitas est veritas ». (S. Ther.) Examine conscientiae quotidiano me in illam cognitionem et humilitatem ducere seu trahere contendam.

B. *Ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto et igni Cuius ventilabrum in manu eius, et purgabit arcam suam, et congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. (Lc.)*

Baptismo suo, qui est merum signum ablutionis peccatorum neque per se eam efficit, Ioannes opponit baptismum a Christo institutum, in quo ipse Deus, qui est *ignis consumens* (Deut. 8, 24) *ignis conflans et emundans* (Mal. 3. 2), sive per appropriationem Spiritus Sanctus *tollit peccatum* (Io. 1. 29). En character veri Messiae; *ille apparuit ut peccata nostra tolleret* (1 Io. 3. 5).

Salvatorem nuntiat Ioannes, nuntiat iudicem et iudicium eius

super Israël; sicut prophetae nuntiarunt pluries, Deus qui antea *levavit manum suam in filios in solitudine ut dispergeret illos in nationes et ventilaret in terras* (Ez. 20. 23), iterum disperget Israël in nationes et ventilabit eum. Demum aliud iudicium fiet super Israël et super omnes gentes, quae in Messia benedicendae sunt. Ioannes comparat Christum cum homine qui seminavit bonum semen, et messis tempore in area sua triticum separat a paleis (Mth. 13. 30); has *comburet igni*. Sed a parabola ad rem significatam statim transiens, *ignem inextinguibilem* fore dicit eum quo homines inutiles et sine fructu, quasi paleae comburentur.

Praedicator Christi, simul dum beneficia salutis, peccati destructionem et gratiae regnum fidelibus praedicat, non dissimulet diem iudicii, in quo fideles et iusti discernentur a reliquis. Ostendat saepe Christum, ventilabrum manu tenentem: *quia non sunt in manu impiorum bona... erunt sicut paleae ante faciem venti* (Iob. 21. 16, 18). Cogitatio de iudicio Christi salubris est et peccatoribus efficaci verbo obtrudenda. Tunc non iam *universa aeque evenient iusto et impio* (eccl. 9. 2), sicut hodie in terra fieri queruntur nonnulli; tunc *iustum et impium iudicabit Deus, et tempus omnis rei erit* (ib. 3. 17).

C. *Multa quidem et alia exhortans evangelizabat populo.* (Lc.)

Alia quaedam S. Praecursoris verba reliquit nobis S. Ioannes in evangelio suo (med. 42, 43). Sed neque cum his omnia scripto habemus: intendebant enim sacri scriptores specimen quoddam praedicationis Baptistae referre: praedicatio autem illa fuit evangelica, licet Evangelio praevia: *evangelizabat Ioannes populo*.

Haec debet esse incholes praedicationis meae, ut sit de Evangelio sen de Christi duplici, gaudio et tremendo, adventu, *recte tractans verbum veritatis, profana autem et vaniloquia devitans* (2 Tim. 2. 15, 16). Sit etiam ex Evangelio: *Scriptura enim divinitus inspirata utilis est ad docendam, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudicendum in iustitia, ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus* (2 Tim. 3. 16, 17).

An meditor de Evangelio, ita ut possim *proferre de thesauro meo mira et cetera*? (Mth. 13. 52) Attentior fieri solet populus statim ut percipit ex ipso Evangelio verba vel exempla recitari a concionatore: verbum inspiratum habet etiam specialem sibi annexam gratiam. Evangelizemus itaque! neque profana et vana admisceamus Evangelio, divinitus in Scripturis et traditione consignato. Ideo Scripturae sacrae et sanctis Patribus tribuamus studia, lectionem et meditationem.

1 pr. Contemplabor Iesum coram Ioanne.

2 pr. Petam gratiam implendi cum Iesu omnem iustitiam.

A. *Tunc venit Iesus a Galilaea in Iordanem ad Ioannem ut baptizaretur ab eo.* (Mth.)

Tunc, scilicet cum Praecursor ministerium adimplens magnam expectationem Salvatoris in plebe excitasset, reliquit Iesus domum nazarethanam, munus publicum inchoaturus. Considerabo Iesum meum, amabilem Mariae filium, seponentem instrumenta fabrilis, matri suae valedicentem et sacram domum, in qua tot annos humiliter et quiete vixit, relinquentem : nunc iam *in his quae Patris sui sunt* (Lc. 2. 40), in redemptionis opere, oportebit eum esse ordinare.

Solam forte relinquit matrem ; nam S. Ioseph probabiliter iam sancta morte in sinum Abrahae portatus fuerat : secus, cur nuptiis Canae in Galilaea non interfuisset (Io. 2. 1) ? Si ita res se habeat, sane providerat Iesus ne deessent matri alimenta et propinquorum auxilium. Iesu et Mariae *cibus est ut faciant voluntatem Patris qui misit eum* (Io. 4. 34) ; hanc voluntatem uterque agnoscunt et amplectuntur : *Fiat voluntas tua sicut in coelo et in terra* (Mth. 6. 10).

Raro deinceps videbit Iesus matrem suam : affectui etiam filiali praeponendum esse amorem Dei eiusque supremam voluntatem, et parentes propter Deum esse relinquendos docebit postea verbo, iamque nunc, apostolicum munus suscipiens, docet exemplo.

Reflectam ad me, num satis liberum me constituam ab omni consortio vel affectu, qui Dei opera impediat : Deo enim consecratus sum, qui est *pars haereditatis meae, qui restituet haereditatem meam mihi* (ps. 15. 5).

B. *Ioannes autem prohibebat eum, dicens : Ego a te debo baptizari et tu venis ad me ? Respondens autem Iesus dixit ei : Sine modo ; sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Tunc dimisit eum.* (Mth.)

Noverat Ioannes et dixerat praeter baptismum aquae in poenitentiam, quem ipse conferebat, alium baptismum in Spiritu Sancto et igni a Messia esse instituendum : hoc altero baptismo se indigere profitetur. Agnoscit itaque Iesum Messiam, inspiratione divina monitus : non noverat eum aliter, ut postea fatebitur, *ego nesciebam eum* (Io. 1. 31) ; nunc, agnoscens Sanctum et recte existimans eum non indigere baptismo poenitentiae, renuit eum baptizare cum peccatoribus. Attamen Iesus imperat suaviter, dicens : *Sine nunc, decet enim et me implere iustitiam*, seu legem. *Sub lege enim factus* (gal. 4. 4), circumcisionem, oblationem in templo et caetera in lege praescripta adimpleverat ; similiter legem baptismi a Deo Patre per

Ioannem promulgatam implere vult. Hac tamen observatione legis coram hominibus videtur se profiteri peccatorem; qua in re manifestatur eius humilitas; et revera, debuit quidem, ut peccatum tolleretur, esse *sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus* (hebr. 7. 26); verumtamen, quia *posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum* (Is. 53. 6), quasi peccator accedit.

Tanta sanctitas cum tam humili legis observatione documento sit mihi, *pro Christo legatione fungenti* (2 cor. 5. 20). *Exemplum dedit mihi ut quemadmodum fecit ita et ego faciam* (Io. 13. 15). Impleamus omnem iustitiam.

Deinde, considerans obedientiam Ioannis in re sibi tam honorifica, discam, ad munera honorifica vocatus, humilis esse et subditus voluntati divinae.

C. *Baptizatus autem Iesus confestim ascendit de aqua, et ecce aperti sunt ei coeli et vidit Spiritum Dei descendantem sicut columbam et venientem super se. Et ecce vox de coelis dicens: Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui* (Mth.).

Statim ut baptizatus est, *orante Iesu* (Lc.), mirabili signo manifestatur eius divinitas, *quasi unigeniti a Patre* (Io. 1. 14). Dicam cum Iesu: *Si ego glorifico meipsam, gloria mea nihil est: est Pater meus qui glorificat me* (Io. 8. 54). Humilem ministrum Deus commendat, et auctoritatem virtutibus et zelo eius conciliat.

Vidit Iesus, vidit Ioannes (Io. 1. 34) sub specie columbae quasi innocentiae et pacis symbolo, Spiritum Sanctum descendantem de coelis. Et mansit super Iesum, sicut praedixerat Isaias: *Spiritus Domini super me* (Is. 61. 1). Simul vox Patris coelestis audita est, agnoscens dilectum ab aeterno Filium. Altera hac epiphania exordium officii Christi signatur: tota sanctissima Trinitas manifestatur hominibus.

Contemplando gloriosam hanc manifestationem, Iesum meum, Deum et hominem, adorabo, petens ut quoniam in eo sibi complacet Pater, possim et ego eum diligere, eum sequi, ei adhaerere, et in eius amore super omnia mihi complacere. *Quid mihi est in coelo, et a te, praeter te Deus, quid volui super terram?* (ps. 75. 25) Cogitabo etiam de meo baptismo, quo per merita Christi effectus sum filius Dei adoptivus; an contendo ut divinus Pater sibi in me complacere? an *quae placita sunt ei, facio semper*, (Io. 8. 29) non ex timore, sed ex amore conformans meipsum ad divini Filii imaginem?

1 pr. Contemplabor Iesum in aetate annorum quasi triginta, solum in deserto.

2 pr. Petam gratiam intelligendi spiritum Christi eumque induendi.

A. *Et ipse Iesus erat incipiens quasi annorum triginta, ut putabatur filius Ioseph, qui fuit Heli, qui fuit Mathat..... qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei (Lc.).*

Iesus, incipiens aggredi vitam publicam, erat quasi seu fere annorum triginta (cfr. 9. 28 cum Mth. 17. 1). Est haec aetas virilis perfectissima, in qua Ioseph praefuit Aegypto (gen. 45, 46), David coepit regnare (2 reg. 5. 4), Ezechiel coepit videre visiones (Ez. 1. 1) et Ioannes baptizare. Ea aetate pro more gentis suae vitam absconditam, tam diuturnam, commutare in publicam, tam brevem voluit Iesus, ut ostenderet quanta adhibenda sit praeparatio ad apostolicum ministerium. Perpendam qualis fuerit mea praeparatio; nonne supplendum erit, regulas vitae seminarii observando quantum per officia licebit?

Putabatur autem Iesus filius esse Ioseph, *fabri filius* (Mth. 13. 55); vulgus enim ignorabat miraculosam conceptionem Iesu, vidensque Iesum in domo S. Iosephi et Mariae, debuit existimare, — qua de re uterque fideliter tacebat, — eum esse ex Mariae et Iosephi coniugio naturalem filium. Porro, sicut Moysis genealogia (ex. 6. 16-20) recensetur quando munere suo publico fungi incipit, ita hic a S. Luca recensetur legalis genealogia Christi; neque differt Lucas a Matthaeo in ea recensione genealogiae S. Iosephi, nisi quod prior recenset patrem legalem S. Iosephi qui fuit Levi, alter patrem naturalem, qui fuit Iacob; Iacob enim et Levi erant fratres uterini; sed Levi mortuus est uxore sine liberis relicta, et hanc ex lege leviratus duxit Iacob, ut fratri suo semen excitaret seu filium procrearet. Recensent evangelistae ambo stirpem paternam utriusque fratris ascendentem ad Nathan ex una parte, ad Salomonem ex altera; porro a Davide usque ad Abraham eodem modo texunt genealogiam. Aliud discrimen v. g. quod Salathiel ab uno filius Iechoniae, filius Neri ab altero dicitur, etiam ex lege leviratus explicandum est.

Benedicam Iesu, putativo filio S. Iosephi, vero filio Mariae, per quam est filius David, filius Adam, novus Adam, qui quod in Adamo veteri perdidimus, nobis per sua merita restituet.

B. *Iesus autem plenus Spiritu Sancto regressus est a Iordane, et agebatur a Spiritu in desertum (Lc.).*

Post baptismum et vocem de coelo delapsam, Iesus plenitudinem Spiritus Sancti, qui columbae specie super eum manserat, vultu suo manifestabat, ita ut divina eius virtus et quidam divinitatis splendor

conspicientibus appareret. *Statim* tamen, ut loquitur S. Marcus, *Spiritus expulit eum* vel prompte movit *in desertum*. Ita olim Moyses, legem traditurus veterem, in solitudinem montis ascenderat *et erat ibi quadraginta diebus et quadraginta noctibus* (ex. 24. 18) *et panem non comedit et aquam non bibit* (ex. 34. 28). Novae legis institutor Christus a Spiritu Sancto ductus, cui secundum assumptam humanitatem in omnibus obsecundabat, ex valle Iordanis ascendit in montem desertum, et dignatus est, ut dicit S. Marcus, *esse cum bestiis*.

Mirabor hanc humilitatem Iesu mei : in horridam solitudinem, post gloriam baptismi, longe ab hominibus secedit ille qui descendit de coelis : *mysterium divinae humilitatis !*

An Spiritu ductus libenter ad solitudinem corporis et mentis adspiro ? *Contristatus in exercitatione mea, et conturbatus a voce inimici*, an dico : *quis dabit mihi pennas sicut columbae, et volabo et requiescam ?* » O beata solitudo ! o sola beatitudo ! » (S. Bern.) *Ecce elongari fugiens et mansi in solitudine. Expectabam eum qui salvum me fecit a pusillanimitate spiritus et tempestate* (ps. 54. 3-9). In exercitiis spiritualibus, « eo magis proficiemus quo magis nos segregaverimus ab amicis et notis et ab omni sollicitudine terrena » (S. Ign. annot. 20).

C. *Et nihil manducavit in diebus illis et consummatis illis esurit* (Lc.).

Totum illud tempus mens Iesu in altissima contemplatione et colloquio cum Patre defixa fuisse videtur, ita ut non esuriret nisi consummata quadragesima. Adam, Dei oblitus, victus fuerat intemperantia ; novus Adam ieiunii et abstinentiae arma nobis subministrat ; his indigemus, licet baptismo effecti simus filii Dei. Traditione apostolica exinde, ut scribit S. Hieronymus, unam quadragesimam ieiunamus.

Exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros... in vigiliis, in ieiuniis, in castitate (2 cor. 6. 4).. Est genus daemoniorum quod *non efficitur nisi per orationem et ieiunium* (Mth. 17. 20).

Attendite autem vobis, dicit postea Iesus, *ne forte graventur corda vestra in crapula et ebrietate et curis huius vitae, et superreniat in vos repentina dies illa* (Lc. 21. 34.). Quod Dominus discipulis suis commendabit, cur ego id negligam ?

1 pr. Contemplabor Iesum Deum meum, et coram illo satanam tentatorem.

2 pr. Petam gratiam percipiendi fructum ex hoc mysterio et sequendi Salvatorem ut liberer a malo.

A. *Iesus ductus est in desertum a Spiritu ut tentaretur a diabolo.* (Mth.)

Salvator qui in humanitate sua voluit vincere inimicum et tentatorem nostrum — *ipse enim, semen Virginis, conteret caput serpentis antiqui* (gen. 3. 15), — dignatus est ab initio sui ministerii publici pati tentationem diaboli et in ipsum potentiam suam ostendere : victoria triplici portendit victoriam illam, qua destruetur regnum satanae. Fuit autem haec prima victoria adeo splendens ut *diabolus recesserit ab illo usque ad tempus* (Lc.) passionis : tunc enim, ut dicit ipse Iesus, *veniet iterum princeps mundi huius, et eiicietur foras* (Io. 14. 30 ; 12. 31).

Gaudebo de certamine quod Iesus meus adversus seductorem et adversus peccatum suscipit ut *liberet nos a malo* (Mth. 6. 13) ; quantum redemptionis illius beneficium ! Dein considerabo Iesum fuisse *ductum a Spiritu* ad tentationem ; non itaque anceps, non anxius ero, non mirabor quod permittat tentationes in servis suis, *immisiones per angelos malos* (ps. 77, 49), quia tentatio non est malum, sed *induci in tentationem* (Mth. 6. 13) eique consentire est malum, a quo liberari semper possumus oratione et pugna. Et licet internam tentationem et suggestionem pati non posset Iesus (Suarez in 3 p. S. Th. 9. 41, disp. 29) sed externam tantum, tamen modum internas etiam tentationes vincendi me docet. Voluit enim tentari non tantum ad solatium nostrum sed etiam ad exemplum.

B. *Et accedens tentator dixit ei : Si Filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit : Non in solo pane vivit homo sed in omni verbo quod procedit ex ore Dei* (Mth.).

Diabolus Filium Dei, post quadraginta dies esurientem tentat vitio gulae, quo seduxerat primos parentes. Sed Iesus respondet verba Moysis, olim populo suo in memoriam revocantis quomodo Deus in deserto *edidit cibum manducare manna miraculosum, ut ostenderet quod non in solo pane vivit homo...* (deut. 8. 3) ; eludit itaque Iesus diabolum, ostendens confidendum esse Deo qui miraculo etiam providet filiis suis : quod docebit postea dicens : *Nolite ergo solliciti esse dicentes : Quid manducabimus ?... Scit enim pater vester quia his... indigetis* (Mth. 6. 13, 32). Quid ego oppono tentationi gulae ? Nonne scio hanc esse vitiorum incentivam ?

Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam civitatem et statuit eum super pinnaculum templi et dixit ei : Si Filius Dei es, mitte te deorsum ; scriptum est enim : quia angelis suis mandavit de te et in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Ait illi Iesus : Rursum scriptum est : Non tentabis Dominum Deum tuum. (Mth.)

Victus efficaci testimonio Scripturae, diabolus eadem Scriptura utitur ut Iesum tentet superbia et praesumptione : qua tentatione vicerat primos parentes, promittens fore ut nequaquam morerentur, sed ut aperirentur oculi eorum, *scientes bonum et malum.* (gen. 3. 4, 5) Sed Iesus, in summitatem templi devectus, ex qua si per aërem descenderet quasi coelitus delapsus admirationem civitatis excitaret, reterquet falsam interpretationem loci e Scriptura allati : licet enim angeli custodiant pios Dei servos in periculis inimicorum, Deum tentaret ille qui in periculum se iniiceret. Nonne praesumens cecidi ?

Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde, et ostendit ei omnia regna mundi et gloriam eorum et dixit ei : Haecc omnia tibi dabo si cadens adoraveris me. Tunc dicit ei Iesus : Vade, satana ; scriptum est enim : Dominum Deum tuum adorabis et illi soli servies. (Mth.)

Tertio tentat diabolus concupiscentia oculorum vel avaritia, qua tentatione vicerat parentes, ostendens *lignum* vel fructum ligni *pulchrum oculis aspectuque delectabile.* (gen. 3. 6.) Assumens itaque Iesum in montem deserti, artificio quodam et praestigio *in momento temporis* (Lc.) simul obliquit oculis eius omnia regna et divitias et gloriam, et mentiens se illa *dare cui vult* (Lc.) adorationem sibi postulat. Hanc impudentem idololatriam, vindex gloriae Patris sui, Iesus reliquit verbo : *Vade*, repellitque satanam.

Omne quod est in mundo concupiscentia carnis est et concupiscentia oculorum et superbia vitae (1 Io. 2. 16). Triplex vitium et omnis peccati principium debellare exemplo Iesu debeo. Discam ab eo resistere tentationi prompte, agendo contra ac suggerit tentator, et ad Deum eiusque verbum refugiendo.

C. Tunc reliquit eam diabolus, et ecce angeli accesserunt et ministrabant ei. (Mth.)

Mundus transit et concupiscentia eius, et quaevis tentatio cessabit aliquando ; qui autem facit voluntatem Dei manet in aeternum (1 Io. 2. 17). Qui superat angeli mali tentationem, praemium aeternum recipiet et, sicut pro Iesu factum est, angelorum bonorum auxilium et solatium experietur iam in terra. Confidam igitur Iesu meo quia angelis suis mandavit de me, et quia *panem coeli dedit nobis ; panem angelorum manducavit homo* (ps. 77. 24, 25).

1 pr. Contemplabor Ioannem in Bethania inter sacerdotes et levitas, respondentem eis.

2 pr. Petam gratiam agnoscendi et confitendi Christum.

A. *Et hoc est testimonium Ioannis, quando miserunt Iudaei ab Ierosolymis sacerdotes et levitas ad eum ut interrogarent eum : Tu quis es ? Et confessus est et non negavit, et confessus est : Quia non sum ego Christus. Et interrogaverunt eum : Quid ergo ? Elias es tu ? Et dixit : Non sum. Propheta es tu ? Et respondit : Non.*

Dum Iesus erat in deserto, ad apostolicam vitam se disponens, Ioannes Baptista pergit praeparans eius adventum et conferens baptismum poenitentiae. *Existimante autem populo* (Lc. 3. 15) eum esse Christum, iam responderat hunc venturum. Nunc autem ex civitate sancta mittuntur sacerdotes et levitae ab illis primoribus, ad quos spectabat ius explorandi prophetarum auctoritatem ; quibus aperte et explicite, quia pro Messia vulgo habebatur, respondet Ioannes se non esse Messiam. Qua responsione percepta, cum ex Malachia (4. 5) praedicente Eliam prophetam mittendum esse ante diem Domini magnum et horribilem, i. e. ante diem iudicii, falsa interpretatione existiment Eliam ante Christum esse venturum, interrogantibus respondet similiter se non esse Eliam. Ambigentibus et primam interrogationem repetentibus utrum scilicet Propheta esset vel Messias in lege prae-nuntiatus (deut. 18. 15 confer act. 3. 22, 23 ; Io. 1. 45), uno et claro verbo : *Non*, negat Ioannes.

Humilitatem et perspicuam sinceritatem Ioannis laudabo. Vere est sermo eius, qualem commendabit Iesus : *Sit autem sermo vester : Est, est : Non, non.* (Mth. 5. 37). Simpliciter et sinceritatem evangelici spiritus in mea conversatione prosequar, *ut sim sincerus et sine offensa in diem Christi* (phil. 1. 10). Praecipue vero in praedicatione clare et perspicue tradam verbum Dei, et docebo *sicut potestatem habens* (Mth. 7. 28) verbum Dei, *verbum veritatis* (Iac. 1. 18) ; *veritatis et sobrietatis verba loquar* (act. 26. 25) ut Paulus.

B. *Dixerunt ergo ei : Quis es, ut responsum demus his qui miserunt nos ? Quid dicis de teipso ? Ait : Ego vox clamantis in deserto : Dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias propheta.*

Instantibus legatis respondet tandem Ioannes se esse praeconem ab Isaia praedictum, sibi munus esse commissum parandi vias adventui Messiae, et in solitudine, in deserto rectas faciendi semitas divini Messiae, Dei Domini, nimirum disponendi mentes ad gratiam messianicam recipiendam.

Haec facile applicabo muneri concionatoris et catechistae ; munus

meum est exhortatione et doctrina parare regnum Christi, disponere animas ad recipiendam gratiam et sequenda praecepta et exempla Christi. Hoc in solitudine, longe a strepitu urbium et platearum, praestitit Ioannes : idem praestant in solitudine seminarii clericus, et in solitudine templi, non in foro minister Evangelii. An eodem studio et Iesu amore ac Ioannes munus hoc exsequor ? Qui Iesum non amat, non efficaciter eum praedicat. Qui legationi divinae non confidit nec pro Christo legatione fungitur (2 cor. 5. 20), parvos fructus referet.

C. Et qui missi fuerant, erant ex pharisaeis. Et interrogaverunt eum, et dixerunt ei : Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque propheta ? Respondit eis Ioannes dicens : Ego baptizo in aqua ; medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est : cuius ego non sum dignus ut solvam eius corrigiam calceamenti.

Pharisaei, zelatores legis, recordantur vaticinii Ezechielis : *Effundam super vos aquam mundam, et mundabimini ab omnibus iniquitamentis vestris* (Ez. 36. 25), et vaticinii Zachariae : *In die illa erit pater patris domui David... in ablutionem peccatoris* (Zach. 13. 1), quibus nuntiabatur baptismus a Christo instituendus. Obiicientibus prophetias respondet Ioannes, distinguendo suum baptismum praeparationis et baptismum ablutionis ; addit huius institutorem Messiam inter eos iam stare, et post se venturum ; simul asserit eum esse non quidem antea natum, — nam scit profecto Ioannes se esse natu maiorem — sed antea fuisse : *quia prior me erat* (Io. 1. 15) ; aeternum intelligit secundum divinitatem. Illius indignum se dicit servum.

Quam humilis sui confessio ! Quam sublimis confessio Christi ! Si me indignum Christi nuntium agnoscerem et sentirem, quanto melius, per eius gratiam, Christum nuntiarem ! *humilibus enim dat gratiam* (1 Pet. 5. 5).

Haec in Bethania facta sunt trans Iordanem, ubi erat Ioannes baptizans.

Evangelista accurate locum indicat, ubi publicum et solemne hoc testimonium prolatum est, nempe Bethaniam, non prope Ierusalem, sed prope Iordanem, in regione orientali, in Peraea, alio nomine vocatam Bethabara.

1 pr. Videbo Iesum appropinquantem et audiam Ioannem dicentem : *Ecce agnus Dei.*

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et sequendi Iesum.

A. *Altera die vidit Ioannes Iesum venientem ad se, et ait : Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi. Hic est de quo dixi : Post me venit vir qui ante me factus est, quia prior me erat : et ego nesciebam eum. Sed ut manifestetur in Israël, propterea veni ego in aqua baptizans.*

Ioannes Christo, adhuc post baptismum in deserto degenti, testimonium perhibuerat, cum interrogatus fuisset ; nunc postridie non interrogatus, sed videns eum, sponte testimonium perhibet. Quem enim baptizaverat, agnoscit paulatim accedentem, et in humanitate eius tam humili, tam amabili adorans divinitatem, reverentia maxima eum digito monstrat suis discipulis : *Ecce, ait, agnus Dei, qui tollit peccatum mundi* Gustabo verba haec ; significant Messiam, ab Isaia descriptum : *Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum. Oblatus est quia ipse voluit, et non aperuit os suum : sicut oris ad occisionem ducetur, et quasi agnus coram tondente se obmutescet* (Is. 53. 6, 7). Haec est missio Iesu, tollere, destruere peccatum immolatione sua et restituere regnum gratiae, nos filios Dei efficiendo. Addit Ioannes, de ipso verificari quod dixerat, annuntians venturum hominem, quem ipse tunc nondum neverat facie, quem tamen debebat manifestare populo Israël. Ille autem ipsum factus est, prior ipso erat, ab aeterno genitus, Dei unigenitus, licet secundum humanam nativitatem posterior.

Quid clarius, quid certius poterat populo dici ? Manifestum ipsi fit Iesum esse Messiam ; sed et mihi et toti generi humano, etiam si alia argumenta deessent, testimonium Ioannis sufficere deberet. Adorabo Agnum Dei : *dignus est agnus qui occidendus est, accipere virtutem et divinitatem et sapientiam et fortitudinem et honorem et gloriam et benedictionem* (apoc. 5. 12).

B. *Et testimonium perhibuit Ioannes dicens : Quia vidi Spiritum descendantem quasi columbam de coelo, et mansit super eum. Et ego nesciebam eum, sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit : Super quem videris Spiritum descendantem et manentem super eum, hic est qui baptizat in Spiritu Sancto.*

Evangelista Ioannes non narravit sed omisit, ut cognitam fidelibus ex aliis evangeliiis, historiam baptismi Iesu (med. 39) ; inseruit tamen de illo baptismo quod siluerunt alii evangelistae, nempe Ioanni Baptistae fuisse praedictam Spiritus Sancti in baptismo Iesu manifestationem.

Dum accedit Iesus, pergit Ioannes Baptista testimonium perhibens : Super hunc — quem digito monstrat — vidi descendantem et manentem in specie columbae, Spiritum Sanctum ; de hoc mihi revelatum est quod baptizabit non in aqua solum, quasi signo tantum poenitentiae, sed in aqua et Spiritu Sancto, qui per signum aquae operabitur in baptizatis opus divinum.

Cum Ioanne videbor mihi videre Iesum appropinquantem, et gaudens quod Spiritus Domini requiescit super eum et quod *unxit eum Deus Spiritu Sancto et virtute* (act. 10. 38), recordabor grato animo mei baptismatis, quod per Iesu institutionem accipiens, Spiritus Sancti eiusque virtutis factus sum particeps. Illa die vocabar ut fierem homo *spiritualis* (gal. 6. 1) ; *qui vero secundum Spiritum sunt, quae sunt Spiritus sentiunt* (rom. 8. 5).

C. Et ego vidi, et testimonium perhibui quia hic est Filius Dei.

Testis factus divinae in baptismo Iesu manifestationis, audiverat Ioannes vocem Patris aeterni dicentis : *Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui* (Mth. 3. 17). Huic revelationi fide firma adhaerens, coram discipulis suis profitetur cum emphasi : *Et ego vidi et — ostendens Iesum — testimonium perhibui et perhibeo quia hic est Filius Dei*. Intelligit autem, ut fert textus graecus ὁ ὡς τὸ θεοῦ, filium singularem, unicum, aeternum, non per adoptionem, quales multi sunt iusti, sed per generationem aeternam, de qua in psalmo secundo, ubi Messias inducitur dicens : *Dominus dixit ad me : Filius meus es tu, ego hodie genui te* (ps. 2. 7).

In humili forma hominis agnoscam et adorabo Filium Dei unigenitum, non creatum sed genitum ab aeterno, consubstantiali Patri. Et quia *minister* sum *Christi* (rom. 15. 16), eadem vi ac fide et amore testimonium perhibebo quia Iesus est Filius Dei, qui *constitutus est rex super Sion montem sanctum eius, praedicans praeceptum eius* (ps. 2. 6). Volo iura eius et beneficia ad omnes extendere, ut omnes hanc fidem confiteantur et sequantur. An sum testis Christi ? an *testimonium perhibeo*, quoties gloria Dei id a me postulat ? Quonam amore et studio illud praestare soleo ?

1 pr. Contemplabor Iesum suaviter allicientem primos discipulos a Ioanne missos.

2 pr. Petam gratiam ut cum eis sequar Iesum.

A. *Altera die iterum stabat Ioannes, et ex discipulis eius duo. Et respiciens Iesum ambulantiem, dicit : Ecce agnus Dei. Et audierunt eum duo discipuli loquentem et secuti sunt Iesum. Conversus autem Iesus, et videns eos sequentes se, dicit eis : Quid quaeritis ? Qui dixerunt ei : Rabbi (quod dicitur interpretatum, magister), ubi habitas ? Dicit eis : Venite et videte. Venerunt et viderunt ubi maneret, et apud eum manserunt die illo : hora autem erat quasi decima.*

Videbo et contemplabor illam scenam. Considerabo personas : Ioannem cum duobus discipulis ; quam felix quod eis possit commendare Iesum, de quo forsan colloquuntur ! Aspiciam deinde Iesum, qui retro et non procul ab eis, quaerit discipulos suos primos, nihil prior dicens. Quam amabilis est ! Audiam Ioannem Baptistam, qui quasi forte respiciens, statim ut videt Iesum, suaviter dicit Ioanni et Andreae : *Ecce agnus Dei*. O dulce verbum ! Adorabo Agnum. Videbo deinde discipulos, qui relicto Ioanne admirabundi sequuntur Iesum ; vellent eum alloqui ; at non audent. Quam suaviter eos praevenit Iesus : *Quid quaeritis ?* Vix sciunt quid quaerant, sed amice et modeste inquirunt a Iesu ubinam habitet, et vocant eum magistrum. Quam vere *magister in Israël* (Io. 3. 10) et in toto deinceps mundo ! Et ecce, o dulce responsum ! invitantur a Iesu : *Venite et videte*. Quantum relinquit bonus magister eorum voluntati ! quam suaviter eos ad se vocat ! Gustabo dulcedinem Iesu mei : vere *mitis est et humilis corde* (Mth. 11. 29).

Et reflectens ad meam vocationem, forte aliquid simile deprehendam in modo quo me induxit ut eum sequerer. Et nunc saltem audiam et veniam ad eum, ut cum eo habitem.

Hora decima erat ab ortu solis, sc. duae horae ante solis occasum ; et cum prope esset nox, apud Iesum hospitati sunt Ioannes et Andreas. Hospitari apud Iesum, Filium Dei, haec mihi etiam sors data est ; haec sit felicitas mea !

B. *Erat autem Andreas, frater Simonis Petri, unus ex duobus qui audierant a Ioanne et secuti fuerant eum. Invenit hic primum fratrem suum Simonem, et dicit ei : Invenimus Messiam (quod est interpretatum, Christus). Et adduxit eum ad Iesum.*

Alter ex duobus discipulis Ioannis Baptistae, qui Iesum sunt secuti, nominatur, sc. Andreas ; alterius nomen silentio praeteritur, uti solemne est evangelistae Ioanni, sicubi de se ipso narrat (13. 23 ; 19.

26, 35 ; 20. 2, 3 ; 21. 20). Prior, Andreas, cupiens fratrem suum gaudii sui participem facere, quaesivit et invenit eum : is erat Simon, postea vocandus Petrus. Hunc certiore facit de invento Messia, quod nomen aramaicum significat Unctum vel graece Christum, sive virum speciali consecratione muneri theocratico deputatum ; Simoni narrat Andreas testimonium Ioannis, invitationem sibi factam a Iesu, et facile eum adducit ad Iesum.

Imitabor zelum apostolicum Andreae ; piis colloquiis saepe adducuntur discipuli ad Christum. Qui autem se Christum invenisse gaudet eumque diligit, libenter de illo loquitur : *Ubi thesaurus vester est, ibi et cor vestrum erit* (Lc. 12. 34).

C. Intuitus autem cum Iesus, dicit : *Tu es Simon, filius Iona ; tu vocaberis Cephas* (quod interpretatur Petrus).

Quem Iesus intuetur, caritatis et benevolentiae testimonio honorat ; Simonem vero non tantum intuetur, sed praedicit novo nomine nuncupandum, cuius sensum nondum aperit : praedictio sane momentosa ! Pauci, lique magui viri, in Scriptura leguntur Dei iussu mutasse nomen : Abram vocatur Abraham, pater multitudinis ; Iacob vocatur Israël, Deo praevalens ; Osee vocatur Iosue, Dominus salvator (gen. 17. 5 ; 32. 28. num. 13. 17) ; filio Mariae virginis nomen Iesu ministerio angeli inditum est. Iam paucis illis a Deo electis annumerandus est Simon. Novum nomen Cephas per se designat singularem firmitatem : utrum indolem naturalem an aliquid aliud significare in mente Christi deberet, assequi tunc non potuerunt primi discipuli ; nominis tamen mutatio ipsis fuit testimonium specialis amoris Christi erga Simonem.

Gratulabor Simoni de tanto honore, eique iam afficiar speciali devotione, *quia tu es Petrus* (Mth. 16. 18). Non multum mirabor silentium Ioannis de se ipso ; fuit enim discipulus ille *quem diligebat Iesus* (Io. 19. 35), sed verecundus et pudicus tacet amorem, quo iam ab initio *Iesus intuitus eum dilexit* (Mc. 10. 21).

Considerabo Iesum sibi primos discipulos eligere inter auditores Ioannis Baptistae, eosque humilis originis, sed laboriosos, piscationi in mari Galilaeae (Mth. 4. 18, 21) deditos ; donec eos *piscatores hominum* (Mth. 4. 19) efficiat, quanta patientia eos efformaturus est ! Reflectam ad vocationem meam apostolicam, et congruos fructus ex hac reflexione capiam, Deum orans ut me dignum efficiat.

1 pr. Considerabo Iesum duos novos apostolos vocantem.

2 pr. Petam gratiam ut cum eis eligar et sequar Iesum.

A. *In crastinum voluit exire in Galilaeam et invenit Philippum. Et dicit ei Iesus : Sequere me. Erat autem Philippus a Bethsaida, civitate Andreae et Petri.*

Iesus e Bethania prope ripam Iordanis redire voluit in Galilaeam cum tribus discipulis, qui et ipsi galilaei erant, oriundi ex Bethsaida ad littus maris Galilaeae seu lacus Genesareth. Postridie itaque itineri se commiserunt et obvium habuerunt Philippum ex eodem oppidulo. Hunc cum vidit Iesus, dixit ei : *Sequere me*. Non invitat eum eadem ratione ac priores, sed imperans ad suam sequelam vocat.

Qualiscumque fuerit modus vocationis meae primae, tunc demum iussus fui sequi Iesum, quando me dedi Ecclesiae eius, *ut sim minister Christi* (rom. 15. 16) ; abhinc ad me dictum existimare debeo : *Si quis mihi ministrat, me sequatur* (Io. 12. 26).

Cum autem Iesum sequi nequeam eo modo quo discipuli eum secuti sunt *omni tempore quo intravit et exivit inter eos Dominus Iesus*, (act. 1. 21), i. e. tribus annis quos cum eis familiariter vixit, opus est ut quotidiano studio et meditatione sancti Evangelii, vitae scilicet et doctrinae Iesu Christi, cum intuear, eius spiritui assequendo et in meam vitam inducendo studeam, eiusque *imitator* fiam, sicut Paulus (1 cor. 4. 16).

An huic meditationi incumbio fideliter, me comparando cum divino exemplari et conando *indui Dominum Iesum Christum* (rom. 13. 14). Magnus profecto labor est *exspoliare veterem hominem* (col. 3. 9) et *induere novum.. qui secundum Deum creatus est in iustitia* (eph. 4. 24).

B. *Invenit Philippus Nathanaël, et dicit ei : Quem scripsit Moyses in lege, et prophetae, invenimus Iesum filium Ioseph a Nazareth. Et dixit ei Nathanaël : A Nazareth potest aliquid boni esse ? Dicit ei Philippus : Veni et vide.*

Philippus invenit Nathanaël sive, ut saepius nominatur, Bartholomaeum, qui erat etiam galilaeus, oriundus e Cana parvo oppido. Forsan hic in itinere suo iam advenerat Salvator, et hic *sub ficu sua* (3 reg. 4. 25) erat Nathanaël, antequam Philippus accederet ad eum ; Iesus autem eum sibi adiungere volebat, et per Philippum eum vocavit. Mira fide plenus, Philippus testatur Nathanaëli se suosque e Bethsaida socios invenisse Messiam a Moyse in Deuteronomio descriptum, *prophetam de medio fratrum suorum* (deut. 18. 18) et a prophetis annuntiatum ; eius nomen revelat eumque dicit *filium Ioseph a*

Nazareth, errans sane dupliciter quia necdum de mysterio conceptionis Iesu nec de eius nativitate in Bethlehem edoctus erat. Reponit magna simplicitate Nathanaël, sive ex similitudine inter Canam et Nazareth, sive ex eo quod noverat Messiam ex Bethlehem oriundum esse : *A Nazareth potest aliquid boni esse?* Contemptui et dubitationi aptissime respondit Philippus, non disputando sed : *Veni et vide. Quam rationabile verbum !*

In controversiis, etiam de fide, sequamur quod in Philippo laudabile est : si bonae fidei sunt adversarii, prudenter et affabili voce moniti dignabuntur iudicium instituere examine sincero et adducentur ad Iesum ; errores, bona fide acceptos, deponent.

C. *Vidit Iesus Nathanaël venientem ad se et dicit de eo : Ecce vere Israëlita, in quo dolus non est. Dicit ei Nathanaël : Unde me nosti ? Respondit Iesus et dicit ei : Priusquam te Philippus vocaret, cum esses sub ficu, vidi te. Respondit ei Nathanaël et ait : Rabbi, tu es filius Dei, tu es rex Israël. Respondit Iesus et dixit ei : Quia dixi tibi : Vidi te sub ficu, credis : maius his videbis. Et dicit ei : Amen, amen dico vobis, videbitis coelum apertum et angelos Dei ascendentes et descendentes supra filium hominis.*

Iesus qui absens a colloquio, noverat divina sua scientia responsum et simplicitatem Nathanaëlis, hanc virtutem in eo laudet ; imo novo discipulo miranti revelat, quod humanitus scire non poterat, eum sub ficu sua sedisse, et quid solus et secreto ibi ageret a se visum fuisse. Statim Nathanaël non humanitus sed divinitus externas suas actiones et internas dispositiones esse Christo cognitae concludit, et idem testimonium perhibet quod perhibuerat Ioannes Baptista, quia est *Filius Dei* (Io. 1. 34) et Messias sive *rex Israël*. Fidem eius confirmat Iesus promittens maiora miracula, quae ministerio angelorum, Filio hominis servientium, patrabit. Videbit ex illis miraculis Nathanaël, videbunt et alii discipuli — omnibus enim dicit : *videbitis*, — Iesum per operam angelorum coelestia operari et angelos inter ipsum et Deum Patrem in coelis regnantem mediatores esse.

Disponamus mentem nostram ad credendum miraculis quibus divinam suam potentiam manifestavit Christus in suis evangeliiis. Credamus et angelis : *fecit enim angelos suos spiritus* coelestes (hebr. 1. 7.). Quemadmodum serviunt Filio hominis, ita etiam filiis Dei adoptivis ministrant, mediantes inter nos et Patrem coelestem.

1 pr. Videbo Iesum cum discipulis suis et benedicta matre assidentem mensae nuptiali.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi et amandi eum, et ex hoc facto fructum percipiendi.

A. *Et die tertia nuptiae factae sunt in Cana Galilaeae et erat mater Iesu ibi. Vocatus est autem et Iesus et discipuli eius ad nuptias.*

Die tertia postquam e Iudaea in Galilaeam transmiserat, et circiter quadragesima septima postquam ex Nazareth in desertum iverat, Iesus matrem suam iterum vidit, non quidem in Nazareth, sed in Cana, quo a consanguineis probabiliter invitata fuerat ad festivitatem quamdam nuptialem. Cum Iosephi nulla fiat mentio, iam obiisse diem suum existimandus est. Pauperum autem erant nuptiae, ut ex defectu vini et inopia apparet. Porro Iesus qui cum discipulis quinque Canam adveniebat, ratione consanguinitatis etiam invitatus fuit.

Honestum valde et sanctum fuisse matrimonium illud censendum est; cui Filius Dei adesse non dedignatus est; imo divina sua praesentia honorem et robur addere voluit contractui matrimoniali quem Deus instituerat initio, generi humano providens, ut *quod ipse coniunxit, homo non separet* (Mth. 19. 6) et per hominem et feminam *multiplicarentur homines et replerent terram* (gen. 1. 28). « Qui nuptias condiderat, venit ut eas honoraret suaeque praesentia sanctificaret » (Euthymius, S. Aug.).

Hac occasione primum miraculum edere voluit et quidem in gratiam nuptorum, quorum inopiae providentiam divinam adesse et caritatem suam providere velle monstravit.

Talia christianis nubentibus proponi utiliter possunt et in aedificationem commendari. Equidem considerabo modestum habitum, honesta colloquia, et Iesum eiusque sanctam matrem in conviviis, quibus adesse decet, imitari studebo.

B. *Et deficiente vino, dicit mater Iesu ad eum : Vinum non habent. Et dicit ei Iesus : Quid mihi et tibi est, mulier ? nondum venit hora mea. Dicit mater eius ministris : Quodcumque dixerit vobis, facite.*

Attenta et sedula Virgo animadvertit deesse, forte ob minus praesentiam Iesu cum quinque discipulis praesentiam, sufficientem convivis vini copiam; nuptis compatitur, sed a divino Filio confidenter expectat ut imminenti eorum sollicitudini et tristitiae subsidium afferat opportunum; itaque clam et submissa voce monet : *Vinum non habent.* Quam bona, quam provida simul et discreta est dulcis illa virgo Maria ! Attamen Iesus, probans eius fiduciam, licet nihil velit

ei denegare, et magna reverentia eam compellans : *Mulier*, ait, quid tu a me petis? Tempus *nondum venit* ministerii mei publici et miraculorum. Sed Virgo perspicuens, molestam aliquatenus sed tam modeste exhibitam a se petitionem non posse a bono Iesu despici, vocat clam ministros, neque architriclinum quidem monet vel nuptos, iubetque fieri quod dixerit filius.

Quantum debeo affici matri Iesu, quae talem intercessionis potestatem apud eum habet ut illud, quod praescindendo ab eius intercessionem, non facere praedefinisset, antevertens consilia sua velit exsequi ! Diligenter considerabo verbum Mariae : *Quodcumque dixerit vobis, facite*. Si ita faciam, et ipsa me adiuvabit. O miseri protestantes, qui eam contemnunt !

C. *Erant autem ibi lapideae hydrae sex, positae secundum purificationem iudaeorum, capientes singulae metretas binas vel ternas. Dicit eis Iesus : Implete hydras aqua. Et impleverunt eas usque ad summum. Et dicit eis Iesus : Haurite nunc, et ferte architriclino. Et tulerant. Ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factam, et non sciebat unde esset, ministri autem sciebant qui hauserant aquam, vocat sponsum architriclinus et dicit ei : Omnis homo primum bonum vinum ponit, et cum inebriati fuerint, tunc id quod deterius est : tu autem servasti bonum vinum usque adhuc.*

Amphorae aequales lapideae sex paratae fuerant in angulo, ad purificationem seu lotionem manuum, quam iudaei et praesertim pharisaei (Mc. 7. 3, 4) crebro adhibebant ; aliae binas, aliae ternas metretas capiebant : a ministris aqua impletae — summatim 300 circiter litris — sunt, et ex eis, benedicente Iesu, vinum optimum hauriri coepit. Miratus est igitur praefectus convivii, qui solebat praegustare vina, quod melius vinum in fine quam in initio afferrent ministri, contra ac usus habet ; convivae enim incalescentes minus discernunt bonitatem vini.

Quam bonum itaque fuit vinum a Maria per Iesum sponis impletum : copiosum simul, ita ut ad multum tempus sufficeret ! Talia sunt Dei dona. *Vinum in iucunditatem creatum est et non in ebrietatem, ab initio. Exultatio animae et cordis, vinum moderate potatum. Sanitas est animae et corpori sobrius potus* (eccli. 31. 35-37). Iesus tale miraculum in gratiam pauperum patrans, ministris suis etiam curam pauperum commendat ; hos per meipsum, si *sobrie, iuste et pie vivam* (Tit. 2. 12), et per proximos adiuvabo : *miseratio enim hominis circa proximum suum commendatur in Ecclesiastico (18. 12) ; miseratio autem Dei super omnem carnem*. Aegrotis pauperibus boni vini lagenam dare, misericordia est sacerdote paracho digna.

- 1 pr. Contemplabor Iesum e Cana proficiscentem cum discipulis.
2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et sequendi Iesum.

A. Hoc fecit initium signorum Iesus in Cana Galilaeae, et manifestavit gloriam suam, et crediderunt in eum discipuli eius.

Miraculum vel signum in Cana factum fuit primum miraculorum Iesu. Non enim miraculi vel signi nomine veniunt praedictio de Simone et revelatio de Nathanaele, licet mirae essent et ex divina cognitione prolatae; neque Iesu attribuere homines potuerant quae antea, Deo operante, in nativitate facta fuerant miracula; tandem fabulosa sunt quae in apocryphis evangelis referuntur opera pueritiae et iuventutis mirabilia. Hac immutatione aquae in vinum, unius substantiae in alteram, prima vice coram discipulis suis ostendit divinam suam potestatem, sive ut Evangelium loquitur, *manifestavit gloriam suam*. Caeterum non videtur invocasse Patrem suum explicitè, quemadmodum postea quando resuscitavit Lazarum *pro gloria Dei ut glorificetur Filius Dei* (Io. 11. 4); neque apparet tantum usus esse potestate, quasi a Deo ad hoc opus accepta, sed potestate propria; igitur se Deum esse probat *et crediderunt in eum discipuli eius*: nimirum fides eorum aucta et roborata est; credebant enim, imo Nathanaël professus erat eum esse Filium Dei; sed dixerat Iesus: *maius his videbis*, et quo plura et maiora viderunt, eo firmiter crediderunt. Fidem tamen suam aequo minorem existimantes, petent postea a Domino: *Adauge nobis fidem* (Lc. 17. 5).

Et ego petam ut fidem meam in miracula et divinitatem ac potentiam Iesu adaugeri sentiam; aetibus autem augetur habitus; multiplicabo itaque actus fidei. An fides mea satis viva et practica est? *Iustus ex fide vivit* (gal. 3. 11); sacerdoti autem praecipue est « fundamentum et radix iustificationis » et sanctitatis apostolicae (conc. trid. sess. 6, de iustif. cap. 8).

B. Post hoc descendit Capharnaum ipse, et mater eius, et fratres eius, et discipuli eius; et ibi manserunt non multis diebus.

Ex Cana rediit Iesus cum discipulis suis et benedicta matre in Nazareth. Post hoc autem cum iisdem et cum fratribus sc. cognatis suis profectus est in urbem loco humiliore, ad locum Genesareth, sitam; quare dicitur *descendisse*. Cognati illi seu fratres, uti mos erat (gen. 13. 8; 14. 16; 29. 12, 15; 4 reg. 10. 13) hebraeis eos appellare, matrem habebant Mariam, sororem matris Domini, videlicet Mariam Cleophae uxorem (Mth. 27. 56; Mc. 15. 40, 47; 16. 1; Io. 19. 25) et nominibus propriis cogniti sunt Iacobus, Ioseph, Simon et Iudas (Mth. 13. 56); ex quibus duo, Iudas et Iacobus, apostoli

Iesu postea facti sunt. Porro mater et cognati ad Capharnaum non habitandi causa sed ut Iesum comitarentur et quasi deducerent, cum eo profecti sunt; nam constat aliunde (Mth. 13. 56) eos ad propriam urbem rediisse.

Erat Capharnaum celebre emporium, quo habitationem suam transferre decreverat Iesus; nam, sicut prophetae in celebrioribus urbibus docuerant, ita et Christus, ut verbum suum latius spargeret, in urbibus habitavit. *Non multis* tamen *diebus* mansit nunc, quia propter pascha celebrandum in Ierusalem proficiscendum fuit. Quid egerit paucis his diebus in Capharnaum sive, quod eodem fere redit, in portu Bethsaida, coniciendum nobis relinquitur ab evangelista. Videtur tamen Iesus praedicationem suam evangelicam in Ierusalem auspicari voluisse. Nequaquam interea otiosus in Capharnaum fuisse credendus est.

Interea dum tempus ministerio meo publico fungendi advenerit, oratione et studio, nec non privatis colloquiis animas Iesu Christo lucrificam; memor ero proverbii: *Qui... sectatur otium, replebitur egestate* (prov. 28. 19).

C. *Et prope erat pascha iudaeorum et ascendit Iesus Ierosolymam.*

Evangelista Ioannes, pro christianis non iudaeis sed gentilibus conversis praesertim scribens, addit *pascha iudaeorum*; nam pascha christianorum iam die dominica et plerumque a festo iudaeorum diversa, celebrari consueverat. Solebat quidem Iesus secundum legem (ex. 23. 14, 17; deut. 16. 16) tempore statuto singulis annis se conferre ad templum; quod et discipuli et forsitan etiam mater eius hac vice praestiterunt cum eo. Verum studiosae de matre et cognatis Iesu silet Ioannes; iam enim divinus Salvator, occasione huius paschatis, negotium a Patre sibi commissum aggressurus est. Eo igitur tempore quo populi israelitici undique confluentis conventus celeberrimus erat in civitate sancta, legatus a Deo Patre missus ascendit ad templum. A Iudaea incipiet munus suum; neque revertetur ad Galilaeam nisi quando iudaei insidias ei tendent (Io. 4. 1).

Discam ad exemplum Iesu occasionibus uti quae sese offerent, ut ad frequentiore collectionem plebis christianae verba faciens maiorem fructum referam; in solemnitatibus quibusdam melius paratam, apte selectam concionem habebo, et omnibus industriis adiuvabo me in opere Dei promovendo.

1 pr. Contemplabor mitissimum Iesum flagello eiicientem mercatores.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi et imitandi zelum eius pro gloria Patris.

A. *Et invenit in templo, in atrio gentium probabiliter, negotiatores ad sacrificia vendentes boves et oves et columbas, et nummularios sedentes, qui pecunias extraneorum commutabant, ut siclum sanctuarii requisitum ad templi tributum solvere possent. Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes eiicit de templo, oves quoque et boves, et nummulariorum effudit aes, et mensas subvertit. Et his, qui columbas vendebant, dixit : Auferte ista hinc, et nolite facere domum Patris mei domum negotiationis.*

Praedixerat Malachias : *Veniet ad templum suum dominator quem vos quaeritis... Et quis stabit ad videndum eum? Ipse enim quasi ignis conflans... et purgabit filios Levi* (Mal. 3. 1-3). Adimpletur prophetia. Videbo Iesum in hoc primo vitae suae publicae paschate tanquam dominum in templo ; commercium, non quidem illicitum sed loco illicito, nempe in domo Patris sui aeterni, agi conspiciens, composito ad iustam iracundiam vultu, tanta maiestate et auctoritate compellit profanatores templi ut nemo homini caeteroquin mansuetissimo resistat. Flagellum in iuris vindicativi signum tenet, neminem feriens, quia nemo audet se opponere. Etiam bruta animalia obediunt ei. Eos autem, qui columbas caveis inclusas vendunt, auferre eas iubet et extra templum vendere. Itaque negotiationem, quam sacerdotes in templo tolerant, ipse divina sua auctoritate excludit e domo Dei.

Laetabor de potestate quam exhibet Iesus coram turba illa ; tanquam fidelis eius minister, in eius nomine ac virtute profligabo a templo quidquid dedecet domum orationis, et in ministerio meo memor ero legum iuris canonici, quibus *nemo militans Deo se implicare negotiis saecularibus* permittitur (2 Tim. 2. 4).

B. *Recordati sunt vero discipuli eius quia scriptum est : Zelus domus tuae comedit me.*

Cum viderent discipuli Iesum, quem placidum et mitem noverant, tam severe agere et flagellum facere, primum mirati sunt, sed suggerente Spiritu Sancto recordati sunt loci messianici psalmorum, ubi David inducit Iesum orantem Patrem suum et dicentem se propter gloriam eius et propter eos qui eum quaerunt assumpsisse naturam passibilem : *quoniam zelus domus tuae comedit me et opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me* (ps. 68. 10) ; ardet nimirum studio

cultus divini, in templo praesertim exhibendi, et offensa maiestatis Dei premit eius animam.

Recte ex zelo pastorum suorum fidem eorum colligunt suamque excitant fideles. « Quis comeditur zelo domus Dei? ait S. Augustinus (in ps. 118, v. 139) : Qui omnia, quae ibi forte videt perversa, satagit emendare, cupit corrigere, non quiescit. Si emendare non potest, tolerat, gemit et apud se dicit : *Tabescere me fecit zelus meus, quia obliti sunt verba tua inimici mei* ». An ratio mea conversandi in templo, praesertim durante actione sacra, est aedificationi? Credo sane, sed an credere videor et fidem praedico exemplo meo? An pueri exemplo meo discunt silere in domo Dei? Felix parocchia, cuius fideles aiunt : *Zelus domus Dei comedit pastorem nostrum*.

C. Responderunt ergo iudaei et dixerunt ei : Quod signum ostendis nobis, quia haec facis? Respondit Iesus et dixit eis : Solrite templum hoc, et in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergo iudaei : Quadraginta et sex annis aedificatum est templum hoc, et tu in tribus diebus excitabis illud? Ille autem dicebat de templo corporis sui. Cum ergo resurrexisset a mortuis, recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat, et crediderunt Scripturae et sermoni quem dixit Iesus.

Qui omni auctoritate humana destitutus templum mundaverat, cui nullus resistere potuerat, ille iam credendus erat divina auctoritate instructus. Attamen male dispositi iudaei interrogant quare et quam auctoritate haec fecerit, et miraculum quo confirmet potestatem suam postulant. Iesus resurrectionem suam ex morte ab ipsis sibi inferenda praedicit, quod palmare erit testimonium divinitatis eius, sed figurate et obscure loquitur ita ut neque discipuli eius prophetiam nunc intelligant. Revera salomonico et etiam herodiano templo manufacto figurabatur templum spirituale novae legis, in quo fideles comparantur lapidibus vivis superaedificandis lapidi vivo, a iudaeis reprobat, qui est caput anguli, sc. Christus (1 Pet. 2. 5). Iudaei autem, rem sensu materiali interpretantes, obiiiciunt templum, cui aedificando, ut asserunt, vel ampliando et ornando quadraginta sex anni adhibiti sunt, non posse tribus diebus excitari. Relinquit eos Iesus; nec tamen dedignabitur eo ipso tempore alia signa facere, quibus potestatem suam asserat, et multi credent.

Fides habet suam obscuritatem; ne simus *tardi corde ad credendum* (Lc. 24. 25) in iis quae revelant Scripturae; credamus *sermoni quem dixit Iesus*, etsi obscura plura habeat. Haec est enim conditio infirmae nostrae mentis ut plures obscuritates patiatur.

1 pr. Sequar et contemplabor Iesum in urbe sancta.

2 pr. Petam gratiam ut ex eius aspectu et studio fructum accipiam.

A. Cum autem esset Ierosolymis in pascha in (die) festo, multi crediderunt in nomine eius, videntes signa eius quae faciebat.

Iesus, appropinquante festivitate paschali, ascenderat in Ierusalem : illuc adveniens, e templo profligaverat mercatores ; mansit porro in urbe sancta per festivalem seriem. Probabile est festa illius anni more magis religioso celebrata fuisse et negotiatores e templo tunc saltem exulasse ; nam tertio paschate, ultimo ante passionem, iterum vendentes inde eiiciet (Mth. 21. 12). Per septem dies azymorum, accurate abstinuit Iesus ab omni fermentato, *accumulator legis* (act. 22. 3) quae praescripserat : *Septem diebus fermentum non invenietur in domibus vestris* (ex. 12. 19) ; sacris solemnitatibus adfuit. Praeterea coram populo frequentissimo, etiam *advenis dispersionis* (1 Pet. 1. 1), ad festa paschalia affluentibus, signa et miracula fecit ; nulla vero narrat Ioannes, multo minus alii evangelistae, qui ne meminerunt quidem primi huius paschatis, quo suam praedicationem Ierosolymis incepit. Intelligendum relinquitur fuisse talia qualia passim narrantur, non terrori hominum aut curiositati servientia, sed saluti et amori, suavia ac benefica : unde *multi crediderunt in nomine eius*, seu receperunt eum, credentes ei (cfr. Io. 1. 12).

Plebs, si a nullis seducatur et suae sinceritati relicta sit, facile amplectitur veritatem, modo haec proponatur et confirmetur miraculorum testimonio, qualia in Scripturis leguntur. Si *excito in commotione sinceram mentem* (2 Pet. 3. 1) eius, si *praedico verbum, instans opportune, importune... in omni patientia et doctrina*, sanam doctrinam sustinebit (2 Tim. 4. 2, 3).

B. Ipse autem Iesus non credebatur semetipsum eis, eo quod ipse nosset omnes, et quia opus ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine : ipse enim sciebat quid esset in homine.

Vera et sincera erat multorum fides : apud plures tamen non erit constans. Hoc praevidet omniscientia sua divina Iesus ; nam, licet ipse galilaeus seu inter galilaeos versatus, nondum experientia novisset indolem iudaeorum et praesertim ducum populi, cum tamen *scrutans corda et renes Deus* (ps. 7. 10) sit, non indiget de dispositione animorum per testes certior fieri. Unde praevidens omnia, *non credebatur semetipsum*, non confidebat eis tanquam fidelibus discipulis.

Tali cognitione cordium carens Christi minister prudens sit oportet, minime tamen suspiciosus. Experientia noverunt sacerdotes id saepe fieri quod docet S. Paulus (2 Tim. 4. 3) ; etiam fideles *ad sua desi-*

deria prava aliquando coacerrabunt sibi magistros alienos a Christo, quia prurientes auribus sunt, et a veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur. Concludit S. Paulus et Timotheo et mihi : *Tu vero vigila, in omnibus labora, opus fac evangelistae, ministerium tuum imple.*

An vigilo? an a lupis qui *veniunt... in vestimentis ovium* (Mth. 7. 15) arceo fideles, si nequeam arcere lupos ipsos?

C. *Erat autem homo ex pharisaeis, Nicodemus nomine, princeps iudaeorum. Hic venit ad Iesum nocte et dixit ei : Rabbi, scimus quia a Deo venisti magister : nemo enim potest haec signa facere, quae tu facis, nisi fuerit Deus cum eo.*

Inter multos qui crediderunt in nomine Iesu propter signa eo tempore facta, fuit pharisaeus Nicodemus ; sed ex eo quod *venit ad Iesum nocte*, iam apparet in fide fuisse labilis et timidus vel superbus, apparet etiam quinam futuri sint seductores plebis. Pharisei, aemulatores non legis tantum, quae divina erat, sed etiam *abundantius paternarum traditionum* (gal. 1. 14), quarum plures falsae erant, *a veritate auditum avertent* (2 Tim. 4. 3). Inter eos erat Nicodemus, sed licet princeps iudaeorum esset et magister in Israël (Io. 3. 10) et unus ex membris synedrii magni (Io. 7. 45, 50), per diem ad Iesum accedere ausus non est, metuens collegas quos infensos noverat. Recte sed clam confitetur Iesum esse a Deo missum ; ad eum amice venit, sed cum amore Iesu amorem mundi et pharisaeorum conciliare tentat. Hunc non repellet bonus Iesus, sed docebit eum mysteria regni sui.

Etiam nos oportet *infirmum in fide assumere* (rom. 14. 1) secundum Christi exemplum, ne sicut pastores Israël reprehendamur : *Gregem... meum non pascbatis ; quod infirmum fuit non consolidastis, et quod aegrotum non sanastis* (Ezech. 34. 3, 4). Nos ipsos autem *fortes in fide* (1 Pet. 5. 9) resistere docet pharisaeis seductori-bus, ne *maclent et perdant animas* (Io. 10. 10).

Divinam potestatem Christi profiteamur cum Nicodemo. Ipse quidem hanc potestatem a Deo donatam intelligit ; nos prorsus et essentialiter divinam novimus et credimus. Fide igitur perfecta dicam : Scio, Domine, quia a Deo venisti et ipse Deus es ac divinus magister. Fide hac vivam, tua doctrina regens meipsum atque animas curae meae commissas.

1 pr. Cum Nicodemo sedens, videbo et audiam Christum de gratia.

2 pr. Petam intellectus illustrationem et piam voluntatis motionem ut Iesu adhaeream.

A. *Respondit Iesus Nicodemo et dixit ei : Amen, amen dico tibi ; nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei. Dicit ad eum Nicodemus : Quomodo potest homo nasci cum sit senex ? numquid potest in ventrem matris suae iterato introire et renasci ? Respondit Iesus : Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei. Quod natum est ex carne, caro est : et quod natum est ex Spiritu, spiritus est. Non mireris quia dixi tibi : Oportet vos nasci denuo. Spiritus ubi vult spirat : et vocem eius audis, sed nescis unde veniat aut quo vadat : sic est omnis qui natus est ex Spiritu.*

Auscultabor, submisso et prompto ad fidem animo, coelestem divini Magistri doctrinam de fundamentali mysterio vitae christianae. Nihil in re supernaturali explicat, affirmat vero et proponit rem ipsam. Venit quidem ipse de coelo ut quotquot recipiunt eum, daret eis potestatem filios Dei fieri, qui... ex Deo nati sunt (Io. 1. 12) ; renasci igitur debent ut introeant in regnum Dei in hac terra et ut videant regnum Dei in coelis. Modum huius novae nativitatis, naturam illius regenerationis quaerente Nicodemo, docet Iesus non quidem quid sit, sed quo auctore fiat in homine ; fit per Spiritus Sancti, per Dei operationem in baptismo ; natus est homo ex carne et sanguinibus, sed nasci debet ex Spiritu ut spiritualis, coelestis, divinus homo fiat et filius Dei. Actio illa Spiritus Sancti mysteriosa est et superat intelligentiam nostram ; sed nihil in hoc mirum habetur, quoniam etiam in ordine naturali non desunt plura menti nostrae impervia ; v. g. spiritus seu venti originem, processum, naturam nescimus, audimus tamen et percipimus eius effectus.

Gustabo et fideliter tradam hanc sublimem doctrinam de regeneratione baptismali, qua efficimur divinae consortes naturae (2 Pet. 1. 4).

B. *Respondit Nicodemus et dixit ei : Quomodo possunt haec fieri ? Respondit Iesus et dixit ei : Tu es magister in Israël, et haec ignoras ? Amen, amen dico tibi quia quod scimus loquimur et quod vidimus testamur et testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis et non creditis, quomodo si dixerero vobis coelestia, credetis ? Et nemo ascendit in coelum nisi qui descendit de coelo, Filius hominis qui est in coelo. Et sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis, ut omnis qui credit in ipsum non pereat sed habeat vitam aeternam.*

Superbia aliquatenus pharisaica, Nicodemus instat ut modum illius regenerationis intelligat; imo dubitat utrum sit possibilis. Reprehendit eam Iesus de dubio, cum sit magister et in sacris litteris versatus: ablutionem enim per aquam et *spiritum nostrum* docuerant prophetae (Zach. 13. 1; Ez. 36. 24 sqq.). Mysterium vero non declarat Christus; sed tertio affirmat verum esse testimonium suum de regeneratione hominum, qua intrent in regnum suum in hac terra constituendum: nisi haec credat Nicodemus, quomodo altiora, v. g. de Ss. Trinitate, de aeterna Filii Dei generatione credet, quae postea revelanda sunt? Novit autem coelestia Iesus et solus penetrat coelestia mysteria, quia de coelo est. Vitam porro coelestem communicabit cum fidelibus per virtutem et merita crucis suae: sicut enim in deserto *fecit*. *Moses serpentem aeneum et posuit eum pro signo, quem cum percussi a serpentibus aspicerent sanabantur* (num. 21. 9), ita et ipse exaltabitur in crucis ligno ut vitam nobis tribuat.

Mysterium crucis unde Christi merita in nos fluxerunt venerabor: en lignum vitae verae, in quo reparabitur quod in arbore paradisi amisimus! Fuimus enim in Adamo filii gratiae, Dei filii, antequam essemus *natura filii irae* (eph. 2. 3).

C. Sic enim Deus dilexit mundum ut Filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum non pereat morte aeterna sed habeat vitam aeternam. Non enim misit Deus Filium suum in mundum ut iudicet et condemnet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum. Qui credit in eum non iudicatur; qui autem non credit iam iudicatus est, quia non credit in nomine unigeniti Filii Dei. Hoc est autem iudicium et condemnatio, quia lux venit in mundum, et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem: erant enim opera eorum mala. Omnis enim qui male agit odit lucem, ut non arguantur opera eius; qui autem facit veritatem, venit ad lucem ut manifestentur opera eius, quia in Deo sunt facta.

Amoris Dei mysterium est Incarnatio Verbi; propter peccatum originale meritis poenis nos afficere poterat Deus; sed pro decreto iustitiae et damnationis dedit per Filium decretum misericordiae. Itaque salus mundo orta est, sed qui Filium non recipit manet in statu damnationis; *ira Dei manet super eam* (Io. 3. 36). Causa damnationis est operum et morum perversitas, cui inhaerentes oderunt Christum, qui est *Lux vera* (Io. 1. 9: tenebras mortis et peccatum amant, lucem fugiunt. E contra qui facit bonum, adiutus sane a gratia quae nemini negatur, quaerit lucem, quaerit Iesum, ut ab eo magis illuminetur.

Nicodemus deinceps fantor (Io. 7. 50) et tandem discipulus Iesu manifestus (Io. 19. 39), exemplo est sinceris licet timidis hominibus.

1 pr. Contemplabor sanctum Ioannem docentem discipulos suos.

2 pr. Petam gratiam intelligendi eius testimonium de Iesu.

A. Post haec, venit Iesus et discipuli eius in terram iudaeam, et illic demorabatur cum eis et baptizabat. Erat autem et Ioannes baptizans in Aenon iuxta Salim, quia aquae multae erant illic, et veniebant, et baptizabantur. Nondum enim missus fuerat Ioannes in carcerem. Facta est autem quaestio ex discipulis Ioannis cum iudaeis de purificatione.

Paschate in Ierusalem transacto, descendit Iesus in regionem campestrum Iudaeae; illic cum discipulis suis morabatur, ipse quidem docens regnum coelorum et praedicans, per discipulos autem (Io. 4. 2) baptismum conferens, non sacramentalem tamen, ut videtur, neque certa verborum forma, qua sacramentum postea constituit; baptizabat per eos nihilominus in aqua et Spiritu Sancto, gratiam communicans de qua docuerat Nicodemum. Eodem vero tempore pergebat Ioannes baptizans ipsemet, non autem per discipulos suos, quibus munus suum subdelegare non poterat; porro non procul a Iesu ministerium suum exercebat citra Iordanem in Aenon, tum baptismum poenitentiae per immersionem administrans, tum Messiae adventum praedicans; terminum enim missionis suae divinae expectabat, qui fuit aliquantum postea carcer. De duplici baptismo vel purificatione orta est proinde quaestio, i. e. contentio ex parte discipulorum Ioannis adversus iudaeos baptismum Iesu frequentantes. Invidia et aemulatione non secundum scientiam (rom. 10. 2) ducebantur; feliciter adierunt magistrum Ioannem.

Zelus est vehemens studium, ex Dei amore natum, Dei cultum et honorem procurandi et adversantia removendi. Qui sincerum hunc zelum experitur, non invidet illis qui eodem studio ardent, quia non privatis emolumentis sed Dei gloriae per quoslibet legitime constitutos procurandae unice studet. An regi saeculorum immortalis, soli Deo honorem (1 Tim. 1. 17) comparare cupio? An eum a fratribus procurari gaudeo?

B. Et venerunt ad Ioannem, et dixerunt ei: Rabbi, qui erat tecum trans Iordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat et omnes veniunt ad eum. Respondit Ioannes et dixit: Non potest homo accipere quidquam, nisi fuerit ei datum de coelo. Ipse vos mihi testimonium perhibetis, quod dixerim: Non sum ego Christus: sed quia missus sum ante illum. Qui habet sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi, qui stat et audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est. Illum oportet crescere, me autem minui.

Querelam fundentibus quod Iesus baptizet respondet Ioannes se non posse sibi arrogare aliquid praeter munus sibi e coelo datum, ut scilicet praenuntiet Messiam; unde non posse a se impediri baptismum Iesu; quod addiderant dolentes et rem praeter veritatem augentes, *omnes veniunt ad eum*, id non dolet Ioannes, imo gaudet. Quam vere, quam humiliter cupit Iesum in muneris sui exercitio proficere et crescere, se autem in aestimatione minui! Vere minister Christi est Ioannes. Comparat autem munus suum cum munere sodalis et amici alicuius sponsi in die nuptiarum. Apud hebraeos, sodalis ille ad convivium sponso ministrabat stans; gaudens autem de conciliatis nuptiis libenter tacebat, vocem sponsi cum sponsa auscultans. Ita etiam Ioannes pleno gaudio fruitur, quia Iesus sponsus Ecclesiae, matris nostrae, cum ea sive cum fidelium congregatione nuptias mysticas inire incipit.

Amor Iesu super omnia et amor Ecclesiae, sponsae Christi, en fons zeli sinceri nec *querentis quae sua sunt* (phil. 2. 21). Reflectam ad me, utrum vigeat ille amor, utrum crescat et in eo loco, quo me constituit Iesus, fructus ferat. *Qui manet in Iesu, et Iesus in eo, hic fert fructum multum* (Io. 15. 5).

C. Qui desursum venit, super omnes est. Qui est de terra, de terra est et de terra loquitur. Qui de coelo venit, super omnes est, et quod vidit et audit, hoc testatur: et testimonium eius nemo accipit. Qui accepit eius testimonium, signavit quia Deus verax est. Quem enim misit Deus, verba Dei loquitur: non enim ad mensuram dat Deus Spiritum. Pater diligit Filium et omnia dedit in manu eius. Qui credit in Filium habet vitam aeternam; qui autem incredulus est Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super illum.

Ioannes docet divinam originem et divinam veracitatem Iesu; hunc tamen homines terreni, et nominatim invidi Baptistae discipuli non recipiunt, non audiunt: illi autem qui eum audiunt, veracitatem Dei hoc ipso profitentur; Messias enim in humana sua natura plenitudinem Spiritus Dei habet. Est Messias ille Filius Dei, in cuius potestate omnia, etiam vita futura, a Patre posita sunt.

Meditabor de illis verbis et adhaerebo Iesu meo: *adhaerere Deo bonum est* (ps. 72. 28). In te, o Iesu, habeo vitam, eamque aeternam. *Quid mihi est in coelo et longe a te quid volui super terram?* (ps. 72. 25)

1 pr. Contemplabor S. Ioannem vinculis constrictum, pro iustitia patientem.

2 pr. Petam gratiam iustitiam sectandi et pacem, et sequendi Iesum ducem pacificum.

A. Herodes autem tetrarcha cum corripereetur ab illo (Ioanne) de Herodiade uxore fratris sui et de omnibus malis quae fecit Herodes, adiecit et hoc super omnia et inclusit Ioannem in carcere (Lc.).

Ioannes praedicator Christi etiam vindex legis et morum erat. Herodes Antipas, tunc in Galilaea regnans, moribus non absimilis patri suo, incestis nuptiis duxerat Herodiadem, uxorem Philippi fratris sui (Mc.) adhuc vivi. In spiritu autem et virtute Eliae, dicebat Ioannes Herodi : *Non licet tibi habere uxorem fratris tui* ; corripiebat eum etiam *de omnibus malis quae fecerat (Mc.)*. Unde Herodes molestum censorem, sibi timens, inclusit carcere seu castello Machaerunte (Ios. Antiq. 18, 5. 2).

Ille, de quo hic agitur, Philippus erat frater tetrarchae Philippi et Herodis Antipae, et vir privatus Romae degens. Herodias autem eius uxor, ambitione dignitatis regiae, cedebat Herodis amori illegitimo. At, sicut olim Elias impium Achab et Iezabel arguerat, ita Ioannes animum exhibet intrepidum, potentium quoque et principis vitia insectans, et iustitiae ac morum normam adversus eos protegens. Verbo : *Non licet*, quo ad eius exemplum Ecclesia frequenter utetur, sibimet vindictam suscitatur ; at diuturnum carcerem, imo mortem nequaquam timet, Deo confisus, *zelo zelatus*, sicut Elias, *pro Domino* (3 reg. 19. 10).

Doctus acque ac prudens, sed invictus *usque ad mortem certa pro iustitia* (eccli. 4. 33) ; in tribunali sacro fortis esto ac suavis, in cathedra prudens erga peccatores, ardens in peccatum.

B. Herodias autem insidiabatur illi et volebat eum occidere nec poterat. Herodes enim metuebat Ioannem, sciens eum virum iustum et sanctum : et custodiebat eum. Et audito eo multa faciebat et libenter eum audiebat. (Mc.) Et volens illum occidere, timuit populum, quia sicut prophetam eum habebant (Mth.).

Imago miseri praevaricatoris exhibetur. Et Herodes et Herodias volunt occidere Ioannem ; libertas enim apostolica nequit vinciri aut alligari ; quamdiu vivit vindex legis, pace non fruitur reus. Herodes ex alia parte timet occidere virum iustum, eximiae virtutis reverentia cohibitus, populumque metuens, neque postulationi Herodiadis obsequi potest ; ab eius insidiis tuctur Ioannem, custodiendo eum. Mollis et voluptuosus homo haeret itaque anxius ; ad stimulos remordentis

in vineulis. Lc. 3, 19-20 ; 4. 14 ; Mth. 14. 3, 5 ; 4. 12 ; Mc. 6, 17-20 ; Io. 4. 1-3.

conscientiae accedunt verba quibus eum corripit Ioannes in carcere. *Audito eo multa faciebat* seu, secundum graecum textum, quid faceret haerebat (ἤπρξεν) et de iis quae fecerat angebatur ; et libenter tamen Ioannem audiebat ; sed ex hoc Ioannis studio suspiciones et timores Herodiadis crescebant.

Contemplabor miserum. *Non est pax impiis, dicit Dominus* (Is. 48. 22). *Quasi gladio pangitur conscientiae* (prov. 12. 18). *Cum sit enim timida nequitia, dat testimonium condemnationis* propriae per suos timores : *semper enim praesumit sacra perturbata conscientia* (sap. 17. 10).

Recordabor vitae praeteritae, *quia stulte egi nimis* (2 reg. 24. 10). Firmabo cor meum in bonum, et malorum principiis obstabo, ne fiam *seruus peccati* (Io. 8. 34) ; forent enim *initia dolorum* (Mth. 24. 8).

C. *Ut ergo cognovit Iesus quia audierunt pharisaei quod Iesus plures discipulos facit et baptizat quam Ioannes (quamquam Iesus non baptizaret sed discipuli eius), reliquit Iudaeam, et abiit iterum in Galilaeam. Oportebat autem eam transire per Samariam* (Io.).

Cum audisset Iesus quod Ioannes traditus esset (Mth. 4. 12 ; Mc. 1. 14) et cum cognovisset invidiam pharisaeorum inde ortam quod, Ioanne iam vineulis detento neque amplius turbas baptizante, Iesus nunc discipulos sibi aggregaret, *regressus est ex Iudaea in virtute Spiritus in Galilaeam* (Lc. 4. 14). Octo circiter menses, a festo paschae ad quartum mensem ante messem (cfr. Io. 4. 35) seu usque ad decembrem, in Iudaea commoratus erat. Hic dominabantur scribae, sacerdotes et seniores, qui secta fere erant pharisaei ; ut eorum invidiae cederet, quia *nondum venerat hora eius* (Io. 7. 30), rediit in Galilaeam, quo antea post baptismum suum se contulerat (Io. 1. 43), *ores quaesiturus quae perierant domus Israël* (Mth. 15. 24). Cum autem Samaria media inter Iudaeam et Galilaeam iaceret, iter ferebat ut illac transiret. Huius regionis incolae erant iudaeis odiosi, quia genere assyrii erant, ex Assyria in hanc terram adducti loco israelitarum in exilium abductorum ; neque samaritanis contuebantur iudaei. Eos porro non ex professo, tanquam odio iudaeorum impulsus, sed occasione data et transeundo adivit Iesus.

Oves mihi commissas non derelinquam ; sed tempori cedens aliquando differam urgere eas, et postea redibo. Si occasio se praebet dyscolos adeundi et monendi, eam prudenter arripere exemplo Iesu discam.

1 pr. Videbo Iesum sedentem supra fontem Iacob, et coram eo mulierem.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi Iesum eiusque spiritum induendi.

A. *Venit ergo Iesus in civitatem Samariae, quae dicitur Sichar, iuxta praedium, quod dedit Iacob Ioseph filio suo. Erat autem ibi fons Iacob. Iesus ergo fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. Hora erat quasi sexta. Venit mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Iesus : Da mihi bibere. (Discipuli enim eius abierant in civitatem ut cibos emercent). Dicit ergo ei mulier illa samaritana : Quomodo tu, iudaeus cum sis, bibere a me possis, quae sum mulier samaritana ? non enim contuntur iudaei samaritanis.*

Iesus *fatigatus ex itinere*, comites discipulos, paucos sane, dimittit in Sichar vel Sichem urbem, ut cibos emant ; ipse solus remanet, orans et exspectans ovem perditam. Meridies erat, et ad eum ad ripam putei, quem olim Iacob patriarcha illic habitans foderat, sedentem accedit mulier, aquam ex puteo sibi quaerens. Praevenit eam Iesus, nihil colloqui meditantem, et argumentum colloquii affert ex occasione sitis quam patitur : *Da mihi bibere*. Mulier audiens dialecto aramaica loquentem et etiam ex vestitu agnoscens iudaeum, miratur affabilem caritatem, omnino ex parte iudaeorum insuetam.

Perpendam spiritum Iesu, spiritum novum ; *non iam erit distinctio iudaei et graeci* (rom. 10. 12). Perpendam amorem animarum et sedulam industriam, qua eas quaerit. An sitio animas ? Nonne sum *personarum acceptor* (act. 10. 34) ?

B. *Respondit Iesus et dixit ei : Si scires donum Dei, et quis est qui tibi dicit : Da mihi bibere, tu forsitan petisses ab eo, et dedisset tibi aquam vivam. Dicit ei mulier : Domine, neque in quo haurias habes, et puteus altus est : unde ergo habes aquam vivam ? Numquid tu maior es patre nostro Iacob, qui dedit nobis puteum, et ipse bibit ex eo et filii eius et pecora eius ? Respondit Iesus et dixit ei : Omnis qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum : qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum ; sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam. Dicit ad eum mulier : Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam, neque veniam huc haurire.*

Suae necessitati et siti praeponens salutem samaritanac, Iesus comparisonem ab aqua visibili ducit ad spiritalem, et animam eius doctrina coelesti irrigans, donum Dei praedicat, redemptorem a Deo datum, fontem vitae spiritualis conducentis ad vitam aeternam.

Ipsa autem talia non intelligit, quia *animalis* et naturalis homo, nisi

doceatur a Deo, *non percipit ea quae sunt Spiritus Dei* (1 cor. 2. 14). Si sciret donum Dei, utique prior peteret, et acciperet gratiam ab omni peccato abluentem et salientem in aeternam vitam. Dignatur tamen Iesus eam docere : et ipsa reverenter quidem, eum vocans Dominum, lepide tamen, videns tam affabilem, interrogat, postulans aquam, quae eam a fatigatione quotidiani ad puteum itineris liberet. Longe meliora ipsi tribuere vult Iesus.

Hauriam mente et gustabo doctrinam hanc de gratia sanctificante, et desiderium rerum spiritualium atque aeternae quietis excitabo.

C. *Dicit ei Iesus : Voca virum tuum et veni hac. Respondit mulier et dixit : Non habeo virum. Dicit ei Iesus : Bene dixisti, quia non habeo virum : quinque enim viros habuisti, et nunc, quem habes non est tuis vir : hoc vere dixisti. Dicit ei mulier : Domine, video quia Propheta es tu. Patres nostri in monte hoc adoraverunt : et vos dicitis quia Ierosolymis est locus ubi adorare oportet. Dicit ei Iesus : Mulier, crede mihi, quia venit hora quando neque in monte hoc neque in Ierosolymis adorabitis Patrem. Vos adoratis quod nescitis : nos adoramus quod scimus, quia salus ex iudeis est. Sed venit hora, et nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu et veritate. Nam et Pater tales quærit qui adorent eum. Spiritus est Deus : et eos qui adorant eum, in spiritu et veritate oportet adorare. Dicit ei mulier : Scio quia Messias venit (qui dicitur Christus) : cum ergo venerit ille, nobis annuntiabit omnia. Dicit ei Iesus : Ego sum, qui loquor tecum.*

Potuisset Iesus, qui ipse nosset omnes (Io. 2. 24), dicere mulieri : nisi poenitentiam egeris de peccato scortationis, tibi hanc aquam vivam gratiae non dabo : maluit, verecundiae eius consulens, comiter artificio uti ad eliciendam confessionem. Ex conscientiae eius manifestatione agnitus ut missus a Deo, eam docet novam oeconomiam, qua cultus Dei iam non templo ierosolymitano erit adstrictus, sed aequalis erit conditio samaritanorum, qui in templo montis Garizim, et iudeorum qui in templo montis Sion adorant Deum. Non iam in caerimoniis et sacrificiis mosaïcis sed in spiritu, neque in figura seu in typis sed in veritate universus orbis Deum colet. Haec omnia tamen latius evolvit et annuntiabit Christus, quem venit samaritana audivit, quem Iesus se ipsum esse clare profitetur.

Ex hac doctrina colligam fructus varios, amoris erga Iesum, grati animi pro beneficio cultus catholici, veri et universalis, etc.

1 pr. Videbo et audiam Iesum discipulos alloquentem, proficiscente samaritana.

2 pr. Gratiam petam cognoscendi spiritum Iesu.

A. Et continuo venerunt discipuli eius : et mirabantur quia cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit : Quid quaeris aut quid loqueris cum ea ? Reliquit ergo hydriam suam mulier et abiit in civitatem, et dicit illis hominibus : Venite et videte hominem qui dixit mihi omnia quaecunque feci : numquid ipse est Christus ? Exierunt ergo de civitate et veniebant ad eum.

Colloquium Iesu cum samaritana, cum ad culmen et maximi momenti assertionem de vero Messia devenit, abrumpitur reditu discipulorum ex urbe Sichem. Mirantur hi quod magister cum alienigena loquatur ; ipsi enim non contebantur samaritanis ; prae reverentia tamen, nihil interrogant. Dum autem apponunt cibos, mulier, sive per festinationem oblita, sive Iesu relinquere volens usum hydriae, eam relinquit ibi ; videtur, cum verum fontem aquae vivae invenerit, contemnere fontem Iacob, et munere quasi apostolico fungens, ad concives redit eosque invitat ad Christum visendum ; non asserit, non reticet ipsum esse Christum, sed trahit eos desiderio videndi eum qui incognita revelavit : postquam ipsi viderint et audierint, iudicium ferent. Reipsa doni Dei participes esse voluerunt et venerunt.

Optimum zelum exercuit illa mulier, miraculi narratione praeparavit eos ad fidem ; cum grave fuisset ei quotidie venire ad puteum, nunc redit et adducit discipulos novos, quorum facilitas credendi redarguit duritiam cordis pharisaeorum. Exemplo sit mihi samaritana.

B. Interea rogabant cum discipuli, dicentes : Rabbi, manduca. Ille autem dicit eis : Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis. Dicebant ergo discipuli ad invicem : Numquid aliquis attulit ei manducare ? Dicit eis Iesus : Meus cibus est ut faciam voluntatem eius qui misit me, ut perficiam opus eius. Nonne vos dicitis, quod adhuc quatuor menses sunt, et messis venit ? Ecce dico vobis : Levate oculos vestros et videte regiones quia albae sunt iam ad messem. Et qui metit mercedem accipit et congregat fructum in vitam aeternam, ut et qui seminat simul gaudeat, et qui metit. In hoc est enim verbum verum quia alius est qui seminat et alius est qui metit. Ego misi vos metere quod vos non laborastis : alii laboraverunt et vos in labores eorum introistis.

Sicut modo a siti, ita nunc a fame terrestri Iesus mentes elevat ad sitim et famem rerum divinarum, ut ostendat quanto maiorem solli-

citudinem postulent aeterna. Rudes et terrenos adhuc discipulos ita spiritualibus rebus afficere studet divinus magister. Cibus eius est et maxima sollicitudo, perficere, secundum patris sui voluntatem, opus salutis et sanctificationis ; iam vero videt paratissimos ad hoc donum animos sichemitarum. Hos venientes ad se et in conspectu positos comparat eum messe, quae iam quarto mense erit matura. Ad alteram hanc messem, quam prophetae, quam ipse per semina gratiae paravit, discipuli invitantur, qui eam colligant in vitam aeternam, ipsimet mercedem recepturi sicut et ii qui eam seminaverunt.

Audiam et perpendam et gustabo tam iucundam doctrinam, et gaudebo de mercede promissa operariis qui messem divinam procurant. *An cibus meus et optima delectatio mea est ut perficiam opus Dei mihi commissum ?*

C. Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis : Quia dixit mihi omnia quaecumque feci. Cum venissent ergo ad illum samaritani, rogaverant eam ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt in eum propter sermonem eius. Et mulieri dicebant : Quia iam non propter tuam loquelam credimus : ipsi enim audivimus, et scimus quia hic est salvator mundi.

Sine miraculis, sed propter revelata mulieri secreta conscientiae, et praesertim propter doctrinam Iesu credunt samaritani parvae illius urbis. Messem igitur colligit Iesus copiosiore, si ratio habeatur brevis temporis, quam apud iudaeos ; non mansit autem nisi duos dies, docens et praedicans regnum et cultum Dei in Spiritu et veritate et forte baptizans per discipulos ; promissus enim et missus fuerat Israël ; unde in transitu tantum, ex cupiditate omnium salutis, sichemitis operam tribuere voluit. Miram eorum confessionem perpendam : confitentur eum *Salvatores mundi*, non prophetam tantum aut salvatorem Israël, sicut iudaei studio gentis suae exclusive dediti. Universalem eius missionem tam facile confitentes videbitur tamen Iesus deinceps negligere, ut genti israeliticae suos discipulorumque labores impendat ; post mortem eius Petrus et Ioannes primum redibunt in Samariam (act. 8. 25).

Mysteria providentiae divinae sunt *incomprehensibilia et investigabiles viae eius* (rom. 11. 33) in conversione gentium. Si forte genti *durae cervicis* praepositus sim, recordabor Iesum non accepisse facilem apud sichemitas messem, sed ingratham apud galilaeos et iudaeos.

1 pr. Contemplabor Iesum inter galilaeos bene exceptum et cum regulo colloquentem.

2 pr. Petam gratiam Iesum fideliter recipiendi et in eo confidendi.

A. Post duos autem dies exiit inde (ex Sichar) et abiit in Galilaeam. Ipse enim Iesus testimonium perhibuit quia propheta in sua patria honorem non habet. Cum ergo venisset in Galilaeam, exceperunt eum galilaei, cum omnia vidissent quae fecerat Ierosolymus in die festo : et ipsi enim venerant ad diem festum.

Arreptum iter a Iudaea in Galilaeam prosequitur Christus, postquam duos dies in Sichem mansit. *Et relicta civitate Nazareth*, eam praeteriens — ipse enim Iesus testabitur quia *propheta in sua patria honorem non habet* — *venit et habitavit in* (Mth. 4. 13) Galilaea, et optimam quidem apud galilaeos animorum dispositionem expertus est ; plurimi eorum in superiore paschate testes fuerant miraculorum, quae Iesus in templo et in urbe Ierosolymitana patraverat (Io. 2. 23 ; 3. 2) ; unde honorifice et benevole exceperunt eum et per duos annos, exceptis festis diebus quibus ad templum ascendebat, in civitatibus et in vicis suis eum habuerunt.

Comparando itaque varios animos, videmus samaritanos, nullis visis miraculis, Iesum recepisse et credidisse ei ; galilaeos visis miraculis eum excepisse, non credidisse multos ; iudaeos neque excepisse neque credidisse. *O altitudo divitiarum sapientiae et scientiae Dei : quam incomprehensibilia sunt iudicia eius et investigabiles viae eius !* (rom. 11. 33) Laudabo eum quod fidei donum mihi concessit et servavit : *miserentis est Dei* (ib. 9. 16).

B. Venit ergo iterum Iesus in Cana Galilaeae, ubi fecit aquam vinum. Et erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur, Capharnaum. Hic cum audisset quia Iesus adveniret a Iudaea in Galilaeam, abiit ad eum, et rogabat eum ut descenderet et sanaret filium eius : incipiebat enim mori. Dixit ergo Iesus ad eum : Nisi signa et prodigia videritis, non creditis. Dicit ad eum regulus : Domine, descende priusquam moriatur filius meus. Dicit ei Iesus : Vade, filius tuus vivit. Credidit homo sermoni quem dixit ei Iesus, et ibat.

Sicut primo itinere, ex Iudaea post baptismum in Galilaeam, constitit in Cana et miraculum fecit, ita secundo itinere Iesus in eodem oppido miraculum edere voluit, et quidem sanando moribundum procul, quindecim leucarum spatio, in Capharnaum iacentem. Filius erat reguli, sc. magnatis cuiusdam seu primarii viri in hac civitate commorantis. Pater autem ascenderat montana via in Canam, ut Iesu potestatem et benignitatem imploraret et miraculum impe-

traret. Eius petitioni non statim annuit Salvator, sed ipsi et galilaeis in genere exprobrat quamdam in credendo suae missioni tarditatem. Et sane imperfecta erat reguli fides : urget enim Iesum ut veniat Capharnaum antequam infirmus moriatur ; etenim cum nondum mortuos suscitasse audierit, existimat eum non posse nisi infirmos sanare. Attamen Iesus regulum desiderio salutis filii sui occupatum et ad suam reprehensionem vix attendentem exaudit : eius filium iam valere sanum et incolumem, et extra mortis periculum versari nuntiat. Nihil dubitans regulus redit Capharnaum.

Contemplabor illam scenam et videbo, ex una parte regulum de filio suo adeo sollicitum et Salvatori meo confidentem, iter trium horarum suscipientem, orantem, urgentem. An talis est fides mea ? Audiam ex altera parte Iesum, tam benigne mihi exprobrantem quod mea, non sua quaeram in oratione.

Delens de periculo filii et orans pro eo pater imago sit mihi paternae sollicitudinis qua decet filios spirituales, periculis mortis aeternae expositos, salvare omni quo possum modo. Quanto gaudio exultare debeo cum audivero Iesum mihi significantem : *Filius tuus vivit !*

C. Iam autem eo descendente, servi occurrerunt ei et nuntiaverunt dicentes quia filius eius viveret. Interrogabat ergo horam ab eis, in qua melius habuerit. Et dixerunt ei : Quia heri hora septima reliquit eum febris. Cogitavit ergo pater quia illa hora erat in qua dixit ei Iesus : Filius tuus vivit ; et credidit ipse et domus eius tota. Hoc iterum secundum signum fecit Iesus, cum venisset a Iudaea in Galilaeam.

Hora prima post meridiem, sanato infirmo, regulus descendit versus Capharnaum : servi autem eius ex Capharnaum ascendunt felicitis sanationis nuntium domino suo allaturi. Longum iter erat ; sequenti die mane sibi invicem occurrunt. Miraculo utrimque confirmato, regulus et servi, et mox tota domus in Iesum crediderunt. Et profecto rei fama fuit in urbe Capharnaum sparsa.

Fuit autem hoc secundum miraculum quod in Cana fecit Iesus, cum redeundo e Iudaea prima vice ibidem aquam in vinum mutasset, et nunc iterum redeundo e Iudaea infirmum sanaret. Plura autem inter primum hoc et secundum miracula ediderat in ipsa Iudaea, minore fidei fructu quam in Galilaea deinceps. *Nisi signa et prodigia videritis*, — ita dixerat Iesus — *non creditis*. Modicam centurionis fidem arguerat ut ad maiorem eum disponderet ; et revera pater familias *credidit* antequam signum videret, et deinde eius exemplo servi totaque domus. An ex Evangelii signis adaugeo fidem meam et meorum ?

1 pr. Contemplabor Iesum magistrum meum galilaeos docentem et sequar eum.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi et imitandi zelum eius.

A. *Et regressus est Iesus in virtute Spiritus in Galilaeam, et fama exiit per universam regionem de illo. Et ipse docebat in synagogis eorum, et magnificabatur ab omnibus (Lc.).*

Iesus, post menses octo in Iudaea actos, ad galilaeos se convertit, ducente Spiritu Sancto, cuius virtus eum regebat. Licet enim secundum divinitatem unum sit cum Patre et Spiritu Sancto, et in natura sua humana hypostatice sibi unita Patrem et Spiritum Sanctum habitaentem habeat, Spiritui Sancto per appropriationem tribuitur manifestatio divinitatis et operatio gratiae, quae in Iesu, auctore gratiae, fiebat. Spiritu Sancto sacram eius humanitatem regente, procedebat opus evangelii; et quidem in Galilaea, ubique in synagogis, per diuturnum tempus, excipiebatur, et tam propter doctrinam quam propter opera miraculosa magni fiebat et omnium admiratione celebrabatur.

Gaudet animus sacerdotalis de gloria et laude Christi ducis sui. Fama eius, doctrina et honor cordi nobis sit; efficiamus ut magnificetur ab omnibus. Porro in praedicando Iesu, sinamus nos regi a Spiritu Sancto: *qui enim Spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei* (rom. 8. 14); duces autem fidelium decet speciali cultu adorare et invocare divinum Spiritum eiusque amoris in se ignem accendere.

B. *Et... venit et habitavit in Capharnaum maritima, in finibus Zabulon et Nephthalim, ut adimpleretur quod dictum est per prophetam: Terra Zabulon et terra Nephthalim via maris, trans Iordanem, Galilaea gentium, populus qui sedebat in tenebris, vidit lucem magnam, et sedentibus in regione umbrae mortis lux orta est eis (Mth.).*

Erat Capharnaum civitas opulenta, commercio et concursu alienigenorum frequentata, sita ad lacum Genesareth vel mare Galilaeae seu Tiberiadis. Commorationem Messiae in hac urbe et in regione urbi circumdata, ita interpretante evangelista, praedixerat Isaias et descripserat regionem. In ea tribus duo, Zabulon et Nephthalim, erant conterminae, in finibus nimirum Galilaeae inferioris et Galilaeae superioris et versus mare; praeterea regionis illius altera pars in ripa orientali Iordanis seu trans Iordanem sita est, in qua Christus saepe praedicavit; demum, contermina Syriae erat tertia pars, quae vocabatur Galilaea gentium, propter gentiles qui eam incolebant, galilaeis commixti. Hac de causa et de sua cum gentilibus communicatione despiciebantur galilaei a iudaeis. Iam Isaias praedixerat in

illa regione populo, miserrime peccatis et ignorantiae Dei immerso, apparituram esse illam Lucem, quam mox in mundum venturam indicabat, *parvulus natus est nobis et filius datus est nobis* (Is. 9. 1-7). *Et dedi te*, dicit Dominus, *in foedus populi, in lucem gentium* (Is. 42. 6).

Misericordiam Dei laudabo, qui *omnes homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire* (1 Tim. 2. 4); munus redemptoris et illuminatoris, a Verbo susceptum, omnibus, etiam despectis, prodesse debet; etiam *invenit* est *a non quaerentibus eum* (rom. 10. 20), quia ipse non quaerentibus apparere dignatus est. An *populus qui sedet in tenebris* ignorantiae et peccati, in me videt lucem magnam? *vos enim*, dicit Iesus suis apostolis, *vos estis lux mundi* (Mth. 5. 14).

C. *Venit in Galilaeam, praedicans Evangelium regni Dei et dicens: Quoniam impletum est tempus et appropinquavit regnum Dei: poenitentini et credite Evangelio* (Mc.).

Praedicat Iesus factum nuntium inchoandi iam regni Dei, olim per peccatum destructi, nunc vero, per reconciliationem peccatoris cum Deo, restituendi. Tempus a prophetis significatum et accurate a Daniele determinatum iam impletum esse nuntiat: ut *adveniat requies* (Mth. 6. 10) ad eos, poenitentiam postulat. Idem argumentum proposuerat Ioannes, praecursor eius: *Poenitentiam agite: appropinquavit enim regnum coelorum* (Mth. 3. 2; cfr. 4. 17): hoc primum: addit vero Iesus: *Credite Evangelio*: hoc secundum. Sine primo non acceditur ad secundum. Quod confirmat S. Paulus, ubi proponit ministros Christi *iacientes fundamentum poenitentiae ab operibus mortuis, et fidei ad Deum* (hebr. 6. 1). Simul itaque sunt suadendae aversio a peccato et conversio ad Deum; secundum sine primo non fit.

Cur de necessitate poenitentiae non saepius loquor? Placet plebi christianae — conscia enim est miseriae suae spiritualis — ut ad poenitentiam cohortemur: advenit quidem regnum Dei, Evangelium praedicatum mihi, sed seducta facile in tentationem, plebs nostra Dei obliviscitur; nescit *quia amicitia huius mundi inimica est Dei* (Iac. 4. 4). Sicut Paulus igitur, fideles crebro *obsecremus pro Christo: Reconciliamini Deo* (2 cor. 5. 20), et cum Christo: *Poenitentini et credite Evangelio*.

1 pr. Videbo et audiam Iesum in synagoga nazarethana.

2 pr. Potam gratiam intelligendi et fideliter accipiendi doctrinam eius.

A. *Et venit Nazareth, ubi erat nutritus, et intravit secundum consuetudinem suam die sabbati in synagogam, et surrexit legere. Et traditus est illi liber Isaiae prophetae. Et ut recolit librum, invenit locum ubi scriptum erat : Spiritus Domini super me : propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, praedicare captivis remissionem, et caecis visum ; dimittere contractos in remissionem, praedicare annum Domini acceptum et diem retributionis. Et cum plicuisset librum, reddidit ministro, et sedit. Et omnium in synagoga oculi erant intendentes in eum.*

Sicut solebat in Galilaea, ita Iesus, cum primum rediit in Nazareth, synagogam ingressus est die sabbati. Cuius docto et perito, de S. Scriptura, quae legenda erat, explanationem proponere licebat ; Iesus itaque, surgens et stans honoris erga Dei verbum causa, legit ex volumine sibi oblato initium capituli 61^{mi} Isaiae, ubi inducitur Messias, divinam suam unctionem vel consecrationem et missionem asserens. Hunc locum, non forte sed ex providentia sua oculis occurrentem, interpretaturus, plicat seu potius convolvit quem revolverat librum, tradit ministro synagoga et considet.

Considerabo et audiam Iesum, quanta pietate et reverentia legat sacrum Dei verbum ; et audiendo Isaiae locum, intelligere conabor munus Iesu et meum : pauperes et miseros evangelizare, contritos et pusillanimes erigere, peccati et erroris servos liberare, praedicare libertatem quae anno iubilaei (lev. 25. 10 ; Ez. 46. 17) concedebatur, quasi typo temporis messianici, quo vera libertas filiorum Dei danda erat. Haec sunt dona redemptionis et aerae Christi.

Videbo intentos omnium oculos in Iesum, a quo exspectant interpretationem, et ipse attento animo conabor gustare sermonem Domini.

B. *Coepit autem dicere ad illos : Quia hodie impleta est haec Scriptura in auribus vestris. Et omnes testimonium illi dabant et mirabantur in verbis gratiae quae procedebant de ore ipsius, et dicebant : Nonne hic est filius Ioseph ? Et ait ad illos : Utique dicetis mihi hanc similitudinem : Medice, cura teipsum : quanta audivimus facta in Capharnaum, fac et hic in patria tua. Ait autem : Amen dico vobis, quia nemo propheta acceptus est in patria sua.*

Evangelista non tradit commentarium Iesu sed solummodo eius argumentum ; clare et distincte in auribus omnium docuit Isaiae prophetiam esse impletam, se esse Messiam, liberatorem et conso-

latores : tantaque illud suavitate et gratia ostendit ut mirarentur ; mirabantur eo magis quod non intelligerent quomodo diu sibi parum cognitus, filius fabri, qualis habebatur, et humilis conditionis vir ad tantam sapientiam et doctrinam devenisset. Secreto vel forsan explicito cupiebant ut munus suum miraculis etiam apud ipsos confirmaret ; non videntur enim nazarethani credidisse eius missioni, aut saltem, cum sanationes in Capharnaum multas ab eo praestitas fuisse scirent, fidem suam ab eiusdem generis beneficiis sibi praestandis pendulam faciebant. Cui exigentiae quasi formam praebens notum illud proverbium : *Medice, cura teipsam*, Iesus insinuat eos contendisse ut inter cives suos medicalem suam sanandi artem exerceret, et prodigiis auctoritatem sibi in patria conciliaret. Respondet autem altero proverbio, exemplo Ieremiae (11. 21 ; 12. 6) et aliorum confirmato : *Nemo propheta acceptus est in patria sua* ; invidiam enim suorum incurrere solet. Talem invidiam incurrisse Iesum in Nazareth exitus ostendit, et iuste propter eorum invidiam denegat **miracula petita**.

Non deficiam animo si malae auditorum dispositiones sterilem sinant operam meam.

C. In veritate dico vobis : Multae viduae erant in diebus Eliae in Israel, quando clausam est coelum annis tribus et mensibus sex, cum facta esset fames magna in omni terra ; et ad nullam illarum missus est Elias nisi in Sarepta Sidoniae ad mulierem viduam. Et multi leprosi erant in Israël sub Elisaeo propheta ; et nemo eorum mundatus est nisi Naaman syrus. Et repleti sunt omnes in synagoga ira, haec audientes. Et surrexerunt et eiecerunt illum extra civitatem, et duxerunt illum usque ad sappeilium montis, super quem civitas illorum erat aedificata, ut praecipitarent eum. Ipse autem transiens per medium illorum, ibat.

Se nulla nazarethanis miracula debere ostendit Iesus exemplo Eliae (3 reg. 17. 14) et Elisaei (4 reg. 5. 9. 14), qui concivibus suis nulla miraculosa beneficia, sed gentilibus varia praestiterant. Exemplis sacrae Scripturae minime facti obsequiosiores, sed ira et superbia elati, concives Iesu necem meditantur eumque e praecipitio 50 fere pedes alto proicere volunt. Mansuetissimus Iesus eo usque a conferta et concitata turba duci se sinit ; sed omnipotens simul, eorum conatus esse irritos ostendit ; nam stupore percussis omnibus, per turbam transit tranquillus, intactus, et Capharnaum redit. Tali sua potentia et maiestate perculerat venditores in templo hierosolymitano.

Nihil valent manus impiorum adversus Christum eiusque ministros, quamdiu non venit hora illorum. Confidamus : ipse *vincit mundum* (Io. 16. 33).

- 1 pr. Contemplabor Iesum divina potestate daemoni imperantem.
2 pr. Petam gratiam eius ad vincendum insidiantem daemonem.

A. *Et descendit in Capharnaum civitatem Galilaeae, ibique docebat illos sabbatis. Et stupebant in doctrina eius, quia in potestate erat sermo eius* (Lc.).

Repulsus e Nazareth patria sua, rediit Iesus ad civitatem maritimam, in qua adeo assidue deinceps degit ut eam *civitatem suam* habuerit (Mth. 9. 1); inde in regiones vicinas terra marique itinera facturus erat. Singulis vero sabbatis synagogam civitatis adibat, admiratione percellens auditores, tum doctrina ipsa, tum modo eam proponendi. *Erat enim docens eos quasi potestatem habens, et non sicut scribae* (Mc.). In eius vultu divina quaedam dignitas et benignitas relucebat; neque solum interpretabatur legem et prophetas sicut doctores legis mosaicae: hi enim ad sacram Scripturam referebant dicta sua neque semper recte eam interpretabantur, addebant vero traditiones humanas falsas, *rescindentes verbum Dei per traditionem suam* (Mc. 7. 13). E contra Iesus docebat *quasi potestatem habens*, sua ipsius auctoritate nixus, dicebatque saepe: *Ego autem dico vobis*; itaque non interpretem solum, sed auctorem et consummatorem legis se praebebat. Praeterea potens erat in daemones.

Tota auctoritas ministerii et doctrinae sacerdotalis stat in verbo Dei et in auctoritate Christi eiusque Ecclesiae. Non dubitando, non incerta proponendo, sed inconcussa et quae in fide revelata continentur tradendo oportet nos docere, *quasi potestatem a Christo habentes*. Tenemus cathedram veritatis revelatae; si hanc sincere proponamus, docebimus quasi potestatem habentes, magna auctoritate.

B. *Et in synagoga erat homo habens daemonium immundum, et exclamavit voce magna dicens: Sine, quid nobis et tibi, Iesu Nazarene? venisti perdere nos? Scio te quis sis, Sanctus Dei. Et increpavit illum Iesus dicens: Obmutesce, et exi ab eo. Et cum proiecisset illum daemonium in medium, exiit ab illo, nihilque illum nocuit* (Lc.).

Ille homo, quem spiritus daemonii immundi possidebat, censendus est, quoniam admittebatur in synagogam, non praeuisse antea possessionis indicia manifesta; sed praesentia Iesu, qui diabolum vicerat in deserto, territus, immundus spiritus se detegere coactus est. Videbo stupentes auditores quando vocem illam magnam audiunt miseri hominis; per os eius omnes diaboli terrorem suum significant: Relinque nos, *quid nobis et tibi?* Quare tu nobis molestus es? iam vis *perdere nos* et in infernum retrudere? Declarant Iesum Sanctum Dei, unctum, consecratum Deo, Messiam. At Iesus potestate sua

utens, imperat silentium et expellit diabolum. Qui vere inesse misero apparuit, quoniam proiecit eum, motu suprahumano, in mediam synagogam, virtute tamen Iesu indemnem reliquit.

Gratias agam Salvatori quod nos incipiat liberare a servitute diaboli: modo occulta, modo manifesta est haec servitus: utrumque solvet Iesus; *in hoc enim apparuit Filius Dei ut dissolvat opera diaboli* (1 Io. 3. 8). Et ego solutus, an contendo solvere miseros peccatores? Inter Sanctum Dei et spiritum immundum inconciliabile bellum esse perpendam, et concludam me in virtute Iesu Nazareni debere profligare hostem generis humani. Porro, sicut recte notat S. Gregorius, diabolus hominem deserens eum saevo modo tractat, et plerumque, cum de corde expellitur, acriores in eo tentationes generat quam prius excitaverat. Mox autem ut animus coelestia amare coeperit et ad visionem pacis intimae se collegerit, antiquus adversarius insidiari amplius incipit, et tentat sicut nunquam antea tentaverat (in Ez. lib. 1, hom. 12. 24). Hac doctrina consolabor alios et meipsum, si aliquoties recte dispositus, imo in ipsa hora sanctae cum Iesu communionis vel orationis, phantasias pravas patiar. Iesus *venit perdere nos*, ita videntur dicere spiritus immundi, et quaerunt perdere nos. *Confide, fili* (Mth. 9. 22), respondet nobis auxiliis Iesus; nihil nocebunt tibi.

C. *Et factus est pavor in omnibus, et colloquebantur ad invicem, dicentes: Quod est hoc verbum, quia in potestate et virtute imperat immundis spiritibus, et creant? Et divulgabatur fama de eo in omnem locum regionis* (Lc.).

Manifestatio diaboli terrorem iniicit, quem eius praesentia antea non effecerat: quietus possidebat miserum hominem, sed *fortior eo superveniens* (Lc. 11. 22) eius praesentiam et mala consilia pandit. A terrore ad admirationem potestatis Iesu transeunt capharnitae: Quidnam rei est? aiunt, et quatenam vis verbi Iesu, ut eo imperante cedant daemones? Adeoque liberatione energumeni commoti sunt ut mox per omnem urbem et Galilaeam rumorem sparserint et in omnium ore versaretur potestas Iesu et eius docendi efficacissima novaque ratio: *Quatenam doctrina haec nova?* aiebant (Mc.).

In doctrina et potestate Christi sita est salus et libertas nostra. Adorans gratias agam: *Imperat... et spiritus mali creant*; in eo solo confidam.

1 pr. Contemplabor Iesum contactu suo sanantem aegrotos.

2 pr. Petam fidem, qua sanationem malorum corporis et animae impetrem.

A. Surgens autem Iesus de synagoga, introivit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus et rogaverunt illum pro ea (Lc.).

Statim ac liberavit daemoniacum in synagoga urbis Capharnaum, Iesus se confert in *domum Simonis et Andreae, cum Ioanne et Iacobo*. (Mc.) In eadem urbe seu in eius portu (Io. 1. 44) sita erat illa domus, eratque propria duorum fratrum; ibi socrus Simonis *decumbibat febricitans* (Mc.), eoque Simon redierat, ut videtur, postquam aliquamdiu Iesum secutus fuerat in Galilaea; iam Ioanne et Iacobo comitibus, dignatus est Iesus, adeo clarus et omnium voce celebratus, in domum hanc piscatoriam divertere. Quanta Iesu humilitas! sed Simonem, eiusque respectu socrum Simonis, honore peculiari et beneficio afficere cupit. Et *statim* cum ingressus est, *dicunt ei de illa* (Mc.), non explicite forsau rogantes eius sanationem, sed exponentes potius morbum. Preces enim nostrae placent Iesu si earum obiectum ei exponamus, dicendo verbi gratia: *Ecce quem amas infirmatur* (Io. 11. 3), neque urgeamus effectum, indifferentes nos faciendo et obediētes ad ea quae divina eius voluntas statuerit. Cum in miseram domum nostram ingreditur, cur non *dicimus ei de anima nostra infirmante et febricitante?* (Mc.) cur non *rogamus illum pro ea?* (Lc.)

B. Et stans super illam, imperavit febrī et dimisit illam. Et continuo surgens ministrabat illis (Lc.).

Iesus accedens ad lectum infirmæ, et parumper se super eam inclinans, *manum eius tangit* (Mth.) et decumbentem *elevat* (Mc.), et ita sine verbis forsau sed solo tactu manus et imperio voluntatis liberat eam a febrī. At sanatio tam subita, simul tam perfecta est ut continuo aegra surgere et ad solita munia redire possit; ministrat Iesu et discipulis praesentibus.

Contemplabor modum tam benignum, quo Salvator meus infirmos visitat; benignum etiam et compatiētem me exhibebo infirmis, et cum imperare nequeam aegritudini, *super aegros manus imponam* (Mth. 16. 18) et saltem orabo. Oratio enim ministrorum Christi efficacior est, et a fidelibus invocari solet si noverint nos esse viros orationis, *homines Dei* (1 Tim. 6. 11). *Beatus vir cuius est nomen Domini spes eius* (ps. 39. 5).

C. Cum autem sol occidisset, omnes qui habebant infirmos curiis:

et varios infirmos.

Lc. 4. 38-41; Mth. 8. 14-17; 4. 23-25; Mc. 1. 29-34.

languoribus, ducebant illos ad eum. At ille singulis manus imponens, curabat eos. Exibant autem daemonia a multis, clamantia et dicentia: Quia tu es Filius Dei: et increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum. (Lc.)

Eodem die sabbati, energumenum et aegrotam liberaverat Iesus. *Vespere autem facto (Mc.) et die sabbati per solis occasum finito, iam incolae poterant, non violando scribarum praescriptiones de non tollendo grabato in die illa (Io. 5. 10), adducere infirmos ad domum Petri, in quam Iesus diverterat. Quantus autem fuerit concursus describit per hyperbolem S. Marcus: Et erat omnis civitas congregata ad ianuam; quot vero fuerint sanationes S. Matthaeus indicat: Eiciebat spiritus verbo et omnes male habentes curavit, ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam: Ipse infirmitates nostras accepit et aegrotationes nostras portavit (Mth.)*

Mala enim nostra ex peccato orta ipse sanare poterat, qui nostra peccata expiatione sua et satisfactione ablaturus erat. In humana autem sua natura satisfactorius, iam nunc per humanam naturam divinae coniunctam, tactu et impositione manuum sanat aegrotos. An practice habeo fidem illam, *quia virtus de illo exibat et sanabat omnes?* (Lc. 6. 19) An in SS. Eucharistia illam fidem exerceo?

Distinguit evangelista aegrotos et habentes daemonia. Non omnis aegritudo daemoni possidenti adscribenda est; sed nequit concedi rationalistis incredulis consuevisse, ex vulgi opinione tantum, pro daemoniacis haberi quotquot morbus vehementior, insania, rabies, contractio membrorum, os mutum aliaque huiusmodi mala affligebant. Quod rarius sit inter fideles Christi obsessio diabolica, patet ex virtute Christi explicari.

Christus daemones non sinit loqui, *quia sciebant ipsum esse Christum*: nolebat enim iam innotescere turbis tamquam Christus; quam ob causam saepe et discipulos suos vetuit propagare illustriora divinitatis suae argumenta et *dicere quia ipse esset Iesus Christus* (Mth. 16. 20) Nondum venerat hora agnitionis eius publicae.

Quot beneficia Christo debemus! Nonne immemor sum? An populo fidei in mentem revoco libertatem filiorum Dei, *qua libertate Christus nos liberavit* (gal. 4. 31)? Quare autem timerem diabolum, qui iam est eiectus et alligatus? Nisi ego ad eum incautus accedam, non nocebit mihi.

1 pr. Contemplabor Iesum ex Capharnaum proficiscentem ad littus maris Galilaei.

2 pr. Petam gratiam fructus colligendi animae meae ex consideratione et auditione Iesu.

A. Facta autem die, egressus ibat in desertum locum, et turbae requirebant eum, et venerunt usque ad ipsum, et detinebant eum ne discederet ab eis. Quibus ille ait : Quia et aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum Dei, quia ideo missus sum. Et erat praedicans in synagogis Galilaeae (Lc.).

Die sequente, post tot miracula prope domum Simonis facta, et quidem diluculo valde, surgens (Mc.) Iesus se eripit civitati Capharnaum et petit solitarium locum in ora lacus Tiberiadis. Plausus minime captat, sed se subducit laudibus et, oratione Patrem suum glorificaturus, desertum quaerit, *ibique orabat* (ib.).

Morabor in contemplatione Iesu mei, longe ab hominibus in solitudine orantis ; me docet cum labore iungendam esse Dei laudem et post optimum ministerii exitum cum Deo esse conversandum. An imitor hac in re ducem meum ?

Et, ut narrat enucleatius S. Marcus Petri discipulus, e domo sua persecutus est eum Simon et qui cum illo erant ; et cum invenissent eum, dixerunt ei : Quia omnes quaerunt te. Cives capharnitae Iesum retinere cupiebant ; quare, communi desiderio obsecundantes, discipuli, inter quos eminet Simon, instant ne discedat. At Iesus tam laudabili animorum promptitudini resistit, ut voluntatem Patris, qui misit eum, adimpleat, dicitque discipulis : Eamus in proximos vicos et civitates, ut et ibi praedicem (Mc.).

Intelligam ex his Iesu verbis non affectandum mihi esse ministerium verbi in magnis urbibus, vel saltem non despiciendos esse vicos humilioresque civitates, cum dispendio gloriae Dei et salutis animarum. *Graecis ac barbaris, sapientibus et insipientibus debitor sum* (rom. 1. 14).

B. Factum est autem cum turbae irruerent in eum, ut audirent verbum Dei, et ipse stabat secus stagnum Genesareth. Et vidit duas naves stantes secus stagnum ; piscatores autem descenderant, et lavabant retia. Ascendens autem in unam navim, quae erat Simonis, rogavit eum a terra reducere pusillum (Lc.).

Simon et socii eius, a Iesu invitati, in varios vicos Galilaeae secuti sunt eum ; ad piscationem vero redibant per hebdomadam, cum praecipue in sabbatis (Lc. 4. 15, 31) synagogas adiret magister. Die quadam, cum ad littus lacus irruerunt turbae ad audiendum Iesum,

piscatione occupati Simon et Andreas in una navi, in altera Iacobus et Ioannes, prope littus lavabant retia, quae mox iterum, post piscationem infructuosam noctis, in mare mittere intendebant. In priorem navim ascendit Iesus: cum enim premeretur a turba, ex altiore loco, ad quem nemo ex conferta illa multitudine accedere iam posset, doctrinam suam praedicare volebat; rogavit porro Simonem ut pusillum a littore removeret navim.

Contemplabor lacum, viginti chilometra longitudinis, decem latitudinis habentem, et in ora lacus videbo galilaeorum turbas e vicis et civitatibus. Quanto desiderio audiendi verbi divini premuntur! Familiariter accedunt, et quidem adeo prope — omnes enim eminus Iesum intueri, tangere cupiunt — ut benignus magister ad mare confugere coactus videatur. Videbo, intuebor Iesum: quam bonus est! non opus habet dicere: *Venite ad me omnes* (Mth. 11. 28.); sponte veniunt. Consilium suum retia iterum mittendi etiam libenter abiicit Simon, ut magistro navim suam commodet.

Quare igitur ego non frequentius cum eo versor, non libentius eum audio in meditatione? Cur officia et negotia varia tam raro interrumpo ut praebeam me Iesu docenti?

C. *Et sedens docebat de navicula turbas* (Lc.).

Non caret mysterio quod Iesus in naviculam Simonis ascendit: navis Ecclesiae ipsi aliquando committenda est. Socios quidem eius, Andream, Iacobum et Ioannem, etiam ad piscandos ex illa navi homines, mundi et peccati fluctibus mersos, eligere intendit Iesus; sed symbolica electione naviculae Simonis, praesignificat specialem eius in Ecclesia praerogativam. Contemplabor Iesum et ad latus eius piscatorem Simonem. Iesus praedicat: Simon auscultatur; ingentem illam turbam hominum in verba Iesu intentam videbo, et de hoc spectaculo gaudebo.

Afficiat Simoni: vocabitur aliquando Cephas, Petrus: iam piscatoris electi annulo insigniri videtur. Ubi Petrus, ibi Ecclesia; sicut naviculam reducit a littore, ducit in mare et gubernat, interea dum aeternae veritatis vox fideles docet, ita fideles regit et, custos depositae fidei securus, in sequela Iesu et vera Ecclesia custodiet.

1 pr. Contemplabor Iesum in navicula Simonis et audiam dicentem : *Laxate retia.*

2 pr. Petam gratiam imitandi Petrum in sua vocatione ad apostolatam.

A. *Ut cessavit autem loqui Iesus, dixit ad Simonem : Duc in altum et laxate retia vestra in capturam. Et respondens Simon, dixit illi : Praeceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus : in verbo autem tuo laxabo rete (Lc.)*

Finita praedicatione, Iesus relinquit turbas in littore, et in altum mare se confert ; cum discipulis, quos duces fidelium constituere cogitat, remanere eisque munus divinum collaborandi in animarum salutem praesagire intendit ; ex piscatorum officio, cui dediti erant, eos consilia sua docebit. Absente Iesu, nocturna piscatio nihil eis profuerat ; at praesens Iesus in Simonis navicula, eorum laborem verbo suo regens, miraculosam piscationem concedet. Iesus tamen fidem postulat ; eam in verbo eius exhibet indubitanter Simon ; nocte, propitio ad piscationem tempore, nihil ceperat piscium : diurna luce, qua pauciores capi solent, retia laxare non dubitat.

De Simone sicut de Abraham, patre credentium, dicere possum : *Non est infirmatus fide... in repromissione etiam Dei non haesitavit diffidentia, sed confortatus est fide, dans gloriam Deo.* (rom. 4. 19) Talis fides decet operarium apostolicum ; in verbo Dei, in iussu legitimae auctoritatis, etiam in loco minime propitio, retia mittere confidenter debet ; fructum enim denegare non solet Deus fidei minime haesitanti. An sum *confortatus fide* ? et licet diu laborans nihil proficere videar, an in verbo Dei, iussu superiorum, confidere pergo ? Oh ! *modicae fidei* ! (Mth. 14. 13) Si statim non appareat fructus ministerii, saltem iacio semina, quae tempore suo germinabunt.

B. *Et cum hoc fecissent, concluserunt piscium multitudinem copiosam ; rumpebatur autem rete eorum. Et annuerunt sociis, qui erant in alia navi ut venirent et adiuvarent eos. Et venerunt et impleverunt ambas naviculas, ita ut pene mergerentur. Quod cum videret Simon Petrus, procidit ad genua Iesu, dicens : Exi a me, quia homo peccator sum, Domine. Stupor enim circumdederat eum et omnes qui cum illo erant, in captura piscium quam ceperant. Similiter autem Iacobum et Ioannem, filios Zebedaei, qui erant socii Simonis. (Lc.)*

Iesus, cui Deus Pater omnia subiecit sub pedibus eius, volucres coeli et pisces maris qui perambulant semitas maris (ps. 8. 8.), implicitam promissionem Simoni factam evacuare noluit. Obedientia

mirum contra spem effectum habet, quem a Iesu concessum agnoscit Simon; nam, ut vidit suam et Ioannis atque Iacobi, in auxilium vocatam, naviculam piscibus impleri usque ad periculum immersionis, periculi oblitus ad pedes Iesu procidit, seque praesentia et societate tanti hospitis indignum profitetur. Relinquere quidem Iesum non cogitat; sed prae stupore et humilitate, conscius suae miseriae, dicit: *Eri a me, Domine*. Tam insuetae et miraculosae, Iesu iubente, piscationis testes omnes stupore percelluntur.

Delectabor in contemplanda illa scena, et inspicieus varias personas, sed praecipue potentissimum et tam benignum Iesum meum, excitabo fidem et amorem. Utinam sincere dixerim: *Eri a me, quia peccator sum, Domine!* Peccatores enim non audit Deus (Io. 9. 31) nisi humiliter confitentes seque indignos reputantes. Quare impediatur in meo sancto ministerio? An soli fideles causa sunt parvi mei fructus?

C. Et ait ad Sihonem Iesus: Noli timere; ex hoc iam homines eris capiens. Et subdactis ad terram navibus, relictis omnibus, secuti sunt eum. (Lc.)

Simoni primum, ut ex Luca apparet, officium piscatoris animarum promittitur. Utrum bene intellexerit promissum, nondum commissum munus, adeo diversum ab officio suo maritimo, dubitari recte potest; sed Iesus eum sociosque docebit pretium animarum, quas aliquando morte sua totoque sanguine redimet et *salvabit a morte* (Iac. 5. 20). Sociis Simonis idem promississe iam tunc videtur. Nam, ita brevius vocationem eorum omitta piscatione narrantibus Matthaeo et Marco, etiam Andreae, et demum cum omnes versus littus rediissent et Iacobus et Ioannes refecerent in navi retia sua fere rupta, duobus quoque filiis Zebedaei, dixit: *Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum. (Mth. Mc.)*

Ioannes et Iacobus, ut ait S. Marcus, *relicto patre suo Zebedaeo cum mercenariis, secuti sunt*. Piscationis munus in lacu Genesareth fere omittent deinceps apostoli, et ex professo sequentur Iesum.

Perfecta Iesu sequela in eo stat quod, omni negotiatione terrena et parentibus omniique vinculo familiae relictis, solum Iesum eiusque imitationem prosequamur. Si Iesu vocem ad hoc me vocantem non audiui, num saltem omnem affectum inordinatum abrumpere volo ut cum ipso ad animarum salutem laborem strenuum impendam? Considerabo meipsum et reflectendo mihi proponam in futurum meliora et zelum purissimum.

1 pr. Contemplabor miserum leprosum procidentem in faciem coram Iesu.

2 pr. Petam gratiam ut eadem fide accedam ad Iesum meum.

A. *Et factum est, cum esset in una civitatum, et ecce vir plenus lepra, et videns Iesum, et procidens in faciem, rogavit eum, dicens : Domine, si vis, potes me mundare (Lc.).*

In una civitatum Galilaeae, in quibus praedicabat Iesus, sese offert leprosus ; quo morbo valde turpi et molesto excludebatur miser a consortio civium ; licebat quidem eum intrare in synagogas, sed loco separato : *habebat, quicumque maculatus erat lepra et separatus erat arbitrio sacerdotum, vestimenta dissuta, caput nudum, os veste contactum ; contaminatum ac sordidum se clamare debebat. Omni tempore quo leprosus erat et immundus, solus habitabat (lev. 13. 43-46).* Leprosus noster in miserrimo statu — *plenus enim lepra* dicitur — simul ac vidit Iesum, cuius fama ad eum venerat, spem concipit ; timidus vero, ob summam erga Iesum reverentiam atque humilitatem, abscondens faciem suam, procumbit ad pedes eius, et admiratione dignam precationem profert, nihil petens sed potentiam Iesu asserens : « religionis et fidei plenam confessionem, » ait S. Augustinus. *Domine*, potestate enim Dominum agnoscit, *si vis, potes me mundare* ; forte non vult Dominus, sed profecto potest, si vult. Submissionis erga Dei voluntatem, fiducia in eius potestatem testimonium praeclarum !

Scrutabor dotes perfectae huius orationis. *Quid oremus sicut oportet, nescimus ; sed ipse Spiritus postulat pro nobis (rom. 8-29),* docetque nos quomodo, secundum exemplum leprosi, debeamus orare, fidei, spei, submissionis et humilitatis pleni.

B. *Et extendens manum, tetigit eum, dicens : Volo, mundare. Et confestim lepra discessit ab illo. Et ipse praecepit illi ut nemini diceret, sed : Vade, ostende te sacerdoti, et offer pro emundatione tua, sicut praecepit Moyses, in testimonium illis (Lc.).*

Caro Verbi habet divinam virtutem ; *misertus eius (Mc),* Iesus voluit leprosum sanare, et verbo et tactu sanavit perfecte. Considerabo leprosum, prostratum adhuc ad pedes Iesu et iam mundatum, *statim, confestim,* sicuti notant tres evangelistae. Cogitans de lepra peccati, dolebo quod pauci carne Christi mundari velint ; tanguntur quidem sed vix credunt. Iesus vult et potest poenitentes mundare ; at ipsi defectu fidei humilis non percipiunt effectum contactus eucharistici.

Porro Iesus vetuit, et quidem severis et gravibus verbis, *commina-*

tus est (Mc.), miraculum pervulgare statimque abire iussit leprosum ad sacerdotem, ut se mundatum esse ostenderet, et sacerdotibus in testimonium sanationis oblationem faceret, quam praescribebat Leviticus (14. 1-32). Sacerdotes illi iudaei ex signo patrato confirmari poterunt in fide Messiae, quem nuntiaverat Ioannes Baptista; sed longe secus ac plebs dispositi sunt: honores corrumpunt eorum mores.

C. Perambulabat autem magis sermo de illo; et conveniebant turbae ut audirent, et curarentur ab infirmitatibus suis. Ipse autem secedebat in desertum et orabat. (Lc.).

Leprosus, prae gaudio et grati animi affectu et prae zelo gloriae Iesu, sanationem in silentio premere nequit, *et egressus coepit praedicare et diffundere sermonem* longe lateque, *ita ut iam non posset Iesus manifeste introire in civitatem* (Mc.). De caetero res non poterat latere diu, cum mox relinurus esset leprosus ad suos. Voluerat autem Iesus effugere commotionem, in civitate ex hoc miraculo nascenturam; coactus est itaque *foris in desertis locis* degere, et tamen *conveniebant ad eum undique aegroti* (Mc.); quare *secessit in desertum et orabat*. Voluerat forte etiam impedire, imponendo silentium leproso, ne accusaretur a sacerdotibus quasi honorum et triumphus publici appetitor.

Quidquid sit, sive non levi culpa vacaret miser ille, gaudii impotens, sive plene excusatus a Iesu fuerit, considerabo fugam laudis hominum et amorem solitariae orationis, quae apparet hic in vita publica Iesu. *Secebat in desertum et orabat*. Solitudo et oratio commendatur nobis exemplo Christi. Vita apostolica duplici hoc adiumento carens, illusioni et periculis obnoxia est. « Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo reddi. Hoc saepe experimur » (Th. Kemp. I. 20).

Iesus orationem quidem laudis sed etiam petitionis orationem offerebat Patri suo coelesti; ut homo enim servabat debitum ordinem naturae humanae ad divinam, seu virtutem religionis eiusque exercitum in Patris sui gloriam colebat; petitione vero impetrabat plura quae Patris providentia cum eius oratione connexuerat. Ministri autem Christi, nisi cum Deo quasi eius instrumenta fuerint coniuncti, legatione sua minus utiliter sibi aliisque fungi solent. Examinabo utrum spiritu orationis valeam, utrum mente cum Deo coniunctus, eius gloriam cogitem, actu prosequar et efficaciter procurem.

1 pr. Contemplabor Iesum in domo Simonis et paralyticum in lecto iacentem coram eo.

2 pr. Petam gratiam fidei magnae in potestatem Iesu.

A. *Et factum est in una dierum, et ipse sedebat docens. Et erant pharisaei sedentes et legis doctores, qui venerant ex omni castello Galilaeae et Iudaeae et Ierusalem; et virtus Domini erat ad sanandum eos. Et ecce viri portantes in lecto hominem, qui erat paralyticus; et quaerebant eum inferre et ponere ante eum. Et non inveniunt quae parte eum inferrent prae turba, ascenderunt supra tectum, et per tegulas summiserunt eum cum lecto in medium ante Iesum (Lc.).*

In domo Simonis, in urbe Capharnaum (Mc.), sedet Iesus docens, circumdatus pharisaeis et scribis, etiam ex Ierosolymis a synedrio missis, qui virtutem miraculorum et doctrinam eius explorarent. In consessu adeo illustri Iesus suam auctoritatem manifestare voluit. Impleta erat domus, et convenerat turba tanta ut neque ad ianuam (Mc) accedere posset. Paralyticus autem affertur decumbens lecto, quem cum per ianuam inferre non possint, per scalam exteriores qua ad tectum planum ascendebatur, evehunt; cumque fenestra in medio tecti posita arctior sit quam ut lectus per eam demitti valeat, tectum, quantum opus est, nudant, tegulas aliquot removendo, et ita demum lectum et infirmum in eo iacentem funibus demittunt ante pedes Iesu.

Ex conatu prorsus insueto patet quanto desiderio, quanta spe sanationis teneretur infirmus. Neque eius causa tantum, sed etiam intuitu pharisaeorum sanare eum voluit Iesus. An fides mea etiam difficilia mihi suadet ut Iesu auxilia impetrem? An fideles simili desiderio salutis trahuntur ad domum Dei, ad *tabernaculum Dei cum hominibus*? (apoc. 21. 3).

B. *Et videns Iesus fidem illorum, dixit paralytico: Confide, fili: remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam de scribis dixerunt intra se: Hic blasphematur. Et cum vidisset Iesus cogitationes eorum, dixit: Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata tua, an dicere: Surge et ambula? Ut autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, tunc ait paralytico: Surge, tolle lectum tuum et vade in domum tuam (Mth.).*

Patefit primum malitia et iniquitas scribarum: *virtute Domini ad sanandum* (Lc.) pollere Iesum norunt; at quoniam potestatem remittendi peccata exercet, blasphematores dicunt. Recte quidem iudicant, cum dicunt: *Quis potest dimittere peccata nisi solus Deus?*

(Lc.) sed quomodo blasphemare decernunt, quem Deus signis approbat et prophetam esse confirmat? Quam benigne tamen eos habet Iesus! revelat ipsis cogitationes eorum et ita se probat scrutatorem cordium: dein non falso sed vere dici remissa esse paralytici peccata probat miraculo sensibili, subitaneo; ex verificata assertione sua sanationis corporalis, demonstrat credendum esse sibi asserenti remissionem invisibilem. Simul dicendo se Filium hominis, doctoribus Ieris in verbo Dei versatis revocat in mentem locum messianicum Danielis, ubi apparet *quasi filius hominis*, cui *Antiquus dierum dedit... potestatem et honorem et regnum* (Dan. 7. 13).

Utramque potestatem, Dei et eius cui a Deo delegatur propriam, exercet Iesus, mirabilem utramque; maior tamen est potestas remittendi peccata, quam ordinariam constituet aliquandò in sua Ecclesia. Compatiar scribis invidis, compatiar et incredulis nostris qui eam negant vel spernunt. Quomodo ipse ea utor in meam sanationem spiritualem? An eodem amore, eadem dignitate qua Iesus, dico miseris peccatoribus: « Ego te absolvo »?

C. Et confestim consurgens coram illis, tulit lectum in quo iacebat et abiit in domum suam magnificans Deum. Et stupor apprehendit omnes, et magnificabant Deum, et repleti sunt timore, dicentes: Quia vidimus mirabilia hodie (Lc.).

Contemplabor prope Iesum scribas stupentes, sed tacentes ... paralyticum lecto onustum et gaudio magnificantem Deum ... et prope domum turbam, timore repletam quasi in praesentia maiestatis et potentiae divinae, sed glorificantem etiam opus mirabile: *quia nunquam sic vidimus* (Mc.) et *quia Deus dedit talem potestatem hominibus* (Mth.).

Et ego mirabor et laudabo Deum et Verbum eius, qui *Filius hominis* factus, divinam suam virtutem exserit in bonum corporis et animae. Paralyticus, coram Iesu sanctissimo, correptus dolore de peccatis suis, quibus forte in poenam aegritudinem meruerat, remissionem et praeterea sanitatem adeptus est. Quot beneficia ego in corpore et praesertim in anima recepi, quibus fruor, benefactoris oblitus!

1 pr. Contemplabor Iesum invitante Matthaum.

2 pr. Petam gratiam eum sequendi et ex eius doctrina proficiendi.

A. *Et egressus est rursus ad mare, omnisque turba veniebat ad eum; et docebat eos, et cum praeteriret, vidit Levi sedentem ad telonium, et ait illi: Sequere me. Et surgens secutus est eum.* (Mc.)

Ex Capharnaum et ex domo Simonis, ubi paralyticum peccatis dimissis sanaverat, Iesus clam, ut videtur, subduccens sese turbis, rursus tendit ad lacum, unde vocaverat quatuor discipulos in sequelam. Quantum vocaturus non iam piscatorem sed negotiatorem, ad mare exit eosque docet qui iuxta mare versantur, lucro et negotiis intenti, neque audierunt verbum Dei in ipsa urbe. Ibi telonium habebatur, in quo tributa solvebant qui commercio maritimo dediti erant. Publicani vocabantur qui vectigalia a fisco conducebant, divites et equestris plerumque ordinis cives romani; hi autem vectigalibus exigendis praeponere solebant portitores, minoris conditionis: utrosque oderant iudaei, tum quod imperatori romano servirent, tum quod mercatores et itinerantes vexare solerent; utrosque exoso publicanorum nomine vocitabant. Praeteriens autem Iesus, videt quemdam Levi, filium Alphaei, telonio assidentem, eumque intuens, brevi verbo iubet: *Sequere me*. Qui *relictis omnibus surgens secutus est eum* (Lc.), fuitque postmodum electus apostolus sub nomine Matthaei.

Profecto dum unum ex invisibilibus illis hominibus sibi comitem adiungit, Iesus ostendit omnia praecudicia et odia iudaica spernenda esse; quare, ut *publicanorum et peccatorum amicus* (Mth. 11. 19), probro habebitur ab adversariis regni sui. Meditabor etiam de vocatione S. Matthaei, quomodo iussus potius quam invitatus sequatur quantumvis indignus, et reflectam ad meam vocationem et sequelam.

B. *Et factum est, discumbente eo in domo, ecce multi publicani et peccatores venientes discumbebant cum Iesu et discipulis eius. Et videntes pharisaei dicebant discipulis eius: Quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester? At Iesus audiens ait: Non est opus valentibus medicus, sed male habentibus; cunctes autem discite quid est: Misericordiam volo et non sacrificium; non enim veni vocare iustos sed peccatores.* (Mth.)

Fecit ei convivium magnum Levi in domo sua (Lc.), et Iesus accubuit cum discipulis suis et publicanis et peccatoribus illuc invitatis, amicis quippe et sociis Matthaei, in emporio eodem viventibus. Quos cum viderent convivantes, scandalizantur qui a partibus pharisaeorum erant; non tamen audentes Magistrum interpellare, discipulos interrogant; at Magister pro discipulis respondet se medicum missum

esse ad aegrotos, nec discernere inter aegrotos, et remittit eos ad prophetam Osee (6. 6) sive ad verbum Domini dicentis : *Misericordiam, dilectionem volo, sacrificium et cultum externum sine misericordia respuo* ; proinde docet damnari a Deo durum animum quo se gerunt erga peccatores, et addit se venisse pro peccatoribus ad Deum reducendis. Omnes autem homines sunt peccatores, *natura filii irae* (eph. 2. 3) divinae ; *omnes enim peccaverunt et egent gloria Dei* (rom. 3. 23), destituti iustitia quam Deus glorificet. Non dantur iusti ulli, ait Iesus, quos vocare non debeam : *Veni vocare peccatores*, i. e. omnes.

Digna Deo benignitas, quam blasphemando negabant pharisaei : *opus enim manuum eius sunt universi* (Iob. 34. 19). Laudabo eum, dicens : *Constituisti eum super opera manuum tuarum* (ps. 8. 7 ; hebr. 2. 7), vere *Salvatorem mundi* (Io. 4. 42). Despectos a mundo, peccatores pessimos non despiciam, oves errantes quaecumque omnes.

C. *At illi dixerunt ad eum : Quare discipuli Ioannis ieiunant frequenter, et obsecrationes faciunt, similiter et pharisaeorum ; tui autem edunt et bibunt. Quibus ipse ait : Numquid potestis filios sponsi, dum cum illis est sponsus, facere ieiunare ? Venient autem dies cum ablatus fuerit ab illis sponsus, tunc ieiunabunt in illis diebus. Dicebat autem et similitudinem ad illos : Quia nemo commissuram a novo vestimento immittit in vestimentum vetus ; alioquin et novum rumpit, et veteri non convenit commissura a novo. Et nemo mittit vinum novum in utres veteres ; alioquin rumpet vinum novum utres, et ipsum effundetur, et utres peribunt ; sed vinum novum in utres novos mittendum est, et utraque conservantur. Et nemo bibens vetus, statim vult novum ; dicit enim : Vetus melius est.* (Lc.)

Alii ex adstantibus opponunt austeritatem discipulorum Ioannis rationi vitae communis, quam ducunt discipuli Iesu. Respondet Iesus non improbando austeritatem, quam imo exercebunt discipuli post ipsius mortem, sed ostendendo suam inter eos praesentiam non postulare luctum ieiunii ; Ipse enim sponsus est, a Ioanne Baptista auditus et indicatus (Io. 3. 29) ; amici autem et sodales sponsi solent in huius nuptiis esse hilares. Addit comparationes ad ostendendum novum foedus, messianicum videlicet (Ier. 31. 31) distinguendum esse a vetere, sicut in oeconomia domestica novum pannum non assnitur veteri detricto, et vinum novum non mittitur in utres veteres. Novum foedus, nova lex similiter novam normam, alium spiritum habet ac vetus testamentum. Observat tandem Iesus novitatem Evangelii sui displicere iis qui ex consuetudine nimis adhaerent vetustati, hanc dicentes bonam, sicut bibenti vinum vetus, quod bonum est, non placet statim novum.

1 pr. Contemplabor prope templum Iesum, dum ad miserum paralyticum accedit.

2 pr. Petam ut me etiam ab infirmitatibus animae sanet.

A. *Post haec erat dies festus iudaeorum, et ascendit Iesus Ierosolimam. Est autem Ierosolymis Probatica piscina, quae cognominatur hebraice Bethesda, quinque porticus habens. In his iacebat multitudo magna languentium, caecorum, claudorum, aridorum, expectantium aquae motum. Angelus autem Domini descendebat secundum tempus in piscinam, et movebatur aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquae, sanus fiebat a quacumque detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi, triginta et octo annos habens in infirmitate sua.*

Phase Domini, scilicet pascha incipiebat quarta decima die mensis primi (martii-aprilis) *sub vesperam* (lev. 23. 5). Appropinquante hoc praecipuo totius anni festo, ascendit Iesus pro more suo ad urbem sanctam. Ibi anno superiore mundaverat templum a profanatione; iam auctoritate sua utetur ad observantias pharisaicas condemnandas, et hac occasione divinitatem suam asseret. Occasio autem fuit sanatio paralytici prope templum in die sabbati.

Contemplabor Iesum accedentem ad portam gregis seu prope forum, in quo vendi solebant pecora pro sacrificiis; ibi in quinque porticibus Bethesda seu domus beneficentiae videt iacentes aegrotos, qui expectant donec moveatur et ebulliat aqua fontis benefici; unus tantum immitti in fontem angustum, ut videtur, poterat, et partim virtute naturali aquae, partim angeli ministerio invisibiliter agentis sanabatur. Cum eo contemplabor miseros infirmos et compatiar; singulariter inspiciam illum infirmum paralysi laborantem a triginta et octo annis. Quot miseras induxit peccatum originale in hunc mundum! Magis tamen compatiar infirmitatibus spiritualibus, quibus tot animae languent. Nonne etiam mea infirmatur?

B. *Hunc cum vidisset Iesus iacentem, et cognovisset quia iam multum tempus haberet, dicit ei: Vis sanus fieri? Respondit ei languidus: Domine, hominem non habeo, ut cum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam: dum venio enim ego, alius ante me descendit. Dicit ei Iesus: Surge, tolle grabatum tuum, et ambula. Et statim sanus factus est homo ille: et sustulit grabatum suum et ambulavit.*

Misericordia praecipue movetur Iesus super infirmo triginta octo annorum. Non dubitat de sanationis desiderio, cuius testimonium est quotidianus ad piscinam miraculosam reditus; interrogat tamen, ut excitet eius desiderium et spem augeat. Deerat infirmo adiutorium;

hominem non habebat. Misertus Iesus iubet surgere, grabatum tollere et ambulare. O divina virtus verbi Iesu !

Spirituali sensu applicans rem, morbos animi mei considerabo. Quid deest ut sanus et sanctus fiam ? Fontes salutare gratiae invenio in sacramentis. An deest mihi adiutor ? *Vae enim soli, quia cum ceciderit non habet sublevantem se* (eccl. 4. 10). An recurro ad confessorium mihi et sanctificationi meae devotum ? Si forte desit mihi optimus et sanctus vir talis, nonne Iesum habeo ? Si *corpus*, quod *aggravat animam* (sap. 9. 10) et est grabatum animae, Iesu iubente, animose tollam et ambulem sequens eum, nonne sanabor, et aquis salutaribus, *fonte saliente in vitam aeternam* (Io. 4. 14) satiatus, salutem animae servabo ?

C. *Erat autem sabbatum in die illo. Dicebant ergo iudaei illi qui sanatus fuerat : Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum tuum. Respondit eis : Qui me sanum fecit, ille mihi dixit : Tolle grabatum tuum, et ambula. Interrogaverunt ergo eum : Quis est ille homo qui dixit tibi : Tolle grabatum tuum, et ambula ? Is autem qui sanus fuerat affectus, nesciebat quis esset : Iesus enim declinavit a turba constituta in loco. Postea invenit eum Iesus in templo, et dixit illi : Ecce sanus factus es : iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Abiit ille homo, et nuntiavit iudaeis quia Iesus esset qui fecit eum sanum.*

Lex mosaica praecipiebat sanctificationem sabbati (ex. 20. 8) ; Ieremias autem propheta dixerat : *Custodite animas vestras et nolite portare pondus in die sabbati, . . et nolite onerare olera de domibus vestris in die sabbati* (Jer. 17. 21). At Iesu, vero Deo, competeabat sane potestas dispensandi a lege ; et revera caritatis et misericordiae causa, inserat paralyticum tollere lectum suum. Ille autem obediverat, Iesum quidem ignorans, qui statim declinaverat in templum, sed Deo confidens, cuius solius potestate sanari potuerat. Unde corripiendus non erat infirmus. Postea redux in templum, Iesum cognovit, et gloriam ipsi reddens, passim nuntiavit eum esse sanationis auctorem. Porro simul cum sanitate corporis remissionem peccatorum acceperat, monitusque fuerat : *Noli amplius peccare* : nam in peccati poenam obvenerat ei prior infirmitas ; si reincideret, deterior poena imminebat.

Considerans varia haec, aliquem fructum animae meae colligam. Sanus et sanctus factus, cur volo peccare ? Iesus est qui me fecit sanum : vae, si *deterius aliquid contingat* !

- 1 pr. Accedam ad Iesum cum iudaeis, sed recto corde eum audiam.
 2 pr. Petam gratiam confirmandi fidem in eius divinitatem.

A. Propterea persequabantur iudaei Iesum, quia haec faciebat in sabbato. Iesus autem respondit eis : Pater meus usque modo operatur, et ego operor. Propterea ergo magis quaerebant eum iudaei interficere, quia non solum solvebat sabbatum, sed et Patrem suum dicebat Deum, aequalem se faciens Deo.

Iesus in spiritu misericordiae, et eo iubente paralyticus, videbantur solvisse sabbatum. Atqui Deus olim per Moysen iusserat obrui lapidibus hominem quemdam, qui collegerat ligna in die sabbati (num. 15. 32-36). Ad necem itaque se quaerentibus, respondet Iesus se operatum esse miraculum in die sabbati, quia licet sabbatum institutum fuisset ad normam quietis Dei post opus sex dierum, tamen non ita requiescebat divinus Pater ut opus suum non conservaret eadem potestate et eodem quasi labore quo creaverat. Iudaei perspicue intellexerunt eius responsum, et concluderunt eum se aequalem facere Deo Patri et se aeterni Patris Filium asserere. Nisi Iesus miraculo, utpote divinae potestatis testimonio, confirmasset hoc suum assertum, pro impio blasphematore habendus erat, et secundum legem morte plectendus : *Qui blasphemaverit nomen Domini, morte moriatur* (lev. 24. 16). E contra, facto insigni illo miraculo, omnino credendus erat verus Dei Filius. Porro neque uno verbo vel paucis se Deum esse asseret, sed multis iam asseret et probabit.

In genua procumbens, in spiritu et veritate adorabo Iesum, veniam petens et misericordiam pro blasphemis et incredulis qui eum negant esse Deum, et iam reverentia maxima audiam doctrinam eius de sua divina cum Patre aeterno consubstantialitate.

B. Respondit itaque Iesus, et dixit eis : Amen, amen dico vobis : non potest Filius a se facere quidquam nisi quod viderit Patrem facientem ; quaecumque enim ille fecerit, haec et Filius similiter facit. Pater enim diligit Filium et omnia demonstrat ei quae ipse facit : et maiora his demonstrabit ei opera, ut vos miremini. Sicut enim Pater suscitavit mortuos et vivificat, sic et Filius, quos vult, vivificat. Neque enim Pater iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit Filio, ut omnes honorificent Filium sicut honorificant Patrem. Qui non honorificat Filium, non honorificat Patrem qui misit illum.

Audiam et, si intelligere nequeam, credam quod revelat mihi Filius Dei. Docet me potestatem suam esse eandem ac potestatem Patris, et se nihil facere quod non ex operatione identica procedat. Loquitur videlicet de natura sua divina. Sed sicut naturam divinam

accepit relatione originis et generationis aeternae communem cum Patre, ita cognitionem, potestatem et operationem a Patre accepit. *Via*et Filius et cognoscit in Patre seu in essentia divina sibi a Patre communicata; aliis verbis Pater *demonstrat* Filio operationem divinam. Huiusmodi opus fuit sanatio paralytici; maiora huiusmodi factururus est Iesus; vitam enim quam dedit creando, reddet resuscitando mortuos, et mirabuntur iudaei resurrectiones mortuorum. Verumtamen praeter illam operationem divinam cum Patre communem, a Patre missus in mundum et Filius hominis factus, accepit potestatem iudicis, quam in natura sua humana aliquando exercebit. Hanc potestatem non exercebit Pater; eam dedit Filio hominis, ut homines glorificent Filium incarnatum, iudicem venturum.

Considerando haec, laudabo Patrem et Filium propter magnam gloriam. Ad Filium autem a Deo Patre missum dicam: „Iudex crederis esse venturus, Deus verus de Deo vero „.

C. Amen, amen dico vobis, quia qui verbum meum audit et credit ei qui misit me, habet vitam aeternam, et in iudicium non venit, sed transiit a morte in vitam. Amen, amen dico vobis, quia venit hora, et nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei: et qui audierint, vivent; sicut enim Pater habet vitam in semetipso, sic dedit et Filio habere vitam in semetipso, et potestatem dedit ei iudicium facere, quia Filius hominis est. Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei; et procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitae; qui vero mala egerunt, in resurrectionem iudicii. Non possum ego a meipso facere quidquam. Sicut audio, iudico: & iudicium meum iustum est, quia non quaero voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me.

De iudicio quod aliquando exercebit loquens, Iesus sermonem habet de auctoritate sibi a Patre commissa: qui ipsum audit et Patri eius credit, eo ipso quod credit misso, iudicem formidare non debet; nam talis, in gratia constitutus, vitam habet supernaturalem. Venit enim hora et adest, cum peccatores e morte peccati ad vitam gratiae transeunt. Filius enim Dei, vitam in semetipso habens a Patre acceptam, vitam divinam conferre potest, quia missus est ad hoc; et ex opposito morte aeterna damnare potest eos qui, illam vitam gratiae spernentes, cum non audient. Appropinquat dies in qua iudex sedebit, alios resuscitans a morte corporali ad gloriam vitae aeternae, quoniam in gratia bene egerunt, alios resuscitans ad iudicium seu condemnationem et mortem aeternam, quia male egerunt. Sententia autem utraque iusta erit, quia voluntas eius divina nulla alia est quam identica voluntas Patris.

1 pr. Accedam ad Iesum cum iudaeis, sed recto corde eum audiam.

2 pr. Petam gratiam fidei et humilitatem, ne sim incredulus Verbo.

A. *Si ego testimonium perhibeo de meipso, testimonium meum non est verum. Alius est qui testimonium perhibet de me : et scio quia verum est testimonium, quod perhibet de me. Vos misistis ad Ioannem : et testimonium perhibuit veritati. Ego autem non ab homine testimonium accipio : sed huc dico ut vos salvi sitis. Ille erat lucerna ardens et lucens ; vos autem voluistis ad horam exsultare in luce eius. Ego autem habeo testimonium maius Ioanne.*

Iudaei hactenus ad testimonium, quod Iesus perhibuit de sua cum Patre operatione identica et de sua vivificandi et iudicandi potestate, increduli manent. Per modum concessionis sinit eos hoc testimonium pro invalido habere : aliud ipsis proponet omnino validum et perspicuum. Imo concedit seu permittit eos parvi habere testimonium Ioannis ; hoc testimonio, humano videlicet, niti non vult ; addit tamen in gratiam eorum qui Ioanni de Agno Dei testanti crediderunt, illum prophetam fuisse lucernam, non sub modio positam sed super candelabrum (Mth. 5. 15), lucentem et ardentem, eisque gratulatur quod in eius luce seu praedicatione Ioannis gavisi sunt. Maius tamen quam Ioannis testimonium se habere iam ostendet Dominus Iesus.

Quanta benignitas ! quam prudenter et clementer condescendit Iesus infirmitati et ignorantiae iudaeorum ! Nefas quidem erat repellere testimonium ipsius Iesu et Ioannis ; sed si duplici illo testimonio credere nollent, hortatur eos ut efficacius, invictum argumentum missionis, imo divinitatis suae accipiant. Exemplo mihi sit talis ratio persuadendi benigne, si rem habeam cum infirmis in fide.

B. *Opera enim, quae dedit mihi Pater ut perficiam ea, ipsa opera quae ego facio, testimonium perhibent de me, quia Pater misit me. Et qui misit me Pater, ipse testimonium perhibuit de me : neque vocem eius unquam audistis, neque speciem eius vidistis. Et verbum eius non habetis in vobis manens : quia quem misit ille, huic vos non creditis. Scrutamini Scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam aeternam habere : et illae sunt quae testimonium perhibent de me. Et non vultis venire ad me ut vitam habeatis.*

Iudaeis iam proponit opera sua miraculosa : adfuerunt sanationi paralytici in die sabbati, alia opera videbunt. Haec sunt Dei, per Iesum praeter leges communes operantis, testimonia ; haec opera facit Iesus Patris sui nomine et iussu. Proponit praeterea Scripturas, in quibus Deus de eo testatur per prophetas. Sane non evenient posthac quae in libro Exodi (3. 6 sqq.) accidisse leguntur ; ipse enim

Deus id nuntiavit iam non eventurum (deut. 18. 15-19) : non audient vocem Dei quam in monte Sina audivit Moyses, non videbunt Dei speciem, quam Moyses vidit ; sed *Prophetam de gente eorum suscitavit Dominus Deus* (ib.) ; hunc habent praesentem, ad hunc tamen nolunt venire, huic nolunt credere et ideo non habent Verbum Dei in se manens. Nam qui *confessus fuerit quoniam Iesus est Filius Dei, Deus in ipso manet* (1 Io. 4. 15) et Verbum eius ; e contra qui hoc non credit neque confitetur, nec Deum, nec Verbum eius, nec vitam habet.

Quot miseri, quibus Iesus hodieum dicere videtur : *Et non vultis venire ad me ut vitam habeatis !* An ego ad eum venio, *ut vitam habeam et abundantius habeam ?* An conor omnes adducere ad Iesum ? Ipse solus est *resurrectio et vita* (Io. 11. 25).

C. *Claritatem ab hominibus non accipio. Sed cognovi vos quia dilectionem Dei non habetis in vobis. Ego veni in nomine Patris mei et non accipitis me : si alius venerit in nomine suo, illum accipietis. Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis, et gloriam, quae a solo Deo est, non quaeritis ? Nolite putare quia ego accusaturus sim vos apud Patrem : est qui accusat vos Moyses, in quo vos speratis. Si enim crederetis Moysi, crederetis (forsitan) et mihi : de me enim ille scripsit. Si autem illius litteris non creditis : quomodo verbis meis credetis ?*

A Deo, non ab hominibus, testimonium habet et manifestatur Iesus, neque tamen accipitur. Rationem porro incredulitatis iudaeorum aperit : 1° Deum, in cuius nomine venit Iesus, non diligunt : ideo quoniam alium falsum prophetam, deceptorem, non Dei sed suo nomine se offerentem et terrena promittentem, accipient ; coelestia vero et divina praedicantem spernunt. 2° Dei gloriam, et eam quam humilibus suis servis tribuit gloriam non quaerunt, sed glorificari volunt ab hominibus.

Considerabo quam vere haec hodieum multos avertant a fide. Deo sese subiicere, seipsum abnegare debet, qui salutem suam operari cupit ; procul a fide sunt superbi contemptores Dei, qui *“ propter pharisaeos non confitentur, ut e synagoga hominum non eiiciantur, et diligunt gloriam hominum magis quam gloriam Dei ”* (Io. 12. 42, 43). Habebunt accusatores ad Dei tribunal testes Dei, prophetas et *ministros sermonis* (Lc. 1. 1) Christi.

Humilitatem praedicabo, sed et colam et evolvam in corde meo : illa enim virtus praeparat et tuetur fidem. *Initium vero omnis peccati et incredulitatis est superbia* (eccli. 10. 15) et inordinatus *“ amor sui usque ad contemptum Dei ”* (S. Aug.).

1 pr. Videbo Iesu discipulos, in sabbato spicas vellentes, — Iesum manum aridam in sabbato sanantem.

2 pr. Petam gratiam intelligendi spiritum Iesu.

A. Factum est autem in sabbato secundo primo, cum transiret per sata, vellebant discipuli eius spicas et manducabant confricantes manibus. Quidam autem pharisaeorum dicebant illis : Quid facitis quod non licet in sabbatis ? Et respondens Iesus ad eos, dixit : Nec hoc legistis quod fecit David, cum esurisset ipse et qui cum illo erant ? quomodo intravit in domum Dei, et panes propositionis sumpsit et manducavit et dedit his qui cum ipso erant : quos non licet manducare nisi tantum sacerdotibus ? (l.c.)

In sabbato paschali Iesus sanaverat paralyticum ; post pascha, sabbato forsitan primo post secundam diem azymorum, qua die manipulus spicarum, primitiae messis, offerebantur Domino et iam de messe nova comedere licebat, Iesus cum discipulis ambulans per sata, sinit eos de spicis novis manducare. Scandalizantur pharisaei, non quod vellant ex agro spicas, sed quod id in die sabbati faciant. Esuriebant quippe discipuli. Similiter David cum servis suis esuriens manducaverat panes propositionis, violans ex necessitate legem, quae solis sacerdotibus reservabat panes sacros. Hoc exemplo suos excusat Iesus, qui nullam legem sed pharisaicam interpretationem legis de servando sabbato transgrediebantur.

Considerabo discrimen spiritus Christi et spiritus pharisaici ; natura et amore proprio ducti interpretantur dure legem divinam, litteram severe applicantes, mentem legislatoris violantes. Suos excusat Christus, et benevole quidem increpat phariseos seu potius eos docet ; postea pervicaces factos increpabit durius et ab eorum fermento cavendum esse palam dicet.

Quaenam est mea ratio interpretandi dicta et facta proximi ? Quomodo corripo inferiores ? an in spiritu lenitatis, quamdiu malam voluntatem non deprehendo ?

B. Aut non legistis in lege quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant et sine crimine sunt ? Dico autem vobis quia templo major est hic. Si autem sciretis quid est : Misericordiam volo et non sacrificium, nunquam condemnassetis innocentes. Dominus enim est Filius hominis etiam sabbati (Mth.)

Plura ad discipulorum excusationem addit Iesus apud Matthaeum, quibus et suam divinam auctoritatem manifestat.

In templo hierosolymitano etiam, die sabbati, fiebat, imo duplicabatur sacrificium quotidianum (num. 28. 9) et plura in famulatum

Dei agebantur; in his violabatur sine crimine lex sabbati; at si in templo praesens erat speciali modo Deus, multo maius templo est corpus Christi, in quo *inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter* (col. 2. 9); unde quod ministris templi licet, id multo magis licere ministris suis asserit Christus. Praeterea, si iudaei spiritum Domini novissent, qui misericordiam anteposit omnibus et etiam sacrificiis, non condemnassent discipulos Filii hominis; ipse porro est etiam dominus sabbati neque reprehendit suos discipulos quod sabbatum violaverint.

Audiens magistrum meum, adorabo templum divinitatis, dominum sabbati, et adhaerebo praecepto caritatis et misericordiae, ne contingat mihi *condemnare innocentes*.

C. *Factum est autem et in alio sabbato, ut intraret in synagogam et doceret. Et erat ibi homo, et manus eius dextra erat arida. Observabant autem scribae et pharisaei si in sabbato curaret, ut invenirent unde accusarent eum. Ipse vero sciebat cogitationes eorum: et ait homini qui habebat manum aridam: Surge et sta in medium. Et surgens stetit. Ait autem ad illos Iesus: Interrogo vos, si licet sabbatis benefacere, an male? animam salvam facere an perdere? Et circumspectis omnibus, dixit homini: Extende manum tuam. Et extendit, et restituta est manus eius (Lc.).*

Pharisaei doctrinam Iesu de servanda sabbati lege acceperant auribus, corde repulerant: quod paucis postea diebus manifestant. Iesus de industria in publico conventu hominem sanat, exsiccata vel paralyti contractam manum ei restituendo sanam. Ipsi forsitan adduxerant hunc miserum insidiasque struebant Magistro; quaerebant enim unde accusarent Iesum.

Eorum superbiam deprimit Iesus, ostendens etiam sabbato licere benefacere, illum vero male facere qui in die Domini fratri non auxiliatur: *Quis ex vobis homo qui habeat ovem unam, et si ceciderit haec sabbatis in foream, nonne tenebit et levabit eam? Quanto magis melior est homo ovis (Mth.)?* Mox, oculis et vultu eos severe circumspiciens, sanat hominem.

Mirabor potentiam et benignitatem Iesu et dicam: O Domine, aridam ad opus manum meam sanare digneris.

1 pr. Contemplabor Iesum et sequar eum orantem et apostolos eligentem.

2 pr. Gratiam petam cognoscendi et sequendi eum.

A. *Ipsi autem pharisaei repleti sunt insipientia et colloquebantur ad invicem quidnam facerent Iesu (Lc.).*

Miracula Iesu pharisaeos, malae fidei superbiaeque induratae reos, in furem et amentiam agunt; Dominus, qui novit superbiam et nequitiam cordis (1 reg. 17. 28) eorum, benigne eos primum habuerat; sed perveraciter denuo confusione eorum turba in synagoga replevit; ipsimet sibi contumeliam et confusionem meriti erant. En igitur regni mosaici principes: incipiunt Messiam persequi et seipsos reprobare: *Exeuntes... consilium faciebant adversus eum quomodo perderent eum* (Mth.). *Cum herodianis*, ait Marcus, *consilium faciebant*, sc. cum fautoribus Herodis idumaei, qui in Galilaea dominabatur, quem religionis causa abhorrebant. Utinam Iesum secuti essent! at Iesus requirit discipulos humiles, Deo subditos suique contemptores: alios quaeret iam, quos novi regni constituat aliquando duces. Illi autem sanguinem eius sitientes, frustra eum persequentur, donec veniat hora eorum. *Iesus autem sciens recessit inde* (Mth.).

Comparabo hodiernos adversarios Christi, insipientia repletos cum pharisaeis obstinatis. *Obscuratum est insipiens cor eorum: dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt* (rom. 1. 21-22). Obedientiam, humilitatem erga Deum commendabo saepe fidelibus: ipsemet colam has virtutes studio sincero. Quos enim Iesus vocat ad apostolatam, in illis virtutibus insignes esse vult et omnino a mente pharisaica alienos.

B. *Factum est autem in illis diebus, exiit in montem orare et erat pernoctans in oratione Dei (Lc.).*

Contemplabor Iesum vespere secedentem ut solus oret in solitudine montis deserti, totamque noctem ibi degentem. « Orat Dominus non ut pro se obsecret, sed ut pro me impètret; species tibi datur, forma praescribitur quam debeas aemulari. Quid enim te pro salute tua facere oportet, quando pro te Christus in oratione pernoctat? Quid te facere convenit, cum vis aliquod pietatis officium adoriri, quando Christus, missurus apostolos, oravit prius? (S. Ambr.) Exemplum praebet etiam iis qui ecclesiastica munera conferunt, ut ad Deum prius oratione recurrant.

Examinabo me utrum sim vir orationi deditus. *Oratio humiliantis se nubes penetrabit* (eccl. 35. 21) « Pulsis procul torporibus, surgamus omnes ocius, et nocte quaeramus Deum, Propheta sicut praecipit »

eligit apostolos.

Lc. 6. 11-16; Mth. 12. 14; 10. 2-4; Mc. 3. 6; 13-19.

(Hymn. ad matut.) *Memor fui nocte nominis tui, Domine, et custodivi legem tuam* (ps. 118. 55). Considerabo exemplar quod mihi monstratur in monte orationis; studebo imitari collectionem animi et demissionem qua Iesus, in *forma serri* quam *accepit* (phil. 2. 7), Deum Patrem adorat.

C. *Et cum dies factus esset, vocavit discipulos suos et elegit duodecim ex ipsis (quos et apostolos nominavit): Simonem, quem cognominavit Petrum, et Andream fratrem eius, Iacobum et Ioannem, Philippum et Bartholomaeum, Matthaeum et Thomam, Iacobum Alphai et Simonem qui vocatur Zelotes, et Iudam Iacobi, et Iudam iscariotem, qui fuit proditor* (Lc.).

Inter multos discipulos, qui per annum et amplius secuti fuerant, paucos eligit Iesus, ordinem hierarchicum iam adumbrans, quem in regno suo constituere cogitat: duodecim eligit: duodecim fuerant patriarchae, duodecim *principes tribuum* (num. 1. 5), eundem instituit numerum *apostolorum*, quos se. mittet, sua ipsius auctoritate legatos. Plures antea ex eis vocaverat hoc ordine: Andream et Ioannem, Simonem Petrum, Philippum, Nathanaël sive Bartholomaeum, Levi sive Matthaeum; his quinque adiungit e multis discipulis alios septem, alterum Simonem cognomine zelotem vel cananaeum, Iudam Iacobi vel Thaddaeum etc. Nominum duodecim seriem tres evangelistae inchoant a Simone, nominis significatione et dignitate primo omnium ac praecipuo: hac probabilius occasione inditum ei fuit nomen Cephae vel Petri; alteris duobus Iesus imposuerat cognomen Beanaerges, filios tonitruī eos vocans sive ob ferventem zelum sive quia cum Petro testes futuri erant transfigurationis in monte Thabor, contemplatores maiestatis divinae et auditores vocis Dei Patris, *vocis Domini confringentis cedros* (ps. 28. 5). Omnes, praeter Iudam, ex Karioth oppido in tribu Iuda, oriundum, erant galilaei: in qua regione Iesus maiorem quam in Iudaea fidem invenit; solus Matthaeus, utpote publicanus, ditior fuerat; plerique ex piscatorum familiis erant.

Reflectam ad eorum conditionem. Quis et quos, quam humiles, vocavit futuros apostolos! Quare hos vocavit? *Vocavit ad se*, respondet Marcus, *quos voluit ipse*. Quare me vocavit?... Cur vocat Iudam, proditorem? Tunc bonus erat, praesciebat Iesus se ab eo prodendum; sed nomen fecit angelos et homines, quos praesciebat peccaturos? Ipsorum est culpa et abusus arbitrii quod peccent et prodant: Deus tamen eorum malo ad bonum utitur; Iudae prodicione utetur Iesus ut *tradat semetipsum pro me* (gal. 2. 20). *Vae tamen illi per quem scandalum venit!* (Mth. 18. 7).

1 pr. Contemplabor turbam innumeram in littore maris galilaei et Iesum descendentem ad eam.

2 pr. Gratiam petam cognoscendi eius caritatem et mansuetudinem, easque imitandi.

A. Et descendens cum illis, stetit in loco campestri, et turba discipulorum eius, et multitudo copiosa plebis ab omni Iudaea, et Ierusalem, et maritima, et Tyri, et Sidonis, qui venerant ut audirent eum et sanarentur a languoribus suis. Et qui vexabantur a spiritibus immundis, curabantur. Et omnis turba quaerebat eum tangere; quia virtus de illo exibat et sanabat omnes (Lc.).

De loco excelsiore, in quo pernoctaverat orans et selegerat duodecim apostolos, descendens in planitiem, Iesus circumdatur innumera turba non solum ex Galilaea, in qua versatur, sed etiam ex Iudaea et Idumaea et Peraea trans Iordanem et vicinia Tyri et Sidonis; imo abiit opinio eius in totam Syriam (Mth.); ex Decapoli etiam, quae ad Syriam, provinciam romanam erat adscripta, accurrerant multi in Galilaeam, ubi erat Iesus praedicans Evangelium regni et sanans omnem languorem et infirmitatem in populo (ib.).

Considerabo illam turbam et gaudebo cum Iesu Salvatore mundi.

Duo genera beneficiorum ab eo expectat populus: audire Evangelium regni, et impetrare liberationem a malo, a languoribus et a vexatione daemonum. Miraculis autem et beneficiis Iesus animos praeparabat ad sermonem audiendum. Intelligam *ministrum sermonis* (Lc. 1. 2) non posse se indifferentem praebere ad mala corporum et inopiam miseriamque populi. Providentia Dei per manus hominum providere voluit honestae conditioni omnium in hac vita et medelam ferre malis huius vitae, si minus per miracula, saltem per industriam caritatem.

Praesertim quidem ad virtutem sacratissimi eius corporis recurrebant illi miseri, quaerentes eum tangere. Oh! si haberem fidem! nonne virtus de illo corpore, templo divinitatis, exit hodieum? Sed sacerdotum et fidelium communicantium, « premit turba multorum, tangit fides paucorum » (S. Aug.). Fideles autem et iuvenes praesertim, tangendo et recipiendo Iesum, profecto liberi a spiritu immundo fiunt.

B. Et dixit discipulis suis ut navicula sibi deserviret propter turbam, ne comprimerent eum. Multos enim sanabat, ita ut irruerent in eum, ut illum tangerent, quotquot habebant plagas. Et spiritus immundi, cum illum videbant, proccidebant ei, et clamabant dicentes: Tu es Filius Dei. Et vehementer comminabatur eis ne manifestarent illum (Mc.).

Quanto numero et impetu ad Iesum ferri solerent miseri et auditores verbi, apparet ex eo quod Iesus naviculam sibi semper praesto esse velit, in quam se a nimis turbis recipiat; fuit haec sane Petri navicula, in quam ascenderat antea ut doceret plebem (med. 60). Si minister Christi sit vir *potens in opere et sermone* (Lc. 24. 19), accurrunt plebs fidelis interdum tanta ut spatia templi eam capere non valeant.

Spiritus immundi, qui dixerant antea: *Quid nobis et tibi, Iesu Nazarene? venisti perdere nos* (Lc. 1. 23), frequenter procidebant ante eum, in corpore eorum quos vexabant, clamantes eum esse Filium Dei. Licet autem ex timore verum fateri cogerentur, nolebat Iesus ab eis praedicari; neque etiam ipsi Iesu tempus advenerat publice asserendi suam divinitatem, praesertim extra synagogas et coram immensa multitudine. Quare frequenter comminabatur daemoni. Nolebat praepostere augere concitationem animorum et expectationem regni temporalis Messiae, quod perperam edocti sibi fluxerant filii Abrahae.

C. *Ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam dicentem: Ecce puer meus quem elegi, dilectus meus in quo bene complacuit animae meae; ponam Spiritum meum super eum, et iudicium gentibus nuntiabit. Non contendet neque clamabit neque audiet aliquis in plateis vocem eius; arundinem quassatam non confringet et linum fumigans non exstinguet, donec eiciat ad victoriam iudicium, et in nomine eius gentes sperabunt* (Mth.).

Tota ratio agendi Iesu, tam benigna erga turbas irruentes, tam mansueta erga pharisaeos sanguinem eius sitientes, speciem fert Messiae, quam descripserat Isaias loquens de servo Dei (42. 1 sqq.). Super Iesum Spiritus Domini descenderat ut *iudicium*, i. e. normam iusti et recte *gentibus proferret*. Illo *Spiritu lenitatis* (gal. 6. 1) imbutus, rixam et contentionem nescit, fragiles et debiles fovet, eos in quibus exstincta fere est fides confortat, donec iustitia vincat et regnet ubique. *Omnes viae tuae misericordia et veritas* (Tob. 3. 2), o Deus: *da Spiritum bonum potentibus* (Lc. 11. 13) *ut cognoscant te... et quem misisti Iesum Christum* (Io. 17. 3).

Ut cognoscam et imiter Iesum, conabor ingredi in sanctuarium cordis eius, ut discam ab eo; nam *mitis est et humilis corde* (Mth. 11. 29). Quae in eo describit Isaias, in mea ipsius ratione agendi referre satagam.

1 pr. Intuebor Iesum doctorem regni cœlorum et ex eius corde et ore divino accipiam verba vitae.

2 pr. Petam gratiam induendi spiritum eius.

A. *Videns autem Iesus turbas ascendit in montem, et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius, et aperiens os suum docebat eos dicens : Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum* (Mth.).

Iesus de montis altiore parte, in qua pernoctarat orans, descendit ad apostolos eligendos in partem paulo inferiorem ; de hoc latere montis descendit ad littus, et hinc iterum ascendit in partem paulo editiorem, unde doceat turbas et discipulos. Constituam me prope apostolos et reverenter, corde recto, audiam Magistrum. Regni sui novaeque Ecclesiae, quae Synagogae et veteris legis locum accipiat, principia et praecepta iam constituit.

Hominibus beatitudinis natura sua cupidis, novas inauditasque mundo beatitudines annuntiat. Propheta David librum psalmorum exorsus fuerat eodem verbo : *Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum... sed in lege Domini voluntas eius*. Sapientia incarnata, radicem malorum in tempore et aeternitate amputans, simul abscondens omnem spem regni temporalis, quod somniantur iudaei, *regnum cœlorum* declarat eorum esse, qui *pauperes* sunt, non adeo actu solum quam vere *spiritu*. Praemium grande proponit, beatitudinem ; certamen simul proponit adversus cupiditatem rerum caducarum.

Spiritu pauperes sunt, qui Spiritus Sancti gratia spiritualia et aeterna quaerunt, temporalia et divitias spernunt, his quidem utentes, si providentia ea concedat, non tamen iis fruentes cum detrimento spiritualium rerum et gratiae coelestis, quae est thesaurus : *Facite vobis thesaurum non deficientem in coelis*. (Lc. 12. 33).

An hoc principium vitae christianae sequor ? an fidelibus propono ?

B. *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Beati qui sitiunt et esuriunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur* (Mth.).

Messias, qui praedictus est venturus ad filiam Sion *iustus et salvator, ipse pauper* (Zach. 9. 9), qui *diriget mansuetos in iudicio et docebit mites vias suas* (Ps. 24. 9), affert ex ps. 36 promissionem : *Mansueti haereditabunt terram* ; delectabuntur sc. multitudine pacis et ea felicitate quam Deus civibus regni sui fruendam concedet. — Qui praedictus est mittendus *lugentibus in Sion* ut *consoletur omnes lugentes* (Is. 61. 2, 3), hanc consolationem promittit ; veri filii Sion, qui lugent propter festivitates Dei ablatas et afflictam Ierusalem, beati erunt et

consolabuntur erecto iam populo Dei et cultu in spiritu et veritate restituto. — Qui praedictus est *suscitandus David, germen iustum, qui regnabit rex et sapiens erit et faciet iudicium et iustitiam in terra* (Ier. 23. 5), iam promittit populo, quem *expectavit Deus ut faceret iudicium... et iustitiam* sed qui fecit iniquitatem, fore ut satureretur sitis et esuries iustitiae verae. Dabit fontem *aquae salientis in vitam aeternam* (Io. 4. 13).

Quam contraria sunt haec vitae christianae documenta principiis mundanis ! Temporale regnum messianicum, superbiam duritiamque, delicias gaudiaque profana, vanam iustitiam honestatemque mere externam condemnat Christus, iisque opponit mansuetudinem, luctum et veram iustitiam, fontes verae et mansurae beatitudinis. An vere cupio « recta sapere et de Spiritus Sancti consolatione gaudere » ?

C. Beati misericordes : quoniam ipsi misericordiam consequentur. Beati mandis corde : quoniam ipsi Deum videbunt. Beati pacifici : quoniam filii Dei vocabuntur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam : quoniam ipsorum est regnum coelorum. — Beati estis, cum maledixerint vobis et persecuti vos fuerint, et dixerint omne malum adversum vos, mentientes, propter me. Gaudete et exsultate, quoniam merces vestra copiosa est in coelis ; sic enim persecuti sunt prophetas qui fuerunt ante vos. (Mth.)

Tres alios characteres regni messianici proponit Iesus : misericordiam, pro qua Deus *misericors et miserator* (ps. 110. 4) misericordiam retribuet : veram animi puritatem, qua merebimur Deum videre in visione beatifica et in hac vita iam melius cognoscere : amorem pacis, quo *Deus pacis et dilectionis* (2 cor. 13. 11) nos pro filiis agnoscat.

Beatitudo autem filiorum regni nequit intelligi sine persecutione, quia iustitia et sanctitas, summum illud bonum messianicum, infestationes impiorum provocat ; non tamen persecutores sed causam persecutionis considerare monet Dominus. Octava haec beatitudo vel benedictio summa virtutum est, et simul spei nostrae perfectio (S. Ambr. off. plur. mart.) ; qui enim in regno coelorum inchoato vel Ecclesia militante maiora patientur, in regno coelorum consummato vel Ecclesia triumphante maiora sperare praemia debent.

Ad omnes fideles, non ad apostolos tantum haec spectant beatitudines ; omnibus sunt in Christi nomine proponendae ; sed quanto magis in meam agendi rationem inducendae ! Examinabo me, utrum Christi spiritum referam in vita et doctrina mea, utrum octo illis benedictionibus partem tribuam, et octavae praesertim, propter Iesum et iustitiam mendaces accusationes patiens, sicut prophetae passi erant.

1. pr. Intuens Iesum doctorem meum, accipiam ex ore eius et ruminabo mandata vitae.

2 pr. Petam gratiam imbuendi vitam et doctrinam meam divino eius Spiritu.

A. *Vos estis sal terrae. Quod si sal exanuerit, in quo salietur ? ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus.*

Licet totus sermo de monte habeatur ad praesentes, discipulos seu turbam et apostolos, et licet haec documenta ad simplices etiam fideles spectent, speciali tamen ratione pro uniuscuiusque conditione, dignitate et officio, et consequenter potiore iure apostolis applicari debent. Ipsi eorumque successores, propter munus suum proponendi et propagandi virtutes quas Iesus commendavit, imprimis obnoxii erunt persecutioni : sed et fideles, qui exercent illas virtutes, mundo erunt odio. Utrique tamen sunt a Deo constituti ut mundum, vitiis contrariis corruptum, sanent remedio doctrinae Christi. Adhibet Iesus parabolam salis, quo servantur a corruptione carnes : quae parabola legi mosaicae applicata fuerat, quam *pactum salis* (num. 18. 19) vocat Scriptura ; illa enim lex a corruptione idololatriae partem generis humani servabat ; at multo melius et universalius id praestabitur deinceps. Monet autem Iesus fideles et praecipue eorum doctores, ut doctrinae virtutumque vigorem conservent et tam exemplo vitae quam puritate doctrinae prosint : secus despiciendi et conculcandi.

An sapidam virtutem et efficaciam vitae et sermonis sacerdotalis conservo mediis opportunis ? Si *in lege Domini voluntas mea sit et in lege eius mediter die ac nocte, ero tanquam lignum ... secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo* (ps 1), neque fiam sicut sal infatuatum seu sapore vacuum. Sacerdos qui *Spiritu Christi non agitur, spiritu fervens* (rom. 8. 14, 12. 11), et amittit salsedinem qua condire possit corpus Christi mysticum, in ruinam et contemptum decedit.

B. *Vos estis lux mundi ; non potest civitas abscondi supra montem posita, neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio, sed supra candelabrum ut luceat omnibus qui in domo sunt ; sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona et glorificent Patrem vestrum qui in coelis est.*

Christus, *lux vera quae illuminat omnem hominem* (Io. 1. 9), discipulos suos lucis suae participes effecit ; splendet et splendore suo se prodit haec lux in mundo. Discipuli *filius Dei* (phil. 2. 15) et praeser-

tim doctores quos, sicut S. Paulum, *posuit in lucem gentium* (act. 13. 47), debent *sine reprehensione, in medio nationis pravae et perversae... lucere sicut luminaria in mundo* (phil. 2. 15). Ecclesia comparatur urbi in vertice montis positae, quae ubique oculis omnium etiam invitorum se infert : *spectaculum facti sumus mundo* (1 cor. 4. 9). Vita christianorum exemplo est infidelibus : *habitantibus in regione umbrae mortis lux orta est eis.* (Is. 9. 2) Verumtamen, sicut qui candelam accendit non statim eam abscondit, inverso supra eam modio vel aliquo vase, sed supra candelabrum eam ponit, ita Christus noluit abscondi lucem doctrinae suae, sed per fideles suos adduci omnes homines ad gloriam Patris sui.

An talis est conditio gregis mihi commissi, an talis est vita nostra, ut simus lux gentium, heterodoxorum, impiorum? An opera mea sunt bona Deique gloriam procurant? Quid in me offendere potest alios?

C. Nolite putare quoniam veni solvere legem aut prophetas; non veni solvere sed adimplere. Amen quippe dico vobis, donec transeat coelum et terra, iota unum aut unus apex non praeteribit a lege, donec omnia fiant. Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno coelorum; qui autem fecerit et docuerit, hic magnus vocabitur in regno coelorum; dico enim vobis quia, nisi abundaverit iustitia vestra plus quam scribarum et pharisaeorum, non intrabitis in regnum coelorum.

Mandatum lucerna est, et lex, lux (prov. 6. 23); quod in veteri testamento legebatur, verum manet, neque veterem legem a Deo per prophetas annuntiatam destruit Iesus, sed mandata Dei et legem venit perficere. Quam mansuete, dicendo *Nolite putare*, refellit apud turbas eos qui eum accusarunt quod sabbatum solveret! Assertit ne unum quidem apicem vel lineae ductum in littera aliqua legis neglectum iri: sc. et vaticinia implebuntur et lex sinaica servabitur, imo perficietur; scribae et pharisaei eam in pluribus falso interpretantur et corrumpunt, discipuli autem Iesu, eam facientes et docentes ad perfectiora deductam, ad abundantem iustitiam et sanctitatem deveniunt. Porro in regno coelorum, in Ecclesia pro minimo, infimi subsellii doctore habebitur ille qui abrogabit in sua vita et in sua doctrina minimam etiam partem mandatorum.

An integrum Evangelium praedico? an non meo sensu, sed optimorum doctorum Ecclesiae interpretor legem Christi? Nonne forsitan aliquid pharisaismi in mea doctrina latet, dum severe interpretor aliis, mihi metipsi indulgentior? Perpendam et gustabo verba Magistri, et zelum legis in meipso profitebor, recordatus Eliae qui, *dum zelat zelum legis, receptus est in coelum* (1 Mach. 2. 58).

1 pr. Intuens Iesum, doctorem legis, accipiam ex ore eius doctrinam de inimicis.

2 pr. Petam gratiam induendi Spiritum misericordiae et mansuetudinis.

A. *Audistis quia dictum est antiquis : Non occides, qui autem occiderit, reus erit iudicio. Ego autem dico vobis quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio ; qui autem dixerit fratri suo raca, reus erit concilio ; qui autem dixerit fatum, reus erit gehennae ignis.*

Christus non loquitur sicut prophetae : *Haec dicit Dominus*, sed propria, divina auctoritate : *Ego autem dico vobis*. Adorabo eum et subdens intellectum et animum, adhaerebo legi dominicae. In antiqua lege dictum fuerat : *Non occides* (ex. 20. 13, deut. 5. 17) et statutum fuerat occisorem debere iudicari (num. 35. 12) a iudicibus et magistratibus, qui omnibus in portis constitui debebant (deut. 16. 18). Hanc legem non solvit Iesus sed adimplet, radicem iniustae necis exscindendo, iram sc. et inimicitias, unde contumeliae et probra, imo et occisio progredi solent. Comparans autem homicidium, cuius poena per iudices pronuntianda est mors, cum ira, hanc aequae peccaminosam esse et per se eandem poenam mereri docet : ira est peccatum in suo genere mortale et in nova lege aequae vitandum atque homicidium. Qui vero iram non solum fovet sed significat contumeliis, vocando aliquem *raca* i. e. absque cerebro vel intellectu, ille tam culpabilis est atque ille qui coram *concilio* vel synedrio, ad quod maiora scelera deferebantur, statuendus ex lege esset. Contumelia tandem, qua aliquem *fatum*, i. e. impium et scelestum vocaret, meretur poenam aeternam ignis, quae nomine *gehennae* a iudaeis designabatur.

Iesum, ita populari modo e re iudiciaria ostendentem quanti sint faciendi in lege perfecta motus irae et contumeliae, audiam intento animo, et simul benignitatem vultus eius contemplans et gustans, orabo ut *mitis* fiam et *humilis corde* (Mth. 11. 29) ; motum irae quemvis cohibere et ita *invenire requiem animae meae* ex amore eius discam (ib.).

B. *Si ergo offers munus tuum ad altare et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te, relinque ibi munus tuum ante altare, et vade prius reconciliari fratri tuo et tunc veniens offeres munus tuum.*

Ad perfectiora me ducens Iesus, et sciens fieri non posse quin offensae inter fratres oriantur, reconciliationem commendat. Carita-

tem antepone videtur sacrificio et cultui externo, * honorem suum despiciit pro caritate erga proximum.. et hanc maximum omnium sacrificium esse ostendit * (S. Io. Chrysost.) Si Deo oblationem faciam, et recorder fratrem habere querelam adversum me et fuisse a me laesum, vult Iesus ut properem ad eum et reconcilier ante oblationem. Imo, si non laesus a me et praeter culpam meam mihi inimicus sit, non quidem iubeor a Iesu meo, sed spiritu eius inducar ut reconciliationem quaeram.

En perfectio legis caritatis ! Deo pacis displicet omnis dissensio. *Sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo, Deus, ut placeat tibi* (Dan. 3. 40). Saepe hanc legem inculcabit Iesus. *Qui facit misericordiam*, etiam spiritualem, *offert sacrificium* (eccl. 35. 4). « Si essent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati ? Nunc autem sic ordinavit Deus ut discamus alter alterius onera portare » (Thom. kemp. I. 18.)

C. Esto consentiens adversario tuo cito dum es in via cum eo, ne forte tradat te adversarius iudici, et iudex tradat te ministro et in carcerem mittaris. Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem.

Ad commendandam mutuam reconciliationem, addit Iesus parabolam qua ostendat quam proficua sit reparatio iniuriae. Adversarius, quem laesisti, cui debitor es, potest secundum legem (deut. 21. 19) te reum apprehendere et ad tribunal rapere. Si in via ad iudicem cum adversario componas, facile neque ad rigorem iustitiae forsitan, poteris solvere : si vero ad iudicem devenias, in carcere debebis solvere totum usque ad quartam partem ultimi assis, minutissimam debiti totius partem : si non suppetat tibi unde solvas totum et in carcere lucrari vix quidquam possis, diu, forte ad mortem inclusus manebis. Expedit ergo cito componere cum illo qui *habet aliquid adversum te* : secus carcerem patieris, sive aeternum si iniuria commissa mortalis sit neque reparatio facta in via, sive temporaneum si tanta non fuerit gravitas culpae. Minister autem iustitiae in illo carcere durius agat quam actum esset tecum, veniam postulante.

In iustum malum capient in interitu (ps. 139. 12). Removeamus et expiemus quodcumque nobis coram Deo iudice adversari potest. « In omnibus respice finem, et qualiter ante districtum stabis iudicem qui... quod iustum est indicabit » (Thom. kemp. I. 24).

1 pr. Intuens Iesum meum purissimum, accipiam de ore eius doctrinam de puritate cordis.

2 pr. Petam gratiam prudentiae et fortitudinis adversus desideria impura.

A. Audistis quia dictum est antiquis : Non moechaberis. Ego autem dico vobis, quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, iam moechatus est eam in corde suo.

Christus antea condemnavit iram, nunc etiam concupiscentiam moderatur. Sunt hae duae passionnes in homine potentissimae ; utramque fortiter reprimi vult. Mandato sexto (ex. 20. 14) vetabatur adulterium ; Iesus divina auctoritate complet mandatum, vetando ne quis aspiat mulierem quancumque sive nuptam, sive viduam, sive virginem ad voluptatem ut eam concupiscat, cum intentione vel consensu ad delectandum. Si autem vir sit matrimonio iunctus, illo aspectu committit in corde scelus adulterii ; qui innuptus est neque habet ius ad actum cuius initium est talis concupiscentia, peccatum grave eiusdem generis committit.

Quam prudens legislator, qui principiis obstat atque concupiscentiae initia ipsa reprimenda docet. Hanc divinam legem ex ore Iesu audiens, cogitabo me a virgine Iesu ad sacerdotium simul et ad omnimodam virginitatem esse vocatum ; intelligam quanto puritatis studio et amore vitare debeam quemlibet aspectum voluntarium, qui carnaliter concupiscendi occasionem praebere possit. Conabor gustare Thomae kempensis (de imit. I. 20. 7) verbum : « Quid vis videre quod non licet habere ? » Deo et coelestibus sum consecratus, vir spiritualis esse debeo. An colo severe modestiam clericalem, in viis, in domo mea ? Quot miseras avertam, quantam aedificationem praebebo et fiduciam merebor, si hac in re severus sim ! Orabo et constituam in meipsum castigationem imprudentiae cuiuslibet voluntariae. Benedictae Virgini me consecrabo quotidie, ut dignus fiam eius Filii sacerdos.

B. Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum et proiice abs te ; expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum quam totum corpus tuum mittatur in gehennam. Et si dextra manus tua scandalizat te, abscide eam et proiice abs te ; expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum quam totum corpus tuum eat in gehennam.

Quam severe prohibeat Iesus occasiones voluntarias peccati, et simul quanta abnegatione opus sit ad servandam castitatem in nova lege, ostendit parabolicus ille sermo. Transiens ab aspectu, quem

vitandum docet, ad oculum, et dein ad manum, quae in re lubrica est etiam instrumentum peccati, Iesus significat omnia, etiam si sint carissima et pretio fere inaestimabilia, quales sunt oculi et manus, omnia esse parvi pendenda, amittenda, imo longe proicienda potius quam ut per peccatum, et in specie per peccatum impudicum etiam merae concupiscentiae, sese exponat homo periculo gehennae. Itaque proxima occasio peccati vitanda est magis sollicitè quam quodvis malum physicum, quia est occasio aeternae ruinae.

Docet haec prudentia summa, fortiter tamen ut qui intelligere haec debent commoveantur timore poenae aeternae. Iuvenes et pueros omni cura conabor ab occasionibus peccati lubrici amovere, quia sicut difficilis est semel lapsis castitas, ita nulli vitio tam facile resistitur ab iis qui primam iuventutem caste et pie egerunt.

C. Dictum est autem : Quicumque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudii. Ego autem dico vobis quia omnis qui dimiserit uxorem excepta fornicationis causa, facit eam moechari, et qui dimissam duxerit adulterat.

Postquam Iesus docuit mulierem alienam non esse ducendam neque concupiscendam, aliud genus moechiae reprobatur, quod ille permissive incurrit qui uxorem propriam dimittit. Iudaeis propter duritiem cordis permissa fuerat dimissio uxoris, « propter foeditatem aliquam » ; sed simul, ne primo statim aestu furoris id fieret, iniungebatur, ut vir libellum epistolamve repudii ipsi daret ; porro rabbini causam repudii ad leviora extendebant. Divina auctoritate prohibet Iesus uxorem dimitti, nisi in casu quo adultera facta est ; qui eam dimittit ob quamlibet alteram causam, eam iniicit in periculum adulterii et peccat. Manet tamen illa mulier, postquam etiam ob adulterium fuerit eiecta, legitima uxor ; nam *qui eam duxerit, adulterat*. Non rumpitur itaque vinculum, etiamsi ob fornicationem separata sit a toro et mensa.

Indissolubilitas omnimoda vinculi matrimonialis stabilitur a Iesu qui venit adimplere legem : *Non moechaberis* ; et a Paulo vindicatur iubente *quod si discesserit (mulier), manere inuuptam aut viro suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat* (1 cor. 7. 11). Hanc legem Christi cum sancta Ecclesia firmiter vindicabo, quia *sacramentum hoc magnum est .. in Christo et in Ecclesia* (eph. 5. 32) ; legem autem civilem, in conflictu cum lege Christi, nullum christiano dare ius asseram ut vindex legis divinae invictus.

1 pr. Intuens Iesum mitissimum, accipiam de corde eius doctrinam legis novae.

2 pr. Petam gratiam colendi simplicitatem et patientiam.

A. Iterum audistis quia dictum est antiquis : Non periurabis, reddes autem Domino iuramenta tua. Ego autem dico vobis, non iurare omnino, neque per coelum, quia thronus Dei est, neque per terram, quia scabellum est pedum eius, neque per Ierosolymam, quia civitas est magni regis ; neque per caput tuum iuraveris, quia non potes unum capillum album facere aut nigrum. Sit autem sermo vester Est, est ; non, non ; quod autem his abundantius est, a malo est. (Mth.)

Legem, quae vetat iurare in nomine Dei mendaciter (ex. 20.7, lev. 19. 20) et iubet implere quod promissum est iuramento (num. 33. 3), adimplet divinus legislator removendo omne periculum usurpandi nomen Dei in vanum. Vigebat iurandi consuetudo, in rebus quoque minimi momenti, et quidem iurandi *per templum, in altari, in coelo* (Mth. 23. 16-22) mendaciter, praetextu quod nullam vim haberent talia iuramenta. Iesus primum in genere iubet *non iurare omnino* ; dein tres formulas iuramenti consuetas prohibet, quia in illis fit iuramentum mediate saltem per Deum, qui coeli et terrae creator est, cui civitas sancta dicata est ; prohibet etiam iurare per execrationem, devovendo sc. caput suum, nisi verum dicatur, quia capitis vitaeque dominus est solus Deus. Tandem indicat sermonem discipulorum suorum debere esse simpliciter affirmativum vel negantem, seu simplicem enuntiationem veri sufficere. Christiani ea debent esse inter se fide et dilectione, adeoque alieni a mendacio, fraude et falsa suspicione, ut simplici huic sermoni nihil addere opus sit. *Quod his abundantius est a malo est* ortum et necessitatem ex aliquo malo fonte habet, v. g. ex incredulitate audientium, ex defectu veritatis humanae in natura corrupta ; quare iuramentum, etiamsi ex tali causa necessarium fiat, malum quidem non est et quandoque iuste exigitur ab auctoritate ; sed inter christianos, a mendacio etiam levi abhorrentes, vitari debet.

Induar indolem Christi, non contententis neque clamantis (Mth. 12. 19) sed commendantis sermonem : *Est, est ; non, non.*

B. Audistis quia dictum est : Oculum pro oculo et dentem pro dente. Ego autem dico vobis non resistere malo. (Mth.)

Illam normam iudicii proposuerat lex mosaica (ex. 21. 24), talionis poenam, cuius metu rixantium et turbulentorum impetus infringebatur, simulque cupiditas vindictae coërecebatur in eo qui caedebatur.

Non licebat singulis par pari reddere; sed iudices par pari referre iubebantur. Neque solvit hanc legem iudicalem Christus, sed quali animi dispositione suos esse velit declarat, summa videlicet tolerantia et patientia, sine studio vindictae adversus malos. Vult legem benignitatis et patientiae in visceribus suorum ponere, ita ut, *sicut oves in medio luporum* (Mth. 10. 16), fideles inter persecutores mala sustineant. Haec privati hominis indoles profecto non impedit quominus, ratione boni communis vel boni maioris aliave iusta ratione, resistatur malis, quemadmodum ratio adesse potest iurandi, quamquam dicat Dominus *non iurare omnino*.

Quantumvis tali doctrinae repugnet ingenitus nobis appetitus ulciscendi mala iniuste illata, opus est et mihi ipsi et gregi meo talia commendare. Orabo praesertim et docebo orare ut discamus dimittere, non resistere, pati, non ulcisci. Exempla Christi et sanctorum hac in re admirabilia in concionibus narrabo.

C. *Sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, praebe illi et alteram; et ei qui vult tecum iudicio contendere et tunicam tuam tollere, dimitte ei et pallium; et quicumque te angariaverit mille passus, vade cum illo et alia duo; qui petit a te, da ei, et volenti mutuari a te ne avertaris.* (Mth.)

Non sufficit in lege perfecta sustinere malum illatum vel *non resistere malo*; perfectiora postulat Iesus, nempe ut quis etiam promptus sit ac se offerat ad ferendam alteram etiam maiorem iniuriam, sive in honore, sive in bonis externis, sive in libertate. Percussus offerat se percussioni; postulanti in iudicio iniuste vestem unam, dimittat et alteram; adigenti operam praestare, duplicem operam praestet; mutuum extorquenti ne resistat.

Violentos itaque mores vult divinus magister corrigere exemplo suorum, et per patientiam, per opprobriorum, rapinarum et exactio-num tolerantiam vincere iniquorum malitiam. Laudabo Dei gloriam, divino illo christianae plebis, martyrum et confessorum, spiritu procuratam. Iesum mitissimum precabor ut gratia sua mihi adsit, cupienti saltem consilia tam perfecta sequi; et si non facile deveniam ad amorem opprobrii, saltem patienter ingrata ferre discam. Quod autem Iesus docet verbis, multo efficacius suadebit exemplo, imprimis tempore passionis suae. Eius exempla altissima non nisi ex amore imitari potero; si hunc in corde meo accendam, omnia potero *in eo qui me confortat* (phil. 4° 13).

1 pr. Intuens Iesum mitissimum, accipiam ex ore et corde eius doctrinam caritatis.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et sequendi praecepta dilectionis.

A. *Audistis quia dictum est : Diliges proximum tuum et odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis : Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos et orate pro persequentibus et calumniantibus vos, ut sitis filii Patris vestri, qui in coelis est, qui solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super iustos et iniustos. Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne et publicani hoc faciunt? et si salutaveritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? nonne et ethnici hoc faciunt? (Mth.)*

Lex mosaica dicit : *Diliges amicum (proximum) tuum sicut teipsum ; non oderis fratrem tuum in corde tuo ... nec memor eris injuriae civium tuorum* (lev. 19. 18, 17) ; iubet diligere, vetat odisse cives, proximos, i. e. contribules, eiusdem gentis homines, et peregrinos in medio populi Dei viventes, proselytos. Passim tamen eadem lex interdicebat societatem cum alienigenis, gentilibus, idque religionis verae revelationisque servandae gratia. Unde pharisaei collegerant additionem partem praecepti : *odio habebis inimicum tuum*. Hanc distinctionem sublaturus et medium parietem maceriae soluturus. *inimicitias in carne sua*, Iesus qui fecit utraque unum (eph. 2. 4), iam universim proponit dilectionem inimicorum, et quidem triplici gradu : *diligite, benefacite, orate*. Multo difficilior est haec dilectio quam tolerantia iniuriae antea proposita. Quare discipulis suis addit motiva seu stimulos : 1° Similes esse debent Deo, qui iniustus et malis, inimicis suis, beneficia cum caeteris hominibus communia tribuit : 2° Dilectio evangelica debet superare communem legem dilectionis humanae, qualis etiam in publicanis et ethnicis servatur.

Si verus sim *minister sermonis* (Lc. 1. 2) Christi, divinum hunc sermonem fidelibus inculcabo ; haec est felicitas quam inducere debet lex Christi ut mutuo se diligant omnes homines. Ubi viget haec lex, inter fideles, praecipue inter sacerdotes, perfectio illa caritatis requiritur.

B. *Estote ergo vos perfecti sicut et Pater vester coelestis perfectus est* (Mth.).

Intelligit Christus perfectionem dilectionis divinae erga homines etiam malos. S. Lucas vertit : *Estote ergo misericordes, sicut et Pater vester misericors est*. Altissima haec meta est, ad quam collimare nos iubet. Deus autem neminem odit peccatorem, odit reprobum et pec-

catum ; sed quamdiu homines in via sunt ad terminum, eis benefacit. Filii utique similitudinem Patris referre debent ; Iesus autem, unigenitus Dei Filius, filios adoptivos exemplo suo et doctrina promovet ad altissima.

An talis in me lucet imago bonitatis divinae ? *Beati... qui ambulant in lege Domini* et a Iesu in meditatione tam sublimem philosophiam et sapientiam discunt ; *non enim qui operantur iniquitatem, in viis eius ambulaverunt* (ps. 118. 1, 3).

C. *Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis : alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum qui in coelis est. Cum ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hypocritae faciunt in synagogis et in vicis, ut honorificentur ab hominibus ; amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Tu autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua, ut sit eleemosyna vestra in abscondito, et Pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi* (Mth.).

Postquam proposuit Iesus iustitiam quae in sua relatione ad inimicos multo superat humanam iustitiam, docet quomodo sui debeant hanc iustitiam implere intuitu Dei Patris sui coelestis, minime vero intuitu hominum. In hac commendatione medelam proponit ingenito animi morbo, qui etiam recte facta opera inficere solet, morbo amoris proprii et vanae gloriae. Prae oculis sane habet pharisaeos hypocritas, quorum laudis humanae studium in tribus iam reprehendet, in eleemosyna danda, in oratione publica et in ieiunio ; habet etiam in mente nos ipsos, qui eodem morbo laboramus. Nos quidem hortatus est ut *sic luceat lux nostra coram hominibus ut videant opera nostra* : sed quamvis aedificationi aliorum consulere oporteat, finem alterum habere nos vetat quam ut *glorificent Patrem nostrum qui in coelis est* (Mth. 5. 16). Si *luceat lux* nostra, videbimur quidem, sed iustitiam facere eo fine ut videamur prohibemur. Et minas addit : talia opera eo fine humano facta mercede coelesti carere ; nominat autem Patrem, hortans filios ut Patri suo placere studeant, quem in pauperibus diligere debent. Opus beneficentiae cum iactantia, quasi clangore tubae, etiam in templo factum mercedem suam habet, satisfactionem amoris proprii ; quanto praestantius erit si soli pauperi et Deo innotescat ! Nulla fere erit laus apud homines ; manet nos merces tota in coelo, apud Patrem iustum retributorem.

Quanto solatio mihi erit illud verbum : *Pater meus videt in abscondito* ! Si cum diligam, haec cogitatio sufficit retributioni bonorum operum ; nonne alienus videtur esse a spiritu Evangelii recens iste mos adscribendi nomina tabulis beneficentiae ?

1 pr. Intuens Iesum, audiam ex ore eius quomodo orare oporteat.

2 pr. Petam donum orationis, dicens cum apostolis : *Domine, doce nos orare.* (Lc. 11. 1.)

A. *Et cum oratis non eritis sicut hypocritae qui amant in synagogis et in angulis platearum stantes orare, ut videantur ab hominibus ; amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Tu autem cum oraveris, intra in cubiculum tuum, et clauso ostio ora Patrem tuum in abscondito, et Pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi.*

Iesus non reprehendit orationem cultumve publicum ; sed, cum novisset corda, sciebat pharisaeos hypocritas ex illa oratione laudem humanam conquirere ; ex hoc fine etiam in angulis platearum orationem fundere nitebantur ; nam usus erat ut horis tertia, sexta et nona (act. 3. 1 ; 10. 9) ad orationem quisque se reciperet ubicumque staret ; illis autem, adveniente orationis hora, curae erat ut in plateis deprehenderentur et orarent stantes, omnibus sese spectaculo praebentes. Christi fideles, orationem privatam fundentes, secretum optant et soli cum solo Deo conversantur ; publicam autem orationem facientes, minime quaerunt videri ab hominibus, et quoniam Dei solius honorem cogitant, Deum remuneratorem habent.

An orationem mentalem soleo instituere, clauso ostio, animo collecto ? Quam utiliter saepe *elongari fugiens* strepitum mundi et negotia, *et mansi in solitudine* (ps. 54. 8) ! In silentio cubiculi mei, in solitudine templi *ad te, Domine, clamabo : ne sileas a me* (ps. 27. 1). *Loquere, Domine, quia audit servus tuus* (1 reg. 3. 9).

B. *Orantes autem nolite multum loqui, sicut ethnici ; putant enim quod in multiloquio suo exaudiantur ; nolite ergo assimilari eis ; scit enim Pater vester quid opus sit vobis, antequam petatis eum. Sic ergo orabitis :*

Exemplum futilis orationum profusionis habemus in libro III regum (18. 22-26), 450 sacerdotes Baal invocantes nomina deorum suorum, clamantes voce magna de mane usque ad meridiem, sed frustra, *nec aliquis respondebat nec attendebat orantes*. Nos autem, ait S. Hieronymus, non sumus narratores, sed rogatores ; non ut Deum doceamus, sed ut inflectamus, ut humiliemur, oratio est necessaria. Iesus pernoctabat in oratione ; sed « aliud est sermo multus, aliud diuturnus affectus ; absit ab oratione multa locutio, sed non desit multa precatio, si fervens perseveret intentio » (S. Aug.). Discam et docebo orare Deum sine multis verbis, sed simpliciter, sicut amicus colloquitur cum amico. Iesus iam formam nobis tradet familiaris orationis, « coelestis doctrinae compendium » (S. Cyr.).

C. *Pater noster, qui es in coelis.* In hoc prooemio « homo novus, renatus et Deo suo per gratiam baptismi restitutus, *Pater* primo loco dicit quia filius esse iam coepit » (S. Cypr.); *si autem filii sumus, sumus et haeredes, haeredes quidem Dei* (rom. 8. 17). Labemur primum oculos erigere ad patriam, ad Patrem; post invocationem, tria petimus quae Dei sunt, et quatuor quae nostra sunt. Tribus primis petitionibus, gloriam Dei externam exoptamus, ut sc. debita reddatur gloria, quae obtinet si regnum Dei omnes occupet; hoc autem regnum in perfecta adimplerione voluntatis divinae perficitur.

Quatuor reliquis petitionibus ad nostras necessitates descendimus; petimus pro vita corporis victum quotidianum, pro vita animae remissionem peccatorum et gratiam non consentiendi tentationi ad peccatum, pro utraque illa vita liberationem a malo (S. Th.)

Sanctificetur nomen tuum; glorificetur ab omnibus sicut ab angelis sine fine dicentibus: *Sanctus, sanctus, sanctus* (Is. 6. 3).

Adveniat regnum tuum, in antiquo foedere adumbratum, ad omnes iam propagandum.

Fiat voluntas tua sicut in coelo et in terra. Impletur iam in coelis, ab angelis et sanctis, perfectissime impletur in terra a Iesu cuius *cibus est ut faciat voluntatem eius qui misit eum* (Io. 4. 34), petimus et optamus ut fiat in terra a singulis.

Panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie. Panem ad sustentationem necessarium, victum *quotidianum* (Lc. 11. 3) sine sollicitudine de crastino, petimus: *habentes alimenta et quibus tegamur, his contenti simus* (1 Tim. 6. 8).

Et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. — *Siquidem et ipsi dimittimus omni debenti nobis* (Lc. 11. 4), petimus veniam de peccatis quibus Deum offendimus.

Et ne nos inducas in tentationem. Petimus ut avertat ea quae nos sollicitant ad peccatum; memores infirmitatis nostrae, humiliter oramus ut etiam occasiones peccati amoveat.

Sed libera nos a malo. Amen.

Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet et vobis Pater coelestis delicta vestra; si autem non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra. Quartam ex septem petitionibus solam explicat Iesus, inculcans rem difficilem sed prorsus necessariam.

Scrutabor et proponam fidelibus hoc « coelestis doctrinae compendium ».

1 pr. Intuens Iesum, accipiam de ore eius veram sapientiam.

2 pr. Petam gratiam contemnendi vana et caduca.

A. Cum autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritae tristes; exterminant enim facies suas ut appareant hominibus ieiunantes; amen dico vobis qui non receperunt mercedem suam. Tu autem cum ieiunas, unge caput tuum et faciem tuam lava, ne videaris hominibus ieiunans sed Patri tuo qui est in abscondito, et Pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi.

Sinceritatem intentionis in iustitia facienda et lege servanda commendans, Iesus condemnavit antea hypocritas qui in elemosyna et in oratione quaerunt videri et honorificari ab hominibus (Mth. 6. 1, 2, 5); eos accusat tertio detortae intentionis in ieiunio. Ieiunabatur ex legis praescripto (lev. 16. 29) mense septimo, decima die mensis, die expiationis, in calamitatibus vel ex voto; praeterea pharisaei solebant ieiunare quavis feria V et II, in memoriam Moysis ascendentis in Sinai et descendentis. Quod autem iis exprobrat Iesus, non solum *affligebant animam* (lev. 16. 29) ieiunio, sed studio laudis humanae apparebant tetrici, obscurabant et cineribus illinebant faciem, fictitium induebant pallorem. Non ita Christi discipuli: consuetum corporis cultum, unctionem et lotionem ne omittant, sed lactos et festivos se ostendant et Deo soli laborem ieiunii offerant.

Quam purus et sincerus Dei amor in tota doctrina Christi apparet! *Regi saeculorum immortalis, invisibilis, soli Deo honor et gloria.* (1 Tim. 1. 17) An in abscondito libenter servio ipsi? an ieiuno vel, si id praestare nequeam, finem praecepti saltem aliquo modo assequi contendo?

B. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi aerugo et tinea demolitur et ubi fures effodiunt et furantur. Thesaurizate autem vobis thesauros in coelo, ubi neque aerugo neque tinea demolitur et ubi fures non effodiunt nec furantur. Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum.

Sicut vana gloria, quam in pharisaeis carpebat Iesus, impedit veram iustitiam quae Dei gloriam intendit, ita avaritia et immoderata rerum terrenarum cupiditas impedit homines ne hanc iustitiam faciant. Ideo Iesus nos a studio divitiarum avocat, et quidem triplici argumento: primum, quod fluxae sunt et incertae; pereunt vel amittuntur variis casibus et thesauros efficiunt *in terra; mundus autem transit et concupiscentia eius* (1 Io. 2. 17). Quanto melius thesauros colligimus in coelo! nam si ibi eos constituamus, *ibi erit cor nostrum*, et cordi nobis erit coelestis et aeterna felicitas.

Considerabo quam infeliceiter multi, ob incerta mundi huius bona, negligunt curam aeternorum bonorum. Nonne meum cor ac sollicitudo mea nimum haerent in perituris rebus? Utinam « ibi nostra fixa sint corda, ubi vera sunt gaudia »! (orat. dom. 4 pasch.) Circumspiciam quibusnam vanis rebus adhaeream, quatenus captivitas cordis libertatem Deo adhaerendi constringat.

C. Lucerna corporis tui est oculus tuus; si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit; si autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo lumen quod in te est tenebrae sunt, ipsae tenebrae quantae erunt? Nemo potest duobus dominis servire; aut enim unum odio habebit et alterum diliget, aut unum sustinebit et alterum contemnet; non potestis Deo servire et mammonae.

Ut nos ab avaritia et divitiarum studio amoveat, secundum argumentum proponit Iesus, quod mentem obtenebrant et intentionem depravant. Comparat autem mentem vel cor cum oculo qui dirigit hominem: si simplex et sanus sit oculus, in lumine eius dirigitur homo apte: si oculus fuerit prae morbo malus, in caligine totus homo versatur. Quantas vero tenebras, qualem obscuritatem patieris in dirigenda vita tua, si cor et mens obnubilentur concupiscentiis terrenis, et lumen fidei, Deum quaerentis, desit in operatione tua. Ita et *gentes ambulant in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum... propter caecitatem cordis ipsorum* (eph. 4. 18).

Tertium argumentum contra avaritiam et terrenorum cupiditatem est quod addictum sibi hominem servum sibi efficiunt et dominium tyrannicum exercent. Si mammonae seu lucro servitur, iam servi Deo a servo mammonae non potest: *diliget enim Dominum Deum tuum ex toto corde tuo* (Mth. 22. 37); duobus autem dominis, contraria praesertim sapientibus, servire non potes; aut unum odio habebis et alterum diliges, aut e contrariio illum sustinebis, ei adhaerens, et istum contemnes.

Tyrannica dominatio mammonae nonne manifesta mihi fit in servis perituri huius mundi? quam aegre dividuntur a suis divitiis, in hora mortis praecipue: *Siccine separat amara mors?* tremens dicebat Agag pinguisissimus (1 reg. 15. 32). Vac sacerdoti, quem in illa hora sollicitudo de haereditate sua occupat! Veni, sancte Iesu Spiritus, veni pater pauperum, veni dator munerum, veni lumen cordium!

1 pr. Intuebor et audiam Iesum, mihi de paterna providentia verba facientem.

2 pr. Petam gratiam fiduciae in divina providentia.

A. *Ideo dico vobis, ne solliciti sitis animae vestrae quid manducetis neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca et corpus plus quam vestimentum?*

Quoniam longe maior pars hominum divitiis et mammonae cupide servit sub praetextu necessaria sibi providendi, *ideo* Iesus compluribus argumentis docet nos Patris coelestis providentiam erga homines divino famulatu deditos, discipulos scilicet suos. Excutere vult vulgarem illam sollicitudinem de rebus ad victum et vestitum necessariis, quae oculum mentis obscurat et servituti Dei impedimentum opponit. Non curam quidem omnem vel laborem prohibet : *in sudore enim vultus* (gen. 3. 19) iubemur praeparare panem, sed hortatur ne geramus curam anxiam et sollicitudinem, et primum argumentum adhibet a maiore ad minus : Deus dedit quod maius est, vitam et corpus ; quomodo non dabit quod minus est, escam quae vitam sustentet, et vestimentum quo corpus tegatur ?

Discam confidere et praedicare fiduciam : *Bonus est Dominus... animae quaerenti illum* (thren. 3. 25) ; *cibavit* populum suum *manna in solitudine* (Deut. 8. 16) ; an novum populum electum derelinquet ? *Potens est Deus... ut in omnibus semper omnem sufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonum, sicut scriptum est : Dispersit, dedit pauperibus* (2 cor. 9. 8). Revera in Ecclesia nulli sunt omnino inopes, neque tales inter nos esse licet.

B. *Respicite volatilia coeli, quoniam non serunt neque metunt neque congregant in horrea, et Pater vester coelestis pascit illa : nonne vos magis pluris estis illis ? Quis autem vestrum cogitans potest adiungere ad staturam suam cubitum unum ? Et de vestimento quid solliciti estis ? Considerate lilia agri quomodo crescunt, non laborant neque nent ; dico autem vobis quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut unum ex istis. Si autem fenum agri, quod hodie est et cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit, quanto magis vos, modicae fidei ? Nolite ergo solliciti esse dicentes : quid manducabimus aut quid bibemus aut quo operiemur ? haec enim omnia gentes inquirunt. Scit enim Pater vester quia his omnibus indigetis.*

Iesus, volens tollere sollicitudinem de cibo et vestimento, secundo arguit a minore ad maius : Deus providet escam volatilibus, non otiose quidem in arbore sedentibus, sed tamen de satu, de messe et horreo minime sollicitis ; Pater vester coelestis vos pluris facit quam

volueres neque derelinquet inopes. Sollicitudo vestra de esca est praeterea inutilis : non valetis enim addere spatium minimum temporis longitudini vitae vestrae ; huic vitae Deus et tempus determinat et necessariam escam providebit. Similiter Deus vestit agros gramine et liliis quae sponte cresunt ; liliorum candor, rosarum rubor, violarum purpura vincunt splendorem vestium regiarum ; herbae tamen et flores furno incendendo reservantur. Pluris vos facit Pater coelestis neque derelinquet nudos.

Iesus addit argumentum fiducia filialis, ne discipuli, sicut gentiles, sollicite inquirant cibum et vestimentum : talis enim cura anxia non deceet eos qui Patrem habent et agnoscunt in coelis, optime perspectas habentem eorum necessitates.

Indigemus veste et cibo et potu : Deo Patri nostro de his confidamus ; si ipsi serviamus ut filii, nobis non deerit ut pater ; *est autem quaeestas magnus pictus cum sufficientia : nihil enim intulimus in hanc mundum : haud dubium quod nec auferre quid possumus. Habentes autem alimenta et quibus tegamur, his contenti simus. Nam qui volunt divites fieri, incidunt in... desideria multa, inutilia et nociva, quae mergunt homines in interitum et perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas... Tu autem, o homo Dei, haec fuge : sectare vero iustitiam* (1 Tim. 6. 6-11).

C. *Quaerite ergo primum regnum Dei et iustitiam eius, et haec omnia adicientur vobis. Nolite ergo solliciti esse in crastinum : crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi : sufficit diei malitia sua.*

Concludit Iesus totam suam doctrinam de iustitia facienda, amotis et vana gloria (6. 1-18) et cupiditate rerum temporalium (6. 19-32) : Ante omnia seu praecipue gloriam et regnum Dei in vobis procurate ; secundo et in ordine ad primum, sine sollicitudine tamen et quasi rem a Deo adiciendam, quotidianum cibum et vestimenta seu temporalia quaerite. Labor diei sufficit, quin sollicitudinis laborem addatis.

Quam recte omnia se haberent inter fideles, si non modica fide sed sapientiae Christi fidentes et alia eius praecepta, caritatis et misericordiae, servantes, iustitiam talem quaerent. Sed quid de te, o homo Dei (1 Tim. 6. 11) ? an sincere quaeris *primum regnum Dei* ?

1 pr. Intuebor et audiam Iesum de monte docentem modum agendi cum proximo.

2 pr. Petam spiritum Christi in corrigendo proximo.

A. *Nolite iudicare ut non iudicemini. In quo enim iudicio iudicaveritis, iudicabimini et in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.* (Mth.)

Præter duo vitia quibus laborant homines, erga seipsos, propriam laudem quaerendo, et erga res huius mundi, eas inordinate appetendo, tertium vitium est periculosum et frequens, prurigo iudicandi et reprehendendi proximum. Duo priora, iustitiae christianae contrariari ostenderat Iesus; a tertio alienos esse vult discipulos suos, ut *abundet iustitia eorum plus quam scribarum et pharisaeorum* (Mth. 5. 20). Erant hi in iudicando et in carpendo severi, sibimet indulgentes; indulgenter alios iudicare docet nos Iesus, et efficacissime nos ad hoc hortatur: *nolite iudicare severe ut non severe iudicemini*, et apud Lucam addit: *nolite condemnare et non condemnabimini*: etenim mansuetudine et indulgentia vestra merebimini poenae debitaë condonationem. Regulam et mensuram divini iudicii statuit; quales estis in alios, talis in vos erit Deus. Unde apud Lucam: *Date et dabitur vobis*: date itaque mensuram bonam, et *mensuram bonam et coagitatam et supereffluentem dabunt vobis*, qualem dant qui triticum in modio metientes manibus premunt, concutunt et adiciunt donec supereffundatur.

En quantopere Deus, ex doctrina Christi, liberaliter et munifice agat cum iis qui proximum in iudicando misericorditer habebunt. Discam a te, o Iesu, quia mitis es, ut doctrina tua mitis fiam et per te Deus iudex meus sit mihi placabilis! Sed in his abnegatione opus est magna: discam abnegare iudicium severum et strictum, discam mansuetudinem.

B. *Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, et trabem in oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri tuo: Sine, eieciam festucam de oculo tuo, et ecce trabs est in oculo tuo! Hypocrita, eice primum trabem de oculo tuo, et tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui.* (Mth.)

Magister directe ad singulos et quasi ad unum, ut efficacius singulos tangat, dirigens suum sermonem pruritum alios censura perstringendi alio ex capite retundit. Eos qui non absentem tantum sed et praesentem, hypocritica caritatis specie, de defectibus arguunt, maioribus defectibus plerumque laborare asserit, eosque impudentiae insinuat; videntur offendi, scandalizari, moveri alienis vitiis, ipsi suorum vitiorum obliti vel incuriosi.

Quantum indigeo examine conscientiae ! si severus sim et iustus in meipsum, iustus et misericors fiam in alios. In correctione fraterna, quae quandoque omnibus incumbit, et in correctione paterna sive ratione muneris exercenda, non obliviscar meae fragilitatis : « Si quis nunquam fuit in peccato, debet timere ne cadat, et ideo invite debet corripere ; si quando in peccato fuit, cum mansuetudine corripere debet ; et ideo forte Dominus permisit Petrum cadere qui debebat esse pastor Ecclesiae, ut mitius se haberet cum peccatoribus » (S. Thom.) In veritate et humilitate reflectam ad meipsum hanc considerationem, et orabo Iesum *mitem et humilem corde* (Mth. 11. 29).

C. *Nolite dare sanctum canibus neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis et conversi dirumpant vos.* (Mth.)

Discipulis et eorum magistris apostolis commendavit Dominus plura, et ultimo loco adversus severos censors et caecos correptores mansuetudinem ; nunc adversus alios quosdam discretionem et prudentiam commendat. Sunt enim peiores aliqui adversarii, quos comparat canibus, quia oblatrant veritati, et porcis quia luto immunditiae voluntantur. Talibus, ait, *nolite dare sanctum* ; licet debeatis *docere quid sit inter sanctum et pollutum* (Ez. 44. 23), inter verum et falsum, tamen hominibus malae fidei, qui *diligunt magis tenebras quam lucem* et *oderunt lucem* (Io. 3. 19, 20), nolite praebere doctrinam veritatis, et pretiosas has margaritas ne proiciatis ad impudicos. Fiet enim talis illorum perversitas et malitia ut doctrinam meam, si ipsis tradatur, conculcent et volutent in luto et ipsos doctores veritatis dirumpant. Cum talibus prudenter agite.

Gemunt animae fideles de profanatione sacrarum scripturarum et panis de coelo descendentis. Parcat mihi Deus, si, imprudentia mea in dividendo pane veritatis et pane vitae, exponam sanctum et coelestes margaritas irrisioni et contemptui impiorum et immun-dorum ! Hac Iesu doctrina discam quoque discrete et prudenter abstinere a disputatione de re religiosa, sicubi praevideam irrisores et magnae levitatis auditores nihil fructus inde collecturos esse.

1 pr. Convertam me ad Iesum cum discipulis ut audiam duas illas commendationes.

2 pr. Petam gratiam fiducia in oratione et spiritum beneficium.

A. *Petite et dabitur vobis, quaerite et invenietis, pulsate et aperietur vobis ; omnis enim qui petit accipit, et qui quaerit invenit, et pulsanti aperietur.*

Iesus in monte « dedit suam doctrinam quae est completa et perfecta ; hic docet qualiter possit impleri ; ad hoc autem est necessaria oratio et diligens attentio ; primo ergo docet petere, secundo dat securitatem ad impetrandum. Vide amoveri falsam opinionem superbiorum qui putant suis viribus praecepta complere » (S. Thom.) Itaque in ordine ad iustitiam faciendam et legem servandam, quam Iesus *non venit solvere sed adimplere* (Mth. 5. 17), commendatur oratio et asseritur eius efficacia. Quidquid in hoc ordine, sc. in nomine Iesu petimus, impetramus. Accumulando verba et per emphasin hoc affirmat Magister : Qui petit, qui quaerit, qui pulsat, doctrinam meam servabit, viam patriae inveniet et portas coeli ingredietur. Semper oratio impetrat a Deo ea quae in illum ordinem expediunt, *quia quodcumque petierimus secundum voluntatem eius, audit nos* (1 Io. 5. 14) ; imo in genere, qui petit, dabitur ei, non quidem semper id quod petit, sed quod Deus expedire novit.

Alte imprimam menti meae hanc Iesu assertionem ; verbum eius manet in aeternum. Sed nisi orem, non potero implere legem. « Qui orat certo salvabitur ; qui non orat certo damnabitur » (S. Alph. *de magno medio orationis*, in fine). Quanta orationis efficacia ! Sed profecto supponit desiderium salutis et sinceritatem orantis. Quamdiu tamen peccator orat, fidei scintillam servat et spem conversionis. Magnopere et saepe commendemus orationem. Etsi miser peccator solam salutationem angelicam recitare consueverit, spes remanet conversionis ; nam Matrem Dei invocans, servat scintillam fidei in Iesum Salvatorem.

B. *Aut quis est ex vobis homo quem, si petierit filius suus panem, numquid lapidem porriget ei ? aut si piscem petierit, numquid serpentem porriget ei ? Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis Pater vester qui in coelis est dabit bona petentibus se.*

Iesus non solum asserit Patrem coelestem erga petentes esse patrum largitorem, sed idem argumento a minore ad maius probat, sc. ex amore parentum, qui filiis suis, bona et utilia petentibus, ea largiuntur, neque eos fallunt tradendo nociva : atqui dum homines, tum

propter inclinationem ad malum, ex peccato originali ortam, tum quia reipsa nemo invenitur liber ab omni malo, possunt dici esse *mali* et deficiunt a bonitate, Pater coelestis est essentialiter bonus. A fortiori igitur dabit *bona*, *debet* praesertim *Spiritum bonum petentibus* (Lc. 11. 13). Nihil nocivi aut mali ipsis largietur, etsi forte tale quid cupierint insipienter, vel nimis determinate aliquid temporale petierint.

Paternam Dei bonitatem ex doctrina Iesu firmiter profitebor; nos docuit orare Deum, tanquam Patrem, qui est in coelis. « Nemo tam pater » (Tert.), tam benignus, tam providus: vult tamen sapientissimus ille Pater audire vota et preces filiorum suorum, vult providum suum amorem non modo ex beneficiis agnoscere, sed etiam invocari a filiis subditis. Ita et pater in terris gaudet rogari, licet antecedenter iam sit ad tribuendum pronus.

An ad voluntatem et sapientiam Dei Patris mei attendo in orationibus meis? An filialis est mea oratio ad Deum? An sapio, an gusto dulcissimam illam appellationem: *Pater noster*? Nisi Deo ut Patri confidam, quid de me misero fiet?

C. *Omnia ergo quaerumque vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis; haec est enim lex et prophetarum.*

Orationis commendationi adiungit Dominus iteratam commendationem caritatis in proximum, quae Deum nobis propitium exauditorum facit. *Ergo*, ait, quia Deus ea facit vobis quae sapienter orantes vultis vobis fieri, etiam vos facite proximo quod proximus sibi fieri cupit: haec est norma et mensura, *haec est lex et prophetarum*. Postea dicit Dominus: *In duobus mandatis universa lex pendet et prophetarum* (Mth. 22. 40), sc. in amore Dei et proximi: Deum colite, amate et orate; proximo benefacite; una est haec virtus, caritas: primario in Deum tendit, secundario in proximum propter Deum. *Diliges proximum tuum sicut teipsum... Plenitudo ergo legis est dilectio* (rom. 13. 9, 10).

Persuadebo mihi hanc legem, neque tantum benefaciam proximo ut Deum mihi beneficium habeam; sed etiam in oratione mea, morem sequens orationis liturgicae, plerumque orabo pro fratribus absentibus, pro fidelibus defunctis, pro universa Ecclesia sancta catholica et plebe sancta.

1 pr. Accedens ad Iesum, adhaerebo ei cum apostolis.

2 pr. Petam gratiam sequendi eum ac fugiendi seductores.

A. *Intrate per angustam portam, quia lata porta et spatiosa via est quae ducit ad perditionem et multi sunt qui intrant per eam. Quam angusta porta et arcta via est quae ducit ad vitam, et pauci sunt qui inveniunt eam* (Mth.).

Pericula, quibus seduci possumus a via iustitiae et regni coelestis, iam ostendit Iesus; et primum quidem seductionis periculum in eo stat quod haec via arcta est et a paucis frequentata, via autem perditionis lata et spatiosa est et frequentatur a multis. Haec sponte se offert quia lata est, et ideo allicit multos, sed ducit ad interitum et perditionem. Conclusio est : *Intrate per angustam portam.*

Quantum inde solatii haurio, quod dulcissimus meus Magister novit et asserit arctam esse viam iustitiae et regni coelorum ! nam profecto difficultatis et infirmitatis meae misertus, opem gratiamque subministrabit copiosam. Praeterea ducem habeo ipsum Iesum ; qui eum sequuntur, inveniunt viam illam : tales quidem inter iudaeos erunt pauci ; sed innumeri in toto orbe, *ex omni tribu et lingua* (ap. 5. 9) arctam viam cum Iesu sequentur.

Quam dolendum est quod hodieum non omnes veram viam invenient ! per latam enim ambulant multi. Ostendam eis Iesum ; praedicabo ducem viae verae : si eum agnoscant, intrabunt in viam arctam quae ducit ad vitam, et Iesu duce et magistro securi erunt. An mea ipsius via sat arcta est ?

B. *Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces ; a fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colligunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus ? Sic omnis arbor bona fructus bonos facit, mala autem arbor malos fructus facit. Non potest arbor bona malos fructus facere, neque arbor mala bonos fructus facere. Omnis arbor quae non facit fructum bonum excidetur, et in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos.* (Mth.)

Alterum periculum indicat Dominus, falsos duces, seductores, quos depingit, ut discernere eos possimus. Utens parabola in qua S. Scriptura filios regni comparat cum ovibus quae, *eo quod non esset pastor, factae sunt in devorationem omnium bestiarum agri* (Ez. 34. 5), falsos duces et pastores comparat cum lupis, ovium pelle indutis. Non ab externa specie, a blanda et mansueta agendi ratione, sed ex operibus dignosci debent. Opera autem eorum, Iesus altera parabola utens, quam Praecursor (Mth. 3. 10) adhibuerat, comparat cum

fructibus arboris : quae si sub pulchra foliorum specie mala sit, malos fructus, si bona sit, bonos fructus profert. Comparatio utique vera est, licet quadam attemperatione fieri debeat interpretatio seu applicatio, ex ipsa natura rerum quae comparantur : arbor sc. naturam suam mutare nequit, homo autem indolem suam regere, i. e. pervertere aut emendare potest. Quamdiu tamen malus est, opera eius non necessario, neque singula forte, sed plerumque mala erunt, et ex solitis suis operibus ipse dignoscetur : *ex abundantia enim cordis os loquitur (Lc.)*.

Per Dei gratiam non sum, uti spero, raptor ovium Christi aut falsus propheta. Sed an doctrina mea, Christi scilicet quem praedico, non videtur testimonium reddere adversus vitam meam? An ex operibus, exemplis meis, facile agnoscunt fideles pastorem et prophetam, doctorem veritatis?

C. Non omnis qui dicit mihi : Domine, Domine, intrabit in regnum coelorum, sed qui facit voluntatem Patris mei qui in coelis est, ipse intrabit in regnum coelorum. Multi dicent mihi in illa die : Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus et in nomine tuo daemonia eiecimus et in nomine tuo virtutes multas fecimus? et tunc confitebor illis : quia nunquam novi vos : discedite a me, qui operamini iniquitatem. (Mth.)

Iustitiam faciendam esse coram Deo et abundare debere plus quam iustitia scribarum, pluries professus est Iesus; eam in factis, in operibus, in voluntate Dei facienda consistere, docuit : his adiungit, eam neque in mera usurpatione nominis Dei posse stare, neque etiam in miraculis patrandis, si haec concomitetur vel subsequatur vita iniquitatis. Tales in regnum Patris sui, in coelum non accipiet, imo discedere iubebit Iesus. Qua occasione primum publice dicit Deum Patrem suum esse, et se fore iudicem in ultima die.

Attente considerans gravissimas illas dulcissimi Iesu minas, firmiter me stabiliam in proposito adimplendi voluntatem Dei Patris, quam interpretatur doctrina et vita sua divinus Propheta, Filius Altissimi. *Fiat voluntas eius... et in terra. (Mth. 6. 10)* Si ipsemet divinam voluntatem adimplere satagam, orationi addens vitam sanctam, non ero operarius iniquitatis neque reiiciar a bono Iesu.

1 pr. Intuebor Iesum doctorem vitae aeternae, et audiens eum, confirmabo me in amore verae vitae.

2 pr. Petam gratiam firmitatis in faciendo verbo eius.

A. *Omnis ergo qui audit verba mea haec et facit ea, assimilabitur viro sapienti qui aedificavit domum suam supra petram; et descendit pluvia et venerunt flumina et flaverunt venti et irruerunt in domum illam, et non cecidit; fundata enim erat super petram (Mth.).*

Iesus concludit totum de beatitudine per iustitiam quaerenda sermonem pulcherrima similitudine, tanquam epilogo sublimi et animos commovente. Uniuscuiusque vitam comparat cum aedificio quod, si fundamento firmo imitatur, stat inconcussum et resistit impetui validissimo omnium simul quasi coniurantium elementorum. Fundamentum illud seu petra aedificii spiritualis est verbum Christi, in sermone de monte prolatum: qui illa verba eius *audit et facit*, est vir sapiens, principiis certis regit vitam suam, nec patietur detrimenta; veram prosequens beatitudinem, adimpletam a Christo legem servans, veram iustitiam sectans et in Deo confidens — haec sunt enim quatuor praecipua sermonis de monte capita — *intrabit in regnum coelorum*. Omnia extrinseca tentationum, impugnationum et malorum genera integrum relinquent et omni rei contrariae superiores, eum qui sapientiae illius regulas cognovit et sequitur.

Quam bene S. Ecclesia de confessoribus ait: « Similabo eum viro sapienti qui aedificavit domum suam supra petram » et de martyribus: « Iste sanctus pro lege Dei certavit usque ad mortem et a verbis impiorum non timuit: fundatus enim erat supra firmam petram ». In cursu vitae solito, in rebus asperis praecipue, indigeo sapientia illa; meditando in lege Domini eam consequar.

B. *Et omnis qui audit verba mea haec et non facit ea, similis erit viro stulto qui aedificavit domum suam super arenam; et descendit pluvia et venerunt flumina et flaverunt venti et irruerunt in domum illam, et cecidit, et fuit ruina illius magna (Mth.).*

Terribilis et contrario et formidolosus apparet finis eorum, qui legem quidem Christi norunt, sed neque ex auditu fidem neque ex fide opera sua regunt; similes stulto, qui absque solido fundamento in arena aedificat, stabunt forte aliquamdiu sed impetu rerum externarum fracti ruinam patientur magnam. Cogitabo de sorte impiorum vel malorum etiam christianorum, *cum irruerit repentina calamitas, et interitus quasi tempestas ingruerit, quando venerit.. tribulatio et angustia* (prov. 1. 27). Quam miserandus brevis vitae exitus sempiternus!

Cogitabo etiam de populo iudaico infideli, cui praedixit per Isaiam Dominus : *Eece ego mittam in fundamentis Sion lapidem, lapidem probatum, angularem.* (Is. 28. 16) Hunc lapidem reprobabit populus ; addit autem Deus per prophetam : *subvertet grando spem mendacii, et protectionem aquae inundabunt, et debilitur focus vestrum :... flagellum inundans cum transierit, eritis ei in conculcationem* (ib. 17. 18). Ad hanc prophetiam respexit Dominus monuitque populum electum : sed fiet ruina illius magna, quia Christus fuit ipsis *petra scandali, his qui offendunt in verbo* (1 Pet. 2. 8).

Sancto timore praecavebo ne verba Christi audiens negligam : quanta stultitia si in arena leve aedificium extruerem, negligens Christum, qui *petra* est (1 cor. 10. 4), qui *statuit super petram pedes meos et direxit gressus meos* (ps. 39. 3). Ipse sapienter vivens, cum Iesu falsam *perdam sapientiam sapientiam et prudentiam prudentium reprobabo* (1 cor. 1. 19).

C. *Et factum est, cum consummasset Iesus verba haec, admirabantur turbae super doctrina eius : erat enim docens eos sicut potestatem habens, et non sicut scribae eorum et pharisaei* (Mth.).

Ratio admirationis et stuporis erat turbis discrimen inter doctores legis mosaicae et novum hunc Doctorem ; illi in rebus futilibus determinandis versabantur, condentes traditiones humanas ; Christus altissimae sapientiae principia statuebat divinamque legem adimplebat. Praecipuum autem discrimen in hoc erat quod, *sicut potestatem habens*, non solum uti verbo : *Sicut scriptum est*, sed pronuntiaret : *Ego autem dico vobis* ; ac se ipsum monstrabat, cum diem iudicii commemoraret, iudicem *in illa die* (Mth. 7. 22) et per supplicia et per praemia * (S. Chrys.).

Gaudebo de potestate illa divina Iesu mei ; confidam autem ipsi, *pro quo legatione fungimur* (2 cor. 5. 20) et praedicabo Evangelium et legem, tanquam *sub potestate constitutus* (Mth. 8. 9) ; divina se. auctoritate in cathedra veritatis *sine sumptu pecuniae*, non sine sumptu laboris *ponam Evangelium ut non abutar potestate mea in Evangelio* (1 cor. 9. 18). Sum equidem *minister sermonis* (Lc. 1. 2) ; sed *sermo meus et praedicatio mea .. in ostensione Spiritus et virtutis* (1 cor. 2. 4).

1 pr. Cum Iesu et apostolis descendam de monte, sequens Iesum in urbem Capharnaum.

2 pr. Petam gratiam accedendi ad Iesum cum fide.

A. *Cum autem descendisset Iesus de monte, seculae sunt cum turbae multae.... Cum autem introisset Capharnaum, accessit ad eum centurio rogans eum et dicens : Domine, puer meus iacet in domo paralyticus et male torquetur. Et ait illi Iesus : Ego veniam et curabo eum (Mth.).*

Mons in quo Iesus orans pernoctaverat atque apostolos elegerat ac tandem beatitudines pronuntiaverat, ab ostio Iordanis spectat in lacum Genesareth. De monte descendens, Iesus ad oppidum Capharnaum, in littore lacus situm, rediit, sequentibus turbis quae eum audierant. In oppido illo, ditionis Herodis, centurio quidam, forte gentilis, forte proselyta, servum habebat sibi carum — illi enim erat pretiosus (Lc.), — male habentem et iam moriturum. *Et cum audisset de Iesu, misit ad eum seniores inducorum, rogans eum ut veniret et salvaret servum eius. At illi cum venissent ad Iesum, rogabant eum solliciti, dicentes ei : Quia dignus est ut hoc illi praestes. Diligit enim gentem nostram et synagogam ipse aedificavit nobis. Iesus autem ibat cum illis. (Lc.)* Per amicos igitur, quibus bene fecerat religiose sentiens, centurio certiores fecit Iesum de morbo servi sui. Qui promisit eis se esse venturum et pergebat. *Et cum iam non longe esset a domo, misit ad eum centurio amicos, dicens : Domine, noli vexari : non enim sum dignus ut sub tectum meum intres. Propter quod et meipsum non sum dignum arbitratus ut venirem ad te : sed dic verbo et sanabitur puer meus (ib.).*

Bis per alios invitat benignum Iesum ad sanandum servum suum, seipsum indignum arbitratus non tantum qui reciperet sed etiam qui adiret Messiam. Admirabor humilitatem et reverentiam ; quam mirabiles in homine gentili, si comparentur cum superbia doctorum legis ! Placet Domino etiam sollicitudo de servo, de famulo ; unde qui, rogatus a regulo ut veniret, noluerat ire ad filium reguli sed sanaverat eum a longe (Io. 4. 50), voluit ire ad famulum centurionis “ ne videretur conditionem despexisse servilem “ (S. Ambr.). Admirabor humilitatem Magistri. O Iesu, discam a te, *quia.. humilis es corde !* (Mth. 11. 29) absit ut despiciam famulos et humiles opifices !

B. *Et respondens centurio ait : Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo et sanabitur puer meus ; nam et ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, et dico huic : Vade, et vadit, et alii : Veni, et venit, et serco meo : Fac*

hoc, et facit. Audiens autem Iesus miratus est et sequentibus se dixit : Amen, dico vobis, non inveni tantam fidem in Israël ; dico autem vobis quod multi ab oriente et occidente venient et recumbent cum Abraham et Isaac et Iacob in regno coelorum, filii autem regni eiecuntur in tenebras exteriores ; ibi erit fletus et stridor dentium (Mth.).

Postquam centurio bis per amicos postulavit sanationem servi, uti narrat S. Lucas complens narrationem S. Matthaei, demum ipse, sciens Iesum velle intrare in suam domum, prodit in occursum, honoris ei praestandi et indignitatis suae iterum significandae causa : se indignum dicit, quam sincere ! an eadem imo maiore fide, ego in sacra liturgia eius verba profero ?

Addit sufficere verbum Christi, ad eius nutum posse sanari servum, et quoniam audit de variis miraculis a Iesu in urbe Capharnaum patratis potestatemque eius etiam in aegrotis absentibus sanandis cognovit, simplici et absque dolo sermone usus : Mihi quidem, ait, licet non supremam sed subordinatam auctoritatem geram, unum verbum dicenti milites et servi obsequuntur ; quanto magis, si tu dicas verbum, morbus cessabit a servo meo ! Tantam gentilis hominis fidem effert Dominus, nuntiatque multos gentiles, huic similes, in se credituros esse, filios autem regni, filios Abrahae, patris credentium, ob infidelitatem perdendos in aeternum.

Et ego filius regni, fidei minister sum. Sit mihi centurio in exemplum fidei, praesertim ad Iesum in SS. Eucharistia accedenti, ut sacrum convivium quotidianum mihi sit ingressus ad iuge convivium recumbentium in regno coelorum. Qualis stridor dentium erit sacerdotis extra coenam *nuptiarum Agni* (apoc. 19. 9) proiecti !

C. *Et dixit Iesus centurioni : Vade et sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora.* (Mth.)

Et amici centurionis reversi domum, et mox ipse centurio reversus, *increpavit servum qui languerat, sanum* (Lc.). *Sicut credidisti fiat* : ecce verbum Christi. Itaque fidelis *postulet in fide nihil haesitans*, ait S. Iacobus (1. 6). Si credam, « sanabitur anima mea. » Mensura gratiarum et sanitatis meae spiritualis est fides in oratione et communione cum Iesu. Oh ! Iesu, *doce nos orare* ! (Lc. 11. 1)

1 pr. Sequar Iesum ex Capharnaum ad Naim, et contemplabor eum prope loculum defuncti.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi et amandi misericordem Iesum.

A. *Et factum est, deinceps ibat in civitatem, quae vocatur Naim; et ibant cum eo discipuli eius, et turba copiosa. Cum autem appropinquaret portae civitatis, ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suae; et haec vidua erat; et turba civitatis multa cum illa.*

Duorum dierum itinere ex Capharnaum venit ad Naim, quae duo milliaria ultra montem Thabor sita est. Hac via ibat Iesus cum discipulis. Contemplabor eum a turba copiosa circumdatum, quam vult testem fieri resurrectionis mortui. Non vocatus, sponte se confert in Naim; et quamvis sciat quid ibi agere velit, videbitur fortuito occurrere funebri pompae. Hanc altera turba multa, veniens ex Naim, comitatur; multos enim ex utraque civitate testes miraculi sibi comparare vult Iesus. Sequamur beneficium magistrum: quam bonus est et benignus! *non habemus pontificem, qui non possit compati* (hebr. 4. 15). Ecce dum appropinquamus et iam ingressuri sumus civitatem, defunctus effertur: triste est quodvis spectaculum mortis et luctus! at defunctus ille est iuvenis, filius unicus, et decessit linquens matrem viduam; quae totum amorem maternum in unigenito collocaverat, et iam spem posteritatis, lumen oculorum suorum, baculum senectutis amisit. Quot causae lugendi! quare lamentationi eius adiunxit se turba multa. Contemplemur turbam, matrem, defunctum. Sic *separat amara mors* (1 reg. 15. 32): *hoc iudicium a Domino omni carni* (eccl. 41. 5); sed adest Dominus Iesus, vitae mortisque dominus. Respiciamus ad ipsum, et confidamus ipsi: quod ad Dei gloriam conferat, id profecto aget.

O mors, quam amara est memoria tua homini habenti pacem in substantiis suis!.. O mors, bonum est iudicium tuum homini indigenti!... (eccl. 41. 1, 3)

B. *Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. Et accessit, et tetigit loculum. (Hi autem, qui portabant, steterunt). Et ait: Adolescens, tibi dico, surge. Et resedit qui erat mortuus, et coepit loqui. Et dedit illum matri suae.*

Iesus respicit matrem, viro filioque orbatam, quam miseram et dolentem! Et videns eam, misericordia movetur. O benignum cor Iesu! in quo Deus humanum patitur dolorem de dolore viduae: non dolet super filium, malis huius vitae ereptum, sed compassione intima condolet matri.

Sed iam video et audio divina: divinus Salvator tangit loculum

apertum, in quo adolescens linteo tectus iacet ; alloquitur matrem : *Noli flere*, alloquitur filium : *Tibi dico, surge*. Et opus divinum, opus Domini contemplor, resurrectionem a mortuis.

Adorabo Iesum et gratias agam : Vere, prout dixit antea, *sicut Pater suscitavit mortuos et vivificat, sic et Filius quos vult vivificat* (Io. 5. 21). Sed non potestatem modo, benignitatem quoque eius contemplantur, considerans quam filiali amoris sensu defunctum, iam loquentem, reddat *matrī suae*. *Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiae ut misericordiam consequamur et gratiam inveniamus in auxilio opportuno* (hebr. 4. 16).

C. Accipit autem omnes timor : et magnificabant Deum dicentes : Quia propheta magnus surrexit in nobis, et quia Deus visitavit plebem suam. Et exiit hic sermo in universam Iudaeam de eo, et in omnem circa regionem.

Mater de filio plorans exhibet morali sensu imaginem sanctae matris Ecclesiae plorantis de filiis suis, per peccatum mortale vita gratiae defunctis ; quanto miserabilior mors animae, nisi Iesus per ministros suos eam resuscitet ! *Iustus qui ex fide vivit* (hebr. 10. 38), dolet super morte spirituali peccatoris, adolescentis praesertim, ne servus fiat peccati, et Iesum deprecatur pro eo. Deus « beatae Monicae pias lacrymas in conversione filii Augustini percepit » (oratio 4 mai.).

Et ego cogitans de animae meae et fratrum vel spiritualium quos *in Christo genui* (1 cor. 4. 15 filiorum morte spirituali, quae poterat esse aeterna, gratias agam quod *Deus visitavit plebem suam* (Lc. 7. 16).

Triplex effectus huius primae resurrectionis fuit : timor, ut in re coelitus facta solet fieri, gratiarum actio de visitatione plebis per Prophetam magnum, et fama miraculi per totam Palaestinam et in vicinis regionibus. Porro ex misericordiae animo potius quam in divinitatis Iesu testimonium facta est haec resurrectio : talia miracula et Elisaeus et Elias et postea varii sancti, Dei virtute patrarunt. Iesus autem propria virtute suscitasse mortuum apparet ex eo quod suo nomine iubeat : *Tibi dico : Surge*.

Vere *Propheta magnus surrexit in nobis*, ipse *Deus visitavit nos* ; adorabo, diligam eum ; in eo confidam : *ex hac fide iustus vivit* (hebr. 10. 36).

1 pr. Cum duobus discipulis Ioannis accedam ad Iesum, turbis circumdatum.

2 pr. Petam gratiam confirmandi fidem ut non scandalizer in eo.

A. *Ioannes autem cum audisset in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis suis, ait illi : Tu es qui venturus es, an alium expectamus? Et respondens Iesus ait illis : Euntes renuntiate Ioanni quae audistis et vidistis : caeci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur. (Mth)*

Ioannes ab integro anno erat in carcere castelli Machaeruntis (med. 52), in parte meridionali Peraeae, et ab Herode tetrarcha magni fiebat; quare permissi sunt discipuli eius ad eum accedere et nuntiaverunt Ioanni de omnibus his miraculis, quae faciebat Iesus; et convocavit duos de discipulis suis Ioannes et misit ad Iesum (Lc.). Intellexerat eos sive invidere novo Prophetiae sive indigere confirmatione in fide messianica; excogitavit autem acutam et artificiosam rationem consequendi finem suum et lucrandi eos in discipulatum Iesu; inssit eos suo ipsius nomine interrogare Iesum utrum esset verus Messias: *In ipsa autem hora, qua advenerunt, Iesus multos curavit a languoribus et plagis et spiritibus malis, et caecis multis donavit visum (Lc)*. Contemplabor discipulos Ioannis, iam miraculorum multorum testes, testes potentiae et benignitatis; et postquam ipsa opera locuta sunt, audiam verba Salvatoris: *Euntes renuntiate Ioanni quae audistis et vidistis*. Sunt fere verba Isaiae, duplici loco haec ipsa miracula de divino Messia praedicantis: *Deus ipse veniet et salvabit vos: tunc aperientur oculi caecorum, et aures surdorum patebunt; tunc saliet sicut cervus claudus (Is. 35. 5-6); ad annuntiandum mansuetis afflictis, pauperibus misit me (Is. 61. 1)*. Ex factis itaque vult Iesus constare de sua missione per Isaiam descripta: clare, licet indirecte docet se esse eum qui venturus est secundum prophetas, eumque ultimum.

An signa missionis Christi in me Christi ministro refulgent, beneficentia sc. et Evangelii annuntiatio, misericordia corporalis et spiritalis?

B. *Et beatus qui non fuerit scandalizatus in me (Mth).*

Scandalum, lapis offensionis, petra scandali (Is. 8. 14) dicebatur ille qui, sive de industria, sive occasione et praeter culpam, fiebat alicui obstaculum et impedimentum in bono. Nazarethani scandalum acceperant et incredulitatis praetextum ex Iesu humilitate; pharisei, ex eius caritate erga aegrotos; discipuli Ioannis, ex baptismo

ab apostolis collato. Ad hos, invidiae vitio infectos, benignus Iesus hanc commendationem ultimo loco habet, beatos fore eos qui in eo non patientur scandalum. Simplici itaque et humili fide credant homines signis divinis, neque ex humili ipsius aspectu impedimentum fidei sibi propter superbiam faciant.

Superbia nostra, en origo ruinae spiritualis; humilitas Iesu est occasio. Ita *scandalum crucis* (sol. 5. 11) multos avertet a fide in Christum. Humilitatem in incarnatione, in nativitate, in infantia et adolescentia, in lege sua perpetuo commendat Iesus: o divina humilitas! Vae autem superbis, *vae mundo a scandalo* humilitatis (Mth. 18. 7).

C. *Illis autem absentibus coepit Iesus dicere ad turbas de Ioanne: Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? prophetam? etiam dico vobis, et plus quam prophetam: hic est enim de quo scriptum est: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te* (Mth.).

Cum discessissent nuntii Ioannis (Lc.), Iesus volens turbas in Evangelio suo confirmare, confirmavit auctoritatem testimonii quod ex ore Ioannis audierant de se. In mentes itaque revocat quo studio *ad omnem regionem Iordanis* (Lc. 3. 3) desertam confluerint: an visurae in illa regione et in ripa Iordanis, crebro arundineto consita, hominem levem et inconstantem, arundini similem, vel mollem molli-terque vestitum? minime: in deserto, loco solitudinis et poenitentiae, talem invenire non poterant! Nonne potius prophetam visurae exierant? Ita profecto: propheta enim erat Ioannes, ultimus et praecipuus prophetarum, qui secundum prophetias *angelus* (Mal. 3. 1) seu legatus mittebatur et praecursor Messiae.

Perspicue Iesus ex ministerio Ioannis, qui tanti valebat apud populum, qui hodie e carcere per discipulos suos populum ad Iesum ducere volebat, suum ministerium confirmat seque Dominatorem illum et Angelum testamenti asserit, quem Malachias praedixerat.

Sit in nobis firmitas et spiritus poenitentiae, quibus effulsit Ioannes in deserto et in carcere: facile adhaerebimus Salvatori et Angelo novi testamenti. Multum nocebit gloriae Iesu minister eius, qui levitate et inconstantia vel molli vita scandalizat populum.

1 pr. Accedens ad Iesum, audiam eum de Praecursore loquentem ad turbas.

2 pr. Petam gratiam aestimandi vocationem ad regnum coelorum et credendi simpliciter.

A. Amen, dico vobis : non surrexit inter natos mulierum maior Ioanne Baptista ; qui autem minor est in regno coelorum, maior est illo (Mth.).

Turbis antea revocavit Iesus in memoriam praedicationem Ioannis, praecursoris sui. De illo pergit loqui, occasionem inde sumens loquendi de regno suo. *Maiorem inter omnes natos mulierum prophetam Ioanne Baptista neminem fuisse* (Lc.) pronuntiat ; ad maius enim officium Ioannes assumptus fuerat ; « caeteri cecinare Messiam adfuturum, ipse indice prodit, tingit lymphis » (hymn. matut. 24 iun., terminum legi veteri ponit. Itaque in sua conditione publica et theocratica, est « maximus vatum » (laud. ib.). Addit tamen Iesus illo maiorem esse eum qui etiam minimus est in regno coelorum, quod annuntiatum fuit a Ioanne et nunc iam praedicatur : adeo hoc regnum novum messianicum antecellit legi antiquae ! Insigni modo praedicat Iesus excellentiam novi ordinis a se constituti seu novi testamenti ; ratio autem excellentiae in eo stat quod a Spiritu Sancto regenerati et filii Dei facti Patrem vocamus Deum, Christum induimus neque iam sumus *parvuli, sub elementis mundi.... servientes, sub lege*, sed, *ubi venit plenitudo temporis, redempti ut adoptionem filiorum reciperemus* (gal. 4. 3-5). Ioannes autem, etiamsi « terminus legis et initium Evangelii » (S. Thom.) sit ac probabiliter per Iesum baptizatus, non fuit membrum Ecclesiae Christi, quae nondum perfecte fundata erat.

« Agnosce, christiane, dignitatem tuam ! » (S. Leo M.) agnosce, sacerdos, excellentiam muneris tui, quem Deus *transtulit in regnum Filii dilectionis suae* (col. 1. 13). •

B. *A diebus autem Ioannis Baptistae usque nunc regnum coelorum vim patitur, et violenti rapiunt illud ; omnes enim prophetae et lex usque ad Ioannem prophetaverunt, et si vultis recipere, ipse est Elias qui venturus est. Qui habet aures audiendi, audiat.* (Mth.)

Regnum coelorum, a Ioanne tanquam iam instituendum praenuntiatum, nunc a Iesu praedicatur ; sed sicut, tempore praedicationis Ioannis, persecutionem patiebatur a sadducaeis et pharisaeis, quos Ioannes progeniem viperarum vocabat (Mth. 3. 7 10) et qui *consilium Dei spreverunt in semetipsos, non baptizati ab eo dum populus et publicani iustificaverunt Deum* (Lc. 7. 29), ita et nunc violentia

sua et persecutione adversarii iidem abripiunt regnum coelorum a turbis, avertentes eas exemplo et verbis suis a Messia. Dolet id maxime Christus; adsunt enim *dies novissimi* (gen. 49. 1): prophetiae omnes quas *lex et prophetae* perhibent, adimpletae sunt; quod si forte turbae expectent Eliam, quem *scribae dicant quod oporteat primum venire* (Mth. 17. 10): Ioannes, ait Iesus, *est Elias*, si rem vultis ita accipere. Ipse *in spiritu et virtute Eliae* (Lc. 1. 17) innotuit. Postquam aperte et ad omnium captum docuit se esse Messiam, licet persecutioni obnoxium, exclamat momentosa forma loquendi: *Qui habet aures ad audiendum, audiat et attendat.*

Quam perspicue divinus Magister omnem scandali occasionem tollit! at persecutio quam Ioannes et ipse, haud secus ac prophetae superiores atque apostoli passi sunt, multis semper fuit ratio relinquendi veritatem et regnum coelorum. *Beatus qui non fuerit scandalizatus in eo* (Mth. 11. 6). Invehar in violentos persecutores, qui regnum coelorum rapiunt ab hominibus, et ab eorum violentia protegam fideles.

Cui autem similem aestimabo generationem istam? similis est patris sedentibus in foro, qui clamantes coequalibus dicunt: cecinimus vobis et non saltastis, lamentarimus et non plunxistis. Venit enim Ioannes neque manducans neque bibens, et dicunt: Daemonium habet: venit filius hominis manducans et bibens, et dicunt: Ecce homo vorax et potator vini, publicanorum et peccatorum amicus; et iustificata est sapientia a filiis suis. (Mth.)

Tum Ioanni qui poenitentiam duram agebat, tum Christo qui communem vitam ducebat, increduli erant legisperiti, sadducei et pharisaei: mala fide scandalizabantur in utroque. Dure increpat eos Iesus, comparans eos cum pueris, qui in foro ludentes, non consentiunt invicem, disputant et altercantur; modo choreos et saltationem, modo luctum et naenias tentant ut sodales delectent: quidquid tentent, sodales isti morosi obloquuntur et vituperio accipiunt. Pueriliter *generatio incredula et perversa* (Mth. 17. 16) in Ioanne et Iesu scandalum sibi finxit; interea tamen filii sapientiae, recti corde, discipuli Sapientiae incarnatae agnoverunt sapiens Dei consilium quo regnum coelorum a Ioanne paratum est vitae genere duro, a Iesu praedicatum et constitutum vitae genere communi; omnes enim vult salvos fieri.

Quot pharisaei hodieum contraria obiectant, ne sibi videantur debere credere Christo et intrare in regnum coelorum! Pueris similes, in foro delectari puerilibus frustra quaerunt, seria omittunt et animas perdunt. An sum vere filius Sapientiae, et ut talis vivo?

1 pr. Intrabo in domum pharisei Simonis, et contemplantur Iesum et provolutam ad eius pedes peccatricem.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et sequendi fideliter misericordissimum Iesum.

A. Rogabat autem illam quidam de pharisæis ut manducaret cum illo. Et ingressus domum pharisei discubuit. Et ecce mulier, quæ erat in civitate peccatrix, ut cognovit quod accubisset in domo pharisei, attulit alabastrum unguenti. Et stans retro secus pedes eius, lacrymis coepit rigare pedes eius et capillis capitis sui tergebat, et osculabatur pedes eius, et unguento ungebat. Videns autem pharisæus qui vocaverat eum, ait intra se dicens : Hic si esset propheta, sciret utique quæ et qualis est mulier quæ tangit eum, quia peccatrix est.

Videbo et contemplantur Iesum meum, divino misericordiae consilio accumbentem ad mensam pharisei; hunc non devitavit, sicut nec dedignabatur eum publicanis et peccatoribus manducare (Mth. 9. 11). Quam benignus et serenus apparet inter convivas illos pharisæos ! Videbo mox irrumpentem, quo non erat invitata, mulierem et accedentem retro ad Iesum : fert vasculum ex alabastrite lapide, plenum unguento. Convivæ ita mensæ accumbabant in lectulo ut, cubito innixi ad mensam, pedes, sandaliis antea depositis, nudos porrigerent in partem anteriorem ; quos honoris causa, lavabat dominus, pulverem detergens, et unguentis deinde tingebat hospites suos. Utrumque omiserat Simon. Mulier autem stans, copioso fletu rigat pedes Iesu, dein flectit genua et, solutis capillis mox pedes tergit, osculatur et ungit. Mira audacia ! mira humilitas ! mira, ex dilectione amantissimi Magistri, poenitentia ! flet enim, non quaerens sanationem, sed peccati remissionem : quot habuit in se oblectamenta, tot de se facit holocausta (S. Greg.). Mirabor Iesum, qui pedes tangi sinit a muliere, dum video phariseum indignantem et modo in peccatricem, modo ad Iesum oculos vertentem : quem aspiciens, turbatur neque audet meretricem expellere.

Scandalizatur. An ego, qui novi Dominum, scandalizabor ? *beatus qui non fuerit scandalizatus in* (Mth. 11. 6) benignitate eius ; beatus minister qui Magistri spiritum hausit ! Reflectam hic ad me et fructum pro temporis circumstantiis carpam.

B. Et respondens Iesus, dixit ad illam : Simon, habeo tibi aliquid dicere : At ille ait : Magister, dic. — Duo debitores erant cuidam foeneratori : unus debebat denarios quingentos et alius quinquaginta. Non habentibus illis unde redderent, donavit utrisque. Quis ergo eum plus diligit ? — Respondens Simon dixit : Aestimo quia is cui plus

donavit. At ille dixit: Recte iudicasti. Et conversus ad mulierem, dixit Simoni: Vides hanc mulierem? Intravi in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: haec autem lacrymis rigavit pedes meos, et capillis suis tersit. Osculum mihi non dedisti: haec autem ex quo intravit, non cessavit osculari pedes meos. Oleo caput meum non unxisti: haec autem unguento unxit pedes meos. Propter quod dico tibi: Remittentur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit.

Audiam ex ore et corde Iesu mei dulcem sermonem, et primum quidem parabolam. Secretas cordis cogitationes perspicit; Simoni, qui peccatricem novit et, dilectionem eius erga Deum ignorans, scandalizatur, ostendit Iesus quomodo mulier, ex benigna permissione sibi facta pedes flctu rigandi intelligens sibi dari spem veniae, dilectionis signa profundat et dilectione impetret remissionem multorum debitorum; et addit: *Cui minus dimittitur, minus diligit*: minus me diligeret, si minora ei dimittere possem; sed quoniam multa ei remittam, plus me diligit.

O divinum verbum! Amor Dei est diffusivus sui: se insinuat in cor peccatoris ut eum ad poenitentiam excitet et exinde eum amare magis ac magis possit; utinam nos vincat amor Dei!

C. Dixit autem ad illum: Remittuntur tibi peccata. Et coeperunt qui simul accubabant, dicere intra se: Quis est hic, qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem: Fides tua te salvam fecit; vade in pace.

Quia Iesus verba habet ad Simonem, peccatrix pergit flere et rigare pedes, donec audiat verba remissionis, quibus iam dubitatio omnis evanescit et quietam sese experitur anima. Verum, sicut olim scribae et pharisaei offensi sunt quod paralytico dixisset Iesus: *Remittuntur tibi peccata* (Lc. 5. 21), ita convivae mirantur, non tamen videntur offendi. In prioris casu potestatem suam miraculo probaverat; in hoc casu convivae suo ipsorum iudicio relinquit, ut, si bono et recto sint corde, credant divinitati; fidem interea mulieris laudat, quae eam a peccatis liberavit et pace donavit.

Audiam et gustabo hoc amantissimi Iesu verbum suavissimum: *Vade in pace*. Vere princeps pacis est Iesus, qualem praedixit Isaias; *multiplicabitur eius imperium, et pacis non erit finis* (Is. 9. 6-8). An gusto pacem quam mihi apprecatur confessarius, me dimittendo? Num ex consuetudine forte vel ob negligentiam in sacramento recipiendo, non percipio sensum verbi divini?

1 pr. Sequar Iesum, adiungens me apostolis et comitatu.

2 pr. Petam gratiam imitandi zelum eius.

A. *Et factum est deinceps, et ipse iter faciebat per civitates et castella, praedicans et evangelizans regnum Dei, et duodecim cum illo (Lc.).*

Post sanatam socrum Simonis in Capharnaum, primum iter evangelicum instituerat Iesus per alias civitates Galilaeae (Lc. 4. 42); iam iterum longiori itineri evangelico sese committit in eadem regione; *per civitates et castella*, per singulas urbes et vicos in synagogis praedicat bonum nuntium regni Dei: ad hoc enim missus erat a Patre (Lc. 4. 43). Secuti eum fuerant antea discipuli; sed cum ex eis duodecim elegisset et constitueret collegium apostolicum, iam duodecim illi cum eo peragrant civitates et castella, et mox munere praedicandi fungi incipient (Lc. 9. 1).

Adorabo Iesum; ut *adveniat regnum* (Mth. 6. 10). Dei, quod ipse divinus doctor praedicat, ut ad omnes homines extendatur optabo et orabo.

Considerabo deinde comites eius, quos exemplo suo formare ad munus apostolicum dignatur. Quanta dignatio! Quam parum idonei sunt, et tamen instrumenta electa seu *vasa electionis* (act. 9. 15) erunt aliquando; ut idonei ad tantum opus Christi continuandum inveniantur, comites iam fiunt.

Et ego ad idem opus electus, an me comitem adiungo meo Iesu, qui me elegit? An eum sequor, fide me adiuvans ut oculis mentis eum contempler, et auribus audiam quasi loquentem adhuc? An conor eum cognoscere, amare et imitari? Hoc opus, hic labor est meditationis quotidianae.

B. Cum illo *et mulieres aliquae, quae erant curatae a spiritibus malignis et infirmitatibus: Maria quae vocatur Magdalena, de qua septem daemonia exierant, et Ioanna uxor Chusae procuratoris Herodis, et Susanna, et aliae multae, quae ministrabant ei de facultatibus suis (Lc.).*

Christus *propter nos egenus factus est, cum esset dives* (2 cor. 8. 9); tempore vitae absconditae, labore manuum suarum se matremque suam sustentaverat, sed operi, ad quod missus erat a Patre, iam operam dans, sibi suisque comitibus a Patre suo coelesti, qui *volatilia coeli... pascit* (Mth. 6. 26) et *lilia... vestit*, exspectat *panem quotidianum* et quo operiantur. *Scit enim Pater quia his omnibus indigent* (ib. 32). *Quaerunt primo regnum Dei et iustitiam eius; reliqua ipsis adiciuntur* (ib. 33). Quare, divina providentia factum est ut piae

mulieres omnem eis curam de vestitu, cibo potuque adimerent, *de facultatibus suis* ministrantes necessaria. Cum autem peregrini apostolici nullam fixam sedem haberent, illae mulieres etiam sequebantur Iesum cum duodecim apostolis, itinerantem. Inter eas erat Maria ex Magdala, vico in occidentali littore maris galilaei, quae a septem daemonibus liberata fuerat, et Ioanna, procuratoris Herodis Antipae uxor : utraque ex Galilaea in Iudaeam usque sequetur et ad sepulcrum usque perseverabit (Lc. 23. 65; 24. 10).

Potestatem mulierem sororem circumducendi... apostoli... et Cephas (1 cor. 9. 5) habuerunt post mortem Iesu ; hac potestate usus non est S. Paulus. Consuetudo talis apud iudaeos vigeat (S. Hier. ad Mth. 27. 56). Usus receptos et leges Ecclesiae hac in re servabo. Dummodo confidam Deo, ipse providebit ministro suo, idque eo copiosius quo liberalius *ministrabo ei de facultatibus meis*.

C. *Et iterum coepit docere ad mare, et congregata est ad eum turba multa, ita ut navim ascendens sederet in mari, et omnis turba circa mare super terram erat. Et docebat eos in parabolis multa et dicebat illis in doctrina sua parabolam de semine* (Mc.).

Iam secundo cogitur Iesus prae conferta turba a littore maris ascendere in navem. Gaudebo de tanto concursu plebis ad doctorem nostrum. Quam *potens est in opere et sermone* (Lc. 24. 19) !

Videbo eum in mari sedentem et e navicula docentem, et circa mare turbam cupide audientem verba Magistri. Magna profecto est vis in evangelica praedicatione, praesertim si ad populi captum proponatur. Iesus *multis parabolis loquebatur eis verbum prout poterant audire ; sine parabola autem non loquebatur eis* (Mc.) ; forma nimirum simplici utebatur ; et e parabolis quidem utilitatem capiebant, non tamen plene intelligebant quod de regno suo in illis parabolis aperiebat ; erant enim mentes praeoccupatae falsa notione regni temporalis Messiae. *Scorsum autem discipulis suis, apostolis sc. et aliis qui cum eis solebant sequi, disserebat omnia* (Mc. 4. 33, 34).

Melius quam turbae iudaeorum, Christi doctrinam possunt audire et intelligere fideles baptizati, *qui Spiritu Dei aguntur* (rom. 8. 14) ; ex Evangelio tamen simplicitate evangelica doceri cupiunt. Veritatem diserte edocti ministri sermonis debent parare et minutatim *frangere panem* (thren. 4. 4) parvulis ; *petunt panem : numquid lapidem dabis illis* (Lc. 11. 11), sine sapore ?

1 pr. Accedam ad Iesum quam proxime cum discipulis, ut audiam et retineam verbum eius.

2 pr. Petam gratiam ut corde bono et optimo fructum percipiam.

A. *Exiit qui seminat, seminare semen suum; et dum seminat, aliud cecidit secus viam, et conculcatum est, et volucres coeli comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram; et natum aruit, quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas; et simul exortae spinae suffocaverunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam; et ortum fecit fructum centuplum. Haec dicens clamabat: Qui habet aures audiendi, audiat (Lc.).*

Inducitur et quasi oculis praebetur seminator larga manu copiosum semen spargens; idem vero semen secus viam, supra terram petrosam aut inter spinas cadens, nullam vel mox perituram herbam producit; e contra in terra bona producit fructum, etiam centuplum; secundum Matthaeum et Marcum, semens redit cum trigesimo, vel sexagesimo, imo centesimo fructu. Bonum igitur semen est sed, pro varietate agri vel loci in quod cadit, variam habet sortem. Addit Iesus, clamat ut de re gravi sermonem esse et perscrutandum sibi esse intelligant omnes: *Qui habet aures ad audiendum, audiat.*

Conabor audire et intelligere: Dominus enim loquitur, et cum apostolis interrogabo eum, docilem praebens aurem et animum.

B. *Interrogabant autem eum discipuli eius quae esset haec parabola. Quibus ipse dixit: Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, cacteris autem in parabolis; ut videntes non videant, et audientes non intelligant. Est autem haec parabola: Semen est verbum Dei. Qui autem secus viam, hi sunt qui audiunt; deinde venit diabolus, et tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant. Nam qui supra petram, qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt verbum, et hi radices non habent: qui ad tempus credunt, et in tempore tentationis recedunt. Quod autem in spinas decedit, hi sunt qui audierunt, et a sollicitudinibus et divitiis et voluptatibus vitae euntes suffocantur, et non referunt fructum. Quod autem in bonam terram, hi sunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent, et fructum afferunt in patientia. (Lc.)*

Audiunt doctorem Iesum multi: an vere audiunt? si corde sincero audirent, interrogarent; sed quoniam verba Ioannis et verba Iesu audierunt et tamen aliud sibi regnum pollicentur quam regnum a Iesu praedicatum, et aliam legem sequuntur quam legem a Iesu propositam de monte, ideo in parabolis loquitur neque eas explicat incuriosis in poenam incredulitatis, ut audientes non intelligant, et

voluntarie caeci facti in caecitate mancant. Apostolis autem et comitibus, qui gratia data utentes mysterium regni messianici novisse cupiunt, explicat parabolam. Quatuor sunt classes hominum, varie erga verbum Christi dispositi: alii, *secus viam*, in mundo maligno viventes, ab adversario Christi diabolo sinunt evelli e corde suo germen fidei et virtutum: alii, instabiles, non radicantur in bono quia post susceptam fidem recedunt, tentationibus superati; alii non amittunt quidem fidem, sed distenti temporalibus, spirituales fructum perdunt; in triplici illa classe, regnum Dei adversarios habet diabolus, carnem et mundum, et ab illis violentiam patitur. Est autem quarta classis eorum in quibus manet regnum Dei; haec sola fructum affert in perseverantia, trigesimum, vel sexagesimum, vel etiam centesimum.

In quamam classe invenior? et si in quarta, quantos fructus refero? an corde bono, an optimo verbum Christi et regnum eius retineo? An entor afferre *fructum in patientia*, maiorem et semper maiorem Dei gloriam, pro ea sustinens labores et molestias longanimiter?

C. *Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus lectam ponit: sed supra candelabrum ponit, ut intrantes videant lumen. Non est enim occultum, quod non manifestetur, nec absconditum quod non cognoscatur et in palam veniat. Videte ergo quomodo audiat. Qui enim habet, dabitur illi, et quicumque non habet, etiam quod putat se habere, auferetur ab illo.* (Lc.)

Quoniam apostoli sunt lux mundi et lucerna supra candelabrum posita (Mth. 5. 14, 15), iubet eos divinus Magister audire et intelligere et retinere corde optimo verbum et doctrinam: quod enim in ea continetur, etiam si nunc in parabolis proponatur, ab ipsis manifestari debet. Ditescant itaque studio et intellectione illius doctrinae: nam sicut dives facile maiores opes acquirit, pauper autem etiam parvum illud quod habet facile amittit, ita doctores novae legis secundum diligentiam suam vel augebunt vel perdent thesauros verbi divini.

Quomodo audio? quomodo studeo et meditor de verbo Dei? *Vestri beati oculi quia vident, et aures vestrae quia audiunt.* (Mth. 13. 17.)

1 pr. Audiam corde bono et optimo Iesum, me de regno suo temporali et aeterno docentem.

2 pr. Petam gratiam fideliter et patienter perseverandi in hoc regno.

A. *Aliam parabolam proposuit illis dicens : Simile factum est regnum coelorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo. Cum autem dormirent homines, venit inimicus eius et superseminavit zizania in medio tritici et abiit. Cum autem crevisset herba et fructum fecisset, tunc apparuerunt et zizania. Accedentes autem servi patris familias dixerunt ei : Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo ? unde ergo habet zizania ? Et ait illis : Inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei : Vis, imus et colligimus ea ? Et ait : Non, ne forte colligentes zizania eradicetis simul cum eis triticum ; sinite utraque crescere usque ad messem et in tempore messis dicam messoribus : Colligite primum zizania et alligate ea in fasciculos ad comburendum, triticum autem congregate in horreum meum. (Mth.)*

Post parabolam de bono semine quod, cum unum idemque sit, tamen non eundem semper fructum facit, Iesus proponit parabolam de semine bono, cum malo seu zizaniis mixto. *Sic est regnum Dei quemadmodum si homo iaciat sementem (Mc.)*, inimicus autem superseminet zizaniam. Dolenda sane res si in agro ex invidia iaciantur zizania ! iustus est dolor servorum sero tandem, quando herba crescit in spicam et triticum distinguitur a lolio, deprehendentium facinus inimici, neque culpandi videntur quod dormierint tempore seminationis : non solent enim talia timere, neque usus fert ut in semina vigilari debeat ; recta tandem est sententia domini illius agri : sinenda sunt zizania crescere ne pereat messis.

Applicationem parabolae ad regnum coelorum ipse Dominus perhibebit ; non coram turbis, quae sensum aliquomodo capere eumque sibi utilem poterant, sed coram discipulis plenum sensum interpretabitur. Propius itaque accedamus ad Dominum, et comitemur eum in domum Petri.

B. *Tunc dimissis turbis venit in domum et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes : Edissere nobis parabolam zizaniorum agri. Qui respondens ait : Qui seminat bonum semen est Filius hominis, ager autem est mundus, bonum vero semen hi sunt filii regni, zizania autem filii sunt nequam, inimicus autem qui seminavit ea est diabolus, messis vero consummatio saeculi est, messores autem angeli sunt. (Mth.)*

E Capharnaum vel portu Bethsaida e domo Petri (Mth. 13. 1,

Mc. 3. 20) ad mare se contulerat Iesus et e navicula proposuerat parabolas duas ; alias etiam proposuit. Tandem quando rediit in domum, apostoli et alii fideles nonnulli discipuli interrogarunt eum ; ad quos dixerat : *Vobis datum est nosse mysteria regni coelorum* (Mth. 13. 11). Iam aperte docet se, Filium Dei, *factum ex muliere* (gal. 4. 4) *Filium hominis* scilicet, esse seminatore boni seminis seu efficere filios regni coelorum in mundo ; missus enim est ut per eum *adoptionem filiorum Dei reciperemus* (ib.), regenerati ex Spiritu eius ; docet praeterea sibi suoque regno coelorum adversari diabolum, qui pater est malorum seu filiorum nequam : ad hos dicit aliquando : *Vos facitis opera patris vestri... vos ex patre diabolo estis*, qui *homicida erat ab initio* Io. 8. 41. 44) ; tandem docet fore ut messis fiat in consummatione saeculi ab angelis, ministris suis.

Interea quid facto opus est ? ex parabola, manifeste debent tolerari mali, hac ratione et mensura ne pereant boni : possunt enim per malos excitari boni et probari *ut manifesti fiant in nobis* (1 cor. 11. 19) : possunt etiam mali converti in bonos ; possent autem aliquoties boni, si mali quidam magnae auctoritatis plecterentur, ab his et cum his trahi in malum et perire (S. Thom.). Non desunt ergo aliquoties rationes tolerandi malos, etiam manifeste malos. Attamen ex parabola falso argueres Dominum vetuisse ne plectantur in hac terra adversarii regni sui : rem non tangit hic.

C. *Sicut ergo colliguntur zizania et igni comburantur, sic erit in consummatione saeculi : mittet Filius hominis angelos suos et colligent de regno eius omnia scandala et eos qui faciunt iniquitatem, et mittent eos in caminum ignis : ibi erit fletus et stridor dentium. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum. Qui habet aures audiendi, audiat.* (Mth.)

Separatio perfecta malorum a bonis, filiorum diaboli a filiis regni fiet in fine mundi : utrorumque sors quam serio consideranda ! qui habet aures, quilibet homo audiat : si audierit, quomodo non intraret in regnum Christi ? Qui non est filius regni, proicietur in tenebras, *in caminum ignis : ibi erit fletus et stridor dentium*. Crebro Dominus docet de supplicio inferni. (Mth. 5. 29 ; 8. 12 ; 10. 28 ; 13. 42 ; 18. 9 ; 22. 13 ; 24. 51 ; 25. 30) *Timor enim Domini, principium sapientiae* (prov. 1. 7). Hic tamen iustis simul proponit spem et fulgorem in *regno Patris*. Haec sit spes mea !

1 pr. Adorans Iesum, accedam, praebens aurem et cor meum ad divinum sermonem.

2 pr. Petam gratiam amandi et fideliter custodiendi regnum Dei.

A. *Aliam parabolam proposuit eis, dicens : Simile est regnum coelorum grano sinapis quod accipiens homo seminarit in agro suo ; quod minimum quidem est omnibus seminibus ; cum autem creverit maius est omnibus oleribus et fit arbor, ita ut volucres coeli veniant et habitent in ramis eius. (Mth.).*

Quamvis debile in suis initiis videatur, tantam vim sibi insitam habet opus Christi ut comparari possit cum grano sinapis. Hac populari locutione solebant iudaei significare rem minimam : sed notat Christus nullum adeo parvum semen inter olerum semina tantum fruticem producere, qui cum ad duodecim pedum altitudinem ascendere in Syria soleat, in comparatione cum aliis oleribus, fit quasi arbor inter caetera olera. Alludit autem ad Ezechielis prophetiam (17. 23) describentis regnum messianicum tanquam *in monte sublimi plantatum et erumpens in germen et faciens fructum*, ut sit *in cedrum magnam sub qua omnes volucres habitent*.

Quam mirabile est illud opus Christi ! quanta efficacia virtutis eius ! Propagatum est ad omnes partes orbis terrarum. Mirabor et glorificabo hoc opus. Considerabo quomodo creverit et crescat, quot ramos produxerit, in quibus millenae animae umbram et refrigerium invenerunt. Cum duodecim apostolos miserit Dominus, alius ad Indias, alius Romam, alius in Achaiam, alii alio profecti, extenderunt mox regnum Christi ita ut in omnem terram sibi notam emiserint vocem praedicationis et allicuerint animas benevolas. Quid ego praesto, quid amplius praestare possem ut regnum Christi ad omnes adveniat ? Reflectam et animo mihi proponam zelum propagandi regni Christi.

B. *Aliam parabolam locutus est eis : Simile est regnum coelorum fermento quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus, donec fermentatum est totum (Mth.).*

Legitur Sara iussa fuisse ab Abrahamo tria sata, tres measuras litrorum circiter septem, simulae commiscere ad panes subcinericios faciendos (gen. 18. 6) ; alibi (1 reg. 1. 24) eadem mensura adhibetur ad panem pro solemniori convivio coquendum. Quocumque modo velint intelligi tria sata, v. g. pro gentibus ex Sem, Cham et Iaphet oriundis, fermentum designat vim verbi divini seu revelationis quae universitatem hominum vivificare et imbuere debet ; neque fiet consummatio saeculi *donec fermentatum est totum*, sc. *donec praedicabitur*

hoc Evangelium regni in universo orbe in testimonium omnibus gentibus (Mth. 24. 14).

Considerabo utrum anima et vita mea satis perfundatur et vivificetur spiritu Christi. An in ovilis parte mihi commissa, in vita meorum ovium privata et publica, regnat ille spiritus? Si ego perfusus et imbutus sim virtute Christi, cogitationes meae, ratio loquendi et agendi tota erit quasi modicum *fermenti* quod *totam massam* imbuat (1 cor. 5. 6). Conabor prece, mentali oratione *expurgare vetus fermentum* (ib. 5. 7), spiritum mundi et carnis, ut recta sapiam et *sapidus* inveniar.

C. Simile est regnum coelorum thesauro abscondito in agro, quem qui invenit homo abscondit et prae gaudio illius cadit et vendit universa quae habet et emit agrum illum (Mth.).

In parabolis sinapis et fermenti praedixit Iesus virtutem doctrinae suae et totum mundum sibi subiectum iri. Comparans nunc regnum suum cum thesauro, pretium eius et dignitatem demonstrat; proponit autem exemplum agricolae: is si forte inveniat in alieno agro thesaurum, qui longe agri pretium superat, universa quae habet libenter et magno gaudio tradit ad lucrandum cum agro thesaurum in eo absconditum. Nihil sane decernit Iesus rectene an secus agat agricola, qui in seio fundi proprietario thesaurum ita sibi comparat, sicut neque in villico iniquitatis (med. 172) omnia commendat, laudat tamen industriam et prudentiam: solummodo per comparisonem docet quanto desiderio debeamus regnum coelorum prosequi, tanto scilicet ut omnia reliqua nihili faciamus et relinquamus intuitu boni incomparabilis.

Colligam sedulo hoc Iesu ducis mei monitum et orabo multum ut crescat in corde meo aestimatio thesauri, quem non forte sed ex eius erga me dilectione nactus sum: si recta sapere velim, dicam cum auctore libri sapientiae: *Dicitis nihil esse duri in comparatione illius* (sap. 7. 8); utinam practica fiat aestimatio tanti thesauri! quantum dedecus foret, si humanam, terrenam sapientiam, verius insipientiam, praeponerem Sapientiae Incarnatae! Recordabor tamen cum rubore quoties *insipienter* egi (1 par. 21. 8).

1 pr. Reverenter accedam ad Iesum ut accipiam eius doctrinam de regno coelorum.

2 pr. Potam gratiam intelligendi ex parabolis Christi pretium illius doctrinae, et zelum in ea proponenda.

A. Iterum simile est regnum coelorum homini negotiatori quaerenti bonas margaritas ; inventa autem una pretiosa margarita abiit et vendidit omnia quae habuit et emit eam.

Iesus discipulis suis in exemplum proponit industriam illorum negotiatorum qui, cum margaritas quaerant, facile omnia sua bona vendunt ut pretiosam aliquam, forte inventam, sibi comparent. Multo sane pretiosior quam quaelibet huiusmodi margarita est coelestis illa margarita, quam Iesus praebet acquirendam, regnum coelorum. Sed simul docet emendum esse hoc regnum, et quidem pretio omnium rerum terrestrium ; qui tamen pretium regni illius aeque aestimat, nihili faciet reliqua ; pauperem spiritu, pauperem etiam actu se efficiet, ut suum faciat hoc regnum.

An credo Evangelio ? an credo verbo Dei ? an Iesu auctore, de unico bono sollicitus sum ? nonne sum de numero eorum, in quorum oculis *fascinatio nugacitatis obscurat bona* (sap. 4. 12) : quot margaritas infimi pretii, quot bona transitoria, fluxa, inania aucupatus sum, flocci habens margaritam regni coelorum ! Quam sapienter agit qui reliquis omnibus, sibi in usum datis, utitur ad comparandum, ad servandum bonum summum !

B. Iterum simile est regnum coelorum sagenae missae in mare et ex omni genere piscium congreganti ; quam cum impleta esset educentes et secus littus sedentes elegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt. Sic erit in consummatione saeculi ; exhibunt angeli et separabunt malos de medio iustorum, et mittent eos in caminum ignis ; ibi erit fletus et stridor dentium.

Ad apostolos, pisces nempè, olim dixerat Iesus : *Faciam vos fieri pisces hominum* (Mth. 4. 19, Lc. 5. 10) ; ita mundum comparabat mari, praedicationem vero sagenae, qua pisces e mari capiuntur ; sagenam autem impletam solent pisces ad littus trahere, ubi seligunt pisces qui vendi possint, reliquos proiciunt. Simplex et aptissima parabola est. Regnum coelorum vel Ecclesia Christi bonos et malos, iustos et peccatores comprehendit ; discernentur in iudicio extremo, quando regni coelorum terrestris venerit finis : sicut boni pisces in vasa colliguntur, ita iusti in aeterna tabernacula transibunt. Addit vero Dominus, quod iam pluries significavit (Mth. 5. 29, 30 ; 8. 12 ; 13. 42) sortem tremendam malorum, et inenarrabilem eorum

dolorem, fletu et stridore dentium manifestatum ; separati a iustis et in caminum ignis missi, non peribunt, sed flebunt et strident dentibus. « Ne, postquam audisti malos eiectos fuisse foras, sine periculo rem esse putares, Iesus interpretans parabolam, supplicium asserit aeternumque dolorem » (S. Io. Chrys.).

Hic considerabo patienter ferendos esse malos, qui *non cogitant iudicium* (prov. 28. 5), quia *oculi Domini contemplantur malos et bonos* (ib. 15. 3) ; mihi vero, *initium sapientiae sit timor Domini* (eccli. 1. 16).

C. *Intellexistis haec omnia ? Dicunt ei : Etiam. Ait illis : Ideo omnis scriba doctus in regno coelorum similis est homini paterfamilias qui profert de thesauro suo nova et vetera.*

Postquam discipulis, quibus *datum est nosse mysteria regni coelorum* (Mth. 13. 11), proposuit parabolas, Iesus interrogat utrum intellexerint : debent enim esse in regno coelorum magistri seu scribae, de illo regno edocti. Cum autem asserant se intellexisse, commendat eis ut sicut ipsemet, tanquam providus paterfamilias, nova et vetera de thesauro sapientiae suae ministrat, ita et ipsi nova a se revelata et vetera e veteri lege et e vita communi desumpta proponant ; similitudines enim aptissimae sunt ad docendam plebem fidelem ; etsi non novae sint, delectant ingenia simplicia, praesertim si ex Scriptura sacra accipiantur.

Oportet igitur ut *minister sermonis* (Lc. 1. 2) thesaurum doctrinae Christi cognoscat, ut sollicite inde depromat et diligenter pro captu fidelium suorum praeparet verbum Dei. Illustret rem parabolis, exemplis e sacro thesauro petitis, et simpliciter, sicut aeterna Sapientia, efficaciter tamen ministret sermonem ; proprio labore ad hoc opus est, sed tanti valet regni aeterni acquisitio. Perpendam quanto labore praeparem sermonem, parvulis praesertim et rudibus.

1 pr. Videbo B. Virginem cum nepotibus accedentem et quaerentem filium suum.

2 pr. Petam gratiam diligendi Iesum eo modo quo eam dilexit B. Virgo.

A. *Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater eius et fratres stabant foris quaerentes loqui ei* (Mth.).

Antea iam, post miraculum Canae, in Capharnaum descenderat cum Iesu et discipulis eius benedicta Virgo et ibi manserat non multos dies in domo Petri (Io. 2. 12.) Eodem redit hodie, dum divinus eius filius parabolas proponit turbis et enucleatius explicat discipulis. S. Marco referente (3. 21), *cum audissent sui* aliquot discipuli vel cognati convenire turbam, *ita ut* Iesus et apostoli *neque panem manducare possent, exierunt* apprehendere et *tenere eum* : *dicebant enim* : *Quoniam in furorem versus est*. Itaque hanc iniuriam ei arrogant ut eum mente alienatum esse fingant vel a daemone agi, hac ratione cupientes eum a turbis eripere. Longe secus B. Virgo. Divinam doctrinam audire cupiebat, et delectabatur sane singulis verbis quae ex ore filii sui procedebant ; qua promptissima voluntate dixerat olim angelo : *Fiat mihi secundum verbum tuum*, eadem nunc ipsius Dei sui verbum audire et implere studebat. Praeterea opus habebat loqui filio suo, et profecto, quamvis id taceat evangelista, potuit ei loqui : erat enim motivum eum alloquendi, quod non improbavit Iesus ; sed *non statim poterant adire eum prae turba* (Lc.). Videbo igitur et contemplantur benedictam Virginem, procul a filio suo stantem et modeste exspectantem dum liceat, dimissa turba, accedere ad eum.

Quam veneranda mihi est tanti filii mater ! me coniungam ipsi et cognatis, et ingenti desiderio desiderabo cum ipsa propius accedere, et audire, et loqui. Quoties voluero, id praestare hodie possum ; nam *non reliquit me Iesus orphanum* (Io. 14. 18) ; « mater Dei est mater mea » (S. Stan.) ; cum ipsa colloqui et per eam Iesum adire possum. An dulcissimam Iesu et Mariae societatem quaero ? Per ipsam accessum habemus ad filium : non repellet Iesus eos qui matrem adhibent mediatricem, modo *faciant ea hortante quodcumque dixerit eis* (Io. 2. 5).

B *Dixit autem ei quidam* : *Ecce mater tua et fratres tui foris stant, quaerentes te. At ipse respondens dicenti sibi ait* : *Quae est mater mea et qui sunt fratres mei ? Et extendens manum in discipulos suos dixit* : *Ecce mater mea et fratres mei ; quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei qui in coelis est, ipse meus frater et soror et mater est* (Mth.).

Mater et consobrini Iesu (med. 47) *foris stantes*, cum cuperent eum alloqui, *miserant ad eum vocantes eum*. (Mc.) Neque eorum instum desiderium improbasse vel repulisse videtur Iesus; sed occasione data ex illis verbis: *Mater tua et fratres tui*, doctrinam tradit quam antea professus fuerat: *Nunc in his quae Patris mei sunt oportet me esse?* (Lc. 2. 49) sc. super omnem etiam legitimum et sanctum amorem, super matris et cognatorum amorem, poni a se et ponendum esse a discipulis suis amorem Dei Patris sui coelestis eiusque voluntatem faciem lam esse. Unde pro matre et fratre et sorore habet, seu speciali amore diligit, eos qui divinam voluntatem exsequuntur. Docebit postea eum *qui amat patrem et matrem plus quam ipsum, non esse se dignum* (Mth. 10. 37). Non abnegat matrem Iesus; propter eam primum miraculum fecit, morti vicinus eam commendabit Ioanni. At super omnia Patrem diligit et super omnia debere a suis diligi docet. Moyses benedicens Levi, dixerat eodem sensu et hyperbolico sermone ac Iesus: *Qui dixit patri suo et matri suae: Nescio vos, et fratribus suis: Ignoro vos.. hi custodierunt eloquium Dei* (deut. 33. 9).

Opportune haec inculcanda sunt tum parentibus, qui filios a voluntate Dei facienda avertunt, tum filiis qui parentes Deo anteponunt. Sed mihi met ea applicando, petam quosnam praecipue diligam: an eos qui Deo fidelissime serviunt? An sicut Iesus possum dicere: *Ecce venio ut faciam, Deus, voluntatem tuam* (hebr. 10. 7)?

C. *Ecce mater mea.*

Quanto potiore iure de benedicta Virgine quam de quibuslibet discipulis suis potuit Iesus dicere eam vere esse matrem suam praedilectam, non adeo quia ab ea conceptus est de Spiritu Sancto et natus est de Virgine, sed quia ipsa inter omnes perfectissime voluntatem aeterni Patris fecit. Ipsa enim vere *Ancilla Domini* (Lc. 1. 38), humillime Deo serviebat et propter tam altam humilitatem electa fuerat mater Filii Dei secundum carnem; eadem humilitate Dei voluntatem in omnibus adimplebat; fere derelicta a Filio, quem divinum praedicationis opus alio vocabat, ampletebatur magna animi promptitudine hoc divinae voluntatis consilium. Sequebatur autem Filium, quando in Galilaea eum audiendi opportunitas sibi offerebatur, magis verbi divini desiderio quam materni affectus studio.

Me adiungam benedictae Virgini, orans ut me exemplo suo et intercessione gloriosa in discipulatu Iesu fidelem efficiat.

1 pr. Videbo Iesum transfretantem, somno correptum, et discipulos naviculam regentes in lacu Genesareth.

2 pr. Petam gratiam adhaerendi Iesu meo et in eius praesentia confidendi.

A. Videns autem Iesus turbas multas circum se, iussit ire transfretum : et accedens unus scriba ait illi : Magister, sequar te quocumque ieris. Et dicit ei Iesus : Vulpes forcas habent et volucres coeli nidos : filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. Alius autem de discipulis eius ait illi : Domine, permitte me primum ire et sepelire patrem meum. Iesus autem ait illi : Sequere me et dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Et ascendente eo in naviculum, secuti sunt eum discipuli eius (Mth.).

Iesus in littore maris galilaei occidentali et in domo Petri in Capharnaum parabolas edisseruerat. Cum autem quietiorem locum quaesiturus transfretare iussisset, statim ex turba scriba quidam se ipsi adiungere cupivit. Sive in eius animo deprehendat divitiarum cupiditatem, sive de vitae suae apostolicae paupertate eum monere cupiat, scribae, ad eundem quocumque secum prompto, significat fore ut ne hospitium quidem certum et stabile habeat in suo comitatu. Alterum, et hunc discipulum, ante transfretationem iusta defuncto patri persolvere cupientem, iubet statim sine mora sequi, et curam mortuorum et rerum mortalium iis relinquere, quorum cogitationes sunt de mortalibus : suam sollicitudinem esse de aeternis. Et scriba et discipulus Iesum probabiliter secuti sunt trans fretum cum reliquo solito comitatu.

Confirmat Iesus quod docuit, se quaerere et diligere eos qui voluntatem Patris faciunt eamque in suis studiis super omnem naturalem rerum terrenarum et parentum affectum collocant. Quam alta et humano cordi ardua principia ! Sed, nonne Iesum elegi in ducem ? Orabo itaque multum ut me adiuvet : tantus enim amor Dei est opus gratiae.

B. Et ecce motus magnus factus est in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus ; ipse vero dormiebat. Et accesserunt ad eum discipuli eius et suscitaverunt eum dicentes : Domine, salva nos, perimus ! Et dicit eis Iesus : Quid timidi estis, modicae fidei ? (Mth.)

Videbo Iesum, cum sero esset factum (Mc), in navicula Petri, et alias naves cum illa (ib.) ; in navicula videbo discipulos. Ex labore diurno fessus obdormit divinus Magister in puppi super cervical (ib.) vel pulvinar ; naturae enim humanae infirmitatem pati non dedignatur Filius Dei ; sed omnisceus praevidit et divino consilio disposuit quae

eventura sunt. Simul dum contemplor Iesum placide dormientem, videbo discipulos piscatores vento vela praebentes et mox, turbatis motu fluctibus, — quod minime expectaverant, secus non libenter solvissent, — navigantes arduo labore; sed *procella venti*, quae *descenderat in stagnum, complebantur et periclitabantur* (Lc.). *Ipse vero dormiebat.*

Quare in periculum eos adduxit Iesus? Ut fidem probaret, ut per hanc imaginem navem Ecclesiae in fide postea firmaret, et etiam ut singulos fideles in periculis mundi tutos per fidem esse doceret. Adest suis, adest navi Petri Christus; dormit quandoque, sed potentia vigilantissima navem protegit. Vult tamen nos orare: *Mane nobiscum, Domine, quoniam advesperascit* (Lc. 24. 29) permittitque clamare humiliter, sine timore tamen: *Salva nos, perimus.* An modica est fides mea? an timidus sum in procella? Hoc reprehendit Iesus. *Ubi est fides vestra?* (Lc.). Ne dubitem, licet dormire videatur, licet eum praesentem adesse mihi vix persuadere possim. Considerabo quomodo me habeam in periculo, non quaesito: *qui enim amat periculum, in illo peribit* (eccli. 3. 27).

C. *Tunc surgens, imperavit ventis et mari, et facta est tranquillitas magna. Porro homines mirati sunt dicentes: Qualis est hic, quia venti et mare obediunt ei?* (Mth.).

Contemplabor maiestatem Salvatoris mei: videbo surgentem et comminantem vento seu increpantem et dicentem mari: *Tace, obmutesce* (Mc.) et recordabor psalmistae potentiam Iehovae praedicantis: *Ab increpatione tua fugient aquae, tu dominaris potestati maris, motum fluctuum eius tu mitigas* (ps. 103. 7; 88. 10). Adorabo Deum meum, neque mirabor dicens: *Qualis est hic?* Credo enim et scio quia Deus est, *quia venti et mare obediunt ei.* Nullus prophetarum talia miracula patravit: Iesus suo nomine et potestate propria, divina sc. agit. Neque unam naviculam in qua stat, sed alias simul a naufragio eripit, ita ut non soli comites Iesu, sed alii etiam homines mirentur tranquillitatem magnam in verbo Iesu factam.

Etsi iactemur et periclitari videamur, in fide Iesu Christi speremus tranquillitatem, et prudenter expectemus, neque in tumultu vel mentis tenebris infausta consilia ineamus.

1 pr. Videbo in littore lacus miserum daemoniacum in furias versum, sed mox a Iesu liberatum.

2 pr. Petam gratiam sub Iesu militandi adversus daemones.

A. *Et venerunt trans fretum maris in regionem Gerasenorum. Et exeunti ei de navi statim occurrit de monumentis homo in spiritu immundo. Qui domicilium habebat in monumentis, et neque catenis iam quisquam poterat eum ligare, quoniam saepe compedibus et catenis victus, dirupisset catenas et compedes comminuisset; et nemo poterat eum domare. Et semper die ac nocte in monumentis et in montibus erat, clamans et concidens se lapidibus. Videns autem Iesum a longe, cucurrit et adoravit eum, et clamans voce magna dixit: Quid mihi et tibi, Iesu, fili Dei altissimi? adiuro te per Deum ne me torqueas. Dicebat enim illi: Exi, spiritus immunde, ab homine. Et interrogabat eum: Quod tibi nomen est? Et dicit ei: Legio mihi nomen est, quia multi sumus. Et deprecabatur eum multum, ne se expelleret extra regionem. (Mc.)*

Iesus per lacum Genesareth, sedata tempestate, ad littus orientale transfretaverat et descendit cum discipulis in Gersam prope lacum, in regionem decapolitanam, gentilium. Licet enim non esset missus nisi ad oves quae perierant domus Israël (Mth. 15. 24), voluit potestatem suam inter gentiles exercere semina spargens fidei inter oves, quae non erant ex hoc ovili et quas per apostolos oportebat eum adducere (Io. 10. 16). Accurrerunt autem ei duo habentes daemonia (Mth.); unius miseram sortem describit S. Marcus; in sepulcris, e rupe excissis habitabat, indomitus, sibi saevus, nudus (Lc.), a legione daemonum obsessus, ita ut nemo posset transire per viam illam. (Mth.) Hic cogitabo de miserrima servitute gentium, nigritarum, indorum etc. sub diaboli potestate constitutorum.

Daemoniacus, ut vidit Iesum, a daemonibus, praesentiam Iesu reformidantibus, crudelius vexatur; sed daemonem iam iubebat Dominus exire; quem Deum confitentes, spiritus immundi postulant ne imperaret illis ut in abyssum irent (Lc.); in regione enim gentili, hominibus nocendo, levamen aliquod experiuntur; in abysso, post iudicii diem, iam levamen nullum habebunt.

Quanto Iesu beneficio princeps huius mundi elicitur foras (Io. 12. 31) ubicumque advenit regnum Christi! Ad eum eiciendum e corporibus et ex animabus me vocabit Christus. An satis acriter eum abominor et impugno?

B. *Erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus, pascens. Et deprecabantur eum spiritus dicentes: Mitte nos in porcos, ut in*

eos introëamus. Et concessit eis statim Iesus. Et exeuntes spiritus immundi introierunt in porcos, et magno impetu grex praecipitatus est in mare ad duo millia, et suffocati sunt in mari. Qui autem pascebant eos fugerunt et nuntiaverunt in civitatem et in agros. Et egressi sunt videre quid esset factum. (Mc.)

Spiritus immundi porcos, qui in monte (Lc.) et circa montem, duo millia numero, pascunt, occupare, dignum sibi habitaculum, postulant, et concessit eis statim Iesus ; ipse enim est Dominus : *Domini est terra et plenitudo eius* (ps. 23. 1) ; sine eius potestate daemones ne porcos quidem invadere queunt : « quomodo cuiquam nocebunt qui Christi sigillum receperit et in eo spem collocaverit ? » (S. Cyr.) Verum ipse grex, a legione daemonum occupatus, impetu abiit per praeceps in stagnum et suffocatus est (Lc.), fugientibus prae timore pastoribus porcorum, nuntiis tantae calamitatis temporalis. Ex civitate porro et agris venerunt multi, rei novitate allekti.

Cogitabo de potestate diaboli, Christo subiecti, et de saevitia eius in corpora sibi tradita ; cogitabo de grege impudicorum in stagnum ignis et sulphuris (apoc. 20. 9) ruente praecipiti, et practice concludam, simul orans Iesum.

C. Et veniunt ad Iesum : et vident illum qui a daemone vexabatur, sedentem, erectum et sanae mentis, et timuerunt. Et narraverunt illis, qui viderant, qualiter factum esset ei qui daemonium habuerat, et de porcis. Et rogare coeperunt eum ut discederet de finibus eorum. Cumque ascenderet navim, coepit illum deprecari, qui a daemone vexatus fuerat, ut esset cum illo. Et non admisit eum, sed ait illi : Vade in domum tuam ad tuos et annuntia illis quanta tibi Dominus fecerit, et misertus sit tui. Et abiit, et coepit praedicare in Decapoli, quanta sibi fecisset Iesus : et omnes mirabantur. (Mc.)

Incolae regionis, a pastoribus moniti, veniunt et videntes daemoniacum sanum, quasi terrore ad altioris potestatis signum percelluntur ; audientes autem a testibus quomodo res acta sit cum homine et cum porcis, timentes ne peior iactura subsequatur, insipienter rogant Iesum ut discedat. Miseri gentiles, mundi huius et divitiarum servi !

Ex altera parte homo liberatus cupit esse discipulus et comes Iesu, sed non admittitur ; neque tamen relicitur omnino, sed praeco suae liberationis et operis Domini constituitur a Christo, inter suos semina sparsurus fidei. Reflectam ad mundanos, ad me, et varios fructus considerationis et orationis carpam. Non quoslibet ad apostolatam accipit purissimus Iesus.

1 pr. Videbo prope Capharnaum discipulos Ioannis, deinde Iairum ad Iesum accedentes.

2 pr. Petam gratiam intelligendi doctrinam Iesu et imitandi fidem Iairi.

A. Factum est autem, cum redisset Iesus, excepit illum turba; erant enim omnes expectantes eum (Lc.).

Iesus parum antea, *videns turbas multas circum se* (Mth. 8. 18) prope Capharnaum, trans fretum navigaverat in regionem Gesar; at ibi, etiam post miraculum sanati daemoniaci, rogatus ut discederet, nunc iterum transfretat et redit in littus occidentale lacus, prope Capharnaum. Gentiles eum non receperant: utinam sui eum recipiant! Iam multa miracula ad eorum fidem conciliandam patravit; multo plura faciet. Turba redeuntem Iesum excipit cum gaudio; nam desiderabat eum videre *et erat circa mare* (Mc.), *ubi omnes expectabant eum*. Gaudebo de illo populi desiderio Iesum videndi: bonum sane erat desiderium, dubitari tamen potest utrum non mere humanum esset studium videndi thaumaturgum, qui tempestatem iussu suo sedaverat et servum centurionis subito sanaverat; multo minus cupiebant eum audire, vel saltem audientes verbum Christi, non praebebant aurem cordis, gratiam et fidem *ex auditu* (rom. 10. 17) non percipiebant.

Alia oportet ut sit expectatio mea: *expectans expectari Dominum et intendit mihi et exaudivit preces meas et eduxit me de lacu miseriae et de luto faecis* (ps. 39. 1).

B. Tunc accesserunt ad eum discipuli Ioannis dicentes: Quare nos et pharisaei ieiunamus frequenter, discipuli autem tui non ieiunant? Et ait illis Iesus: Numquid possunt filii sponsi lugere quamdiu cum illis est sponsus? venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus, et tunc ieiunabunt. Nemo autem immittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus: tollit enim plenitudinem eius a vestimento, et peior scissura fit; neque mittunt vinum novum in utres veteres; alioquin rumpuntur utres, et vinum effunditur et utres pereunt; sed vinum novum in utres novos mittunt et ambo conservantur. (Mth.)

Commixti turbae quidam discipuli Ioannis Baptistae, tunc carcere detenti, expectant Iesum; obliviosi doctrinae magistri sui, Iesum Magistrum sequi acgre volunt, suas de religione opiniones suaeque instituta contumaciter tenent, et moroso animo obiciunt quod iam occasione convivii apud Matthaeum celebrati (med. 64. c) obiecerant pharisaei. Austeram eorum vitam minime reprehendit Iesus, neque imo ieiunii iactantiam, sed benigne ostendit, praesente Messia, sponso

in sempiternum (os. 2. 19) plebis electae, non decere luctum sed gaudium filiis thalami, i. e. sodalibus sponsi. Cum vero recedet morte violenta Christus, tunc luctum et ieiunium servabunt exules et *peregrinantes a Domino* (2 cor. 5. 6). Porro discipulos Ioannis indirecte hortatur ne ita adhaereant spiritui veteris testamenti ut nolint imbui novo spiritu: venit enim tempus quo *iam non erit servus, sed filius* (gal. 4. 7), neque iam *infirmi et egeni elementa* erunt et *umbra futurorum* (col. 2. 17): novum pannum cum vetere assutum scindit vetus; novum vinum in novos utres mittendum est.

Docili animo studeamus spiritui legis Christi; in meditatione praesertim induere eum oportet: *induimini Dominum Iesum Christum* (rom. 13. 14).

C. Haec illo loquente ad eos, ecce princeps unus accessit et adorabat eum dicens: Domine, filia mea modo defuncta est. Sed veni, impone manum tuam super eam et vivet. Et surgens Iesus sequebatur eum et discipuli eius (Mth.).

Dum solvit dubia discipulorum Ioannis, *quidam de archisynagogis* (Mc.) vel *princeps synagoga*, cui nomen Iairus, cecidit ad pedes Iesu, rogans eum ut intraret in domum eius (Lc.). Et primum quidem, ut enucleatius narrat Marcus, venit Iairus et *deprecabatur.. multum, dicens: quoniam filia mea in extremis est. Veni, impone manum super eam, ut salva sit et vivat* (Mc.). *Unica filia erat ei fere annorum duodecim* (Lc.).

Contemplabor Iesum et ad pedes eius conspicuum virum, principem unius ex synagogis Capharnaum. Compatiar dolori eius, quo fit ut *multum* deprecetur Iesum pro filia unica moriente. Amore filiae compulsus, accedit humiliter, nihili faciens pharisaeos, et quoniam Iesus *singulis manus imponens curabat eos* (Lc. 4. 40) petit ut *intret in domum* suam. (Lc.). Non tanta est eius fides quanta centurionis ex eadem urbe; non ait: *Tantum dic verbo* (Mth. 8. 8); verumtamen Iesus ipsi obsequens, surgit ut in domum eius se conferat.

Infirmas, sinceram tamen fidei solet Iesus benigne concedere gratias, imo si id conducat ad gloriam Dei, miracula et temporalia dona. Oh! *Si haberes fidem sicut granum sinapis!* (Mth. 17. 19).

1 pr. Contemplabor in media turba aegrotam mulierem quaerentem tangere Iesum ut salva fiat.

2 pr. Petam gratiam confidendi virtuti carnis Christi, ut sanctus fiam.

A. *Et ecce mulier, quae sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retro et tetigit fimbriam vestimenti eius; dicebat enim intra se: Si tetigero tantum vestimentum eius, salva ero. (Mth.)*

Contemplabor Iesum, a discipulis suis circumdatum, cum Iairo abeuntem in domum eius, et sequebatur eum turba multa (Mc.); et contigit, dum iret, a turbis comprimebatur (Lc.). Quanta itaque multitudo! quam ardentem cupiebant turbae videre et audire Iesum! et ipse divina prorsus benignitate sinebat se comprimi. Verum, ut ait S. Augustinus, « premit turba multorum, tangit fides paucorum »; utique ipsi non opus erat tangere aegrotos vel mortuos ut mira opera faceret; sed fides nostra, si deprecatur tantum neque tangit Iesum in Eucharistia praesentem, cur impetraret miracula?

Contemplabor deinde mulierem, quae erat in profluvio sanguinis annis duodecim, et fuerat multa perpessa a compluribus medicis et erogaverat omnia sua nec quidquam profecerat, sed magis deterius habebat (Mc.); saturata itaque afflictione et miseria (Iob. 10. 15), cum audisset de Iesu, venit in turba retro (Mc.), et confidens, certum habens se fore salvam, tetigit fimbriam vestimenti eius, et confestim stetit fluxus sanguinis eius. Et simul dum eam video gaudentem, neque tamen exsultare laetitia audentem, — quomodo enim malum praeteritum confiteri non erubescat? — audiam Iesum: *Quis est qui me tetigit? Negantibus autem omnibus, ipsa muliere prae timore silente, dixit Petrus et qui cum illo erant: Praeceptor, turbae te comprimunt, et tu dicis: Quis me tetigit? Et dixit Iesus: Tetigit me aliquis; nam ego novi virtutem de me exiisse (Lc.).* Benignus Iesus minime ignorat mulierem, minime eam increpare intendit; sed fidem eius latere noluit. *Et circumspiciebat videre eam quae hoc fecerat (Mc.)* Iam videns.. mulier quia non latuit, tremens venit et procidit ante pedes eius et ob quam causam tetigerit eum, indicavit coram omni populo et quemadmodum confestim sanata sit (Lc.), et dixit ei omnem veritatem (Mc.).

Ad miraculi manifestationem vult Iesus infirmitatis secretae confessionem, et medicorum inopiam ac mulieris fiduciam ab omnibus cognosci. Reflectam ad meas infirmitates spirituales et inspiciam causas diuturnitatis, non alienas forte ab his: quomodo utor sacramento confessionis?

B. *At Iesus conversus et videns eam dixit : Confide, filia, fides tua te salvam fecit. Et salva facta est mulier ex illa hora.* (Mth.)

O divina benignitas et humilitas ! *filiam* vocans, tenerrima amoris significatione omnem metum eximit ; fidem laudat, quae ad tangendum vestimentum perpulit sed divinae virtutis effectum expectavit ; additque : *Vade in pace* (Luc. Mc.), bene precans abeunti.

Utinam fides eucharistica vivat in me ! profecto experirer me, tangendo et manducando *Agnum Dei qui tollit peccatum mundi* (Io. 1. 29), sanum posse fieri *a quacumque detineor infirmitate* (Io. 5. 4). An « corpus et sanguis Christi adhaerent visceribus meis, ita ut non remaneat in me scelerum macula, quem pura et sancta reficiunt sacramenta ? » (missa).

C. *Et cum venisset Iesus in domum principis et vidisset tibicines et turbam tumultuantem, dicebat : Recedito, non est enim mortua puella sed dormit. Et deridebant eum. Et cum eiecta esset turba, intravit et tenuit manum eius, et surrexit puella. Et exiit fama haec in universam terram illam.* (Mth.)

Interea dum Iesus cum principe synagogae Iairo et discipulis suis iter prosequitur, post sanatam hemorrhoidiam, *adhuc eo loquente veniunt ab archisynagogo*, sc. ex eius domo, *dicentes : Quia filia tua mortua est : quid ultra vexas magistrum ? Iesus autem audito verbo quod dicebant, ait archisynagogo : Noli timere ; tantummodo crede* (Mc.). Firmat itaque fidem debilem Iairi, qui sanationem sperabat, non resurrectionem expectabat. Et ingressus domum, dimisit tibicines et lamentatrices, mortuae planctum iam agentes *et ait illis : Quid turbamini et ploratis : puella non est mortua, sed dormit. Et irridebant eum* (Mc.). Revera mortua erat, sed e somno mortis mox excitanda ; *et Iesus non admisit quemquam se sequi nisi Petrum et Iacobum et Ioannem fratrem Iacobi. Dein assumit patrem et matrem puellae et ingreditur ubi puella erat iacens, et tenens manum puellae ait illi : puella, surge. Et confestim surrexit puella.*

Attractu manus Iesu mei et verbo eius mortui surgunt : *mortui audient vocem Filii Dei, et qui audierint vivent* (Io. 5. 25). Nonne ego sum *vox clamantis* (Mc. 1. 3) ad mortuos : Surge e peccato mortali ?

1 pr. Comitabor Iesum cum duobus caecis in domum Petri, et orabo : Miserere mei.

2 pr. Petam ut *illuminet oculos meos* (ps. 12. 4).

A. *Et transeunte inde Iesu, secuti sunt eum duo caeci clamantes et dicentes : Miserere nostri, fili David ! Cum autem venisset domum, accesserunt ad eum caeci. Et dicit eis Iesus : Creditis quia hoc possum facere vobis ? Dicunt ei : Utique, Domine.*

E domo Iairi transit Iesus ad domum Petri ; multi, testes resurrectionis filiae Iairi, sed etiam duo caeci, qui miraculum auditu tantum cognoverant, *secuti sunt*. Messiam venisse credunt, quem *germen* ex semine et *filium David* (Io. 7. 42, Lc. 20. 41) vocant prophetae et iudaei ; eoque nomine eum salutantes, potentiam agnoscunt, solam misericordiam implorant ; sed diu ingeminant : *Miserere nobis*. Quanta fide, quanta spe, et quanto, quam longanimi desiderio videndi ! Equidem in sacra missa, simul cum populo fidei, ingemino eandem deprecationis formulam, sed quonam modo, quanam fide ? *Kyrie eleison : Domine, miserere !*

Eorum fidem probat Iesus et diu clamare sinit, et domum tandem veniens, fidem eorum non ignorans, sed accendere cupiens. quasi restitutio visus sibi maius sit miraculum : *Creditis, ait, quia hoc possum facere vobis ?*

Deus, Domini Nostri Iesu Christi Pater gloriae det nobis spiritum sapientiae et revelationis in agnitione eius, illuminatos oculos cordis nostri ut sciamus quae sit spes vocationis nostrae (eph. 1. 17, 18). Nonne Iesus *hoc potest facere nobis* ut oculos cordis nostri illuminet et spiritum sapientiae habeamus secundum spem vocationis nostrae ? *Utique : omnia possibilia sunt credenti* (Mc. 9. 22).

B. *Tunc tetigit oculos eorum, dicens : Secundum fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum, et comminatus est illis Iesus, dicens : Videte ne quis sciatur ! Illi autem exeuntes diffamaverunt eum in tota terra illa.*

Iesus turbulentam commotionem populi, a scribis male edocti et nihil nisi regnum temporale cogitantis, vitare studet, ideoque non solum in domo Petri vel Iairi potius quam in via miracula patrat, sed etiam sanatos iubet *nemini dicere* (Mth. 8. 4 ; 9. 30, Mc. 5. 43).

Aegre quidem abscondi poterat effectus miraculi ; at saltem cohibere volebat aliquamdiu ne publice declararetur Messias vel a phariseis invidis accusaretur quod *commoveret populum* (Lc. 23. 5). Ideo postquam attactu sacrae humanitatis caecis visum restituit, *comminatus est eis. Illi autem exeuntes* e domo Petri, non adeo ut notum

fieret miraculum quam solo aspectu suo et responsis ad amicorum et propinquorum interrogationes datis, effecerunt ut in vulgus spargeretur fama potentiae et misericordiae Iesu. Noluerunt inobedientia offendere, sed grati animi significatione modeste extollere benefactorem.

Secundum fidem meam fiet mihi, quodcumque in nomine Iesu et voluntati divinae subditus petiero : diu forte clamabo, sed *clamor meus veniet ad aures eius* (2 reg. 22. 7) et *exaudiet vocem orationis meae* ps. 20. 23. *Secundum fidem meam* et pro gradu fidei meae mirabilia Dei opera in mea sanctificatione experiar. Oh ! ne sim *modicae fidei* (Mc. 14. 35), sed *talis ut montes transferam* (1 cor. 13. 2).

C. *Egressis autem illis, ecce obtulerunt ei hominem mutum, daemonium habentem. Et eiecto daemonio, locutus est mutus, et miratae sunt turbae dicentes : Nunquam apparuit sic in Israël. Pharisei autem dicebant : In principe daemoniorum eiicit daemones.*

Duo caeci vix egressi sunt, cum in domum Petri adducitur daemoniacus mutus, cui et daemonium elicitur et loquela restituitur. Circumstantias miraculi, non primi in hoc genere (med. 58) apud capharnaitas, silentio praeterit evangelista Matthaeus, sed notat ex hoc aliisque miraculis turbas miratas esse potentiam Iesu.

Iucundum mihi debet esse audire verbum hoc : Nunquam apparuisse talem hominem, talem prophetam in populo Dei ! Quam stultum e contra quod pharisaei prae livore invidiae diabolicae contendunt : tacent de aliis miraculis : miraculum exorcismi tribuunt daemoniorum virtuti. Iesu absente hoc ineptissime dicunt ; sed alia occasione egregie refelletur impia et inepta eorum accusatio. Malitia eorum voluntatis obscurat intellectum, seu potius sibi mentiuntur. Equidem videns Iesum qui mutum solvit a daemone, adorabo novum principem mundi, regem et salvatorem meum.

1 pr. Sequar Iesum cum discipulis a Capharnaum in Nazareth : contemplabor personam.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et imitandi eum in vita apostolica.

A. *Et egressus inde abiit in patriam suam et sequebantur eum discipuli sui. Et facto sabbato coepit in synagoga docere (Mc.).*

Iam anno primo ministerii sui publici (med. 57) Iesus docuerat in synagoga nazarethana ; sed incredulos invenerat, et e civitate eiectus descenderat ad littus maris galilaei. *Nunc, cum consummasset parabolae (Mth.) et multa signa fecisset, concivibus suis iterato gratiam visitationis oblaturus, e Capharnaum ascendit in montana ut se conferat in patriam suam, ubi sc. erat nutritus (Lc. 4. 16) et habitabant mater et cognati.*

Exemplo suo docet praecones Evangelii ne etiam infensos sibi homines derelinquant ; ipse quidem, qui *omnia corda scrutatur Dominus* (1 par. 28. 9), sciens incredulitatem nazarethanorum, eis tamen praedicat, et virtutis seu potestatis et beneficentiae opera praebet. Ita S. Paulus *tertio paratus venire* ad corinthios scribebat : *Ego autem libentissime impendam mea omnia et superimpendar ipse pro animabus vestris... Timeo... ne forte cum venero, non quales volo inveniam ... ne iterum, cum venero, humiliet me Deus apud vos et lugeam multos* (2 cor. 12. 14-21).

Quid impendo zeli ? an superimpendo meipsum pro animabus ut tales fiant quales vult eas Iesus invenire ?

B. *Et multi audientes admirabantur in doctrina eius, dicentes : Unde huic haec omnia ? et quae est sapientia quae data est illi, et virtutes tales quae per manus eius efficiuntur ? Nonne hic est faber, filius Mariae, frater Iacobi et Ioseph et Iudae et Simonis ? nonne et sorores eius hic nobiscum sunt ? Et scandalizabantur in eo (Mc.).*

Cum in adolescentia et vita communi Iesu nihil apparuisset insoliti, nazarethani obstupescabant audiendo praedicationem eius in synagoga nec sine contemptu : *Unde huic, aiebant, haec omnia ? et doctrina sc. quam in synagoga, et potentia quam in tantis miraculis exhibet ? Et rationem admirationis suae reddunt, humilem eius conditionem : noti sunt et mater et consobrini et consobrinae eius : Nonne hic est fabri, Iosephi defuncti, filius ? (Mth.) Nonne ipse est faber quem omnes novimus ante duos annos hic versantem, ubi supersunt plures de eius cognatione ? Quem sibi velut parem habuerunt, ex invidia dolent in honore esse.*

Adorabo Iesum, fabrum lignarium, serra et securi utentem aratris

et iugis boum conficiendis occupatum (S. Iust. contra Tryphon. 88), et melius sentiens cum S. Bernardo dicam : Quanto pro me vilior, tanto mihi carior ! Regio forte decore clarum sibi finxerant Messiam : Iesum regio Davidis sanguine per Mariam ortum nesciebant. Unde scandalizabantur in eo neque fidem proinde ei dabant nisi pauci quidam, simpliciores et pauperes, ut cogitare pronum est.

En spiritus mundi, cuius *initium... est superbia* (eccli. 10. 15) ; hunc spiritum sanare voluit Magister meus : *divitias et splendorem nihil esse duxit in comparatione illius* (sap. 7. 8) sapientiae, *per quam sanati sunt quicumque placuerunt Deo* (sap. 9. 10).

C. *Et dicebat illis Iesus : Quia non est propheta sine honore, nisi in patria sua, et in domo sua, et in cognatione sua. Et non poterat ibi virtutem ullam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus curavit. Et mirabatur propter incredulitatem eorum, et circuibat castella in circuitu docens.* (Mc.)

Quamvis etiam extra patriam praedicatores verbi Dei despiciantur, facilius contemnuntur a suis propinquis et concivibus, sive ob ingentem invidiam, sive ex communi praeiudicio, quo extranei et e longinquo venientes acceptiores esse solent. In lingua et conditione sibi parem, in cæteris sibi praestantem confiteri nolunt. Inde ortum erat proverbium, de communiter contingentibus verissimum : *Propheta in sua patria honorem non habet* (Io. 4. 44). Ex hac dolenda animorum dispositione nascebatur incredulitas, quam Iesus praesciebat et in cordibus legebat neque proinde proprie admirabatur tanquam inexpectatam vel incognitam ; sed quando eam experientia vel experimentalis scientia percepit, aliqualem admirationem experiri potuit. Incredulitas autem plurimorum impedivit plura miracula quae secus operari voluisset neque deficiente fide voluit : *et non fecit ibi virtutes multas*, ait S. Matthaeus, *propter incredulitatem illorum*. Apud ruricolae melius exceptus est. *Sui eum non receperunt* (Io. 1. 11).

Suadebo auditoribus verbi divini ut ad recipiendum sermonem veritatis accedant *corde bono et optimo* (Lc. 8. 15).

1 pr. Circuibō cum Domino Iesu castella, et audiam eum dolentem de defectu pastorum.

2 pr. Petam gratiam participandi de opera apostolica.

A. *Et circuibat Iesus omnes civitates et castella, docens in synagogis eorum et praedicans Evangelium regni et curans omnem languorem et omnem infirmitatem. Videns autem turbas, misertus est eis, quia erant vexati et iacentes sicut oves non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis suis: Messis quidem multa, operarii autem pauci; rogate ergo dominum messis ut mittat operarios in messem suam* (Mth.).

Relicta Nazareth, Iesus perlustrat Galilaeae villas et urbes, animas quaerens salvandas; de parvis et magnis sollicitus, — *non est personarum acceptor Deus* (act. 10. 34), — ubique praedicat bonum nuntium et doctrinam salutis, simul potestate divina curat infirmos. Est vere *benignus et misericors, patiens et multae misericordiae*. (Ioël. 2. 13); videt et dolet turbas, a doctoribus legis oneratas traditionibus eorum humanis (Mc. 7. 9), *oneribus gravibus et importabilibus quae digito suo nolunt movere* (Mth. 23. 4), derelictas alicubi quasi gregem sine pastore. Hoc intimo corde dolens, neque per humanas vires tot necessitatibus sufficiens, operarios in messe sibi adiungere statuit, sed primum eos, quos ad id elegit, iubet orare ut Dominus messis operarios donet. Dei enim donum est, quod hominibus provideantur boni pastores.

Quanti refert ad salutem animarum et fidei propagationem oratio fidelium et clericorum atque sacerdotum! Quam lugendo errore quidam operarii in messe dominica negligunt orationem apostolicam! Iuvenes et pueri ad hanc hortandi sunt; fit enim haec oratio apostolica semen vocationis ad apostolatum: proponamus eis messem in quinque orbis partibus colligendam.

B. *Convocatis autem duodecim apostolis, dedit illis virtutem et potestatem super omnia daemonia, et ut languores curarent. Et misit illos praedicare regnum Dei et sanare infirmos* (Lc.).

Haec fuit prima missio duodecim apostolorum; per duos fere annos cum eo percurrerant Galilaeam, auditores doctrinae et testes miraculorum. Nunc tandem missio seu legatio ipsis confertur ad praedicandum et virtus ad sanandum: « utrumque solius Dei est; digna itaque admiratione est gratia apostolis data; excedit autem laudem quamlibet et admirationem liberalitas dantis: suam quippe ipsis gloriam largitur » (S. Cyr.). Inter alia *dabat illis potestatem spirituum immundorum* (Mc.); regnabant enim et dominabantur et saeviebant spiritus immundi in homines, servos peccati.

Cogitabo de vocatione mea : scopus eius est destructio regni diaboli et institutio vel confirmatio regni Dei. Nisi Deus me elegerit, nisi me praeparaverim, an auderem tantum opus mihi arrogare ?

Cœpit autem Iesus eos mittere binos (Mc.) Petrum et Andream, Ioannem et Iacobum etc. (Mth. 10. 2-4) ad mutuam iuvamen ; post acceptum Spiritum Sanctum in die Pentecostes mittentur singuli.

C. *Et ait ad illos : Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam ; neque duas tunicas habeatis. Et in quaecumque domum intraveritis, ibi manete, et inde ne exeatis. Et quicumque non receperint eos, excentes de civitate illa, etiam pulverem pedum vestrorum excutite in testimonium supra illos. Egressi autem circuebant per castella, evangelizantes et curantes ubique* (Lc.).

S. Lucas compendio tradit commendationes a Iesu ad apostolos factas de itinere et de adventu et commoratione. Eos vult, expeditos omni sarcina, liberos ab omni cura temporali, Deo confidere quia, sicut docuit, si *querant regnum Dei et iustitiam eius*, reliqua omnia *adicientur eis* (Mth. 6. 33). Mittit eos igitur hac vice *sine sacculo et pera et calcamentis* (Lc. 22. 35) *praecipiens eis ne quid tollerent in via*, « sed neque virgam tantum » (Mc. hebraismo), et providebit ut in hoc fiduciae experimento nihil ipsis desit. Quotquot eos bene excipient, apud illos manere iubet, nec mutationem quaerere ad commoda sectanda ; quotquot eos non recipient, ab illis recedere eos iubet, et ne pulverem quidem apud tales sandaliis contractum secum auferre, sed excutere ad publice testandam eorum malitiam.

Videbo Petrum et Andream, similiter alios binos et binos proficiscentes, concionantes, curantes, *oleo argentes aegros* (Mc.), *daemonia eicientes*. Eorum fiduciae et bonae voluntati adest Iesus gratia sua, invisibiliter praesens ; ipsi autem animis Magistro adhaerent licet corpore separati. Quam insipientes forent si non Magistro, sed sibi confiderent !

Quid ego sentio ? an ago ut legatus ? an timore, vana gloria, commendationum eius oblivione, *quae mea sunt non quae Christi sunt quaerendo* (phil. 2. 21), deficio a legatione mea !

1 pr. Cum duodecim apostolis accedens ad Iesum, adorabo eum et me disponam ad eum audiendum.

2 pr. Petam gratiam commendationes eius apostolicas percipiendi et sequendi.

A. Hos duodecim misit Iesus, praecipiens eis : In viam gentium ne abieritis, et in civitates samaritanorum ne intraveritis, sed potius ite ad oves quae perierunt domus Israël. Euntis autem praedicate dicentes : quia appropinquavit regnum coelorum. Infirmos curate, mortuos suscite, leprosos mundate, daemones eicite.

Alienigenae erant multi in Palaestina, praecipue in urbibus ad mare sitis, in regione a mari Tiberiadis orientali et etiam in Galilaea, iique gentiles ; erant praeterea samaritani, ex colluvione variarum gentium orti, iique Deum unum non quidem in monte Sion sed in monte Garizim sacrificiis colebant. Quamvis omnes homines redempturus esset, Iesus populo electo, qui primas in regno messianico partes acceperat, quia *salus ex iudaeis est* (Io. 4. 4. 22), ex fidelitate in promissis praedicavit, eique soli operam impendere apostolos iubet ; compatitur et compati eos vult *filiis regni* (Mth. 8. 12), ovibus ex grege israhelico, quae pastorum et doctorum legis incuria percut. Morte sua Christus tandem *medium parietem maceriae solvens, inimicitias* (eph. 2. 14) gentiles inter et iudaeos, iubebit *docere omnes gentes* (Mth. 28. 19) apostolos, ordine tamen servato hoc, ut primum iudaeis offerant ministerium suum.

Quam bonus Israël Deus (ps. 72. 1) ; appropinquavit filiis Israël regnum coelorum, modo *recto sint corde* (ib.) ; ut autem amplectantur facilius legem Christi, beneficiis invitantur ; nam et apostolis potestatem suam confert Christus in corpora curanda, sananda, imo et resuscitanda. Fideles mihi commissos, iuvenes imprimis, beneficiorum divinorum memores efficiam, ut inde eos ad regnum coelorum et spiritualia beneficia *recto corde* (ib.) amplectenda adducam.

B. Gratis accepistis, gratis date. Nolite possidere aurum neque argentum neque pecuniam in zonis vestris, non peram in via neque duas tunicas neque calceamenta neque virgam ; dignus est enim operarius cibo suo.

Quod copiose docuit in monte, in praxim deduci ab apostolis iubet Iesus : *Ne solliciti sitis.. quid manducetis.. quid induamini* (Mth. 6. 25), consequenter, ne habeatis nummos *in zonis* seu cingulis recondendos, ne peram ad cibos reponendos ; quoad vestitum, ne duas vestes interiores, alterum par sandaliorum vel in longum iter calceamenta vobis procuretis ; neque virgam baculumve ad iter

quaeratis. De omnibus huiusmodi rebus confidite, quod non deerint vobis in itinere necessaria ; iustum enim est ut operarius hanc laboris mercedem inveniat ; iustus Dominus providebit.

Qui ad apostolicum ministerium a Deo vocatur, ipsi mittenti et deleganti confidat, et gratuito collata sibi potestate divina non abutatur ad corrodendas pecunias : *gratis date* laborem praedicationis, cibo vesteque contenti. Cupiditas lucri grave detrimentum affert spiritui apostolico ; etiam si ad simoniacam pestem non inducat, evertit vel minuit zelum. Cavebo a radice mali.

C. *In quaecumque autem civitatem aut castellum intraveritis, interrogate quis in ea dignus sit, et ibi manete donec exeatis. Intrantes autem in domum, salutate eam dicentes : Pax huic domui, et siquidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam ; si autem non fuerit digna, pax vestra revertetur ad vos. Et quicumque non receperit vos neque audierit sermones vestros, exeuntes foras de domo vel civitate, excutite pulverem de pedibus vestris. Amen dico vobis, tolerabilius erit terrae Sodomorum et Gomorrhaeorum in die iudicii quam illi civitati.*

Apud aliquem dignum civem a civibus commendatum hospitari iubentur apostoli, neque de hospitio mutando cogitare donec civitate exeant. Hospiti et eius domui pacem apprecentur, et si dignus sit, si fuerit filius, amicus pacis, non revertetur vacua illa precatio, sed effectum habebit ; secus, si qui oblatam pacem messianicam repellant, recedere iubentur *excusso pulvere pedum in eos* (act. 13. 51). Porro qui Dei legatos et Evangelium ex contemptu reiiciunt, gravius plecentur quam urbium decapoleos incolae ; hisce *remissius erit in die iudicii* (Mth. 11. 24), quia non fuit praedicatum eis Evangelium nec *factae in Sodomis virtutes* (ib. 21).

Docemus plebem et moneamus magnum esse Dei beneficium fidem christianam ; sedulo eam servet, ne per iustam Dei vindictam auferatur ab ipsa et ad alios transferatur ; neque existimet sese Deo vel Ecclesiae aliquid beneficii praestare fideliter audiendo verbum divinum ; pacem Evangelii a Deo per Christum et apostolos sibi allatam pro maxima gratia gratuito data habeat. Equidem similiter sentire iubeor. An sermones Christi recipio ? An in praxim vitae meae eos induco consideratione, oratione et actu ?

1 pr. Cum apostolis accedens ad Iesum, audiam praedictiones de persecutione Evangelii.

2 pr. Petam gratiam prudentiae et constantiae in munere evangelico.

A. *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum; estote ergo prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbae.*

Occasione primae et particularis huiusce missionis, in qua persecutiones nullas experti esse videntur, apostolos suos iam monet Iesus de universali illa ad omnes gentes missione, et de periculis ac persecutionibus postea ferendis edocet. Ipse mittit eos et ponit eos quasi oves quae sunt in medio luporum. Quam periculosa conditio, nisi vigil adsit et lupis, i. e. malis tremendus, pastor gregis! *Ego sum pastor bonus* (Io. 10. 14), dicit postea Iesus. Erunt tamen *in medio nationis pravae et perversae* (phil. 2. 15), in *generatione incredula et perversa* (Mth. 17. 16). Attendant igitur! absconditi serpent, ne pericula et insidias incurrant, prudentes sicut serpentes et simul simplices sicut columbae. Prudentia sine simplicitate fit astutia; simplicitas sine prudentia est damnosa.

Nonne expertus sum meo detrimento quam caute in hoc mundo agendum sit? *Videte, fratres, quomodo caute ambuletis* (eph. 5. 15). Ex alia parte *voluntas Dei in iis qui simpliciter ambulant: abominabile Domino cor pravam* (prov. 11. 20). *Simpliciter ambulans*, etiam *in medio luporum*, nihil timebo, quia eius qui dixit: *Ego mitto vos*, voluntas et gratia in me erit.

B. *Cavete autem ab hominibus; tradent enim vos in conciliis et in synagogis suis flagellabunt vos, et ad praesides et ad reges ducemini propter me, in testimonium illis et gentibus. Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini; non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium, et insurgent filii in parentes et morte eos afficient, et eritis odio omnibus propter nomen meum; qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Cum autem persequentur vos in civitate una, fugite in aliam; amen dico vobis, non consummabitis civitates Israël, donec veniat Filius hominis. Non est discipulus super magistrum, nec servus super dominum suum; sufficit discipulo ut sit sicut magister eius, et servo sicut dominus eius. Si patrem familias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domesticos eius? Ne ergo timueritis eos.*

Rationem cur ab hominibus malis tum iudaeis, tum gentilibus,

caveant assignat Iesus eorum odium adversus semetipsum, magistrum, dominum et patrem familias, et adversus suos discipulos, servos, et familiares seu domesticos. Sed quod patientur in synedriis et synagogis iudaeorum et coram regibus et praesidibus gentilium, patientur pro causa Christi eritque in testimonium veritatis iudaeis et gentilibus, ita ut ex utrisque multi confessuri sint Christum, alii condemnandi propter auditam nec receptam fidem. Christo et eius discipulis contradicetur in ipsis familiis inter fratres ad invicem, inter filios et parentes, nec vitae parectur : odio erunt discipuli omnibus adversariis Christi. Grex tamen fidelium non peribit : persecutio aget eos in fugam, fietque seminarium Evangelii ; semper locus invenietur ubi praedicetur : neque mundum vel civitates, ubi israelitae permixti gentibus habitant, consummabunt apostoli eorumque successores ante secundum adventum Iesu Christi. Quod pessimum dixerunt adversus Christum eius adversarii, eum pro principe daemoniorum habentes, etiam a fortiori iactabunt de apostolis.

Ne ergo timerimus eos, carissimi fratres : causa nostra est causa Christi, invicta et victrix, cavete tamen, *vigilate et orate* (Mth. 26. 41) : utrumque necessarium est, vigilantia et orationis spiritus.

C. *Nihil enim est opertum quod non revelabitur, et occultum quod non scitur. Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine, et quod in aure audivitis praedicite super tecta ; et nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere ; sed potius timete eum, qui potest et animam et corpus perdere in gehennam. Nonne duo passeret asse veniunt ? et unus ex illis non cadet super terram sine Patre vostro. Vestri autem capilli capitis omnes numerati sunt : nolite ergo timere ; multis passeribus meliores estis vos.*

Iesus hortatur suos ut sine timore praedicent Evangelium ; ipse quidem in angulo Palaestinae quasi in occulto illud praedicat, docens eos quibus datum est nosse mysterium regni Dei (Mc. 4. 11) ; ipsi revelabunt et super tecta praedicabunt Evangelium, et in publicam lucem prodent. Neque inimicos, adversantes sibi et occisores corporis, timeant : Pater coelestis, sine cuius nutu ne passer quidem perit, quem solum timere Deum et iudicem debent, iis providebit.

Armatus nos solius Dei timore, sed amore simul, Christo eius Filio consecrati ; hunc *in lumine*, in aperto et quasi *super tecta praedicare* oportet. Quid timebo ?

1 pr. Reverenter me constituens cum apostolis prope Iesum, contemplabor eum et audiam.

2 pr. Petam gratiam disponendi cor meum ad amandum et confitendum Christum.

A. *Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus, confitebor et ego eum coram Patre meo qui in coelis est; qui autem negaverit me coram hominibus, negabo et ego eum coram Patre meo qui in coelis est.*

Quoniam Iesus positus est in signum cui contradicetur (Lc. 2. 34) et discipuli erant odio omnibus propter nomen eius (Mth. 10. 21), apostolis et eis qui credituri sunt per verbum eorum (Io. 17. 20) fiducia et magni animi adduntur ut confiteantur Iesum coram hominibus: honor se retribuetur eis coram Patre coelesti, cum Iesu praesentes sistenter in coelis, et testimonio eius glorificabuntur ac participes fient regni. Contra accidet iis qui eum negaverint; non agnoscentur, repellentur a facie Patris.

Qualis stimulus pro iis quos in sortem ministerii sui divini vocavit tam generosus dux et rex noster! Qui Christo credit et haec promissa perpendit, nonne omni modo efficiet ut *Christus annuntietur, et in hoc gaudet sed et gaudebit?* (phil. 1. 18). Viros quaerit Iesus magno animo et virtute praeditos, qui mundum et mundana odia pedibus conculcent, ac aeterni Patris Filium confiteri non erubescant. Sed quantam gloriam eis proponit! Delectet ergo me magnitudo praemiorum.

B. *Nolite arbitrari quia pacem venerim mittere in terram; non veni pacem mittere sed gladium; veni enim separare hominem adversus patrem suum, et filiam adversus matrem suam et nurum adversus socrum suum; et inimici hominis domestici eius. Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus, et qui amat filium aut filiam super me non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam et sequitur me, non est me dignus. Qui invenit animam suam, perdet illam; et qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam.*

Ex necessitate et periculo confitendi Christum colligitur fore dissidia de ipso inter homines; ipse revera, licet pacem veram afferat, homines reconciliaturus Patri, licet iusserit apostolos suos pacem ferre, dicendo: *Pax huic domui* (Mth. 1. 14), tamen malam pacem rumpet et mutui inter homines belli occasionem praebebit; fideles, qui confitentur Christum, inimicos habebunt domesticos, familiares, imo proximos suos. Inimicitiae illae non quidem ex Christi proposito vel intentione absoluta orientur, sed consequenter ad malam hominum voluntatem et eorum iniustum veritatis et boni odium, proposita et

promulgata Christi lege, fient acerrimae eoque devenient ut propter Christum supplicio crucis et morte afficiantur discipuli. Unde oportet ut Christum amemus plus quam homines, plus quam parentes, plus quam vitam ipsam : qui autem negando Christum sese a morte servat, sese perdet in aeternum : qui pro Christo perdit vitam temporalem, aeternam inveniet in coelo.

En itaque *via quae ducit ad vitam* : *arcta* est, sicuti antea dixit Iesus, sed *ducit ad vitam* (Mth. 7. 13). Animi fortitudine opus est ut adhaereamus Christo, ut sequamur eum et super omnia amemus. An sum Christo dignus ? An fortitudinem et amorem summum hunc commendo fortiter iis, quos reperio in via arcta a domesticis suis, imo a parentibus contradictionem pati ?

C. *Qui recipit eos, me recipit, et qui me recipit, recipit eum qui me misit : qui recipit prophetam in nomine prophetae, mercedem prophetae accipiet : et qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet. Et quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquae frigidae tantum in nomine discipuli, amen dico vobis, non perdet mercedem suam.*

Iesus praedixit contradictiones apostolis et fidelibus ; iam " austeritatem mandatorum temperat spe promissorum, ut fideles in suscipiendis apostolis Christum, imo Deum Patrem eius se suscepisse arbitrentur " (S. Hier.). Magna dignitas apostolorum : in iis est Christus agnoscendus. Magna merces fidelium : participes fiunt mercedis apostolorum, quos recipiunt. Nec tantummodo de apostolis hoc valet ; qui successores apostolorum, prophetas, praedicatores Evangelii recipiunt, imo qui simplicem fidelem hoc nomine *quia Christi est* (Mc. 9. 40) recipient, participes erunt eorum meriti.

Addit tandem benignus magister, quasi digito monstrans hos suos minimos. — *infirmi enim mundi et ignobilium et contemptibilia elegit* (I cor. 1. 27) ut opus suum vere divinum agat, — eos qui etiam potum aquae frigidae ipsis itineris apostolici labore fessis dederint, non vacuos mercede futuros.

Quantum incitamentum ut simus *necessitatibus sanctorum communicantes, hospitalitatem sectantes* (rom. 12. 13).

1 pr. Ingrediar arcein Machaeruntem, ubi S. Ioannes vinctus iacet, et laudabo iustum.

2 pr. Petam eius intercessione robur in confitenda iustitia et vitandis iniquis.

A. *Et cum dies opportunus accidisset, Herodes natalis sui coenam fecit principibus et tribunis et primis Galilaeae. Cumque introisset filia ipsius Herodiadis et saltasset et placuisset Herodi simulque recumbentibus, rex ait puellae: Pete a me quod vis, et dabo tibi. Et iuravit illi: Quia quidquid petieris dabo tibi, licet dimidium regni mei.* (Mc.)

Herodes metuebat Ioannem, sciens eum virum iustum et sanctum (Mc. 6. 20) et timebat populum, quia sicut prophetam eum habebant (Mth. 14. 5). Ideo volens illum occidere, non audebat, sed custodiebat eum (Mc.), Herodias autem, quae cum Herode, viri sui vivi fratre, consortio incesto vivebat, insidiabatur indignans Ioanni, legis matrimonii vindici, et opportuno die usa est ut neci eum traderet; per filiam suam id impetravit.

Dolens introspectiam in coenaculum herodianum, in arce Machaerunte, ubi Ioannes vinctus custodiebatur, et videbo quid ibi agatur. Cum impiissimo et impudico rege adsunt primores in civili potestate constituti et tribuni militares aliique insignes in Galilaea viri; epulis et vino incalescunt, loquaces, iactabundi; saltat coram matris suae adultero amatore filia Herodiadis, et voluptuosis illis delectationem tantam praebet ut iam sui impos Herodes polliceatur saltatrici etiam regni dimidium, quidquid cupierit, neque convivae deliranti in crudelitatem regi obsistere valeant, audeantve improbare stultum iuramentum.

Elegi abiectus esse in domo Dei mei magis quam habitare in tabernaculis peccatorum (ps. 83. 11). *Ne respicias mulierem multivolum: ne forte incidas in laqueos eius...* *Viri iusti sint tibi convivae, et in timore Dei sit tibi gloriatio* (eccli. 9. 3. 22). *Noli esse in conviviiis potatorum* (prov. 23. 20).

B. *Quae cum exisset, dixit matri suae: Quid petam? At illa dixit: Caput Ioannis Baptistae. Cumque introisset statim cum festinatione ad regem, petivit dicens: Volo ut protinus des mihi in disco caput Ioannis Baptistae. Et contristatus est rex; propter iusiurandum et propter simul discumbentes, noluit eam contristare, sed misso speculatore praecepit afferri caput eius in disco* (Mc.).

Videbo filiam a saltatione festinantem ad impiam et impudicam Herodiam, et audiam matrem feroci gaudio exultantem et peten-

tem caput Ioannis Baptistae. Filia vero, odii materni in vindicem legis particeps, festinat ad Herodem, discum offerens et postulans sibi in illo disco afferri caput sancti praecursoris. « Praemium saltatricis, mors est prophetae : quod etiam barbari horrere consueverunt, inter epulas atque convivia, crudelitatis postulatur edictum.. Hoc crudelitati ferculum debebatur, quo insatiata epulis feritas vesceretur » (S. Ambr. . *Non est ira super iram mulieris* (eccli. 25. 22).

Videbo regem et comites eius. Rex, stimulis conscientiae territus, amore Ioannis contristatur, subdit se mulieri quam non vult contristare traditque innocentem : comites, digni tali monstro convivae, omnem iustitiae sensum abnegant et silentio suo fiunt crudelis edicti laudatores.

Reflectendo ad me considerabo num aliquando in societate minus commendabili defuerim meae dignitati atque robur animi exuerim. Audiam Isaïam dicentem : *Confortate manus dissolutas et genua debilia roborate... Confortamini et nolite timere* (Is. 35. 3, 4).

C. *Et decollavit eum in carcere, et attulit caput eius in disco, et dedit illud puellae, et puella dedit matri suae. Quo audito, discipuli eius venerunt, et tulerunt corpus eius et posuerunt illud in monumento* (Mc.).

In carcere videbo iustum ; audiam eum dicentem cum sancto viro Iob : *Haec passus sum, absque iniquitate manus meae, cum haberem mundus ad Deum preces.. Ecce enim in coelo testis meus et conscius meus in excelsis* (Iob. 16. 18. 20). Spiculator, satelles accedit ad virum iustum : at Ioannes non timet eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere (Mth. 10. 28) ; confessus est Iesum coram hominibus : Iesus confitebitur eum coram Patre suo qui in coelis est (ib. 32.).

In disco contemplabor caput sanctum, in quod, mutum licet, furorem suum exerit adhuc impia Herodias, acu confodiens linguam veriloquam (S. Hieron.).

Videbo tandem discipulos S. Ioannis in sepulchro ponentes corpus prophetae et cum S. Stephano exclamabo : *Quem prophetarum non sunt persecuti...? et occiderunt eos qui praeveniebant de adventu Iusti* (Act. 7. 52). Nonne et de nomine Iesu et Iusti persequuntur nuntios hodiernos Evangelii ? An mereor zelo meo rabiem impiorum ? An dignus habitis sum pro nomine Iesu contumeliam pati ? (act. 5. 41).

1 pr. Tempore quo Herodes occidit Ioannem Baptistam, sequar Iesum in desertum Bethsaidae.

2 pr Petam gratiam amandi solitudinem cum Iesu, neque tamen negligendi animas mihi commissas.

A. *Audivit autem Herodes tetrarcha omnia quae fiebant ab eo, et haesitabat eo quod diceretur a quibusdam : Quia Ioannes surrexit a mortuis ; a quibusdam vero : Quia Elias apparuit ; ab aliis autem : Quia propheta unus de antiquis surrexit. Et ait Herodes : Ioannem ego decollavi : quis est autem iste de quo ego talia audio ? Et quaerebat videre eum. (Lc.)*

Magna fuit fama miraculorum et doctrinae Iesu Christi, adeo ut in aula Herodis celebraretur. Audiens autem Herodes, turbatus est et omnis aula cum eo. Aliis autem alia concipientibus, — ipsum enim Iesum se Filium Dei esse docentem audire noluerant, — Herodes timore ob iniustum homicidium agitabatur ne magnus ille propheta esset S. Ioannes ipse, a morte suscitatus ; *ait pueris, aulicis, suis : Hic est Ioannes Baptista ; ipse surrexit a mortuis et ideo virtutes operantur in eo (Mth.)* et miracula facit. Iterum mox alio se vertens et timorem illum excutiens : *Ioannem decollavi, aiebat ; quis est novus ille propheta ?* Et cupiebat *videre eum*, non desiderio iustitiae vel pietatis, sed curiositatis, imo forte crudelitatis.

Considerabo tum Herodis, tum impiorum et impudicorum nostrae aetatis sortem miserrimam, timores et vana desideria. Interea iusti et discipuli veritatis, licet persecutioni obnoxii, *illi... sunt in pace (sap. 3. 3). Repleat nos omni gaudio et pace in credendo (rom. 15. 13) Iesus.*

B. *Et convenientes apostoli ad Iesum, renuntiaverunt ei omnia quae egerant et docuerant. Et ait illis : Venite seorsum in desertum locum, et requiescite pusillum. Erant enim qui veniebant et redibant multi : et nec spatium manducandi habebant. (Mc.)*

Cum audisset Iesus (Mth.) forte ab apostolis suis, a missione redeuntibus, necem S. Ioannis et desideria Herodis novum baptistam videndi, *secessit inde in navicula in locum desertum seorsum (ib.).* Cur enim vana Herodis desideria implevisset ? voluptuosus et crudelis ille homo non erat dignus qui videret Iesum : *qui talia agunt, regnum Dei non consequentur (gal. 5. 21).*

Sed oculos meos convertam potius ad apostolos. Redeunt a missione, quam eis, bene edoctis, commendaverat divinus Magister apud *oves quae perierant domus Israël (Mth. 10. 1, 6).* Diu abfuisse videntur ; sed quanto gaudio redeunt ad Iesum ! quanto gaudio narrant *omnia*

secedit. Lc. 9. 7-11; Mth. 14. 1-2, 13-14; 11. 1; Mc. 6. 14-16, 30-34; Io. 6. 1-3.

miracula quae egerunt et praedicationes quas habuerunt. Fatigatis itineratione et munere concionandi ad turbas, quietem procurat benignus Iesus, secedens cum eis trans lacum; nam ad Capharnaum, citra lacum, confluebant iam turbae: erat quippe fere tempus paschatis, et in urbem Ierusalem ex Capharnaum ascendebant. Unde Magistro et apostolis ad quos divertebant vix *spatium manducandi* relinquebant. Audiam tenerrima Iesu verba: *Venite seorsum... et requiescite pusillum*. Labor apostolicus poscit dies quietis. Praelati, exemplum Christi sequentes, ministris Evangelii eandem quietem dare solliciti sunt, exercitia nempe spiritualia annua, in quibus soli cum solo Deo agant, longe a turbis et a solito ministerio. Ibi tempus manducandi cibum animae, orandi, meditandi, sibi prospiciendi habent.

C. *Quod cum cognovissent turbae secutae sunt illum: et excepit eos et loquabatur illis de regno Dei, et eos, qui cura indigebant, sanabat* (Lc.).

Locus desertus, quo secessit Iesus cum apostolis, indicatur a S. Luca esse prope Bethsaidam, in orientali littore lacus Genesareth prope ostium Iordanis in lacum. Naviculam eo traicientem advertentes turbae, secutae sunt Iesum pedestres secundum littus occidentale, transgressae sunt Iordanem et in Bethsaida *praevenērunt eos* (Mc.). Sequebantur autem turbae, *quia ridebant signa quae faciebat super his qui infirmabantur*. Subiit ergo in montem Iesus et ibi sedebat cum discipulis suis (Io.). Non diuturnam quietem suis concedere potuit: sed post aliquot horas in loco altiore et desertiore cum eis actas, *videns vidit turbam multam et misertus est eis et curavit languidos eorum* (Mth.) *et transiit inde ut doceret et praedicaret in civitatibus eorum*, (Mth. 11. 1) galilaeis nempe, et *coepit eos docere multa* (Mc.).

Turbarum assiduitas et miseratio, qua viscera misericordiae super eas commoveri sensit Iesus, nobis ministris Evangelii hortamento sint. Deest nobis utique virtus illa miraculorum et sanationis, quae alliciebat galilaeam turbam: sed de regno Dei *docere multa* valemus, quae si conatu apostolico et animarum miserti proponamus, non deserent nos animae fideles. Discam a Iesu, qui *mitis et humilis corde*; diligam animas, diligam Iesum qui eas pretioso suo sanguine redemit. Tunc *libentissime impendam et superimpendar pro animabus* (2 cor. 12. 15). An ex amore me dispono ad haec praestanda?

1 pr. Contemplabor Iesum cum discipulis in monte, et prope eum in plano turbas 15 fere millium hominum.

2 pr. Petam gratiam confirmandi fidem et fiduciam meam in eo.

A. *Erat autem proximum pascha dies festus iudaeorum. Cum sublevasset ergo oculos Iesus, et vidisset quia multitudo maxima venit ad eum, dixit ad Philippum : Unde ememus panes ut mandurent hi ? Hoc autem dicebat tentans eum : ipse enim sciebat quid esset factururus. Respondit ei Philippus : Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis ut unusquisque modicum quid accipiat. (Io).*

Occasione instantis paschatis multitudo maxima in Ierusalem ascende-
bat ; e Capharnaum vero convenerat ad Iesum qui docuerat et signa
fecerat. *Dies autem coeperat declinare, et accedentes duodecim dixe-
runt illi : Dimitte turbas, ut euntes in castella villasque quae circa
sunt divertant et inveniant escas, quia hic in loco deserto sumus (Lc.).
Iesus autem dixit eis : Non habent necesse ire : date illis vos mandu-
care (Mth.).*

Benevolo erga turbam animo, sed non satis confidentes potestati
miraculorum, qua iam induti fuerant et usi erant, apostoli cogitant
de dimittenda multitudine. Utinam magis confidissent verbo Domini !
poterant enim illa potestate, invitante eos Iesu, in deserto saturare
millenos homines. Sed ipse illa potestate iam utetur divinus magister
et melius docebit eos divinitatem suam. Fidem eorum igitur tentans,
fingit se emere velle panes et simul ore Philippi ostendit vix suppe-
tere collegio apostolico pecuniam tantam, ducentos sc. denarios
(170 francos), qui vix sufficere possent. *Dixerunt tamen ei apostoli :
Euntes emamus ducentis denariis panes et dabimus illis manducare
(Mc.).*

Mirum est quod non videntur suspicari possibilitatem miraculi :
neque recordantur Elisaei qui viginti panibus hordeaceis centum
viros pavit ita ut superesset (4. reg. 4. 42-44). Nondum bene cogno-
verant benignam Iesu providentiam. Non respiciebant *volatilia coeli*
(Mth. 6. 26). *Dominus regit me et nihil mihi deerit (ps. 22. 1).*

B. *Dicit ei unus ex discipulis eius, Andreas frater Simonis Petri :
Est puer unus hic qui habet quinque panes hordeaccos et duos pisces :
sed haec quid sunt inter tantos ? Dixit ergo Iesus : Facite homines
discumbere. Erat autem foenum multum in loco. Discubuerunt ergo
viri, numero quasi quinque millia. Accepit ergo Iesus panes ; et cum
gratias egisset, distribuit discumbentibus : similiter et ex piscibus
quantum volebant. (Io.).*

Iesus noluit apostolos descendere ut emerent panes : sed sciens

turbam saturat. Lc. 9. 12-17 : Mth. 14. 15-21 : Mc. 6. 34-44 : Io. 6. 4-15.

quid esset facturus, *dicit eis : Quot panes habetis ? ite et videte* (Mc.). Et invenerunt puerum qui habebat quinque panes et duos pisces : quid haec pro quinque millibus virorum, non annumeratis sed *exceptis mulieribus et parvulis ?* (Mth.). Et ait Iesus apostolis : *Afferte mihi illos huc.* (ib.). Et cum panes et pisces accepisset, *ait ad discipulos : Facite illos discumbere per convivia quinquagenos* (Lc.), et discubuerunt super gramen seu *super viride foenum* (Mc.) per turmas quinquaginta virorum vel *per centenos et quinquagenos* (Mc.) homines.

Contemplabor quam bono ordine, sine tumultu aut confusione tantam multitudinem disponi et quiete sedere iubeat Iesus : mox, ut rite dispositi in gramine sedent, videbo quomodo Iesus *intuens in corum fregit panes et dedit discipulis suis ut ponerent ante eos et duos pisces divisit omnibus* (Mc.).

Fragmenta fragmentis succedunt : mirantur et laetantur apostoli ; *quantum colebant* (Io.), *manducaverunt omnes et saturati sunt* (Mc.).

Contemplabor miraculum ministerio apostolorum factum et laetabor de potestate tam benefica Iesu mei : at multo munificentius multiplicabit *panem de coelo* (Io. 6. 50) verum, *omne delectamentum in se habentem* (sap. 16. 20). Quanam animi dispositione panem illum frango Christi fidelibus ?

C. *Ut autem impleti sunt, dixit discipulis suis : Colligite quae superaverunt fragmenta, ne pereant. Collegerunt ergo et impleverunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinque panibus hordeaceis, quae superfuerant his qui manducaverant. Illi ergo homines cum vidissent quod Iesus fecerat signum, dicebant : Quia hic est vere propheta qui venturus est in mundum. Iesus ergo, cum cognovisset quia venturi essent ut raperent eum et facerent eum regem, fugit iterum in montem ipse solus.* (Io.).

Commendans ut colligantur fragmenta cophinis vel corbibus, quae duodecim numero impletae sunt, praefigurat Christus panem vivum quem duodecim apostolis suis conficiendum, anno sequente committet. Pia sollicitudine tractemus hunc panem de coelo, quem munificentia vere divina ministrabit Iesus turbis fidelium.

Turbae, tanti miraculi testes, Iesum pro propheta, quem exspectabant, habent : at simul, suis praeiudiciis faventes, eum regem constituere volunt : at ille, temporalem maiestatem declinans, in montem ascendit. Docet nos fugere mundanos honores spiritualesque esse, *spiritualia comparantes* (1 cor. 2, 13).

1 pr. Videbo apostolos media nocte remigantes et Iesum super aquas apparentem ad eos.

2 pr. Petam gratiam confidendi eius praesentiae in difficultatibus

A. Et statim coëgit discipulos suos ascendere navim ut praecederent eum trans fretum ad Bethsaidam, dum ipse dimitteret populum. Et cum dimisisset eos, abiit in montem orare (Mc.).

Apostoli nondum perfecte abiecerant spem regni temporalis Messiae; itaque cum turbae post miraculum multiplicati panis vellent Iesum facere regem, non solum *fugit in montem ipse solus*; sed et vespere facto, descendens coëgit (Io. 6. 15), invitos sane et haesitantes, discipulos se recipere a turba in navim, et ad littus occidentale, ad urbem e qua Petrus oriundus erat, transfretare. Bethsaida non multum distat a Capharnaum, quo eos trans mare venisse ait S. Ioannes (6. 17). Cum autem ascendissent in navim, Iesus dimisit turbas et demum *ascendit in montem solus orare: vespere autem facto solus erat ibi* (Mth.).

Non cogitat Iesus de regno terrestri; altiora, spiritualia, divina imo parat; iam primo miraculo multiplicans panem, praefiguravit panem de coelo et ostendit dominium suum in res creatas; mox altero miraculo ostendet corpus suum non esse subiectum legibus materiae confirmabitque praevio argumento praesentiam realem in Eucharistia miraculosam; praeparatis ita animis, sermonem eucharisticum habebit. Interea, ut solet antequam aliquid magni aggreditur, noctu orat, res nostras Patri commendans; docetque nos diutius et frequentius orare dum maiora molimur pro ipso et pro grege eius.

Oh! Iesu, *doce nos orare* (Lc. 11)! Sicut tu eras *pernoctans in oratione* (Lc. 6. 12) ante electionem apostolorum, sicut abibas *in montem orare* ante promissionem sacramenti Eucharistiae, ita *dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo* (ps. 140. 2). *Clauso ostio* (Mth. 6. 6) orare in solitudine discam; dixisti enim: *Ducam eam in solitudinem... loquar ad cor eius* (Os. 2. 14). Ibi docebis me spernere honores fugaces.

B. Et cum sero esset, erat navis in medio mari, et ipse solus in terra. Et videns eos laborantes in remigando (erat enim ventus contrarius eis) et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans supra mare: et volebat praeterire eos. At illi, ut viderunt eum ambulantem supra mare, putaverunt phantasma esse, et exclamaverunt. Omnes enim viderunt eum et conturbati sunt. Et statim locutus est cum eis, et dixit eis: Confidite, ego sum, nolite timere. (Mc.).

Contemplabor Iesum, ducem meum: solus est in monte, abest

procul ab apostolis, sed non dereliquit eos, invigilat, sensibili modo aderit ipsis in periculo constitutis; ita fere amantissima aliqua mater parvulum suum, passus discentem facere ambiguus, videtur ad momentum deserere, neque tamen oculis maternis prosequi desinit.

Navicula autem, qua discipuli transfretabant, in medio mari iactabatur fluctibus et erant laborantes in remigando. Diu reliquit eos solos in periculo: tandem *quarta vigilia noctis* (Mth.) *cum remigassent quasi studia 25 aut 30* (Io.), id est quasi leucam unam, hora fere tertia vel quarta, ecce stat coram eis, supra fluctus tumidos; sed fingit *se praeterire eos*. Ipsi autem nondum probe perspectam habentes divinam eius potentiam, *turbati sunt dicentes: Quia phantasma est et prae timore clamaverunt.* (Mth.). O vani et infantiles timores! *Confidite, ait: habete fiduciam* (ib.). — Profecto *modicae fiduciae* (Mth. 6. 30) sum et ego; minor est iusto confidentia mea in Iesum. An relinquet me, nisi amem *periculum, in ipso perire* (eccli. 3. 27)? Si timeam, clamabo et aderit.

Audiens autem vocem Iesu et *respondens.. Petrus dixit: Domine, si tu es, iube me ad te venire super aquas. At ipse ait: Veni, et descendens Petrus de navicula ambulabat super aquam ut veniret ad Iesum: videns vero ventum validum timuit, et cum coepisset mergi clamavit dicens: Domine, salvum me fac. Et continuo Iesus extendens manum apprehendit eum et ait illi: Modicae fidei, quare dubitasti?* (Mth.). Mirabor Petrum: « quod ivit, hoc fuit virtute Christi; quod coeptus est mergi, hoc fuit infirmitatis Petri, quam permisit Dominus quia futurus erat pastor: voluit ergo virtutem ostendere et infirmitatem » (S. Thom.). Sed *cum infirmor, tunc potens sum* (2 cor. 12. 10) per Iesum; clamare tamen opus est: *Domine, salvum me fac.*

C. *Et ascendit ad illos in navim; et cessavit ventus. Et plus magis intra se stupebant. Non enim intellexerunt de panibus: erat enim cor eorum obcaecatum* (Mc.).

Cum Iesus et Petrus ascendissent in naviculam, cessavit ventus; qui autem in navicula erant venerunt et adoraverunt Iesum dicentes: Vere Filius Dei es (Mth.). Tanti miraculi testes apostoli praedicant quod Iesum audierant praedicantem, cum esse vere Filium Dei. Cor eorum erat usque ad hanc horam obcaecatum, ita ut neque post miraculum multiplicationis panum credidissent aut percipissent eius divinitatem.

Quam debilis est ratio humana etiam apud sinceros homines, quales apostoli erant! Nisi gratia adiuvetur, fides *non apparentium* (hebr. 11. 1) seu non sensibilibus impossibilis est.

1 pr. Cum turbis accedam ad Iesum, et docentem audire conabor corde recto.

2 pr. Petam gratiam adhaerendi fide sincera doctrinae de pane vitae.

A. *Statim navis fuit ad terram in quam ibant. Altera die, turba quae stabat trans mare vidit quia navicula alia non erat ibi nisi una, et quia non introisset cum discipulis suis Iesus in navim, sed soli discipuli eius abiissent. Aliae vero supervenerunt naves a Tiberiade iuxta locum ubi manducaverant panem, gratias agente Domino. Cum ergo vidisset turba quia Iesus non esset ibi neque discipuli eius, ascenderunt in naviculas et venerunt Capharnaum, quaerentes Iesum. (Io.).*

Cum in navim, qua apostoli transfretabant post multiplicationem panum, ascendisset Iesus, cessavit ventus et *statim navis fuit ad terram*. In Capharnaum (Io. 6. 17) seu in Bethsaida, quae non procul inde distat estque portus urbis illius, apostoli iussi fuerant praecedere Christum (Mc. 6. 45) ; sed vento contrario acta navis venit *in terram Genesareth*, parum distantem, et iubente Domino *applicuerunt* (Mc. 6. 53) ; inde in Capharnaum se contulerunt. Interea, mane facto, turbae quas saturaverat Iesus, quaesierunt eum, quia constabat eum non ascendisse in naviculam cum apostolis ; at non invento Iesu, usae sunt naviculis aliquot quae a Tiberiade supervenerunt, et ascendentes redierunt ad alterum littus, ad Capharnaum, quaerentes Iesum a quo saturatae fuerant pane et piscibus.

Contemplabor turbas tam avidae quaerentes eum quem voluerant facere regem ; ipse vero se subduxerat eis, et non nisi postridie, die sabbati nimirum, inveniri poterit in synagoga, cibum meliorem propositurus turbis. Discam quaerere Iesum, sed ubinam utilius potero eum quaerere quam in templo, ubi se dat panem vitae ?

B. *Et cum invenissent eum trans mare, dixerunt ei : Rabbi, quando huc venisti ? Respondit eis Iesus et dixit : Amen, amen dico vobis, quaeritis me non quia vidistis signa, sed quia manducastis ex panibus et saturati estis. Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam aeternam, quem Filius hominis dabit vobis. Hunc enim Pater signavit Deus. (Io.).*

Interrogant de tempore et modo impervio quo Iesus trans mare Tiberiadis in Capharnaum venit. Ex apostolis possent rem et modum miraculosum comperire ; Iesus ipse modestus et humilis ad quaesitum non respondet, sed in memoriam revocat miraculum multiplicati panis, ut sicut olim cum samaritana loquens ab aqua materiali trans-

itum fecit ad aquam vitae aeternae seu gratiam (med. 53), ita nunc a pane corporali ad panem supernaturalem, panem vitae eucharisticum, populi fidem ducat. Quam sapidus et delectabilis fuerit panis, feria quinta superiore ab ipso datus, inde patet quod turba eundem panem manducandum quaerat potius quam ut miracula videat. Vix attendunt ad miracula, quibus Deus Pater signavit et quasi sigillo commendavit Filium hominis; pane saturari cupiunt. Haud indignum sane vel reprobandum omnino est eorum desiderium, modo *ne solliciti sint*, ut eos docuit antea (med. 79) Iesus; attamen hortatur eos ut operam dent adipiscendo non tam pani materiali quam spirituali, qui non pereat sicut corpus, sed permaneat in vitam aeternam.

An hoc Christi consilium, imo praeceptum impleo? An mea sollicitudo est de vita spirituali, permanente in aeternitate? qualem curam tribuo nutriendae, evolvendae huic vitae?

C. Dixerunt ergo ad eum: Quid faciemus ut operemur opera Dei? Respondit Iesus et dixit eis: Hoc est opus Dei ut credatis in eum quem misit ille. Dixerunt ergo ei: Quod ergo tu facis signum ut videamus et credamus tibi? Quid operaris? Patres nostri manducaverunt manna in deserto, sicut scriptum est: Panem de coelo dedit eis manducare. Dixit ergo eis Iesus: Amen, amen dico vobis: non Moyses dedit vobis panem de coelo, sed Pater meus dat vobis panem de coelo verum. Panis enim Dei est qui de coelo descendit et dat vitam aeterno. Dixerunt ergo ad eum: Domine, semper da nobis panem hunc. (Io.).

Ut operentur cibum permanentem, fides in Iesum prima conditio est: nisi credant, possunt quidem accipere cibum eucharisticum, sed nihil efficit in vitam aeternam. Iam ad fidem hanc argumenta postulant: non sufficere aiunt miraculum multiplicationis; nam Moyses non semel, sicut Iesus, sed per quadraginta annos in deserto dedit panem, non quidem ex frumento vel hordeo, sed coeleste manna. Respondet Iesus non a Moyse fuisse datum illud manna, sed a Patre suo, et se ipsum a Patre missum esse panem vivificum.

Audiens haec verba, iam dicam fide et desiderio magno: *Domine, semper da nobis teipsum*, ut vitam aeternam habeamus.

I pr. Stans prope Iesum cum apostolis, audiam et gustabo eius verba de SS. Eucharistia.

2 pr. Petam gratiam fidei eucharisticae.

A. *Dixit autem eis Iesus : Ego sum panis vitae : qui venit ad me, non esuriat, et qui credit in me non sitiet unquam. Sed dixi vobis quia et vidistis me et non creditis. Omne, quod dat mihi Pater, ad me venit : et eum, qui venit ad me, non eiciam foras, quia descendi de coelo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me. Haec est autem voluntas eius, qui misit me Patris : ut omne, quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in novissimo die. Haec est autem voluntas Patris mei, qui misit me : ut omnis qui videt Filium et credit in eum, habeat vitam aeternam, et ego resuscitabo eum in novissimo die.*

Adorabo Iesum, et elevans mentem meam supra corporales huius vitae terrestres res et sollicitudines, audiam eum perspicuo modo proponentem *mysterium fidei* (1 Tim. 3. 9). Et primo quidem docet (vv. 35-51) panem vitae esse semetipsum, tacendo interea modum quo dari et accipi debeat ; secundo (vv. 52-59), proponet modum, veram sc. carnis suae oblationem et manducationem. Non tamen nisi anno sequente, in coena ultima, revelabit modum ultimum, sacramentalem nempe, quo eucharisticus panis offerri et manducari debet. Promittit itaque nunc id quod daturus est « pridie quam patiatur ».

Attendam ad verba Magistri, orans ut per Spiritum Sanctum suum me illuminet. « Qui mihi adhaeret per fidem, ait, invenit in me panem et potum quibus saturetur et alat vitam animae immortalem ». Equidem credo in eum ; sed auditores eius aliquot viderunt eum et miracula eius, neque credunt. Dolet de hac incredulitate divinus Magister ; nam, ait, « descendi de coelo ut faciam voluntatem Patris ; atqui eius voluntas est ut omnes homines, quos mihi dedit, salvem et in novissimo die resuscitem. Sed non nisi ille qui videt me et credit in me potest salvari et resuscitari in vitam aeternam. »

Compatiar benigno Salvatori et suppliciter orabo ut incredulitatem erga eum cum aeternis sequelis a me avertat : « Adauge fidem omnium in te credentium. »

B. *Murmurabant ergo iudaei de illo, quia dixisset : Ego sum panis vivus, qui de coelo descendi. Et dicebant : Nonne hic est Iesus filius Ioseph, cuius nos novimus patrem et matrem ? Quomodo ergo dicit hic : Quia de coelo descendi ? Respondit ergo Iesus, et dixit eis : Nolite murmurare in invicem.*

In turba audientium, ut videtur, erant iudaei, pharisaei et doctores synagogae, nazarethani forsitan, malae fidei homines, qui quoniam cognoverant Iesum vita paupere et munere humili fungentem in domo nazarethana, despiciebant eum, et oblivione prementes miracula et perspicuam doctrinam eius de origine sua coelesti et de consubstantialitate sua cum Deo Patre (med. 66), scandalizabantur quod se diceret descendisse de coelo. Murmurantes autem audiens Iesus neque ignorans causam, modeste silentium postulat ut pergat in sermone.

Per Dei gratiam humillimum Iesum adoramus, et humilitatem eius, remedium superbiae nobis ingenitae, laudamus et admiramur. Discamus ab eo, quia humilis est corde !

C. 44. *Nemo potest venire ad me nisi Pater qui misit me traxerit eum : et ego resuscitabo eam in novissimo die. Est scriptum in prophetis : Et erunt omnes docibiles Dei. Omnis qui audivit a Patre et didicit, venit ad me, non quia Patrem vidit quisquam, nisi is, qui est a Deo, hic vidit Patrem. Amen, amen dico vobis, qui credit in me habet vitam aeternam.*

Voluntas Dei Patris est ut *omne quod dedit non perdat* sed *resuscitetur* (Io. 6. 39) : sed quos ipsi dedit, illi non veniunt ad Iesum nisi Pater per gratiam suam eos trahat. « Nemo venit, ait S. Augustinus, nisi tractus... Nondum traheris ? ora ut traharis » ; sed tempus a prophetis nuntiatum venit in quo omnes, gentiles aequae ac iudaei, docebuntur a Deo. Tractio illa, de qua dixit Iesus, est doctrina quaedam interior et motio gratiae, cui obsequentes discunt venire ad Iesum ; ipse autem Iesus qui est a Deo et Patrem vidit, docebit eos et credent verbo eius, habebunt vitam aeternam.

Quantum ex illis verbis solatium mihi praebetur ! vivere enim iuvat, vitam non morti obnoxiam quaero ; hanc mihi, affirmando emphatice, pollicetur Iesus, modo credam ; resuscitabit me in novissimo iudicii die et in corpore meo videbo Salvatorem meum ; corpus enim animam pane vitae saginatam sequetur et vitam aeternam habebit. Quam sordet mihi tellus, cum coelestia illa futura considero !

1 pr. Accedam propius ad Iesum ut doctrinam eucharisticam probe percipiam.

2 pr. Petam gratiam magnae firmaeque fidei in panem vitae.

A. Ego sum panis vitae. Patres vestri manducaverunt manna in deserto et mortui sunt. Hic est panis de coelo descendens : ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur. Ego sum panis vivus, qui de coelo descendi. Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum : et panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.

Iesus, qui panes multiplicaverat et turbas saturaverat in deserto, postridie in synagoga Capharnaum, postquam docuit se esse panem de coelo, quem qui credens manducat non esuriet sed vitam aeternam et immortalem habebit, iam nunc docet quo sensu et qua ratione ipse futurus sit panis vitae credentibus. Ne intelligant se daturum esse panem qualem ante duos dies dedit, vel qualem Moyses impetravit in deserto, manna quoddam ! talis panis materialis, licet miraculosus, non arcet mortem corporis. Ipsemet Iesus est panis de coelo descendens, ipsemet est manducandus ; et qui hunc panem manducat, immortalis erit, vivet in aeternum, non solum vita gratiae quae est vita animae, sed et vita corporis, quam consequetur per resurrectionem beatam, huius panis virtuti debitam. Iesus seipsum dabit cibum, et cibus ille quem dabit est ipsa eius *caro*, quam dabit in sacrificio crucis *pro mundi vita*.

Et ego per gratiam fidei reverenter accipiens Christi verba, credam *mysterio fidei* (1 Tim. 3. 9) quod in ultima coena instituet. In illo sacramento carnem suam, seipsum hominem, et quoniam indivisibiliter in unitate personae unita est in eo natura divina cum natura humana, seipsum Deum et hominem dabit tanquam cibum vitae aeternae, supernaturalis illius vitae, quam in sacramento baptismi nobis infundit (med. 50). « Credo, Domine, quidquid dixit Dei Filius ». Qua ratione id praestare intendat quod nunc promittit, ab ipso exspectabo.

B. 53. Litigabant ergo iudaei ad invicem, dicentes : Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum ? Dixit ergo eis Iesus : Amen, amen dico vobis, nisi manducaveritis carnem Filii hominis et biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam, et ego resuscitabo eum in novissimo die. 56. Caro enim mea vere est cibus ; et sanguis meus vere est potus.

In priore parte sermonis dominici murmuraverant scribae et pharisaei, quod Iesus diceret se descendisse de coelo ; nunc audientes eum

daturum esse suam carnem manducandam, iterum scandalizantur. *O generatio incredula et perversa* (Mth. 17. 16), *nolens in captivitate redigere intellectum* (2 cor. 10. 5) ! Intelligunt promitti a Christo manducationem realem carnis suae, qui sit eibus vitae spiritalis ; at contendunt sibi modum aperiri debere. Superbiae eorum resistit Dominus ; nondum enim venit tempus instituendi *mysterium fidei*, et sub speciebus panis et vini carnem suam et sanguinem tribuendi ; tempore suo docebit modum, neque tamen solvet *mysterium*. Litigantibus itaque inter se de modo et de possibilitate rei, rem non explicat, sed denuo confirmat carnem suam esse vere et proprie cibum, sanguinem suum esse vere potum, et addit esse absolute necessarios ad vitam aeternam in discipulis seu fidelibus conservandam. « O sacrum convivium, in quo Christus sumitur... mens impletur gratia ».

Hic ego magna humilitate et simplicitate dicam et gustabo verba Christi. Quam certa et clara sunt ! - Verbum-Caro panem verum verbo carnem efficit, fitque Christi sanguis merum ; et si sensus deficit, ad firmandum cor sincerum sola fides sufficit ».

C. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in illo. Sicut misit me vivens Pater et ego vivo propter Patrem, et qui manducat me et ipse vivet propter me. Hic est panis qui de coelo descendit. Non sicut manducaverunt patres vestri manna et mortui sunt. Qui manducat hunc panem vivet in aeternum.

Necessitatem cibi divini ex eius effectu iam demonstrat Iesus ; fit sc. per eius manducationem unio quaedam maxime intima inter Christum et fidelem : Christus per corpus suum intrat in fidelem et manet in eo ; fidelis, Christum habens sibi praesentem, est et manet in Christo. Uterque vere dicit de altero : *In me manet et ego in illo*. Unionem illam intimam comparat Iesus cum unionem ineffabili qua ipse in Patre et Pater in ipso est. Sensus est : Ego propter unionem meam cum Patre habeo vitam divinam ab aeterno eamque iam humanitati meae communicatam ; similiter fidelis, propter similem unionem sui mecum, vitam divinam meam participatam accipiet. Fidelis igitur vivit vita cum Christo communi, divina, quamdiu communicatus divinum hospitem non expellit. « O quam suavis est, Domine, Spiritus tuus qui, ut dulcedinem in filios demonstrares, pane suavissimo, de coelo praestito, esurientes replebis bonis ». O sacrum convivium !

1 pr. Stans prope Iesum cum apostolis, adhaerebo ipsi audiens divinum sermonem.

2 pr. Petam fidem et desiderium panis eucharistici.

A. Haec dixit in synagoga docens, in Capharnaum. Multi ergo audientes ex discipulis eius, dixerunt : Durus est hic sermo, et quis potest eum audire ? Sciens autem Iesus apud semetipsum quia murmurarent de hoc discipuli eius, dixit eis : Hoc vos scandalizat ? Si ergo videritis Filium hominis ascendentem ubi erat prius ?

Doctrina de pane vitae, de ipsius Iesu carne et sanguine in animarum vitam promissis, mira quidem est sed maximum in Evangelio et regno coelorum momentum habet. Ideo, ut fere (cfr. 1. 28, med. 42) solet in rebus magni momenti, S. Ioannes locum ubi sermo ille habitus est accurate indicat, sc. Capharnaum. Sed ibi propter illam doctrinam coeperunt multi discipuli, qui per annos fere duos Iesum secuti fuerant, eum derelinquere, contristantes cor eius adeo beneficium. Ratio fuit superbia. Difficilis captu, rationi impervius erat sermo ; unde sumebant scandalum audiendo Iesum esse Deum et panem de coelo descendentem. Talia murmurantes non audivit Iesus ; non enim auderent haec obicere, neque etiam quaerunt veritatem. Attamen Iesus refellit eorum objectionem, in antecessum nuntiando fore ut *videntibus illis elevaretur* (act. 1. 9) in coelum ; tunc profecto divinitatis suae argumentum ineluctabile habebunt, et aliquot ex illis discipulis tunc credent.

Nos vero, quibus divina Christi veracitas et potestas tot testimoniis et imprimis resurrectione eius facta est manifesta, mysterio credimus, quia *credidimus caritati quam habet Deus in nobis* (1 Io. 4. 16). *Sic Deus dilexit mundum ut Filium suum unigenitum daret* (Io. 3. 16). Difficile est, captum superat illud *mysterium fidei* (1 Tim. 3. 9) ; sed quis dubitabit de caritate quam habet Christus in nobis ? Si non sim, sicut iudaei, *duro corde* (Is. 46. 12) et *indomabili* (Ez. 2. 4), credam caritati et augustissimo *mysterio fidei*.

B. Spiritus est qui vivificat, caro non prodest quidquam. Verba, quae ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis qui non credunt. Sciebat enim ab initio Iesus qui essent non credentes, et quis traditurus esset eum. Et dicebat : Propterea dixi vobis quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum a Patre meo.

Alta utique, spiritualia, divina docuerat Iesus ; sed ad homines terrestres, sola terrestria cogitantes, verba fecerat ; quibus difficilis et *durus erat hic sermo*. Credere tamen debuissent, et Patri, qui

misit Iesum et qui eos trahendo, inspiratione sancta et doctrina ad Iesum ducendo, salvare volebat, obedire et obsecundare. Originem culpabilis eorum incredulitatis indicat divinus Magister et simul refellit : *Spiritus est qui vivificat* : spiritualia, quae vitam veram constituunt, aestimanda sunt ; carnalia, materialia nihil prosunt, si cum illis comparantur ; *animalis autem homo non percipit* altissima, illa *quae sunt Spiritus Dei* (1 cor. 2. 14). Ego vero vobis loquor spiritualia, divina et vitam propono aeternam. *Sed sunt quidam ex vobis qui nihil nisi terrestria et carnalia cogitantes, non credunt* verbis meis. — Tales Iesus noverat scientia divina, noverat imo inter apostolos suos unum futurum traditorem. Quare dixerat in sermone suo : *Nemo potest venire ad me, nisi Pater qui misit me, traxerit eum* (Io. 6. 44), gratiae consentientem.

Nonne hodie dum verificantur haec verba Iesu? Qui terrestria cogitant, qui voluptatem sectantur, qui humanis passionibus immerguntur, nihil sapiunt, nihil gustant spirituale : quid ipsis est convivium coeleste? Olim quando *innocentes manibus et mundo corde* (ps. 23. 4) erant, esuriebant panem suavissimum ; aspernantur hodie, nesciunt iam quam saporis sit. S. Augustinus, coeno vitiorum volutatus, de S. Ambrosio episcopo mediolanensi scribebat : « Quam sapida gaudia de pane illo divino ruminaret nec conicere poteram, neque ipse expertus eram. » Fastidiosos divites dimittit Iesus inanes.

An sum de numero eorum sacerdotum, qui divites facti et quotidie celebrantes, inanes abeunt?

C. *Ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro : et iam non cum illo ambulabant.*

In perniciem vertitur pro ipsius divina munificentia. Qui intellectum suum nolunt subicere Magistro, quem miracula sanationum, imo resurrectionum commendant, recusant panem, cibum animarum et *deficient in via* (Mc. 8. 3). Contemplando miseros illos, orabo ut Pater coelestis me trahat ad Iesum, me fide et caritate adiungat, adnectat Iesu, Filio suo. Iesus est *panis vitae, panis de coelo descendens*, ut si quis eo cibo vitam sanctificantem sustentaverit *non moriatur in aeternum* (Io. 6. 48, 50). Et ego quidem non abibo retro, sed ambulabo cum Iesu, et *in lege eius meditabor* (ps. 1. 2) et fide renovans desideria vitae aeternae, dicam : *Domine, semper da nobis panem hunc* (Io. 6. 34). Diligenter itaque me praeparabo ad sacrum convivium, ut esuriem per meditationem excitans, esuriens accedam et replear bonis.

1 pr. Contemplabor Iesum cum suis apostolis, audiam eum petentem : *Numquid vultis abire ?*

2 pr. Petam gratiam fideliter eum sequendi.

A. *Dixit ergo Iesus ad duodecim : Numquid et vos vultis abire ? Respondit ergo ei Simon Petrus : Domine, ad quem ibimus ? Verba vitae aeternae habes. Et nos credidimus et cognovimus quia tu es Christus Filius Dei (Io.).*

Contemplabor hinc quidem Iesum, Filium altissimi, in humanitate sua benignissimum, illic vero duodecim apostolos, humilis originis homines, indoctos, et inter eos Iudam iscariotem. Audiam deinde Iesum eos interrogantem. Cum multos ex suis discipulis videat post sermonem de pane eucharistico abeuntes retro : *Numquid et vos, ait, vultis abire ?* Quam benigna et dolente voce haec verba profert ! dolet se deseriri a multis, et licet noverit duodecim suos *scrutans corda et renes Deus* (ps. 7. 10), quaerit aliquod solatium ab electis inter mille apostolis. Cor Iesu sacratissimum consolari quis renuat ? Et statim audiam responsum Petri, principis apostolorum, et verba eius repetam, intimo sensu idem cogitans : *Domine, ad quem ibimus ? O miseri, si separemur a te ! Verba vitae aeternae habes, vitae verae. Clamavi ad te, salvum me fac... quia in verba tua supersperavi* (ps. 118. 146, 147). *Et nos credidimus, et in mysterio fidei* (1 Tim. 3. 9) celebrando fidem nostram adaugere volumus, *et cognovimus quia tu es Christus Filius Dei ;.. qui credit in te, non sitiet unquam* (Io. 6. 35). « Anima Christi, sanctifica me, Corpus Christi, salva me, sanguis Christi, inebria me, O bone Iesu, exaudi me, ne permittas me separari a te » !

B. *Respondit eis Iesus : Nonne ego vos duodecim elegi ? et ex vobis unus diabolus est. Dicebat autem Iudam Simonis iscariotem : hic enim erat traditurus eum cum esset unus ex duodecim (Io.).*

Cum Petrus, duodecim apostolorum nomine, respondisset se credere Christo Filio Dei et nolle abire vel ab eo separari, ostendit Iesus quia ipse sciebat quid esset in homine (Io. 2. 25) : sciebat unum ex duodecim non habere fidem et servum esse diaboli. Eius nomen tacet neque eum expellit e collegio apostolico : licet diaboli nomen mereatur ideoque formaliter alienus sit a consilio Filii Dei, qui apparuit in hunc mundum *ut dissolvat opera diaboli* (1 Io. 3. 8), eum tamen per integrum annum docebit Dominus et ad sanctitatem ducere conabitur. Quod enim in futuro libertatis abusum praevideat, hoc non impedit quominus gratiam suam vere sufficientem et quantum est de se efficacem tribuat ; solo enim abusu liberi arbitrii inefficax erit tanta gratia.

Cogitabo hic de vocatione sacerdotali Quotquot ad sublimem hanc dignitatem vocantur, ex Dei electione vocantur, licet praescientia sua sciat inter eos aliquot futuros esse, qui tradituri sint Iesum et Ecclesiam. Utinam recedant qui non sunt divinitus vocati vel vocatione sua digni effici nolunt ! Qui autem vere sunt vocati, ne serviant carni, mundo et diabolo, sed fideles sint Christo et humiliter dicant quotidie cum S. Philippo Nerio : « Ô Iesu, nisi servum tuum custodias, hodie te traditurus est, sicut Iudas ».

C. Et cum cognovissent eum viri loci illius, miserunt in universam regionem illam et obtulerunt ei omnes male habentes et rogabant eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent, et quicumque tetigerunt salvi facti sunt (Mth.).

Iesus in Capharnaum die sabbati habuit sermonem de pane vitae ; illuc seu in litus occidentale lacus Tiberiadis appulerat pridie cum apostolis. Statim autem ut appulit et sequentibus diebus, genesarethani seu incolae littoris famam de adventu eius sparserunt in tota illa regione ; unde factum est ut *coeperint in grabatis eos qui male se habebant circumferre, ubi audiebant eum esse*, sive in Capharnaum et alibi, *quocumque introibat, in vicos vel in villas aut civitates, in platéis ponebant infirmos et quotquot tangebant eum salvi fiebant (Mc.).*

Considerabo hunc confluum aegrotorum : quam facilis est ipsis fides in Iesum, quamdiu de temporalibus beneficiis et donis speratur ! longe aliter fit, cum doctrinam suam et fidei mysteria proponit Iesus ; multos sibi incredulos hac in re experitur. Haec est misera nostra conditio : nosmetipsos et praesertim corporis et vitae huius bona quaerimus. Iesus interea *miseretur super turbam* (Mc. 8. 2), eam saturat panibus, tangit et sanat a morbis, vult tamen ad coelestia ducere. « Deus qui diligentibus te bona invisibilia praeparasti : infunde cordibus nostris tui amoris affectum, ut te in omnibus et super omnia diligentes, promissiones tuas, quae omne desiderium superant, consequamur » (dom. 5 Pentec.).

1 pr. Videbo Iesum cum apostolis benignum, erga pharisaeos severum.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi eum, et spiritum eius, simplicitatis nempe, hauriendi.

A. Post haec autem ambulabat Iesus in Galilaeam; non enim volebat in Iudaeam ambulare, quia querebant eum iudaei interficere (Io.).

A tempore quo Iesus paralyticum Ierosolymis sanaverat (med. 65) in die sabbati, cum Deum dixisset suum Patrem, quaerebatur a iudaeis ad necem. Occasione autem paschatis, quando solebant undique iudaei ascendere in templum, ipse Iesus, ut videtur, expectabatur ab inimicis suis; at, cum nondum venisset *hora eorum* et potestatis tenebrarum (Lc. 22. 23) neque *hora eius ut transiret ex hoc mundo ad Patrem* (Io. 13. 1), noluit in Iudaeam ambulare; sufficiens aderat ratio ut a visitando templo in paschate et pentecoste abstinere. Itaque in Galilaea cum apostolis remansit, docendo et sanando omnes. Eius autem fama in Iudaea et in urbe sancta, nedum inde minueretur, crescebat: quare nolentem venire quaesierunt pharisaei et scribae, primores gentis, ex Ierosolymis missi ut insidias ei struerent.

Deus ab initio constituit hominem et reliquit eum in manu consilii sui. Ante hominem vita et mors, bonum et malum: quod placuerit ei dabitur illi. Quoniam multa sapientia Dei et fortis in potentia (eccli. 15. 14-19). Iudaeis mortem et malum eligentibus cedebat in sapientia sua Iesus. Etiam nos in sacro ministerio zelum prudentia temperemus; non oportet obtrudere invitis veritatem vel margaritas mittere ante porcos (Mth. 7. 6).

B. Tunc accesserunt ad eum ab Ierosolymis scribae et pharisaei dicentes: Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum? Non enim lavant manus suas, cum panem manducant. Ipse autem respondens ait illis: Quare et vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram? Nam Deus dixit: Honora patrem et matrem, et: Qui maledixerit patri vel matri, morte moriatur. Vos autem dicitis: Quicumque dixerit patri vel matri: Munus quodcumque est ex me tibi proderit et non honorificabit patrem suum aut matrem suam; et irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram (Mth.).

Missi ex urbe sancta a summo magistratu, magno apud plebem galilaeorum nomine et auctoritate pollebant. Hi videntur sibi multum confidere, et quasi vindices traditionum paternarum se offerunt;

non tamen audent Iesum accusare; in discipulos eius statuunt accusationem: frivolam sane et gravibus viris indignam, quam retundit Magister, ipsorum praeceptis humanis opponens magnum Dei praeceptum, quod violant ipsimet, peccantes multo gravius quam peccari possit transgrediendo usus etiam iustos. Scilicet, magni faciebant usum lavandi manus ante prandium et lotionem calicum et vasorum antequam iis uterentur (Mc.); e contra flocci faciebant praeceptum amandi et honorificandi parentes, renuentes eos opibus suis iuvare, hoc praetextu quod Deo in munus consecrassent ea quae parentibus prodesse possent: filii non permittebantur *quidquam facere patri suo aut matri* (Mc.), modo res sacras declararent eas, quas in parentum auxilium dare iustum fuisset.

Eo devenerant interpretes legis mosaicae! hanc non venit Iesus solvere, sicut pharisaei solvebant, sed restituere et adimplere; illi *rescindunt verbum Dei per traditionem suam*, ipse superbiam eorum castigat et *confundit iniqua agentes* (ps. 24. 4), verus vindex legis.

Attendam ne me decipiat superbia et inducat ad imponenda fidelibus gravia, quae caritatis spiritus et lex Dei vel Ecclesiae non possunt, imo improbant.

C. Hypocritae, bene prophetavit de vobis Isaias dicens: Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me; sine causa autem colunt me, docentes doctrinas et mandata hominum (Mth.).

Pharisaei aliud sunt, aliud simulant; legis accuratissimam observationem urgere videntur, revera autem eam destruunt in gravissimis. Habent autem quosdam sui similes apud Isaiam (c. 29. v. 13) qui inducit Dominum ita dicentem: *Eo quod appropinquat populus iste ore suo et labiis suis glorificat me, cor autem eius longe est a me, et timuerunt me mandato hominum et doctrinis*. Ibi Isaiam de pharisaeis prophetasse ait Iesus; sequuntur autem eodem loco verba, quae sibi applicare poterant: *Peribit sapientia a sapientibus eius... Vae qui profundi estis corde ut a Domino abscondatis consilium, quorum sunt in tenebris opera et dicunt: Quis videt nos, et quis novit nos?*

Considerabo meipsum utrum corde sincero et vere subdito et humili observem legem Dei, dein utrum in ministerio meo et ratione agendi cum proximo sincerus et simplex non modo videar sed et revera sim. An ad Deum fideles duco? an cultum verum *in Spiritu et veritate* (Io. 4. 23), non vanum aut leviolem, in futilibus fere consistentem, promovere satago?

1 pr. Videbo Iesum avertentem se a pharisaeis et ad turbas se convertentem,

2 pr. Petam cor purum et *Spiritum bonum*, quem *dabit Dominus petentibus se* (Le. 11.13).

A. *Et convocatis ad se turbis, dixit eis : Audite et intelligite : non quod intrat in os coinquinat hominem, sed quod procedit ex ore eius hoc coinquinat hominem* (Mth.).

Proterve et arroganter accesserant pharisaei è Ierosolymis missi ut Domini doctrinam reprehenderent ; breviter eos refellerat Iesus, traditiones ipsorum humanas Dei praecepto contrarias esse ostendendo, et eorum hypocrisin increpando. Sed postquam eis silentium brevi et valida reprehensione imposuit, eos relinquens se convertit ad turbas, quae locum ipsis cesserant, easque rursus ad se accedere iubet. Iesus enim, qui superbos despicit, amore et sollicitudine prosequitur turbas. Similiter sit sermo meus libenter cum simplicibus.

Iam gravem sententiam declaraturus postulat Iesus intentos animos : *Audite et intelligite*. Timent illi pharisaei ne illotis manibus manducando sese immundis rebus coinquent : non talia, ait Iesus, coinquant hominem sed ea quae ex ore procedunt, verba malitiae, iniustitiae, superbiae, uno verbo quidquid ex pravo corde procedit. Quam vere, quam simplicibus simul verbis, sententiam illam profert divinus Magister ! *Dominus intuetur cor* (1 reg. 16. 7). *Oculi Domini hominum corda intuentes in absconditas partes* (eccli. 23. 28). An ad conscientiam meam, quae debet esse dictamen practicum vitae meae et sanctitatis, praecipue attendo ! An recte formata mihi regula est omnium actionum ?

B. *Tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei : Scis quia pharisaei audito verbo hoc scandalizati sunt ? At ille respondens ait : Omnis plantatio quam non plantavit Pater meus coelestis, eradicabitur. Sinite illos : caeci sunt et duces caecorum : caecus autem si caeco ducatum praestet, ambo in foveam cadunt* (Mth.).

Pharisaeos verbis Christi offendi, eaque in falsum sensum interpretari, ac si omnem ciborum delectum etiam lege praescriptum tolleret, satis per se exspectari poterat ; nihilominus discipuli aliquantulum turbati et forte Magistro suo timentes, eum monent de offensione et scandalo vero pharisaico. Iesus suos hortatur nihil timeant, sectam illam pharisaeorum, quae falso interpretatur Patris coelestis legem, iam damnatam esse et e regno Dei eiiciendam ; ne igitur solliciti sint de caecis illis, voluntarie oculos lumini et veritati occludentibus, qui populum ducere volunt : sectae duces cum sectariis in foveam cadent.

Gratias agamus Domino Iesu quod hypocritarum rigorismum tam severe damnaverit et Ecclesiae suae legaverit genuinum spiritum veritatis, iustitiae et benignitatis, qualis apparet in colloquiis cum samaritana et Nicodemo, et praesertim in sermone de monte. Haec est plantatio Patris coelestis : *arbor bona fructus bonos facit* (Mth. 7. 17). Ut hunc Christi spiritum induar, contemplantur et audiam et imitari conabor divinum Magistrum in curriculo vitae mortalis ; nihil in eo deprehendam quod non sapiat humilem mansuetudinem, simplicitatem et sinceritatem.

C. *Respondens autem Petrus dixit ei : Edissere nobis parabolam istam. At ille dixit : Adhuc et vos sine intellectu estis ? Non intelligitis quia omne quod in os intrat, in ventrem vadit et in secessum emittitur ? Quae autem procedunt de ore, de corde exeunt, et ea coinquinant hominem. De corde enim exeunt cogitationes malae, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiae. Haec sunt quae coinquinant hominem : non lotis autem manibus manducare non coinquinat hominem* (Mth.).

Iesus, reiectis pharisaeis, se a turba recipit in domum S. Petri in Bethsaida : *et cum intrasset in domum* (Mc.), Petrus, memor verbi quod dixerat Iesus : *Quia vobis datum est nosse mysteria regni coelorum* (Mth. 13. 11), omnium apostolorum nomine postulat sensum parabolae vel proverbii a Iesu prolati. Et Iesus humiliter interrogantes in humilitate stabiliens, quia parvi erant intellectus in re spirituali, edisserit quare corda et animum intueatur potius quam os : quae per os intrant, vitae corporali alendae inserviunt et mox in latrinam emittuntur neque per se inquinant cor ; *quae autem procedunt de ore, v. g. quae loquuntur illi pharisaei, de corde exeunt* et in malo corde concepta, maculant animam, et haec multo magis attendenda sunt quam cibi qui illotis manibus manducantur.

En norma boni malique, qua actiones iudicari oportet ; inspicendae sunt radices peccatorum, intimi malorum in proximum et in Deum consiliorum recessus. Haec cogitans, audiam Iesum mihi dicentem : *Praebe, fili mi, cor tuum mihi* (prov. 23. 26) ; an in omnibus rectam intentionem habere studeo, ut placeam et serviam divinae bonitati ?

1 pr. Videbo Iesum cum apostolis in via incedentem, et mulierem post eos clamantem audiam.

2 pr. Petam : *Iesu, fili David, miserere mei.*

A. *Et egressus inde Iesus secessit in partes Tyri et Sidonis. Et ecce mulier chanaanæ a finibus illis egressa clamavit, dicens ei : Miserere mei, Domine, fili David ; filia mea male a daemonio vexatur* (Mth.).

E Galilæa, quam cum discipulis perambulabat, nolens in Iudæam ire ubi ad necem quaerebatur, Iesus se confert in vias gentium. Huc vetuerat apostolos abire ad prædicandum, neque ipse eo prædicaturus tendit. Vult tamen beneficio mulieri gentili collato præsignificare ianuam salutis gentibus etiam apertum iri. Tyrus et Sidon præcipuæ erant urbes regionis illius gentilium, Phœniciae, quam Romani administrabant ; sed in has etiam partes septentrionales fama miraculorum et *opinio eius abierat* (Mth. 4. 24). Et ecce antequam ingrederetur fines regionis, et cum *neminem vellet scire* de suo adventu, *non potuit latere ; mulier enim quaedam, cuius filia habebat spiritum immundum, statim ut audivit de eo...* (Mc.) secuta est eum cum discipulis iter facientem coepitque clamare : *Miserere mei, Domine.*

Contemplabor et Iesum et miseram illam matrem. Gentilis est et *illicito idolorum cultui* (1 Pet. 4. 3) dedita, miseramque filiam *male a daemonio vexari* queritur : sed fama accepit Iesum esse filium David, quem iudæi exspectant liberatorem, eoque titulo implorat eius opem. Non ratiocinio utitur ut sibi constet de virtute sanandi utrum sit humana an divina ; sed, dolore et affectu materno pressa, misericordiam invocat.

Mirum Dei consilium est et efficax valde ut per temporalia mala ducat nos ad se. *In die tribulationis meae Deum exquisivi* (ps. 76. 3). *Speciosa misericordia Dei in tempore tribulationis* (eccli. 35. 26). Facilius itaque fides est et religio et oratio apud miseros. Nonne et ego id exopto ? num tamen semper parva mala huius vitae me ad Deum ducunt ?

B. *Qui non respondit ei verbum ; et accedentes discipuli eius rogabant eum dicentes : Dimitte eam, quia clamat post nos. Ipse autem respondens ait : Non sum missus nisi ad oves quae perierunt domus Israël. At illa venit et adoravit eum, dicens : Domine, adiuva me. Qui respondens ait : Non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. At illa dixit : Etiam, Domine ; nam et catelli edunt de micis quae cadunt de mensa dominorum suorum. Tunc respondens*

Iesus ait illi : O mulier, magna est fides tua : fiat tibi sicut vis. (Mth.)

Mirabor a benigno Iesu mulierem illam negligi : neque ullam huius insuetae rationis agendi excogitare possum causam, nisi quod a priori mihi constet eum iustum et sapientem esse in sua misericordia. Videbo interea accedentes apostolos, qui postulant ut dimittat eam exaudiendo eius petitionem, adduntque mulierem sibi esse molestam quia clamat post eos, cum Iesus vellet latere. Ipsorum autem intercessionem videtur repellere Iesus, dicendo se non venisse nisi ut filiis Israël beneficeret. Quam dure probat miseram illam ! sed mulier, sive audierit haec verba, sive negligi se tantum perspicit, non despondet animos : intrat in domum, diversorium quoddam publici, in quod via relicta ingressus erat Iesus, *et procidit ad pedes eius* (Mc.) : *Domine*, ait, *adiuva me*. Sed Iesus iam ad eam habet eadem fere verba quae ad apostolos habuit, duriora tamen, fere contumeliosa, comparans gentiles cum canibus, et israelitas cum filiis familias. Ipsa vero, non ignorans se esse plane a domo Israël alienam, minime scandalizatur, sed mira humilitate et sapientia capit Christum in suis ipsius verbis : Recte dicis, respondet, nam panem soli filii comedunt : attamen micas, quas pueri cadere sinunt sub mensa, edunt catelli. Ita in argumentum vertit quod videbatur dictum ad eam abigendam, licet diceretur ad eius desiderium acuendum.

O mirabilis Iesu sapientia ! ad humilem confessionem ducit quem exaudire cupit. *Superbis resistit, humilibus dat gratiam* (Iac. 4. 6). *Propter hanc sermonem*, ait ad mulierem, *vade : exiit daemonium a filia tua* (Mc.). Spiritus immundus et superbus repellitur e filia propter humilem matrem.

C. *Et sanata est filia eius ex illa hora* (Mth.).

Cum abiisset domum suam, invenit puellam iacentem supra lectum (Mc.). Itaque, chananaeae filia, quae male vexabatur a spiritu immundo, iam per intercessionem matris humillimae liberata a Iesu, placide quiescit. Mirabor virtutem Christi, qui statim ut fiduciae verbum audivit ex ore chananaeae, regio nutu dicens : *Fiat tibi sicut vis*, eiecit impurum spiritum.

Cur ego, filius Dei per gratiam baptismi, male vexarer a daemonio ? Curni recurram ad humillimam inter omnes ancillam Domini, cuius fides multo perfectior omnem gratiam meretur, ad matrem Iesu ? *Beata quae credidisti* (Lc. 1. 45), dicebat S. Elisabeth. Nonne, ipsa petente, Iesus anticipavit tempus manifestationis suae in nuptiis Cana ? Ipsa pro me intercedente, virtutem Iesu experiar neque *a daemonio vexabor*.

1 pr. Stabo prope Iesum, oculos et animum in eius opera intendens.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et imitandi Iesum, ducem meum.

A. *Et iterum exiens de finibus Tyri venit per Sidonem ad mare Galilaeae inter medios fines Decapoleos (Mc.).*

Iesus, se invidiae pharisaeorum subtrahens, aliquamdiu in Phoenicia, regione gentilium, cum apostolis moratus est, verno tempore amoenos illos tractus percurrens : licet nullum aliud miraculum narretur in evangeliiis quam liberatio filiae mulieris chanaanaeae, non videtur exclusisse reliquos gentiles illius regionis a benefica sua misericordia. Quidquid existimaveris, narrat S. Matthaeus eum inde, sc. ex Sidone, quo magis ad septemtrionem se contulerat, *transiisse versus mare Galilaeae ad littus orientale et ascendisse in montem, quo accesserunt ad eum turbae multae, habentes secum mutos, caecos, claudos, debiles et alios multos : et proiecerunt eos ad pedes eius, et curavit eos ita ut turbae mirarentur, videntes mutos loquentes, claudos ambulantes, caecos videntes ; et magnificabant Deum Israël (Mth.).*

Et ego magnificabo Deum Patrem, considerando potestatem aeterni eius Filii, in humana carne sanantis tot miserias, per peccatum inductas. Festinant undique miseri, proiciuntur ad pedes eius, et sanatos mirantur turbae. Sacra Scriptura paucis congerit innumera-bilia miracula. Revera Iesus *pertransiit benefaciendo et sanando omnes*, uti postea dicit S. Petrus, addens : *Et nos testes sumus omnium quae fecit in regione iudaeorum* (act. 10. 38). Unam ex innumeris illis sanationibus S. Marcus, interpret Petri, iam narraturus est.

An ego forsan in corpore, in mente mutus, caccus, claudus, debilis sum ? Proiciam me *ad pedes* Iesu nec dubitans aut haesitans sanabor.

B. *Et adducunt ei surdum et mutum, et deprecabantur eum ut imponat illi manum. Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius, et exspuens, tetigit linguam eius, et suspiciens in coelum ingemuit, et ait illi : Ephpheta, quod est, adaperire. Et statim apertae sunt aures eius, et solutum est vinculum linguae eius, et loquebatur recte (Mc.).*

Iesus solebat *impositis manibus* (Mc. 6. 5) quasi suae in corpora potestatis testimonio, vel tangendo (Mth. 8. 3 ; 20. 34), vel sinendo se tangi (Mth. 9. 20, Mc. 6. 56) vel etiam simplici verbo, imo procul distans (Mc. 7. 29) curare infirmos. In casu surdi muti, quem *adducunt ei*, aliam agendi rationem init ; videtur accommodare potentiam suam ad modum agendi causarum naturalium et ad sensum hominum. Auribus infirmi quasi obturatis immittit digitos suos, linguae eius

quasi exsiccatae et faucibus adhaerenti inducit salivam, et simul orans Patrem suum et gemens super miserum hominem, verbo uno, quod aramaice tradit S. Petrus testis miraculi, sanat surditatem. Praeterea animadvertit : non coram populo sanavit surdum mutum, sed postquam eum *de turba seorsum* apprehendisset.

Contemplabor et imitabor simplicitatem, qua mutus ille secum agi sinit. Dein recolam quomodo rationem agendi Salvatoris imitatur Ecclesia in caerimoniis baptismi, significans auferri ab homine surditatem ad verbum Dei et solvi linguam ad fidem profitendam. Mysticos ritus Christi et Ecclesiae revereri et fidelibus explicare oportet, ut sensum caerimoniarum probent et gustent.

C. *Et praecepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis praecepiebat, tanto magis plus praedicabant, et eo amplius admirabantur dicentes : Bene omnia fecit ; et surdos fecit audire et mutos loqui (Mc.).*

Praecipiens testibus sanationis *ne cui dicerent* rem quam seorsim fecerat, videtur Iesus exemplum modestiae dedisse potius quam gravem prohibitionem imposuisse ; serio quidem praecepiebat, nec fecte : quod abhorret a sincero et humili animo ; verumtamen eo amplius praedicabatur miraculum quo modestius se gerebat Iesus. Magno sane discrimine a pharisaica superbia distabat, non tantum nihil quaerens praemii, sed ne gloria quidem miraculorum frui cupiens.

Exemplo mihi sit Iesus ! In sacro ministerio rectam habere intentionem studebo, id semper sincere spectans ut serviam et placeam divinae bonitati, et ut animas lucrifaciam. In beneficiis corporalibus et eleemosynis tribuendis *nesciat manus sinistra quid faciat dextera* (Mth. 6. 3) : concionatoris talentum non abscondere licet sed neque efferre decet : *Bene omnia* faciamus, pro Deo scilicet et proximo, ex praecepto caritatis.

1 pr. Contemplabor Iesum turbas intuentem et audiam dicentem : *Misereor super turbam.*

2 pr. Petam gratiam amandi populum fidelem et ei libenter administrandi panem miraculosum.

A. *In diebus illis, iterum cum turba multa esset, nec haberent quod manducarent. convocatis discipulis, ait illis : Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent. Et si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in via : quidam enim de longe venerunt (Mc.).*

Quod paucis diebus ante pascha iam fecerat, iterum facit Iesus miraculum, multiplicando panes pro turba, et quidem in eodem litore orientali maris galilaei, quo redierat, ex Phoenicia, sed in regione magis deserta, ubi turbis non licebat emere e villis et vicis proximis cibos. Per tres dies commorata fuerat turba cum Iesu, eum audiens et miracula videns ; sed, absumpto quod attulerat viatico, iam dimittenda erat ; quidam autem, qui de longe venerant, si dimitterentur, defecturi erant in via, antequam ad suos redirent. Quare Iesus, quamvis sciret quid esset acturus, discipulos suos convocat et conatur benignae suae misericordiae et quasi sollicitudinis participes facere, dicens : *Misereor super turbam.*

Veri pastoris, ovile suum ex toto corde amantis, est vox illa. Utinam memores simus ! Deus *suscitavit* super turbas *pastorem unum*, qui *pascat eas* (Ez. 34. 23), et qui nobis dicit per os S. Petri : *Pascite qui in vobis est gregem Dei* (1 Pet. 5. 2). Ad pascula vitae spiritualis et aeternae ducendus est, sed et in temporalibus necessitatibus pane iuvandus. Pastor discat misereri super gregem, *quomodo misereatur pater filiorum* (ps. 102. 13), quomodo Iesus *miseretur super turbas. Per viscera misericordiae Domini Dei nostri*, (Lc. 1. 78) ne simus indifferentes ! misericordiam enim tam corporalem quam spiritualein praecepit. Quid praestare hac in re valeo ? Quid praestare soleo ?

B. *Et responderunt ei discipuli sui : Unde illos quis poterit saturare panibus in solitudine ? Et interrogavit eos : Quot panes habetis ? Qui dixerunt : Septem. Et praecepit turbae discumbere super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens fregit, et dabat discipulis suis ut apponerent ; et apposuerunt turbae. Et habebant pisciculos paucos ; et ipsos benedixit et iussit apponi (Mc.).*

Mirum est discipulos, cum viderent turbam inopia cibi maiore premi quam ante pascha, audirentque Iesum super eam miserentem, non cogitasse de proponenda altera multiplicatione panum ; at e contra notant in solitudine, longe a villis et vicis, non posse comparari

panes. An non recordabantur miraculi ante aliquot hebdomades patrati? An erat *cor eorum obtusatum* (Mc. 6. 52) ut dubitarent de potentia vel benignitate Iesu? Cum vero Iesus eos interrogavit, sicut prius, *quot panes habetis?* tunc forsitan intellexerunt quid iam acturus esset. Considerabo eos disponentes turbam per turmas in terra: iam gramen eo tempore aridum erat. Dein contemplantur quomodo, dum Iesus benedixit panes septem et paucos pisciculos, eos apostoli dividunt inter quatuor millia hominum *extra parvulos et mulieres* (Mth.) et mirantur quod non desinat Iesus frangere panes illos septem. Laetabor cum ipsis de munifica largitate Iesu; sed quod ipsi non suspicantur, divinum plebis christianae convivium cogitabo, in quo « ieiuna corda solidioris fidei validioribus reficiuntur alimentis, quia pascuntur Christi corpore et sanguine » (S. Ambr.).

Sit pastor munificus cibi divini administrator; sit *bonus minister Christi* (1 Tim. 4. 6), sub panis specie se multiplicantis: « panis angelicus fit panis hominum... O res mirabilis! »

C. *Et manducaverunt, et saturati sunt, et sustulerunt quod superaverat de fragmentis, septem sportas. Erant autem qui manducaverant quasi quatuor millia, et dimisit eos* (Mc.).

Quot panes acceperat ab apostolis, tot fragmentorum panis sportas superesse voluit Iesus; quare enim non abundanter daret panem et pisces populo simplici et in littore maris pisces edere cupienti? « Insolitam videndo multiplicationem stupuerunt homines illi, quibus quotidiana Dei opera, quamlibet maiora, vilescebant; illam mirantur non quia opus maius est, sed quia rarum est. Quis enim nunc pascit universum mundum nisi ille qui de paucis granis segetes creat? Unde multiplicat de paucis granis segetes, inde in manibus suis multiplicat panes: potestas enim erat in manibus Christi. Hoc ergo admotum est sensibus quo erigeretur mens, ut invisibilem Deum per visibilia opera miraremur » (S. Aug.). Adoremus Christum, Deum, neque negligamus, cum divinum cibum manducavimus et manducandum praebuimus, *colligere fragmenta* (Io. 6. 12).

1 pr. Iesu et apostolis me adjuuens, videbo appropinquantes pharisaeos.

2 pr. Petam a Iesu gratiam cavendi ab eorum spiritu.

A. *Et dimissa turba ascendit in naviculam et venit in fines Magadan. Et accesserunt ad eum pharisaei et sadducaeii tentantes, et rogaverunt eum ut signum de coelo ostenderet eis. At ille respondens ait illis: Facto vespere, dicitis: Serenum erit, rubicundum enim est coelum; et mane: Hodie tempestas, rutilat enim triste coelum; faciem ergo coeli diiudicare nostis, signa temporum non potestis scire? Generatio mala et adultera signum quaerit, et signum non dabitur ei nisi signum Ionae prophetae. Et relictis illis, abiit (Mth.).*

Uti solet, Iesus post miraculum conspicuum, quale fuerat multiplicatio panum, cum discipulis sese subtrahit populo, declinans commotionem neque falsam eius expectationem de regno Messiae temporali fovere volens. Venit autem ad partem magis septentrionalem eiusdem littoris, in quo miraculum ediderat, orientalis, in *partes Dalmanatha* (Mth.) forte prope Magdalam. Huc accedentes adversarios regni sui pharisaeos et sadducaeos videt; inter se maxime dissentiunt, consentiunt tamen adversus Iesum et mala fide petunt miraculum coeleste, quod certo sciunt se neque mereri neque impetraturos esse. Ratio autem cur Iesus signum de coelo non ostendit, haec est quod signa temporum scire possint nec velint; ipsis enim data sunt perspicua signa temporis messianici, tam perspicua quam signa vespertina et matutina tempestatis et serenitatis. Proinde generationi malae et a Domino adulteranti seu diaboli servae nullum dabitur signum nisi resurrectionis Christi ex sepulcro. Hoc signum innuit Iesus sub symbolo Ionae, quod postea magis explicabit. Quibus dictis, eos aspernatus relinquit et *ascendit iterum navim et abiit trans fretum (Mc.).*

Si malae fidei deceptores gregis mei inveniam, exemplo Iesu doceor eos fortiter refellere, parabola utens v. g. eorum fidei in testes rei naturalis, eorum ignorantiae in rebus plurimis, et ad Christi e sepulcro resurgentis factum historice invictum provocabo. Ab eis avertam meum gregem, malam eorum fidem ostendens, ut tales contemnere discat.

B. *Et cum venissent discipuli eius trans fretum, obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis: Intuemini et cavete a fermento pharisaeorum et sadducaeorum. At illi cogitabant intra se, quia panes non accepimus. Sciens autem Iesus dixit: Quid cogitatis intra vos, modicae fidei, quia panes non habetis? Nondum intelligitis neque recor-*

damini quinque panum in quinque millia hominum et quot cophinos sumpsistis? neque septem panum in quatuor millia hominum et quot sportas sumpsistis? Quare non intelligitis quia non de pane dixi vobis: Cavete a fermento pharisaeorum et sadducaeorum? (Mth.)

Celeriter transfretare iussi, panes accipere prae festinatione obliti erant apostoli. Unde, cum Iesus, qui modo pharisaeos et sadducaeos severe increpaverat, hac occasione eos moneat de vitando horum fermento, primum quidem cogitant et inter se colloquentes mutuo exprobrant illam commeatus oblivionem; intelligunt enim se prohiberi a Iesu edere panes iudaicos. Hanc subito obortam sollicitudinem de pane et victu reprehendit divinus magister; videtur enim frustra eos hac de re docuisse in monte, frustra duplici miraculo ostendisse sibi curae esse eorum necessitates. Iure ipsis dicit: *Quare non intelligitis me non loqui ad vos de pane quotidiano?*

Profecto debilis erat mens apostolorum, qui prae humili et indocta sua conditione, in arte piscatoria educati, plerique omnia carnaliter accipiebant. Per tres autem annos mira patientia docet eos Iesus, bonae eorum voluntatis misertus. Num et ego conor supra sensibilia et terrena assurgere, ut spiritualibus rebus applicare mentem valeam? An misereor fidelium rudium, et patientia magna eos erudio ad spiritualia capienda?

C. Tunc intellexerunt quia non dixerit cavendum a fermento panum, sed a doctrina pharisaeorum et sadducaeorum (Mth.).

Iesus itaque cum fermento, quod farinae mixtum eam sapore suo inficit totam, comparabat doctrinam pharisaeorum. Hanc iam refutaverat cum accusassent discipulos quod panem manducarent illotis manibus, eisque dixerat: *Quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem: hypocritas* eos dixerat et *caccos, duces caecorum* (med. 115). Nunc iterum condemnat pharisaeos et sadducaeos, uno verbo sectarios, a genuina Dei lege deflectentes et *irritum facientes mandatum Dei*.

Similiter successores apostolorum fermentum sectariorum cavere debent et sibi ipsis, — non carent enim periculo illorum libri, in Indicem relati, — et suis ovibus, — periculo enim sese laici exponunt temere legendo folia publica et leviores fasciculos mente haeretica conspersos.

- 1 pr. Iesum comitabor in Bethsaida sanantem caecum quemdam.
 2 pr. Petam gratiam cognoscendi vias eius in sanatione spirituali.

A. *Et veniunt Bethsaidam, et adducunt ei caecum, et rogabant eum ut illum tangeret. Et apprehensa manu caeci, eduxit eum extra vicum.*

Transfretando ex Magdala, venit Iesus cum discipulis in ripam occidentalem maris Galilaei prope Capharnaum, sive in portum illius urbis. Et mox ut ingressi sunt vicum, benevoli quidam homines adducunt miserum, non quidem a nativitate, ut videtur, sed casu aliquo caecum; et, quoniam sciunt quia *virtus de illo exibat et sanabat omnes* (Lc. 6. 19) et quia tangendo (Mth. 8. 3), imo sinendo se tangi (Mc. 6. 56) sanabat *omnem languorem et omnem infirmitatem* (Mth. 4. 23), rogant Iesum ut caecum tangere velit: *Tantum dic verbo, vel tantum tange eum et sanabitur* (Mth. 8. 8).

An talis est mea fides? Mihi sacerdoti datum est "unigenitum Filium Dei, natum ex Maria virgine meis manibus tractare et portare". "Quod non capis, quod non vides, animosa firmet fides praeter rerum ordinem". Crede et mira impetrabis.

Sed ecce, praeter expectationem, Iesus tangit caecum, *apprehensa manu*, neque sanat eum. An caeco forte deficit fides? An fidem adstantium probare vult Iesus? Si dixisset caecus cum hemorroissa: *Si tetigero tantum vestimentum eius* salvus ero (Mth. 9. 21), certo sanatus fuisset statim. At Iesus non derelinquet eum, sed praeparabit ad sanationem. *Confortari fide indigeo, dans gloriam Deo* (rom. 4. 20).

B. *Et exspuens in oculos eius impositis manibus suis, interrogavit eum si quid videret. Et aspiciens ait: Video homines velut arbores ambulantes. Deinde iterum imposuit manus super oculos eius: et coepit videre, et restitutus est ita ut clare videret omnia.*

Sicut antea Iesus surdum et mutum non subito neque in publico sanavit, sed *apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius et exspuens tetigit linguam eius* (Mc. 7. 33), ita fere cum caeco agit, gradatim scilicet et quasi ritibus aliquibus utens.

Variis modis, ob sapientissimos, quos non semper attingimus, fines Deus consilia sua exsequitur; dicamus cum Tobia: *Nunc, Domine, secundum voluntatem tuam fac mecum* (Tob. 3. 6).

Contemplabor itaque Iesum, qui *apprehensa manu caeci educit eum extra vicum*: vult enim miraculum manere occultum; et accepta ex divino suo ore saliva oculos miseri tangit et linit: ita solemus lippientes et caligantes oculos saliva mundare. Dein imponit super

oculos eius manus suas divinas, et mox amotis manibus rogat an quid videat. Confuso autem modo iam videt caecus umbras ambulantes, procul a se, arboresne an homines nescit; iam aliquanto melius, sed indistincte videt: quanto gaudio, quanta spe perfectae sanationis! crescit fides eius. Et demum, manibus Iesu iterum impositis, potuit clare videre.

Rem applicabo infirmitatibus meis spiritualibus. Non solet Deus, qui *cognovit figmentum nostrum*, subito *sanare omnes infirmitates nostras*, sed paulatim, si credamus et cooperemur, *replet in bonis desiderium nostrum* (ps. 102. 14, 3, 5). Nonne animadverto minores numero fieri lapsus meos et illuminari caecitatem meam ex frequentiore contactu sacrae humanitatis Christi? *Educat me extra vicum*, extra turbas et pericula mundi! Sanabitur anima mea.

C. *Et misit illum in domum suam, dicens: Vade in domum tuam: et si in vicum introieris, nemini dixeris.*

Non erat caecus ex vico Bethsaida oriundus, sed aliunde, ut videtur: illuc tamen solebat venire; forte mendicus erat. Iam perfecte sanatum, neque mendicare amplius coactum, domum remittit Iesus, volens redire in vicum vel saltem quemquam de miraculo sibi concesso docere. Utrum id gravi mandato vetuerit et caecus observaverit, non memimur: sed in domo eius miraculum ignorari non potuit; probabilius et vicini et proximi admirati sunt, dicentes: *Bene omnia fecit Iesus et tanto magis plus praedicabant* (Mc. 7. 37) Iesum, quanto modestius latere cupiebat. A bona fide et voluntate hominum tanquam conditione alligari suam voluntatem patiebatur Dominus; sic etiam hodie.

Exemplo mihi sit modesta humilitas Iesu mei! Primus gradus sit non extollere neque dicere aliis beneficia nostra; alter gradus sit commendare illi quem adiuvamus: *Nemini dixeris.*

1 pr. Videbo et audiam Iesum cum apostolis et Petro colloquentem de regno coelorum.

2 pr. Petam gratiam permanendi cum Petro et fideliter serviendi Ecclesiae.

A. *Venit autem Iesus in partes Caesareae Philippi et interrogabat discipulos suos dicens : Quem dicunt homines esse Filium hominis ? At illi dixerunt : Alii Ioannem Baptistam, alii autem Eliam, alii vero Ieremiam aut unum ex prophetis (Mth.).*

Iam tertio anno vitae suae publicae, Iesus pedetentim ducit suos ad aliquam magis intimam cognitionem operis sui et regni coelorum, seu Ecclesiae quam synagogae substituere cogitat : Petro autem principi apostolorum partem quam in illo opere habebit, significaturus, in re tanti momenti, uti solet, praemittit orationem longiorem. *Et factum est cum solus esset orans, erant cum illo et discipuli (Lc.) ;* orabat Patrem pro discipulorum et praecipue Petri illuminatione, ut Pater cognitionem Filii sui aeterni ei revelaret. Finita oratione, cum esset in via ex Capharnaum ad Caesaream Philippi, et prope hanc urbem, a Philippo tetrarcha nuper amplificatam et nomine Tiberii Caesaris donatam, scilicet in regione gentilium, inquit apud apostolos de populi sive galilaei sive iudaici circa suam missionem opinione. Intelligunt sane non quaeri de opinione pharisaeorum aliorumque qui nulla libertate iudicandi sincere utuntur, sed de vulgo : *Quem me dicunt esse turbae ? (Lc.)* Respondent autem apostoli alios cum Herode (Mth. 14. 2) tenere eum esse Ioannem Baptistam, alios cum scribis Eliam *quod hunc oporteat primum venire (Mth. 17. 10)*, alios Ieremiam aut aliquem alium prophetam.

Mirum profecto est quod testimonia Ioannis Baptistae et miracula atque doctrina Iesu non persuaserint turbis eum Messiam esse. Impedimento fidei fuit vulgata opinio, falsa et ex corrupto sensu Scripturarum orta, de temporali indole regni Salvatoris.

Quantum valent praeiudicia hodiedum adversus fidem catholicam ! Seducti a scribis, a falsis ministris Evangelii, ab impiis hominibus errant milleni et milleni. Nos autem sumus *lux mundi ! (Mth. 5. 14)*

B. *Dicit illis Iesus : Vos autem quem me esse dicitis ? Respondens Simon Petrus dixit : Tu es Christus, Filius Dei vivi. Respondens autem Iesus dixit ei : Beatus es, Simon Bar-Iona, quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in coelis est (Mth.).*

Iesus, falsa turbae opinamenta relinquens, apostolos interrogat. Responsum praeipit princeps eorum, et quasi prosiliens, iterat confessionem quam post promissum panem vitae edidit : *Tu es Christus,*

primatum promittit.

Lc. 9. 18-20 ; Mth. 16. 13-19 ; Mc. 8. 27-29.

Filius Dei vivi. Filium dicit non adoptione, quales iusti et prophetae erant, sed generatione ex Deo vivo procedentem. Petrus antea responderat omnium nomine : *Nos credidimus quia tu es Christus, Filius Dei* (Io. 6. 70) ; nunc respondet ex Dei inspiratione et suo nomine, quasi coryphaeus tamen collegii apostolici, et, nemine dissentiente, confessionem plenam divinitatis Christi edit. Dixerat Iesus : *Nemo potest venire ad me nisi Pater traxerit eum ; omnis qui audit a Patre et didicit venit ad me* (Io. 6. 44, 45). Unde beatum nunc praedicat Petrum, quia non ratio vel prudentia humana sed Pater traxit eum. Prae caeteris lumine divino illustratur, qui aliquando *confirmabit fratres suos* (Lc. 22. 32).

Cum Petro renovabo confessionem Christi et Dei Patris. Vivit Pater, et Christus vivit *propter Patrem* (Io. 6. 58). Utinam credens Christo, et ipsum manducans, per Christum vivam (ib.) !

C. *Et ego dico tibi quia tu es Petrus et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, et portae inferi non praevalebunt adversus eam : et tibi dabo claves regni coelorum, et quodcumque ligaveris super terram erit ligatum et in coelis, et quodcumque solveris super terram erit solutum et in coelis* (Mth.).

Emphatica antithesi utitur Iesus : « Sicut Pater meus tibi manifestavit divinitatem meam, ita et ego tibi notam facio excellentiam tuam » (S. Leo M.) ; tu, qui homo es, Filium Dei vivi me esse dicis ; sed et ego, qui Filius Dei vivi sum, dico te esse Petrum. Aramaice autem loquens eum dicit Kepha, saxum, petram, quod nomen ipsi antea pollicitus, nunc imponit sensumque nominis novi interpretans, eum dicit petram super quam aedificanda est, tanquam super fundamentum inconcussum, Ecclesia Christi. « Cum Iesus sit inviolabilis petra et lapis angularis (epi. 2. 20) et fundamentum *praeter quod nemo potest aliud ponere* (1 cor. 3. 11), Petrus quoque petra est, quia virtute Iesu solidatur ut, quae huic potestate sunt propria, illi sint participatione communia » (S. Leo M.). Petri auctoritas stabilitatem Ecclesiae largitur adversus potestates vel arcem civitatemque inferni. Addit Dominus Iesus amplissimam potestatem regendi Ecclesiam et iudicia ferendi.

Tam illustria verba audiens, gratulabor Petro, eique haeredibusque eius Romanis Pontificibus serviam devotus : « Ubi Petrus, ibi Ecclesia ». An Petro loquenti per Leonem afficior ? an sanctam et tutam cum eo sentiendi regulam sequor ?

1 pr. Constituam me inter apostolos Christi ut audiam ex ore eius *mandata vitae* (Bar. 3. 9).

2 pr. Petam gratiam intelligendi et sapiendi vitam quam proponit Iesus.

A. *Tunc praecepit discipulis suis ut nemini dicerent quia ipse esset Iesus Christus. Exinde coepit Iesus ostendere discipulis, quia oporteret eum ire Ierusalem et multa pati a senioribus et scribis et principibus sacerdotum et occidi et tertia die resurgere* (Mth.).

In partibus Caesareae Philippi, regione fere gentili, extra fines Iudaeae et Galilaeae, Iesus voluerat agnosci tanquam *Christus filius Dei vivi* (Mth. 16. 16) et divinitatis suae assertorem Petrum tanquam fundamentum Ecclesiae designaverat. A paucis apostolis suis agnitus, abscondi et taceri vult. Haec Christi voluntas est benigna ordinatio, et simul accusatio sensus perversi quem populus hausit doctorum culpa : si enim pro Messia eum nunc agnosceret populus, caeco impetu eum regem facere vellet ; nondum igitur paratus est ad rite intelligendam messianitatem : *incrassatum* erat *cor populi huius* (Mth. 13. 15), ideoque, ne intelligeret (ib.), parabolis utebatur Iesus, et fugiebat ne facerent eum regem (Io. 6. 15), et nunc vetabat se dici Christum. Ipsis porro apostolis, divinitatis suae consciis, stuporem iniiciet et scandalo erit, quando verum finem missionis suae aperiet, sc. expiationem peccatorum. *Exinde* enim, cum iam scirent divinitatem eius, ipsis *coepit* prima vice nuntiare passionem suam et contradictionem principum populi, simul tamen suam resurrectionem a mortuis.

Perpendam haec neque adeo mirabor perversam populi de Christo sententiam. Nam et mihi forsitan, post resurrectionem Christi, minus placet cogitare de eius passione et de bello quod indixit Iesus sensui humano. Arrident triumphi, arrident miracula ; sed si audiam me debere sequi eum in patiendo et tollere crucem, refugit sensus meus. Induar tamen oportet Christum, ideoque etiam invitus de cruce et via crucis meditabor frequenter ut spiritu Iesu me imbuam.

B. *Et assumens eum Petrus coepit increpare illum dicens : Absit a te, Domine, non erit hoc. Qui conversus dixit Petro : Vade post me, satana, scandalum es mihi, quia non sapis ea quae Dei sunt sed ea quae hominum* (Mth.).

Petrus id, quod revelatum ei erat a Patre, recte confessus erat ; quod autem Iesus ipsi revelat et clare annuntiat, non credit, quia nunc caro et sanguis sive humanus sensus eum a credendo prohibet. Indignum reputat quod pati debeat vel ite Filius Dei ; Iesum itaque apprehendens ad se, Petrus amantis affectu increpat, a tali consilio

praedicat passionem suam. Lc. 9. 21-27; Mth. 16. 20-28; Mc. 8. 30-39.

avertere vult seque talia impediturum significat. Iesus vero non divina sed humana sapientem satanam vocat, adversarium sc. et tentatorem, qui quantum in se est, fit causa ruinae divini consilii et impedire viam ad hominum salutem studet: *Vade post me*, ait: surripias te a conspectu meo, qui humana sapis et Dei consilia evertere cogitas. Et iam exponit Iesus quid etiam sui discipuli quaerere, quid abnegare debeant.

Absit ut mihi talia exprobet Christus, postquam consummavit opus suum! Sapere divina consilia debeo. Nisi tamen fideliter Iesum cum Petro sequar magistrum, quam facile errabo in via salutis, et scandalo ero sensui fidelium!

C. *Tunc Iesus dicit discipulis suis: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam: qui autem perdidit animam suam propter me, inveniet eam. Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur? aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis, et tunc reddet unicuique secundum opera eius. Amen dico vobis, sunt quidam de his stantibus qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo* (Mth.).

Sicut Dei consilium est ut Christus per passionem suam iutret in gloriam, ita fideles Christi, sequentes eius exemplum, vitam servare et praemium vitae sanctae comparare debent, per abnegationem naturae lapsae et ad malum pronaе sive veteris hominis, et per mortem etiam ignominiosam crucis, si causa Christi id postulaverit. Qui enim terrena, etiam omnia, si possit fieri, comparat, si tandem morte quam effugere nequit, vitam et vitae praemia aeterna amittat et seipsum perdat (Lc.), quid illi proderit brevis haec in terrenis gaudiis acta vita? Animae autem et aeternae vitae detrimentum patietur, qui *me*, ait Christus, *et meos sermones erubuerit*; nam *hunc Filius hominis erubescet, cum venerit in maiestate sua et Patris et sanctorum angelorum* (Lc.).

Ut autem vitam abnegationis et patientiae, de qua iudicium feret in ultimo suo adventu, efficacius commendat, Iesus praedicat fore ut aliqui ex apostolis eum videant ut iudicem *in virtute venientem* (Mc.); intelligit praevium iudicium populi israelitici, eversionem urbis et templi, qua praesignificabitur ultimum mundi totius iudicium.

1 pr. Cum apostolis ascendens in montem Thabor, contemplabor Iesum.

2 pr. Petam gratiam carpendi ex hoc mysterio fructum generositatis in sequela Christi.

A. Et post dies sex assumit Iesus Petrum et Iacobum et Ioannem fratrem eius et ducit illos in montem excelsum scorsum; et transfiguratus est ante eos, et resplenduit facies eius sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis Moyses et Elias cum eo loquentes (Mth.).

Postquam prima vice passionem praedixit suosque crucem portare iussit, Iesus tres electos et primarios apostolos contra scandalum crucis munire volens, testes efficit gloriae divinae, quam in humanitate sua accepit, tanquam effectum connaturalem unionis cum divina natura et visionis beatificae; hanc gloriam in vita sua mortali propter finem incarnationis cohibuit neque plene et communiter revelabit nisi post resurrectionem. Hodie tamen, sex diebus post praedictam passionem, ex benigna caritate gloriam suam manifestat parumper. Ut autem confirmet suam messianitatem, inducit in hac manifestatione Moysen legislatorem veteris testamenti et Eliam prophetam, gloriae Dei zelatorem et foederis violati instauratorem, qui *cum eo loquentes, dicebant excessum eius seu exitum dolorosum, quem completurus erat in Ierusalem (Lc.).*

Contemplabor in monte (Thabor, 320 metra super planitiem alto) Iesum meum orantem: *et facta est, dum oraret, species vultus eius altera (Lc.), et vestimenta eius facta sunt splendentia et candida nimis velut nix, qualia fullo non potest super terram candida facere (Mc.). Velans faciem meam, adorabo eum.*

Petrus vero et qui cum illo erant, gravati erant somno, fatigati ab itinere in montem; et evigilantes viderunt maiestatem eius et duos viros qui stabant cum illo. (Lc.) Cum apostolis attente et pie audiam verba Iesu et Moysis et Eliae, quia *necesse est impleri omnia quae scripta sunt in lege Moysi et prophetis et psalmis de Christo (Lc. 24. 44) et pati Christum et ita intrare in gloriam suam (Lc. 24. 26).* Et conabor gustare illam doctrinam, dum video *gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a Patre (Io. 1. 14), et intelligam me debere tollere crucem meam et sequi eum, quia venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis et tunc reddet unicuique secundum opera eius (Mth. 16. 24, 27).*

B. Respondens autem Petrus dixit ad Iesum: Domine, bonum est nos hic esse; si vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi unum, Moysi

unum et Eliae unum. Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos, et ecce vox de nube dicens : Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui : ipsum audite (Mth.).

Petrus dixerat Iesu, passionem suam praedicanti : *Absit a te, Domine (Mth. 16. 22)* ; at nunc, gloria eius delectatus, bonum esse dicit in hoc monte commorari ; et *cum discederent ab illo (Lc.)* Moyses et Elias iamque evanescere videretur visio, magna simplicitate proponit ut erigantur tria tabernacula, *nesciens quid diceret : erant enim tres apostoli timore atterriti (Lc.)*. Gaudio supra humanas vires et simul timore afficiuntur contemplantes glorificatam humanitatem.

Coniciamus quantum oriturum nobis sit gaudium ex contemplatione divinitatis. Sed parum durant in hac terra coelestia solatia : adhuc loquente Petro, evanescit transfiguratio in nube ; ex hac tamen prodit vox aeterni Patris, testantis de Filio suo aeterno, doctore gentis humanae, et confirmantis confessionem Petri : *Tu es Christus, Filius Dei vivi (Mth. 16. 16)*. *Ipsam audiamus*, etiam cum passionem suam et crucem nostram praedicat. Nobis complaceamus in ipso, *accipiente a Deo Patre honorem et gloriam, voce delapsa ad eum... a magnifica gloria (2 Pet. 1. 17)*, admittentes et concupiscentes quidquid Christus Dominus noster amavit et amplexus est. « Iesu, tibi sit gloria, qui te revelas parvulis ; nos cohaeredes efficias et tuae gloriae tribuas esse consortes » (off. 6 aug.) ; te *Salvatorem... exspectamus, qui reformabit corpus humilitatis nostrae (phil. 3. 20)*.

C. Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam et timuerunt valde. Et accessit Iesus et tetigit eos dixitque eis : Surgite et nolite timere. Levantes autem oculos suos neminem viderunt nisi solum Iesum. Et descendentibus illis de monte, praecepit eis Iesus dicens : Nemini dixeritis visionem, donec Filius hominis a mortuis resurgat (Mth.).

Sacro quodam terrore percussi apostoli, a benigno Iesu solo tactu roficiuntur eiusque iussu surgunt, iamque vident Iesum in sua humilitate et exinanitione ; amore nostri abscondit deinceps gloriam humanitatis suae, et postquam divina visione confirmavit discipulorum fidem, eos tacere praecipit usque in resurrectionis gloriosae diem. *Exspectemus et nos beatam spem et adventum gloriae magni Dei et Salvatoris nostri Iesu Christi ; interea abnegantes.. saecularia desideria, sobrie et iuste et pie vivamus in hoc saeculo (Tit. 2. 13, 12)*.

1 pr. Contemplabor apostolos et Iesum in medio eorum docentem eos.

2 pr. Petam gratiam doctrinae verae et praesentiae Iesu mecum.

A. *Et verbum continuerunt apud se, conquirentes quid esset : Cum a mortuis resurrexit (Mc.).*

Sicut post transfigurationem suam apostolis tribus praecipuis Iesus praeceperat, ita tacuerunt quae viderant et nemini narraverunt visionem, sed rem secretam *continuerunt apud se*. Inter se tamen disquirebant, disputantes quid significarent verba quae dixerat Iesus : *ne cuiquam quae vidissent narrarent, nisi cum Filius hominis a mortuis resurrexerit* (Mc.). Minime enim sibi persuadere poterant Christum, Dei Filium, mortem esse subiturum ; minime etiam intelligebant nuntium resurrectionis. Profecto regnum temporale Christi, idque perpetuum et gloriosum cogitabant ; unde angustiis premebatur eorum mens quod de morte et resurrectione a mortuis locutus fuerat Iesus ; attamen Petrus non ausus est dicere ut antea : *Absit a te, Domine, non erit hoc*. Seorsim de verbis Iesu et de mysterio mortis et resurrectionis eius disputarunt.

Quam arduum est humanae menti ea *sapere quae Dei sunt* (Mth. 16. 23), mysterium passionis, mortis et resurrectionis Filii Dei ! Malae quidem hominum voluntati multa permittebat et saepe cedebat Iesus, relinquens fere ipsis *libertatem quaecumque facere voluissent* (Tob. 1. 14), libertatem impediendi salutem hominum et Evangelii praedicationem ; sed quomodo permissurus erat ipsis animam suam, velletque *animam suam ponere ut iterum sumeret eam* ? (Io. 10. 17) Multa credere oportet incomprehensibilia ; sufficiat dicere : « Credo quidquid dixit Dei Filius ; nil hoc veritatis verbo verius ». Adaugeamus fidem.

B. *Et interrogabant eum dicentes : Quid ergo dicunt pharisaei et scribae : Quia Eliam oportet venire primum ? Qui respondens ait illis : Elias cum venerit primo restituet omnia ; et quomodo scriptum est in Filium hominis, ut multa patiatur et contemnatur. Sed dico vobis quia et Elias venit (et fecerunt illi quaecumque voluerunt) sicut scriptum est de eo (Mc.).*

Tres apostoli viderant in transfiguratione Eliam ; traditio autem erat de reditu Eliae in terram ; imo Malachias scripserat : *Ecce ego mittam vobis Eliam prophetam, antequam veniat dies Domini magnus et horribilis. Et convertet cor patrum ad filios et cor filiorum ad patres eorum* (Mal. 4. 5, 6). Iam vero putantes instare regnum mesianicum gloriosum, dubitant apostoli de reditu Eliae ; eius enim

apparitio in monte Thabor vix intelligi poterat ea esse quam Malachias praedixerat. Iesus igitur confirmat eorum fidem de illo reditu futuro, additque fore ut Elias restituat omnia, sc. ut convertat Israël ad verum Messiam et ad fidem patriarcharum; exinde explicat quomodo ante illum Eliae reditum Filius hominis contemni et pati debeat; non potest redire Elias antequam patiatur Christus, sed demum ante diem iudicii scandalum crucis evacuabit: erit itaque praecursor ultimi adventus. Sensu tamen figurato est Elias praecursor primi adventus; nam de Ioanne Baptista dixerat antea Iesus: *Si cultis recipere, ipse est Elias qui venturus est* (Mth. 11. 14), et asserit fecisse improbos Ioanni Baptistae quaecumque voluerunt, et furem feminam Herodiadem ad necem eum quacsivisse, *sicut scriptum est de Elia*, qui similiter pro Dei legibus tuendis odium furentis Iesabel incurrerat (3 reg. 19).

Audiens interpretationem Iesu de Elia, agnoscam bonitatem eius speraboque firmiter reditum in novissimis diebus filiorum Abraham, patris credentium: populi illius perfidi, a doctoribus et pastoribus mercenariis seducti, *reliquiae salvae fient* (rom. 9. 27).

C. *Et veniens ad discipulos suos, vidit turbam magnam circa eos, et scribas conquirentes cum illis. Et confestim omnis populus videns Iesum stupefactus est, et accurrentes salutabant eum. Et interrogavit eos: Quid inter vos conquiritis?* (Mc.)

Contemplabor Iesum cum Petro, Iacobo et Ioanne descendente de monte; quorum interrogationi de Elia responderat. Et ecce ad radices montis invenit reliquos novem apostolos in media turba, quae aegrotos sanandos solebat afferre, et circumdatos a scribis qui cum eis disputantes iurgia movent. Gaudebo videns Iesum, dignitate simul ac benignitate sua, statim atque inopinato accedit, omnia sedantem; nam *confestim omnis populus*, bonus et simplex populus — minime ita scribae — Christum videns, stupore et reverentia afficitur et salutatur eum. Et mox Iesus, minime rei nescius, sed ut fit more hominum interrogat benigna voce turbam: *Quid inter vos conquiritis?*

Utinam mores et pacificum animum Iesu induam in ministerio pacis! scriptum enim est: *Orietur in diebus eius iustitia et abundantia pacis* (ps. 71. 7). *Parificusne est ingressus meus?* (1 reg. 16. 4)

1 pr. Videbo Iesum cum apostolis a turba circumdatum.

2 pr. Petam fidem et fortitudinem adversus daemones.

A. *Et respondens unus de turba, dixit : Magister, attuli filium meum ad te, habentem spiritum mutum ; qui ubicumque eum apprehenderit, allidit eum, et spumat et stridet dentibus et arescit ; et dixi discipulis tuis ut eiicerent illum et non potuerunt. Qui respondens dixit : O generatio incredula, quamdiu apud vos ero ? quamdiu vos patiar ? afferte illum ad me (Mc.).*

Iesus inveniens turbam concitatam, causam sibi aperiri voluerat ; causa autem erat quod scribae conquirerent cum apostolis, qui non valuerant daemoniacum puerum liberare. Ipsius iam pueri pater, rem suam Domino commendare volens, infelicem casum exponit : puer habebat spiritum mutum ; daemon qui eum possidebat, linguam eius ligabat eumque convulsionibus vexabat ita ut puer spumaret et strideret dentibus et macie contabesceret. Et postquam per singula calamitatem suam descripsit infelix pater, exspectat, nihil petens, ut ipse Magister sibi opem ferat. Nomine totius turbae et scribarum et apostolorum responderat pater daemoniaci ; cum autem res ita accidisset ex defectu fidei omnium, etiam apostolorum, quibus *potestatem spirituum immundorum* (Mth. 10. 1) universaliter dederat, Iesus omnibus, quotquot adfuerunt, exprobrat incredulitatem ; imo postea, quando *accesserunt discipuli... secreto et dixerunt : Quare nos non potuimus eiicere illum ? dixit illis Iesus : Propter incredulitatem vestram ; amen quippe dico vobis, si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic : Transi hinc illuc, et nihil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non eiicitur nisi per orationem et ieiunium* (Mth. 17. 18-20). Agebatur de nequissima daemoniorum specie, de spiritu muto ; ad talem expellendum, requiruntur, et in exorcista praecipue et etiam in daemoniaco, non vulgaris oratio et ieiunium.

Accipiamus hanc doctrinam de ore Iesu et excitemus fidem ad luctandum contra pessimos daemones. Quibus *resistite fortes in fide* (1 Pet. 5. 9.). Si vero contingat ut curare debeamus os clausum et eiicere spiritum mutum, fides adiuvanda est oratione multa et poenitentia. Oh ! si haberem fidem operosam, vivam, acrem sicut sinapin, maiora efficere quam montis translationem, daemones viribus naturae fortiores expellerem, *nihil impossibile mihi foret ; nam quod infirmum est Dei, fortius est hominibus* (1 cor. 1. 25).

B. *Et attulerunt eum. Et cum vidisset eum, statim spiritus conturbavit illum : et elisus in terram volutabatur spumans. Et interrogavit*

patrem eius : Quantum temporis est ex quo ei hoc accidit ? At ille ait : Ab infantia : et frequenter eum in ignem et in aquas misit ut eum perderet ; sed, si quid potes, adiuua nos, misertus nostri. Iesus autem ait illi : Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti. Et continuo exclamans pater pueri, cum lacrymis aiebat : Credo, Domine ; adiuua incredulitatem meam (Mc.).

Contemplabor triste spectaculum. In praesentia Iesu, timens sibi, spiritus malus peiori modo habet puerum : indicium est timoris diaboli et pignus proximae liberationis nostrae, si maioribus pulsemur tentationibus, modo stemus in conspectu Iesu *fortes in fide* (1 Pet. 5. 9).

Et Iesus misertus super filium et patrem, vult, fidei excitandae gratia, casum miserandum sibi exponi, donec erumpat vox : *Si quid potes, adiuua nos.* — *Si potes credere*, ita respondet Iesus. *omnia possibilia sunt.* Et iam spe excitata maiore, cum lacrymis exclamat pater : *Credo, Domine*, sed humiliter addit : Si quid deest fidei meae, supple bonitate tua.

Considerabo, et audiam et gustabo tam fideles voces, et humiliter ipse eas repetam, mihi libertatem et pacem filiorum Dei apprecans. *O si scirem donum Dei* (Io. 4. 10) et quis est Salvator meus et a quo adversario liberavit me !

C. *Et cum rideret Iesus concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo, dicens illi : Surde et mute spiritus, ego praecipio tibi, exi ab eo et amplius ne introëas in eum. Et exclamans, et multum discerpens eum, exiit ab eo ; et factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerent : Quia mortuus est. Iesus autem tenens manum eius, elevavit eum, et surrexit (Mc.).*

Contemplabor et attendam ad modos agendi spiritus mali et Iesu mei, qui fortior eo superceniens vincit eum (Lc. 11. 22) : in daemone video strepitum, rabiem, destructionem ; in Iesu quietem, pacem, benevolentiam O quam potens, quam benignus, quam amabilis est Salvator meus ! Sequar eum, adhaerebo ei, in virtute eius liber vivam, in carne eius et sanguine fortitudinem et libertatem meam confirmabo, neque timebo quamdiu adhaerebo ei.

1 pr. Cum apostolis me constituam prope Iesum, ut audiam eius doctrinam.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi eius spiritum eumque sequendi.

A. *Stupebant autem omnes in magnitudine Dei; omnibusque mirantibus in omnibus quae faciebat, dixit ad discipulos suos: Ponite in cordibus vestris sermones istos: Filius hominis futurum est ut tradatur in manus hominum. At illi ignorabant verbum istud, et erat relatum ante eos ut non sentirent illud, et timebant eum interrogare de hoc verbo (Lc.).*

Magnificam Dei virtutem qua Iesus daemonem sola increpatione expulserat et puerum, qui mortuus videbatur, patri suo restituerat, turba, testis tanti miraculi, agnoscit; simplex et sincera, Christum in Dei virtute imperare daemoni aperte profitetur. Haud tale in sua superbia iudicium proferent pharisaei, stolidè criminantes eum in virtute principis daemoniorum agere. Verum Iesus stupore et admiratione omnium, tanquam optima occasione, utitur ut dilectis suis apostolis secunda iam vice mentionem iniiciat futurorum suorum opprobriorum. Ex radice montis sancti, in quo se transfiguraverat et dein miraculum patraverat, ipse et apostoli *profecti praetergrediuntur Galilaeam* (Mc.) seu transeunt celeriter, se conferentes in Capharnaum quasi clam, *nec volebat quemquam scire; docebat autem discipulos suos et dicebat illis: Quoniam Filius hominis tradetur in manus hominum, et occident eum, et occisus tertia die resurget* (Mc.). Quam durus fuit eis ille sermo! quem neque capere poterant, neque magis sibi explicari rogare audebant; *contristati enim sunt vehementer* (Mth.).

In hac tristitia iam cernitur aliquis profectus verbi Dei; nam cum prima vice passionem suam nuntiaret Iesus, indignatus fuerat Petrus et dure ideo increpatus, quia non sapiebat hanc Dei voluntatem. Hac altera vice, quin repellant prophetiam, contristantur.

Compatiamur apostolis; nihil fere sapiebant nisi terrena; ignominia et opprobrium patientis pro nobis Filii Dei conciliare non poterant cum iis quae de Messia et Deo sentiebant. « Futurum erat ut scandalizarentur » (S. Th.). Quaecumque est mens mea? *Qui vult post me venire, dixerat Iesus, abneget semetipsum, tollat crucem suam et sequatur me* (Mth. 16. 24). Quaecumque est crux mea? An posui in corde meo *per multas tribulationes oportere nos intrare in regnum Dei* (act. 14. 21), si velimus sequi Iesum?

B. *Et cum venissent Capharnaum, accesserunt qui didrachma accipiebant ad Petrum et dixerunt ei: Magister vester non solvit didrachma?*

Ait: Etiam. Et cum intrasset in domum, praerexit eum Iesus, dicens: Quid tibi videtur. Simon? reges terrae a quibus accipiunt tributum vel censum? a filiis suis an ab alienis? Et ille dixit: Ab alienis. Dixit illi Iesus: Ergo liberi sunt filii (Mth.).

Solebant israelitae quotannis solvere tributum unius didrachmae seu dimidii sicle (fr. 1-50) in usum templi; varia huiusmodi tributa olim (ex. 30. 13; Neh. 10. 33) praescripta fuerant lege. Exactores levis illius oblationis non accedunt ad Iesum, sed ad Petrum, principem apostolorum, qui interrogantibus respondet prompte, pro indole sua, fore nullo negotio ut sacrum hoc tributum a Magistro solvatur, statimque domum ingreditur ut moneat de oblatione facienda: sed omni-cuius Iesus praerexit eum, rogans quid censeat de obligatione solvendi censum, docetque quam parum considerate responderit, non consulendo Magistrum. Reipsa Filius Dei, coelestis regis, liber erat a solvendo censu et tributo vel sacro vel civili: utrum apostolos liberos pronuntiet, non liquet. Haec fuit iustitia: at Iesus mansuetus iure suo non utendum iudicat, docens Petrum et clericos considerate in talibus et prudenter agere.

Et nos decet in exemptionum legum et consuetudinum praxi consulere probatos auctores et superiores, neque semper extremo iure uti.

C. Ut autem non scandalizemus eos, vade ad mare et mitte hamum, et eum piscem qui primus ascenderit tolle, et aperto ore eius invenies staterem: illum sumens da eis pro me et te (Mth.).

Cur non ex loculis vel a mulieribus, quae facultatibus suis eum iuvabant, didrachma acceperit patet: voluit multiplici miraculo confirmare fidem Petri eumque sibi socium specialem et auctoritatis suae participem coniungere. Praescientia sua et omnipotentia ad Petri hamum adduxit piscem, ex cuius ore duplex didrachma seu staterem unum in tributum templi solvi iussit, rationemque cur solveret addidit: ut non offenderet exactores. Caput Ecclesiae docuit « quidvis et facere et pati pro vivando scandalo proximorum, quod salva iustitia et veritate licet, idque etiam aliquando cum non esset alioquin scandalum datum sed acceptum » (S. Th.). In omnibus eluceat nostra mansuetudo, ut sequamur Iesum mansuetum; providebit quaerentibus regnum Dei.

1 pr. Ad scholam Iesu me conferens cum apostolis, constituam me discipulum humilitatis.

2 pr. Petam gratiam aestimandi et colendi illam vere christianam virtutem.

A. *Qui cum domi essent, interrogabat eos : Quid in via tractabatis ? At illi tacebant : siquidem in via inter se disputaverant quis eorum maior esset. Et residens vocavit duodecim (Mc.).*

Apostoli plane perspiciebant Simonem, Iacobum et Ioannem a Domino in pluribus praefferri, Simoni praesertim magnifica in futuro regno promitti. Liberum sane erat Domino eligere et aliquos magis inter electos diligere, idque ultro concedere opus erat ; at, natura duce, duodecim prout erant ad ambiendos honorificos locos et ad consecrariam invidiam. Itaque antequam Capharnaum rediissent, in via orta est contentio inter eos *quis eorum maior esset* : rem proponere Domino minime ausi sunt. At Iesus videns cogitationes cordis illorum (Lc.), cum in domum Petri rediissent et didrachma pro Petro et Iesu miraculosa ratione solvi vidissent, interrogavit eos de sermone in via habito ; et primum quidem rubore suffusi tacuerunt ; postea tamen quam Iesus *residens vocavit duodecim* prope se, *accesserunt* et non iam de se, sed universim interrogaverunt eum *dicentes : Quis putas maior est in regno coelorum ?* (Mth.) Intelligebant profecto, et nunc ex miraculo piscis hamo Petri capti melius percipiebant, Petrum esse maiorem inter ipsos ; alterum itaque controversiae obiectum proponunt, minus invidiosum sed satis otiosum.

En spiritus hominis, en motus naturae ! quam diversi a motibus gratiae ! « Natura callida est et multos trahit, illaqueat et decipit, et se semper pro fine habet... Natura libenter honorem et reverentiam accipit.... Natura cupida est et libentius accipit quam donat : amat propria et privata » (Th. kemp. III. 54) ; sed Iesus iam aliter docebit, motibus sc. gratiae obediendum esse. An ope meditationis et examinis particularis contendo evellere e corde meo spiritum superbiae et ambitiosae invidiae ? Quid tractare soleo in mente mea ?

B. *Et ait illis : Si quis vult primus esse, erit omnium novissimus et omnium minister. Et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum ; quem cum complexus esset, ait illis (Mc.) : Amen dico vobis, nisi conversi fueritis et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum coelorum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est maior in regno coelorum (Mth.).*

Docet Iesus quam viam discipuli sui sequi debeant ut omnium primi habeantur : non ille qui vult et ambit primus esse, primus

erit, sed ille qui omnium novissimus et omnium minister esse vult, ille erit primus. Contentioni honoris substituit contentionem humilitatis et ministerii ; in Ecclesia tam militante quam triumphante primum locum sub respectu meriti obtinebit qui primus in humilitate et infimus in aliorum ministerio erit. Ad talem animi dispositionem requirit simplicitatem infantilem, quam vivide figurare volens, *apprehendit puerum et statuit illum secus se* (Lc.) in medio discipulorum : hunc in ulnas *accipiens* et *complexus* Magister, tanti amoris significatione ostendit quantopere sibi placeat humilitas, innocentia et simplicitas, simul quam arcte illas virtutes amplecti debeant sui discipuli.

En spiritus Christi, en motus gratiae ! quam diversi a sensu humano ! « Gratia simpliciter ambulat et ab omni specie mala declinat ; fallacia non praetendit et omnia pure propter Deum agit... Gratia omnem honorem et gloriam Deo fideliter attribuit... Gratia pia est et communis, vitat singularia, contentatur paucis, beatius magis dare indicat quam accipere » (Th. kemp. III. 54). An incipio, an conor induere gratiae divinae et humilis simplicitatis cogitationes ?

C. *Quisquis unum ex huiusmodi pueris receperit in nomine meo, me recepit : et quicumque me susceperit, non me suscipit, sed eum qui misit me* (Mc.).

Iesus discipulos suos vult esse sicut parvulos, et tam de suis in genere quam de pueris in specie curam haberi cupit. Qui utrosque recipit propter Iesum, recipit ipsum Iesum, non quidem hominem tantum Iesum, sed Deum ipsum, qui hanc curam remuneraturus est. De utrisque intelligamus munificam illam promissionem. Quoad pueros autem miremur et glorificemus divinum et novum hoc documentum. Ante Christum, apud gentes parum consulebatur puerorum vitae et innocentiae ; hodie dum pueri fastidio sunt infidelibus et dyscolis, Iesus auctoritate divina in usum christianum induxit amorem et sollicitam educationem parvulorum, voluitque discipulos, simplicitate parvulos, libenter parvulos aetate recipere et servare. Praecipue si filii Dei per baptismum effecti sint, magna cura servare eos oportet a mundi et vitii contagione.

Considerabo utrum in corde meo foveam amorem *in nomine Iesu* illorum, quos diligit, parvulorum. Quid eis praestare soleo curarum in infantili aetate, in catechismo tradendo, in receptione sacramentorum commendanda, in scholis ?

1 pr. Cum apostolis reverenter me constituam in praesentia Magistri.

2 pr. Petam ab eo gratiam recta sapiendi et aeternam ruinam timendi.

A. *Respondit illi Ioannes dicens : Magister, vidimus quemdam in nomine tuo eiicientem daemonia, qui non sequitur nos ; et prohibuimus eum. Iesus autem ait : Nolite prohibere eum. Nemo est enim qui faciat virtutem in nomine meo, et possit cito male loqui de me. Qui enim non est adversum vos, pro vobis est. Quisquis enim potum dederit vobis calicem aquae in nomine meo, quia Christi estis, amen dico vobis, non perdet mercedem suam. (Mc.)*

Ioannes audiens a Iesu commendari eos qui aliquem recipiunt in nomine eius, recordatur quod nuper egit, et timens ne male egerit ingenue fatetur se quemdam, qui in nomine Iesu eiiciebat daemonia, prohibuisse eo quod non sequeretur Magistrum. Probus et bona fide ille homo gratia miraculorum ornatus erat, et in nomine Iesu curabat daemoniacos, neque e partibus erat pharisaeorum et adversariorum Christi ; imprudenti autem zelo eum prohibuerant discipuli. Rem minime approbat Iesus, docens imprimis spectandum esse ut bonum fiat, neque adeo per quos fiat. Hac doctrina confirmat sententiam Moysis optantis *ut omnis populus prophetet et det eis Dominus spiritum suum* (num. 11. 29). Addit Iesus illum hominem sibi non adversari ; cum enim in nomine Iesu miracula faciat, non detrahet eidem nomini, cuius virtutem experitur, neque destruet Evangelium. Et sicut aliquando dicet : *Qui non est mecum, contra me est* (Mth. 12. 30), ita a contrario arguit : *Qui non est adversum vos, pro vobis est*. Mercedem vero boni operis ille homo recipiet, quemadmodum quilibet qui in nomine Iesu etiam potum aquae dederit.

Haec Iesu doctrina praxim habet frequentem : ne zelo invidio prohibeamus eos qui benefaciunt, modo adversus Christum nihil agant. Ludimagistros, oratores, qui Christi iura non dissimulant neque impugnant, a fortiori praedicatores Evangelii ab Ecclesia probatos ne prosequamur invidia et detractioe ! *Dum omni modo... Christus annuntietur, et in hoc gaudeo sed et gaudebo* (phil. 1. 18). Reflectam ad me : num meus amor Dei super omnia nullum ab amore proprio detrimentum patitur ?

B. *Et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis credentibus in me, bonum est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo eius et in mare mitteretur. Et si scandalizaverit te manus tua, abscide illam : bonum tibi est debilem introire in vitam quam duas manus*

habentem ire in gehennam, in ignem inextinguibilem, ubi vermis eorum non moritur et ignis non exstinguitur. Et si pes tuus te scandalizat, amputa illum: bonum est tibi claudum introire in vitam aeternam quam duos pedes habentem mitti in gehennam ignis inextinguibilis, ubi.... Quod si oculus tuus scandalizat te, eice eum: bonum tibi est luscum introire in regnum Dei quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis, ubi.... (Mc.).

Quemadmodum merces statuitur illi qui uni ex Christi pusillis bene fecerit, ita poena dabitur tremenda illi qui scandalizaverit unum ex his pusillis. Agit autem Iesus tam de fidelibus in genere, quos moribus pusillos esse vult, quam de parvulis in specie. In mundo sunt et non rogat Iesus ut tollat eos Pater de mundo, sed vult ut servantur a malo (Io. 17. 15); dicit autem: *Vae mundo a scandalis! necesse est enim ut veniant scandala* (Mth. 18. 7); nimirum necessitate ex liberi arbitrii abusu consequente, fieri nequit ut non sint offendicula: vae tamen illis qui scandala ponunt et fideles, parvulos praesertim, ad peccatum inducunt! Melius esset talibus morte pessima perire et gravissima mola, qualem asinorum ope versandam adhibent, collo circumdata, in altum mare demergi antequam seducant pusillos. Pergens in argumento docet quanta cura, quanto aeternae ruinae timore vitanda sit omnis ruinae spiritualis occasio; si manus, si pes, si oculus, si quodvis corporis membrum etiam maxime necessarium occasio fiat peccati, minus malum esset iis privari quam propter eorum usum peccaminosum detrudi in gehennam; explicat porro qualem gehennam significet, non illam vallem Hinnom prope Ierusalem sitam, in qua nefarii sectarii olim Molochi humanas victimas vivas concremabant, sed locum tormentorum aeternorum, illo nomine apud iudaeos notum, in quo neque vermis qui cadavera rodit, moritur neque ignis qui cadavera consumit, exstinguitur (cfr. Is. 66. 24). Iterum iterumque tanto verborum apparatu aeterna supplicia scandalosis minitans, benignissimus Iesus salutare nobis terrorem iniicit.

Reflectam ad praeteritam vitam. An fuimus seductores animarum? *Vae mihi! sed misericordiae Domini quia non sumus consumpti* (thren. 3. 22). Pepercit nobis Deus; Deum oremus pro peccatoribus, et invigilemus pusillis.

C. Omnis enim igne salietur et omnis victima sale salietur. Bonum est sal: quod si sal insulsum fuerit, in quo illud conductis? Habete in vobis sal, et pacem habete inter vos. (Mc.)

Ignem fortitudinis et sale prudentiae opus est ut animam a concupiscentiis purgemus et occasiones scandali vitemus, et ita gratae simus Deo hostiae: pax insuper vigeat neque sit contentio inter nos.

1 pr. Ad latus apostolorum audiam commendationes Iesu.

2 pr. Petam gratiam aestimandi pretium animarum et eas diligendi.

A. *Videte ne contemnatis unum ex his pusillis : dico enim vobis quia angeli eorum in coelis semper vident faciem Patris mei qui in coelis est.*

Iesus commendaverat discipulis suis simplicitatem et humilitatem : *Nisi efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum coelorum.* (Mth. 18. 3) ; minatus fuerat poenas aeternas illis qui parvulos scandalizant. Nunc iterato commendat sollicitudinem et dilectionem parvulorum, et quamvis intelligi possint hoc nomine fideles Christi discipuli omnes, simplicitate et moribus parvuli, imprimis tamen intelligi debent parvuli aetate. Cur autem magni eos facere oporteat neque spernere, negligere et praesertim scandalizare liceat, dat tres rationes Dominus. Prima est, quia angeli custodes ipsis assignati sunt, qui contemptores parvulorum accusabunt coram Deo Patre ; Deo enim familiares sunt cuius faciem in coelis semper vident, eumque impe- trabunt vindicem mali quod parvulis fieri contigerit.

Communem in traditione sententiam de angelis custodibus et vindi- cibus inculcabo pueris et juvenibus, ne scandalum detur parvulis. Confidam ipsemet meo angelo custodi, cui me pietate superna commissum scio, et Deum orabo ut « largiatur mihi eius semper pro- tectione defendi et aeterna societate gaudere » (fest. ang. cust.). Commendabo pusillis cultum angeli custodis, sc. « reverentiam pro praesentia, devotionem pro benevolentia, fiduciam pro custodia » (S. Bern.). *Angelis suis mandavit Deus de te ut custodiant te in omnibus viis tuis* : (ps. 90. 11). Quam dilectus itaque Deo es ! Tu ne audeas illo custode praesente, quod Deo vidente non auderes.

B. *Venit enim Filius hominis salvare quod perierat.*

Secunda ratio cur non contemnantur pusilli est quod eos diligit Iesus, quod eos salvaturus venerit in mundum, cum perirent ; si de illis tantam curam ipse habeat, magni fiant oportet. « Quantus tremor est futurus, quando iudex est venturus », animas repetiturus a scan- dalosis, pretium sanguinis sui ! Incutiam hunc terrorem seductoribus pusillorum, imo illis qui eorum curam negligunt, qui eorum dignita- tem christianam contemnunt, et filios Dei per baptismum factos mundo, carni et satanae ludibrium et victimas dimittunt : quos venit Filius hominis salvare, illi filii diaboli sinunt perire.

Si mihi cura animarum sit commissa, omni ope et industria pusil- lorum animas a periculo et corruptela saeculi servabo immunes ;

cogitabo quod experientia docet : scilicet, quantum difficile est semel in infantia corruptos vincere postea carnem, tam facile est innocentes diu a contagio vitii servatos, mores servare illibatos. Ne contemnemus unum, etiam pauperrimum in saeculo, pusillum in Christi Ecclesia. Examinabo diligenter meipsum, *quasi rationem pro animabus redditurus* (hebr. 13. 17), sciens eo meliorem fieri gregem Christi quo maior cura parvulis adhibetur. Si per decem vel viginti annos parochus diligenter educaverit parvulos, sanctam habebit parocciam. *Si sciret donum Dei* (Io. 4. 10) et amaret Iesum in parvulis, quos baptizavit !

C. *Quid vobis videtur ? Si fuerint alicui centum oves et erraverit una ex eis, nonne relinquit nonaginta novem in montibus et vadit quaerere eam quae erravit ? Et si contigerit ut inveniat eam, amen dico vobis quia gaudet super eam magis quam super nonaginta novem quae non erraverunt. Sic non est voluntas ante Patrem vestrum qui in coelis est, ut pereat unus de pusillis istis.*

Tertia ratio qua nos inducit Iesus ad curam pusillorum est amor, quo vel unum ex eis diligit Pater coelestis. Utens vero parabola pastoris, qui ut unam ovem perditam requirat, caeteras totumve gregem fere oblivisci videtur et relinquit, et si illam unam invenerit gaudet magis de ove inventa quam de grege toto, — docet suum Patrem multum commoveri periculo animae unius pusilli et multum gaudere de recepta illa anima. *Non est voluntas eius ut pereat unus de pusillis ; voluntas eius est ut salventur omnes.*

Quantus in his verbis stimulus zeli ! Si animas respiciam, purus erit et universalis zelus meus, specialis erit pro anima in periculis constituta. Prudens erit ne, indiscrete loquendo, animae noceam innocenti. In sacro tribunali attendam, ne involuntarie etiam fiam occisor animarum ; ad sacrum convivium eas crebro accersam, *compellam* (Lc. 14. 23).

1 pr. Adorabo Iesum et humili mente accipiam eius mandata.

2 pr. Petam spiritum caritatis et orationis.

A. *Si autem peccaverit (in te) frater tuus, vade et corripe eum inter te et ipsum solum; si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum vel duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Quod si non audierit eos, dic Ecclesiae; si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Amen dico vobis, quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in coelo, et quaecumque solveritis super terram erunt soluta et in coelo.*

Iesus tradit apostolis praeceptum positivum correptionis fraternae in casu quo *frater* — omnes enim *filii Dei sumus per fidem quae est in Christo Iesu* (gal. 3. 27) — peccatum commisit aliquod. Intelligitur ex natura rei adesse spes fructus; cavendum enim est ne magis peccet frater sese obdurando maiusve fiat damnum ex correptione. Plures autem gradus in corripiendo proponuntur: 1° Nullo teste corripiendus peccator privatus, quia parcendum est pudori; si fateatur et se emendet, lucraberis animam. 2° Coram duobus vel tribus testibus corripiendus, ut plurium testimonio victus se peccasse fateatur. 3° Nisi scandalum removerit et nocere desinat, Ecclesiae denuntiandus est. 4° Si Ecclesiae non obsequatur, removendus est et vitandus, uti vitari et excludi solebant gentiles et publicani, a quorum consortio abstinerebatur. Hanc autem excommunicationis poenam ab Ecclesia latam seu potius ab apostolis eorumque successoribus iudicibus publicis, Iesus solemniter pronuntiat in coelo ratam habendam esse. Amplissima itaque et divina est potestas Ecclesiae: hanc primum Petro promiserat Iesus (med. 121) ut principi et fundamento; hanc cum necessario respectu ad Petrum promittit nunc reliquis apostolis.

Audiam Iesum, *agnum Dei qui tollit peccatum mundi* (Io. 1. 29). Cupit exulare ab Ecclesia sua peccatum, solvi peccatum poenitentium, et reduci ad iustitiam peccatores, sive cura fraterna, sive per Ecclesiam. *Ideoque deponentes omne pondus et circumstantes nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen* (hebr. 12. 1). Neque in nobis tantum, sed et in fratribus, si quid valemus, *disolvamus cum Iesu opera diaboli* (1 Io. 3. 8).

B. *Iterum dico vobis quia si duo ex vobis consenserint super terram de omni re quaecumque petierint, fiet illis a Patre meo qui in coelis est. Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.*

Potestatem Ecclesiae suae edixit Iesus, dum eius iudicium in casu

fratris peccatoris obdurati ratum in coelis fore pronuntiavit ; quod minus mirum iam videtur ex eo quod addit divinus Magister de mirabili efficacia orationis Ecclesiae et consensionis fidelium. Primum quidem apostolis, sed etiam omnibus fidelibus, quotquot se. congregantur in nomine Iesu, etiamsi *duo vel tres* sint, promittit orationem eorum exaudiri in coelis : ratio autem cur exaudienda sit, haec est quod Iesus est *in medio eorum* : eorum nempe orationes ipse dirigit, adjuvat et offert Patri suo qui in coelis est. Itaque, ut docet S. Paulus, *Christus... etiam interpellat pro nobis* (rom. 8. 34) ; nam post resurrectionem suam *semper vivens ad interpellandum pro nobis* (hebr. 7. 25), non deserit suam Ecclesiam.

Confidam multum orationi, praesertim liturgicae ; nunquam frustra funditur. Oratio communis plurimum fidelium, in Iesu nomine precantium, infallibilem etiam effectum sortitur, si minus ad id impetrandum, quod forte inconsiderate postulant, saltem ad meliora et vere utilia impetranda. Ipse Iesus et eius *Spiritus adjuvat infirmitatem nostram : nam quid oremus sicut oportet nescimus ; sed ipse Spiritus postulat pro nobis* (rom. 8. 26).

C. *Tunc accedens Petrus ad eum dixit : Domine, quoties peccabit in me frater meus et dimittam ei ? usque septies ? Dicit illi Iesus : Non dico tibi usque septies, sed usque septuagies septies.*

Consensio, caritas et quae ab illis divelli nequit condonatio iniuriae fraternae plurimam apud Iesum commendationem habent. Sicut frater peccator quaerendus et revocandus est quando aberravit, sic est misericorditer recipiendus quando redit poenitens. Hanc doctrinam, novam et in antiqua lege incognitam, audiens Petrus, princeps apostolorum, iam modum seu mensuram misericordiae erga poenitentes adhibendae doceri cupit ; at modum et numerum proponenti septenarium, opponit Iesus maximam quamdam et pene infinitam mensuram misericordiae : *septuagies septies*, i. e. semper dimittendum poenitenti docet mansuetus et benignus Salvator.

Nonne ipse, qui pretium sanguinem suum dedit, iudex est et arbiter ? An ego audebo aliter determinare mensuram ? Nonne *pro Christo legatione fungimur* ? (2 cor. 5. 20)

1 pr. Accedens ad Iesum cum Petro audiam parabolam debitoris, cui dimittitur multum et qui non dimittit parva.

2 pr. Petam spiritum iustitiae et misericordiae.

A. *Idco assimilatum est regnum coelorum homini regi qui voluit rationem ponere cum servis suis. Et cum coepisset rationem ponere, oblatus est ei unus, qui debebat ei decem millia talenta. Cum autem non haberet, iussit eum dominus eius venumdari et uxorem eius et filios et omnia quae habebat, et reddi. Procidens autem servus ille orabat eum dicens : Patientiam habe in me et omnia reddam tibi. Misertus autem dominus servi illius, dimisit eum et debitum dimisit ei.*

Ne videretur magnum quid et onerosum praecipere dicendo *septuagies septies* dimittendum esse fratri adversum nos peccanti, Iesus proponit hanc parabolam. Et primum quidem videbo servum illum, cui debenti magnam pecuniam (60 milliones francorum) rex suus gravissimam poenam infligit : ad solvendum debitum in servitutem redigendus cum familia sua pronuntiatur miser ; attamen mox humiliter procidens non tantum impetrat a rege patientiam et moram donec debitum solvere valeat, sed etiam multo plus, sc. integram immensi debiti remissionem ex munifica et mera misericordia. Haec est imago misericordiae regis, qui in regno coelorum rationem positurus est cum filiis regni : si corde sincero, ut videtur servus ille locutus esse, filii Dei, etiam ex timore poenae iuste infligendae, miserationem invocent et paratos ad expiationem se praebeant, solventur a debito peccatorum.

Quia patiens est Dominus, in hoc ipso poeniteamus (Iud. 8. 14), parati simul ad reddendum quod penes nos est.

B. *Egressus autem servus ille invenit unum de conservis suis, qui debebat ei centum denarios, et tenens suffocabat eum dicens : Redde quod debes. Et procidens conservus eius rogabat eum dicens : Patientiam habe in me et omnia reddam tibi. Ille autem noluit sed abiit et misit eum in carcerem donec redderet debitum. Videntes autem conservi eius quae fiebant, contristati sunt valde et venerunt et narraverunt domino suo omnia quae facta fuerant. Tunc vocavit illum dominus suus et ait illi : Serve nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me ; nonne ergo oportuit et te misereri conservi tui, sicut et ego tui misertus sum ? Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus quoadusque redderet universum debitum.*

Maximo periculo ereptus servus, e conspectu regis vix laetus abiit, cum locum invenit ut se pariter benevolum exhibeat ; sed

incredibili improbitatis exemplo, conservum suum qui sexagesimam unius talenti partem ipsi debet, rigore iustitiae debitum hoc parvum solvere iubet, et collo tenens eum, patientiam precantem, trahit ad iudicem et carceri mandari exigit. Qui modo supplicando dilationem petit et plenam misericordiam impetravit, nunc supplicantem spe dilationis deiecit et crudeliter habet : qui recepit magnam veniam, non vult remittere parvum debitum ; immisericors est, postquam tantam misericordiam expertus est. Tenebatur, non quidem ex debito legali, sed ex morali debito, ex debito honestatis, saltem dilationem concedere et eatenus misericordiam exercere. Unde de sua inhumanitate et conservis dolorem et domino iram iniicit, traditurque tortoribus. Torquebitur, neque tamen solvere tantam vim pecuniae poterit : pauca enim ipsi debebantur a conservis, quae non satis sunt ad solvendum magnum illud debitum.

Ego *misericordiam consecutus a Domino* (I cor. 7. 25), nonne obliviscor verbi Iesu : *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur* (Mth. 5. 7) ? Scrutabor hac in re conscientiam meam.

C. *Sic et Pater meus coelestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.*

« Formidolosa sententia : si parva fratribus non dimittimus, magna nobis a Domino non dimittuntur » (S. Hier.). Parva enim sunt, respectu nostrae parvitat, iniuriae nobis illatae, magna autem sunt quae in divinam Maiestatem commisimus, quasi decem millia talenta cum sexagesima unius talenti parte comparata. At Deus parcit ; quanto magis fratribus parcere debemus ! Ex animo itaque evellenda sunt odium, vindictae cupido, ira, et *de corde*, i. e. non fide sed generoso animo remittendum. Si enim nos non ignoscamus sed dure in fratrem agamus, praesertim in fratrem recte dispositum, peccatum habemus ex genere suo mortale et aeterna morte puniendum.

Parabola, ut solet, non in singulis eo usque applicanda est ut credamus veniam antea a Deo concessam retractari a Deo et remissorum peccatorum poenas exigi ; *sine poenitentia enim sunt Dei dona* (rom. 11. 29) neque peccata reviviscunt ; sed puniuntur inimitiae fraternae carcere, a quo liberaverat nos Deus remissis antea peccatis.

Recolendo Dei misericordiam, aequiore animo feram proximi iniurias. *Sit Dominus iudex et iudicet* (1 reg. 24. 16) : conquiescamus in Dei iustitia ; *ego sum iudex et testis, dicit Dominus* (Ier. 29. 23).

1 pr. Videbo Iesum et cognatos eius, et sermones eorum de itinere instituendo audiam.

2 pr. Petam gratiam adhaerendi fideliter Iesu, duci ac regi meo.

A. *Erat autem in proximo dies festus iudaeorum, scenopegia. Dixerunt autem ad eum fratres eius : Transi hinc, et vade in Iudaeam, ut et discipuli tui videant opera tua quae facis. Nemo quippe in occulto quid facit, et quaerit ipse in palam esse ; si haec facis, manifesta teipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum (Io.).*

Tertium annum ministerii sui inchoans Iesus non ascenderat Ierosolymam ad festum paschatis (med. 106). Appropinquabat autem mense octobri ineunte festum tabernaculorum seu collectionis messium (ex. 23. 16), unum ex tribus praecipuis, quod per septem dies agebatur, in quo omnes masculini sexus israelitae Ierusalem ire tenebantur. Itaque Iesum in Galilaea versantem hortati sunt fratres sive consobrini ut inde transiret in civitatem sanctam ; cupiebant enim, pro sua spe restitutionis regni israelitici, ut discipulis, qui in Iudaea et *Hierosolymis multi crediderant in nomine eius* (Io. 2. 23), opera sua manifestaret. Falso quidem existimabant fratres Iesu eum quaerere *in palam esse* et se manifestare mundo ; e contra enim Iesus minime favebat cogitationibus terrenis populi israelitici ; annuntiaverat quidem regnum coelorum, et aperte dicit : *Appropinquavit in vos regnum Dei* (Lc. 10. 9) sed non venerat constituturus regnum temporale ; postea dicit : *Regnum meum non est de hoc mundo* (Io. 18. 36). Unde *fratres eius* credebant quidem miracula eius et signa, sed *non credebant fide perfecta in eum* eiusque missionem.

Ne miremur cogitationes illas terrenas et mundanas. Quantumvis dixerit Iesus : *Quid prodest homini si mundum universum lucretur ?* (Mth. 16. 26) quantumvis dixerit : *Vae mundo a scandalis !* (Mth. 18. 7), *mundus*, qui *transit et concupiscentia eius* (1 Io. 2. 27) nos alliciunt, neque facile ad hoc devenimus ut cum Paulo dicamus : *Mihi mundus crucifixus est et ego mundo* (gal. 6. 14) ; mundo placere volumus, et obliviscimur quia *non habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus* (hebr. 13. 14). Ne honores vanos sectemur !

(†) Vitam et doctrinam Iesu, a meditatione 132 ad 182 propositam, fere omittunt Matthaeus et Marcus, quorum prior (c. 19, v. 1) dicit : *Et factum est cum consummasset Iesus sermones istos (de conservo debitore) migravit a Galilaea et venit in fines Iudaeae, trans Iordanem*, et pergit doctrinam Iesu hic in Peraea traditam exponens (med. 182). Marcus vero dicit (c. 10, v. 1) : *Inde (post doctrinam de scandalo) exurgens venit in fines Iudaeae ultra Iordanem*, et hic in Peraea pergit doctrinam Iesu eandem ac Matthaeus exponens. Ioannes autem et Lucas multa inserunt, donec secundum Ioannem (c. 10. v. 40) post festum encaeniorum Iesus *abiit iterum trans Iordanem* (med. 182, c) ; ibi enim in ditione Herodis versatus fuera, primum ut indicat S. Lucas (c. 13. v. 31. med. 163) *iter factens in Ierusalem* (c. 13. v. 22. med. 163)

B. *Dicit ergo eis Iesus : Tempus meum nondum advenit ; tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odisse vos, me autem odit, quia ego testimonium perhibeo de illo quod opera eius mala sunt. Vos ascendite ad diem festum hunc, ego autem non ascendo ad diem festum istum, quia meum tempus nondum impletum est. Haec cum dixisset, ipse mansit in Galilaea (Io.).*

Fratres illi seu consobrini non videntur fuisse ex apostolis, sc. Iacobus Alphaei filius, Simon et Iudas, filii Cleophae fratris S. Iosephi, sed alii quidam ex sorore B. Virginis vel fratre S. Iosephi nati. Illis persuadet Iesus ut ad festum tabernaculorum celebrandum ascendant, quoniam nihil a mundo timendum habent ; ipse autem declarat se nondum ascendere ; sinit itaque eos praecedere ; ascendet tamen quando tempus a Patre praefinitum advenerit. Interea aliquot dies amplius mansit in Galilaea.

Adorabo Iesum et dolebo de tanta contradictione et de odio quo eum mundus prosequitur. *Medius eorum stetit quem nesciunt (Io. 1. 26) ; culpa vero sua nesciunt eum, quia opera eorum mala sunt et tenebras dilexerant magis quam lucem (Io. 3. 19). Neque scandalizabor si oderit me mundus et quasi crucifixum facinorosum vitet ; tremere vero si de me dici posset : Non potest mundus odisse vos.*

C. *Ut autem ascenderunt fratres eius, tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste, sed quasi in occulto. Iudaei ergo quaerebant eum in die festo, et dicebant : Ubi est ille ? Et murmur multum erat in turba de eo. Quidam enim dicebant : Quia bonus est. Alii autem dicebant : Non, sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo propter metum iudaeorum. (Io.)*

Postquam ad urbem sanctam profecti sunt turmatim fratres seu consobrini Iesu, ipsemet quasi in occulto cum paucis apostolis profectus est ex Capharnaum vel Galilaea ita ut non adveniret nisi *mediante festo*, (Io. 7. 14) quarta die festivitatis. Interea, *in die festo*, putantes eum latere in urbe, quaerebant eum frustra iudaei et advenae altercantes de eo ; sed non audebant loqui de illo publice, timentes incolas urbis et praecipue principes iudaeorum.

Ergo vere *positus est Salvator in signum cui contradicetur (Lc. 2. 34)*. Ipsi galilaei, quibus doctrinam suam et beneficia innumera contulerat, cum in Ierusalem advenissent, non eum ausi sunt laudibus efferre, *propter metum iudaeorum*.

Compatiar generationi incredulae vel parum generosae. Sed reflectam ad meos et ad me quoties, propter metum potentium et perversorum, erubescimus non audentes confiteri Iesum !

1 pr. Videbo Iesum, adorabo, et me socium adiungam itineri.

2 pr. Petam gratiam eius spiritum apostolicum sapiendi et sequendi.

A. *Factum est autem, dum complerentur dies assumptionis eius, et ipse faciem suam firmavit ut iret in Ierusalem. Et misit nuntios ante conspectum suum; et euntes intraverunt in civitatem samaritanorum, ut pararent illi.*

Postquam profecti erant fratres seu cognati Iesu ad celebrandum festum tabernaculorum, ipsemet *faciem suam firmavit* seu voluntatem defixit ut iret in Ierusalem. Sexto vel septimo circiter mense postea passurus erat ibi mortem et assumendus in gloriam coelestem; "obfirmatione et fortitudine opus erat ad passionem properanti" (S. Hier.); sed cum *dies* a coelesti Patre determinati iam *complerentur*, magno animo reliquit Galilaeam ut ad urbem, quae *occidebat prophetas suos* (Mth. 23. 37), tenderet. Per Samariam autem, cuius incolae ante duos annos multi crediderant in eum *quia hic est vere Salvator mundi* (Io. 4. 42), transire cupiens, praemisit nuntios aliquot ex paucis comitibus discipulis suis, qui hospitium et necessaria ad vitam providerent.

Non raro accidit operario evangelico ut timore et taedio naturali aversetur opus sibi commissum vel iniunctum; exemplo ducis sui discat firmare faciem, non adeo cogitans de fatigatione et contradictione quam patietur, quam de coelesti gloria in quam assumetur. Si enim sequatur ducem suum Iesum in labore et fame et dolore, sequetur etiam ad victoriam et ad praemia.

B. *Et non receperunt eum, quia facies eius erat euntis in Ierusalem. Cum vidissent autem discipuli eius Iacobus et Ioannes, dixerunt: Domine, vis dicimus ut ignis descendat de coelo et consumat illos? Et conversus increpavit illos, dicens: Nescitis cuius spiritus estis. Filius hominis non venit animas perdere sed salvare.*

Reducem ex Ierusalem olim bene receperant samaritani; euntem nunc ad templum recipere recusant; *patres* enim eorum non in monte Sion sed *in monte Garizim adoraverant*, neque ipsi admittebant *Hierosolymis esse locum ubi adorare oportet* (Io. 4. 20); ex invidia itaque et odio iudaeorum reiciunt Iesum. Dolenda aemulatio! feliciter per Iesum Salvatorem mundi eveniet ut neutri monti affixus maneat cultus verus, sed *ab ortu solis usque ad occasum* (Mal. 1. 11) veri *adoratores in spiritu et veritate* (Io. 4. 23) Deum colant. Felix qui tanto operi et cultui vere catholico propagando socius Iesu et apostolorum accedit!

Sed duo illi apostoli, nondum bene spiritum mansuetudinis edocti, accipientes per nuntios Iesum Magistrum suum a samaritanis repelli, ut veri *fili tonitrui* (Mc. 3. 17), ferventes et impetuosius, ingratos cives potestate sua miraculosa percellere et igne consumere cupiunt. Olim ob factam servo Eliae iniuriam, iudaeos ignis de coelo consumpserat ; multo iustius putant samaritanos esse puniendos ob contemptum Filium Dei. Errabant profecto ambo apostoli, quia probabiliter non ex contemptu Iesu sic egerant samaritani ; saltem misericordiam eos docet Iesus, quia *non venit perdere animas sed salvare*, et increpat eos quod doctrinae suae de condonatione et dilectione obliscebantur.

Nonne et mihi frequenter Iesus, si velim eum audire, in corde meo dicit : *Nescis cuius spiritus sis ?* Si studerem vitae eius et praeceptis, si meditarer fructuose me cum ipso comparans et exercerem me in eius imitatione, fierem profecto mitis et humilis corde (Mth. 11. 29). *Ignorantias nostras ne memineris* (ps. 24. 7) Domine : multa *ignorans* facit *in incredulitate* (1 Tim. 1. 13) plebs nostra.

C. *Et abierunt in aliud castellum. Factum est autem, ambulanti-
bus illis in via, dixit quidam ad illum : Sequar te quocumque ieris.
Dixit illi Iesus : Vulpes forcas habent, et volucres coeli nidos ; Filius
autem hominis non habet ubi caput reclinet. Ait autem ad alterum :
Sequere me. Ille autem dixit : Domine, permitte mihi primum ire et
sepelire patrem meum. Dixitque ei Iesus : Sine ut mortui sepeliant
mortuos suos ; tu autem vade et annuntia regnum Dei. Et ait alter :
Sequar te, Domine, sed permitte mihi primum renuntiare his, quae
domi sunt. Ait ad illum Iesus : Nemo mittens manum suam ad
aratrum et respiciens retro, aptus est regno Dei.*

Iesus cum apostolis illis paucis, qui non praecesserant, cum reiectus esset a samaritanis, in alium vicum abiit. In via autem plures se obtulerunt in discipulatum, a quibus postulavit animum a cupiditate commodorum et ab affectu domesticorum liberum, addiditque sub forma parabolae non esse aptum apostolatui qui postquam se Iesu dedit dicavitque, respicit mundum et parentes. Minime divisum sed totum cor postulat, qui nos vocare dignatus est, Filius Dei.

Ad aratrum manum misi : oculis in sulcum intentis arare et proficere opus est.

1 pr. Accedam ad Iesum, petens ut me discipulis suis adnumeret.

2 pr. Petam gratiam intelligendi dignitatem et hauriendi genuinum spiritum sacri ministerii.

A. *Post haec autem designavit Dominus et alios septuaginta duos, et misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum quo erat ipse venturus (Lc.).*

Praeter duodecim apostolos, alios comites assiduos ex discipulis qui crediderant habuit Iesus, uti ex pluribus locis apparet (Mc. 4. 10 : οἱ περὶ αὐτόν πάντες τῶς δώδεκα), quorum aliqui eum deseruerunt post sermonem de pane vitae (Io. 6. 67). Nunc autem ex illis qui etiam-tum cum illo ambulabant (ib.) designat septuaginta duos, adiutores duodecim apostolorum, eosque praemittit binos qui viam sibi praeparent, Galilaeam relinquenti.

Traditio illos habet ut praecursores ministrorum secundi ordinis seu presbyterorum, quibus non confertur potestatis plenitudo, quae solis episcopis tribuitur. Discrimen graduum iam ab ipso Iesu praesignificatur : fideles sunt *superaedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Iesu* (eph. 2. 20), qui Petrum posuit petram. Discamus et doceamus revereri gradus honoris et potestatis, a Christo et Ecclesia constitutos.

B. *Et dicebat illis : Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis ut mittat operarios in messem suam. Ite : ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolite portare sacculum, neque calceamenta, et neminem per viam salutaveritis. In quamcumque domum intraveritis, primum dicite : Pax huic domui ; et si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illum pax vestra : sin autem, ad vos revertetur. In eadem autem domo manete, edentes et bibentes quae apud illos sunt : dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum. Et in quamcumque civitatem intraveritis et susceperint vos, manducate quae apponuntur vobis, et curate infirmos qui apud illos sunt, et dicite illis : Appropinquavit in vos regnum Dei (Lc.).*

S Lucas supra narravit missionem duodecim apostolorum, quos anno et dimidio antea Iesus miserat cum potestate super daemones praedicare regnum Dei et sanare infirmos... evangelizantes et curantes ubique (9. 1-6), et similes Domini ad illos commendationes retulit, quas enucleatius S. Matthaeus refert (9.37 — 10.15) ; fusius nunc refert S. Lucas missionem 72 discipulorum. Arctior quidem est campus eorum laboris, sed eadem fere ipsis commendat Iesus : 1° orandus Dominus ut provideat operarios tantae messi, 2° iter

ineundum sine sollicitudine de victu, 3° ministerium exercendum pacifice, 4° post laborem, cibum accipere debent oblatum, 5° sicut Ioannes Baptista, praecedunt Iesum, cuius praedicationem nuntiare debent.

Perpendam illa praecepta ducis mei Iesu et adimplebo amanter. Rogabo dominum messis ut mittat operarios; si me miserit, pauper, de Evangelio sollicitus, opus faciam evangelistae, ministerium implebo, sobrius ero (2 Tim. 4. 5).

C. *In quaecumque autem civitatem intraveritis et non susceperint vos, euntes in plateas eius dicite: Etiam pulverem qui adhaesit nobis de civitate vestra, extergimus in vos: tamen hoc scitote quia appropinquavit regnum Dei. Dico vobis quia Sodomis in die illa remissius erit quam illi civitati. Vae tibi, Corozain, vae tibi Bethsaida, quia si in Tyro et Sidone factae fuissent virtutes quae factae sunt in vobis, olim in cilicio et cinere sedentes poeniterent. Verumtamen Tyro et Sidoni remissius erit in iudicio quam vobis. Et tu, Capharnaum, usque ad coelum exaltata, usque ad infernum demergeris. Qui vos audit, me audit; et qui vos spernit, me spernit. Qui autem me spernit, spernit eum qui misit me. (Lc.)*

Addit Iesus minas poenarum illis qui non recipiunt discipulos; vult enim nihil iam commune habere suos cum illis, adeo ut neque pulverem ex eorum viis adhaerere sandaliis suis patiantur; at, quia appropinquavit revera regnum Dei, poenas sprete Evangelii illi incurrunt, et quidem maiores quam poenae fuerunt sodomitis, pessimis peccatoribus, olim illatae; nam maiores gratias spreverunt. Ne autem mirentur discipuli se non recipi ab omnibus ad quos mittuntur, in memoriam eis revocat duas urbes Galilaeae reiecisae gratias a se oblatae, nec fecisse poenitentiam; quare in eas exclamat *Vae!* et asserit futurum fuisse ut Tyrus et Sidon illis gratias uterentur ad poenitendum. In hisce urbibus gentilium Iesus neque miracula fecerat neque praedicaverat, quia non erat missus nisi ad oves ... Israel (Mth. 15. 24); sed in Corozain et in Bethsaida, non procul a Capharnaum distantibus, ubi multa fecerat, quamvis pauca in evangeliiis narrata sint, nulla facta fuit poenitentia; quare severius in has civitates galilaeas animadvertetur. Urbs autem Capharnaum, opibus potens et superba, quoniam non usa est gratiis, quae in gentilium urbibus fecissent fructum, ignominia et oblivione sepelietur. Postquam divina auctoritate hanc sententiam pronuntiavit Iesus, discipulos sua auctoritate instruit, et spernentibus eos iudicium grave imminere proclamat.

Quis audeat spernere Iesum iudicem, eiusve Ecclesiam et legitimos ministros? *Qui vos audit, me audit.*

1 pr. Videbo discipulos, cum gaudio redeuntes a missione, benigne recipi a Iesu.

2 pr. Petam gratiam intelligendi gaudia ministerii evangelici.

A. *Reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio, dicentes : Domine, etiam daemonia subiiciuntur nobis in nomine tuo. Et ait ad illos : Videbam satanam sicut fulgur de coelo cadentem. Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones et super omnem virtutem inimici ; et nihil vobis nocebit (Lc.).*

Omissa narratione rerum, quas egerunt missi a Domino discipuli, eos S. Lucas nostros sub oculos ponit reduces a missione, gaudentes et aliquomodo elatos de exitu sed praesertim de victis daemoniis : addentes tamen fuisse *in nomine Iesu* subiectos daemones, excludunt vanam arrogantiam. Reipsa sanationes quaedam, quas operati erant, praecipue lunaticorum et similium aegrotorum, erant victoriae de satana relatae.

Discipulorum gaudium participat amabilis Iesus ; novit quippe se venisse *ut dissolvat opera diaboli* (1 Io. 3. 8), et illo tempore quo illa miracula fiebant, aderat ipsis virtute sua ; et videbat, quod ipsi non videbant, satanam ipsum, fulguris ritu de coelo cadentis, in ruinam cadere. Equidem, ait, *dedi vobis potestatem* omnia mala a satana in mundum invecta vincendi, et hanc potestatem permanentem in regno meo constituo, ita ut iam nihil nocere valeat filiis regni. *Princeps huius mundi eiicitur foras* (Io. 12. 31).

Qui legit apud sanctos patres (1) et in Evangelio quam saevam in gentilibus et iudaeis tyrannidem exerceret diabolus, gratias agit Christo et Ecclesiae ob destructam pessimam servitutem. *Fratres*, aiebat S. Paulus, *confortamini in Domino.. ut possitis stare adversus insidias diaboli* (eph. 6. 10).

B. *Verumtamen in hoc nolite gaudere, quia spiritus vobis subiiciuntur ; gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt in coelis (Lc.).*

Vix dubium est quin etiam Iudas, gratia gratis data, expulerit spiritus malos ; de tali potestate, in bonum nostrum a Christo collata, gauderi sane potest aliquomodo, sed maius, solidum et certum gaudii argumentum illi soli habent qui gratia gratos faciente fruuntur et in ea perseverant, ita ut nomina eorum inveniantur scripta in libro vitae, quia *iudicabuntur mortui ex his quae scripta sunt in libris, secundum opera ipsorum* (apoc. 20. 12). Imo, quoniam verum gau-

(1) Hurter, prima dissert. in *selectis PP. opusculis*.

dium tandem de bono incommutabili et aeterno habetur, initium sempiterni gaudii est quod quis sciat se inscriptum fore in libro vitae. Hoc gaudium nuntiare videtur Iesus discipulis suis, victoribus per gratiam suam de daemone. Si non in aliis solum, pro ministerii mei fine, sed et in meipso vicerim diabolum, *fortis in fide*, et Iesu adhaeserim, quid timebo? Sed *circuit quaerens quem devoret* (1 Pet. 5. 8). Tu autem, Domine, miserere nobis (compl.).

C. *In ipsa hora exsultavit Spiritu Sancto et dixit: Confiteor tibi, Pater, Domine coeli et terrae, quod abscondisti haec a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis. Etiam, Pater, quoniam sic placuit ante te. Omnia mihi tradita sunt a Patre meo; et nemo scit quis sit Filius, nisi Pater; et quis sit Pater, nisi Filius et cui voluerit Filius revelare. 23. Et conversus ad discipulos suos, dixit: Beati oculi, qui vident quae vos videtis. Dico enim vobis quod multi prophetae et reges voluerunt videre quae vos videtis, et non viderunt; et audire quae auditis, et non audierunt. (Lc.)*

Contemplabor dulcissimum Iesum meum et conabor assequi quam tenere diligit discipulos suos; parvuli et humiles sunt, sed exsultans Spiritu Sancto gaudet et magnificat Patrem suum quod eos sibi dederit, eisque potius quam doctoribus et pharisaeis, qui sapientes habentur, revelaverit *mysterium regni Dei* (Mc. 4. 11). Magnificat Patrem quia factum est quod gratum erat ante oculos Patris: Iesus scilicet, cui omnis potestas tradita est tanquam unico mediatori et auctori fidei, parvulis revelavit mysteria et *dedit ministerium reconciliationis* (2 cor. 5. 19); quod si haec abscondita sint prudentibus, *filii huius saeculi* (Lc. 16. 8), eorum culpa id fit, quia *pleni sunt hypocrisi et iniquitate* (Mth. 23. 28), et in eorum poena iustitiam Patris coelestis magnificare possumus.

Sed, relictis miseris istis incredulis, ad suos mente redit Salvator et beatos dicit, quia quem Abraham et prophetae et rex David aliique cupierunt videre et audire, ipsi tandem vident et audiunt Salvatorem.

De me cogitabo. Utinam sim parvulus, sine dolo, sine superbia, sine iniustitia, sed Deo tribuens quod Dei est! Nonne beati sumus, quibus per fidem baptismi et aliorum Sacramentorum suorum usum Iesus revelat mysteria et fundat spem aeternorum? Despiciant nos, opprobriis laceessant superbi sapientes huius saeculi! Deus nobis *parvulis*, simplicibus et humilibus, Filium dedit, divinae revelationis auctorem.

- 1 pr. Adorans accedam ad Iesum ut audiam de dilectione proximi.
 2 pr. Petam spiritum amoris, quem Christus nobis commendat.

A. *Et ecce quidam legisperitus surrexit tentans eum, et dicens : Magister, quid faciendo vitam aeternam possidebo ? At ille dixit ad eum : In lege quid scriptum est ? quomodo legis ? Ille respondens dixit : Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex omnibus viribus tuis, et ex omni mente tua ; et proximum sicut teipsum. Dixitque illi : Recte respondisti : hoc fac et vives. Ille autem volens iustificare se ipsum, dixit ad Iesum : Et quis est meus proximus ?*

Cum Iesus, non receptus a samaritanis, per aliam regionem, per Pereaam, in urbem sanctam ad festum tabernaculorum tenderet, in urbem Iericho videtur ingressus esse, ibique in synagoga legisse. *Et ecce* sedentium ad audiendam legem unus, in lege peritus, surgit, malo consilio interrogans de via salutis volensque in difficultatem conicere Magistrum. At Magister, prout facere solebat cum tentabatur, legisperitum ipsemet interrogat, ad legem remittens, in qua via salutis aeternae indicatur, sc. observatio primi mandati. Et recte respondet legisperitus, primum mandatum recitans, quod passim in Scriptura multum commendabatur et a doctoribus in phylacteriis seu thecis gestabatur, schedis membraneis inscriptum ; addit etiam praescriptum Levitici : *Diliges proximum tuum sicut teipsum* (Lev. 18. 19). Respondsum eius laudat Dominus Iesus, addens : *Hoc fac et vives*. Sed legisperitus, ne frustra ad rem obviam et facilem petendam surrexisse et frivolum quaestionem proposuisse videatur, interrogat quemnam, secundum legem, proximum diligere debeat sicut seipsum. Proximum enim interpretabantur plurimi amicum, contribulem : alienigenas autem odisse debere se existimabant. Itaque tentans Iesum, occasionem praebebit inducendi plenioris et accuratioris definitionem verbi : *proximum*.

Mirabor benignitatem et prudentiam ducis mei. In similibus difficultatibus discam non ex abrupto, sive ex praecudio repellere interrogantes eosve qui insidias mihi struunt, sed mansuete eos vincere. Et iam discam a Iesu quaenam sit dilectio proximi.

B. *Suscipiens autem Iesus dixit : Homo quidam descendebat ab Ierusalem in Iericho, et incidit in latrones qui etiam despoliaverunt eum, et plagis impositis, abierunt, semivivordicto. Accidit ut sacerdos quidam descenderet eadem via ; et viso illo praeterivit. Similiter et levita, cum esset secus locum et videret eum, pertransiit. Samaritanus autem quidam, iter faciens, venit secus eum ; et videns eum,*

misericordia motus est. Et appropians alligavit vulnera eius, infundens oleum et vinum; et imponens illum in iumentum suum, duxit in stabulum, et curam eius egit. Et altera die, protulit duos denarios, et dedit stabulario, et ait: Curam illius habe: et quodcumque supererogaveris, ego, cum rediero, reddam tibi. Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi qui incidit in latrones? At ille dixit: Qui fecit misericordiam in illum.

Non meram parabolam, sed rem veram narrat Iesus, quae in regione illa, inter Ierusalem et Iericho sita et ob valles angustas et cavernas latronibus opportuna, eo ipso forsitan tempore acciderat cuidam iudaeo. Miserum despoliatum. semimortuum, in extrema necessitate iacentem, neglexerat sacerdos, qui ex officio dilectionem proximi docere debebat; neglexerat etiam levita, minister altaris in inferiore ordine constitutus. Aliter egit samaritanus quidam, quem ne aspectu quidem dignum illi duo habuissent: *non enim contebantur iudaei samaritanis* (Io. 4. 9); et vicissim samaritani quidam nuper *non receperant Iesum, quia facies eius erat cunctis in Ierusalem* (Lc. 9. 53). At hic bonus samaritanus ipsemet curavit miserum iudaeum et in hospitium duxit et liberaliter cauponi denarium, pro labore unius diei dari solitum, dedit unum, imo duos, et plures pendere voluit ex misericordia. Qua narratione veluti descriptione vivida facta, Iesus quaestionem a legisperito propositam ipsi proponit solvendam: *Quis horum trium vere fuit proximus miseri illius?*

Responsio erat obvia: Samaritanus; nam samaritanus solus servavit legem dilectionis proximi, misericordiam faciendo. Nomen tamen invisum non laudat legisperitus; rem ipsam laudat, refutans responso suo duritiem iudaicam.

Glorificabo doctrinam Iesu mei; in Filio suo sit *benedictus Pater misericordiarum* (2 cor. 1. 3).

C. Et ait illi Iesus: Vade, et tu fac similiter.

Hosti etiam hostis proximus est. Hunc sensum misericordiae et caritatis universalis Iesus commendat, et in Ecclesia sua verbis et exemplis innumeris, institutis praecipue, commendari voluit. An facio similiter? An sum minister misericordiae? Nam *idoneos nos fecit Iesus, per gratiam suam nos invando, ministros novi testamenti.* (2 cor. 3. 6).

1 pr. Iesum modeste comitabor in domum Marthae, et videbo et audiam.

2 pr. Petam gratiam amandi et colendi colloquium divinum in vita activa.

A. Factum est autem, dum irent, et ipse intravit in quoddam castellum; et mulier quaedam, Martha nomine, excepit illum in domum suam. Et huic erat soror nomine Maria, quae etiam sedens secus pedes Domini, audiebat verbum illius. Martha autem satagebat circa frequens ministerium.

Cum esset in itinere ad festum tabernaculorum, devenit Iesus ad vicum quemdam, quem ex Ioanne (11. 1) novimus esse Bethaniam, quasi 15 stadiis, fere duobus milliaribus, ab Ierosolymis distantem. In domo Marthae optime receptus fuit ad manducandum et hospitandum. Ipsa autem et soror eius Maria, ut fit, collocutae sunt cum Domino et ministraverunt ei discipulisque eius comitibus; at iunior Maria sedendo secus pedes eius et audiendo sermones eius magis delectabatur, neque adeo intenta erat ministerio, seu convivio pro hospitibus parando.

In Martha et Maria vitam activam et contemplativam adumbrari communis est sententia. Altera amorem suum et reverentiam erga Dominum ostendit in cura rei temporalis, minime tamen despiciens neque omnino omittens verbum Domini et fructum spiritualem conversationis dominicae; altera, quasi rei temporalis incuriosa et oblita, pro amore Iesu tota inhaeret colloquio divino neque avelli se a pedibus Domini patitur. Maiorem profecto fidem et amorem praesupponit haec vita contemplativa, quae temporalium quasi oblita, super omnia diligit et unice quaerit Deum, in quo quiescemus quasi in termino. De utraque autem participat vita mixta vel medium genus vitae (S. Th. 2. 2^{ae}. 179, 2. 2), quod, si in eo praedominetur contemplatio et ad Deum feratur actio, meritum habet caritatis in Deum et in proximum: "otium sanctum quaerit caritas veritatis: negotium iustum suscipit necessitas caritatis." Saltem, ne negligamus contemplationis actum frequentem, si aegre in habituali contemplatione vivamus.

B. Quae stetit, et ait: Domine, non est tibi curae, quod soror mea reliquit me solam ministrare? dic ergo illi ut me adiuvet. Et respondens, dixit illi Dominus: Martha, Martha, sollicita es, et turbaris erga plurima. Porro unum est necessarium. Maria optimam partem elegit, quae non auferetur ab ea.

Martha, forte invidens dulcedini quam soror in colloquio cum

Iesu gustat, seu timens forte ut omnibus parandis sufficere possit ipsa sola, " non interpellat sororem, sed hospitem, et ad eum ut iudicem deponit postulationem piarum querelarum " (S. Aug.). At iudex partes Mariae suscipit neque tamen Martham corripit; nam benevola et dulci voce hanc suo nomine affatur, et tantummodo eius sollicitudinem nimiam esse pronuntiat, dolens eam ita ministrando occupari ut turbato sit animo; porro, ait, *unum opus est et vere necessarium*. Quid hoc sit antea significaverat apostolis: *Quaerite primum regnum Dei et iustitiam eius, reliqua adicientur vobis* (Mt. 6. 33), significabitque postea iisdem verbis (Lc. 12. 31), at nunc indicat addendo: *Maria* (graece additur enim) *optimam partem elegit*, audiendo sc. verba mea quae omnia sunt de regno Dei, et hanc partem tenebit in coelis: " hoc elegit quod semper manebit; iam tenet: *mihi autem adhaerere Deo bonum est* " (S. Aug.).

Non vituperat Iesus curam hospitalitatis; bona et laudabilis est; modo ad nimietatem non accedat neque hospitis divini praesentia et sermo minoris fiant quam opus est. Haec tamen externa superat pretio suo auditio Dei, et sollicitudinem Mariae hac in parte praestare pronuntiat Iesus.

Felices quos delectat Dei auditio et sermo cum Deo! An orationem mentalem, colloquium cum Deo? An sapio divina, visitationem Sanctissimi et pia orationis iacula?

C. Beata Virgo Maria, sanctissima et *benedicta inter mulieres* (Lc. 1. 42) optimam partem habuit, ait S. Bonaventura, quia in ea perfectissime aderat perfectio vitae activae et contemplativae, quae in duabus sororibus describitur: quod enim fuit datum istis sororibus per partem, Mariae totum datum fuit et integre. Suscepit Iesum in thalamo corporis, aluit, nutrit, educavit eique sedulo ministravit; suscepit etiam in thalamo cordis, cum videndo, credendo, amando, imitando. Perfectissime in B. Virgine fuerunt tria, divinum hospitium, divinum ministerium, divinum contubernium. Ideoque assumpta est cum corpore et anima in coelum et perpetuum contubernium. Unde S. Ecclesia in liturgia sua hoc evangelium recitat in festo assumptionis.

Petam a benedicta Virgine ut quae virginalem aulam Verbo prae-buit, nos sua gloriosa intercessione dignos efficiat promissionibus Christi. Petam amorem orationis mentalis, ut ne auferatur a me pars optima vitae huius et pars unica vitae futurae.

1 pr. Videbo Iesum ingredientem templum ut doceat turbas.

2 pr. Petam animum docilem et fidem.

A. Iam autem die festo mediante, ascendit in templum et docebat. Et mirabantur iudaei, dicentes : Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit ? Respondit eis Iesus, et dixit : Mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoscat de doctrina utrum ex Deo sit an ego a meipso loquar. Qui a semetipso loquitur, gloriam propriam quaerit : qui autem quaerit gloriam eius, qui misit eum, hic verax est et iniustitia in illo non est.

Contemplabor Iesum meum, quarta die festivitatis scenopegiae, inter innumeros iudaeos etiam advenas, silenter et pie ascendentem in domum Patris sui. Postquam oravit et caerimoniis adfuit, vere religiosae modestiae omnibus datus exemplum, collectis turbis doctrinam non suam, i. e. mere humanam, — ut quidam auditores existimant qui non agnoscunt eius divinitatem, — sed doctrinam Patris sui, divinam scilicet suamque proponit ; non didicit eam in scholis rabbinorum, sed homo factus revelat coelestia sibi ab aeterno cognita, aliis adhuc incognita. Hanc, inquit, ut divinam facile admittent quotquot non ponunt obices gratiae fidei, quotquot voluntati divinae obsequuntur. Hanc vere divinam esse, inquit, ex hoc apparebit, quod non meam sed Dei gloriam ipsemet quaero.

Discurrens intellectu, considerabo verba Iesu, et fidem meam firmabo, attenta humilitate eius, tanquam signo veracitatis et iustitiae. Dein reflectens ad missionem meam evangelicam, discam nihil adeo favere fructui praedicationis meae quam si plebs perspexerit me nihil fere *quaerere nisi regnum Dei et iustitiam eius*, et despiciere propria commoda et famam.

B. Nonne Moyses dedit vobis legem ; et nemo ex vobis facit legem ? Quid me quaeritis interficere ? Respondit turba et dixit : Daemonium habes : quis te quaerit interficere ? Respondit Iesus et dixit eis : Unum opus feci et omnes miramini. Propterea Moyses dedit vobis circumcisionem (non quia ex Moyse est, sed ex patribus) et in sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in sabbato, ut non solvatur lex Moysi, mihi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato ? nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate.

Ante octodecim menses in die sabbati curaverat Iesus paralyticum prope templum (med. 65-68) ; mirati quidem fuerant iudaei hoc opus ; sed propterea persequabantur eum, quia haec faciebat in sabbato, et quaerebant eum interficere quia... patrem suum dicebat Deum

(Io. 5. 16, 18). Cum tandem nunc iterum venit in templum, iterum excusat se de crimine violati sabbati et quidem argumento ad hominem. Moyses dederat praeter legem sabbati circumcisionem, non quidem ut pertinentem ad legem a se latam sed tanquam ex patribus acceptam et in illis regionibus fieri consuetam; atqui octavo die, etiam si sabbatum esset, circumcidebantur pueri, neque indicabatur solvi lex sabbati. Si haec sanatio unius membri licite fit in sabbato, quare indignamini mihi, ait Iesus, qui paralyticum sanavi totum in sabbato. Si me dicitis violasse legem, dicam vos omnes circumcisionem tali die facientes violare legem. Ne iudicetis *secundum faciem vel cum personarum acceptione*.

Ita Iesus respondet invicte et simul mansuete, licet contumeliose accusetur quod *daemonium habeat*: pessimam hanc mendacii accusationem silentio praeterit. Discam ab eo *mitis esse et humilis corde*.

C. *Dicebant ergo quidam ex Ierosolymis: Nonne hic est quem quaerunt interficere? Et ecce palam loquitur, et nihil ei dicunt. Numquid cere cognoverunt principes quia hic est Christus? Sed hunc scimus unde sit. Christus autem cum venerit, nemo scit unde sit. Clamabat ergo Iesus in templo docens, et dicens: Et me scitis, et unde sim scitis; et a meipso non veni, sed est verus, qui misit me, quem vos nescitis. Ego scio eum, quia ab ipso sum, et ipse me misit. Quaerebant ergo eum apprehendere: et nemo misit in illum manus, quia nondum venerat hora eius.*

Audientes Iesum palam in templo loquentem, licet synedristae eum quaerere interficere, mirantur et varias sententias proponunt incolae quidam urbis sauctae: alii coniciunt Iesum a synedristis agnosci tandem ut Christum; alii obiciunt Iesum esse sibi cognitum, in Nazareth natum, ut *putabatur, filium Ioseph* (Lc. 3. 23; Io. 6. 42), cum Messiae originem ignotam fore putent. Ad haec respondens Iesus, affirmat divinam suam originem: quod clare iam dixit saepe, Deum esse patrem suum, sciunt; sed hunc Deum verum et veracem, qui eum misit, scire eiusque voluntatem facere nolunt. Ego autem, ait, ab ipso sum et scio eum; plenam divinamque eius cognitionem habeo.

Hanc affirmationem divinitatis suae confirmat indicio potestatis suae; nam cum adversarii mortem eius quaerant, impotentes ad hoc consilium exsequendum sunt, quia *nondum venit hora* qua volet se tradere quaerentibus se (Io. 18. 4).

Adorabo eum, « ex Patre natum ante omnia saecula, Deum de Deo, .. Deum verum de Deo vero, genitum non factum, consubstantialem Patri » (symb. Athan.); oblationem meam in eius famulatum renovabo: *Tu es Christus, Filius Dei vivi* (Mc. 8. 29).

1 pr. Propius accedam ad Iesum, adorans eum, et audiam divinam eius vocem.

2 pr. Petam gratiam nihil sitiendi vel desiderandi nisi Iesum eiusque voluntatem.

A. *De turba autem multi crediderunt in eum, et dicebant : Christus cum venerit, nunquid plura signa faciet quam quae hic facit ? Audierunt pharisaei turbam murmurantem de illo haec : et miserunt principes et pharisaei ministros, ut apprehenderent illum. Dixit ergo eis Iesus : Adhuc modicum tempus vobiscum sum : et vado ad eum qui me misit. Quaeritis me et non invenietis : et ubi ego sum non potestis venire. Direrunt ergo iudaei ad semetipsos : Quo hic iturus est, quia non inveniemus eum ? Nunquid in dispersionem gentium iturus est et docturus gentes ? Quis est hic sermo quem dixit : Quaeritis me et non invenietis : et ubi ego sum, vos non potestis venire ?*

Multi, de turba quae audierat Iesum in templo, crediderunt eum esse Christum, quoniam talem se esse miraculis confirmaverat plurimis ; homines nimirum simplices et bona fide veritatem et salutem quaerentes, hoc motivo credibilitatis legitimo facile adducuntur ; non ita pharisaei superbi et hypocritae. Hi, timentes ne turba adhaereat Iesu, mittunt satellites qui Christum apprehendant. At *nondum venerat hora eius* (Io 7. 30) ; *adhuc modicum tempus*, sex fere menses, mansurus erat in hoc mundo et tunc demum, post mortem libere acceptatam, ad Patrem rediturus. Tunc, ait ad milites et ad turbam, *quaeritis me et non invenietis*, et in gloriam Patris mei, si in incredulitate perseveratis, venire non poteritis. De hoc verbo, quod non intellexerant, disputantes, putarunt fore ut abiret ad iudaeos inter gentes dispersos et ipsos gentiles doceret. Interea quasi imbelles et impotentes facti sunt satellites, et ad iudaeos libere verba fecit.

Audiam Iesum : equidem non iam quaero eum, sed *inveni quem diligit anima mea* (cant. 3. 4) et ubi ipse est, in gloriam, possum venire, si eum sequar fidelis.

B. *In novissimo autem die magno festivitatis stabat Iesus et clamabat : Si quis sitit, veniat ad me et bibat. Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina de ventre eius fluent aquae vivae. Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum : nondum enim erat Spiritus datus, quia Iesus nondum erat glorificatus.*

Contemplabor divinum Salvatorem, benigna maiestate et auctoritate magna ad confertam turbam verba facientem in die octava festivitatis tabernaculorum. Audiam vocem Dei magnam : *Vox Domini confringentis cedros... Libani, .. vox Domini concutientis desertum.*

(ps. 28. 5, 8), et dicam : *Sonet vox tua in auribus meis ; vox enim tua dulcis* (cant. 2. 14). Se dixit antea *fontem aquae vivae, salientis in vitam aeternam* (Io. 4. 14) ; nunc sitientes invitat ad se. Nonne sitio ? *Sitivit anima mea ad Deum fortem, rivum* (ps. 41. 3). Si Iesum credam Deum, non sitiam, sed hauriam *aquas in gaudio de fontibus Salvatoris* (Is. 12. 4), et de intima anima mea, Spiritus Sancti habitaculo, flumina gratiarum fluent, eritque Spiritus Sanctus, quem effudit Iesus *in cordibus nostris* (rom. 5. 5), fons gratiarum vitae aeternae perpetuo saliens.

Haec effusio Spiritus divini, Spiritus gratiarum, uberior et manifestior fiet in die Pentecostes super apostolos ; fit super nos per sacramenta, praesertim fit super ministros Christi in die ordinationis. Considerabo dignitatem et sanctitatem meam sacerdotalem, et recordabor S. Pauli *admonentis me ut resuscitem*, ut vividior officiam, — indelibilis enim est — *gratiam quae data est mihi per impositionem manuum* (2 Tim. 1. 6). *Oh ! si scires donum Dei et quis est qui tibi dicit* (Io. 4. 10) : *Si quis sitit, veniat ad me.*

C. *Ex illa ergo turba cum audissent hos sermones eius, dicebant : Hic est vere propheta. Alii dicebant : Hic est Christus. Quidam autem dicebant : Numquid a Galilaea venit Christus ? Nonne Scriptura dicit : Quia ex semine David, et de Bethlehem castello, ubi erat David, venit Christus ? Dissensio itaque facta est in turba propter eum.*

Cum de illo themate, quod evolvit latius, sermones Iesu audissent, multi eum prophetam agnoverunt, de quo in Deuteronomio Dominus ad Moysen dixerat : *Prophetam suscitabo eis de medio fratrumsuorum similem tui* (deut. 18. 18) ; alii alio nomine Messiam vel Christum eum dicebant. Dissentiebant autem quidam, quod ut galilaeus habebatur ; et revera in Galilaea vixerat ; eos nimirum latebat nativitas eius bethlehemitica.

Mihi de his omnibus per evangelia edocto facilis est, etiamsi fidei donum non accepissem, fides humana de messianitate Iesu. Gratias ei agam et laudabo et glorificabo eum, et renovabo oblationem meam. « O Iesu amantissime, spes suspirantis animae... Qui te gustant esuriunt ; qui bibunt, adhuc sitiunt. Desiderare nesciunt nisi Iesum quem diligunt ».

1 pr. Ingrediar in synedrium hierosolymitanum ut audiam et abhorream dissentientes de Iesu.

2 pr. Petam gratiam confirmandi fidem in Iesum.

A. *Quidam autem ex eis volebant apprehendere eum ; sed nemo misit super eum manus. Venerunt ergo ministri ad pontifices et pharisaeos. Et dixerunt eis illi : Quare non adduxistis illum ? Responderunt ministri : Nunquam sic locutus est homo sicut hic homo.*

Synedrium convenire solebat quotidie in templo ; constabat autem ex principibus sacerdotum, aliquot scribis seu legisperitis et aliquot populi senioribus. Ibi omnes, invidia et aemulatione obcaecati, miserant satellites qui Iesum apprehenderent ; ab his, re infecta redeuntibus, obiurgantes rationem postularunt. Considerabo malevolos illos homines : *Perversae cogitationes separant a Deo.. quoniam in malevolam animam non introibit sapientia* (sap. 1. 3, 4). *Cum cognovissent esse Deum, non sicut Deum glorificaverunt aut gratias egerunt : sed evanuerunt in cogitationibus suis et obscuratum est insipiens cor eorum* (rom. 1. 21). Responsum a satellitibus accipiunt, quo possent ad Iesum converti : sublimitas enim sermonis Christi, suprahumana eius eloquentia, invicta potestas qua satellites prohibuerat ne manus ipsi iniicerent, erant argumenta missionis divinae perspicua et in animos sinceros revera efficacia. Synedristae autem erant caeci voluntarii.

Hos relinquens et contemnens, mentem reducam ad Iesum meum, et gaudebo dicens : *Nunquam sic locutus est homo sicut hic homo. Vere Filius Dei est, et cum eo confitebor Deo Patri quod divina abscondit a sapientibus et prudentibus et revelat ea parvulis* (Mth. 11. 25). Et confirmabo me in humili fide parvulorum.

B. *Responderunt ergo eis pharisaei : Numquid et vos seducti estis ? Numquid ex principibus aliquis credidit in eum aut ex pharisaeis ? Sed turba haec, quae non novit legem, maledicti sunt.*

Satellites suos, qui animo sincero retulerant de sermone Iesu, obiurgant synedristae, et praeiudicant Christum esse seductorem ; irident, irascuntur, minantur forte etiam ministris suis ; eos confutare conantur, seque ipsos, principes populi, et pharisaeos in exemplum adducunt, quasi legis et scientiae et sapientiae custodes. Dicit autem Isaias ad Babylonem : *Fiduciam habuisti in malitia tua... Sapientia tua et scientia tua.. decepit te* (Is. 47. 10). Spernunt deinde populum, quasi ignarum legis ac maledicunt turbae. Iesus autem qui dixit : *Misereor super turbam* (Mc. 8. 2), eam docuit et ei dixit : *Et me scitis et unde sim scitis* (Io. 7. 28). Synedrium, cuius erat officium

eam hortari et adducere ad Iesum, *in legem iustitiae non pervenit. Quare? quia non ex fide, sed quasi ex operibus superbe egit* (rom. 9. 31).

Positus est Iesus in signum cui contradicetur (Lc. 2. 34). Hodie dum ex simili obcaecatione contradicunt ei prudentes et sapientes. Cum Iesu miserebor super turbam, et cum plebe simplici fidelis ero Iesu meo.

C. Dixit Nicodemus ad eos, ille qui venit ad eum nocte, qui unus erat ex ipsis: Numquid lex nostra indicat hominem, nisi prius audierit ab ipso et cognoverit quid faciat? Responderunt et dixerunt ei: Numquid et tu galilaeus es! Scrutare Scripturas, et vide quia a Galilaea propheta non surgit. Et reversi sunt unusquisque in domum suam.

In illo synedrio hierosolymitano, inter adversarios Iesu considerabo, cum satellitibus sincero animo praeditis, Nicodemum. Ante annos duos et dimidium venerat ad Iesum nocte et dixerat ei: *Rabbi, scimus quia a Deo venisti Magister* (Io. 3. 2), et edoctus de regno coelorum et de regeneratione baptismali a Iesu instituenda, crediderat procul dubio; at, ut erat mente sincerus, ita timidus erat animo; porro erat *ex pharisaeis, princeps iudaeorum* (Io. 3. 1) et membrum synedrii. Hic defensionem suscipit satellitum et ipsius Iesu. Non palam confitetur Messiam, sed legem invocans non patitur Iesum inauditum in synedrio condemnari. Quid responderit obiicientibus Iesum esse galilaeum non apparet: pro galilaeo per contumeliam habitus forsan tacuit; contumelia enim erat probrosa, si iudaeus pro galilaeo haberetur. Quam pervicaces sunt inimici Iesu! sententiam Nicodemi, vere aequam, respuunt: nolunt audire accusatum. In synedrio itaque nihil conclusum est adversus Iesum neque pro eo. Solutum est concilium, redieruntque singuli in domum suam.

Nicodemus mihi sit documento! Melius se elongasset a pharisaeis, memor verbi davidici: *Odire ecclesiam malignantium, cum impiis non salebo* (ps. 25. 5). Equidem consortia talia vitabo, praesertim assidua et quaeram amicos pios: nam *novit Dominus pios de tentatione eripere* (2 Pet. 2. 9), et *zelo zelabor pro Domino* (3 reg. 19. 10).

1 pr. Videbo Iesum in templo docentem, et in medium auditorum adduci mulierem.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi et imitandi sapientiam et clementiam Iesu.

A. Iesus autem perrexit in montem Oliveti : et diluculo iterum venit in templum, et omnis populus venit ad eum, et sedens docebat eos. Adducunt autem scribae et pharisaei mulierem in adulterio deprehensam : et statuerunt eam in medio, et dixerunt ei : Magister, haec mulier modo deprehensa est in adulterio ; in lege autem Moyses mandavit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis ? Hoc autem dicebant tentantes eum, ut possent accusare eum.

Vespere octavae diei festivitatis tabernaculorum, Iesus se contulit ad orandum, sicut consueverat (Lc. 21. 37), in montem Oliveti, leucae quadrante distantem ab Urbe. *Pernoctabat enim libenter in oratione Dei*, (Lc. 6. 12) in illa solitudine, olivis densa, docens nos amare conversationem laudis, obsecrationis et gratiarum actionis (1 Tim. 2.1) cum Deo Patre nostro qui est in coelis.

Postridie festivitatis, rediit Iesus in templum ; et sponte sua occurrit populus omnis et audiebat verba Magistri. Dum populus animo sincero eum auscultat, pharisaeos et scribas aliquot videbo, qui in templum adducunt miseram, ignominia confusam, mulierem adulteram. Non dolent offensam Dei, gaudent se invenisse locum tentandi Magistrum, quo nomine hypocritae eum appellant. Legem Moysis, mortis poenam in adulteros latam invocant, et quoniam Iesum misericordem noverunt, sperant et pessima intentione cupiunt Iesum eam absolvere ; proinde accusabunt eum de legis contemptu, de flagitiorum remissione et de laxitate. Ipsi enim strictam observantiam praedicant.

Irascar in hypocritas illos, vulpes crudeles, et exspectabo quid sentiat et decernat Iesus meus.

B. Iesus autem inclinans se deorsum, digito scribebat in terra. Cum ergo perseverarent interrogantes eum, erexit se et dixit eis : Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat. Et iterum se inclinans, scribebat in terra. Audientes autem unus post unum exiebant, incipientes a senioribus.

Iesus, deludens eorum cupidam expectationem, quasi nolit ad eos attendere, in pulvere delineat digito suo aliquos ductus. Pharisei autem, putantes eum haerere anxium, instant : si credidissent, quod docuerat et signis confirmaverat, eum esse Filium Dei et *scrutari renes et corda* (apoc. 2. 23), sibi cavissent : consci enim erant sibi

eiusdem sceleris adulterii et merebantur eandem poenam lapidationis ; sed *defecerunt scrutantes scrutinio* (ps. 63. 7) et merito audierunt divinae sapientiae responsum. Testes utique fuerant adulterii, eisque proinde competeat ius mittendi primum lapidem in adulteram (deut. 17. 7) ; hoc ius eis non denegat Iesus, neque contra legem quidquam pronuntiat, sed revelat eorum ignominiam et quam indigni sint iudices et vindices sanctae legis : *Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat*. Audiam et gustabo hoc verbum divinum et videbo eos, seniores primum, alios deinde omnes confusione opertos, declinantes a turba.

O Iesu sapientissime ! fac me iudicem integrum et sanctum.

C. Et remansit solus Iesus, et mulier in medio stans. Erigens autem se Iesus, dixit ei : Mulier, ubi sunt qui te accusabant ? Nemo te condemnavit ? Quae dixit : Nemo, Domine. Dixit autem Iesus : Nec ego te condemnabo : vade, et iam amplius noli peccare.

Contemplabor Iesum, Dei aeterni Filium, in humanitate sua : quam humilem ! quam benignum ! Digito suo scribere pergit in terra, ne aspiciens quidem miseros illos peccatores obduratos ; sed postquam exierunt valde verecundi, timore forsan pleni ne in ipsos per testes inquiratur, erigit se et circumspiciens : *Mulier*, ait, *ubi sunt accusatores ? Nemo eorum suo testimonio te condemnavit ?* Et quoniam officium iudicis non tenebatur adimplere, *neque venit ut iudicet mundum* (Io. 3. 17), eam, gratia divina poenitentem et *Dominum* confitentem, privato absolvit : testibus itaque deficientibus non condemnatur mulier per legem : de peccato autem poenitens non condemnatur a Iesu. Admirabile exemplum misericordiae mitissimi cordis Iesu in peccatores poenitentes ! Non increpat, non punit, unum postulat : *Iam amplius noli peccare*. Divinam itaque potestatem exserit : *peccata dimittit* (Lc. 7. 49).

Alicubi, primis aerae christianae saeculis, omitti consuevisse in lectione publica hanc partem Evangelii sentiunt eruditi. At equidem hinc discam sine detrimento reparationis scandali et fugae occasionis gravissimos carnis lapsus dimitti posse, si poenitentes iam amplius *nolint* peccare, quamvis probabile sit fore de facto ut iterum peccent. Peccatores, praesertim si *indigemus poenitentia* (Lc. 15. 7), simus misericordes peccatoribus. « Iesu, spes poenitentibus, quam pius es ! »
« O clemens, o pie, o dulcis Iesu, fili Mariae ! »

1 pr. Videbo Iesum in ea templi parte, ubi erat gazophylacium ; prope ipsum me constituam.

2 pr. Petam gratiam sequendi Iesum, lucem mundi.

A. *Iterum ergo locutus est eis Iesus, dicens : Ego sum lux mundi : qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitae.*

Lucem appellare solebat Iesus lumen intellectus, quo duce voluntas inclinatur ad rationem agendi vivendique rectam, principiis veritatis conformem ; tenebras nuncupabat errorem intellectus, culpabiliter ducentis ad malum morale seu peccatum. Unde dixerat : *Hoc est iudicium mundi seu eius condemnationis ratio, quia lux venit in mundum et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem* (Io. 3. 19) Fuerat quidem Iesus, Dei sapientia, omni tempore *lux vera quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum* (Io. 1. 9) ; nam gratia illuminante et inspirante, ex praevisis suis in humana carne meritis, adfuerat omnibus hominibus, ita ut aeternam salutem recta vita et fide mereri possent (S. Th. 1.2^{ae}, 89, 6 in corp.) ; sed in hunc mundum ipse veniens et docens homines, non iam in secreto cordium sed palam eos illuminat, doctrinam proponens et mores regens. Deus in humana natura cum sit, sese dicit lucem mundi : qui sequitur eum, fide ei adhaerens, audiens doctrinam et sequens praecepta et consilia eius, ille non vivit in peccatis, sed gaudet veritate et principiis veris, ita ut ex meritis vitae rectae consequatur *lumen vitae aeternae*.

Meditabor de tanto beneficio ; et considerando miseram sortem temporalem et aeternam eorum, qui ante Christum et etiam post Christum vivunt in peccato, *obscuratum habentes intellectum* (eph. 4. 18) et non credentes in Christum, gratias agam de lumine fidei. Iam sicut ipse est *lux mundi*, ministri eius, apostoli eorumque successores, illuminare debent homines eadem doctrina ; dixit enim Iesus : *Vos estis lux mundi* (Mth. 5. 14). An cupio sincere luce illa donare miseros infideles et peccatores ? An Christi fideles doceo sicut oportet, ne in tenebris ambulent ? An ipsemet in omni vitae ratione sequor Iesum ?

B. *Dixerunt ergo ei pharisaei : Tu de teipso testimonium perhibes : testimonium tuum non est verum. Respondit Iesus et dixit eis : Etsi ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium meum, quia scio unde veni et quo vado : vos autem nescitis unde venio aut quo vado. Vos secundum carnem iudicatis : ego non iudico quemquam ; et si iudico ego, iudicium meum verum est, quia solus non sum : sed ego, et qui misit me, Pater. Et in lege vestra scriptum est quia duo-*

rum hominum testimonium verum est. Ego sum, qui testimonium perhibeo de meipso; et testimonium perhibet de me, qui misit me, Pater.

Cum Iesus testatus sit se esse lucem mundi, hanc affirmationem reiiciunt pharisaei quasi unico testimonio, et quidem in propria causa allato, nixam; secundum legem enim requiruntur in omni iudicio duo ad minus testimonia concordantia (deut. 17. 6). Acriter et parum comiter istud obliicientibus Iesus respondet patienter et benigne 1º suum testimonium, etiamsi unicum sit, recipi debere, quia ipse Filius est Dei, a quo per incarnationem venit et ad quem per ascensionem vadit: quod mysterium ipsi quidem ignorant ideoque eum condemnant, carnaliter et sensu humano iudicantes de eo, non secundum fidem, quam ei praestare deberent. Iesus 2º respondet suum testimonium non esse unius, neque hominis tantum de se testantis, sed esse duplex, suum sc. qua Filius Dei est, et Patris a quo missus est. De Christo itaque homine, duae personae divinae, Pater et unigenitus eius Filius, testimonium perhibent.

Divina sunt testimonia quibus ducimur ad credendum missioni et auctoritati Iesu. Si assentiamur veritati et non retrahamur mala voluntate, sequemur Iesum et ab ipso illuminati, lumen habebimus quo dirigamur in vitam aeternam.

C. Dicebant ergo ei: Ubi est Pater tuus? Respondit Iesus: Neque me scitis, neque Patrem meum: si me sciretis, forsitan et Patrem meum sciretis. — Haec verba locutus est Iesus in gazophylacio, docens in templo: et nemo apprehendit eum, quia necdum venerat hora eius.

Malitiose volunt inducere Iesum ut iterum affirmet Patrem suum esse Deum, quod clare affirmaverat antea (Io. 5. 17-18); blasphemiae enim eum accusare et interficere quaerunt. Sed quoniam, culpa sua, ignorant vel nolunt scire eum et credere divinitati eius, indirecte tantum respondet Iesus.

Gratias agam ei quod per gratiam fidei, cum agnoscendo, in Patrem et Spiritum Sanctum credere et omnia mysteria fidei confiteri possim.
“ Credo in unum Deum ... ”

1 pr. Ingrediar templum ut audiam Iesum, et reverenter accedam ad eum, adorans Filium Dei.

2 pr. Petam gratiam eum cognoscendi, amandi et humiliter sequendi.

A. *Dixit ergo iterum eis Iesus : Ego vado et quaeritis me, et in peccato vestro moriemini. Quo ego vado, vos non potestis venire. Dicebant ergo iudaei : Numquid interficiet semetipsum, quia dixit : Quo ego vado, vos non potestis venire ? Et dicebat eis : Vos de deorsum estis, ego de supernis sum. Vos de mundo estis, ego non sum de hoc mundo : dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris : si enim non credideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro.*

Dolet Iesus inter iudaeos esse multos sibi incredulos, et cogitans se post aliquot menses iturum esse ad Patrem, hortatur eos, etiam minis adhibitis, ut ipsum sequantur. Sero quaerent Messiam, quem nunc sequi nolunt, et in peccato incredulitatis moriuntur, excludendi ab eo, quia in peccato morientes non possunt ingredi eo quo iturus est. Dum gravissimas minas intentat, ironice quidam interpretantur eum velle seipsum interimendo discedere ex hoc mundo. Odiosam hanc criminationem negligens, benignus Iesus pergit rationem reddens infelicis sortis, quae incredulos manet : Ipse est de coelis, non de mundo, et ad coelos rediturus est ; ipsi vero de mundo sunt, mundo et terrestribus inhaerent, in peccatis et tenebris ambulant, et nisi crediderint ei eumque sequantur ad coelestia, moriuntur in suo incredulitatis peccato.

En sors mundanorum : mundo in quo princeps tenebrarum dominatur servosque peccati efficit homines, adversatur Christus ; cui nisi credant eumque sequantur, coelum patriam amittent : quo Christus rediturus est, non possunt venire. Dolebo cum Iesu malam voluntatem hominum, ex mundi amore negligentium Christum, *lucem mundi* (Io. 8. 12), lumen vitae verae.

B. *Dicebant ergo ei : Tu quis es ? Dixit eis Iesus : Principium qui et loquor vobis. Multa habeo de vobis loqui et iudicare : sed qui me misit, verax est : et ego quae audivi ab eo, haec loquor in mundo.*

In templo pluries docuerat Iesus se non esse de hoc mundo (Io. 8. 28) sed de supernis, *doctrinam* suam esse doctrinam eius qui misit eum, esse ex Deo (Io. 7. 16, 17), Deum esse suum Patrem (Io. 8. 16). Quoniam nunc denuo interrogant quis sit : Is sum, ait, quem a principio (τῶν ἀρχῶν) vobis dico ; neque de se loqui pergens, de ipsis etiam fere silens, licet multa habeat de ipsis dicenda et de mala eorum voluntate, ob quam iudicare et condemnare eos posset, addit :

Etiam si mihi non credatis, *qui me misit verax est*, essentialis veritas, *et ego ea loquor* quae ex coelis attuli in mundum.

“ Credo quidquid dixit Dei Filius : nil hoc veritatis verbo verius ”. Verax est Deus Pater, qui Iesum misit et miraculis commendat. Si Iesus *multa habet* de me *iudicare* et condemnare, saltem fidelem et Deo veraci credentem me inveniat, ut de me possit dicere Ecclesia : “ Licet peccaverit, tamen.... credidit et zelum Dei .. habuit et Deum... adoravit ” (commend. animae).

C. *Et non cognoverunt quia Patrem eius dicebat Deum. Dixit ergo eis Iesus : Cum exaltaveritis Filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, et a meipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater, haec loquor. Et qui me misit, mecum est, et non reliquit me solum : quia ego, quae placita sunt ei, facio semper. — Haec illo loquente, multi crediderunt in eum.*

Si illi qui haec audiverunt alii erant ab iis qui praecedentem sermonem audiverant, potuerunt ignorare vel non intelligere quod de Patre suo ad eos loquebatur. Sed iam praedicit se fore in crucem a iudeis erigendum : tunc tandem cognoscent quia ipse est ille quem exspectabant Salvator, et quia non ut homo loquitur, sed loquitur divina : Pater cum ipso et in ipso est ut Deo ; et ut Deus unus, Filius et Pater idem intellectu et voluntate operantur. Haec cum pluribus evolveret, multi crediderunt in eum.

Altissima haec mysteria de unitate Dei, de secunda persona Sanctissimae Trinitatis, Deo et homine, de unitate intellectus et voluntatis in tribus personis, de perfecta conformitate intellectus humani et humanae voluntatis in Christo cum divinis eius attributis recolam ; sed mox ad meipsum haec referens, quatenus in me cadunt, audiam et gustabo hoc sanctitatis et iustitiae principium : *Quae placita sunt ei, facio semper*. Sicut docet me Iesus, sicut placitum est Deo Patri et Iesu, ita faciendum. Haec est via lucis, via veritatis, via coeli. Si ita agam, Deus *mecum est et non relinquit me solum*. Haec sit igitur norma vitae meae : considerare et adimplere voluntatem, beneplacitum Dei, quae perfectissime et *semper* adimplentur in exemplari meo, Christo (praef. libri). Hic est finis meditationis quotidianae et examinis conscientiae : quomodo sanctificari potero, si haec exercitia negligam ?

1 pr. Iesum adorabo Filium Dei et adorans audiam sermonem eius.

2 pr. Petam gratiam ut, fidelis manens in sermone eius, inveniam veritatem et libertatem.

A. *Dicebat ergo Iesus ad eos qui crediderunt in eum iudaeos : Si vos manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis, et cognoscetis veritatem, et veritas liberabit vos. Responderunt ei : Semen Abrahae sumus, et nemini servivimus unquam ; quomodo tu dicis : Liberi eritis ? Respondit eis Iesus : Amen, amen dico vobis, quia omnis qui facit peccatum servus est peccati. Servus autem non manet in domo in aeternum : Filius autem manet in aeternum. Si ergo vos Filius liberaverit, vere liberi eritis. Scio quia filii Abrahae estis : sed quae-ritis me interficere quia sermo meus non capit in vobis.*

Credientibus et permanentibus in doctrina sua, sc. veris discipulis suis, promittit Iesus primum quidem veritatem, neque eam tantum naturalem, qualem ratio humana consequi potest, sed supernaturalem etiam, revelatione sua de coelis communicatam, deinde libertatem seu immunitatem a servitute ; apparuit enim *Filius Dei ut dissolvat opera diaboli* (1 Io. 3. 8), quae sunt mendacium sive error culpabilis et captivitas peccati. *Veritas liberabit vos* : haec audientes quidam, ex iis qui non crediderunt, pharisaei obiciunt se esse liberos, utpote filios Abrahae ; cogitant de Isaac, vero filio Abrahae ex Sara libera, et de Ismaele, filio Abrahae ex Agar ancilla (gal. 4. 22-31) : filius ancillae eiectus fuerat de domo Abrahae neque fuit liber vel haeres, solus filius liberae haeres fuit ; iudaei autem ex Isaac orti, se liberos, nemini servos, veros filios Abrahae recte dicunt. Hoc concedit Iesus ; sed novit eos esse quidem filios Abrahae et liberos secundum carnem, veruntamen filios diaboli et servos peccati secundum spiritum ; hanc servitutem se intellexisse ostendit ; servus autem peccati excluditur a regno coelorum ; soli filii Dei, veri credentes et filii patris credentium, qui sunt liberi a peccato, in regno coelorum manebunt.

Attente considerabo hanc doctrinam Iesu mei. Per fidem et baptismum factus sum revelationis particeps, liber a diaboli servitute et filius adoptivus Dei : *quod si filius, et haeres, haeres quidem Dei, cohaeres autem Christi* (rom. 8. 17), qui est aeternus Filius Dei et homo factus *nos liberavit* (gal. 4. 31). Veruntamen vae mihi si per peccatum servus fiam ! *servus enim non manet in domo Patris in aeternum.*

B. *Ego quod vidi apud Patrem meum loquor : et vos quae vidistis apud patrem vestrum facitis. Responderunt et dixerunt ei : Pater noster Abraham est. Dicit eis Iesus : Si filii Abrahae estis, opera*

Abrahae facite. Nunc autem quaeritis me interficere, hominem, qui veritatem vobis locutus sum, quam audivi a Deo : hoc Abraham non fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei : Nos ex fornicatione non sumus : unum patrem habemus Deum.

Increduli pharisaei obstinate reiiciebant sermonem Iesu, sibi non placentem, quamvis doctrinam non suam vel mere humanam sed Patris sui et divinam proponeret, et ipsum Iesum quaerebant opprimere et interficere. Quo consilio ostendebant se filios diaboli, ab eo inspiratos ad perdendum, si fieri posset, Salvatorem mundi. Audientes autem sibi patrem assignari diabolum, iterato vindicant sibi patrem Abraham ; at ex operibus eorum, ex consilio homicidii, Iesus ostendit eos non opera Abrahae, sed diaboli opera facere. Ipsi vero, quasi de idololatria accusati, quam Scriptura (Ier. 3. 1-14 ; Ez. 16. 15) saepe fornicationem dicit, se non diabolum, sed unum Deum colere contendunt.

Mendaces sunt illi pharisaei ; non colunt Deum *in spiritu et veritate* (Io. 4. 23), sed dicentes se filios Dei, opera faciunt diaboli, peccato servientes, mala consilia cogitantes : veri *filiï Belial, nescientes Deum* (1 reg. 2. 12). Reflectam ad me : an sincere et totus sum Dei, patris mei ? cum *adorans, et illi soli serviens* ? (Mth. 4. 10).

C. *Dixit ergo eis Iesus : Si Deus pater vester esset, diligeretis utique me. Ego enim ex Deo processi, et veni : neque enim a meipso veni, sed ille me misit. Quare loquelam meam non cognoscitis ? Quia non potestis audire sermonem meum. Vos ex patre diabolo estis, et desideria patris vestri vultis facere ; ille homicida erat ab initio et in veritate non stetit, quia non est veritas in eo : cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est et pater eius. Ego autem si veritatem dico, non creditis mihi.*

Manifestis verbis suam divinitatem divinamque processionem vel originem affirmat Iesus : qui Deum diligit, necessario Filium eius diligit ; qui Filium reiecit, Deum reiecit et diaboli est. Iesum autem reiciunt increduli quia ob mores corruptos, superbiam et culpabilem de Iesu opinionem, accipere doctrinam eius non possunt, et haec impossibilitas est moralis et culpabilis, consequens ad malam voluntatem. Desideria diaboli, capitalis inimici Dei, perficiunt : patrem mendacii, qui primos parentes nostros decepit et in veritate consistere nequit, sequuntur, errorem sectantes et ruinam suam aeternam parantes.

Equidem renovabo hic oblationem meam : adorabo Iesum, verum aeternumque Dei Filium, eique amorem meum dicabo : sermonem eius audiam : sic enim *dilexit Deus mundum ut Filium suum unigenitum daret* (Io. 3. 16), *plenum gratiae et veritatis* (Io. 1. 14).

1 pr. Ingrediar in templum, ubi videbo iudaeos et in medio eorum Iesum.

2 pr. Adorans eum, petam gratiam eum cognoscendi, amandi et imitandi.

A. *Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi? Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Responderunt ergo iudaei, et dixerunt ei: Nonne bene dicimus nos quia samaritanus es tu, et daemonium habes? Respondit Iesus: Ego daemonium non habeo; sed honorifico Patrem meum, et vos inhonorastis me. Ego autem non quaero gloriam meam: est qui quaerat, et iudicet.*

Iesus, ut veritatem doctrinae suae confirmet, provocat adversarios suos ad opera sua et vitam suam; cum nemo possit eum arguere de peccato, patet eum non facere opera diaboli, sed ex Deo esse. Ipsi autem, cum e contra patrem habeant diabolum eiusque opera faciant, nolunt audire veritatem, verba Dei. Incredulitas eorum oritur ex caecitate voluntaria, cuius origo est obstinatio in peccatis; sed eo magis inexcusabiles sunt quod sanctitatis Iesu exemplum et testimonium habent.

Cogitabo hic de sanctitate ministrorum Christi, quantum conferat aedificationi corporis Christi mystici. Licet enim ab hac sanctitate, imo a fide quae est radix iustitiae, non pendeat valor ministerii sacri et sacramentorum, multum tamen exinde pendet sanctitas gregis et conversio eorum, qui non ex mala fide vel quaesita peccati servitute sed ex ignorantia aversantur a vita bona et christiana.

Audiendo deinde pessimos pharisaeos qui Iesum inhonorant et daemoniacum esse calumniantur, consolabor meipsum si eius gratia contumeliam patiar; est qui quaerat gloriam nostram et condemnaturus sit calumniatores, Deus scilicet Pater, si nos ad exemplum Iesu non quaeramus gloriam nostram. Considerabo quare Iesus ad hoc convicium, quod samaritanus sit vel galilaeus, respondere dedignetur: apud eum *non est distinctio iudaei et graeci* (rom. 10. 12); quod autem daemonium habeat, hanc contumeliam, maxime sibi gravem, refellit ex eo quod Deum Patrem suum honorificat. Quam patiens et longanimis est meus Iesus! Quid ego?

B. *Amen, amen dico vobis, si quis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in aeternum. Dixerunt ergo iudaei: Nunc cognovimus quia daemonium habes. Abraham mortuus est et prophetae, et tu dicis: Si quis sermonem meum servaverit, non gustabit mortem in aeternum. Numquid tu maior es patre nostro Abraham, qui mor-*

tuus est? et prophetae mortui sunt. Quem teipsum facis? Respondit Iesus: Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est: est Pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis quia Deus vester est. Et non cognovistis eum; ego autem novi eum: et si dixero quia non scio eum, ero similis vobis, mendax. Sed scio eum et sermonem eius serro.

Iesus, se vertens in suo sermone ad credentes, postquam veris suis discipulis promisit veritatem et libertatem in hac vita (8. 32), eis iam promittit vitam aeternam. At rursus interrumpiunt increduli, fingentes eum intelligere vitam corporalem et terrenam, quam neque Abraham, credentium pater, habere potuit perpetuam. Mirabor longanimitatem et mansuetum Salvatorem; qui olim non passus est ignem descendere de caelo ad consumendos samaritanos qui eum repellebant (Lc 9. 54), docet nos cuius spiritus sit, et infidis illis hypocritis, rogantibus utrum sese anteponat Abrahae et prophetis, primum indirecte respondet sese nullam laudem vel gloriam quaerere nisi a Patre suo, quem cognovit, nimirum cuius sermonem et mandata servat: *in hoc enim scimus quoniam cognovimus Deum, si mandata eius observemus* (1 Io. 2. 3). Inde glorificatio Iesu; inde et nostra.

C. Abraham pater vester exsultavit ut videret diem meum: vidit et quiescit est. Dixerunt ergo iudaei ad eum: Quinquaginta annos nondum habes, et Abraham vidisti? Dixit eis Iesus: Amen, amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum. Tulerunt ergo lapides, ut iacerent in eum; Iesus autem abscondit se et exivit de templo.

Iam directe respondens ad interrogationem iracundorum iudaeorum, Iesus diserte docet se, aetate secundum humanam naturam inferiorem, esse tamen Abrahamo anteriorem: *erat apud Deum* (Io. 1. 1) *antequam Abraham fieret*. Addit Abrahamum in spiritu vidisse verbum Dei et credidisse et exsultasse, quia ex semine suo nasciturus esset secundum carnem Filius Patris aeterni. Eximiam divinitatis affirmationem omnino intelligunt iudaei; at in incredulitate sese firmantes, quasi blasphematorem volunt lapidare Iesum. Iesus, benigna misericordia usus, se abscondit et eorum consilia evertit occulta potentia.

Et ego adorabo eum et, supplex ad eius pedes, petam fidem vivam in Filium Dei aeternum, « Deum de Deo, Deum verum de Deo vero, genitum, consubstantialem Patri, qui... incarnatus est. » Et petam ut me spiritu suo mansuetudinis imbueret et ad suum cor conformare dignetur.

1 pr. Egrediens de templo cum Iesu, videbo mendicum caecum et appropinquabo.

2 pr. Petam gratiam fidei in divina potentia et lumen intellectus.

A. *Et praeteriens Iesus vidit hominem caecum a nativitate. Et interrogaverunt eum discipuli eius: Rabbi, quis peccavit, hic aut parentes eius, ut caecus nasceretur? Respondit Iesus: Neque hic peccavit, neque parentes eius; sed ut manifestentur opera Dei in illo. Me oportet operari opera eius, qui misit me, donec dies est: venit nox, quando nemo potest operari. Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi.*

Ex templo, ubi divinitatem suam clare affirmavit, egredientem Iesum sequens, videbo secus viam et considerabo infelicem mendicum, qui caecus natus est. Et sponte misertus eius infortunii, interrogabo Iesum. Scio enim omnia mala huius vitae, in qua » exules filii Evae » sumus, orta esse ex peccato, maximo malo; sed primo peccato primorum parentum addita peccata actualia induxerunt congeriem calamitatum; unde, edoctus orare: *Ne reminiscaris delicta mea vel parentum meorum* (Tob. 3. 3), suspicor illam mendici caecitatem esse poenam proprii alicuius peccati. Iesus autem docet me providentiam Patris sui non in poenam, sed consilio divino in suam gloriam disposuisse sortem huius miseri: operabitur enim sanationem eius stupendo miraculo. Itaque, praeludens illuminationi oculorum, denuo se dicit *lux mundi* (Io. 8. 12); spiritualem enim lucem tribuit mundo, et donec vita eius terrestris finem accipiat, sermone suo illuminat iudeos, illuminabitque iam mentem et etiam oculos huius caeci, ut *credat in Filium Dei* (9. 37).

Erga mendicum exhibet Iesus potentiam et misericordiam suam, vere *pater pauperum* (Iob. 29. 16). *Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide et haeredes regni* (Iac. 2. 5)? An satis *misereor super turbam*? (Mc. 8. 2).

B. *Haec cum dixisset, exspuit in terram, et fecit lutum ex sputo, et linxit lutum super oculos eius, et dixit ei: Vade, lava in natatoria Siloë (quod interpretatur Missus). Abiit ergo, et lavit, et venit videns. Itaque vicini, et qui viderant eum prius, quia mendicus erat, dicebant: Nonne hic est, qui sedebat et mendicabat? Alii dicebant: Quia hic est. Alii autem: Nequaquam, sed similis est ei. Ille vero dicebat: Quia ego sum. Dicebant ergo ei: Quomodo aperti sunt tibi oculi? Respondit: Ille homo, qui dicitur Iesus, lutum fecit, et unxit oculos meos, et dixit mihi: Vade ad natatoria Siloë, et lava. Et abii, et lavi, et video. Et dixerunt ei: Ubi est ille? Ait: Nescio.*

Contemplabor et audiam quae S. Ioannes describit tam vivide et quasi sub oculos et in auribus ponit. 1° Videbo Iesum meum et miram in tota humanitate eius et in sputo divini oris eius virtutem venerabor. Et reflectam ad divinam sacratissimi corporis eius virtutem in Sacramento. 2° Videbo mendicum, et laudabo simplicitatem qua tam mirum et humanae rationi absurdum sanandi modum excipit et ad fontem Siloë tendit, abluens sputum : quanto gaudio redit ad templum ! Sed evanuit Iesus. 3° Audiam testes rei, dubitantes, sed tamen agnoscentes caecum sanatum. Et adorabo tam potentem ducem meum : *lux est mundi, mea lux. Accedite ad eum et illuminamini* (ps. 33. 6).

C. *Adducunt eum ad pharisaeos, qui caecus fuerat. Erat autem sabbatum quando latum fecit Iesus et aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabant eum pharisaei quomodo vidisset. Ille autem dixit eis : Lutum mihi posuit super oculos, et lavi, et video. Dixerunt ergo ex pharisaeis quidam : Non est hic homo a Deo qui sabbatum non custodit. Alii autem dicebant : Quomodo potest homo peccator haec signa facere ? Et schisma erat inter eos. Dicunt ergo caeco iterum : Tu quid dicis de illo qui aperuit oculos tuos ? Ille autem dixit : Quia propheta est. Non crediderunt ergo iudaei de illo quia caecus fuisset et cecisset, donec cecaverunt parentes eius qui viderat ; et interrogaverunt eos, dicentes : Hic est filius vester quem ros dicitis quia caecus natus est ? Quomodo ergo nunc videt ? Responderunt eis parentes eius, et dixerunt : Scimus quia hic est filius noster et quia caecus natus est : quomodo autem nunc videat, nescimus ; aut quis aperuit oculos eius, nos nescimus ; ipsum interroga : aetatem habet, ipse de se loquatur.*

Alterum iam hoc miraculum (med. 65) fecerat Iesus in sabbato : quare scandalizantur pharisaei et concludunt eum non esse a Deo, et consequenter negant miraculum. Sed, inquisitione facta, mani feste eis constat mendicum fuisse a nativitate caecum et nunc videre : ergo necesse est ut agnoscant opus Dei esse : nam evidenter superat omnes naturae hominumque vires. At solus mendicus agnoscit Iesum *prophetam* esse et *hominem a Deo*.

Gratulabor ipsi, quia *erat ille simplex et rectus ac timens Deum* (Iob. 1. 1) et confirmabo me in simplicitate fidei.

1. pr. Videbo et audiam mendicum, recepto visu, coram pharisaeis confitentem Iesum.

2 pr. Petam gratiam confitendi et praedicandi generose Salvatorem mundi.

A. *Haec dixerunt parentes, quoniam timebant iudaeos : iam enim conspiraverant iudaei ut, si quis eum confiteretur esse Christum, extra synagogam fieret. Propterea parentes eius dixerunt : Quia aetatem habet ; ipsum interrogate. Vocaverunt ergo rursus hominem qui fuerat caecus et dixerunt ei : Da gloriam Deo ; nos scimus quia hic homo peccator est. Dixit ergo eis ille : Si peccator est, nescio : unum scio, quia caecus cum essem, modo video. Dixerunt ergo illi : Quid fecit tibi ? quomodo aperuit tibi oculos ? Respondit eis : Dixi vobis iam et audistis : quid iterum vultis audire ? Numquid et vos vultis discipuli eius fieri ? Maledixerunt ergo ei et dixerunt : Tu discipulus illius sis ; nos autem Moysi discipuli sumus. Nos scimus quia Moysi locutus est Deus : hunc autem nescimus unde sit. Respondit ille homo et dixit eis : In hoc enim mirabile est, quia vos nescitis unde sit, et aperuit meos oculos. Scimus autem quia peccatores Deus non audit, sed si quis Dei cultor est et voluntatem eius facit, hunc exaudit. A saeculo non est auditum quia quis aperuit oculos caeci nati. Nisi esset hic a Deo, non poterat facere quidquam. Responderunt et dixerunt ei : In peccatis natus es totus et tu doces nos ! Et eiecerunt eum foras.*

Timidi apparent parentes, generosior est filius in periculo, quod omnibus Christum confitentibus imminet, excommunicationis a synagoga et persecutionis pharisaeorum. Hi quidem se dicunt iudaeos esse et non sunt, sed sunt synagoga satanae (apoc. 2. 9) ; fingunt se quaerere gloriam Dei, et Moysen opponunt Christo, quem tamen sciunt unde sit, a Deo scilicet ; Deus enim peccatorem, se pro legato Dei et propheta habentem, audire et veris miraculis commendare nequit. Miraculum vero, a saeculo inauditum, sanationis caeci nati negare ipsi nequeunt. Unde pessimo animo maledicunt mendico et eiiciunt eum e synagoga. Iam evenit quod postea praedicet suis Iesus : *Absque synagogis facient vos* (Io. 16. 2).

Reminiscamini quia ego dixi vobis (Io. 16. 3), addidit tunc Iesus. Ne miremur itaque si mundus odit discipulos Christi, sed fidem firmemus et generose profiteamur oportet cum illo mendico, irridentes mundo et recedentes a tabernaculis hominum impiorum (num. 16. 26). Non est conventio Christi ad Belial (2 cor. 6. 15).

B. *Audit Iesus quia eiecerunt eum foras ; et cum invenisset*

eum, dixit ei : Tu credis in Filium Dei ? Respondit ille et dixit : Quis est, Domine, ut credam in eum ? Et dixit ei Iesus : Et vidisti eum, et qui loquitur tecum, ipse est. At ille ait : Credo, Domine. Et procidens adoravit eum.

Compatiens videbo mendicum, religiosum quippe et tamen iniuste privatum iure colendi Deum publice : at mox considerabo benignum Iesum, qui quaerit ovem suam et solatium ei afferre dignatur. Gaudio exultans mendicus iam videt oculis suis benefactorem, et asserenti se esse Filium Dei, statim *procidens* cultum divinum praebeat : iam mente illuminatur plene.

Ita subvenit Deus revelatione et gratia interna illuminationis et inspirationis *his qui recto sunt corde* (ps. 72. 1.) ; ita et me solabitur et reficiet Dominus, si ab hominibus despectus et derelictus eum confitear et amem et quaeram, et procidens ad pedes altaris adorem. An ibi vere possum dicere : *Inveni quem diligit anima mea ; tenui eum, nec dimittam ?* (cant. 3. 4). *Quid mihi est in coelo et praeter te quid volui super terram ?... Deus cordis mei et pars mea Deus in aeternum. Ecce qui elongant a te peribant... Mihi autem adhaerere Deo bonum est* (ps. 72. 25).

C. *Et dixit Iesus : In iudicium ego in hunc mundum veni, ut qui vident, non vident, et qui vident, caeci fiant. Et audierunt quidam ex pharisaeis, qui cum ipso erant, et dixerunt ei : Numquid et nos caeci sumus ? Dixit eis Iesus : Si caeci essetis, non haberetis peccatum ; nunc vero dicitis : Quia videmus. Peccatum vestrum manet.*

Mendico Iesum adoranti adstabant pharisaei quidam, quos humilis hominis exemplum parum movit. Iesus autem ostendens caecum sanatum et, pro more suo ac genio gentis, transitum faciens a sensu physico ad sensum morale, dicit se venisse ad discernendos homines in duas classes : in altera sunt ii qui, cum sine culpa caeci sint mente et ignorantes, lumen fidei recipient ; in altera ii qui, cum videant et intelligant veritatem, culpabiliter obcaecantur. Eum sensu morali loqui intelligunt pharisaei ; unde superbia elati interrogant utrum caeci sint et ipsi. Respondet Iesus : Si invincibili et inculpabili ignorantia caeci essetis, non haberetis peccatum ; sed cum superbe dicatis vos videre et ideo illuminari recusetis, peccatum incredulitatis habetis, et repudiato Messia manetis in caecitate obdurati.

Haec hodie dum sors multorum, qui *oculos habent ad videndum et non vident* (Ez. 12. 2), qui *videntes non vident, et audientes non audiunt* (Mth. 13. 13). *Initium infidelitatis est superbia* (eccli. 10. 15).

1 pr. Videbo et adorabo Iesum et desiderabo capere eius documenta salutis.

2 pr. Petam gratiam amandi animas ab eo salvatas totumque ovile Christi.

A. *Amen, amen dico vobis, qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est et latro; qui autem intrat per ostium, pastor est ovium. Huic ostiarius aperit, et oves vocem eius audiunt, et proprias oves vocat nominatim, et educit eas. Et cum proprias oves emiseric, ante eas vadit, et oves illum sequuntur, quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo, quia non noverunt vocem alienorum.*

Audiam Iesum, indolem et notas veri pastoris gregis dominici describentem; imaginem adhibet pastoris ovium, in Scripturis usitatam. Moris erat in Palaestina ut, a verno tempore usque ad hiemem, in pascuis remanerent oves, nisi quod nocte includerentur septis, ostio munitis, sub coelo aperto; septis, plures diversos greges capientibus, invigilabat ostiarius. Inde pastores singuli mane reducebant singulos greges ad pascua propria. Si fures oves rapere vellent, septum conscendere debebant, et vi abducere oves; hae enim sponte non sequuntur nisi suum pastorem.

Facile videntur auditores potuisse intelligere sermonem Iesu esse figuratum, eoque tendere ut falsos doctores a veris discernere et duces religiosos populi authenticos legitimosve ab iis, qui violenter sibi subdebant et seducebant iudaeos. Simul veros filios Abrahae significabat Iesus, qui sponte sua ipsum sequebantur, vocemque eius libenter audiebant.

Audiam equidem et gustabo parabolam Iesu: quam verum est bonos et simplices fideles, per gratiam fidei, facile discernere raptores a veris suis pastoribus et libenter sequi legitimos pastores! Sensus fidelium bonus eos avertit a falsis doctoribus. Sicut agni, ita et oves pastorem audiunt, sacerdos episcopum, omnes Iesum eiusque vicarium supremum.

B. *Hoc proverbium dixit eis Iesus; illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis. Dixit ergo eis iterum Iesus: Amen, amen dico vobis, quia ego sum ostium ovium. Omnes quotquot venerunt, fures sunt et latrones, et non audierunt eos oves. Ego sum ostium. Per me si quis introierit, salvabitur; et ingredietur, et egredietur, et pascua inveniet.*

Nescientibus quid intenderet, Iesus enucleatius exponit sensum parabolae quoad ostiarium vel ostium. Ipsemet se dicit ostium per

quod intrant oves ; quotquot duces gregis israëlitici eum non agnoverunt — et multi erant, plerique imo, sacerdotes et legisperiti et principes synagogarum, — fures dicit et latrones ; sed non hos secuta est plebs, imo Iesum secutae sunt turbae innumerac, et licet altissima mysteria proposuerit, non rennerunt credere, audierunt eum eique adhaerere cupiebant ut Messiae. *Ego sum ostium* : hoc maximi momenti assertum iterat solempni voce, quantumvis sit humilis ac modestus, et promittit tam pastoribus quam ovibus, qui per ipsum intrabunt in ovile et exhibunt ad pascua, salutis et vitae spiritualis alimenta.

Itaque Iesus ductores populi israëlitici et ipsum populum hortatur ut ipsum agnoscant. Post tot tamque insignia miracula, opera Dei, quibus manifestum est eum *a Deo esse* (Io. 9. 33), dubitare nequeunt, si vere cogitare et sincere agere velint.

Applicabo mihi speciatim illa verba Iesus : *Per me si quis introierit, salvabitur : et ingredietur et egredietur*, et tam extra quam intra ovile, in pascuis videlicet, nocte ac die, tutus erit.

C. Fur non venit nisi ut furetur et mactet et perdat. Ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant.

Iesus confirmat suam de vero pastore doctrinam, per contrarii oppositionem seu per intentionem pravam eorum qui non bonum gregis quaerunt neque ut eum pascant, sed eum mactando seipsos pascere cupiunt.

Ipse autem in mundum venit ut vitam tribuat et conservet, eamque abundantiozem. Vita enim gratiae, quae ex praevisis Iesu meritis dabitur olim credentibus in futurum Messiam, abundantius singulis post Christum tribuenda erat, et non tantum paucis illis filiis Abrahae, qui promissi post originale peccatum Redemptoris fidem servabant, sed etiam omnibus gentibus ; sicut promiserat Deus ipsi Abrahae : *Benedicentur in semine tuo omnes gentes terrae* (gen. 22. 18 ; 26. 4).

Gratias agam Iesu, eumque *Salvatorem mundi* (Io. 4. 42) laudabo. Per eum, per fidem in divinam eius potestatem, introivi in eius ovile, et partem dilectissimi eius gregis mihi ab eo commissam habeo. Equidem non ascenderam alia via quam per ostium ovilis ; nam furari et mactare et perdere oves Christi non intendebar. Considerabo tamen utrum perseverem in salutari illa intentione vocationis meae. An studium meum in hoc positum est ut oves meae, Christi oves, vitam abundanter habeant ? Absit, absit a me ut quid aliud cogitem, praesertim ut perdam et mactem !

1 pr. Videbo Iesum, quasi pastorem inter oves suas, et adorabo eum, pastorem meum bonum.

2 pr. Petam gratiam amandi ovile Christi, eumque pastorem unum sequendi.

A. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis. Mercenarius autem, et qui non est pastor, cuius non sunt oves propriae, videt lupum venientem, et dimittit oves et fugit; et lupus rapit et dispergit oves. Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est et non pertinet ad eum de ovibus.

Iesus qui se dixerat ostium ovilis, quatenus nullus est legitimus pastor nisi per eius merita et auctoritatem, nunc sese dicit pastorem. Sub hoc nomine venit apud prophetas Messias: *Sicut pastor, gregem suum pascet, in brachio suo congregabit agnos et in sinu suo levabit, foetas ipse portabit* (Is. 40. 11). *Visitabo oves meas, et liberabo eas de omnibus locis, in quibus dispersae fuerant in die nubis et caliginis. In pascuis uberrimis pascam eas* (Ez. 34. 12, 14). *Haec dicit Dominus: ... Suscitabo super eas pastorem unum* (ib. 23). *Framea suscitare super pastorem meum* (Zach. 13. 7). Se verum et a Deo constitutum pastorem esse probat Iesus ex amore suo erga oves; explicite enim praedicet se animam positurum pro ovibus suis: signum autem boni pastoris est ut pro ovibus servandis vitae periculum adeat. E contra mercenarius, lupi timore, relinquit oves fugiens.

Particeps factus curae gregis Christi, considerabo utrum sinam lupos gregem meum invadere, rapere et dispergere oves. Si fideles me audiant clamantem: Lupus advenit, lupus adest, si me videant vitae periculum adire ut eos a malo, ab errore, a schismate tutos servem, agnoscent verum pastorem; sed si dormiam vel agam quasi non pertineat ad me de ovibus, seducentur, peribunt et *ascendet clamor eorum ad Deum* (ex. 2. 23). *Vae pastoribus qui disperdunt et dilacerant gregem pascuae meae, dicit Dominus* (Ier. 23. 1).

B. Ego sum pastor bonus, et cognosco meas, et cognoscunt me meae, sicut novit me Pater et ego agnosco Patrem; et animam pono pro ovibus meis. Et alias oves habes, quae non sunt ex hoc ovili: et illas oportet me adducere, et vocem meam audient, et fiet unum ovile et unus pastor. — Propterea me diligit Pater, quia ego pono animam meam, ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me; sed ego pono eam a meipso, et potestatem habeo ponendi eam, et potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi a Patre meo.

Postquam imaginem boni pastoris proposuit, Iesus sibi applicat hanc descriptionem.

1° Sicut pastor cognoscit oves et oves cognoscunt pastorem, ita Iesus cognoscit nos et nos cognoscimus eum. Viget itaque mutua cognitio et mutuus amor; unionem illam inter se et ovem suam comparatione sublimi illustrat, eam similem dicens mutuae cognitioni, quae viget ab aeterno inter Deum ingentum et Filium unigenitum. Magna in hoc Christi effato latet materia meditando; eandem comparationem adhibuit Iesus antea, loquens de pane vitae quo unitur cum anima fideli (Io. 6. 58). Utinam mediter de Iesu meo, ut eum cognoscam, amem et sequar, unitus cum eo! ex cognitione Iesu crescat amor noster, et ex amore crescat desiderium eum cognoscendi.

2° Amoris sui pignus dabit, vitam suam, pro ovibus suis; et ex amore quidem Patris sui, quia *sic Deus dilexit mundum* (Io. 3. 16), ponet animam suam; et Pater eum propterea diligit, quia se obtulit victimam. Libere, quia ita placebat Patri, se obtulit, et consequenter mandatum Patri beneplacitum, salvandi mundum per mortem suam, accepit; sed a morte resurget.

3° Non solum oves domus Israël sed omnes homines salvos facere vult, et ita ad unum ovile omnes vocare, cuius ipse unicus pastor erit.

Audiens haec, amorem amorì rependere studebo et magna, vere apostolica, pro Iesu eiusque ovili, opera exsequi desiderabo. Quid nunc hac in re valeam, practice attendam. Non est apostolorum de sola gregis parte sua, de sola parocchia sollicitudinem habere. Sumus de Ecclesia catholica.

C. Dissensio iterum facta est inter iudaeos propter sermones hos. Dicebant autem multi ex ipsis: Daemonium habet et insanit: quid eum auditis? Alii dicebant: Haec verba non sunt daemonium habentis: numquid daemonium potest caecorum oculos aperire?

Plenum in vitam suam et mortem dominium sibi vindicavit Iesus: insanientis sane assertio, nisi se a Deo missum Filiumque Dei esse ostendisset. Sed insaniant iudaei, caeci voluntarii, nolentes eum iam audire, qui potuit caeci nati oculos aperire.

Ego cum audiam, et indignabor quod daemonii servum et filium habeant eum, qui nos a daemoniorum servitute liberat. Propius accedam ad eum et audiam sermonem eius. « Bone pastor, panis vere, tu nos pasce, nos tuere; tu nos bona fac videre in terra viventium ».

1 pr. Videbo et contemplabor Iesum, dum orat Patrem suum, et accedens propius

2 p. Petam : *Domine. doce nos orare.*

A. *Et factum est, cum esset in quodam loco orans, ut cessavit, dixit unus ex discipulis eius ad eum : Domine, doce nos orare, sicut docuit et Ioannes discipulos suos. Et ait illis : Cum oratis, dicite : Pater, sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum tuum. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra, siquidem et ipsi dimittimus omni debenti nobis. Et ne nos inducas in tentationem.*

Saepe procul dubio orationem commendavit Iesus ; in sermone de monte formam orandi (Mth. 6. 9) perfectissimam docuerat ; nunc post miracula et praedicationem, occasione festivitatis tabernaculorum, Hierosolymis facta, redux in solitarium locum exemplo suo commendat tam efficaciter orationem, ut discipulus quidam, miratus eius pietatem, eamque imitandi cupidus, ab oratione recedentem roget : *Domine, doce nos orare.* Videtur hic fuisse ex discipulis Ioannis, et nuperrime ad Iesum venisse, qui, crebrius sane quam Ioannes, orare docuerat.

Exemplo suo, si libenter in templo oret et modeste, pie ibi degat, poterit sacerdos, *homo Dei* (2 Tim. 3. 17), fidelibus suadere pietatem. Quis autem ex electis Iesu discipulis poterit meditatione sequi Magistrum, quin frequenti et diuturna ac nocturna eius oratione ipse moveatur ad cultum Dei assiduum ? Et ego quidem, contemplando Iesum orantem, cupiam doceri modum orandi et petam : *Domine, doce me orare*, sicut docuisti apostolos tuos orationem dominicam. Nam brevior formam orationis dominicae tradit S. Lucas, qua continentur tamen praecipua longioris illius (med. 77) : Patrem, ceu filii adoptivi, oramus pro ipsius gloria et regni dilatatione, pro nostro cibo temporali, et gratiae sanctificantis conservatione : tria haec sunt ad quae reduci potest oratio obsecrationis.

B. *Et ait ad illos : Quis vestrum habebit amicum, et ibit ad illum media nocte, et dicet illi : Amice, commoda mihi tres panes, quoniam amicus meus venit de via ad me, et non habeo quod ponam ante illum ; et ille, deintus respondens, dicat : Noli mihi molestus esse : iam ostium clausum est, et pueri mei mecum sunt in cubili : non possum surgere et dare tibi ; et si ille perseveraverit pulsans, dico vobis, etsi non dabit illi surgens eo quod amicus eius sit, propter improbitatem tamen eius surget et dabit illi quotquot habet necessarios. Et ego dico vobis : Petite, et dabitur vobis ; quaerite, et invenietis ; pulsate, et*

aperietur vobis. Omnis enim qui petit, accipit : et qui quaerit, invenit ; et pulsanti aperietur.

Iesus, occasione sibi data utens, non solum orationis formulam et obiectum tradit, sed duas qualitates maxime necessarias indicat, et quidem per modum pulcherrimae parabolae : amicus amicum pro amico rogat panem, et licet importuna sit petitio, nocte se cum dormit tota familia, tamen perseveranter potenti pro viatore ab itinere fatigato conceditur panis, improbae molestiae levandae intuitu.

Quis ausus esset tali parabola commendare cultum Dei supremi, nisi Filius unigenitus, *qui est a Deo et... vidit Patrem* illam proponeret (Io. 6. 46) ? Proponit nobis Patrem suum, quasi amicum, quem importune etiam — si ita loqui fas est ; nam comparatio claudicat, importunitas enim in Deum non cadit — pro amicis orare debemus ; commendat autem fiduciam et perseverantiam in oratione non parabola tantum, sed addit assertive et cum emphasi petendum esse, quaerendum et pulsandum (Cfr. Mth. 7. 7, 8) : omnem et quamlibet orationem, si fiducia perseveret, exauditum iri. Oh ! Iesu, *doce nos orare.*

C. Quis autem ex vobis patrem petit panem, numquid lapidem dabit illi ? Aut piscem, numquid pro pisce serpentem dabit illi ? Aut si petierit orum, numquid porriget illi scorpionem ? Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis Pater vester de coelo dabit Spiritum bonum petentibus se ?

In hac nova parabola divinius Salvator iam non dicit nos amicos, sed filios Dei : sane nullus pater filio, bonum quid petenti, nociva dabit, attendetque ne loco panis lapidem, loco piscis serpentem, loco ovi scorpionem album, pedibus collectis ovo similem, filiis suis dari contingat ; ita et multo certius coelestis Pater, perfectum paternitatis exemplar, nobis orantibus bona dabit, et si forte ea, quae bona terrena vocari solent sed non nisi relative bona sunt, non concedat, profecto dabit bonum optimum, gratiam scilicet quae nos sanctificet in vitam aeternam ac perfectam beatitudinem, imo cum ea Spiritum suum, essentialiter bonum, qui inhabitet nobis et *ipse... postulet pro nobis* (rom. 8. 26).

Dicamus itaque : *Tua, Pater, providentia gubernat* (sap. 14. 3) ; *quoniam ad te orabo, Domine, mane exaudies vocem meam... Ego autem in multitudine misericordiae tuae, introibo in domum tuam, adorabo ad templum sanctum tuum* (ps. 5. 4, 8).

1 pr. Videbo Iesum, dum liberat daemoniacum, et audiam eum.

2 pr. Petam odium capitalis inimici generis humani.

A. *Et erat eiiciens daemonium et illud erat mutum. Et cum eiecisset daemonium, locutus est mutus et admiratae sunt turbae. Quidam autem ex eis dixerunt : In Beelzebub principe daemoniorum eicit daemonia. Et alii tentantes, signum de coelo quaerebant ab eo.* (Lc.)

Miser ille homo ad pedes Iesu adducitur, impedita loquendi facultate per daemonium mutus; at ab eo, divina virtute Christi, liberatur, ita ut admirentur turbae. Sed statim quidam, pharisaei (Mth.) et scribae, timentes ne Filium David (Mc.), Filium Dei, agnoscat plebs, admirationem in odium convertere conantur, susurrantes infernae potestatis ope signum fieri; quidam simul postulant signum de coelo, in aëre, in astris fieri. Ad utrumque respondebit mansuetus Salvator, et primum quidem ineptam caluniam quod opus diaboli agat, dissolvit.

Passim apparent, in Iudaea praesertim, pharisaei et scribae tanquam adversarii Salvatoris, et seductores populi, qui spontanea sinceritate Iesum sequitur et pro Filio Davidis, Messia scilicet, ac Filio Dei habet. Habent illi hodie suos discipulos inter litteratos et scientiis deditos, quos superba scientia inflat (1 cor. 8. 1), qui dicunt Deo : *Recede a nobis; scientiam viarum tuarum nolumus* (Iob. 21. 14), *similes plerumque sepulcris dealbatis ... pleni hypocrisi et iniquitate* (Mth. 23. 27, 28). Signa et miracula Evangelii reliciunt a priori, ausique sunt *signum de coelo quaerere*, quod conditionibus per ipsos determinatis et coram eorum synedrio patraretur. Deflebo, et coram fidelibus deridebo superbam eorum insaniam.

B. *Ipsae autem, ut vidit cogitationes eorum, dixit eis : Omne regnum in se divisum desolabitur, et domus supra domum cadet. Si autem et satanas in se ipsum divisus est, quomodo stabit regnum eius? quia dicitis in Beelzebub me eicere daemonia. Si autem ego in Beelzebub eicio daemonia, filii vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt. Porro si in digito Dei eicio daemonia, profecto pervenit in vos regnum Dei. Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quae possidet; si autem fortior eo superveniens vicerit eum, universa arma eius auferet, in quibus confidebat, et spolia eius distribuet. Qui non est mecum, contra me est; et qui non colligit mecum, dispergit.* (Lc.)

Angeli mali, quibuscum cecidit de coelo Lucifer (Is. 14. 12), quando Michael et angeli eius praeliabantur cum eo (apoc. 12. 7), constituunt regnum quoddam : homines, quos *serpens* in primis parentibus *seduxit*

astutia sua (2 cor. 11. 3), a Deo avertere, vexare, ad malum pertrahere, hoc eorum opus est. Opus autem Iesu est *ut dissolvat opera diaboli* (1 Io. 3. 8), homines illuminet, liberet, sanos ac pios reddat; Iesus itaque pellit daemones, eosque invitos, reluctantes, *rogantes ne imperaret illis ut in abyssum irent* (Lc. 8. 31). Unde manifestum erat Iesum non in virtute principis daemoniorum has sanationes daemoniacorum operari. Novo deinde argumento repellit calumniam: nimirum inter iudaeos iusti erant qui, potestate Dei utentes, Deique invocatione, liberabant daemoniacos. Tales exorcistas iudices constitui inter se et calumniatores suos concedit Iesus; eadem divina potestate, *in digito, in brachio* (Lc. 1. 51), *in Spiritu Dei* (Mth. 12. 28) et ipsi et ipse operantur. Sed pleniore potestate et *fortior* satana, iam Salvator *arma* diaboli, dolos, fraudes et vim destructurus supervenit et spolia, i. e. homines servos peccati et inferni captivos eripiet ex servitute; devicto regno satanae, regnum Dei constituetur.

Sub alterutro vexillo, aut pro Iesu aut pro diabolo militandum est: medium neutrumve esse non licet. Felices, qui sub Iesu militant! sed *si* permittam ut diabolus me *fortem alliget, domum meam diripiet* (Mc.). Inquiram quibus vinculis me ligare satagat, et vigilabo.

C. *Cum immundus spiritus exierit de homine, ambulat per loca inaquosa, quaterens requiem: et non inveniens dicit: Revertar in domum meam unde exivi. Et cum venerit, invenit eam scopis mundatam et ornatam. Tunc vadit et assumit septem alios spiritus secum, nequiores se: et ingressi habitant ibi. Et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus* (Lc.).

Occasione liberati daemoniaci, docet Iesus quantum sibi timere debeant illi, qui semel a diabolica servitute liberati, non ipsi ut duci adhaerent. Anima eorum est quasi domus a praesentia spiritus immundi mundata; spiritus autem impurus, odio Christi et invidia erga animam impulsus, conatur eam iterum obtinere et validius eam impetit. Impotens quidem est totus infernus contra illam, si liberatorem suum Christum secum habeat; si vero spiritum malum cum aliis nequioribus ingredi sinat, peior fit eius conditio quam fuit antea. Id evenit generationi iudaicae pessimae (Mth. 12. 45) quam Iesus mortis suae meritis liberabat, multisque e quibus daemonium eiecit; idem contingit optimis, nisi vigilant et orent: *fiunt* eorum *novissima* pessima. Dicebat S. Augustinus: « Quomodo difficile sum expertus meliores quam qui in monasteriis profecerunt, ita non sum expertus peiores quam qui in monasteriis ceciderunt » (epist. 78. 9, Migne, t. 33, p. 272).

- 1 pr. Videbo, adorabo et audiam Iesum, auditoribus respondentem.
 2 pr. Petam gratiam recte audiendi et custodiendi eius doctrinam.

A. *Factum est autem, cum haec diceret, extollens vocem quaedam mulier de turba, dixit illi : Beatus venter qui te portavit, et ubera quae suxisti. At ille dixit : Quinimo beati qui audiunt verbum Dei et custodiunt illud. (Lc.)*

Dum Iesus, pharisaeis ipsum accusantibus quod in daemoniorum virtute daemonia expelleret, invictis argumentis respondebat et voluntariis daemoneis servis peiora praenuntiabat, in media turba, cuius pars, pharisaei et scribae, verbum Dei spernebant, vocem extollit simplex quaedam et recta mulier; fide accensa admiratur et celebrare cupit Iesum, sed de matre eius sponte cogitans, eam in filio suo beatam proclamatur, iam implere incipiens vaticinium: *Beatam me dicent omnes generationes (Lc. 1. 48).*

Et ego cum illa muliere fidei, laudabo Iesum, qui nos a diaboli servitute liberat, et cum ipso laudabo Matrem Dei: *beata quae credidisti (Lc. 1. 45)*, "per quam meruimus auctorem vitae suscipere D. N. I. Ch., quae omnium portasti creatorem" (missa de B. V.) "Felix es, sacra virgo Maria, et omni laude dignissima" (off. B. V.).

Iesus "attestationi mulieris annuit, non eam tantummodo quae Verbum Dei corporaliter generare meruerat, sed et omnes, qui verbum Dei spiritualiter auditu fidei concipere et boni operis custodia alere studuerint asseverans esse beatos". Inde "et ipsa Virgo multo beatior quia Verbi Dei amandi custos manebat aeterna" (V. Beda).

Reflectam ad me, utrum et ipse audiam et custodiam, imo et praedicem Verbum Dei incarnatum; petam a "Virgine sacrata ut impetret mihi virtutem contra hostes suos et filii sui" (off. B. V.).

B. *Tunc responderunt ei quidam de scribis et pharisaeis dicentes : Magister, volumus a te signum videre. Qui respondens ait illis : Generatio mala et adultera signum quaerit, et signum non dabitur ei nisi signum Ionae prophetae. Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus, sic erit Filius hominis in ventre terrae tribus diebus et tribus noctibus. Viri ninivitae surgent in iudicio cum generatione ista, et condemnabunt eam, quia poenitentiam egerunt in praedicatione Ionae, et ecce plus quam Ionas hic. Regina austri surget in iudicio cum generatione ista, et condemnabit eam, quia venit a finibus terrae audire sapientiam Salomonis, et ecce plus quam Salomon hic (Mth.).*

Aliis contententibus Iesum in principe daemoniorum eiicere daemonia, alii signum de coelo quaesierant ab eo. Iam *turbis concur-*

rentibus (Le. 11. 29), ad alios hos seu potius ad eorum quaesitum responsurus divinus Salvator, turbas avertere cupit ab infidis illis et improbis hominibus. Signa quidem innumera dederat mortuos suscitando, caecos illuminando, leprosos mundando, paralyticos curando et daemones eiciendo; nova miracula obduratis in sua caecitate denegat, neque aliud eis datum iri dicit nisi suam resurrectionem, quae fiet *die tertio* (cfr. Esth. 4. 16 et 5. 1) post mortem et descensum ad inferos in corde terrae. Praedictionem clare perceperunt, ita ut ipsimet ad Pilatum post mortem eius dicerent: *Seducator ille dixit adhuc vivens: Post tres dies resurgam: iube ergo custodiri sepulcrum usque ad tertium diem* (Mth. 27. 63).

Non dignatur Iesus miracula praebere ad arbitrium *generationis malae et adulterae*, quae a Deo et eius legato recedit, foedus et quasi connubium sacrum violans; talibus quidem hominibus signa non essent; aliquot tamen ex eis convertentur signo resurrectionis eius et *sicut fuit Ionas signum ninivitis, ita erit et Filius hominis generationi isti* (Le. 11. 30). In gratiam aliorum, generationis fidelis quippe, signa solita dare perget, et pertransire benefaciendo.

Generationem malam et adulteram pharisaeorum et scribarum, qui *tulerant clavum scientiae et non introierunt, et eos qui introibant prohibuerunt* (Le. 11. 52), comparat Magister cum gentilibus, et praedicat fore ut in iudicio ab istis confusione cooperiatur. Nam Ionam audierunt ninivitae et fructum fecerunt poenitentiae; Salomonem e longinquo veniens regina Saba audivit reverenter. E contra generatio haec prava Messiam, Iona et Salomone maiorem, spernit. Quare et a gentilibus condemnabitur.

Similiter in regionibus, quas lux Evangelii perfundit, viri sunt perversi qui lucem oderunt et diligunt magis tenebras; in iudicio cooperientur confusione a gentilibus, qui recto corde ex ore praeconis unius accipiunt et custodiunt verbum Dei.

C. *Nemo lucernam accendit et in abscondito ponit neque sub modio, sed supra candelabrum, ut qui ingrediuntur lumen videant. Lucerna corporis tui est oculus tuus: si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum erit. Vide ergo ne lumen quod in te est tenebrae sint. Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit non habens aliquam partem tenebrarum, erit lucidum totum et sicut lucerna fulgoris illuminabit te.* (Le.)

Sicut oculus dirigit gressus nostros, ita mens et ratio dirigit actus; qui mente non voluntarie obscurata utitur, etiam lumen vitae supernaturale accipiet, cuius fulgor totum hominem illuminabit et ornabit.

1 pr. Videbo Iesum meum, ad mensam pharisaei cum eius amicis assidentem, et audiam.

2 pr. Petam gratiam intelligendi et sapiendi spiritum Iesu, a pharisaismo omnino alienum.

A. *Et cum loqueretur, rogavit illum quidam pharisaeus ut pranderet apud se. Et ingressus recubuit. Pharisaeus autem coepit apud se reputans dicere quare non baptizatus esset ante prandium. Et ait Dominus ad illum : Nunc vos, pharisaei, quod deforis est calicis et catini, mundatis : quod autem intus est vestrum, plenum est rapina et iniquitate. Stulti, nonne qui fecit quod deforis est, etiam id, quod deintus est, fecit ?*

Pharisaeus hic, licet Iesum audisset, cum pharisaeorum ordinem generationem malam et adulteram diceret, benevolo animo, se liberum forte putans a vitiis sodalium, invitat divinum Magistrum ad mensam. Et acceptat Iesus : *venit enim in mundum peccatores salvos facere* (1 Tim. 1. 15), hospitemque admonere et emendare intendit. Pharisaei autem *nisi crebro laverint manus non manducant* et, *a foro redeuntes nisi baptizentur* seu laventur toti, *non comedunt* (Mc. 7. 3.). Miratur itaque homo quod Iesus, qui cum daemoniaco, media in turba, egerat, et inde, secundum eius conceptum, immunditiam aliquam contraxerat, non lotionis usus sit : at eum reprehendere aut monere non audet. Iesus autem, qui *sciebat quid esset in homine* (Io. 2. 25), ex eius tacito scandalo locum capit totum ordinem pharisaeorum reprehendendi, qui religionem in ritibus externis collocant, pietatem et puritatem internam negligunt ; rapaces et iniquos eos declarat *nunc* esse ; nam initio, in origine sua, videtur haec secta fuisse melior et zelum legis spirasse. Lotiones externas calicum, catinorum et corporis non reprehendit Iesus, sed quoniam animae etiam, non corporis tantum creator est Deus, animae munditiam non negligi, imo imprimis procurari vult.

Quid coram hominibus esse videor ? Quid coram Deo sum ? *Qui autem iudicat me*, ait S. Paulus, *Dominus est* (1 cor. 4. 4) ; *Dominus autem intuetur cor* (1 reg. 16. 7). O Iesu, *mitis et humilis corde*, *discam a te, et inveniam requiem animae meae* (Mth. 11. 29).

B. *Verumtamen, quod superest date eleemosynam : et ecce omnia munda sunt vobis.*

Cultui rituum externorum exclusivo opposuit Iesus munditiam internam ; rapacitati et avaritiae opponit eleemosynam. Hortatur sc. pharisaeos, pergens in parabola seu figura catini et calicis, ut non tantum mudent eos *deforis*, sed ut dent inopibus id quod est *deintus*

(τὰ ἐνόντα : quod inest) seu in catino et calice, videlicet potum et cibum. Ludendo in verbis : « Caeterum, ait, si detis in eleemosynam, quod est in catinis et calicibus, ecce vasa, vacua facta, iam sunt munda vobis etiam intus. » Simul, secundum interpretes, eleemosynam commendat tanquam medium obtinendi munditiam cordis et sanctitatem, quam caritatis et misericordiae opera merito suo procurare solent. Vincit enim avarus seipsum et amorem rei propriae inordinatum ; unde se disponit ad amorem proximi et Dei. *Conclude eleemosynam in corde pauperis*, ait Ecclesiasticus, *et haec pro te excorabit ab omni malo* (eccli. 29. 15) ; et Daniel ad regem Nabuchodonosor : *Peccata tua eleemosynis redime, et iniquitates tuas misericordias pauperum* (Dan. 4. 24). Profecto in talibus promissis affirmativis alia subintelliguntur necessaria esse ad veniam et munditiam cordis, sicut in sententiis affirmantibus usu venit ; sed alia haec opus misericordiae inducit vel addi meretur. *Eleemosyna resistit peccatis et Deus prospector est eius qui reddit gratiam* (eccli. 3. 35).

Sicut Magister meus, ita ego commendabo et dabo eleemosynam. Quid praestare soleam hac in re, considerabo, et constituam de futuro.

C. *Sed vae vobis, pharisaeis, quia decimatis mentham et rutam et omne olus, et praeteritis iudicium et caritatem Dei : haec autem oportet facere, et illa non omittere. Vae vobis, pharisaeis, quia diligitis primas cathedras in synagogis, et salutationes in foro. Vae vobis, quia estis et monumenta quae non apparent, et homines ambulantes supra nesciunt.*

Quod solvant decimas, quas non praescribit lex, sc. non solum de frumento et de pomis arborum (lev. 27. 30, deut. 14. 22) sed etiam de menthae et rutae plantis et de omni odore, non in hoc vituperat zelum pharisaeorum pro lege in minimis servanda ; sed omittunt et negligentia oblivione praetereunt gravissima, iustitiam nimirum et misericordiam : superbiunt et ab omnibus coli cupiunt, et revera sunt in corde suo corruptissimi, similes tumulis, putredine cadaverum plenis : quod ignorantes, nihil suspicantes, homines consuetudinem cum eis habent, eosque salutant et honore prosequuntur indignos.

Illud *Vae* a Filio Dei prolatum audiam tremebundus, si forte homines decipiam specie virtutis et zeli, quem re ipsa in corde non geram. Filii Dei, in sanctitate et iustitia vivamus, *abdicantes occulta dedecoris, non ambulantes in astutia... sed in manifestatione veritatis commendantes nosmetipsos* (2 cor. 4. 2).

1 pr. Videbo Iesum ad mensam pharisaei, et audiam eum legis divinae vindicias agentem.

2 pr. Potam gratiam induendi Spiritum veritatis et benignitatis.

A. *Respondens autem quidam ex legisperitis, ait illi : Magister, haec dicens, etiam contumeliam nobis facis. At ille ait : Et vobis legisperitis vae, quia oneratis homines oneribus quae portare non possunt, et ipsi uno digito vestro non tangitis sarcinas.*

Dum Iesus coram pharisaeo eiusque convivis hypocrisin et iniquitatem sectae pharisaicae revelat et magna libertate condemnat, scriba quidam eidem mensae assidens, sibi suisque in lege interpretanda collegis contumeliam fieri non falso existimat ; nam legis mosaicae interpretes observantiis pharisaeorum occasionem praebebant, praecepta legis, iam satis in se gravia, strictissime explicantes, et *ingum super cervices imponentes, quod neque patres eorum neque ipsi portare poterant* (act. 15. 10) ; verum dum alios onerabant, ipsimet sibi indulgebant et ab observandis praeceptis se liberabant, ne digito quidem attingentes iugum. Illos duplici de causa vituperat divinus Magister, de rigorismo qui est praeter legem et contra Dei voluntatem, et de falso et iniquo zelo legis vel hypocrisi.

Audiens illud *Vae*, desiderabo haurire e corde Iesu verum eius spiritum ; sed ad orationem mentalem, qua cognoscere et imitari Iesum contendo, accedat oportet studium legis et sacrae theologiae, ne in regendis ovibus Christi indiscretus et rigorosior fiam, tutam ac probatam in Ecclesia praxim destruens. *Non sumus ancillae et synagogae filii, sed Ecclesiae et liberae, qua libertate nos Christus liberavit. State et nolite iterum iugo servitutis contineri* (gal. 4. 31). *Sit vobiscum... gratia in veritate et caritate* (2. Io. 3). Examinabo me de studio theologiae moralis.

B. *Vae vobis, qui aedificatis monumenta prophetarum ; patres autem vestri occiderunt illos. Profecto testificamini quod consentitis operibus patrum vestrorum : quoniam ipsi quidem eos occiderunt, vos autem aedificatis eorum sepulera. Propterea sapientia Dei dixit : Mittam ad illos prophetas et apostolos, et ex illis occident et persequentur ; ut inquiratur sanguis omnium prophetarum, qui effusus est a constitutione mundi a generatione ista, a sanguine Abel usque ad sanguinem Zachariae, qui periit inter altare et aedem. Ita dico vobis, requiretur ab hac generatione. Vae vobis legisperitis, quia tulistis clavem scientiae ; ipsi non introistis, et eos qui introibant, prohibuistis.*

Legisperiti aedificabant sepulera prophetarum et ornabant monumenta iustorum (Mth. 23. 29), quos in decursu temporis patres eorum

persecutione et morte affecerant. Gravi irrisione, quoniam novit eos sibi mortem moliri, Iesus haec eorum consilia interpretatur, quasi non occisos sed occisores glorificare vellent. Ipsi etiam, sicut patres eorum, in Dei legatos, prophetas et apostolos, et Christum, rebellant et necem moliuntur; quare Dei voluntas, mittentis ex amore gentis iudaicae legatos, hunc tandem effectum habet ut a generatione mala et adultera sanguis requiratur iustorum, Abelis et aliorum usque ad novissimos, quos inter Zacharias, filius Ioiadae, qui *in atrio regis imperium in atrio domus Domini* lapidatus, *cum moreretur ait: Videat Dominus et requirat* (2 par. 24-21). Neque satis fuit eis occidere legatos Dei; ab eis averterunt populum, ingressum prohibuerunt in regnum messianicum, cuius claves tenebant, interpretationem sc. Scripturarum.

Haec ad nostra tempora referens, dolebo quod viri, qui scientiae laude gloriantur et lumine rationis abutuntur, seducant a lumine fidei indoctos. At nos saltem, legis Dei interpretes, clave utamur scientiae ut introeant in regnum Dei recti corde.

C. Cum autem haec ad illos diceret, coeperunt pharisaei et legisperiti graviter insistere, et os eius opprimere de multis, insidiantes ei, et quaerentes aliquid capere de ore eius ut accusarent illum.

Verissime et zelo veritatis locutus erat Iesus; at veritas apud malefidos odium parit; coeperunt itaque legisperiti ex odio veritatis urgere eum, cupientes dolosis circa multa interrogationibus ad silentium redigere et *capere eum in sermone* (Mth 22. 15) ad accusationis materiam colligendam.

En quo redegerit Iesum mansuetudo eius et amor hominum! Ipse, Verbum Dei aeternum et aeterna Veritas, qui venit ad illuminandos homines, contradictionis signum fit et patitur insidias et captiosos mendacii et erroris sermones. Ego etiam, qui *pro Christo legatione fungor* (2 cor. 5. 20) *ut veritas Evangelii permaneat apud fideles* (gal. 2 5), insidiantes veritati homines inveniam. Cavebo ne *aliquid capiant de ore meo* unde accusare me valeant. Et *ut veritas Christi sit in me* (2 cor. 11. 10), meditabor assidue de lege et sermone eius.

1 pr. In media turba me constituam prope Iesum, quem adorabo et audiam.

2 pr. Petam spiritum sinceritatis ac fortitudinis.

A. *Multis autem turbis circumstantibus ita ut se invicem conculcarent, coepit dicere ad discipulos suos : Attendite a fermento pharisaeorum, quod est hypocrisis. Nihil autem opertum est, quod non sciatur. Quoniam quae in tenebris dixistis, in lumine dicentur ; et quod in aurem locuti estis in cubiculis, praedicabitur in tectis. (Lc.)*

E domo pharisaei, cuius mensae assederat, et colloquio pharisaeorum quos verbo suo flagellaverat, egrediens, Iesus invenit turbas iudaeorum confortissimas ; nondum arcebantur ab eo similitate et calumniis inimicorum, licet timerent excludi a synagoga si eum confiterentur esse Christum (Io. 9. 22). Iam, amisso apud pharisaeos plerosque et scribas fructu increpationis, ad discipulos suos monitionem convertit : Cavete, inquit, a fermento, quod potest quidquid attingit inficere et corrumpere : fermenti enim vim habet in mentibus hypocrisis. Sincere et candide agendum esse docet ; hypocrisis enim detegitur neque potest latere diu ; nec secretus dicendi modus, nec locus oclusus retinebunt aliquid occultum ; quod in privato cubiculo auribus committitur, publice perhibebitur in tectis vel solariis domorum.

Pharisaismus, clandestinae machinationes, pruritus omnia privatim ad crisis revocandi, occulta iudicia et calumniae ac detrectationes, aliena sunt a spiritu fidelium Christi, qui est spiritus simplicitatis et sinceritatis. *Sit sermo noster : Est, est, Non, non* (Mth. 5. 37), *ut simus sinceri et sine offensa in diem Christi repleti fructu iustitiae per Iesum Christum* (phil. 1. 10).

B. *Dico autem vobis amicis meis : Ne terreamini ab his qui occidunt corpus, et post haec non habent amplius quid faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis : timeate eum qui, postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis : hunc timeate. Nonne quinque passerres vaeneunt dipondio ? et unus ex illis non est in oblivione coram Deo. Sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergo timere ; multis passeribus meliores estis vos. Dico autem vobis : Omnis quicumque confessus fuerit me coram hominibus, et Filius hominis confitebitur illum coram angelis Dei ; qui autem negaverit me coram hominibus, negabitur coram angelis Dei. Et omnis qui dicit verbum in Filium hominis, remittetur illi ; ei autem qui in Spiritum Sanctum blasphemaverit, non remittetur (Lc.).*

Timenda erat discipulis seductio hypocritarum; timenda etiam erat horum persecutio adversus prophetas et apostolos. Primo timoris obiecto remoto, removet Iesus timorem persecutionis, et quidem pluribus motivis: 1° leve est malum quod inferre possunt homines; ostendit autem cum emphasi quem timeant, Deum vindicem aeternum. 2° Providentia Dei, quae ad minimi pretii volucres extenditur, a fortiori discipulis invigilat, amicis Iesu, nec sine eius numine capillus quidem de capite eorum perit. 3° Praemium intrepide confitentium Christum erit confessio Christi eos laudantis coram angelis. Negantes vero Christum, negabuntur ab eo; eos praesertim intelligit qui sibi-metipsis mentientes, etiam Spiritum Sanctum blasphemantes, opera quae Christus *in Spiritu Dei*, velut ejectionem daemoniorum, (Mth. 12. 28) faciebat, in principe daemoniorum fieri contendunt; hisce in vita et morte obduratis non remittitur peccatum. Secus agetur cum eo *qui dicit verbum in Filium hominis*; remittetur illi; non enim in Spiritum Sanctum blasphemat omnis qui Iesum offendit verbis; plures qui cum in praetorio Pilati reum vel in cruce pendentem viderunt et *multa dicebant in eum* (Lc. 22. 65), ut hominis filium eum habebant, neque Spiritus Sancti vel fidei gratiam obstinate repellebant; non sibi praetercludebant viam ad poenitentiam.

C. Cum autem inducent vos in synagogas, et ad magistratus et potestates, nolite solliciti esse qualiter aut quid respondeatis aut quid dicatis; Spiritus enim Sanctus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere (Lc.).

Iesus mirantes sane multum discipulos docet acerrimas persecutiones, quas ipsimet patientur. Scandalizati quidem fuerant, cum de sua passione eos praemoneret; quid ad novam hanc (cfr. med. 103) de sorte sua praedictionem senserint? Sed confortat eos, promittens eis Spiritum Sanctum suum. Ipse docet eos nunc; post mortem vero missurus est eis adiutorem et paraclitum divinum. Parum sane gustaverunt has prophetias hoc tempore discipuli; postea recordabuntur.

Et nos confidamus oportet: in angustiis positi, speciale adiutorium confidenter expectare. Deoque nos inspiranti obsequium praestare debemus. Modo adsit fiducia in Spiritum Sanctum, *non timebo quid faciat mihi homo: Dominus mihi adiutor* (hebr. 13. 6).

1 pr. Videbo et adorabo Iesum, sapientiam incarnatam, et aures praebebo ei.

2 pr. Petam gratiam sancte disponendi vitam meam et recte utendi vitae huius bonis.

A. *Ait autem ei quidam de turba : Magister, dic fratri meo ut dividat mecum haereditatem. At ille dixit illi : Homo, quis me constituit indicem aut divisorem super vos ? Dixitque ad illos : Videte, et cavete ab omni avaritia, quia non in abundantia cuiusquam, vita eius est, ex his quae possidet.*

Non erat ille homo ex discipulis Iesu ; sed prodivit ex turba confertissima, quae Magistrum audiverat pharisaeos rapaces increpantem, et sperabat altercationem, quam cum fratre suo, iniusto haereditatis detentore, habebat, a Iesu posse componi. Ex lege mosaica primogenitus duplicem partem haereditatis paternae accipiebat ; haereditas materna aequaliter dividebatur. De litibus fraternis statuebant iudices. Iesus itaque respondet sese ad litium compositionem vel rerum civilium procuracionem non esse missum, et benigne, interrogando eiusque ipsius sententiam appellando, acquiescere petitioni renuit. Verum ea occasione usus, discipulos omnes ac turbam hortatur : *Videte et cavete*, ait : vos non novistis, ego quidem novi quantum mali lateat in cupiditate rerum terrenarum : etiam si cui abundant res terrenae, vita eius non pendet a divitiis eius ; verum, — uti mox parabola docebit, — vita eius tota a Dei nutu pendet : divitiae nihil conferunt ad servandam vel producendam vitam hanc mortalem.

Duo documenta vitae vere sacerdotalis praebebat mihi dux meus Iesus : 1° *Ne militans Deo implicem me negotiis saecularibus* (2 Tim. 2. 4) : distinctae sint oportet, licet non adversentur sibi mutuo, potestas civilis et potestas religiosa. 2° *Ut habentes alimenta et quibus tegamur, his contenti simus* (1 Tim. 6. 8) Quis vestrum divitias congregans, potest adiicere ad vitam suam diem unum ? (Mth. 6. 27) “ Deo rectore, Deo duce, sic transeamus per bona temporalia ut non amittamus aeterna » (dom. 3 pent.).

B. *Dixit autem similitudinem ad illos dicens : Hominis cuiusdam divitis uberes fructus ager attulit ; et cogitabat intra se dicens : Quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus meos ? Et dixit : Hoc faciam : destruiam horrea mea, et maiora faciam ; et illuc congregabo omnia quae nata sunt mihi, et bona mea ; et dicam animae meae : Anima, habes multa bona posita in annos plurimos ; requiesce, comede, bibe, epulare. Dixit autem illi Deus : Stulte, hac nocte animam tuam repetunt a te ; quae autem parasti, cuius erunt ?*

Sapientia incarnata vivido modo describit insipientiam divitis cuiusdam, qui de congregandis et servandis divitiis sollicitior, minime sollicitus est de incertitudine vitae praesentis; nescius se congregare et servare aliis, non sibi, terrena solum sapiens et terrenis *in annos plurimos* inhians, morte rapitur improvisa. *Stultus* vocatur a Deo! Putavit *omnia nata esse sibi*, putavit esse *bona sua*, et nesciebat *cuius essent*. *Stultus!* cogitabat de requiescendo, comedendo, bibendo, epulando: spatium vitae sibi definiebat, quasi hoc etiam sibi reponere posset. — *Quid faciam?* aiebat; promptum erat dicere: Esurientium explebo animas, aperiam horrea, omnesque egenos accersam; emittam vocem: Quotquot indigetis panibus, venite ad me, singuli, ex communibus quasi fontibus, futuri participes beneficii a Deo collati » (S. Bas. in h. l.).

Hoc sapientiae documentum a Iesu (cfr. eccli. 11. 18-20) propositum, S. Iacobus in mentem revocat. *Ecce qui dicitis: Hodie aut crastino ibimus in illam civitatem, et faciemus ibi annum, et mercabimur, qui ignoratis quid erit in crastino!* (Iac. 4. 13) Cogitabo de sapientia Dei a quo creatus sum, cui me debeo totum: voluit « latere ultimum diem, ut omnes observentur dies » (S. August.). An paratus sum ad subitanam et provisam mortem? Recta sapere discam; licet enim pauci subito moriantur, fieri potest ut ego sim de paucorum numero. *Estote parati!* (Mth. 24. 44) *statutum est autem semel mori* (hebr. 9. 27).

C. *Sic est qui sibi thesaurizat, et non est in Deum dives.*

Iesus dicit quemlibet divitiarum amicum inordinatum similem esse diviti stulto, cuius anima repetitur et bona abeunt ad haeredes, forsitan ingratos. Non mihi igitur thesaurisabo, thesauros mihi in terra multiplicans incertos, sed thesaurizabo mihi coelestia, merita vitae bonae et beneficae: *in Deum dicitis*, opera virtutum congregabo, in gloriam eius utens divitiis mihi commissis. *Scienti bonum facere et non facienti, peccatum est illi.* (Iac. 4. 17)

Quam anxie conscientia remordebit sacerdotem in hora mortis considerantem bona sua, in horreis et cellis reposita, ad infidos haeredes abire! Quanto felicius manus pauperum asportavissent thesauros eius in coelestem patriam! Quomodo utor bonis? Nonne fruor potius quam utor? Nonne mihi sacerdoti *quaestus magnus est pietas cum sufficientia* (1 Tim. 6. 6)? sed cur quaero abundantiam? cur non cupio mori pauper in terra, in coelo dives?

1 pr. Cum discipulis reverenter accedam ad Iesum, et audiam divinum Magistrum.

2 pr. Petam gratiam ut discam quaerere primum regnum Dei.

A. *Dixitque ad discipulos suos : Ideo dico vobis, nolite solliciti esse animae vestrae quid manducetis, neque corpori quid induamini. Anima plus est quam esca, et corpus plus quam vestimentum. Considerate corvos, quia non seminant neque metunt, quibus non est cellarium neque horreum ; et Deus pascit illos. Quanto magis vos pluris estis illis ! Quis autem vestrum cogitando potest adiicere ad staturam suam cubitum unum ? Si ergo neque quod minimum est potestis, quid de caeteris solliciti estis ? Considerate lilia agri quomodo crescunt : non laborant neque nent ; dico autem vobis : Nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut unum ex istis. Si autem foenum, quod hodie est in agro et cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit, quanto magis vos, pusillae fidei ?*

In monte praedicans secundo ministerii sui anno, Iesus similia docuerat (Mth. 6. 25-33) ; paucis mutatis, v. g. alludendo ad horrea divitis, quem modo descripsit morte abreptum, eadem doctrinae capita tangit ; neque semel aut bis tantum res huiusmodi iterasse censendus est : magni enim momenti sunt et crebro erant discipulis ac nobis etiam inculcanda. Docilem itaque praebeto aurem divino Magistro. Avaritiae, quam in divite reprehendit, radicem amputans, sollicitudinem de cibo et vestimento inutilem esse ostendit : 1° qui dedit vitam et corpus, dabit quod minus est et ad utrumque necessarium ; 2° qui corvis providet ad escam circumvolantibus, homini quem pluri facit, quaerenti secundum vires et rectum ordinem cibum et vestes, haec providebit ; 3° si longitudini dierum nihil addere possumus et talis de vita producenda sollicitudo frustranea est, inutilis etiam est de caeteris ; 4° si liliis et herbae providet Deus, in vestimentis procurandis nobis addet providentiam suam.

Mirabor hanc Dei providentiam erga discipulos suos vere paternam, qualis elucet in sanctis multis, in pauperibus voluntariis, voto paupertatis obstrictis, in sororibus pauperum. Curam non excludunt rationabilem sed sollicitam cupiditatem fugiunt, ideoque in nomine Dei habent necessaria : Deus eos pascit et vestit : an ex superfluo libenter adiuvo divinam providentiam ?

B. *Et vos nolite quaerere quid manducetis aut quid bibatis, et nolite in sublime tolli ; haec enim omnia gentes mundi quaerunt. Pater autem vester scit quoniam his indigetis. Veruntamen quaerite primum regnum Dei et iustitiam eius ; et haec omnia adicientur vobis.*

Discipulos suos hortatur ne sollicite quaerant cibum et potum, ne animo suspendantur et sicut navis, quae vento et fluctibus iactatur, fluctuent inquieti de rebus vitae necessariis; his curis crucientur gentes, non discipuli, qui Patrem habent eundem ac Magister. Patri non deest cognitio et potestas; confidant igitur, modo operam primariam impendant regno Dei et sanctificationi suae; nam reliqua addentur.

« Ecce cibus, potus, vestis et caetera utensilia ad corporis sustentaculum pertinentia, ferventi spiritui sunt onerosa. Tribue, Deus meus, talibus fomentis temperate uti, non desiderio nimio implicari. Abicere omnia non licet, quia natura sustentanda est; requirere autem superflua et quae magis delectant, lex sancta prohibet; nam alias caro adversus spiritum insoleceret. Inter haec, quaeso, manus tua me regat et doceat, ne quid nimium fiat. » (Thom. kemp. III. 26). An victum et potum sapienter tempero?

C Nolite timere, pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum. Vendite quae possidetis, et date eleemosynam. Facite vobis sacculos qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in coelis, quo fur non appropriat, neque linea corrumpit. Ubi enim thesaurus vester est, ibi et cor vestrum erit.

Iesus tenebrimis verbis, ut vere divinus pastor, pastor bonus, paucos suos discipulos vel apostolos, pusillum gregem, ad fiduciam excitat, ex eo quod Pater ipsius et ipsorum dedit eis regnum ex amore beneplaciti. Tantam autem benevolentiam expertos decet relinquere omnia et distribuere pauperibus; qui haec confidenter agunt, thesaurum sibi comparant qui neque vetustate sacculorum, neque furto neque vermium erosionem amitti valet; etenim, quoniam transitoria contemnunt, facile corda figunt in coelestibus, unico suo thesauro.

Sublimia haec sunt, humano sensui inaccessa, at divina. Deum confitens, Iesu meo confidam et conabor vincere amorem rerum mundanarum, ut ipsi adhaeream, de regno Dei et iustitia eius unice sollicitus. Oh! si scirem donum Dei et quis est qui mihi dicit talia! (Io. 4. 10).

1 pr. Accedam ad Iesum, adorabo eum et aurem praebebo ei docilem.

2 pr. Petam gratiam taliter vivendi, qualiter opto mori, *expectans Dominum*.

A. Sint lumbi vestri praecincti, et lucernae ardentes in manibus vestris. Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum, quando revertatur a nuptiis, ut cum venerit et pulsaverit, confestim aperiant ei. Beati servi illi, quos cum venerit dominus invenerit vigilantes : amen dico vobis, quod praecinet se, et faciet illos discumbere, et transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia, et si in tertia vigilia venerit, et ita invenerit, beati sunt servi illi.

Docens Iesus quo studio, qua vigilantia sit discipulis utendum ut introeant regnum, quod complacuit Patri suo dare ipsis (Lc. 12. 32), comparat eos cum famulis qui, lumbis praecinctis vel toga sublevata ad gradiendum obviam, et lucernis iam accensis, expectant dominum suum a nuptiis amici cuiusdam sero reversurum. Ignota ipsis est, sed nocturna reditus hora ; celebrabantur enim nuptiae vespere in domo sponsi, et gaudia convivii nuptialis protrahabantur etiam ad tertiam fere vigiliam. Quod si vigilantes, praecinctos et facibus instructos invenerit dominus ille, ipsorum fidelitatem remunerabit, ipsemet vicissim lumbos praecingens et ministrans eis ad mensam suam. Beati tales servi, ait Iesus, qui talem dominum habent.

Applicatio obvia est : Iesus, Dominus noster, die et hora incerta, e regno suo, in quo triumphantis Ecclesiae suae, sanctarum animarum nuptias celebrat, venturus est, et discipulos suos, quos in expectatione vigilantes inveniet, coelestis convivii participes faciet, eos ad easdem nuptias agni (apoc. 19. 9) celebrandas ducendo. Propter quod, ait S. Petrus, *succincti lumbos mentis vestrae, sobrii, perfecte sperate in eam quae offertur vobis, gratiam, in revelationem Iesu Christi* (1 Pet. 1. 13). *Lucerna fulgoris, fides viva, illuminet nos* (Lc. 11. 36) !

B. Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur veniret, vigilaret utique et non sineret perfodi domum suam.

Ut semper nos vigilēs in Domino expectando efficiat, Iesus comparat diem adventus sui cum adventu furis. Quam comparisonem S. Petrus et S. Ioannes et S. Paulus in epistolis suis revocant in memoriam fidelium : *Adveniet dies Domini, ut fur.* (2 Pet. 3. 10) *Eccc venio sicut fur : beatus qui vigilat* (apoc. 16. 15). *Dies Domini, sicut fur in nocte, ita veniet* (1 thess. 5. 2). Itaque dies illa incerta et inexpectata erit. Improvisus enim, nocturno tempore, quando somno

oppressi dormiunt homines, surrepere solet fur. Si scirent quamquam hora, quamquam nocte venturus sit, vigilarent neque detrimenta furti acciperent. Vos autem nescitis quali anno, die, hora venturus sim : vigilate eo amplius.

« Stulte ! quid cogitas te diu victurum, cum nullum diem habeas securum ? Quam multi, putantes diu vivere, decepti sunt et insperate de corpore extracti ! Quoties audisti a dicentibus quia ille gladio cecidit : ille submersus est, ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obrigit, ille ludendo finem fecit. » (Th. kemp. I. 23) Etiam ad mortem decumbentibus, inopinata venit ultima hora, casu aliquo improvise praecipitata.

Beatus qui vigilat ! Miser, qui somno peccati obrutus iacet. Nonne in illo statu vixi, stultus ? Quam sapiens qui Iesu dicenti : *Venio cito*, cum S. Ioanne respondet : *Amen, veni, Domine Iesu* (apoc. 22. 20).

C. *Et vos estote parati, quia qua hora non putatis, Filius hominis veniet.*

« Ut ignorantiam illam diei omnibus taciti non sine utilis silentii ratione esse sciremus. » (S. Hil.) paratos nos esse iubet Dominus. Est igitur divinae providentiae consilium ut omni die parati simus ad eius adventum, adeoque ut semper ei serviamus, et omnes dies vitae nostrae ipsius famulatui fideliter tribuamus ; ideo ultimum diem, supremam horam incognitam nobis esse vult. Considerabo illam Dei sapientiam in mortis nostrae hora nobis celanda ; ita enim in morali et stricta necessitate sumus tenendi nos paratos et *iustitiam querendi* (Mth. 6. 33). Licet probabiliter, quae maioris hominum numeri sors est, lento morbo, et non subitaneo ictu vel modo totaliter insperato, morituri simus, hoc tamen minime certum est, neque tutum est hoc sperare. *Estote parati* omni momento, quia quovis momento fieri potest ut veniat Filius hominis. « Quam felix et prudens qui talis nunc nititur esse, qualis optat inveniri in morte ! » (Th. kemp. I. 23)

1 pr. Cum Petro accedens ad Iesum, audiam verba Magistri de fidei dispensatore.

2 pr. Petam gratiam me disponendi ad fidelem administrationem ovium mearum.

A. *Ait autem ei Petrus : Domine, ad nos dicis hanc parabolam, an ad omnes ? Dixit autem Dominus : Quis, putas, est fidelis dispensator et prudens, quem constituit dominus supra familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram ? Beatus ille servus, quem cum venerit dominus, invenerit ita facientem. Vere dico vobis, quoniam supra omnia quae possidet, constituet illum.*

Necessitatem vigilandi in expectatione diei Domini proposuerat Iesus sub parabola servorum nocte expectantium dominum suum. Omnes suos fideles paratos esse vult Iesus ; interroganti tamen Petro ostendit etiam apostolos, imo speciali modo ipsos debere vigilare ; comparat enim eos non cum servis quibuscumque, sed cum praepositis servorum, qui a domino commissum habent munus dividendi famulitio ciborum portionem. Si hos praepositos supra servorum familiam constitutos vigiles et in munere suo fideles et prudentes invenerit dominus, praemium ipsis dabit ampliorem curam, et optimum inter eos dispensatorem supra omnes possessiones suas constituet.

Apostoli et quotquot in eorum muneris successione partem habent, episcopi, sacerdotes, in suo ministerio pastoralis exercendo assidui, et non solum in sua ipsorum sanctificatione sed etiam in aliis, in ovibus suis docendis et regendis semper vigiles et impigri sint.

Veniet enim Dominus *sicut fur in nocte* (1 thess. 5. 2), in secunda, in tertia forte vigilia, mane, meridie, sero, noctu, sed die et hora incerta. *Estote parati*, dicit nobis, ad reddendam rationem.

An sum de numero eorum, qui semper vigilanter pascentes partem gregis sibi commissam, *spem habent repositam in sinu suo* (Iob. 19. 27) ? Si talis fuero, cum venerit Dominus, *supra omnia quae possidet constituet me*, bonorum suorum cohaeredem.

B. *Quod si dixerit servus ille in corde suo : Moram facit dominus meus venire, et coeperit percutere servos et ancillas, et edere et bibere et inebriari, veniet dominus servi illius in die qua non sperat, et hora qua nescit, et dividet eum partemque eius cum infidelibus ponet. Ille autem servus, qui cognovit voluntatem domini sui et non praeparavit et non fecit secundum voluntatem eius, vapulabit multis. Qui autem non cognovit et fecit digna plagis, vapulabit paucis.*

Tres classes dispensatorum infidelium distinguuntur in parabola :

1° dispensator, qui, abutens suo munere, male habet servos; ille deprehensus a domino, ut infidelis servus habebitur, gladio occidetur, divisus in duas partes, prout apud infideles despotice agebatur pro arbitrio dominorum; 2° dispensator negligens, cum voluntatem domini novisset, vapulabit multis; 3° minus patietur qui ignorabat voluntatem domini sed male egit.

Parabolam applicabo *dispensatoribus mysteriorum Dei* (1 cor. 4. 1). Sibi ipsis provident aliqui, minime considerantes *opus ministerii in aedificationem corporis Christi* (eph. 4. 11) mystici esse sibi commissum, *ducunt in bonis dies suos* (Iob. 21. 13), *mactant et perdunt animas* (Io. 10. 10). *Veniet Dominus.. die qua nesciunt.* « Dies magna et amara valde »! Quid ego? Si tali die, quam recorder, si tali nocte venisset, quomodo de me indicasset? *Misericordiae Domini, quia non sum consumpti* (thren. 3. 22). Quod si de infidelium dispensatorum numero non fuerim, nonne vapulabo saltem multis vel paucis, ob negligentiam plus minusve culpabilem? An *per ignorantiam feci?* (act. 3. 17) quo gradu culpabilis fuit? Examinabo conscientiam

C. Omni autem cui multum datum est, multum quaeretur ab eo; et cui commendaverunt multum, plus petent ab eo.

« Multum commendatur ei cui cum salute sua dominici quoque gregis pascendi cura committitur » (Beda Ven.); non solum de propria salute, sed de ovium suarum doctrina et vita rationem reddet. « Cur quaeris quietem, cum vocatus sis ad laborem?.. Esto gratus pro minino, et eris dignus maiora accipere. Si dignitas datoris inspicitur, nullum datum parvum aut nimis vile videbitur; non enim parvum est quod a summo Deo donatur » (Thom. kemp. II. 10)

Quod si mihi multum commendavit Dominus, plus petet a me, et inexpectatus veniens de multo exiget rationem. Nisi ei adhaeream, ei serviam et pro ipso *legatione fungar* (2 cor. 5. 20), semper regem eiusque gloriam et commissam mihi legationem prae oculis habens, non potero *facere secundum voluntatem eius*. De hoc igitur firmiter mihi proponam et, circumspiciens omnes et singulas mihi commissas oves, pastor bonus esse contendam.

- 1 pr. Adorans Iesum, reverenter audiam et considerabo eius verba.
 2 pr. Petam gratiam adhaerendi ipsi, etiam ex timore vindictae.

A. *Ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi ut accendatur? Baptismo habeo baptizari, et quomodo coarctor usquedum perficiatur? Putatis quia pacem veni dare in terram? Non, dico vobis, sed separationem. Erunt enim ex hoc quinque in domo una divisi, tres in duos et duo in tres. Dividentur, pater in filium et filius in patrem suum, mater in filiam et filia in matrem, socrus in nurum suam et nurus in socrum suam.*

Messias praedictus fuerat tanquam *ignis devorans atque consumens* (deut. 9. 3), *excoquens ad purum scoriæ* Iudae (Is. 1. 25); *ipse quasi ignis conflans... et sedebit conflans et emundans argentum, et purgabit filios Levi et colabit eos quasi aurum et quasi argentum, et erunt Domino offerentes sacrificia in iustitia* (Mal. 3. 2, 3). Vitiosa destruere et renovare Ecclesiam multopere desiderat Iesus, sed antea passurus est mortem sanguinolentam, et quasi *de profundis aquarum* (ps. 68. 15) tribulationum liberandus; aptissime passionem suam vocat baptismum, de quo mentionem dum iniicit, iam angore se constringi *animamque turbari* (Io. 11. 33) significat.

Opus tamen messianicum, etiam post passionem Domini, patietur contradictionem; unde inter fideles Christi et adversarios eius acris exstabit discordia, orbis totus dividetur in duas partes; familiae ipsae dividentur: bellum erit. Pax enim inter Deum et homines stabiliri nequit, nisi inter Filium eius et potestatem tenebrarum, inter fideles Christi et assecclas daemonis, certamen ineatur; etenim « ut rumpe-retur pax mala » (S. Hieron.) venit Iesus.

Haec ad discipulos suos verba habuit. Nos vero, sacerdotes, qui pro ipso legatione fungimur, accensum ignem servare et propagare debemus, destruentes et corrigentes quae prava sunt in mundo. Vae nobis, si pacem illam quam mundus vult, indifferentiae scilicet, foveamus; etiam contra eos, quos naturae necessitudine coniunctos habent, a fidelibus bellum indici et repugnari debere doceamus oportet; *positus enim est Iesus in signum cui contradicetur* (Lc. 2. 34).

B. *Dicebat autem et ad turbas: Cum videritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis: Nimbis venit, et ita fit; et cum austrum flantem, dicitis: Quia aestus erit, et fit. Hypocritae, faciem coeli et terrae nostis probare; hoc autem tempus quomodo non probatis?*

Ad totam turbam conversus Iesus, eamque ad fidem in ipsius missionem efficaciter allicere cupiens, signa temporis messianici adesse manifesta testatur, et utitur comparatione aptissima: Si a regione

occidentali seu maritima, ait, orientem nubem cernitis, portenditis imbrem tempestatemque ; si a meridionali plaga ventus flat, calorem praevidetis. Quam certa haec sunt indicia temporis et sufficientia ad cavenda pericula in ordine naturali, tam certa habetis, si agere sincere velitis, temporis praesentis signa. Sed prudentes videri vultis in observatione signorum coeli, imprudentes vero estis et sinceritatis expertes in observandis et conspiciendis signis adventus messianici.

Applicans haec ad nostra tempora, dolebo sollicitos et prudentes in rebus saecularibus adeo incuriosos esse de rebus divinis. Meipsum hac in re non culpa vacare confitebor, eo quod non cognoverim tempus visitationis Domini (Lc. 19. 44).

C. Quid autem et a vobis ipsis non indicatis quod iustum est ? Cum autem vadis cum adversario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo, ne forte trahat te ad iudicem, et iudex tradat te exactori, et exactor mittat te in carcerem. Dico tibi, non exies inde, donec etiam novissimum minutum reddas.

Ad futura et aeterna animos auditorum attendere cupiens, Iesus salutarem timorem vindictae divinae eis iniicit, et exemplo ex conditione vitae deprompto utitur : Ex vestra ipsorum, ait, agendi ratione, quando adversarius aliquis iustam condemnationis materiam adversus vos habet iamque vos ad iudicium principis trahere vult, decernite quid agere opus sit in hoc tempore praedicationis meae. Componitis cum adversario, ne in vos agatur extrema iustitia et in carcerem trudamini. Similiter dum estis *in via*, prospicite vobis ; secus enim, in vitae termino, secundum rigorem iuris habebit vos iudex, neque iam misericordiae locus erit.

« Iuste iudex ultionis, ante diem rationis donum fac remissionis » (missa def.). « Nunc labor est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satisfactorius... Bonum est ut, si necdum amor a malo me revocat, saltem timor gehennalis me coërceat. Qui vero timorem Dei postponit, diu stare in bono non valebit. » (Thom. kemp. I. 24)

1 pr. Videbo Iesum et nuntios caedis galilaeorum, et audiam eam eos docentem.

2 pr. Petam gratiam praeveniendi per poenitentiam iram divinam.

A. *Adcrant autem quidam ipso in tempore, nuntiantes illi de galilaeis, quorum sanguinem Pilatus miscebat cum sacrificiis eorum. Et respondens dixit illis : Putatis quod hi galilaei prae omnibus galilaeis peccatores fuerint, quia talia passi sunt ? Non, dico vobis : sed nisi poenitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. Sicut illi decem et octo, supra quos cecidit turris in Siloe et occidit eos ; putatis quia et ipsi debitores fuerint praeter omnes homines habitantes in Ierusalem ? Non, dico vobis : sed si poenitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis.*

Dum Iesus ex signis temporis iudaeos hortatur ut sibi credant, accedunt quidam, qui de calamitate galilaeorum recenti cum certiore faciunt. Milites Pilati vi oppresserant seditiosos, Iudae galilaei (act. ap. 5. 37) forte assecclas, in ipso templo tumultuantes, eorumque sanguinem, tempore sacrificiorum, fuderant. Hos miseros in peccatorum poenam trucidatos fuisse iudicabant nuntii, secundum verba amicorum Iob : *Quis unquam innocens perit ? aut quando recti deleti sunt ?* (Iob. 4. 7) Eorum sententiam corrigit Iesus, indicans alios galilaeos maiorum peccatorum reos fuisse, nec tamen *flante Deo periisse et spiritu irae eius esse consumptos* (ib. 8) ; additque in altera calamitate recente, cum in ruina turris Siloe octodecim oppressi fuissent, non eos periisse qui maximam pro peccatis suis poenam Deo deberent : talia enim infortunia et bonos et malos ferire contingit. Sed hac occasione utens nuntiat Iesus auditoribus suis vindictam divinam nisi poenitentiam agant : videbunt, sicut postea disertius praenuntiabit, *circundari ab exercitu Ierusalem... et cadent in ore gladii... et Ierusalem calcabitur a gentibus* (Lc. 21. 24), et *omnes similiter gladio et obsidione peribunt.*

Utinam benigno Iesu, misericordiam pro poenitentia pollicenti, credidissent ! Non experti fuissent calamitatem totius fere gentis. Num et nos minis iustitiae divinae satis terremur ut ad poenitentiam confugiamus ? Cum vero e diariis accipimus interemptos fuisse casu aliquo subitaneo multos homines, an moneri nos existimamus ut semper simus parati ?

B. *Dicebat autem et hanc similitudinem : Arborem ficī habebat quidam plantatam in vinea sua, et venit quaerens fructum in illa et non invenit ; dixit autem ad cultorem vineae : Ecce anni tres sunt ex quo venio quaerens fructum in ficulnea hac, et non invenio ; succide ergo illam : utquid etiam terram occupat ?*

Parabola hac videtur Iesus indicare urbem Ierusalem, quae in medio populo Dei, quasi in *vineae electa* (Is. 5. 2; Ier. 2. 21), plantata et sterilibus manens ficulnea, iam per tres annos non cognovit *tempus visitationis* (Lc. 19. 44), sc. venientem Iesum despexit nullosque fecit *fructus dignos poenitentiae* (Lc. 3. 8). Deus autem Pater, qui bis in paschate (med. 48, 65) et semel in festo tabernaculorum (med. 138) per Filium suum, cultorem vineae israeliticae, fructus colligere voluit, iam cogitat de excindenda ficulnea seu de destruenda urbe hierosolymitana. Iusta esset poena spretae tantae gratiae.

Obvia mihi applicatio parabolae fieri potest. Quis enim satis recto corde usus est innumeris Dei gratiis? quis iustam Dei vindictam non meruit? Humiliter et vere timere possumus ne illud verbum: *Succide ergo illam*, in nos pronuntietur; alios, non negligentiores quam nos ipsi fuimus, e paradiso vitae clericalis reiecit Deus. *Utquid sanctam hanc terram occupamus*, nisi efficiamur sancti? *Sacerdotes... qui accedunt ad Dominum, sanctificentur, ne percutiat eos* (ex. 19. 22).

C. At ille respondens, dicit illi: *Domine, dimitte illam et hoc anno, asquidam jodium circa illam et mittam stercora; et siquidem fecerit fructum; sin autem, in futurum succides illam*.

Cultor vineae ipse Iesus intercedit apud dominum vineae Patrem suum, ut nondum reiciat excidioque tradat populum electum; parabolam proseguens, Ierusalem tanquam ficum adhuc sterilem, novis caris, miraculis et doctrina, sanguine praesertim suo, quem post aliquot menses prope urbem effundet, excolere et frugiferam efficere intendit. Quod si nec tunc fructum facere velit, *in futurum*, neque statim quidem sed post quadraginta annos, excidetur.

Haec est longanimitas benigni Salvatoris: *quadraginta annis proximus fuit generationi huic et dixit: Semper hi errant corde* (ps. 94. 10). Sed ad me reflectens, petam: Numquid ego fructum feci? an facio? an faciam? Proponam mihi meliora *in futurum*, ne succidi merear, et confidam Iesu meo: *gratia Dei mecum* (1 cor. 15. 10).

1 pr. Videbo in synagoga Iesum, manus imponentem infirmæ.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et imitandi Iesum.

A. *Erat autem docens in synagoga eorum sabbatis. Et ecce mulier, quæ habebat spiritum infirmitatis annis decem et octo, et erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere. Quam cum videret Iesus, vocavit eam ad se et ait illi : Mulier, dimissa es ab infirmitate tua ; et imposuit illi manus, et confestim erecta est, et glorificabat Deum.*

Dum in quadam synagoga die sabbati, prout solebat, docet Iesus, videt miseram mulierem incurvam ; quæ infirmitas a daemone effecta fuisse apparet. Contra ac solet, offert ei non rogatus sanationem, et imponendo ei manus divinas eam solvit a daemone, et post annos octodecim erectam dimittit. Mulier opus Dei agnoscit et in subitaneo miraculo Deum glorificat.

Contemplabor Iesum, et adorabo ; compatiar et mox congaudebo mulieri, et Deum glorificabo. Dein applicans factum, considerabo quomodo homines, diabolica servitute in terrestria inclinatos, liberaverit Salvator meus et ad Patrem, qui in coelis est, oculos et desideria erigere docuerit. Ad me reflectens, dispiciam utrum terrenis rebus afficiar an coelestibus ; terrena enim desideria impediunt coelestia, et *terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem* (sap. 9. 15) seu de multis sollicitum. *Sicut portavimus imaginem terreni* hominis lapsi, *portemus et imaginem coelestis* (1 cor. 15. 49), Iesu sc. novi Adam, in quo regenerati sumus filiiue Dei adoptione effecti. De liberatione nostra glorificemus Iesum et nolimus *diligere mundum neque ea quæ in mundo sunt* (1 Io. 2. 15). « Sursum corda » erigere discamus, ut hortanti sacerdoti possimus sincere dicere : « Habemus ad Dominum. »

B. *Respondens autem archisynagogus, indignans quia sabbato curasset Iesus, dicebat turbæ : Sex dies sunt, in quibus oportet operari : in his ergo venite et curamini, et non in die sabbati. Respondens autem ad illum Dominus, dixit : Hypocritæ, unusquisque vestrum non solvit bovem suum aut asinum a praesepio, et ducit adquare ? Hanc autem filiam Abrahae, quam alligavit satanas, ecce decem et octo annis, non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati ?*

Dum omnis populus cum muliere sanata gaudet, audiam principem synagogae et indignabor illi. Non audet interpellare Iesum, neque mulierem ; sed totam turbam, quam suo tyrannico imperio adstrictam tenet, reprehendit quasi ipsamet ipsa sabbatum violare et miracula petere cogitasset ; abutitur autem verbo Dei, sophisticè applicans verba legis : *Sex diebus operaberis* (deut. 5. 13). Non tacet Iesus,

sed debitam ei castigationem infligit, ostendens hypocrisin, qua caritatis erga hominem opus reprehenditur praetextu violati sabbati, dum nemo se a bove vel asino curando prohiberi existimat propter sabbati legem. Omnes autem simul cum archisynagogo pharisaeos increpat tam perspicua confutatione.

Gustabo dulcissimi Salvatoris erga miserum illum populum caritatem; qua infirmos et oppressos a falsis et duris ducibus tuetur, et discam tueri gregem mihi commissum et invehì apostolica libertate in falsos doctores, larvam eis detrahendo religionis et iustitiae vel amoris erga plebem. Quietem dominicalem in domo familias, honestis festis et laudibus divinis commendat Ecclesia, commendat etiam caritatis opera, veramque opificum felicitatem promovet.

C. Et cum haec diceret, erubescabant omnes adversarii eius; et omnis populus gaudebat in universis quae gloriose fiebant ab eo.

Gaudebo et ego de confusione operariorum iniquitatis et de sapientia ac potestate ducis mei. Gaudebo etiam, videns quam sincere faveat ei turba, *magnificans Deum* (Lc. 5. 26; 7. 16) et gaudens in gloriosis operibus eius.

Gregem meum libenter docebo de iis, quae ad gloriam Iesu Christi agunt et patiuntur fideles et ministri eius; triumphum crucis et martyrum, proVectum Ecclesiae et gloriosa Dei gesta praedicabo saepe, ut populus Dei discat prosequi Iesum affectu magno et gloriatur in fide sua. Gaudent enim fideles Christi et gloriantur de propagata sua fide et de gloria Ecclesiae matris suae, de unitate regiminis in catholica per totum orbem diffusa societate christiana, de martyribus et confessoribus Iesu. Haec ipsis ostendere et ignorantiam, dissensiones sectariorum opponere iuvat.

1 pr. Videbo et adorabo Iesum, et audiam parabolas regni.

2 pr. Petam gratiam permanendi in regno eius illudque propagandi.

A. *Dicebat ergo : Cui simile est regnum Dei, et cui simile aestimabo illud ? Simile est grano sinapis, quod acceptum homo misit in hortum suum ; et crevit, et factum est in arborem magnam ; et volucres coeli requieverunt in ramis eius.*

Cum adversarios regni sui, sacerdotes legis, ministros synagogarum et pharisaeos sibi ubique infensos experiatur et, etiam post sanationem mulieris inclinatae, turbam avertere conantes videat, Iesus, inusitato et solemniori quodam agendi modo, videtur animos suos colligere et secum perpendere qua ratione fidem turbae confirmare indolemque regni sui proponere possit ; et quasi seipsum interrogans : *Cui simile aestimabo*, ait, regnum Dei ? Docuit enim *regnum Dei* (Lc. 10. 9), *regnum coelorum* (Mth. 3, 2 ; 4. 17) *appropinquare*, eiusque initia constituit ; sed ex prava multorum voluntate parva sunt haec initia. Et mox, sibi respondens animosque auditorum erigere cupiens, comparat hoc regnum cum grano sinapis, valde parvo, sed in arborem magnam crescente. Simili quadam parabola praedixerat Ezechiel sortem regni messianici : *Germen ... faciet fructum, et erit in cedrum magnam, et habitabunt sub ea omnes volucres, et universum volatile sub umbra frondium eius nidificabit* (Ez. 17, 23). Praevidet itaque Iesus et praedicat fore ut abusu gratiae et libertatis suae non valeant homines mali impedire propagationem Evangelii sui in universum mundum, et ita eventurum ut summa ingenia ac potentes reges credant in Christum eique serviant.

Gaudebo et glorificabo Deum in illo opere ; erunt quidem multi *rebeldes luminì et nescient vias eius* (Iob. 24. 13), *non omnes enim obediunt Evangelio* (rom. 10. 16) ; sed bona multorum voluntate et zelo eorum quos ad illos mittit, extendetur Ecclesia Christi. Cogitabo autem cum S. Paulo : *Quam speciosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona !* (ib. 15. Is. 52, 7) et orans, considerabo quid conferre valeam ad augmentum fidei nostrae et ad gloriam regni Iesu mei, idque non tantum intra arcus meos fines, sed longe lateque : spiritus enim Christi est catholicus.

B. *Et iterum dixit : Cui simile aestimabo regnum Dei ? Simile est fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinae sata tria, donec fermentaretur totum.*

Eadem methodo, valde simplici sed quae ad conciliandam attentionem aptissima est, pergit Iesus in synagoga proponens futuram regni sui extensionem ; at sub alio respectu virtutem Evangelii con-

siderans, comparat eius vim et efficaciam cum fermento ; quod etiamsi parva quantitate admisceatur multae farinae, v. g. tribus mensuris, ibique absconditum maneat quin initio advertatur mutatio ulla, tamen paulatim vim suam exserit, totamque massam pervadit.

Considerabo quam vere hoc contigerit, quomodo virtute Evangelii et paucorum, numero crescentium, exemplo, paulatim mores pessimi, leges nefandae, sacrificia abominanda sublata fuerint et, idolatria in omni orbe romano abolita, cultus veri Dei monotheisticus ubique vigere coeperit, quomodo successu temporis etiam ex Europa in orbem novum mirabili exitu fuerit propagata fides. In his laudabo Iesum : at mox ad meipsum reflectens, considerabo utrum ego, quasi fermentum novum et *nova conspersio* (1 cor. 5. 7), alios inficiam virtute Christi ; ideo mihi proponam efficacia media *ut vivat in me Christus* (gal. 2. 20). Fieri enim nequit ut vitae talis exemplo non adducam ad eum parvulos, pusillum gregem meum ; similiter fratres in sacerdotio possum exemplo meo iuvare ut fiant *homines Dei, ad omne opus bonum instructi* (2 Tim. 3. 15).

C. *Et ibat per civitates et castella docens, et iter faciens in Ierusalem.*

Iesus, hoc tertio ministerii sui publici anno, mense octobri, in urbem sanctam se contulerat occasione festi tabernaculorum (med. 132, 138) ; postquam autem doctrina et miraculis incolas hierosolymitanos ad fidem adducere tentaverat, reliquerat urbem (med. 145c, 150a) *et ibat per varias civitates et oppidula docens*, in Ierusalem reditum parans, ad festum encaeniorum.

Contemplabor Iesum meum cum discipulis diversa loca peragran-tem, more apostolico, *neque virgam, neque peram, neque panem neque pecuniam, neque duas tunicas habentem* (Luc. 9. 3) *neque ubi caput reclinat* (ib. 58). Quam pauper est Iesus meus ! Quam modestus et amabilis ! An imitari eum aliquatenus conor ? Adhaerebo ipsi, ut exemplis eius studeam et zelum animarum sincerum concipiam. Quaerit animas, non commoda vitae neque domos divitum ; et *Pater coelestis pascit* (Mth. 6. 26) eum per manus fidelium.

1 pr. Videbo et audiam Iesum respondentem de numero salvandorum.

2 pr. Petam gratiam intrandi in coelum per angustam portam.

A. *Ait autem illi quidam : Domine, si pauci sunt qui salvantur ? Ipse autem dixit ad illos : Contendite intrare per angustam portam ; quia multi, dico vobis, quaerent intrare, et non poterunt.*

Dum percurrit civitates et castella, interrogatur Iesus de sorte aeterna hominum seu de numero salvandorum. Forte quia relative pauci Iesum sequuntur, forte quia legebatur in quarto libro Esdrae (qui a Tridentina synodo inter canonicos S. Scripturae libros non annumeratur) « plures esse qui pereunt quam qui salvabuntur », (4 Esd. 9. 15), interrogat quidam an revera pauci sint qui salvantur.

« Solebat Christus, ait S. Cyrillus, interrogantibus respondere, haud omnino quod ipsis libebat, sed quod utile et necessarium erat ; quatenam autem utilitas hinc obvenit quod sciamus utrum multi an pauci sint qui salvabuntur ? » Respondit itaque quod utile erat, et quidem ad omnes praesentes dixit : *Contendite*, omni vi conemini *intrare per angustam portam*. Intelligit poenitentiam, quam *nisi... egeritis, omnes peribitis* (Lc. 13. 5) ; hanc S. Ioannes Baptista (Lc. 3. 8-14), hanc ab initio praedicationis suae Iesus (Mth. 4. 17), hanc ab eo missi duodecim (Mc. 6. 12) commendaverant ; nunc autem auditores graviter monet ne tempus gratiae negligant, *quia multi quaerent intrare et non poterunt* : quod mox explicabit.

Gustabo verbum Christi : *quam angusta porta et arcta via est quae ducit ad vitam !* (Mth. 7. 14) e contra, *lata porta et spatiosa via est quae ducit ad perditionem* (ib. 13). Et revera viam mandatorum Dei et poenitentiam negligunt multi, qui tamen quaerent, at frustra, intrare in regnum Dei : *Nolite errare : neque fornicarii... neque molles... neque fures neque avari neque ebriosi neque maledici neque rapaces regnum Dei possidebunt* (1 cor. 6. 9), et nisi de violatis mandatis poenitentiam egerint, *intrare... non poterunt*.

B. *Cum autem intraverit paterfamilias et clauserit ostium, incipietis foris stare et pulsare ostium, dicentes : Domine, aperi nobis ; et respondens dicet vobis : Nescio vos unde sitis. Tunc incipietis dicere : Manducavimus coram te et bibimus, et in plateis nostris docuisti. Et dicet vobis : Nescio vos unde sitis ; discedit a me, omnes operarii iniquitatis. Ibi erit fletus et stridor dentium, cum videritis Abraham et Isaac et Iacob et omnes prophetas in regno Dei, vos autem expelli foras.*

Christus ingressum in regnum coelorum proponit per modum para-

bolae. Paterfamilias amicos suos invitat et exspectat; omnibus iam ingressis, claudit ostium neque iam recipere vult illos quos non agnoscit pro amicis, seu excludit alienos. Similiter iudaei, quibuscum manducavit et bibit Iesus, quos docens ibat *per civitates et castella* (Lc. 13. 22), excludentur e regno Dei, dicetque eis Iesus: *Nescio vos de qua familia sitis; de amicorum meorum numero non estis*. Et revera iudaei multi audierunt Iesum docentem, vixerunt cum eo, sed iniquitatis opera egerunt, et nolentes ei credere *in peccato suo mortui sunt* (Io. 8. 21). Viderunt autem in regno Dei Abraham, patrem credentium, cum Isaac, Iacob et prophetis; ipsi vero, qui se *filios Abrahae* dicebant, at *opera Abrahae* (Io. 8. 39) non faciebant, exclusi a foedere quod Deus *popigit cum Abraham, Isaac et Iacob* (ex. 2. 24), fletum et stridorem dentium, aeternam ruinam, incredulitatis pervicacis poenam patiuntur.

Meditabor de illo aeterno fletu, de fremitu et stridore dentium. Ego filius Abrahae, seu potius filius adoptivus Dei, si me exclusum e societate fidelium, e terra viventium, e coelesti patria inveniam in die mortis meae et in die iudicii, quam amare flebo! *Peccator videbit et irascetur, dentibus fremet et tabescet: desiderium peccatorum peribit* (ps. 111. 10). De poena damni considerabo et conabor assequi quia *malum et amarum est reliquisse Dominum Deum* (Ier. 2. 19). « Domine Iesu Christe... fac me tuis semper inhaerere mandatis et a te nunquam separari permittas, qui vivis... »

C. Et venient ab Oriente et Occidente et Aquilone et Austro, et arcumbent in regno Dei. Et ecce sunt novissimi qui erunt primi, et sunt primi qui erunt novissimi.

Multi ex iudaeis, ex semine Abrahae, *quaerent intrare in regnum coelorum gloriosum et non poterunt; neque enim*, ait S. Paulus, *qui semen sunt Abrahae, omnes filii sunt* (rom. 9. 7); *sed potens est Deus suscitare filios Abrahae* (Mth. 3. 9), gentiles scilicet ex omnibus partibus mundi; hi, postquam qui primi vocati erant israelitae Messiam reiecerint, e novissimis primi fient et maximo numero filii regni.

Laudabo hanc Dei providentiam et cogitabo de felicitate eorum quos spernebant iudaei, quos vocavit Iesus. *Recumbent cum Abraham et Isaac et Iacob* (Mth. 8. 11) in regno Patris. Quam felix illa societas beatorum! Invenient Iesum cum Maria, matre eius. « Ad haec audita iam inardescit animus illicque cupit assistere, ubi se sperat sine fine gaudere » (S. Greg. in off. unius mart.)

1 pr. Videbo pharisaeos accedentes ad Iesum ; hunc adorabo et audiam.

2 pr. Petam gratiam sequendi Iesum intrepide inter pericula.

A. *In ipsa die accesserunt quidam pharisaeorum, dicentes illi : Exi et vade hinc, quia Herodes vult te occidere.*

In ipsa die qua praedixerat Iesus fore ut multi ex iudaeis non salventur, quia non sequebantur eum, veniunt pharisaei quidam hortantes eum ut se periculo subducatur, quod etiam extra Iudaeam in ditione Herodis ei imminet. Veras fuisse minas ex sequenti responso Iesu consequitur ; volebat Herodes occidere Iesum. Ita olim Herodis huius pater nascenti in Bethleem insidias struxerat, *quaerens puerum ad perdendum eum* (Mth. 2. 13) ; similiter ipsemet Ioannem Baptistam, quem *metuebat, sciens eum esse virum iustum et sanctum* (Mc. 6. 20) magnaeque apud populum auctoritatis, crudeli morte affecerat. Nihil mirum quod, invidens Iesu et timens, quia in ripis Iordanis *multi crediderunt in eum* (Lc. 10. 42), velit Salvatorem occidere. Non apparet quid intendant pharisaei, dum Iesum monent de consiliis Herodiis : forsitan cupiunt eum allicere in Ierusalem, ubi primores eum *quaerunt interficere* (Io. 7. 25) ; forsitan missi sunt ab ipso Herode, qui minando a ditione sua Iesum avertere velit.

Equidem agnoscens et adorans divinum meum Salvatorem, conabor reparare iniurias ipsi illatas a perversis hominibus, et cogitabo *non esse discipulum super magistrum : sufficit discipulo si sit sicut magister eius* (Mth. 10. 24, 25). *Beati estis, aiebat, eum persecuti vos fuerint... propter me* (Mth. 5. 11). An hanc beatitudinem consecutus sum ut patiar propter Iesum ?

B. *Et ait illis : Ite, et dicite vulpi illi : Ecce eiicio daemonia, et sanitates perficio hodie et cras, et tertia die consummor. Verumtamen oportet me hodie et cras et sequenti die ambulare, quia non capit prophetam perire extra Ierusalem.*

Herodem, calliditatis, ignaviae et malitiae plenum, vulpem appellat Iesus eiusque minas et consilia despicit : quidquid machinetur per-versus ille homo, Iesus faciet voluntatem Patris sui, et quamdiu, quot dies et horas vult, fungetur ministerio suo, eiiciens daemonia et sanans aegrotos, donec veniat consummatio operis per mortem et immolationem ; interea donec *consummatum erit* (Io. 19. 30), *oportet eum pro libito ambulare*, i. e. operari quaecumque vult in ditione Herodis ; nam in hac ditione non convenit eum mortem subire : hanc quippe in Ierusalem petet, quae urbs videtur provinciam occidendi prophetas sibi propriam fecisse. His verbis ostendit pharisaeis se

mortem non fugere, sed ultro ei iturum obviam, neque tamen eam sibi timendam esse in Peraea, etsi Herodes eum velit occidere.

Mirabor et glorificabo potentiam Domini nostri : vere *potestatem habet ponendi animum suum* : nemo tollit eam ab eo, sed ipse ponit eam a seipso (Io. 10. 18) : neque vulpes herodiana neque lupi pharisaici quidquam possunt in eum. Eius exemplo legatione fungar mei : *hoc mandatum accepi* (ib.) ab ipso et *confidenter dicam* : *Non timebo quid faciat mihi homo* (thebr. 13. 6). Ita Christi martyres innumeri, ita B. Edmundus Campion et socii ~ quos verae fidei et Sedis Apostolicæ primatui propugnando invicta fortitudine roboravit Deus » (orat. 1 dec.).

C. Ierusalem, Ierusalem, quae occidis prophetas et lapidas eos qui mittuntur ad te, quoties colui congregare filios tuos, quemadmodum avis nidam suam sub pennis, et noluisti? Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis quia non videbitis me, donec veniat cum dicetis : Benedictus qui venit in nomine Domini.

Prophetavit antea Iesus de sua morte in Ierusalem : in hanc urbem, cui tenerrimum affectum et ministerium impenderat, fundit verba doloris ac commiserationis plena ; eius incolas ad se allicere, sibi coniungere et a periculo imminente tueri frustra conatus fuerat. Nunc vero praevidens excidium urbis et *in templo abominationem desolationis* (Dan. 9. 25) quam praedixit Daniel, quasi ipsos incolas a longe alloquens : *Relinquetur vobis, ait, domus vestra deserta* neque me iam videbitis donec veniat dies triumphi mei, quando eum palmis obviam venientes, benedictum in nomine Domini me salutabitis.

Cum Iesu deflebo duritiem cordis iudaeorum, toties gratiam visitationis in detrimentum suum vertentium, et equidem discam non nisi coacte et dolenter sinere peccatores *ingredi vias suas* (act. 14. 15) ; quamdiu potero, eis ero quasi *avis congregans nidum suum*. Scrutabor sensum comparationis et metiar hac mensura meam pro ovibus meis sollicitudinem.

1 pr. Videbo Iesum coenantem cum pharisaeis et hydropicum coram eo.

2 pr. Petam gratiam humilitatis et caritatis christianae.

A. *Et factum est, cum intraret Iesus in domum cuiusdam principis pharisaeorum sabbato manducare panem, et ipsi observabant eum. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Et respondens Iesus, dixit ad legisperitos et pharisaeos, dicens: Si licet sabbato curare? At illi tacuerunt. Ipse vero apprehensum sanavit eum ac dimisit. Et respondens ad illos dixit: Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadet, et non continuo extrahet illum die sabbati? Et non poterant ad haec respondere illi.*

Considerabo Iesum: quam benigne acceptat invitationem pharisaei, praesciens quales convivas habiturus sit! Sed utilitatem praevидit cupitque eis bene.

Considerabo et convivas, legisperitos et pharisaeos, maligne eum observantes. Discam a Magistro meo qua ratione me habere debeam in convivio, ubi etiam minus maligni solent observare in convivio *hominem Dei* (1 Tim. 6. 11), quid fugiat, utrum *sectetur iustitiam, fidem, caritatem, patientiam, mansuetudinem* (ib.).

Dein considerabo aegrotum adstantem coram Domino; ipso morbo satis efflagitat misericordiam et humiliter tacet. Misericordia forsan moventur etiam adstantes, neque audent interroganti Iesu: *Si licet sabbato curare?* quidquam obiicere; tacent tamen neque intelligunt caritatem et dilectionem proximi esse *secundum* mandatum, *simile* primo et maximo (Mth. 22. 39). Iesus tangit aegrotum et sanat; deinde eos docet *diligere proximum sicut seipsos* (ib.) et sicut sua; isti enim pluris faciebant bovem suum quam proximum.

Quam bonus, quam mansuetus mihi apparet Iesus meus! Discam ab eo, etiam coram divitibus non negligere pauperes et infirmos, sed eos amanter accipere et adiuvere.

B. *Dicebat autem et ad invitatos parabolam, intendens quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos: Cum invitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit invitatus ab illo, et veniens is qui te et illum vocavit, dicat tibi: Da huic locum, et tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere. Sed cum vocatus fueris, vade, recumbe in novissimo loco, ut cum venerit qui te invitavit, dicat tibi: Amice, ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus; quia omnis qui se exaltat humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur.*

Inter mundanos homines conversatur, *panem* i. e. cibos manducans

Iesus; sed animadvertens quomodo primum locum ad mensam pharisaei ambiissent, docet eos spiritum omnino alium. Volens tamen eos ad humilitatem veram hortari, argumenta primum proponit humanae prudentiae, et quidem, ne eos offendat vel carpere censeatur, utitur parabola. Supponens aliquem ad nuptias invitari primumque locum accipere, ostendit quanto consultius sit honorationem locum non ambire, at assidere novissimum: *melius est enim*, ait proverbium, *ut dicatur tibi: Ascende huc, quam ut humilieris* (prov. 25. 7). Additque parabolae motivum supernaturale, scilicet normam, si minus apud homines, at semper apud Deum usitatam: *Qui se exaltat, humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur*.

In Iesu meo considerabo quomodo *semetipsum exinanivit formam servi accipiens... humiliavit semetipsum... Propter quod et Deus exaltavit illum* (phil. 2. 7). Etiam benedictam Virginem audiam dicentem: *Deposuit potentes de sede et exaltavit humiles* (ps. 32. 10. Lc. 1. 52). Dein reflectens ad me, *contendam intrare per angustam portam* (Lc. 13. 24) humilitatis, abnegationis et mortificationis amoris proprii in regnum coelorum,

C. *Dicebat autem et ei qui se invitaverat: Cum facis prandium aut coenam, noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos divites, ne forte te ipsi reinvitent et fiat tibi retributio. Sed cum facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos et caecos: et beatus eris, quia non habent retribuere tibi; retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum.*

Princeps pharisaeorum dives erat; pauperem vero Iesum invitaverat. Hospitalitatem erga pauperes commendabat lex: *Veniet levites.. et peregrinus ac pupillus et vidua... et comedent et saturabuntur, ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum* (deut. 14. 19). Iesus convivium pauperum commendat intuitu retributionis divinae, non solum in vita praesenti sed praesertim in die resurrectionis seu in vita aeterna, quae per resurrectionem perfecta erit.

Talia non sapit humana sapientia; sed *si benefeceritis his qui vobis beneficiunt*, dicebat suis Iesus, *quae vobis est gratia? Siquidem et peccatores hoc faciunt.* (Lc. 6. 33) Quis est meus amor pauperum?

1 pr. Videbo Iesum mensae accumbentem, et assidens prope eum audiam verba eius

2 pr. Petam desiderium et spem coeli ac zelum animarum.

A. *Haec cum audisset quidam de simul discumbentibus, dixit illi : Beatus qui manducabit panem in regno Dei.*

Iesus commendaverat principi pharisaeorum, apud quem coenabat, ut ad convivia sua pauperes, debiles, claudos et caecos vocaret, spe retributionis divinae *in resurrectione iustorum*. (Lc. 14. 14) Quam promissionem cum perecepisset quidam conviva propius assidens, gavisus in consideratione futurae retributionis et beatitudinis coelestis, dixit Magistro : Beatus qui coeleste convivium adire merebitur ! Solebat enim regnum Dei concipi sub imagine convivii, in quo electi *recumbent cum Abraham et Isaac et Iacob* (Mth. 8. 11). Hanc imaginem ipse Iesus iam adhibebit, declarans quinam ad illud convivium sive coenam magnam admittendi sint.

Gustabo libenter verba Iesu de retributione divina in aeterna beatitudine, imo et verba illius convivae de convivio coelesti : quam beatus erit qui, postquam benefecerit pauperibus, retributionem a Patre coelesti accipiet ! « O supernae civitatis mansio beatissima ! o dies aeternitatis clarissima .. dies semper laeta .. O utinam dies illa illuxisset, et cuncta haec temporalia finem accepissent ! .. O quando ero tecum in regno tuo, bone Iesu, quod praeparasti dilectis tuis » (Thom. kemp. III. 48).

B. *At ipse dixit ei : Homo quidam fecit coenam magnam et vocavit multos. Et misit servum suum hora coenae dicere invitatis ut venirent, quia iam parata sunt omnia. Et coeperunt omnes simul excusare. Primus dixit ei : Villam emi, et necesse habeo exire et videre illam ; rogo te, habe me excusatum. Et alter dixit : Iuga boum emi quinque, et eo probare illa ; rogo te, habe me excusatum. Et alius dixit : Uxorem duxi, et ideo non possum venire.*

Iesus proponit Patrem suum parantem magnum convivium et quidem multis. Intendit Iesus non quidem homines in genere, quos sc. omnes ad beatitudinem tanquam finem suum vocat Deus, sed in specie electum populum, ad quem *missus est* (Mth. 15. 24), et *filios promissionis* (rom. 9. 8). Praeviam invitationem nemo recusat ; omnes filii Abraham optant recumbere in illa coena ; sed cum ad rem venit, cum servus domini eos hortatur ut veniant, quia hora coenae appropinquavit, ad unum omnes et *omnes simul* varia ratione sese excusant et impedimentum obiciunt, rerum temporalium et voluptatis sollicitudinem. Nimirum aeternam beatitudinem spernunt seu

potius negligunt; *sollicitudo saeculi istius et fallacia divitiarum suffocat verbum, et sine fructu efficitur* (Mth. 13. 22).

Quod Christo contigit, qui ut *servus* Iehovae, apud Isaiam praedictus (42. 1; 52. 13), iudaeos ad regnum coeleste alliciebat, contingit aliquatenus iis quos ipse mittit, *pro Christo legatione fungentibus* (2 cor. 5. 20); hortantur invitatos *quia parata sunt omnia*; at plerique, rebus saeculi intenti, vocationem ad coelestia parvi aut nihili faciunt. An Deus habebit eos excusatos? Cogitent de sequentibus in parabola.

C. *Et reversus servus nuntiavit haec domino suo. Tunc iratus paterfamilias dixit servo suo: Exi cito in plateas et vicos civitatis; et pauperes ac debiles et caecos et claudos introduce huc. Et ait servus: Domine, factum est ut imperasti, et adhuc locus est. Et ait dominus servo: Exi in vias et sepes; et compelle intrare, ut impleatur domus mea. Dico autem vobis, quod nemo virorum illorum qui vocati sunt gustabit coenam meam.*

Sicut dominus in parabola, a divitibus invitatis despectus, iubet inopes urbis ac mox ruris invitari, omni studio urgeri et quasi compelli ad coenam, quae parata est, ita in sensu parabolae pauperes iudaeorum et mox gentiles ipsi adducentur ad regnum coeleste, exclusis divitibus et primoribus, qui vocati fuerant et Christum eos hortantem audire noluerunt.

Salutem omnium per Christum Filium suum eiusque ministros cupit et vult Pater coelestis. An praeter eos qui, cupiditatibus huius vitae servientes, finem suum negligunt, non invenirem alios, debiles, pauperes praesertim, qui vocantem Iesum sequi vellent? An *ut impleatur domus* Patris coelestis, *in eo opportune, importune, arguo, obsecro in omni patientia et doctrina*? (2 Tim. 4. 2) *Adhuc locus est. An compello intrare, ita ut oves meae, importunitate mea lassae, dicere possint: Quaerens nos sedit lassus pastor noster, multa passus; labor eius non est cassus? An ad pascua vitae, "ad sacrum convivium, in quo futurae gloriae nobis pignus datur", satis frequenter eas invito? an pueros, adolescentes urgeo?*

1 pr. Videbo Iesum in itinere convertentem se ad turbas et audiam : *Si quis venit ad me*

2 pr. Petam gratiam abnegandi meipsum ut possim esse Christi discipulus.

A. *Ibant autem turbae multae cum eo ; et conversus dixit ad illos : Si quis venit ad me, et non odit patrem suum et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus. Et qui non baiulat crucem suam et venit post me, non potest meus esse discipulus.*

Iter faciens, sequentibus turbis multis, subito se ad eas convertit et stans, emphasi et auctoritate magna, monet ne pergant sequi, nisi ad duo paratae sint : scilicet, ne aut amore propinquorum aut timore molestiarum recedant a sequela sua : 1° Non potest esse eius discipulus ille qui « parentes et propinquos, si eos Christo adversarios experitur, odiendo et fugiendo nescire » (S. Greg. off. unius mart.) recusat ; nam, ut antea docuit, *non venit pacem mittere, sed separationem* ; eius causa, *dividentur pater in filium et filius in patrem suum ...* (med. 160). *Inimici hominis, domestici eius* (Mth 10 36) ; hos odisse docemur. Imo pro Christi causa animam, vitam sc. spernere necesse est. 2° Non potest esse eius discipulus, qui non baiulat crucem, qui vitam laboribus plenam agere ipsamque mortem crucis obire recusat (med. 122).

Perpendam quam aequa et rationabilis sit haec amoris proprii, mundani et sensualis abnegatio, ut Deum super omnia diligere et Filium eius, ducem nostrum, sequi in gloriam possimus. Audiam Iesum divina auctoritate hoc postulantem, et obediam voci eius, statuens quam in re me abnegare debeam et velim, et deprecando eius gratiam.

B. *Quis enim ex vobis, volens turrin aedificare, non prius sedens computat sumptus qui necessarii sunt, si habeat ad perficiendum, ne posteaquam posuerit fundamentum et non potuerit perficere, omnes qui vident incipiant illudere ei, dicentes : Quia hic homo coepit aedificare et non potuit consummare ? Aut quis rex, iturus committere bellum adversus alium regem, non sedens prius cogitat si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se ? Alioquin, adhuc illo longe agente, legationem mittens rogat ea quae pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus quae possidet, non potest meus esse discipulus.*

Postquam duplicem conditionem sequentibus se proposuit, Iesus parabolis duabus ostendit quam stultum et ridiculum sit velle eum

sequi, non accepta duplici illa conditione ; est enim conditio sine qua non possunt eum sequi. Irrisioni sane sese exponit qui aedificationem, non praevisis et computatis sumptibus, inchoat ; bellum etiam non suscipit qui hostium viribus nequit opponere vires sufficientes. Similiter Christum sequi frustra incipit qui non renuntiat sibi, bonis, amicis, vitae, in quantum haec conciliari nequeunt cum discipulatu. Et quidem, *sedens*, i. e. pacato animo debet discipulus Christi hanc abnegationis omnimodam necessitatem perpendere et consequenter se in illa dispositione firmare.

Hac doctrina sua Iesus funditus evertit systema messianicum, quod somniabant plerique iudaei, a pharisaeis et sacerdotibus suis decepti. Nedum temporale regnum constituere velit, potius honores et commoda temporalia spernit et a suis spernenda esse proclamat. *Beati pauperes spiritu* (Mth. 5. 3) : ita docuit a principio ; abdicari vult omnem inordinatum affectum ut affectum universum in Creatorem conferamus.

Quam bene Thomas kempensis concludit librum I de imitatione Christi : « Tantum proficies, quantum tibi ipsi vim intuleris. » Et S. Ignatius : « Cogitet unusquisque tantum se profectum facturum esse in omnibus rebus spiritualibus, quantum exiverit a proprio suo amore » (Exerc. spir. De reform. vitae).

C. Bonum est sal. Si autem sal evanuerit, in quo condictur ? Neque in terram, neque in sterquilinum utile est, sed foras mittetur. Qui habet aures audiendi, audiat.

Praedicat Iesus repellendum esse populum israhëliticum, quod comparat cum sale evacuato. Sed nobis utilis esse debet sermo Iesu. Discipulis suis dixerat olim Iesus : *Vos estis sal terrae* (Mth. 5. 13) ; sapientia doctrinae et exemplo vitae vitia mundi corrigere et corruptionem morum avertere debent. Si autem desit ipsis sapida et acris illa virtus, qua seipsos abnegare et, Iesu duce, Deum super omnia diligere valeant, prorsus inutiles sunt ad consilia divina exsequenda, et contemptibiles fiunt. Ne leviter accipiamus illud : *Foras mittetur*, addit Iesus : *Qui habet aures audiendi, audiat.*

Audiamus et S. Petrum eadem urgentem : *Si ... refugientes coinquinationes mundi in cognitione D. N. et Salvatoris Iesu Christi, postea his rursus implicati superantur, facti sunt eis posteriora deteriora prioribus* (2 Pet. 2. 20).

1 gr. Videbo Iesum a peccatoribus circumdatum.

2 pr. Petam gratiam et spiritum misericordiae erga peccatores.

A. *Erant autem appropinquantibus et publicani et peccatores ut audirent illum. Et mormurabant pharisaei et scribae, dicentes : Quia hic peccatores recipit et manducat cum illis.*

Dic quadam, cum omnes oppidi cuiusdam peccatores et publicani, desiderio audiendi Iesum, quem benignum et mitem noverant, ad eum accederent, scandalizati sunt et coeperunt inter se conqueri docti eiusdem loci, pharisaei sc. et legisperiti. Etiam in Galilaea genus illud hominum, *generatio mala* (Mth. 13. 39), qualem eos appellabat Iesus, conquesta erat quod *cum publicanis et peccatoribus manducaret et biberet* (Lc. 5. 30). Pharisaeus Simon indigne tulerat quod mulierem ad pedes suos admisisset, *quia peccatrix erat* (Lc. 7. 39). Dure eos reprehenderat Iesus, *plenos rapina et iniquitate dicens et de foris tantum mundos* (Lc. 11. 39); *hypocritas* dixerat, *trabem in oculo suo* non considerantes et *festucam* in oculo aliorum *videntes* (Lc. 6. 41). Quanto enim sibi indulgentiores, tanto in alios erant duriores. Noverat Iesus *superbiam* eorum et *nequitiam cordis* (1 reg. 17. 28). Hic vero in ditione Herodis similes fere pharisaeos, qui de eius erga invisos publicanos, gentiles plerosque, et peccatores benevolentia mormurant, docebit per parabolas ex vita communi desumptas, omnes homines amore Dei et in bonum suum diligi debere, ut omnes ad Deum adducantur.

An peccatores, pravos homines hoc intuitu diligere didici? an spiritum Christi, nedum pharisaicam quamdam superbiam, erga peccatores induere conatus sum? An oro saltem pro ipsis?

B. *Et ait ad illos parabolam istam : Quis ex vobis homo, qui habet centum oves, et si perdiderit unam ex illis, nonne dimittit nonaginta novem in deserto, et vadit ad illam quae perierat, donec inveniat eam? Et cum invenerit eam, imponit in humeros suos gaudens; et veniens domum, convocat amicos et vicinos, dicens illis : Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam quae perierat? Dico vobis quod ita gaudium erit in coelo super uno peccatore poenitentiam agente quam super nonaginta novem iustis, qui non indigent poenitentia.*

Iesus ut cogat adversarios suos ad confitendum debere inquiri et recipi peccatores et de eorum conversione gauderi, interrogat eos quid factururus sit pastor qui de grege non exiguo, de centum ovibus unam perdiderit. Caeteris in loco pascuae relictis, illam unam requireret, et recuperatam mansuete portabit, et gaudii participes habebit amicos et vicinos.

Obvia est haec ratio agendi in humanis rebus ; licet autem de ovibus nonaginta novem in ovili remanentibus sibi gratuletur ille pastor, de una recuperata gaudium actuale singulare experitur. Similiter in coelis angeli magis gaudebunt de reditu unius peccatoris ad Deum quam de perseverantia multorum in iustitia. Inde non concludendum est unum illum magis diligere quam reliquos, sed singularem gaudii materiam praebere angelis Dei

Idem profecto gaudium experiuntur *ministri Christi* (2 cor. 11. 23), quibus Christus *dedit... ministerium reconciliationis* (2 cor. 5. 18) ; sunt *piscatores hominum* (Mt. 4. 19) *in verbo Christi lavantes rete* ; si vel *pisciam multitudinem* vel unam piscem grandem concludant (Lc. 5. 6), *gaudentes gaudebunt in Domino* (Is. 61. 10). Si Christi gregem amem, reducam errantes oves : ero pater pauperum.

C. *Aut quae mulier habens drachmas decem, si perdidit unam, nonne accendit lucernam, et everrit domum, et quaerit diligenter, donec inveniat ? et cum invenerit convocat amicas et vicinas, dicens : Congratulamini mihi, quia inveni drachmam quam perdideram. Ita dico vobis, gaudium erit coram angelis Dei super uno peccatore poenitentiam agente.*

Supponit Iesus pauperem mulierem : drachma enim vel denarius erat merces operarii diurna ; ipsa autem habet drachmas decem ; unde unam perditam, quam multi facit, sedulo, non expectans diem sed lucernam accendens, quaerit et quidem *donec inveniat* ; de invento autem denario cum vicinis gaudet, quae antea de decem denariis non adeo gaudebat. Et applicationem parabolae iterato proponit Iesus, gaudium sc. angelorum de reditu peccatoris.

Pharisaei intellexerunt profecto se non angelis similari, cum de peccatoribus a Iesu receptis murmurarent ; partes diaboli potius tenebant, et referebant imaginem pastorum Israël, quibus apud Ezechielem dicit Dominus Deus : *Vae pastoribus... qui pascebant semetipsos... quod infirmum fuit non consolidastis, et quod aegrotum non sanastis... et quod perierat non quaesistis, sed cum austeritate imperabatis eis et cum potentia* (Ez. 34. 2, 4). Nonne opus est ut multum mediter de corde benignissimo Iesu, ad hauriendum *de fontibus Salvatoris* (Is. 12. 13) zelum salutis mansuetum ? Num et ego quaero animam perditam *donec inveniam* ? Si forte ipsemet *erravi sicut ovis quae periit* (ps. 118. 165) et me *humeris suis* retulit divinus Pastor, an magis exinde misericors fieri conor ?

1 pr. Ex ore Iesu audiens parabolam, contemplantur filium procul a paterna domo degentem.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi Dei misericordiam erga poenitentes.

A. *Ait autem : Homo quidam habuit duos filios ; et dixit adolescentior ex illis patri : Pater, da mihi portionem substantiae quae me contingit. Et divisit illis substantiam. Et non post multos dies, congregatis omnibus, adolescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam, et ibi dissipavit substantiam suam, vivendo luxuriose.*

Parabolis de ore perdita et de drachma ostenderat Iesus quomodo Deus peccatorem ad reditum quaerat ; in nova hac parabola ostendit quam benigne eum recipiat. Et in prima quidem parte, miserum peccatoris statum proponit sub imagine filii paternam domum relinquentis. Est natu minor, inconstans et libertatis cupidior ; unde postulat ex iure suo partem haereditatis paternae, tertiam sc. ; solebat enim secundum Deuteronomium (21. 17) primogenitus duplicem partem, domum agrosque haereditare, certamque pecuniae summam solvere fratribus. Pecunia congregata, adolescentior proficiscitur et longe a patris aspectu, longe a notis et amicis, dissipat peculium suum, libidinose vivens *cum meretricibus* (Lc. 15. 30).

Applicando rem, videbo peccatorem, qui filius Dei per gratiam baptismi factus, relinquit Dominum Deum suum, donisque divinis pro lubitu abutens, dissipat bona corporis et animae, plerumque in luxuria : *malum et amarum est reliquisse Dominum patrem suum* (Ier. 2. 19) ; sed initio miseriam status sui peccator minus apprehendit ob *fascinationem nugacitatis* (sap. 4. 12).

B. *Et postquam omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa, et ipse coepit egere. Et abiit, et adhaesit uni civium regionis illius : et misit illum in villam suam ut pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis quas porci manducabant, et nemo illi dabat. In se autem reversus, dixit : Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereor ! Surgam et ibo ad patrem meum, et dicam ei : Pater, peccavi in coelum et coram te ; iam non sum dignus vocari filius tuus : fac me sicut unum de mercenariis tuis.*

Filius prodigus post brevem voluptatem, omnibus inconsiderate consumptis, fame pressus et egens, cogitur se tradere domino alieno, tantum ne fame pereat. De reditu ad patrem nondum cogitat, insanæ libertatis nondum pertaesus ; sed inhumano modo contemptus, neque

cibis, qui immundis bestiis dantur, suam famem explere permissus, summam miseriam experitur, et tunc demum de patre suo et de mercenariis eius cogitat. *Sola vexatio dat intellectum* (Is. 28. 19). Dein cogitatio de paterna bonitate voluntatem incitat ; proponit itaque sibi magna fiducia simul atque humilitate redire ad patrem. Indignus sane est qui in paternam domum recipiatur ; forsan pro mercenario haberi impetrabit.

Describitur in miserrima conditione filii prodigi status peccatoris : *Qui facit peccatum, servus est peccati* (Io. 8. 34) et diaboli, duri tyranni animarum, qui famelicis servis suis ne immundas quidem delicias offerre pro lubitu valet. Si peccator recordari velit deliciarum domus coelestis, quas aliquando expertus est, bonitatis divinae memor, sperabit.

C. Et surgens venit ad patrem suum. Cum autem adhuc longe esset, vidit illum pater ipsius et misericordia motus est ; et accurrens cecidit super collum eius et osculatus est eum. Dixitque ei filius : Pater, peccavi in coelum et coram te : iam non sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem pater ad servos suos : Cito proferte stolam primam et induite illum ; et date annulum in manum eius et calceamenta in pedes eius. Et adducite vitulum saginatum et occidite ; et manducemus et epulemur ; quia hic filius meus mortuus erat et revixit ; perierat et inventus est.

Filius poenitens statim exsequitur consilium suum. Verum pater eius, sicut Anna mater Tobiae, *sedebat... quotidie in supercilio montis, unde respicere poterat de longinquo* (Tob. 11. 5) ; et cum adhuc longe esset, *videt* filium et prae misericordia et gaudio non exspectat venientem, sed aetate longaevus currit et amplectitur eum. En imago boni patris : at nemo tam pater ut Deus ; *benignus et misericors est* (Ioël. 2. 13).

Culpam fatetur prodigus et indignitatem, neque tamen rogat locum mercenarii ; quippe iam ut filius recipitur. Mox in filii dignitatem restituitur, veste nobilium optima, annulo et calceis instruitur, et festivo convivio reficitur. Patri enim erat pro mortuo, pro perduto ; gaudio itaque magno cor paternum eum amplectitur.

Ita cum peccatore fidenter revertente agit Deus.

1 pr. Videbo, narrante Iesu, patrem et prodigum in convivio.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi misericordiam Dei erga poenitentes.

A. *Et coeperunt epulari. Erat autem filius eius senior in agro; et cum veniret et appropinquaret domui, audit symphoniam et chorum; et vocavit unum de servis et interrogavit quid haec essent. Isque dixit illi: Frater tuus venit, et occidit pater tuus vitulum saginatum, quia salvum illum recepit.*

Contemplabor convivium quod, occasione tam desiderati reditus, magno gaudio celebratur; audiam concentum musicorum et saltantium; legam in corde filii et in corde patris quid sentiant, et gustabo praesertim consolationem qua reficitur, per tot annos desolatus, bonus senex.

Applicans parabolam, cogitabo de dulcedine magna et gaudio spirituali, quae Deus peccatori converso largiri solet. Licet enim *secura mens iusti sit quasi iuge convivium* (prov. 15. 15), delicias cordis experitur magis sensibiles peccator qui e miseria et remorsu conscientiae surgit et redit ad Patrem suum; Deus, qui *salvum illum recipit*, paterna misericordia ipsi blanditur, pacem animi ei concedens, illam quam mundus dare non potest pacem, *pacem Dei quae exsuperat omnem sensum* (phil. 4. 7), *pacem Christi*, quae *exultat in cordibus* (col. 3. 15).

B. *Indignatus est autem filius senior et nolebat introire. Pater ergo illius egressus, coepit rogare illum. At ille respondens, dixit patri suo: Ecce tot annis servio tibi, et nunquam mandatum tuum praeeriri, et nunquam dedisti mihi haec ut cum amicis meis epularer; sed postquam filius tuus hic, qui devoravit substantiam suam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum!*

Dum convivae lactantur, filius senior accedens causamque convivii intelligens, indignatur et recusat particeps fieri gaudii, dedecori sibi ducens fratrem post tam pravam vitam agnoscere; neque secundum humana iudicia vituperandus videtur, licet invidia admisceatur acrimoniae eius et veniam fratri suo iam a patre concessam noverit. At bonus ille senex, dolens de iracundia et duritie eius, egreditur ut eum invitet et urgeat ad concedendam veniam; factam vero sibi, quasi iniusto ergo filium fidelem, acerbam exprobrationem patienter fert; et revera huic filio, fideliter patrem honoranti, nulla unquam praemiatio tam munifica data fuerat quam prodigo.

Parabola significat tantam esse Dei erga peccatores revertentes benignitatem, ut fidelibus eius servis locus dari videatur invidiae et

murmurationi. Et revera si quis post innumera peccata et scandala demum in hora mortis convertatur et vitae aeternae introitum obtineat, magnam Dei misericordiam cum gaudio mirantur fideles recta sapientes : sciunt enim partes suas habere in igne purgatorii divinam iustitiam, et poenas temporales dari pro peccatis ab illis, qui in caritate sed absque sufficiente poenitentia, decedunt. At non raro aliqui de concessa venia subdubitant, quasi post vitam in terris voluptuosam iam vitam aeternam mereri nequeant miseri peccatores. Absit ut unquam spem veniae praecidam cuilibet misero peccatori !

C. *At ipse dixit illi : Fili, tu semper mecum es, et omnia mea tua sunt : epulari autem et gaudere oportebat, quia frater tuus hic mortuus erat, et revixit ; perierat, et inventus est.*

Blandis verbis filium suum natu maiorem lenire cupiens optimus senex, ei in memoriam revocat ex una parte quantam rerum copiam et felicitatem ipse in domo paterna expertus sit, ex altera quantam miseriam longe ab eadem domo passus sit prodigus. Simul ostendit cur sit sibi gaudendum, nimirum ob repertum filium quem mortuum existimaverat : frater quippe minorem afflictionem antea expertus est et minorem nunc consolationem experitur ; ne obliviscatur tamen arciora esse vincula amoris inter filios et parentes quam inter fratres.

Parabola ultima parte significat Iesus gaudia iustorum, *qui non indigent poenitentiae* (Lc. 15. 7). Semper vivunt in amicitia Dei et in domo Patris sui, a quo gratias et dona accipiunt : nihil ipsis deest. Ideoque melior est eorum conditio quam eorum qui diu *habitant in tabernaculis peccatorum* (ps. 33. 12) et sera tandem conversione discunt, quod iusti norunt, *quia melior est dies una in atriis Dei super millia* (ib. 11).

1 pr. Cum discipulis accedam ad Iesum ut audiam parabolam.

2 pr. Petam gratiam « ita transeundi per bona temporalia ut acquiram aeterna ».

A. *Dicebat autem et ad discipulos suos : Homo quidam erat dives, qui habebat villicum ; et hic diffamatus est apud eum, quasi dissipasset bona ipsius. Et vocavit illum, et ait illi : Quid hoc audio de te ? redde rationem villicationis tuae : iam enim non poteris villicare. Ait autem villicus intra se : Quid faciam, quia dominus meus aufert a me villicationem ? fodere non valeo, mendicare erubescio. Scio quid faciam ut, cum amotus fuero a villicatione, recipiant me in domos suas.*

Tota parabola, ut ex consequentibus apparet, eo spectat ut rectum divitiarum usum, bona sc. opera misericordiae praesertim, in ordine ad misericordiam divinam consequendam, commendet. Proponitur autem, quasi in exemplum, sollicitudo villici, qui, a domino suo e villicatione gerenda iam merito expellendus et futurae suae sorti providens, excogitat modum quo possit amicos sibi parare eorumque domo recipi.

Applicando primam partem parabolae, cogitabo diem iudicii particularis appropinquare, in qua ratio mihi reddenda erit donorum corporalium et spiritualium Dei. Si partim, ut fit, dissipavi dona Dei, quid faciam ut amicos, adiutores, patronos habeam coram iudice ? « In omnibus respice finem et qualiter ante districtum stabis iudicem, cui nihil est occultum » (Th. kemp. I. 24).

B. *Convocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo : Quantum debes domino meo ? At ille dixit : Centum cados olei. Dixitque illi : Accipe cautionem tuam, et sede cito, scribe quinquaginta. Deinde alii dixit : Tu vero quantum debes ? Qui ait : Centum coros tritici. Ait illi : Accipe litteras tuas, et scribe octoginta. Et laudavit dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset ; quia filii huius saeculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt.*

Villicus, auctoritate utens quam mox se amissurum esse novit, omnes debitores domini sui convocat ; et requirens syngraphas, quae indicant tum merces quas per ipsum dispensatorem acceperunt tum pecuniam quam pro illis solvere debent domino, iubet illas rescindi, minuique in novis syngraphis debitum ; v. g. loco centum mensuratum, quinquaginta vel octoginta scribi iubet. Ita remissa parte debiti, amicos sibi conciliat. Fraudem interea agnoscit dominus, neque eam sane laudat, sed laudat calliditatem villici. Ipsamque rem, apud filios saeculi non insuetam, Dominus Iesus non laudat, sed colligit inde

mundanos pro suis negotiis terrenis esse magis industrios quando agunt inter se, quam sunt filii lucis in providendo iis quae spectant ad vitam aeternam.

Proh! dolor, ad temporalia ferimur, sponte et inordinate; ad aeterna autem et supernaturalia aegre cogimur. « O hebetudo et durtia cordis humani quod praesentia solum meditatur et futura non magis praevidet » (Th. kemp. I. 13). Huic malo mederi cupiens Iesus docebit quomodo et nos prudenter et provide aeterna bona paremus.

C. Et ego dico vobis : Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defereritis, recipiant vos in aeterna tabernacula. Qui fidelis est in minimo, et in maiori fidelis est ; et qui in modico iniquus est, et in maiori iniquus est. Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis, quod verum est quis credet vobis ? Et si in alieno fideles non fuistis, quod vestrum est quis dabit vobis ? Nemo servus potest duobus dominis servire ; aut enim unum odiet et alterum diligit ; aut uni adharebit et alterum contemnet. Non potestis Deo servire et mammonae.

Sicut villicus iniqua sed prudenti negotiatione providebat sibi ut in debitorum domos reciperetur, ita nos divitiis temporalibus parare debemus nobis amicos qui, post amissionem omnium rerum et mortem, nos in coelestem domum recipiant. Divitias dicit Iesus iniquum mammona, *mammona iniquitatis* ; et revera, praeterquam quod, ut dicit S. Hieronymus, dives plerumque aut iniquus erat aut iniqui haeres (qu. 1 ad Hedibiam), divitiae materiam, occasionem et instrumenta iniquitatis suppeditant. Mammonae servire prohibemur ; mammona uti debemus ad bona opera. Nisi ea fideliter utamur, Deus non credet aut dabit nobis veras divitias suumque regnum, quod etiam nostrum est ; si vero in usu minoris rei, — pecunia enim minimi fit apud Deum — et rei potius alienae — ab aliis enim pecuniam habemus — fideles et iusti simus, bona spiritualia, quae maiora sunt, copiose accipiemus.

Considerabo utrum sim fidelis dispensator rerum mihi commissarum, amicos mihi conciliando pauperes, miseros.

1 pr. Videbo et adorabo Iesum, et coram ipso videbo et despiciam pharisaeos irrisores.

2 pr. Petam gratiam certandi cum Iesu meo pro lege et iustitia.

A. Audiebant autem omnia haec pharisaei, qui erant avari; et deridebant illum.

Iesus dixerat : *Non potestis Deo servire et mammonae*. Pharisei autem haec verba in se referri intelligebant; erant enim avaritiae vitio dediti, et servi mammonae, quod *mammona iniquitatis* appellabat Iesus : quod ipsis aperte exprobrabit postea, *comedebant domos viduarum* (Mth. 23. 14), pecuniam ab illis devotulis colligentes praetextu longarum orationum. Et simul dum mammonae serviebant, hypocritae isti speciem pietatis et religionis, quasi Deo servirent, prae se ferebant. Quid facerent ! doctrinam Iesu sibi contrariam non sapiunt, repellunt; superest ut Iesum derideant.

Adorabo Sapientiam incarnatam et reparabo iniuriam ei illatam. Deinde laudabo et sapere ac gustare contendam verba Iesu : *Deum tuum adorabis, et illi soli servies* (Lc. 4. 8); ita scriptum erat in Deuteronomio.

Derisores autem illi pharisaei habent suos holiedum asseclas, qui irrident nobis, si rectum usum divitiarum doceamus, et servitutem, auri sacram famem, impugnemus. Derisionem patitur benignus Iesus humiliter; sed quoniam suo contemptu nocent doctrinae veritatis, non omittet hypocrisin eorum manifestam facere.

Cavebo ne Iesu doctrinam parvi faciam et in praxi negligam. Recordabor saepe verbi S. Pauli ad ministrum Christi scribentis : *Est ... quaestus magnus pietas cum sufficientia* (1 Tim. 6. 6). Rarum quippe est ut sufficientia ministro Christi desint; his contentus sit et eleemosynam de superfluis faciat. *Qui enim volunt divites fieri*, ait ibidem S. Paulus, *incidunt in tentationem et in laqueum diaboli*.

B. Et ait illis : Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus : Deus autem novit corda vestra ; quia quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum.

Pharisaei pro religiosi et iusti viri se proponebant, et apud plebem iudaicam ostentatione pietatis decipiebant multos : amabant in synagogis et in angulis platearum stantes orare ut viderentur ab hominibus (Mth. 6. 5); et cum sapientiam et legem profiterentur, magni fiebant. At *Deus novit corda vestra*, ait illis Iesus, et quoniam ipse vere et de internis iudicat, quanto altiores estis in aestimatione vulgi, tanto magis abominandi estis in oculis Dei.

En iudicium Filii Dei de miseris illis derisoribus : *quod hominibus*

altum est, abominatio est ante Deum. Deridentibus doctrinam Iesu, etiam scientiae fama gaudentibus, aptantur haec verba; deridere mysteria et legem Christi nemo potest ex ignorantia vel conscientia dubia. Os impiorum decorat iniquitatem: parata sunt derisoribus iudicia (prov. 19. 28).

C. Lex et prophetar, usque ad Ioannem; ex eo regnum Dei evangelizatur, et omnis in illud eim facit. Facilius est autem coelum et terram praeterire, quam de lege unum apicem cadere. Omnis qui dimittit uxorem suam et alteram ducit, moechatur, et qui dimissam a viro ducit, moechatur.

Pharisaeis, legem superbe iactantibus, iam exprobrat Iesus quod legem et prophetas, qui *usque ad Ioannem prophetaverunt* (Mth. 11. 13) regnum Dei, ipsumque hoc regnum, quod a tempore Ioannis annuntiatur, despiciunt, imo in regnum hoc hostilem oppugnationem et *eim faciunt*. Attamen frustranei sunt eorum conatus; ne unus quidem apex vel iota unum legis irritum erit: ipse enim Iesus *non venit solvere legem sed adimplere* (Mth. 5. 17); unum adducit exemplum. Divortium a Moyse permissum fuerat propter duritiam cordis (Mth. 19. 8): Iesus legem, qualis *ab initio ... fuit* (ib.) restituet, ita ut pro moechno, adultero habendus sit, omnis qui post divortium seu separationem duorum coniugum, alterutri nubit.

Haec in re tacite perstringit adversarios regni sui; nam, ut constat ex historia, pharisaei matrimonium levissimam ob rationem solvebant, alterumque inibant, simul tamen ostentabant se tanquam sanctos.

Licet multi vim faciant in regnum Dei, in Ecclesiam Christi, non ideo despondebo animos. Avari et hypocritae, superbi contradictores nihil valere possunt adversus eam. Itaque severitatem sanctarum Christi et Ecclesiae legum servabo integram in praedicatione mea, et derisoribus, in gratiam mei ovilis, contumeliam et despectum imperiar, larvam honestatis civilis eis detrahendo, ne seductores fiant ovium.

1 pr. Considerabo, Iesu rem narrante, divitem et Lazarum, in vita praesenti et in futura.

2 pr. Petam gratiam recte utendi vita praesenti, ne in locum tormentorum descendam.

A. Homo quidam erat dives, qui induebatur purpura et bysso; et epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam mendicus, nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius, ulceribus plenus, cupiens saturari de micis quae cadebant de mensa divitis, et nemo illi dabat; sed et canes veniebant et lingeabant ulcera eius. Factum est autem ut moreretur mendicus et portaretur ab angelis in sinum Abrahae. Mortuus est autem et dives, et sepultus est in inferno.

Iesus, pergens in doctrina sua de recto usu divitiarum in opera misericordiae adhibendarum, et ostensurus neminem posse Deo servire et mammonae (Lc. 16. 13), proponit vindictam iustitiae divinae erga divitem quemdam, immisericordem, cuius nomen quidem silentio premit, ex hebraica tamen traditione Nineum fuisse referunt. Velut princeps vestitus purpura, et mollibus ex specie lini tenuissimi vestibus interioribus indutus, deliciis mensae deditus erat ille dives; gaudebat autem divitiis suis, sibi soli fruens, et fere in conspectu suo sinebat morbo et fame interire mendicum, Eleazarum vel Lazarum nomine. At ecce moriuntur ambo: « in paradysum deducunt Lazarum angeli et Lazarus quondam pauper aeternam habet requiem » (off. defunct.), dives autem sepelitur, et in inferno est anima eius.

« Ne leviter, ait S. Ioannes Chrysostomus, praetercurras illud: *Sepultus est*; hic considera mensas argento circumtectas, lectos, aromata, vini optimi copiam, eduliorum varietatem; omnia cinis, omnia favilla et pulvis, lamenta et luctus! Tunc declarabatur quid valeant divitiae ». *Et qui eum viderant dicent: ubi est? Velut somnium avolans non invenietur, transiet sicut visio nocturna* (Iob. 20. 7).

Quam prudens est ille « qui sic transit per bona temporalia ut non amittat aeterna. » Qui vero mammonae servit, non servit Deo, neque intrabit in regnum Dei.

B. Elevans autem oculos suos, cum esset in tormentis, vidit Abraham a longe, et Lazarum in sinu eius; et ipse clamans dixit: Pater Abraham, miserere mei, et mitte Lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraham: Fili, recordare quia receperisti bona in vita tua, et Lazarus similiter mala; nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris. Et in his omnibus inter nos et vos chaos magnum firmatum est: ut hi qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transmeare.

De corpore et deliciis divitis epulonis quid factum sit, dixit Iesus ; iam de sorte animae eius docens, vivide adumbrat poenam inferni, symbolis corporalibus spiritualia describens. Miserrimus est status divitis : frustra autem falsus ille filius Abrahæ invocat patrem credentium : est *in tormentis, cruciatur in flamma*, in specie exurituri siti, nullumque refrigerium impetrat ; guttula frustratur qui micam negavit ; a paradiso in æternum exul, e loco tormentorum exire non valebit. Igitur bona vitæ fugacis amissa sunt : at æterni cruciatus ministrantur. Utinam Lazarum sibi *amicum* fecisset *de mammona iniquitatis* (Lc. 16. 9) ! tunc prior moriens Lazarus intercessisset pro eo et poenitentiae tempus impetrasset. Nunc vero *chaos magnum firmatum est* ; quare sero invocat Lazarum : nam damnati nullam consolationem impetrare possunt.

Audiam illud : *Crucior in hac flamma* ; miris sed veris poenis ignis cruciantur divites sine misericordia. Tangam flammas. Gustabo sitim sine refrigerio. Et dicam Deo : *confige timore tuo carnes meas*. (ps. 118. 120).

C. *Et ait : Rogo ergo te, pater, ut mittas eum in domum patris mei : habeo enim quinque fratres : ut testetur illis, ne et ipsi veniant in hunc locum tormentorum. Et ait illi Abraham : Habent Moysen et prophetas : audiant illos. At ille dixit : Non, pater Abraham ; sed si quis ex mortuis ierit ad eos, poenitentiam agent. Ait autem illi : Si Moysen et prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.*

Cum pro se nihil iam impetrare valeat dives, cupit providere quinque fratribus suis, qui neque ipsi solliciti sunt de loco tormentorum futuro ; cupit itaque Lazarum suscitari a mortuis et mitti ad fratres suos, quos possit hortari ad poenitentiam. Sed infideles illi et falsi filii Abrahæ, qui non audiunt Moysen et prophetas poenitentiam prædicantes, non magis a Lazaro inducentur ad poenitentiam. Credant itaque Moysi, ait Abraham : poenitentiam agent, et iam non venient in hunc locum tormentorum.

Totum illud colloquium defuncti divitis cum Abraham ad ornamentum narrationis refert Iesus, ut pharisæos, qui Abraham labiis colebant sed eius fidem non imitabantur, efficaciori modo doceret. Fiet autem, eorum obstinatione, ut neque Iesu ipsi, post resurrectionem, fidem præbeant : Lazari quoque resurrectionem, ex præconcepta sententia, pro somnio explodere auderent.

Equidem firmiter credam Iesu meo, de æternis poenis me tam crebro præmonenti.

1 pr. Videbo Iesum sese a pharisaeis avertentem ut doceat apostolos.

2 pr. Petam amorē proximi, ne scandalo fiam et ut dimittam debita.

A. *Et ait ad discipulos suos : Impossibile est ut non veniant scandala ; Vae autem illi per quem veniunt ! Utilius est illi si lapis molaris imponatur circa collum eius, et proiciatur in mare, quam ut scandalizet unum de pusillis istis.*

Quo sensu dicit impossibile esse ut non veniant scandala, eodem antea dixit : *Necesse est ut veniant* (Mth. 18. 7. med. 128) ; sc. mundus cum in maligno positus (1 Io 5. 19) sit vel in potestate diaboli, adeo, post peccatum primi hominis, *pronus est ad malum* (ex. 32. 22) ut vitari nequeat aliquos scandalum dare. Et revera sub oculis habet adhuc Iesus, dum haec verba ad discipulos suos facit, phariseos, pessimae voluntatis homines, qui seducere plebem et ipsum deridere gaudent. Verumtamen necessitas illa, abusum liberi arbitrii consequens, neminem urget et unicuique libertatem relinquit, imo eam supponit : unde gravissimi peccati rei fiunt, qui alios ad malum et ad infidelitatem incitant. In specie pharisaei illi, si divitias contemnere, seipsos abnegare et adiuvante gratia crucem baiulare post Iesum vellent, nemini scandalum darent, sed Salvatorem agnoscerent et ad salutem gentis conferrent : nunc autem *vae* illis ! Audiam illud tremendum *vae* ex ore benigni Salvatoris ! Melius ipsis esset *demergi in profundum maris* (Mth. 18. 6) quam ut iudicio et voluntate sua perverse utantur ad alios secum perdendos.

Ab alieno peccato horrificis verbis, magnoque animarum zelo, deterrebo peccatores : *Vae mundo*, vae seductori cuilibet, *a scandalis* (Mth. 18. 7) ! Ex alia parte, pusillos Christi agnos et oves a lupis rapacibus defendam, sicut *avis congregat nidum suum sub pennis* (Lc. 13. 34). Nunquam satis horrebo peccatum et perditionem animarum ; saepe verbo potenti minabor *lapidem molarem*.

B. *Attendite vobis : si peccaverit in te frater tuus, increpa illum ; et si poenitentiam egerit. dimitte illi.*

Quemadmodum Iesus alia occasione (med. 128-130), post gravissimam in scandalosos increpationem et pusillorum commendationem, suos condonationem iniuriarum docuerat, ita nunc, postquam sese a pharisaeis avertit, ad discipulos suos verba habens, eandem virtutem novae legis propriam urget. Rem magni momenti tractaturus : Quod ad vos, ait, pusillum gregem meum, spectat, intra ipsum sinum Ecclesiae, *attendite !* misericordes estote et ad veniam faciles. Si

aliquis *frater* — non iam loquitur de adversariis regni sui — in alterum peccaverit, corripendus est ab eo quem offendit ; si audierit correptionem et fraternam increpationem et si eum poenituerit, dimittendum est ei peccatum ; sic agendo frater a fratre offensus, lucrabitur offensorem, pareet pudori eius eumque in viam salutis reducet.

Haec est humana miseria, quam perspiciebat Iesus : etiam inter filios Dei unius, quibus est *unus Dominus, una fides, unum baptisma* (eph. 4. 5), inter fratres *qui vocati sunt in una spe vocationis* (ib. 5), oriuntur offensiones mutuae. Commendat autem Iesus correctionem fraternam : ne premant corde acceptam offensionem, sed increpent offensorem *cum omni humilitate et mansuetudine, cum patientia supportantes invicem in caritate* (ib. 2). Nam *alter alterius onera et defectus portare* (gal. 6. 2) debemus. Si culpabilis fuit frater et poenitentiam agat, dimittere et oblivisci iniuriae oportet.

Sinus solliciti serrare unitatem spiritus in vinculo pacis (eph. 4. 3).

C. Et si septies in die peccaverit in te, et septies in die conversus fuerit ad te dicens : Poenitet me, dimitte illi.

Cum antea hanc mansuetudinis doctrinam proposuisset Iesus, interroganti Petro : *quoties... dimittam ? usque septies ?* responderat : *Non dico tibi usque septies, sed usque septuagies septies* (Mth. 18. 22, med. 130), i. e. semper, toties quoties. Hic supponit casum vix possibilem, ut videtur, ut quis septies in die fratrem offendant et septies eum poeniteat. Hoc si fiat, quia *in multiloquio* v. g. *non deerit peccatum* (prov. 10. 19), vult Iesus toties poenitenti dimitti. Uti dicet S. Augustinus : « Obliviscere iniuriam tuam, non vulnus fratris ; ergo corripe eum, intendens correctioni, parcens pudori ».

Beati misericordes, dixit a principio ministerii sui benignissimus Iesus, *quoniam ipsi misericordiam consequuntur*. Sicut apud Dominum *septies cadet iustus et resurget* (prov. 24. 16) Dei misericordia, ita apud fratres proprium sit misereri semper et parcere. An illam abnegationem didici ? Vince, abnega teipsum !

- 1 pr. Coniungam me apostolis, et accedens reverenter ad Iesum,
 2 pr. Dicam sincere : *Domine, adauge nobis fidem.*

A. Et dixerunt apostoli Domino : Adauge nobis fidem.

Iesus olim exprobraverat apostolis suis incredulitatem : propter hanc non potuerant eicere daemonium e lunatico ; et docuerat eos nihil ipsis impossibile fore si habuerint *fidem ut granum sinapis* (Mth. 17. 19. med. 125). Modo eos docuerat legem de iniuriis *septies in die* condonandis. Hanc rem sane difficilem existimante et multo difficiliorem quam virtute Dei expellere daemones, postulabat a Iesu augmentum fidei. Sine fide enim tale praeceptum esse ad observandum impossibile probe percipiebant. Unde bona implenti illud voluntate, adaugeri sibi fidem postulant.

Sicut « fides est humanae salutis initium, fundamentum et radix omnis iustificationis, sine qua impossibile est placere Deo et ad filiorum eius consortium pervenire » (Trid. de iustif. cap. 8). ita « iustificati... in ipsa iustitia per Christi gratiam accepta, cooperante fide bonis operibus, crescunt atque magis iustificantur » (ib. cap. 10). Quo difficiliora sunt illa bona opera, eo maior requiritur fides. Unde S. Ecclesia iustitiae incrementum petit cum orat : Da nobis, Domine, fidei, spei et caritatis augmentum (or. dom. 13 pent.). Si fidem augeri postulemus, augebitur profecto possibilitas adimplendi legem caritatis, et remissionem debitoribus nostris facilius concedemus.

B. Dixit autem Dominus : Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis huic arbori moro : Eradicare, et trans plantare in mare ; et obediet vobis.

Fidem, quam humiliter sibi augeri postulant apostoli, commendare volens Iesus, manu eis ostendit arborem sycaminum, firmiter radicatam. Talem arborem solo verbo eradicare, in mare mittere et in fluctibus plantare, est res quae plane nequit ulla vi vel arte humana fieri. Eodem modo vires nostras superat praeceptum Christi de dilectione et remissione offensionum. Iam, ait Iesus, *si habueritis fidem sicut granum sinapis*, veram et vivam, *omnia possible sunt credenti* (Mc. 9. 22).

Credimus Domine, sed *adauge nobis fidem* ! « Si quis dixerit, Dei praecepta homini etiam iustificato et sub gratia constituto esse ad observandum impossibilia » (Trid. de iustif. can. 18), anathema in eum pronuntiat S. Ecclesia. Neque vellemus huic anathemati subiacere. Unde tamen procedunt crebri nostri lapsus in caritatis materia ? An auctoritas divina Christi eam praecipientis nobis dubia est Absit ! sed fides in eum agenda est. Ipse « impossibilia non iubet, sed

iubendo monet et facere quod possis et petere quod non possis, et adiuvat ut possis » (Trid. de iustif. cap. 11).

C. *Quis autem vestrum, habens servum arantem aut pascentem qui regresso de agro dicat illi : Statim transi, recumbe ; et non dicat ei : Para quod coenem, et praecepe te, et ministra mihi donec manducem et bibam, et post haec tu manducabis et bibes ? Numquid gratiam habet servo illi, quia fecit quae ei imperaverat ? Non puto. Sic et vos, cum feceritis omnia quae praecepta sunt vobis, dicite : Servi inutiles sumus : quod debuimus facere, fecimus.*

Fide et adiutorio se indigere intellexerant apostoli, seque nihil posse sine Deo. Iesus volens eos in humilitate confirmare et a superbia pharisaeorum detertere, docet eos ne gloriantur, et ostendit quid eos sentire oporteat de seipsis. Et adhibet metaphoram. Servus, ab opera sibi praecepta redux, non statim accumbere mensae solet, sed, iubente domino, ad mensam ministrat, et tunc demum, hoc praecepto impleto, manducat et bibit. Dominus autem nullas gratias ei agere debet quia sibi ministravit ; nam nihil nisi quod debuit facere, fecit servus. Hoc ipsum sentite, ait, et dicite : *Servi inutiles sumus*, nihil ultra id quod debebamus praestitimus.

Hoc si vere et humiliter sentiamus, — nam humilitas est veritas, — a Deo nos accipi in servos tanquam maximam gratiam existimabimus ; si cum gratia eius serviamus ipsi, sane remunerabit nos ut saepe docet, dicetque : *Euge serve....*, sed quo humiliores nos inveniet, eo maiora munificentiae suae praemia nobis conferet. Oremus Deum ut « oblationem servitutis nostrae... placatus accipiat... et in electorum suorum iubeat grege numerari : per Christum Dominum nostrum » (can. missae).

- 1 pr. Videbo Iesum in via et accedentes ad eum leprosos decem.
 2 pr. Petam cum eis : *Iesu, miserere nobis.*

A. *Et factum est, dum iret in Ierusalem, transibat per mediam Samariam et Galilaeam. Et cum ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt a longe, et levaverunt vocem, dicentes : Iesu, praeceptor, miserere nostri.*

Iesus instituens iter in Ierusalem, ingreditur pagum quemdam ; in confiniis Galilaeae et Samariae ex utraque gente oriundos leprosos, qui simul implorant eius misericordiam, dignabitur sanare. *Non enim est acceptio personarum apud ipsum* (rom. 2. 11), *et sanabat omnes* (Lc. 6. 19).

Leprosi autem illi, cum vetarentur prope ad alios accedere ne eos contaminarent (num. 5. 3), in communi miseria obliviscuntur mutui gentis suae odii, et stantes a longe clamant ut audiantur a Iesu : *Iesu, praeceptor, aiunt, miserere nostri.* Pro magistro et doctore eum habent, credentes doctrinam eius. Illo titulo Iesum insigniebant apostoli (Lc. 5. 5 ; 8. 24, 45 ; 9. 33, 49) ; eodem insigniunt qui vix, pro infirmitate sua, eius sermones accipere possunt ; ipsa sua precatione ostendunt fidem in eius magisterium.

Perpendam sensum tristitiae, quam produnt illa verba, simul et fiducia. Quoties in sacra liturgia, et praecipue in sancta missa, ea verba ingeminare iubeor dicendo : Kyrie eleison, eundem sensum in corde meo fovebo. Utinam meae miseriae conscius essem ! macula cuiusvis peccati est animae lepra ; ab ea *emundat nos sanguis Christi* (1 Io. 1. 7) in sacrificio missae.

B. *Quos ut vidit, dixit : Ite, ostendite vos sacerdotibus. Et factum est, dum irent, mundati sunt.*

Novit Iesus fidem leprosorum, vult eos mundare, neque tamen sanationem statim praestat ; sed quasi iam sanati fuerint, iubet eos legi mosaicae satisfacere, sistendo sese sacerdotibus, qui pro pauperibus sicut et pro divitibus, a lepra sanatis, per octo dies ritus sacros perficere et octava die sacrificium offerre iussi fuerant (lev. 14. 1-32). Et ecce, dum iubente Iesu illud iter instituunt, in via sanari se a lepraprehendunt.

Laudabo simplicem leprosorum obedientiam ; imitabor eam, neque dubitabo quin Dominus simplici et fiduciali obedientiae meritum et praemia rependat. Iubemur vulnera animae sacerdotibus novae legis ostendere et purificationem authenticam ab eis exspectare ; et licet forte peccator, dum ad eos se confert, vi contritionis perfectae iam in gratiam redeat, nihilominus eos adire et potestati clavium se

subiicere debet ; neque sufficit votum confitendi nisi et quantum Ecclesia in casu " necessitatis urgentis " illud sufficere declaraverit, interea dum " quamprimum confitendi " (conc. trid. sess. 13, cap. 7) occasio reperiat. An fide et fiducia ducor ad lepram peccatorum ostendendam sacerdoti ?

C. Unus autem ex illis, ut vidit quia mundatus est, regressus est cum magna voce magnificans Deum ; et cecidit in faciem ante pedes eius, gratias agens : et hic erat samaritanus. Respondens autem Iesus, dixit : Nonne decem mandati sunt ! et novem ubi sunt ? Non est inventus qui rediret et daret gloriam Deo, nisi hic alienigena. Et ait illi. Surge, vade ; quia fides tua te salvum fecit.

Unus ex decem leprosis, samaritanus, cum beneficium sibi a praecceptore iudaeo, alienigena, praestitum fuisse cogitaret, eo pluris illud aestimavit, et grati animi testimonium daturus rediit. Quantopere sibi placeat humillima illius samaritani gratiarum actio, verbis suis efferre dignatur Iesus, et accusat caeteros, et in eis gentem iudaicam fere totam, oblivionis et negligentiae in magnificando Deo ob beneficia ab eo accepta. Non poterat cor Iesu non affici dolore, cum iudaeos cum samaritanis conferret ; hos tanquam alienigenas a iudaeis despectos, sicut et gentiles, ipse non despicit. Laudavit antea samaritanum qui *iter faciens*, super viatorem semivivum et a iudaeis relictum *miserordia motus est* (Lc. 10. 33) ; laudat prae novem leprosis iudaeis unum samaritanum, qui bono corde gratias sibi habet. His et aliis verbis praesagit vocationem gentilium ad salutem messianicam.

Quam proni sumus ad implorandum in necessitatibus nostris divinum auxilium, tam tardi sumus et desidiosi ad gratias de acceptis beneficiis habendas ; non enim adeo colere Deum solemus quam servire nobis ipsis, dum Deum colimus. Ne obliviscamur ab apostolo Paulo moneri Timotheum ut fiant *obsecrationes* seu deprecationes mali, *orationes, postulationes*, et praeterea *gratiarum actiones* (1 Tim. 2. 1). Sacrificium eucharisticum hunc etiam in finem offerri memor ero.

1 pr. Accedam ad Iesum cum pharisaeis et discipulis, hisce me adiungens.

2 pr. Petam gratiam ut in regno Christi fidelis et semper paratus perseverem.

A. *Interrogatus autem a pharisaeis : Quando venit regnum Dei ? respondens eis, dixit : Non venit regnum Dei cum observatione ; neque dicent : Ecce hic, aut ecce illic. Ecce enim regnum Dei intra vos est. Et ait ad discipulos suos : Venient dies quando desideretis videre unum diem Filii hominis et non videbitis. Et dicent vobis : Ecce hic, et ecce illic. Nolite ire neque sectemini. Nam, sicut fulgur, coruscans de sub coelo in ea quae sub coelo sunt, fulget, ita erit Filius hominis in die sua. Primum autem oportet illum multa pati et reprobari a generatione hac.*

Iesus errorem phariseorum totiusque gentis iudaicae evertit planis verbis. Interrogant eum quando venturum sit regnum Dei ; intelligunt autem regnum temporale a Filio David restituendum hostesque populi electi ab eodem repellendos ; iam aperte dicit Iesus, regnum Dei non eo quem expectant modo esse venturum, pompa mundana sc. circumdatum, neque dicturos esse homines : *Ecce hic, ecce illic rex et regnum Dei ; sed iam advenisse regnum Dei ; inter vos est, ait, sicut Ioannes Baptista dixerat : Medius vestrum stetit quem vos nescitis* (Io. 1. 26). Deinde statim conversus ad discipulos, qui credunt ipsum esse Messiam promissum, docet venturam tamen esse diem unam, diem illam magnam, quando cum pompa et gloria apparebit, sed diem illam de improvviso venturam : *sicut fulgur.*

Antea vero, ipse Filius hominis multa patietur, et negabitur a gente sua antequam intret in gloriam suam, et ipsi discipuli multa patientur, ita ut desideraturi sint adventum illum gloriosum ; nondum tamen videbunt manifestationem eius iustitiae eiusque gloriae ; ne igitur decipiantur per pseudochristos et pseudoprophetas.

In tribulationibus Ecclesiae firmiter *expectans* expectabo *beatam spem et adventum gloriae magni Dei* (Tit. 2. 13) ; interea, sicut passus est Christus, ita sponsa eius patitur ; at nihil timendum ; antequam sponsus fulgeat *de sub coelo*, in coelis est *semper vivens ad interpellandum pro nobis* (hebr. 7. 23).

B. *Et sicut factum est in diebus Noë, ita erit et in diebus Filii hominis. Edebant et bibebant, uxores ducebant, et dabantur ad nuptias, usque in diem qua intravit Noë in arcam ; et venit diluvium et perdidit omnes. Similiter sicut factum est in diebus Lot ; edebant et aedificabant ; qua die autem exiit Lot a Sodomis, pluit ignem et*

sulphur de coelo et omnes perdidit. Secundum hanc erit quia die Filius hominis revelabitur.

Quam inexpectatum fuit diluvium incredulis, quos neque aedificatio arcae neque praedicatio Noë ad poenitentiam adduxit, et inexpectatum incendium Sodomorum, tam inexpectatus erit incredulis adventus Christi *cum observatione*, i. e. cum pompa gloriae.

Quae dies improvidos obruet, eadem fidelibus, qui eam semper expectant, desiderabilis est. A Christi tempore, fideles, apostoli (2 thess. 2. 2) et postea SS. Patres expectarunt *adventum gloriae magni Dei* (Tit. 2. 13), *parati, quia quia hora non putatis ... veniet* (Lc. 12. 40).

C. *In illa hora, qui fuerit in tecto, et vasa eius in domo, ne descendat tollere illa : et qui in agro, similiter non redeat retro. Memores estote verbis Lot. Quicumque quiesierit animam suam salvam facere, perdit illam : et quicumque perdidit illam, vivificabit eam. Dico vobis : in illa nocte, erunt duo in lecto uno : unus assumetur, et alter relinquetur : duae erunt molentes in unum : una assumetur et altera relinquetur : duo in agro : unus assumetur, et alter relinquetur. Respondentes dicant : Ubi, Domine ? Qui dixit illis : Ubicumque fuerit corpus, illuc congregabuntur et aquilae.*

Exemplo diluvii et incendii Sodomorum suos implicate monuerat Iesus ne terrenis rebus immergerentur ; nunc explicite commendat ut parati et expediti sint, neve exemplum uxoris Lot imitentur ; quae respexit ad ea quae fugiens reliquerat, et periit (gen. 19. 17, 26. sap. 10. 17). Additque quae docuit antea, illum qui vitam aeternam quaerit debere relinquere omnia terrena et mortalia, imo vitam. Rediens deum ad diem magnum Filii hominis, alios ad gloriam iri assumpturum, alios reiectum iri ait, quando venturus est *sicut fur in nocte* (1 thess. 5. 2). Rogantibusque discipulis : *Ubi, Domine*, haec fient ? locum revelationis Filii hominis non indicat, sed respondet per similitudinem : Aquilae naturali sensu festinant ad locum cadaveris. Locum iudicii et magnae diei similiter scient et eo festinabunt homines.

Memores simus uxoris Lot : *Salva animam tuam* ab incendio Sodomorum, a corrupto mundo qui igne destructur, *noli respicere post tergum, nec sis in omni circa regione : sed in monte saluum te fac, ne et tu simul pereas* (gen. 19. 17).

1 pr. Accedam ad Iesum, quem audiam me de oratione pro Ecclesia docentem.

2 pr. Petam amorem Ecclesiae et orationis pro eius necessitatibus.

A. *Dicebat autem et parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare et non deficere, dicens : Index quidam erat in quadam civitate, qui Deum non timebat et hominem non reverebatur. Vidua autem quaedam erat in civitate illa, et veniebat ad eum, dicens : Vindica me de adversario meo. Et nolebat per multum tempus. Post haec autem dixit intra se : Etsi Deum non timeo nec hominem revereor, tamen quia mihi molesta est haec vidua, vindicabo illam, ne in novissimo veniens sugillet me.*

Perseverantiam in oratione impetrationis antea commendaverat Iesus in parabola amici, importune ad ostium pulsantis et per improbitatem petita impetrantis (med. 150) ; in hac parabola inducit viduam inopem, auxilio destitutam, quae ius suum in adversarium quemdam vindicans, iudicem molestia sua vincit ; qui licet Deum non timeat et ne hominum quidem respectu ius dare velit, constan-
tiam tamen debilis feminae formidat : est enim haec parata, ut ipse putat, ad verbera et pugnos in iudicem adhibendos, sicut solent furiosae mulieres. Invitus igitur exaudit eam.

Quis auderet talem parabolam proponere nisi Filius, qui *est a Deo et vidit Patrem*, eam proposuisset ? (Io. 6. 46) Claudicat sane omnis comparatio ; neque enim de Patre quasi de iudice iniquitatis qui ius neget cogitare sinimur, neque fideli oranti impetum adversus Deum commendare licet ; at vis parabolae in eo cernitur quod importuna et perseveranti oratione semper impetrantur iusta. Ipse vero Christus mox applicationem parabolae edisseret.

Pie molesti simus Deo in oratione, licet *per multum tempus* videatur nolle nos exaudire.

B. *Ait autem Dominus : Audite quid index iniquitatis dicit. Deus autem non faciet vindictam electorum suorum, clamantem ad se die ac nocte, et patientiam habebit in illis ? Dico vobis quia cito faciet vindictam illorum.*

Apparet hic nexus parabolae cum doctrina quam Iesus proposuerat : *Venient dies tribulationum*, — ita discipulos suos praemonuerat, — *in quibus desiderabitis videre adventum ultimum Filii hominis et non videbitis* (Lc. 17. 22) ; necdum enim ipse iudicabit vel condemnabit persecutores vestros. Dies illius adventus improvisa et inexpectata erit. Verum in tribulationibus illis electos suos, nocte ac die vindictam clamantes, semper orantes et non deficientes, Deus audiet,

et non patietur eos affligi quin vindictam de persecutoribus faciat. *Cito faciet vindictam*, ait Iesus, non illam quidem ultimam et plenam, quae in facie totius mundi, in extremo iudicio locum habebit, sed peculiarem quam de persecutoribus singulis capiet. Proteget enim Filii sui et iustorum Ecclesiam et audiet rogantes « ut inimicos sanctae Ecclesiae humiliare dignetur » (lit. SS.).

His verbis hortemur fideles, infirmos in fide, ne timeant quia « Ecclesiam suam sanctam regere et conservare » (ib.) non desinit Deus ; hortemur simul ut vindictam clament, et doceamus eos de morte persecutorum. Pleni enim sunt annales ecclesiastici factis vindictam Dei asserentibus : neque deesse diu solent illustra et tremenda exempla poenarum, quas dant persecutores Ecclesiae. Clamemus die ac nocte : *Usquequo, Domine, non iudicas et non vindicas sanguinem nostrum ?* (apoc. 6. 10) Clamemus etiam : *Vindica me de adversario meo, de maligno, libera nos a malo* (Mth. 6. 13).

C. Verantamen Filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra ?

Loquens Iesus de tribulationibus electorum et de eorum desiderio videndi diem magnam iudicii, cogitationem suam in extrema mundi tempora convertit : figura interrogationis utens, docet fore ut Filius hominis, veniens ad iudicium, paucos inveniat qui adventum eius cum fide expectent. In tribulationibus suis desiderabunt discipuli videre illum advenientem : sed in tribulatione illa magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modo neque fiet (Mth. 24. 21), quando pseudo-christi et pseudoprophetar... dabunt signa magna et prodigia ita ut in errorem inducantur (si fieri potest, etiam electi (ib. 24), fiet discessio (2 thess. 2. 3) et apostasia multorum, et pauci erunt qui fidem in Christi adventum servaverint. Reliqui omnes, sicut factum est in diebus Noë, et in diebus Lot (Lc. 17. 26, 28), deprehendentur edentes et bibentes, ementes et vendentes, et uxores ducentes ; at in quibus eos deprehenderit Christus, in iis et iudicabit.

Frustra igitur miseros illos toties monet in Evangelio suo ne cupiditatibus saeculi serviant sed quaerant primum regnum Dei et iustitiam eius (Mth. 6. 33). An ego etiam surdus ero ad verba eius ? Nonne recta sapere discam, *expectans beatam spem* (Tit. 2. 13), *spe gaudens, in tribulatione patiens* (rom. 12. 12).

1 pr. Videbo, narrante Iesu, orantes in templo pharisaeum et publicanum.

2 pr. Petam gratiam humilitatis in oratione.

A. *Dixit autem et ad quosdam, qui in se confidebant tanquam iusti et aspernabantur caeteros, parabolam istam.*

Iudaei despiciebant samaritanos et gentiles; inter ipsos autem iudaeos exstabat secta pharisaeorum, qui ipsa nominis sui significatione et etiam de facto profitebantur et vindicabant sibi singularem iustitiam et puritatem; separati a reliquis, quasi hominibus immundis, et a plebe communi, *aspernabantur caeteros*, sed super omnes despiciebant publicanos, etiam non gentiles. Ad hos pharisaeos loquens, et non tantummodo adversus eos, voluit Iesus indicare spiritum novum, proprium legis novae, humilitatis sc. et communis dilectionis.

Digne ambuletis vocatione qua vocati estis, ait S. Paulus (eph. 4. 1-4), *cum omni humilitate et mansuetudine.... solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis: unum corpus et unus spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae*. Petamus igitur gratiam bene intelligendi parabolam tanti momenti et disponamus voluntatem ad fructus practicos ex ea colligendos: audiamus Iesum.

B. *Duo homines ascenderunt in templum, ut orarent: unus pharisaeus, et alter publicanus. Pharisaeus, stans, haec apud se orabat: Deus, gratias ago tibi, quia non sum sicut caeteri hominum raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus. Ieiuno bis in sabbato; decimas do omnium quae possideo. Et publicanus, a longe stans, nolebat nec oculos ad coelum levare; sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus, propitius esto mihi peccatori.*

Videbo utrumque in templo orantem. — Pharisaeus et publicanus stant; hoc non insuetum erat iudaeis: *stetit etiam Salomon ante altare Domini in conspectu ecclesiae Israël* (3 reg. 8. 22); sed stat pharisaeus, elato corpore et animo, stat publicanus *a longe*, animo demisso. — Audiam eorum orationem. Prior gratias agit Deo sed male sibi placet et seipsum effert, oblitus miseriae suae; alter gratias habet Deo, sed sua peccata potius quam Dei dona perpendens, veniam petit et pectus percutit, seipsum accusans. — Pharisaeus sese comparat cum multis, qui utique raptores, iniusti et adulteri sunt, sed obliviscitur superbiae suae, quae est summa erga Deum bonorum auctorem iniustitia et *initium omnis peccati* (eccli. 10. 15); comparat se etiam cum publicano, cuius cor Deus novit, cui pharisaeus nihil exprobandum habere videtur, imo quem orantem videt et tamen despicit; gloriatur de ieiunio bis in hebdomada, quod pharisaei

observare solebant ; de decimarum etiam pro minimis solutione gloriatur ; disertus aliorum accusator, facundus sui laudator, Deum nil rogat, roganti insultat. Audiam potius et gustabo brevem orationem publicani : seipsum miserum humiliat : Deum misericordem exaltat. « Cur mirarer si Deus ignoscit, quando ipse se agnoscit » (S. Aug.) ?

Ne desinamus misericordiam Dei et orationem B. Virginis postulare « pro nobis peccatoribus nunc et in hora mortis. »

C. *Dico autem vobis : descendit hic iustificatus in domum suam ab illo : quia omnis qui se exaltat, humiliabitur ; et qui se humiliat, exaltabitur.*

Quid erat uterque in oculis suis ? quid in oculis hominum ? « Audisti superbum accusatorem, audisti reum humilem ; audi nunc Iudicem : *Dico vobis.* Veritas dicit, Deus dicit, Iudex dicit. » (S. Aug.) Eum, qui se prae altero iustum declaravit, condemnat ; eum qui se humiliavit, iustificatum prae illo declarat.

Audivimus sententiam : caveamus superbiam. In oratione discamus sincere agnoscere reatum nostrum ; *oratio humiliantis se nubes penetrabit, et donec propinquet ad Deum non consolabitur, et non descendet donec Altissimus aspiciat* (eccli. 35. 25).

Humilitas veritas est (S. Teres.), humilitas iustitia est, humilitas sapientia est. Nulla praetendit merita, quae primario non refundantur in Deum. *Nolite errare, fratres mei dilectissimi : omne datum optimum et omne donum perfectum, sive sit naturae, sive gratiae, sive gloriae, desursum est a Patre luminum* (Iac. 1. 17). Qui hoc credit et, exercendo se in meditatione, sibi persuadet, vivet in sensu humilis erga Deum creatorem et conservatorem dependentiae. *Facultates et virtutes exaltant cor* (eccl. 40. 26) caecum ; *et super haec timor Domini... Timor Domini sicut paradisus benedictionis.* Hanc virtutem humilitatis in Iesu meo, in benedicta Virgine considerabo et humiliter postulabo ; simul prospiciam ne exaltetur cor meum in proprio iudicio, in verbis meis et in ratione agendi cum caeteris hominibus.

1 pr. Videbo Iesum ambulantes in porticu templi et quam proxime ipsi adhaerens audiam.

2 pr. Petam gratiam ut sim de ovibus, vocemque eius semper fidelis audiam.

A. Facta sunt autem encacnia in Ierosolymis; et hiems erat. Et ambulabat Iesus in templo, in porticu Salomonis.

Agebatur mense decembri festivitas dedicationis templi anniversaria, quam quotannis *per dies octo... cum laetitia et gaudio* (1 Mach. 4. 59) celebrandam constituerat Iudas Machabaeus. Purificato enim templo, post devictum exercitum Antiochi regis, novum altare creverat Iudas, cuius dedicationem recoli iussit. Iesus itaque legi obediens, se confert ex regione in qua praedicabat, in urbem sanctam.

Contemplabor eum quanta pietatis exteriori specie et simul quanta cordis tristitia degat in templo, renovato per Iudam, per Herodem ornato, sed aliquando ob infidelitatem iudaeorum destruendo: *veniet hora quando neque.... in Ierosolymis adorabant Patrem* (Io. 4. 21). Ambulat tamen Iesus *in porticu Salomonis*, in illa sc. templi antiqui parte quae servata fuerat, ibique incedens, se paratum praebet ad docendum. Et revera videbo accedentes ad eum et magno numero eum circumdantes iudaeos.

Ita et ego, etiamsi male dispositos habeam auditores, praeebo me eis doctorem. In templo docebo meae pietatis exemplo; libenter illuc redibo per diem, expectans animas iuvandas, invitans eas ad visitandum Iesum, ad consilia petenda. Sum *homo Dei* (2 Tim. 3. 17); *domus Dei domus orationis est* (Lc. 19. 46): hanc frequentare me decet.

B. Circumdederunt ergo eum iudaei, et dicebant ei: Quousque animam nostram tollis? Si tu es Christus, dic nobis palam. Respondit eis Iesus: Loquor vobis, et non creditis: opera quae ego facio in nomine Patris mei, haec testimonium perhibent de me.

Malefidi iudaci insidias struunt: multis argumentis noverant Iesum se dicere, et propter miracula debebant credere, Iesum esse Christum: *testimonium enim, quod de seipso perhibebat*, simul erat testimonium Patris qui miserat eum (Io. 8. 18). Attamen non satis apertis verbis, ut ipsi sibi persuadent, dixerat Iesus se esse Christum; nunc itaque volunt eum cogere ut palam dicat simplici affirmatione: Ego sum Christus. Quid nos suspensos tenes? aiunt. Neque tamen, etiam si diserte se affirmaverit Christum, eum agnoscent: volunt enim regem temporalem, qualem sibi fingunt messiam; Iesum autem nolunt, et perseverant atque moriuntur in incredulitate sua: *Si non credideritis*

quia ego sum, dixit eis antea, *moriemini in peccato vestro* (Io. 8. 24). Iterum incredulitatem exprobrat ipsis Christus : « Dixi vobis (me esse Christum) *et non creditis* ; opera quae in virtute Patris mei, Dei sc., facio, testantur me dixisse veritatem. » Sed iam magna misericordia utens, apertissime docebit se esse Filium Dei aeternum ; neque tamen eos ad fidem adducet.

Rebellibus istis indignabor ; in tenebris ambulant, caeci voluntarii, quia Iesum sequi nolunt, et turbas seducent ; caeci caecos ducent ad tenebras aeternas. Haec est sors eorum qui deficiunt ab humilitate sibi que ipsis serviunt : *initium omnis peccati est superbia* (eccli. 10. 15). Reflectam, et Iesum orabo ut fiam *humilis corde et inveniam requiem animae meae* (Mth. 11. 29).

C. *Sed vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis. Oves meae vocem meam audiunt ; et ego cognosco eas, et sequuntur me. Et ego vitam aeternam do eis ; et non peribunt in aeternum, et non rapiet eas quisquam de manu mea. Pater meus quod dedit mihi, maius omnibus est : et nemo potest rapere de manu Patris mei. Ego et Pater unum sumus.*

Culpa iudaeorum in eo stat quod Iesum non audiunt, seu nolunt ei credere : non sunt dociles verbis eius, neque oves gregis eius. Iesus autem qui cognoscit oves suas, iudaeis incredulis in die iudicii dicet : *Quia nunquam novi vos* (Mth. 7. 23). Describit deinde Iesus felicitatem futuram et securitatem eorum qui sequuntur eum : Veris illis ovibus dat vitam aeternam, easque servabit ut bonus pastor, et quidem manu potentissima : nam ipse et Pater unum sunt, identicam naturam et potentiam habentes, distincti licet hypostasi ; atqui Pater eius, qui *dedit* ipsi oves, *maior* (μελλων) et fortior *omnibus est* : Deus est. Itaque et ipse Iesus Deus est, Deus de Deo per aeternam generationem ; et divina potestate servabit gregem suum.

« Credo quidquid dixit Dei Filius » : venerabor mysterium unius naturae in Deo Patre et Filio ; adorabo et amabo potentiam divinam et providentiam boni pastoris erga oves suas. O Iesu, si audiam vocem tuam et sequar te, nemo rapiet me de manu tua, neque peribo in aeternum, sed vitam aeternam dabis mihi.

1 pr. Accedam ad Iesum et adorans Filium Dei, audiam eius doctrinam.

2 pr. Petam gratiam confirmandi meam meorumque fidem in Iesu Christi divinitatem.

A. Sustulerunt ergo lapides iudaei, ut lapidarent eum. Respondit eis Iesus : Multa bona opera ostendi vobis ex Patre meo ; propter quod eorum opus me lapidatis ? Responderunt ei iudaei : De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia, et quia tu homo cum sis, facis teipsum Deum.

Iesus, in porticu templi interrogatus a iudaeis, manifeste se dixerat esse Christum seu Messiam, imo esse unum cum Patre, eiusdem sc. naturae et potentiae ac Deum : *Ego et Pater unum sumus*. Iudaei autem simul atque audierunt hoc verbum, nedum crederent, quasi zelo legis quae iubebat educi blasphemum et lapidari a populo (lev. 24. 14), *sustulerunt lapides*, parati ad lapidandum eum. Contemplabor hypocritas illos, in Iesum furentes, et simul Iesum pacifico et firmo animo consistentem adversus eos. Audiam eum mira mansuetudine revocantem in eorum memoriam opera sua miraculosa quae divina erant, ex Patre sc. procedentia, quocum in unitate naturae eandem potentiam divinam participat. Illi autem obliiunt eum esse hominem neque posse consequenter esse Deum : reiiciunt nimirum mysterium duplicis naturae in unitate personae, quod facile profiterentur, si opera eius divina esse confiteri vellent.

Audiens blasphemiam, ex duritie cordis ab incredulis illis prolata, profitebor fidem meam in Iesum : Credo, Domine, quae *revelasti parvulis* (Lc. 10. 21) : *tu homo cum sis* et Filius virginis, simul Deus es, Filius Patris aeterni. Aeternus et consubstantialis es cum Patre secundum naturam divinam ; « tu et Pater *unum* estis, quia Deus unus est ; non unus estis, sed duo, quia estis Pater et Filius, quod est verbum » (S. Athan.). Unigenitus Patris ab aeterno, incarnatus es in tempore cum naturam humanam assumpseris, et homo factus es. « Aequalis Patri secundum divinitatem, minor es Patre secundum humanitatem. Licet Deus sis et homo, non duo tamen, sed unus es Christus, non confusione substantiae divinae et humanae, sed unitate personae » (symb. Athan.). Gaudens in humilitate, *in captivitatem redigam intellectum in obsequium Christi* (2 cor. 10. 5).

B. Respondit eis Iesus : Nonne scriptum est in lege vestra : quia Ego dixi, dii estis ? Si illos dixit deos ad quos sermo Dei factus est, et non potest solvi Scriptura, quem Pater sanctificavit et misit in mundum, vos dicitis : Quia blasphemus : quia dixi : Filius Dei sum ?

Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi; si autem facio, et si mihi non vultis credere, operibus credite ut cognoscatis et credatis quia Pater in me est et ego in Patre.

Iudaei finxerant se legis zelo accendi ad puniendam blasphemiam, qua Iesum contendebant se facere et dicere Deum; ad legem eandem appellat Iesus: Lex vestra, ait, magistratus et iudices vocat deos; ait enim eis Dominus: *Ego divi: dii estis et filii Excelsi omnes* (ps. 81. 6); et revera sunt vicarii Dei, munere Dei fungentes in regendo et indicando mundo, Deique auctoritate praediti. Me autem Deus Pater, cuius Filium me dico, me unxit et consecravit sanctum sanctorum, Messiam, misitque in mundum; si asserenti mihi non creditis, opera divina, quae facio, dant testimonium, cui credendum est.

Confirmabo fidem meam in divinitatem Iesu; et considerabo dignitatem, ad quam evehit magistratus sacerdotales et iudices populi sui. An facio opera quae auctoritatem mihi concilient et fiduciam gregis? *Si non facio opera Dei, num credent mihi fideles?*

C *Quaerebant ergo eum apprehendere, et exiit de manibus eorum. Et abiit iterum trans Iordanem, in eum locum ubi erat Ioannes baptizans primum, et mansit illic. Et multi venerunt ad eum, et dicebant: Quia Ioannes quidem signum fecit nullum; omnia autem quaecumque dixit Ioannes de hoc, vera erant. Et multi crediderunt in eum.*

Dixerat Iesus: *Pater in me est et ego in Patre; Ego et Pater unum sumus*. Manifestam hanc divinitatis suae assertionis operibus suis divina potestate factis comprobat, neque ulli menti sinceræ locum dubitandi linquit. Dein incredulos illos sinit manus sibi inferre; sed quoniam nondum *venit hora eius ut transeat ex hoc mundo ad Patrem* (Io. 13. 1), exit de manibus eorum, et relicta Ierusalem et Iudaea, abiit *iterum* (cfr. med. 165) in Peracam. Ibi multi, ex pristinis praecipue Ioannis Baptistae discipulis, in Iesum crediderunt propter signa quae fecerat et propter ea quae ibi etiam probabiliter facere dignatus est.

Lactabor de profectu Evangelii in iis qui recto sunt corde. *Semen est verbum Dei;... quod autem cecidit in terram, hi sunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent et fructum afferunt in patientia* (Lc. 8. 11. 15).

1 pr. Cum apostolis prope Iesum adero ut audiam eum pharisaeis respondentem.

2 pr. Petam gratiam intelligendi et sapiendi eius doctrinam de castitate.

A. *Et accesserunt ad eum pharisaei tentantes eum et dicentes : Si licet homini dimittere uxorem suam quaecumque ex causa ? Qui respondens ait eis : Non legistis quia qui hominem fecit ab initio masculum et feminam fecit eos ? et dixit : Propter hoc dimittet homo patrem et matrem, et adhaerebit uxori suae, et erunt duo in carne una. Itaque iam non sunt duo, sed una caro : quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.*

Indignabor malignis pharisaeis ; sed mirabor et adorabo sapientiam Iesu mei. Illi tenent divortium facile posse quavis ex causa fieri : tanta erat morum depravatio etiam apud zelatores legis ! Tentant vero Iesum, cuius doctrinam de moribus noverant, exspectantes quidem responsum negativum ; sed versantur in ditione Herodis, qui Ioannem sibi dicentem : *Non licet*, (Mth. 14. 4) morte affecit ; Herodes autem Iesum, si eandem doctrinam praedicet, morte afficere vix dubitabit. Haec sunt eorum consilia : “ quodcumque responderit, captioni patet : si enim affirmaverit, pudicitiae praedicator Ioannes videbitur docuisse contraria ; si vero negaverit, quasi Herodis accusator tenebitur et quasi sacrilegii reus, adversus Moysen iudicans, qui divortium et repudium permisit. Eorum decipulam transit Iesus, Scripturam sacram adducens in testimonium, et naturalem legem primamque Dei sententiam secundae opponens, quae non voluntate Dei sed peccantium necessitate concessa est a Moyse ” (S. Hieron.) Sicut primi parentes, ita ex Dei consilio homo et uxor sunt una caro ; separari itaque non possunt lege vel voluntate humana.

Adversus adulteros et legis civilis de divortio assecclas fortiter tenebo primaevam institutionem divinam.

B. *Dicunt illi : Quid ergo Moyses mandavit dare libellum repudii, et dimittere ? Ait illis : Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras ; ab initio autem non fuit sic. Dico autem vobis : quia quicumque dimiserit uxorem suam nisi ob fornicationem, et aliam duxerit, moechatur ; et qui dimissam duxerit, moechatur.*

Consilium Dei in primaeva matrimonii institutione fuisse ut indissolubile esset, ex Christi responso et Sacrae Scripturae auctoritate clare percipiunt et consentiunt pharisaei ; at obiciunt *libellum repudii*, quem Moyses mandavit *scribi* ab homine qui dimitteret uxorem suam

et dari in manu illius (deut. 24. 1). Respondet Iesus ob duritiam cordis iudeorum, ob malitiam et saevitiam viri erga uxorem, a Moyse permissum fuisse dimitti uxores, at simul fuisse mandatum ne fieret divortium quin maritus scriberet et daret libellum uxori.

Igitur concessum fuerat aliquid naturae per peccatum lapsae; sed ante peccatum *non fuit sic*: et iam naturae per gratiam novi foederis reparatae divortium non permissum iri claris verbis nuntiat Iesus. Veniunt enim dies, in quibus secundum prophetam *auferet cor lapideum... et dabit cor carneum* (Ez. 11. 19, et 36. 26) i. e. cor molle, tenerum ac pium, in quibus *non solvetur lex sed adimplebitur* (Mth. 5. 17). Ipse itaque edicit: moechari seu adulterium committere illum qui aliam uxorem duxerit, etiam si primam ob adulterium ab ea commissum dimiserit, et moechari illum qui uxorem duxerit ab alio dimissam. Matrimonium igitur solvi quoad torum seu cohabitationem potest, non quacumque ex causa sed ob solam fornicationem aut aliud gravius crimen: nullo modo potest quoad ipsum vinculum solvi.

Haec est lex divina, quam Christus instaurat, quam, *pro Christo legatione fungens* (2 cor. 5. 20), Dei nomine firmiter promulgabo: nihil valet libellus repudii aut civile divortium ad legitimandum adulterium.

C. Dicunt ei discipuli eius: Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere. Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi qui de matris utero sic nati sunt, et sunt eunuchi qui facti sunt ab hominibus, et sunt eunuchi qui seipsos castraverunt propter regnum coelorum. Qui potest capere, capiat.

Discipuli audientes severam doctrinam Iesu, et quam grave sit iugum viro si matrimonii vinculum nunquam, vivente uxore, solvi possit, proferunt primum animi sui motum: Si haec est causa hominis cum uxore, *non expedit nubere*. Qua occasione doctrinam suam eis proponit et quidem *in domo*, ubi iterum *de eodem interrogaverunt eum* (Mc. 10. 10), docens meliorem statum virginitatis: *Quibus datum est* capere et ferre rem seu *verbum*, illi, non quidem ut eunuchi, ex naturae defectu et ex necessitate, vel ex aliorum violentia et malitia, sed proposito voluntatis et *propter regnum coelorum*, ut *facultatem* habeant *sine impedimento Dominum obsecrandi* (1 cor. 7. 35), matrimonium sibi interdiciunt. Qui potest cum Dei gratia ferre hunc statum, ferat. En castitatis perfectae institutio.

Gratias agam Domino meo Iesu, cuius beneficio *proprium* hoc *donum habeo ex Deo* (1 cor. 7. 7).

1 pr. Videbo et adorabo Iesum, circumdatum a parvulis, quos offerunt matres.

2 pr. Petam gratiam diligendi simplicitatem parvulorum eamque imitandi.

A. *Tunc oblatis sunt ei parvuli, ut manus eis imponeret et oraret (Mth.).*

Contemplabor benignum Iesum, et accedentes ad eum matres quae offerebant illi parvulos (Mc.) infantes, ut eos tangeret (Lc.) manus eis imponendo et orando super ipsos. Matres igitur, fideles probabiliter et Iesum pro Messia et Filio Dei habentes, afferunt parvulos; hos enim amant materno affectu; his non temporalia beneficia, non sanationem corporalem, sed spiritualia dona et benedictionem comparare cupiunt. Hunc usum a patriarcha Iacob didicerant, qui cancellatis in crucem manibus benedixerat filiis Ioseph; seniorum et virorum benedictionem parvulis suis petere solebant parentes. Videbo quanta dilectione Iesus illis pueris benedicat, orans super eos.

Laudabo consuetudinem catholicam, qua edocti a suis catechistis, ait Cornelius a lapide, certatim ad sacerdotem accurrunt pueri; in Italia, Bohemia osculantur etiam manum sacerdotis; apud septentrionales, petunt benedici. Ita mihi suadent dignitatem ad quam evectus fui, sanctitatem ad quam evehendus sum. Similiter illud amoris testimonium erga parentes a pueris dari laudabo: *Honora patrem tuum, ut superveniat tibi benedictio ab eo et benedictio illius in novissimo maneat: benedictio patris firmat domos filiorum* (eccl. 3. 9-11).

Verus pastor, ad exemplum Iesu, pueros magno et purissimo amore complectitur; saepe per eos et per eorum preces ipsos parentes Deo lucratur.

B. *Discipuli autem comminabantur offerentibus. Quos cum videret Iesus, indigne tulit, et ait illis: Sinite parvulos venire ad me, et ne prohibueritis illos: talium est enim regnum Dei* (Mc.).

Discipuli nesciebant cuius spiritus essent (Lc. 9. 5); benignitatem Iesu eiusque amorem erga parvulos nondum in seipsis gerebant. Itaque, sive a dignitate eius alienum esse existimarent curam tempusque pueris impendi, sive timerent ne importunitate parvulorum lassaretur, sive ex aliqua superbia sua, cum reprehensione arcent matres. At Iesus *indigne tulit*, vultu et habitu prae se ferens indignationem de ratione agendi discipulorum, et *convocans illos* (Lc.) sive ad se revocans: *Sinite*, ait, *parvulos venire ad me*; et rationem addit

sublimem : *Talium est enim regnum Dei* : sane non excludit ipse e regno suo parvulos.

Mos barbarorum erat crudelissimus ablicere infantes. Absit iam crudelis ille usus ! Puerorum animae, praesertim si per circumcisionem aliudve originalis labis remedium Deo gratæ factæ sint et ad supernaturalem dignitatem evectæ, carissimæ sunt Deo ob simplicitatem et innocentiam. Magnus itaque amor, maxima sollicitudo ipsis impendatur oportet. Simul significat Iesus, dicendo *talium*, et in sequentibus diserte docet, regnum coelorum esse eorum, qui morum similitudinem cum parvulis habent.

Minime vilis res censenda est, puerorum gerere curam. In quo elucet spiritus Ecclesiae, quæ pretium animarum edocta, maximi facit institutionem puerorum catecheticam. Quid curarum hac in re impendo ? quid parentes hac de re doceo ?

C. Amen, dico vobis : Quisquis non receperit regnum Dei velut parvulus, non intrabit in illud. Et complexans eos, et imponens manus super illos, benedicebat eos (Mc.).

Maximi momenti est hæc doctrina Iesu. Profecto superbos iudeos, phariseos imprimis impetit, qui fastum et arrogantiam opponunt ne regnum Dei, regnum Christi et legem eius accipiant. Et profecto superbia prohibet simplicitatem et docilitatem, qua ad Christum et ad fidem ducuntur animæ sinceræ. Sicut puer credit patri et matri, quos duces et superiores sibi constitutos sponte percipit, ita, si fideles *efficiamur sicut parvuli* (Mth. 18. 3), credimus Iesu et miraculis eius et consequenter doctrinam eius integram accipimus. Matri nostræ Sanctæ Ecclesiae eadem ratione fideles sumus, quidquid docet credentes, quidquid laudat laudantes, quidquid improbat improbant, « tenentes animum paratum et promptum ad obediendum in omnibus veræ sponsæ Christi Domini nostri » (S. Igu. Exerc. spir. Ad sentiendum cum Ecclesia). Hanc Christo et Ecclesiae fidem tribuendo, veri fideles et veri filii Ecclesiae erimus ; ita recipiendo regnum Dei in terra, intrabimus in vitam æternam.

1 pr. Videbo Iesum et accedentem ad eum bonum iuvenem ; audiam eos.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi et amandi Iesum eique fideliter adhaerendi.

A. Et ecce unus accedens, ait illi : *Magister bone, quid boni faciam ut habeam vitam aeternam ? Qui dixit ei : Quid me interrogas de bono ? Unus est bonus, Deus ; si autem vis ad vitam ingredi, serva mandata. Dicit illi : Quae ? Iesus autem dixit : Non homicidium facies, non adulterabis, non facies furtum, non falsum testimonium dices, honora patrem tuum et matrem tuam, et diliges proximum tuum sicut te ipsum. Dicit illi adolescens : Omnia haec custodivi a iuventute mea ; quid adhuc mihi deest ? (Mth.)*

Cum Christus e domo, in qua discipulos suos de virginitate docuerat et manus parvulis imposuerat, egressus esset in viam (Mc.), quidam princeps (Lc.) vel nobilis genere adolescens, procurrens et genu flexo ante eum (Mc.) magna reverentia eum interrogat : *Magister bone, quid boni faciam, ait, ut habeam vitam aeternam ?* Iesus autem, audiens interrogantem et inquirentem de bono vero, quo tendendum est, seu de salute aeterna, inducit sermonem de Deo : *Quid me dicis bonum ? Nemo bonus nisi solus Deus (Lc.)* : Iesus minime recusat appellationem quae soli Deo essentialiter competit ; simul respondens ad quaesitum, docet viam ad Deum, solum bonum, sc. viam mandatorum. Cum autem iuvenis referat se observasse mandata, *Iesus, intuitus eum, dilexit (Mc.)*. Sciebat enim *quid esset in homine (Io. 2. 25)* et vere eum dixisse sciens, oculis vultuque dilectionem erga eum ostendit. Cupiebat porro adolescens omnia praestare ad vitam aeternam necessaria ; unde interrogabat : *Quid adhuc mihi deest ?*

Bonus ille iuvenis vitam sanctam usque adhuc egerat. Utrum in Iesu Deum Dei Filium agnosceret, dubium est ; imo, ut videtur, Iesus ad fidem divinitati suae praebendam iuducere eum suaviter vult, quam profecto praebebit si Iesum sequi velit.

Reflectens ad me, dispiciam utrum aequae sincerum habeam desiderium vitae verae, et praecepta secundae tabulae legis, sc. erga proximum, aequae fideliter servaverim : nam qui haec servat, alterius tabulae praecepta non negliget. An saepe a me peto : *Quid adhuc mihi deest ?* Et quid respondet conscientia ? Sit mihi haec dictamen rationis practicum, ad praxim me inclinans.

B. Ait illi Iesus : *Si vis perfectus esse, vade, vende quae habes et da pauperibus, et habebis thesaurum in coelo, et veni, sequere me. (Mth.)*

paupertatem commendat. Lc. 18. 18-23 ; Mth. 19. 16-22 ; Mc. 10. 17-22.

In praeterito nihil deerat bono illi adolescenti ; servaverat enim mandata ita ut dilectione Iesu dignus esset. Sed quid in futuro continget ? an servabit mandata in posterum ? Toto corde diligit Deum, et quoniam perfectio consistit essentialiter in caritate seu perfecta observantia mandatorum, perfectus fuit. Verumtamen *dires erat valde* (Luc.) ; quod si Deus auferat divitias, sicut olim viro Iob, an *nomen Domini* benedicet ? (Iob. 1. 21). Nonne in posterum de eorum numero erit, qui *a sollicitudinibus et divitiis et voluptatibus saeculi suffocantur, et non referunt fructum* ? (Lc. 8-14) Iesus talia forte praevidet, et quoniam *intuitus eum dilexit*, proponit ei meliora et perfectiora. Dixerat autem : *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata* ; adiungit : *Si vis perfectus esse* in servandis mandatis et in caritate, et proponit ipsi statum perfectionis. Haec quidem consistit secundo et dispositive in consiliis evangelicis, quae ad caritatem ordinantur ; sicut enim mandata remonent ea quae sunt caritati contraria, ita consilia remonent ea quae caritatem impediunt vel difficilem reddunt, divitias praesertim, saeculi negotia ac libidines. Ad haec impedimenta perfectionis removenda Iesus hortatur iuvenem : *Vade, relinque domum ; vende et da pauperibus*, vive sine proprio in terra, ut thesaurum tuum in coelo habeas ; nam *ubi thesaurus... est, ibi et cor... erit* (Lc. 12. 34) ; demum, sublatis impedimentis, *veni, sequere me*, soli Patri servientem.

Attente considerabo verba Domini, tanta erga iuvenem illum caritate loquentis. Vere, qui mundo et auro adhaeret, *sollicitus est quae sunt mundi, et divisus est* (1 cor. 7. 33). Statum igitur religiosum proponit Iesus, statum perfectionis, neque deerunt unquam qui etiam voto se adstringent ad relinquenda omnia et Iesum perfecte sequendum cum apostolis.

C. *Cum audisset autem adolescens verbum, abiit tristis : erat enim habens multas possessiones* (Mth.).

Benignus Iesus promiserat ei *thesaurum in coelo*, ut eum alliceret ; iuvenis anteponebat thesauros suos. *Videns autem illum tristem factum* (Lc.) et abeuntem seu ablatam sibi gratiam ex affectu terreno recusantem, Iesus dixit : *Quam difficile qui pecunias habent, in regnum Dei intrabunt* (ib.) ! Igitur bonus ille adolescens non sequitur Iesum, sese privat thesauro seu speciali mercede in coelis sibi proposita et sese exponit periculo salutis.

Reflectam, et paupertatem spiritualem (med. 71) eo firmius colere enitar, si paupertatis votum non emisero.

- 1 pr. Videbo Iesum, adorabo eum et audiam.
 2 pr. Petam gratiam abnegationis ut sequar Iesum.

A. *Iesus autem dixit discipulis suis : Amen dico vobis, quia dives difficile intrabit in regnum coelorum. Et iterum dico vobis : Facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum coelorum. Auditis autem his, discipuli mirabantur valde, dicentes : Quis ergo poterit salvus esse ? Aspiciens autem Iesus dicit illis : Apud homines hoc impossibile est ; apud Deum autem omnia possible sunt (Mth.)*

Dum adolescens, quem ad paupertatem invitaverat, abit tristis, Iesus *circumspiciens* (Mc.) proclamat pericula divitiarum et difficultatem salutis pro divitibus, et iterat sermonem : *Iterum dico vobis*, addens comparisonem sen proverbium populo usitatum ad ostendendum rem esse valde difficilem : *Ante camelus per foramen acus transibit, ante mutare poterit aethiops pellem suam aut pardus varietatem suam* (Ier. 13. 23) quam *dives intrabit in regnum coelorum* : iudaei talibus modis hyperbolicis loquendi uti solebant. Mirantur itaque discipuli *dicentes ad semetipsos* (Mc.) ... *Quis ergo poterit salvus esse ?* perspiciunt enim quantopere homines divitias ament, etiamque illi desiderant, qui eas nequeant adipisci. Et Iesus *intuens illos* (Mc.) et blando vultu erigens ad spem : *Apud homines*, ait, *hoc impossibile est* ; nequit enim homo exuere cupiditatem divitiarum rerumque terrenarum, ad quas inclinat eum natura ; *apud Deum autem omnia possible sunt* ; divites etiam adjuvat in negotio salutis gratia Dei.

Orabat sapiens : *Mendicitatem et divitias ne dederis mihi : tribue tantum victui meo necessaria* (prov. 30. 8). Iesus saepissime quidem sollicitudinem nimiam (med. 79, 90) et avaritiam (med. 156, 157, 174) improbavit : hic vero eas tanquam fomenta peccati damnationisque causas proponit. Abnegatione itaque, paupertate, si minus reali, spiritali saltem, in regnum coelorum intrandum est.

Non frustra toti sumus in reprobanda vanitate mundi et *fascinatione nugacitatis* (sap. 4. 12).

B. *Tunc respondens Petrus dixit ei : Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te ; quid ergo erit nobis ? Iesus autem dixit illis : Amen, dico vobis quod vos, qui secuti estis me, in regeneratione, cum sederit Filius hominis in sede maiestatis suae, sedebitis et vos super sedes duodecim, indicantes duodecim tribus Israël. (Mth.)*

Videns abeuntem iuvenem, qui propter divitias suas relinquebat Iesum, et audiens verba Magistri, Petrus nomine aliorum loquitur ; recordatur enim se sociosque suos consilium paupertatis a Iesu datum

secutos esse. « Piscator erat, dives non fuerat, cibos manu et arte quaerebat et tamen loquitur confidenter : *Relinquimus omnia*. Et quia non sufficit tantum relinquere, adiungit quod perfectum est : *Scrutatus te* » (S. Hier.) Grandis fiducia ! sed « ea in re affectum debemus pensare magis quam censum ; multum reliquit qui sibi nihil retinuit » (S. Greg.).

Magnifica autem abnegationis perfectae praemia Petro et apostolis suis pollicetur Iesus ; collegium apostolorum, testes resurrectionis, fundatores Ecclesiae, in resurrectione mortuorum et *regeneratione mundi* — nam *novos coelos et novam terram secundum promissa ipsius expectamus* (2 Pet. 3. 13.) — iudicantes assidebunt Filio hominis sedenti ad iudicandas omnes gentes. Sapienter ad captum eorum et supposito eos in sequela perseveraturos, habet Iesus haec verba de regno suo, quasi pro solis tribus Israël constituendo ; sensum universaliorem *Paraclitus Spiritus docebit et suggeret* (Io. 14. 26). Accommodat se interim Iesus eorum infirmo sensui : unde et mater filiorum Zebedaei, male intellecta promissione, primas sedes mox postulabit pro Ioanne et Iacobo (med. 190).

C. *Et omnis qui reliquerit domum vel fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut uxorem aut filios aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet et vitam aeternam possidebit.* (Mth.)

Proponit Iesus praemia, quae reliquis tribuet fidelibus et imprimis religiosiis : invenient multo copiosiora iis quae propter nomen eius reliquerint, *centies tantum in tempore hoc* (Mc.) et vitam aeternam.

En munificentia Iesu ! En sors eorum qui omnia pro ipso relinquunt : *quasi tristes, semper autem gaudentes ; sicut egentes, multos autem locupletantes ; tanquam nihil habentes et omnia possidentes* (2 cor. 6. 10). Centuplum eis redditur pro uno ; religiosorum ordinum viris v. g. centum fratres, centum domicilia in quibus ut fratres habentur. In tempore etiam persecutionis non deerit illud centuplum ; apud Marcum enim *centies tantum promittitur cum persecutionibus*. Itaque renuntiatio voluntaria et, si haec accedit, persecutio ab adversariis Christi mota non impedit, augebit imo multum veram felicitatem discipulorum Christi, sub respectu rei temporalis et praesertim sub respectu bonorum spiritualium. Porro vita aeterna eis dabitur. Est itaque verum pignus aeternae felicitatis, vita eorum qui omnibus relictis *propter nomen Iesu*, Iesum fideliter sequuntur.

1 pr. Adorabo Iesum et reverenter audiam parabolam ex ore eius.

2 pr. Petam gratiam ferventer sequendi eum inter primos discipulos.

A. Multi autem erunt primi novissimi, et novissimi primi. Simile est regnum coelorum homini patrifamilias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. Conventionem autem facta cum operariis ex denario diurno, misit eos in vineam suam. Et egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro otiosos; et dixit illis: Ite et vos in vineam meam, et quod iustum fuerit dabo vobis. Illi autem abierunt. Iterum autem exiit circa sextam et nonam horam, et fecit similiter. Circa undecimam vero exiit et invenit alios stantes, et dicit illis: Quid hic statis tota die otiosi? Dicunt ei: Quia nemo nos conduxit. Dicit illis: Ite et vos in vineam meam.

Apostolis suis et aliis discipulis, qui primi, relictis omnibus, eum secuti fuerant, Iesus magna praemia et vitam aeternam pollicitus erat. Iam aliquam parabolam auditoribus suis proponit, quam verbis orditur iisdem et concludit: *Multi erunt primi novissimi, et novissimi primi.* In ipsa autem parabola exhibet operarios, ad laborandum in vinea, alios mane, alios media die, vespere alios invitatos: quibus omnibus, statim postquam conducti sunt operam suam navantibus, in fine tribuitur eadem merces. Profecto monere vult Iesus apostolos et discipulos ne sese efferant, quod primi eum secuti sunt: alii enim eum sequentur, qui post eos vocati, similiter vitam aeternam consequentur; ex eorum autem numero qui primi vocati fuerunt, multi erunt novissimi merito, dum ex aliorum numero, multi merito erunt primi. Hi nimirum impendent minus vitae suae spatium in sequela Christi; sed generosiore quam plures alii animo et caritate perfecta statim laborantes, primos in regno coelorum locos obtinebunt: sunt hi de *electorum* numero, sc. eorum qui gratia speciali ornati maiora brevioris etiam tempore merebuntur. Habet enim Iesus inter multos, inter omnes quos vocat, suos *electos*; hi pauci sunt, eximii inter omnes, licet saepe sero secuti.

Considerabo meipsum et gratias agam si a primis annis Iesum sequi edoctus sum. Si autem video alios qui, Iesum ignorantes et diu otiosi, sero tandem sequi incipiunt et, ut fit, animo generoso ad ardua sequuntur, laudabo gratiam Dei, quae tales omni vitae tempore electos vocare dignatur.

Cogitabo praeterea me posse adiuvare Dominum in conducendo otiosos, negligentes, in eius famulatum. Quot enim video, quos nemo conducit vel adducit ad Iesum!

B. *Cum sero autem factum esset, dicit dominus vineae procuratori suo: Voca operarios et redde illis mercedem, incipiens a novissimis usque ad primos. Cum venissent ergo qui circa undecimam horam venerant, acceperunt singulos denarios. Venientes autem et primi, arbitrati sunt quod plus essent accepturi: acceperunt autem et ipsi singulos denarios. Et accipientes, murmurabant adversus patrem-familias, dicentes: Hi novissimi una hora fecerunt, et pares illos nobis fecisti, qui portavimus pondus diei et aestus. At ille respondens uni eorum, dixit: Amice, non facio tibi iniuriam; nonne ex denario convenisti mecum? Tolle quod tuum est, et cade; volo autem et huic novissimo dari sicut et tibi. Aut non licet mihi quod volo facere? an oculus tuus nequam est quia ego bonus sum?*

Quod pondus diei et aestus portaverint primi vocati operarii et diem totam, duodecim horas, laboraverint, inde nullum ius iis oritur ad plus accipiendum quam denarium: *quod iustum est*, datur eis. Invident tamen operariis undecimae horae, qui idem laboris praemium recipiunt: non cogitant futurum fuisse ut hi, si fuissent hora tertia conducti, nedum otiosi starent, operam praestarent plenam, et obliviscuntur dominum posse erga eos bonum esse. Unde non est cur *oculo nequam*, invido, hosce aspiciant. Libere utrosque conduxit dominus vineae, quia bonus fuit: si iustam aliis mercedem, largum aliis praemium tribuat, reprehendi non potest.

Deus dat utrique mercedem aeternam et varios gradus gloriae pro diversis meritis: at non ex diuturnitate temporis quo ei servimus mensurat merita, verum ex maiore fervore; maior autem fervor ex maiore gratia et maiore dilectione oritur. Ita *placens Deo factus est dilectus*: ... *consummatus in brevi, explevit tempora multa* (sap. 4. 13). An sum « vigilans et fervens in Dei servitio? an cogito frequenter: cur saeculum reliqui? » (Thom. kemp. I. 25) Nonne ut Christum sequer?

C. *Sic erant novissimi primi, et primi novissimi; multi enim sunt vocati, pauci vero electi.*

Rationem aperit Iesus in applicatione parabolae, cur novissimi fiant primi; in eo stat quod inter tot homines, quos vocat ad sequelam suam, pauci aliqui vocantur vel eliguntur sero, sed ornantur maiore gratia. Talis Paulus erit, *vas electionis* (act. 9. 15) sive instrumentum electum Christi; talis latro poenitens, qui ante Petrum paradisum introibit; tales gentiles, qui sero ab apostolis in sequelam Christi adducentur. Agit autem Christus de vocatione et electione ad fidem et gratiam: interrogantibus de electione ad gloriam vel salvandorum numero non respondebat (Lc. 13. 23; med. 164 a).

1 pr. Videbo nuntios Marthae et Mariae accedentes ad Iesum.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et sequendi ducem Iesum.

A. *Erat autem quidam languens Lazarus a Bethania, de castello Mariae et Marthae sororis eius. Maria autem erat quae unxit Dominum unguento et exersit pedes eius capillis suis, cuius frater infirmabatur. Miserunt erga sorores eius ad eum, dicentes : Domine, ecce quem amas, infirmatur. Audiens autem Iesus, dixit eis : Infirmitas haec non est ad mortem, sed pro gloria Dei ut glorificetur Deus per eam. Diligebat autem Iesus Martham et sororem eius Mariam et Lazarum.*

Iesus reliquerat Ierusalem mense decembri post festum encaeniorum (med. 182 c). Nunc ex Bethania Iudaeae recipit nuntios, qui Mariae et Marthae nomine eum de morbo Lazari fratris certiores faciant ; in castellum Bethaniae olim Iesus intraverat (med. 137) et a Martha ac Maria tunc exceptus, probabiliter eo redierat et etiam Lazarum earum fratrem viderat, imo contraxerat cum eo amicitiam ; dicunt enim nuntii : *Ecce quem amas, infirmatur.*

Gustabo dulcissimum hoc verbum, simplicitatis et fiduciae plenum. Intelligebant profecto duae sorores satis futurum Salvatori, si moneretur de morbo ; sperabant eum nulla mora venturum aut saltem sanitatem fratri restitutum.

Potuerunt autem in spem sanationis erigi, cum nuntiis responderet Iesus infirmitatem illam Lazari non esse ad mortem. Mortem secuturam praesciebat, sed non nisi ad breve tempus duraturam ; non erit igitur mors, qualis communiter esse solet ; porro ex morte illa Iesus per mortui resurrectionem gloriam Dei ac divinitatem suam manifestare intendebat.

Si amantissimi cordis Iesu intimos recessus explorare solerem, fiducia magna ei exponerem morbos animae meae, dicens : *Ecce quem amas infirmatur* ; neque moraretur Iesus vel sanare animam meam, est enim pastor bonus, vel ex infirmitatibus meis gloriam suam manifestare ; nam Dei potentia et virtus in infirmitate perficitur (2 cor. 12. 9) ; *convalescerunt sancti de infirmitate, fortes facti sunt in bello.* (hebr. 11. 34).

B. *Ut ergo audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus. Deinde post haec dixit discipulis suis : Eamus in Iudaeam iterum. Dicunt ei discipuli : Rabbi, nunc quaerebant te Iudaei lapidare, et iterum vadis illuc ? Respondit Iesus : Nonne duodecim sunt horae diei ? Si quis ambulaverit in die, non offendit, quia lucem huius mundi videt ; si autem ambulaverit in nocte, offendit quia lux non est in eo.*

Quoniam diligebat *Martham et Mariam et Lazarum*, benignus Iesus affectu cordis sincero cupit eos praesentia sua solari; *voluntatem tamen non suam, sed eius qui misit eum Patris sui quaerit* (Io. 5. 30), ideoque abstinet a visitatione amica; demum post duos dies, quando novit Lazarum obiisse, in Iudaeam, Bethaniam redire statuit. Apostolos autem, timentes ne iudaei minas lapidationis (med. 182) exsequantur, docet nihil sibi metuendum esse a iudaeis, se *operari opera eius qui misit eum, donec dies est* (Io. 9. 4) neque impingere posse donec nox veniat, sc. tempus mortis suae a Patre determinatum.

Imitemur Iesum et opera Patris coelestis operemur *donec dies est*: veniet enim *nox quando nemo potest operari* (Io. 9. 4). Eamus intrepide quo nos vocat voluntas Dei et salus animarum, etsi nos mittat *in Iudaeam*, ad infidam gentem.

C. *Haec ait, et post haec dixit eis: Lazarus amicus noster dormit; sed vado ut a somno ericem eum. Dixerunt ergo discipuli eius: Dominum, si dormit, salvus erit. Dixerat autem Iesus de morte eius; illi autem putaverant quia de dormitione somni diceret. Tunc ergo dixit eis manifeste: Lazarus mortuus est; et gaudeo propter vos, ut credotis, quia non eram ibi. Sed vamus ad eum. Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiscipulos: Eamus et nos, ut moriamur cum eo.*

Audiam Iesum nuntiantem de dormitione Lazari, et clare quidem de dormitione mortis: *Amicus noster*, ait, *dormit, Lazarus mortuus est*: Iesus tristatur de morte illa et de dolore Marthae et Mariae, gaudet tamen propter discipulos quos, secundum voluntatem Patris sui, hac occasione confirmabit in fide. Si illuc se statim contulisset, pro innata sua bonitate sanasset Lazarum a morbo; maiore iam potentia solvet eum a morte.

Videbo Iesum proficiscentem et cum eo apostolos; quos inter audiam Thomam, qui periculum sibi fingens, licet Dominus se tutum fore praedixerit, illud adire generoso vult animo. Videbo et condiscipulos ex amore Iesu eadem generositate periculum adeuntes. Et ex hoc exemplo fructum decerpam generositatis in divino famulatu; minime tamen mihi, soli Deo confidam.

1 pr. Videbo in via a Iericho in Ierusalem Iesum praecedentem discipulos.

2 pr. Petam gratiam intelligendi mysterium passionis Christi.

A. *Erant autem in via ascendentes Ierosolymam; et praecedebat illos Iesus, et stupebant, et sequentes timebant* (Mc.).

Magno animo, apostoli et discipuli iter in Iudaeam ad Bethaniam susceperant, et hortante Thoma ac dicente : *Eamus et nos ut moriamur cum eo* (Io. 11. 16), periculum quod Magistro ex parte iudaeorum imminabat, sprevisse videbantur. *Quaerebant eum iudaei lapidare* (Io. 11. 8), at praedixerat nondum venisse horam suam; in via tamen erat atque iter instituebat in Iudaeam, post breve tempus ascensurus Ierosolymam. Et ecce res insueta : Iesus *praecedebat illos* promptus et alacer, *et stupebant* apostoli quod versus urbem, tot insidiarum sedem, adeo properaret; et reliqui, qui eum sequebantur, *timebant*.

In illa itineris descriptione quasi sub oculos videtur poni Salvatoris amor et ardens patiendi propter nostram salutem studium : *baptismo* et undis tribulationum *habet baptizari* (med. 160), et licet coarctetur et luctetur natura et voluntas eius humana prae naturali timore dolorum, festinat, voluntatem suam humanam subdens voluntati Patris. Nihil nescit eorum quae passurus est; at sicut in incarnatione sua *ingrediens mundum dixit* : *Ecce venio.. ut faciam, Deus, voluntatem tuam*, (hebr. 10. 5, 9), ita nunc, appropinquante iam oblationis die, ascendit prompto animo, praecedens discipulos.

Exemplum a Iesu nostro sumamus. Etsi reluctetur natura, prompta sit voluntas ad arduos labores, ad persecutiones, ad mortem, ubi de Dei gloria, de animarum salute, de propria sanctificatione res est.

B. *Et ascendens Iesus Ierosolymam, assumpsit duodecim discipulos secreto et ait illis* : *Ecce ascendimus Ierosolymam, et Filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis, et condemnabunt eum morte, et tradent eum gentibus ad illudendum et flagellandum et crucifigendum; et tertia die resurget.* (Mth.)

Iesus nunc tertio (med. 122, 126) clare singula praenuntiat, *quae essent ei eventura* (Mc.). Prima vice scandalizatus fuerat Petrus; altera Iesus, quin iam obsisterent, dixerat : *Ponite in cordibus vestris sermones meos*; sed *verbum istud erat velatum ante eos, ut non sentirent illud* (Lc. 9. 45). Nunc diserte significat iam praesens esse tempus de quo praedixerat. Et quidem, ut eos magis attentos habeat, assumit eos *secreto* vel seorsim a turba discipulorum, et ipsis solis revelat fore ut tradatur primum ducibus populi sui, deinde magistratui romano, et post ludibria, flagella et crucem, moriatur. Simul

tamen praedicat resurrectionem suam. Non ignorans itaque, sed praesciens et libens volensque properat ad urbem, in qua trium annorum ministerium morte consummabit. Porro, ut notat S. Lucas, ostendit ita consummari debere *omnia quae scripta sunt per prophetas de Filio hominis*.

Considerabo divinam sapientiam, quae vult praedici, multo antea per prophetas, et nunc per ipsum Salvatorem, altissima mysteria salutis nostrae. Testes adhibet apostolos se libere et volenter adire passionem et mortem; *testes* iidem erunt resurrectionis; dicent itaque verissime, praedicantes illa mysteria: *Testes sumus omnium quae fecit Iesus* (act. 10. 39).

Et nos testes esse debemus, ex sacris Evangelii libris accipientes et concionantes haec facta et dicta Iesu. Minuetur profecto, tolletur scandalum crucis, si Dei in Filium suum consilia ostendantur fuisse claris verbis praedicta.

C. *Et ipsi nihil horum intellexerunt, et erat verbum istud absconditum ab eis, et non intelligebant quae dicebantur* (Lc.).

Tertio fere anno completo postquam Iesum secuti sunt, adhuc nihil intelligunt apostoli de mysterio satisfactionis, quam divinus Redemptor Deo Patri solvere pro peccatis nostris debet. Licet hanc suam doctrinam prophetarum doctrina confirmet, manent haec *abscondita*, impervia rationi eorum: adeo eos totumque populum decepit falsa doctrina de Messia rege temporali, gloriose regnatura super tribus Israël! Sed per crucis merita veniet tempus cum *Spiritus Sanctus suggeret* ipsis *quaecumque* (Io. 12. 26) dicit nunc Iesus, et tunc praedicabunt *Christum crucifixum, iudaeis... scandalum, gentibus stultitiam* (1 cor. 1. 23).

Nobis vero, fide et gratia adiutis, *absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem et propter quem mihi mundus crucifixus et abominandus est et ego mundo* (gal. 6. 14). Iesus autem crucifixus mihi salus, vita et resurrectio est. Eius spiritum induere conabor, gustando mysterium passionis.

1 pr. Videbo Iesum et accedentem ad eum Iacobi et Ioannis matrem, Salome.

2 pr. Petam gratiam sapiendi humilitatem, spiritum Ecclesiae Christi.

A. *Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedaei cum filiis suis adorans et petens aliquid ab eo. Qui dixit ei : Quid vis ? Ait illi : Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam et unus ad sinistram in regno tuo.* (Mth.)

Nomen matris erat Salome (Mc. 15. 40 et Mth. 27. 56) ; haec erat in illarum mulierum numero *quae secutae erant Iesum a Galilaea, ministrantes ei* (Mth. 27. 55) de facultatibus suis ; ideo forsan, sperantes melius exaudiri, duo apostoli eam subornarant. Eorum itaque nomine petitionem suam exhibuit, et per eius mediationem eiusque verbis ipsi apostoli optatas sedes postularunt (Mc.). « Ne quis offendatur eorum imperfectione et erronea de regno Christi notione, considerandum est quomodo postea per Spiritum Sanctum effecti sint summi virtute » (S. Chrys). Audiverant quidem Iesum de passione sua dicentem ; sed *nilil horum intellexerant* (med. 189), nisi forte quod tertia die resurrecturus esset ; et multo magis delectabantur cogitando de *sede maiestatis* Iesu et de *sedibus duodecim*, in quibus iudicaturi essent *duodecim tribus Israël* (med. 186). Iam inter duodecim illas sedes ambas primas optabant. *O stulti et tardi corde ad credendum !* (Lc. 24. 25). Mater et filii agnoscunt regem, agnoscunt regnum : sed frustra antea moniti *regnum Dei non venire cum observatione* (Lc. 17. 20) vel pompa maiestatis terrenae, Christi promissa iuxta litteram, ad sensum humanum, acceperunt. Et forsan Ioannes et Iacobus invidentes Simoni Petro, quem secum reliquis apostolis praeponi, sed sibi etiam praeponi a Iesu perspiciebant, principem collegii apostolici detrudere moluntur.

Imperitiae tantae miserebor ; sed mox, ad me convertens mentem et voluntatem meam, considerabo et dolebo et proponam de ingenita mihi superbia et ambitione. Sacerdotes in Ecclesia Christi hodieum tale vitium fovere res foret intoleranda, indigna sequentibus Iesum.

B. *Respondens autem Iesus dixit : Nescitis quid petatis ; potestis habere calicem quem ego bibiturus sum ? Dicunt ei : Possumus. Ait illis : Calicem quidem meum bibetis ; sedere autem ad dexteram meam vel sinistram non est meum dare vobis, sed quibus paratum est a Patre meo* (Mth.).

Mirabor patientiam et mansuetudinem Christi. Non dure exprobrat ipsis invidiam et ambitionem ; sed ignorantiam excusat. Et ignoran-

tiam produnt magnam ; nam, cum Iesus ut conditionem ad primas sedes impetrandas in regno suo proponat dolores et tribulationes, alacriter spondent et de sua constantia praesumunt. Propouit ipsis calicem amarum passionis suae, et praesumptuose acceptantibus dignatur promittere fore ut *communicent Christi passionibus* (1 Pet. 4. 13) et *adimpleant ea quae desunt passioni Christi in carne sua* (col. 1. 24). Et revera Iacobus primus omnium apostolorum pro Domino martyrium patietur (act. 12. 2), Ioannes etiam flagellabitur a iudaeis (act. 5. 40) et Romae martyrium faciet. Nihilominus, non ideo quod *calicem Christi bibent*, ipsis tribuetur primus locus in regno eius ; sed *quibus a Patre paratum est* dabitur : intelligitur forte Simon Bar Iona, cui Pater revelavit divinitatem Iesu, qui ideo Petrus dictus est et primus Christi vicarius in Ecclesia constituetur : Non vobis, ita fere Iesus, sed quibus a Patre meo paratum est, debeo dare sedem praecipuam in regno meo.

Revera nesciunt quid petant qui primas sedes postulant. Ii, quibus eas confert vel conferri patitur Deus, calicem amaritudinis gustant. Absit a clero Christi ambitiosa cupiditas ! Felices vero qui, non quae-
rentes *ascendere superius* (Lc. 14. 10), amore animarum ferunt impositum sibi iugum.

C. *Et audientes decem indignati sunt de duobus fratribus. Iesus autem vocavit eos ad se et ait : Scitis quia principes gentium dominantur eorum, et qui maiores sunt potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos : sed quicumque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister, et qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus : sicut Filius hominis non venit ministrari sed ministrare et dare animam suam redemptionem pro multis.* (Mth.)

Reliqui apostoli haud melius quam filii Zebedaei sapiebant humilitatem parvulorum (Mth. 18. 2. med. 127) ; occasione indignantis eorum invidiae utens, Iesus aperit futurum discrimen inter primores mundi et primores regni sui seu Ecclesiae. Inter gentiles dominationis spiritus et durum imperium ex parte magnatum vigent ; in Ecclesia, ad exemplum Christi, ministerium et vitam pro subditis impendentis, qui primatum habet, servus et minister fratrum esse, humiliter et mansuete praeesse debet.

Perpendam hanc novam in mundo doctrinam : in Ecclesia ministri sunt, servus servorum Christi est : dominatores esse debent nulli.

1 pr. Videbo Iesum a turba circumdatum et audiam mendicem secus viam clamantem.

2 pr. *Iesu, fili David, miserere mei... ut videam.*

A. *Factum est autem, cum appropinquaret Iericho, caecus quidam sedebat secus viam mendicans. Et cum audiret turbam praeterantem, interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei quod Iesus Nazarenus transiret. Et clamavit dicens : Iesu, fili David, miserere mei.*

Videbo Iesum cum apostolis et discipulis (med. 189) ascendentem Ierosolymam et iam appropinquantem Iericho, quod oppidum octodecim milliaria ab urbe sancta distat. Accesserant probabiliter ad eius comitatum multi qui *de regione* ascendebant *ante pascha ut sanctificarent* seipsos (cfr. Io. 12. 55). Et ecce, ad ingressum fere oppidi, sedet pro more suo caecus quidam mendicans ; qui maiorem solito multitudinem praeterire percipiens, et cupiens certior fieri quid rei sit, interrogat. Statim autem ut accepit Iesum transire Nazarenum : *Iesu*, clamat, *fili David, miserere mei*. Fama miraculorum Christi, qui mense octobri oppidum istud visitaverat (med. 136), mendico spem accendit sanationis ; licet eum nomine Nazareni vel galilaei sibi designari audiat, agnoscit filium David, ex civitate et familia David ortum Messiam, clamat vero, misericordiam implorans ; miseria enim eius nimis manifesta est, neque distinctius indicanda.

Neque meam miseriam et inopiam spiritualem accuratius evolvere debeo, ad Iesum clamans : *Ipse cognovit figmentum nostrum* (ps. 102. 14). Augeri potius mihi debet sensus et cognitio intima morborum animi et caecitatis spiritualis meae, quae clamores et gemitum eliciant ; super omnia vero deest mihi fiducia illa in Iesum plena.

B. *Et qui praeibant increpabant eum ut taceret. Ipse vero multo magis clamabat : Fili David, miserere mei. Stans autem Iesus iussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset, interrogavit illum, dicens : Quid tibi vis faciam ? At ille dixit : Domine, ut videam. Et Iesus dixit illi : Respice, fides tua te salvum fecit.*

Ad neminem, ne ad increpantes quidem attendit caecus, nisi ad solum Iesum. Ante etiam quam Salvator accesserit, clamat ; frustra qui Iesum praecedunt, postulant, ex reverentia forsitan erga Magistrum, vel eo quod stridentibus clamoribus molestiam sibi creat, ut tacere velit ; quo propius accedit Iesus, eo magis clamat caecus. Opportuno nec iam redituro postea tempore uti vult, ut impetret visum, et videtur extorquere velle sanationem. Tandem benignus Salvator propius adveniens, stat, iubetque caecum ad pedes suos adduci, et prope stantem interrogat, quasi nesciat vel non audierit :

cupit enim ut coram omnibus adstantibus prodatur mendicus qua fide miraculum speret. Et fides eius eum sanat, seu potius cogit Iesum ad dicendum : *Respice, fides tua te salvum fecit*. Mirabor benignam et exquisitam formam dicendi, quasi non Iesus sed ipse caecus sibi visum restituisset, et caecus potius quam Iesus de sanatione laudandus esset.

Si non statim clamores miseriae meae exaudiat Iesus, et probet excipere desideria mea, non vetor singillatim exponere omnia; neque fastidiose excipiet querelas meas. Si autem fide multa *respiciam* ad Iesum, fidei merito lumen et auxilium rependet. Porro quid utilius petam quam *ut ridcam*? Iesus est *lux vera, quae illuminat* (Io. 1. 9) mentes fide.

C. Et confestim vidit, et sequebatur illum magnificans Deum. Et omnis plebs, ut vidit, dedit laudem Deo.

Contemplabor et audiam mendicum, iam visu fruentem et magnificantem Deum. Ipse, longe secus ac novem leprosi iudaei (med. 177), nedom gratias agendas negligat, sequitur liberatorem suum usque in oppidum Iericho, laudes divinae bonitati rependens; omnis autem civitas, videns et audiens eum, miraculi facta est testis — notissimus enim erat mendicus ille — et laudes Deo tribuit.

Ita quoque hodie unius, cui specialia beneficia Deus tribuit, iusta et generosa animi gratitudo integram civitatem ad divinas laudes convertere solet. Fiunt enim miracula, neque ad solum tempus apostolicum vel ad praedicationis evangelicae in aliqua regione initia restringere licet promissionem hac in re a Christo factam (Mth. 21. 21; Mc. 11. 23; Io. 14. 12); in fundatione Ecclesiae frequentiora et absolute necessaria fuerunt; sed utilia sunt hodieum, ut eximia aliquorum sanctitas, quos Deus hoc dono instruit (1 cor. 12. 9), fulgore miraculorum conspicua fiat et ut renovetur vel confirmetur multorum fides, tot errorum propagatione in discrimen adducta. Laudem Deo dare iuvat de miraculis, quae vera et minime dubia patrari contigerit.

1 pr. Videbo Iesum ingredientem Iericho, et publicanum in sycomoro expectantem eum.

2 pr. Petam gratiam manendi cum Iesu et multos ad eum alliendi.

A. *Et ingressus perambulabat Iericho. Et ecce vir nomine Zachaeus : et hic princeps erat publicanorum, et ipse dives ; et quaerebat videre Iesum quis esset ; et non poterat prae turba, quia statura pusillus erat. Et praecurrens ascendit in arborem sycomorum, ut videret eum, quia inde erat transiturus.*

Iesus tendens in Bethaniam et mox postea in Ierusalem ut " propter nostram salutem " tradat semetipsum oblationem (eph. 5. 2), vult ostendere se *quaerere et salvum facere quod perierat*, sc. non solos filios Abrahae ex semine Abrahae, sed omnes quotquot credunt. In Iericho iam vocabit principem publicanorum, qui invisit vectigalium portitoribus nomine imperatoris praeest, eo forte commercio divitem factum et probabiliter alienigenam. Hic, famam sanationis caeci praeter alia miracula audiens, naturali desiderio cupiebat videre Iesum. Cui bono motui obsecundans, cum in media turba positus timeat ut prae pusilla statura eum videre possit, sese risui exponere non dubitat et, praecurrens in partem viae qua transiturus est Iesus, in arborem ascendit. Ibi gravis et dives vir inter ramos suspensus expectat, *quaerens videre Iesum quis esset*.

Si de conditione et fortuna sua altum saperet et plebis contemptum metueret, Zachaeus curiosum videndi animum abnegaret, et humilem Iesum contemneret. Haud rari sunt nostro tempore qui ita sentiunt et agunt, et humano respectu victi Iesum eiusque Ecclesiam cognoscere negligunt ; ignorare malunt quam sequi Iesum ; imo aliqui *quaecumque ignorant blasphemant* (ep. Iud. 10) et bonis desideriis suffocandis student. Multo rectius et sincerius agit Zachaeus ; unde merebitur fidei gratiam.

B. *Et cum venisset ad locum, suspiciens Iesus vidit illum, et dixit ad eum : Zachaeae, festinans descende : quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit, et excepit illum gaudens.*

Praeveniente gratia Iesus moverat Zachaeum ; sequens eum oculis et suspiciens in arborem, cum transire eum negligendo posset, dulcissimis verbis invitat. Proprio nomine, quem nunquam viderat vel allocutus erat, compellat ; festinare iubet ad descendendum eum qui festinaverat ad ascendendum ; et Zachaeus, qui volebat videre transeuntem, habebit Iesum secum manentem. Munificentia Iesus excedit Zachaei vota : *Oportet me in domo tua manere* ; haec dicit magis quia lubet quam quia iubet : oportet ut caritati eius satisfiat.

Describitur ita vividis verbis benignissimus omnium hominum Salvator. Quam *mitis est et humilis corde* (Mth. 11. 29) ! quam praeveniens et condescendens ! Dignatur excipi a principe publicanorum, etiam si hac de causa male accipiat a turba. Sed, postquam adoraverit Iesum clementissimum, considerabo Zachaeum festinantem et gaudentem, et exemplum sumam ab eo. An festinans descendo ad Iesum invitantem et iubentem : (Io. 15. 4) *Accipite et manducate* (1 cor. 11. 24), *manete in me et ego in vobis* (Io. 15. 4) ? An accipio eum *gaudens* ?

C. *Et cum viderent omnes, murmurabant dicentes quod ad hominem peccatorem divertisset. Stans autem Zachaeus, dixit ad Dominum : Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus ; et si aliquem defraudavi, reddo quadruplum. Ait Iesus ad eum : Quia hodie salus domui huic facta est ; eo quod et ipse filius sit Abrahae. Venit enim Filius hominis quaerere et salvum facere quod perierat.*

Dum contemplor Zachaeum et Iesum una incedentes, audiam murmur in turba : *Ad hominem peccatorem divertit*. Scandalizantur in Iesu illi ipsi, qui pridie in miraculo eius, in gratiam caeci facto, *magnificabant Deum* (med. 191) : tanta est eorum in praeiudicatis sentiendi obstinatio ! Nolunt igitur Messiam misericordem, sed regem super iustos, israelitas nempe, regnantem. Clementiae suae fructum interea percipit Iesus a peccatore iam converso, pro pauperibus elemosynam, et pro creditoribus Zachaei oblatam ab eo restitutionem in quadruplum. Salvator praeterea asserit salutem domui publicani allatam : perierat Zachaeus, iam salvus est et verus *filius Abrahae* credens in Salvatorem.

Meditabor de verbo Christi : *Venit.. quaerere et salvum facere quod perierat*. Si Deus me constituit pastorem animarum, hanc tesseram menti meae infigam ; quamdiu erunt de ovibus meis quae errent, quaeram ut bonus pastor et salvas facere omni modo conabor, ope orationis cum Deo, colloquii, misericordiae, benignitatis cum ovibus errantibus.

1 pr. Accedam ad Iesum cum apostolis ut audiam verba vitae.

2 pr. Petam gratiam fideliter negotiandi pro Iesu rege meo.

A. *Haec illis audientibus, adiciens dixit parabolam, eo quod esset prope Ierusalem, et quia existimarent quod confestim regnum Dei manifestaretur. Dixit ergo : Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum et reverti. Vocatis autem decem servis suis, dedit eis decem mnas et ait ad illos : Negotiamini dum venio. Cives autem eius oderant eum, et miserunt legationem post illum, dicentes : Nolumus hunc regnare super nos.*

Iesus hanc parabolam proponit coram incolis Iericho, qui murmurabant eo quod Zachaeum et peccatores adiret ; error autem communis erat, quem pluries corrigere voluerat, regnum Messiae gloriosum mox inchoandum esse. Suum itaque regnum, vere messianicum, quale sit et esse debeat adumbrat sub imagine hominis nobilis, qui longinquam regionem petit ut regiam potestatem ibi accipiat et demum revertatur et gloriose regnet ; interea ante profectionem iubet ille homo suos servos negotiari de facultatibus ipsius, unicuique tribuens mnas unam (90 franc.), modicam pecuniam. At quidam pleni contemptu et odio mittunt legatos, qui significant se nolle consentire ut regnet super populum suum.

Christus antequam ad Patrem " ascenderet in coelum,... inde venturus iudicare vivos et mortuos " commisit servis suis depositum fidei et gratiarum, ut thesaurum illum fidei negotiatione et industria fructiferum redderent. Iubemur de illis negotiari, donec veniat iudex et rex gloriosus. Iudaei vero, se soli Deo servire iactantes, hunc adorant et, alium regem cogitantes, Christum a Deo electum regnare super se nolunt. Illis addas alios incredulos.

Considerabo hanc parabolae partem primam, et de parte negotii, etiam modica, mihi commissa iuste statuam. Servus Christi sum : quod mihi commisit opus, fideliter exercebo.

B. *Et factum est ut rediret accepto regno ; et iussit vocari servos quibus dedit pecuniam, ut sciret quantum quisque negotiatus esset. Venit autem primus dicens : Domine, mna tua decem mnas acquisivit. Et ait illi : Euge, serve bone, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem civitates. Et alter venit dicens : Domine, mna tua fecit quinque mnas. Et huic ait : Et tu esto super quinque civitates. Et alter dixit : Domine, ecce mna tua, quam habui repositam in sudario ; timui enim te, quia homo austerus es : tollis quod non posuisti, et metis quod non seminasti. Dicit ei : De ore tuo te iudico, serve nequam. Sciebas quod ego homo austerus sum, tollens*

quod non posui et metens quod non seminari. Et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam, ut ego veniens cum usuris utique exegissem illam? Et adstantibus dixit: Auferte ab illo mnam, et date illi qui decem mnas habet. Et dixerunt ei: Domine, habet decem mnas. Dico autem vobis quia omni habenti dabitur, et abundabit; ab eo autem qui non habet, et quod habet auferetur ab eo.

Rediens homo nobilis, accepto iam regno, rationem exigit a servis de commissa parte negotiationis. Dividuntur autem in tres series pro diversitate meriti: alii, qui una mna decem compararunt, constituuntur pro rege praefecti decem civitatum; alii, qui una mna quinque compararunt, constituuntur supra quinque civitates; alios, desides, otiosos, et simul ad accusandam severitatem promptos, privat rex mna, quae sterilis remansit, eamque committit illis qui praemium fidelitatis summum, decem praefecturas, receperunt.

Obvius est sensus generalis parabolae. In iudicio, quando Iesus regnabit gloriosus, imo iam in hac terra, servi fideles qui gratiis utuntur, maiora pro merito praemia accipiunt; qui autem gratiam quasi otiosam et inutilem linquit, ea privatur.

Sentiamus de Domino in bonitate et in simplicitate cordis quaeramus illum (sap. 1. 1), non negligentes gratias ad eius gloriam nobis commissas. Merebimur audire: *Euge serve bone*; etiam si in modico fideles inveniamur, non privabimur merito munificentissimo.

C. *Veruntamen inimicos meos illos, qui noluerunt me regnare super se, adducite huc, et interficite ante me.*

Conspiratores, maleficos rebelles, iudaeos incredulos *male perdet* (Mth. 21. 41) Iesus. Quod et in ruina urbis sanctae effectum est, in qua obsidione undecies centena millia periere, nonaginta septem millia captivi ducti sunt. Fuit autem illud de gente inimica iudicium imago ultimi iudicii, quando qui *sedet a dextris Dei... ponet inimicos suos scabellum pedum suorum* (ps. 109. 1). Erit inimicis Christi illa dies magna et amara valde.

1 pr. Videbo Iesum egredientem e Iericho cum turba multa, et duos caecos audiam clamantes.

2 pr. Petam cum ipsis : *Domine, aperiuntur oculi mei.*

A. *Et egredientibus illis ab Iericho, secuta est eum turba multa. Et ecce duo caeci sedentes iuxta viam audierunt quia Iesus transiret, et clamaverunt dicentes : Domine, miserere nostri, fili David.*

Iesus urbem Iericho ingressurus fecerat miraculum in gratiam caeci unius et dignatus erat *manere in domo Zachaei* (med. 192). Sequenti die, *proficiscente eo de Iericho, et discipulis eius et plurima multitudine* (Mc.), *ecce duo caeci ad portam oppidi sedentes iuxta viam* (Mth), et, ut fit, mendicantes ; alter eorum a S. Marco nomine patronomico designatur *filius Timaei* sive *Bartimaeus*. Noverant forte alium caecum a Iesu urbem ingrediente sanatum fuisse (med. 191) ; sed sive nullus eos ad Iesum duxisset, sive quavis alia de causa, sedebant hi duo caeci mendicantes iuxta viam de Iericho ad Ierusalem, tunc, occasione instantis paschatis, magis frequentatam. Et ecce ex strepitu pedum vel vocum suspicantes aliquid, eoque curiosiores, ut sunt plerumque illi caeci, quod oculis careant, interrogant et audiunt quia Iesus transit, statimque in clamores erumpunt : *Domine, fili David, clamant, miserere nostri*. Oratio est haec magnae fidei index, et Christo plane digna ; non iam, ut solebant apud alios viatores transcunt, stipem mendicare intendunt ; maiora a filio David expectant ; natum ex semine David, Messiam, Dominum agnoscunt, et misericordiam implorant.

Considerabo miseros, et ingens eorum desiderium videndiprehendam ex gestu, ex vultu, ex clamore praesertim : videntur dicere : *Beati oculi qui vident quae vos videtis* (Lc. 10. 23). An ego oculis fidei satis bene video et aspicio Iesum, non iam divinitatem tantum sub *forma servi* (phil. 2. 7) sed et humanitatem sub speciebus sacris occultantem ? An *clamor meus ad ipsum venit* (ps. 101. 2) ? *Verba percipe, Domine, intellige clamorem meum* (ps. 2. 5).

B. *Turba autem increpabat eos ut tacerent ; at illi magis clamabant, dicentes : Domine, miserere nostri, fili David. Et stetit Iesus, et vocavit eos et ait : Quid vultis ut faciam vobis ?*

Molesti sunt nobis clamorosi mendici. Turba quae Iesum comitatur et audire gestit, duos caecos increpat, nedum diuturnae infirmitati et paupertati compatiatur ; sed frustra increpat. Ipsi, nescii quantum adhuc Iesus absit, clamores iterant et maiores edunt. Quantum valet *clamor eorum ! venit ad Iesum* (1 reg. 9. 16), qui respicit, stat et *praecipit eos vocari* (Mc.). Et iubente Iesu, aliqui ex turba *vocant*

Bartimaeum caecum, dicentes : *Animaequior esto : surge, vocat te*. Et ille *proiecto vestimento suo, exsiliens venit* (Mc.) ; ut citius et expeditius accurrat, pallium proicit et quasi iam de sanatione certus gaudio exsilit.

Ecce fides, *sicut granum sinapis* (Lc. 17. 6), viva, actiuosa, ardens. An hanc nutritio? Quoties me a Christo vocari sentio, an sine dilatione, sine mora, exsilio, curro, audio? Filius David adest, *Magister adest et vocat te* (Io. 11. 28). Si ita me geram, audiam benignitatis verba : *Quid tibi vis faciam?* (Mc.) et colloquar cum eo, quasi amicus cum amico, miseras, timores, desideria proponens. Licet enim *sciat quid sit in homine* (Io. 2. 23) cupit ut *reddam vota mea de die in diem* (ps. 60. 9).

C. *Dicunt illi : Domine, ut aperiantur oculi nostri. Misertus autem eorum Iesus, tetigit oculos eorum, et confestim viderunt et secuti sunt eum.*

« Iesus peti vult id quod et nos petere et se concedere praenoscat ; quod ideo requirit, ut cor nostrum ad orationem excitet » (S Greg.). Orantes itaque sanat. Mirum tamen est quod nunc tangit oculos caecorum, qui ingrediens Iericho caecum sanaverat uno verbo : *Respice* (med. 191) ; verum alius cuiusdam caeci (med. 120) oculos sputo et manus impositione sanaverat, et caecum a nativitate luto et aqua Siloë (med. 146). Ita pro varietate hominum, tardius occlusae preces exaudit et pro altissimis sapientiae suae consiliis multiplici ratione potentiam suam (med. 117) manifestat. De Bartimaeo addit S. Marcus : *Sequebatur eum in via*. Uterque cum Iesu ad pascha Ierosolymitanum et primum quidem Bethaniam ascendisse pie credi potest.

Et nos lumine fidei vidimus et agnovimus Iesum. An secuti sumus eum confestim? an sequimur eum fideliter? Quantas gratias ei debemus quod *aperiantur oculi nostri* et sequentes eum *non ambulemus in tenebris* (Io. 8. 12)! *De tenebris nos vocavit in admirabile lumen suum* (1 Pet. 2. 9).

1 pr. Videbo Iesum venientem Bethaniam, Martham accedentem ad eum, et dehinc Mariam.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi et amandi Iesum.

A. *Venit itaque Iesus et invenit eum, Lazarum, quatuor dies iam in monumento habentem. (Erat autem Bethania iuxta Ierosolimam quasi stadiis quindcēim.) Multi autem ex iudaeis venerant ad Martham et Mariam ut consolarentur eas de fratre suo. Martha ergo ut audivit quia Iesus venit, occurrit illi; Maria autem domi sedebat. Dixit ergo Martha ad Iesum: Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus; sed et nunc scio quia quaecumque poposceris a Deo, dabit tibi Deus. Dicit illi Iesus: Resurget frater tuus. Dicit ei Martha: Scio quia resurget in resurrectione in novissimo die. Dixit ei Iesus: Ego sum resurrectio et vita; qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, vivet; et omnis qui vivit et credit in me, non morietur in aeternum. Credis hoc? Et ait: Utique, Domine, ego credidi, quia tu es Christus, filius Dei vivi, qui in hunc mundum venisti.*

Contemplabor Iesum diu expectatum, tandem ingredientem Bethaniam, et mox occurrentem ei Martham; credit haec in amorem et potentiam Iesu; potentiam tamen mediationis tantum profitetur, donec Iesum audiat affirmantem: *Ego sum resurrectio et vita*, sc. ego propria virtute vitam confero. Dat autem Iesus vitam non solum corporis in resurrectione sive singulari sive generali, sed et spiritualem vitam, supernaturalem et aeternam, talem quippe ut, etiam si corpore mortuus fuerit fidelis, vivat tamen in coelis; hanc vitam qui fide tenet, immortalem vitam animae tenet. Divinam et propriam potentiam Iesu edocta Martha, vitae corporalis et spiritualis auctorem et Filium Dei agnoscit ac profitetur. Eius fidem porro confirmabit Iesus miraculo resurrectionis: quod miraculum non quidem explicite pollicetur, illud tamen magna spe expectare videtur Martha: nam statim cum haec dixisset, abiit ut moneret sororem de adventu Salvatoris.

Doctrinam Iesu de vita gratiae perpendam sedulo, et vitae illius auctorem fide magna adorans precabor ut vitam potius corporis, in iudicio demum resuscitandam, amittere contingat quam ut perdam gratiam sanctificantem, quae est vita animae et pignus vitae aeternae.

B. *Et cum haec dixisset, abiit et vocavit Mariam, sororem suam silentio, dicens: Magister adest, et vocat te. Illa, ut audivit, surgit cito et venit ad eum; nondum enim venerat Iesus in castellum, et erat adhuc in illo loco, ubi occurrerat ei Martha. Iudaei ergo qui erant cum ea in domo et consolabantur eam, cum vidissent Mariam quia cito surrexit et exiit, secuti sunt eam dicentes: Quia vadit ad monu-*

mentum ut ploret ibi. Maria ergo, cum venisset ubi erat Iesus, videns eum, cecidit ad pedes eius et dicit ei : Domine, si fuisses hic, non esset mortuus frater meus.

Considerabo Mariam in domo luctus ; sepulto iam fratris corpore et in monumentum deposito, luget ; habet quidem iudaeos consolatores ; sed pluribus, ut fit, diceret libenter cum Iob : *Consolatores onerosi omnes vos* (Iob. 16. 2). Exspectat tamen spe firma, licet minime festinantem, amicum domus, Iesum ; et ecce Martha clanculo, ad aurem ei suggerit dulcem nuntium, dulce verbum : *Magister adest, et vocat te*. Itaque non dereliquit bonus Iesus famulas, amicas ! Et Mariam videbo, surgentem cito et, quin verbum ullum dicat circumstantibus, proficiscentem : *Vadit ad monumentum*, aiunt. At quid solatii, nisi in lacrymarum effusione, reperiret ibi ? Ipsa autem venit ad Iesum. Videbo eam *ad pedes eius* et audiam verba tristitiae magnae : *Domine, si fuisses hic !* Non desperat ; sed quatuor iam diebus multum passa est et conqueritur amice.

Varia verba huius flebilis narrationis mihi assumam, ad animos excitandos et solandam animam meam : *Si fuisses hic !* seu potius : *Magister adest !* et discam amare Iesum, totum desiderabilem. « Iesu, spes poenitentibus, quam dulcis es petentibus, quam bonus te quacrentibus ! »

C. Iesus ergo ut vidit eam plorantem, et iudaeos qui eum ea erant plorantes, infremuit spiritu et turbavit seipsum. Et dixit : *Ubi posuistis eum ?* Dicunt ei : *Domine, veni et vide. Et lacrymatus est Iesus.*

Multum considerabo Iesum meum in praesentia Mariae, ut « discam investigabiles divitias (eph. 3. 8) cordis eius » (oratio de S. Marg. Maria. Salvator, videndo Mariam plorantem et notos atque amicos eius plorantes, compatientis et condolentis affectum intime sentit ; vere misericors, ex animo compatitur et condolet et effundit lacrymas in memoriam Lazari et in lacrymas sororum eius. Eius autem tristitia non est mere sympathica et sensibilis ; nam, quoniam habet plenum dominium omnium facultatum suae humanae naturae, libere regit sensus et lacrymas, neque ad eas passiones impetu sensus cogitur, ut nos. Unde non turbatur, sed *turbat seipsum*, tristitia nimirum. Iamque vult ad sepulcrum duci : *Ubi posuistis eum ?* et lacrymans sinit se duci ad cadaveris locum ; *vadit ad monumentum*.

Vere voluit incarnatione sua *per omnia fratribus... similari ut misericors fieret... In eo in quo passus est et tentatus, potens est et eis qui tentantur auxiliari* (hebr. 2. 17). Afflictus afflictis commiseretur.

1 pr. Videbo Iesum prope sepulcrum Lazari, adstantibus sororibus eius multisque iudaeis.

2 pr. Petam gratiam fidei in divinam potestatem Iesu mei.

A. *Dixerunt ergo iudaei: Ecce quomodo amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt: Non poterat hic, qui aperuit oculos caeci nati, facere ut hic non moreretur?*

Plorantem Iesum vident omnes, et in illis lacrymis indubium testimonium habent affectus et amoris eius erga Lazarum; simul tamen quidam mirantur et exprobrare videntur quod Iesus amicum suum a morbo non sanaverit; recordantur enim miraculi quod mense octobri prope templum fecerat, sanando caecum natum (med. 146). Sed, quoniam sciunt eum posse curare omnem languorem et omnem infirmitatem (Mth. 4. 23) et vident eius amorem in Lazarum, quare non potius concludunt: Iesus poterat et voluisset sanare amicum, at sanatio illa non erat *pro gloria Dei* (Io. 11. 4)? Credant itaque simpliciter et sperent, nihilque cupiant nisi ut fiat voluntas Dei (Mth. 6. 10).

In gratiis temporalibus petendis, fides de Dei potentia et amore adsit, simul cum desiderio ut glorificetur Deus (Io. 11. 4), et non nostra, sed Dei voluntas fiat (Lc. 22. 42). Nonne sufficit scire quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum? (rom. 8. 22).

B. *Iesus ergo rursus fremens in semetipso, venit ad monumentum; erat autem spelunca, et lapis superpositus erat ei. Ait Iesus: Tollite lapidem. Dicit ei Martha, soror eius qui mortuus fuerat: Domine, iam foetet; quatridianus est enim. Dicit ei Iesus: Nonne dixi tibi quoniam si credideris, videbis gloriam Dei?*

Videbo Iesum et audiam eius fremitum tristitiae et compassionis super Lazarum et super peccatum: *stipendia enim peccati, mors* (rom. 6. 23). Ipse autem iam ostensurus se esse mortis dominum et vitae auctorem, progreditur ad monumentum iubetque impositum speluncae lapidem tolli. Audiam simul verba, plena doloris, Marthae, de foetore cadaveris; videtur timere Salvatori et haerere in spe resurrectionis et in fide. Fidem eius, quam excitavit antea (Io. 11. 25), confirmat Iesus: *Si credideris, videbis gloriam Dei.*

Perpendam hoc verbum Iesu, quod etiam mihi dicitur. Quid enim obstat ne gloria Dei manifestetur in operibus meis, quam quod non habeo fidem sicut granum sinapis (Lc. 17. 6)? *Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti* (Mc. 9. 22). Etiam si post diuturnum languorem moriar et quatruiduana, diuturniore etiam, sepultura foetibus factus sim Deo, modo fides adsit, gloriam Dei in resurrectione animae meae videbo.

C. Tulerunt ergo lapidem. Iesus autem, elevatis sursum oculis, dixit : Pater, gratias ago tibi, quoniam audisti me. Ego autem sciebam quia semper me audis ; sed propter populum qui circumstat dixi, ut credant quia tu me misisti. Haec cum dixisset, voce magna clamavit : Lazare, veni foras. Et statim prodiit qui fuerat mortuus, ligatus pedes et manus iñstis, et facies illius sudario erat ligata. Dixit eis Iesus : Solvite eum, et sinite abire.

Prope monumentum iam apertum contemplanor et audiam Iesum orantem. Semper exauditur, quia nihil aliud vult ut homo quam Dei Patris sui voluntatem, nihilque petit nisi quod divinae voluntati conforme novit. Nunc autem exauditum se ait, et gratias publice agit quoniam Pater ipsum exaudivit ; publice enim constabit ipsum esse missum a Patre, et quoniam miraculum omni exceptione maius Deo soli adscribendum iam patribitur, simul patebit Deique auctoritate demonstrabitur ipsum esse Filium Dei : Patri quippe, Deo scilicet, gratias agit. Postquam Iesus Deum testem invocavit, *voce magna* iubet mortuum prodire de sepulcro ; statimque prodit Lazarus, sindone et fasciis funeralibus circumvolutus et sudario ex lino translucido in facie coopertus. Viventem, at ligaminibus impeditum, solvi et abire iubet Iesus.

Testis resurrectionis Lazari, fidem profitebor in Iesum, *quia* Pater, Deus, *eum misit*. Vere Messias, imo Filius Dei est. Et adorabo eum : *Domine, adauge nobis fidem* (Lc. 17. 5). Suscitaverat a mortuis filium viduae Naim in feretro iacentem (med. 85), filiam Iairi, adhuc domi in lecto iacentem (med. 98) : ex ipso sepulcro, quatrduanum et foetentem suscitāt Lazarum. Oratione humili fidem meam in divinitatem Iesu confirmari petam : qui praecipuus fructus est huius miraculi.

Sed iterum perpendam, posse vitae auctorem, mortuos peccato homines, etiam diu iacentes resuscitare ad vitam gratiae : modo crediderint, videbunt gloriam Dei. In Lazaro languente, et absente Iesu, moriente ac sepulto imago etiam animae tepidae exhibetur, quae etsi per grave peccatum tandem moriatur, a Iesu suscitari valet, neque desperare sinitur. Varia haec considerans, fructum poenitentiae, fervoris et fidei, pro statu animae meae, decerpam.

1 pr. Ingrediar in concilium iudaeorum, et stans longe ab eis audiam adversarios Iesu.

2 pr. Petam gratiam sinceritatis ac generositatis in sequendo Iesum.

A. *Multi ergo ex iudaeis, qui venerant ad Mariam et Martham et viderant quae fecerat Iesus, crediderunt in eum. Quidam autem ex ipsis abierunt ad pharisaeos, et dixerunt eis quae fecit Iesus. 47. Collegerunt ergo pontifices et pharisaei concilium, et dicebant: Quid facimus, quia hic homo multa signa facit? Si dimittamus eum sic, omnes credent in eum; et venient Romani, et tollent nostrum locum et gentem.*

Testes resurrectionis Lazari, alii multi credunt in Iesum, alii quidam abeunt ad pharisaeos, quos saepe saepius increpaverat et caecos voluntarios, duces caecorum (Mth. 15. 14) dixerat. Hi revera in peccato suo incredulitatis moriuntur (Io. 8. 21), et manifestum pessimae suae voluntatis testimonium iam praebent; non enim negant, multa imo signa ab eo fieri fatentur, neque Lazari resurrectionem negare valent, aut eum interrogandum esse censent, sicut olim mendicum caecum interrogaverant (med. 147). De resurrectione Lazari ipsis constat, sed de impedienda missione Iesu stat eorum sententia firma: quaerunt apprehendere eum; absurdam vero rationem afferunt, quasi Iesus velit a discipulis haberi pro rege, et rebellionem in romanam potestatem periculum seditionis iudaicae creare possit, quae mox sanguine civium compescenda sit.

Misera carnis prudentia ad vera deliria devenit: Deum eiusque legatum spernunt, sub specie vitandi periculum ab imperatore romano. Si cognovissent tempus visitationis suae (Lc. 19. 44) et crederent in eum, profecto non ruinam loci et gentis incurrerent.

B. *Unus autem ex ipsis Caiphas nomine, cum esset pontifex anni illius, dixit eis: Vos nescitis quidquam; nec cogitatis quia expedit vobis ut unus moriatur homo pro populo, et non tota gens pereat. Hoc autem a semetipso non dixit; sed cum esset pontifex anni illius, prophetavit quod Iesus moriturus erat pro gente; et non tantum pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum. Ab illo ergo die cogitaverunt ut interficerent eum.*

Controversiam de Christo inter pontifices et pharisaeos ortam solvit Caiphas, qui praeest collegio sacerdotali et toti populo iudaico. Licet autem graviter officio suo desit, populumque ad Messiam adducere nolit, Spiritus Sanctus voluit nequissimo illo instrumento uti in prophetia proferenda; non quidem cor eius — nam aliud omnino intendebat

Caiphas — sed linguam eius movet ut praedicet mortem Christi pro toto populo Dei. *Expediit nobis*, ait, *ut unus moriatur homo pro populo et non tota gens pereat*; intendebat ipse utile esse mortem Christo inferre ut temporaliter incolumis maneret populus iudaicus; Spiritus Sanctus vero, ut docet evangelista, intendebat utile esse Christum mortem obire ut spiritualiter liberaretur mundus et filii Dei congregarentur in unum; antea enim dixerat Iesus sese *alias habere oves quae non essent ex illo ovili* (Io. 10. 16). Ab illa die sacerdotes pessima voluntate intenderunt ut morti traderent Iesum; sed Iesus *oblatus est quia ipse voluit* (Is. 53. 7); nondum autem *venit hora eorum et potestas tenebrarum* (Lc. 22. 53).

Considerabo Deum etiam malitia hominum uti ad exsequenda sua consilia. Consilia misericordiae de salute hominum postulant mortem et sacrificium Christi: Caiphas et pontifices et pharisaei tradent iustum morti. Quid timebo? Nobis *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum* (rom. 8. 28).

C. *Iesus ergo iam non in palam ambulabat apud iudaeos, sed abiit in regionem iuxta desertum, in civitatem quae dicitur Ephrem, et ibi morabatur cum discipulis suis. Proximam autem erat pascha iudaeorum; et ascenderunt multi Ierosolymam de regione ante pascha ut sanctificarent seipsos. Querebant ergo Iesum, et colloquebantur ad invicem, in templo stantes: Quid putatis quia non venit ad diem festum? Dederant autem pontifices et pharisaei mandatum ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum.*

Sive Iesus divina sua scientia usus sit sive acceperit de iudaeorum consiliis nuntium, eos vitat et linquens Bethaniam, ubi Lazarum resuscitaverat, se confert in civitatem montanam Ephrem, ut ibi demoretur cum discipulis suis. Hic in solitudine orat, praeparans se ad triumphum in die palmarum et ad passionem. Interea multi montani tendebant in urbem sanctam ut sese praepararent variis sacrificiis ad sancte celebranda festa paschalia. Veniet Iesus, quando *tempus* eius *prope erit* (Mth. 26. 18).

Considerabo Salvatorem in solitudine. Eius exemplo discam ante arduos labores et magnos dolores in sacro ministerio subeundos vires colligere, et cum Deo coniungar secedens a turba et exerecens me spiritu.

1 pr. Videbo in domo Simonis leprosi Iesum cum Lazaro aliisque coenantem.

2 pr. Petam gratiam imitandi amorem et reverentiam Mariae erga Iesum.

A. *Iesus ergo ante sex dies paschae venit Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitavit Iesus. Fecerunt autem ei coenam ibi : et Martha ministrabat, Lazarus vero erat unus ex discumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici, pretiosi, et unxit pedes Iesu, et extersit pedes eius capillis suis : et domus impleta est ex odore unguenti. Dixit ergo unus ex discipulis eius, Iudas iscariotes, qui erat eum traditurus : Quare hoc unguentum non vaenit trecentis denariis et datum est egenis ? Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat, et oculos habens, ea quae mittebantur, portabat (Io.).*

Iesus post Lazari resurrectionem aliquamdiu in civitate Ephrem cum discipulis moratus (med. 197), ut insidias iudaeorum vitaret, tandem sexto ante pascha die. feria sexta, ascensurus Ierosolymam, venit Bethaniam. Ibi vivebant Martha, Maria et Lazarus, qui fuerat mortuus et a Iesu suscitatus ; in hanc domum divertit Iesus ; sed ad coenam invitatus fuit die sabbati, in domo Simonis, quondam leprosi, quem ipse, ut putant, sanaverat. Conviva aderat Lazarus ; ministrabat honoris causa Martha ; invitati fuerant cum Iesu discipuli eius. Contemplabor modestam illam ac piam coenantium societatem, minime omittens aliquem fructum practicum colligere, ut meam rationem ad mensam agendi et colloquendi ad exemplum Iesu ducis mei ordinem.

Deinde contemplabor Mariam, olim peccatricem (med. 88), piam postea contemplatricem (med. 137), ad Iesum accedentem ; habet *alabastrum unguenti pretiosi* (Mth.), i. e. vasculum ex alabastrite lapide confectum, et continentem unam libram (12 uncias) nardi pistici, i. e. genuini sive *spicati* (Mc.), i. e. unguenti non ex radice sed ex spicis seu foliis illius fruticis extracti. Pretium illius unguenti pretiosi aestimabatur trecentorum denariorum (250 fr.). Et accedens Maria ad pedes Iesu, in lectulo pro more orientali ad mensam accumbentis, frangit collum alabastri (Mc.) et effundit unguentum in pedes et *super caput recumbentis* (Mth.) ; dum impletur tota domus odore illo optimo, ipsa pedes Iesu extergit capillis suis. Adiungam me ipsi in spiritu ut Iesu divino Messiae honorem et amorem exhibeam.

Sed audio Iudam conquerentem, quod pauperibus subtrahatur multa pecunia, et eius exemplo alios quosdam discipulos *indigne ferentes.. et dicentes : Utquid perditio haec ?* (Mc.) nimiam prodigalitatem vituperant. Fur autem erat Iudas, ait S. Ioannes, ut postea.

proditione compertum est, et pecuniae inhiabat : erat *servus diaboli* (Io. 6. 71)

Divinitati Iesu adorationis cultum tribuens, indignabor contra ducem murmuratorum ; avaros autem et debiles in fide discipulos mansuetius reprehendam.

B. *Sciens autem Iesus, ait illis : Quid molesti estis huic mulieri ? Opus enim bonum operata est in me. Nam semper pauperes habetis robiscum, me autem non semper habetis. Mittens enim haec unguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis, ubique praedicatum fuerit hoc Evangelium in toto mundo, dicetur et quod haec fecit, in memoriam eius* (Mth.).

Dum *frembant in eam* (Mc.) aliqui discipuli, eam increpantes, benignus Iesus Mariae causam suscipit tuendam, et pro paucorum contumelia suam totiusque christiani populi laudem impertitur. Quanta fidei et generositatis merces ! Mariae memoria nexu indissolubili cum memoria mortis et sepulturae Christi coniungetur. Ipsa quidem vult honorem tribuere Iesu suo, neque cogitat de sepultura eius : sed divina dispositione praeviam et symbolicam unctionem corporis Christi perficit, quam post eius mortem, neque feria sexta vespertina ob temporis brevitatem, neque feria prima ob Christi resurrectionem, perficere poterit. Dei igitur inspiratione effundit divitias suas in Iesum ; pauperes autem, qui Iesu e vivis sublato non deerunt, ex eius prodigalitate nullum inopiae suae levamen amittent ; qui enim *est in Deum dives* (Lc. 12. 21) in pauperes misericors esse solet.

Dignus est Agnus qui occidetur accipere virtutem et divinitatem et honorem et gloriam et benedictionem (ap. 5. 12).

C. *Cognovit ergo turba multa ex iudaeis quia Iesus illic est : et venerunt, non propter Iesum tantum, sed ut Lazarum viderent, quem suscitavit a mortuis. Cogitaverunt autem principes sacerdotum ut et Lazarum interficerent, quia multi propter illum abibant ex iudaeis et credebant in Iesum.* (Io.)

Cum Bethania quindecim vel octodecim tantum stadia vel duo fere millia passuum distet a Ierusalem, multi ex urbis huius incolis, sparso rumore Iesum illuc advenisse, accedunt tribus diebus, quos ibi degit : pervulgatum enim erat miraculum resurrectionis Lazari. Multi etiam, viso Lazaro, in thaumaturgum Iesum credunt. Stolidi autem inimici, cum miraculi veritas in Lazaro vivida clareat, eum interficere statuunt.

Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium adversus Dominum (prov. 21. 30).

1 pr. Videbo Iesum iter facientem versus Ierusalem et ingressum suum disponentem.

2 pr. Petam gratiam magnae reverentiae et fiduciae erga Salvatorem meum.

A. *Et cum appropinquassent Ierosolymis et venissent Bethphage ad montem Oliveti, tunc Iesus misit duos discipulos, dicens eis : Ite in castellum quod contra vos est, et statim invenietis asinam alligatam et pullum cum ea ; solveite et adducite mihi. Et si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia Dominus his opus habet, et confestim dimittet eos. (Mth.)*

Die post coenam apud Simonem leprosum factam, in crastinum (Io.), prima sabbati vel hebdomadae, Iesus proficiscitur e Bethania et venit in Bethphage, castellum sive vicum, quinque vel octo stadiis ab urbe sancta distantem. In vicinitate Ierosolymarum vult ingressum suum triumphalem parare. Appropinquans autem ad Bethphage, praemittit discipulos qui sibi iumentum in illum finem comparent : cumque velit spiritum suum manifestare, eligit, pro more regionis, asinum, symbolum pacis, mansuetudinis et humilitatis, et quidem asinae pullum, *super quem nemo adhuc hominum sedit* (Mc.) : solebant enim ad usus sacros adhiberi iumenta quae nondum iugum portaverant (num. 19. 2 ; deut. 21. 3 ; 1 reg. 6. 7). Itaque iubet duos discipulos pullum cum asina matre alligata, eo quem determinat loco solvere ; praedicat dominum iumentorum intercessurum esse, sed verbo sui Domini obtemperaturum. His sese probat Iesum futuri praescium et omnium Dominum.

Contemplabor et audiam ; et gaudebo de divina potestate et scientia regis mei, iamque attente ac pie considerare incipiam singula mysteria huiusce magnae hebdomadae. Et primum quidem, nusquam magis splendet divina Iesu auctoritas quam ultimis diebus, antequam se tradat immolandum.

B. *Hoc autem totum factum est ut adimpleretur quod dictum est per prophetam dicentem : Dicite filiae Sion : Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam et pullum filium subingulis* (Mth.).

Evangelista significat propterea voluisse Christum asino vectum ingredi in Ierusalem, ut sibi convenire declararet prophetiam tum Isaiae, tum Zachariae de adventu Messiae. Apud Isaiam dixerat Dominus : *Dicite filiae Sion : Ecce Salvator tuus venit ; ecce merces eius cum eo et opus eius coram illo* (Is. 62. 11), et apud Zachariam : *Exsulta satis, filia Sion ; iubila, filia Ierusalem : ecce rex tuus veniet tibi iustus et Salvator ; ipse pauper et ascendens super asinam et super*

pullum filium asinae (Zach. 9. 9). Oracula prophetica de gaudio populi exsultantis et triumpho Salvatoris mansueti et pauperis iam implebuntur in Iesu. Non qualis superbus expugnator et sanguinolentus bellator, quem somniati sunt iudaei, apparebit, sed qualis pacificus et humilis Messias, quem nuntiaverunt prophetae. Talem ingressum eligens et parans, missionem suam per prophetias confirmat.

Quanta serenitate Iesus meus sese dominum omnium praebet et omnia disponit ut sacrae Scripturae impleantur! Suum triumphum, ita volente divino Patre, parat ipse.

C. Euntēs autem discipuli, fecerunt sicut praecepit eis Iesus et adduxerunt pullum et asinam (Mth.).

Paruerunt duo discipuli et, ut enucleatius referunt S. Marcus et S. Lucas, *invenērunt pullum ligatum ante ianuam foris in bivio*, in via quae domum indicatam ambiebat, et quidem ante ianuam domus; *et solvant eum. Et quidam de illic stantibus dicebant illis: Quid facitis solventes pullum? Qui dixerant* (Mth.): *Quia Dominus eum necessariam habet* (Lc.). Pullum autem indomitum sine asina matre adduci non potuisse obvium est, asseritque S. Matthaeus utrumque fuisse adductum.

Duobus iumentis, ut pie interpretantur patres, significatur uterque populus, quem Iesus salvare volebat: in asina, quae iugum portavit, repraesentatur populus iudaicus, qui *iugo servitutis*, veteri lege, *continebatur* (gal. 5. 1); in pullo, *super quem nemo adhuc hominum sedit* (Mc.), populus gentilis, lascivus et liber nimis. Sedebit autem divinus Salvator in pullo, praesagens submissionem gentium sub ipsius iugo, quod *suave est* (Mth. 11. 30); concomitans autem ac velut ducens pullum, asina significabit populi iudaici reiectionem, postquam *lex paedagogus.. fuit in Christo* (gal. 3. 24).

Considerabo etiam simplicem promptamque obedientiam apostolorum, qui in verbo Domini iumenta aliena solvunt et in eius usum usurpant: prophetiam enim *non cognoverunt.. primum, sed quando glorificatus est Iesus, tunc recordati sunt quia haec erant scripta de eo: et haec fecerunt ei* (Io.). Etiam domini iumentorum obedientiam mirabor, qui *confestim* iumenta sua dimittit, quia omnium *Dominus his opus habet* (Lc.).

Ex omnibus fructum mihi decerpam, et praecipue firmiter adhaerebo Iesu duci meo, gaudens de honore ipsi tribuendo et paratus ad eum ultra sequendum.

1 pr. Videbo, in via a Bethania ad urbem, Iesum et turbam comitem.

2 pr. Petam gratiam laetandi de triumpho regis mei.

A. Et adduxerunt duo discipuli asinam et pullum : et imposuerunt super eos vestimenta sua et cum desuper sedere fecerunt. Plurima autem turba straverunt vestimenta sua in via ; alii autem caedebant ramos de arboribus, et sternebant in via (Mth.).

Secundum Iesu iussa, adducuntur duo iumenta, et discipuli parant ea Domino suo, imponentes eis pro phaleris et tapetis pallia sua, quibus insideat honorificentius. Iam contemplantur Iesum ascendentem in pullum asinae, qui mansuete fert Dominum coeli et terrae. Itaque vult rex meus semel festivo apparatu ingredi urbem sanctam et maiestatis suae spectaculum praebere iis etiam, qui non alium quam gloriosum Messiam expectant ; cumque nutu suo regat animos, discipulis et turbae, quae ex Bethania comitatur, secreto indit studia nova ; spontanea incitatione exsultant itineris comites, vestimenta in via sternunt, et, prout in regum et ducum pompis fieri solet (4. reg. 9. 12, 1 Mach. 13. 51) caedunt *frondes* (Mc.) et ramos de arboribus, iisque tegunt viam, qua procedit pacificus triumphator.

Ego cum turba illa exultabo, genu flectens ac meipsum prosteruens, adorabo Iesum, Filium Dei, Filium David, Filium Virginis, et altissima humilitate me servum exhibebo regi et Salvatori meo.

B. Turbae autem quae praecedebant, et quae sequebantur, clamabant dicentes : Hosanna filio David : Benedictus qui venit in nomine Domini : hosanna in altissimis (Mth.).

Dum turba discipulorum ex Bethania Iesum triumphantem ducit in urbem sanctam, interea, ut docet S. Ioannes, *turba multa, quae venerat ad diem festum, cum audissent quia venit Iesus Ierosolymam, acceperunt ramos palmarum, et processerunt obviam ei, et clamabant : Hosanna, benedictus qui venit in nomine Domini, rex Israël.* Unde effectum est, testante S. Matthaeo, ut una pars turbae quae secuta fuerat Iesum et altera quae obviam ei venit, simul ad urbem procedentes, in pompam coaluerint triumphalem, qua magnificentior vix cogitari possit. *Et qui praeibant et qui sequebantur clamabant (Mc.) exultabundi, gaudentes laudare Deum voce magna super omnibus quas viderant virtutibus et signis Christi, dicentes alii alia : Pax in coelo et gloria in excelsis (Lc.) ; benedictum quod venit regnum patris nostri David (Mc.).* Porro omnes acclamabant : *Benedictus qui venit in nomine Domini : hosanna in excelsis.*

Hosanna est fausta acclamatio exoptantium salutem et prosperi-

ingreditur Ierusalem. Lc. 19. 35-44; Mth. 21. 7-9; Mc. 11. 7-10; Io. 12. 12-13.

tatem, quasi dicentium cum regio psalte : *Prosperè procede et regna* (ps. 44. 5). Vere est Iesus, ut dicebat David, *speciosus forma præ filiis hominum, diffusa est gratia in labiis* et doctrina eius ; *propterea benedixit eum Deus in æternum* (ib. 3). *Venit in nomine Domini*, Patris sui. Sequamur eum in triumpho et exultemus, firmiter proponentes eum sequi *quocumque ierit* (Lc. 9. 57), etiam ad crucem.

Sed ecce, *quidam pharisæorum de turbis*, non ferentes neque tamen valentes impedire triumphum Christi, et invidiam suam vix dissimulantes, *dixerunt ad illum : Magister, increpa discipulos tuos. Quibus ipse ait : Dico vobis, quia si hi tacuerint, lapides clamabunt* (Lc.) : cantus enim et clamores populi fidelis non sunt verba adulationis quæ *Magister* compescere debeat ; Iesus est vere Messias, Salvator a populo Dei exspectatus, debetque publicè cognosci et deduci in urbem : tempus definitum est a Deo ; quare si tacerent discipuli, lapides clamarent. Illo modo loquendi proverbiali (Hab. 2. 11) utens, Iesus decretum Patris sui affirmat, per discipulos Messiam proclamantis.

Gaudebo in his testimoniis divinis et in triumpho illo per ipsum Iesum præparato, et confirmabo multum meam fidem.

C. *Et ut appropinquaret, videns civitatem, flevit super illam dicens : Quia si cognovisses et tu, et quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te, et circumdabunt te inimici tui vallo, et circumdabunt te, et coangustabunt te undique, et ad terram prosternent te et filios tuos qui in te sunt, et non relinquent in te lapidem super lapidem, eo quod non cognoveris tempus visitationis tuæ* (Lc.).

Verbis pharisæorum : *Magister, increpa discipulos tuos*, significabatur contumax obstinatio ducum populi, et excitabatur dolor Iesu Christi. Quare, ut ex monte oliveti sese præbuit oculis eius tota urbs Ierusalem, cuius salus ei maxime cordi est, fletum et ploratum emittit super eam ; intimo compassionis affectu dolet de inutili suo labore et de sorte urbis, quam in visceribus misericordiae *visitaverat oriens ex alto* (Lc. 1. 78). Hac visitatione spreta et voluntarie neglecta, iam non *pacem* et salutem pulcherrima illa urbs inveniet sed, quod accurate prædicatur per singula, excidium et eversionem.

Doleamus sincero zelo super obstinatos peccatores, qui spernunt *visitationem gratiæ divinae*.

1 pr. Videbo Iesum in urbe sancta et in templo.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et fideliter sequendi Salvatorem meum.

A. *Testimonium ergo perhibebat turba, quae erat cum eo quando Lazarum vocavit de monumento et suscitavit eum a mortuis. Propterea et obviam venit ei turba, quia audierunt eum fecisse hoc signum. Pharisei ergo dixerunt ad semetipsos: Videtis quia nihil proficimus? Ecce mundus totus post eum abiit (Io.).*

Teste S. Ioanne, miraculum resurrectionis Lazari maximam auctoritatem conciliaverat divino Salvatori; unde non tantum turba incolarum urbis Ierusalem, qui Bethaniam venerant qua amici familiae, et testes fuerant miraculi, sed et turba eorum qui in urbe fama acceperant stupendam resurrectionem, testimonium perhibuit messianitati Christi, triumphum ei decernendo in die palmarum. E contra pharisei in obstinata incredulitate perseverabant, et aegro animo, quantumvis conati essent populum iudaicum avertere a Christo, turbas ad eum concursare videbant. Invidia tabescebant, unde cogitaverant principes sacerdotum ut Lazarum interficerent (Io. 12. 10); imo dederant pontifices et pharisei mandatum ut si quis cognoverit ubi sit Iesus, indicet ut apprehendant eum (Io. 11. 56). Et ecce vident mundum totum, uti exaggerando aiunt, post Iesum abeuntem. Non iam opus est ut quis ubi sit indicet; apprehendere tamen Iesum non audent, neque valent. Veniet in templum et quotidie apud eos sedebit docens in templo (Lc. 19. 47); sed nemo mittet in illum manus, quia nondum venerat hora eius (Io. 17. 4).

Gaudebo de potestate Iesu mei, et in ea confidam, ut et ego opus consummem quod dedit mihi (Io. 17. 4).

B. *Et cum intrasset Ierosolymam, commota est universa civitas, dicens: Quis est hic? Populi autem dicebant: Hic est Iesus propheta a Nazareth Galilaeae (Mth.).*

Non potuit triumphalis ingressus Iesu non commovere universam civitatem: ex omnibus vicis accurrunt, interrogant quid agatur, quis ille sit quem tanto applausu et triumphalibus clamoribus inducunt in urbem. Interrogantibus porro responsum datur eum esse Iesum prophetam, additur autem: a Nazareth Galilaeae. Despectui erant apud iudaeos galilaei, neque ipsis videbatur talis titulis decere Messiam, filium David, quem ex Bethleem oriundum exspectabant. Censeri quidem potest non iudaeos, sed galilaeos ita respondisse; multi enim eorum ascenderant ad pascha celebrandum, et de propheta, qui in ipsorum provincia surrexerat, provinciali quadam vanitate eos

gloriari pronum erat. Quidquid censeatur, neque iudaeus ullus neque galilaeus apparet Iesum cum apostolis invitasse ad pernoctandum in Ierusalem. Triumphans ingressus fuerat; diuturnum triumphum agere noluit.

Et ego Iesum galilaeum, Iesum Nazarenum, iudaeis multis, primoribus praecipue, minus acceptum et invisum, qui divinitatem suam tam praeclare manifestavit, adorabo, eique perpetuum servum ac discipulum sincerissima fide me addicam et mancipabo in aeternum.

C. Et introivit Ierusalem in templum; et circumspexit omnibus, cum iam vespera esset hora, exiit in Bethaniam cum duodecim (Mc.).

Contemplabor divinum Salvatorem, vespertina fere hora ingredientem in templum ierosolymitanum, et scrutabor mysterium illius ingressus in domum sacrificii. Lege praescriptum fuit ut *decima die mensis nizan tollat unusquisque agnum per familias et domos suas... et servabitis eum usque ad quartam decimam diem mensis* (ex. 12. 3), qua die, ad vesperam, phase seu pascha Domini erat. *Quae autem in figura facta sunt* (1 cor. 10. 6) antea, iam reipsa fiunt: eodem die quo agnus figuralis designabatur et ornatus inducebatur in locum immolationis, *Iesus, agnus Dei qui tollet peccatum mundi* (Io. 1. 29) et verus agnus paschalis, ingreditur triumphans cum ramis palmarum in urbem sanctam et ascendit in templum, seipsum inducens; nam *oblatus est quia ipse voluit* (Is. 53. 7).

Considerabo et adorabo futuram victimam. In hoc templo infans oblatus est Iesus a Virgine, et a Simeone sene in ulnas susceptus, *salutare Dei dictus fuit, quod paravit ante faciem omnium populorum, gloria plebis verae Israël* (Lc. 2. 30). Iam in illo templo seipsum inducens, se offert, et divina maiestate, tanquam dominus in domo Patris sui, circumspicit omnia. Quam ardentem cupit ut « *recedant vetera, nova sint omnia* »!

Fruar contemplatione et amore Agni immaculati, quamdiu in templo manet, et tandem videbo eum, *circumspexit omnibus, cum iam vespera esset hora, exeuntem in Bethaniam cum duodecim*. Iudas perseverat adhuc cum eo; at nihil, neque triumphalis ingressus neque pia conversatio in templo *diabolum* (Io. 6. 71), *furem* (Io. 12. 6) flectere et ad Iesum convertere valet. *Loculos habet* (Io. 12. 6) et servit *mammonae iniquitatis* (Lc. 16. 9). Auri sacra fames!

1 pr. Videbo Iesum cum apostolis suis prope ficulneam in via a Bethania in Ierusalem.

2 pr. Petam gratiam ne culpa mea abscindi merear a regno Christi.

A. Et alia die, cum exirent a Bethania, esuriit. (Mc.)

In domum amicum Lazari et sororum eius, post triumphalem palmarum diem, redierat Iesus cum apostolis. Sive vespertina de rebus divinis colloquia produxisset, sive ad coenulam accubisset sed maioris etiam solito fuisset sobrietatis, mane cum apostolis suis egressus ut in urbem sanctam rediret, mox in via famem expertus est et quaesivit unde eam sedaret.

Compatiar Iesu famelico : *formam servi accipiens* (phil. 2. 7), *debit per omnia fratribus similari* (hebr. 2. 17) et omnes humanae nostrae naturae, ut natura est, communes conditiones et passiones assumere ; *non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris, tentatum autem per omnia pro similitudine absque peccato* (hebr. 4. 15). Internam quidem tentationem pati non potuit, neque morbos aliave quae infinitam eius sanctitatem dedeçant, sed fatigationem, sitim et esuriem experiendo, vere passus est in sua natura humana. Ex hoc divino exemplo solatium et animos sumunt eius fideles servi et ministri *in labore et acrimonia, in vigiliis multis, in fame et siti, in frigore et nuditate, praeter illa quae extrinsecus sunt, instantia ... quotidiana, sollicitudo omnium ecclesiarum* (2 cor. 11. 27). Et iam huius suae de ecclesia Dei sollicitudinis documentum dabit Iesus, occasione famis suae utens.

An sequor regulas rationis ad victum et potum recte ordinandum, cavendo ne incidam in infirmitatem, sed subtrahendo de copia ut perveniam ad medium vel iustam mensuram ? Nonne videor ieiunium et famem plus iusto timere ? Iesus meus *esuriit* ! Et ego *affluam deliciis et fruor bonis* ? Vide quod hoc quoque est vanitas (eecli. 2. 1). „ Me docuisti, ait S. Augustinus (conf. 10. 31), ut, quemadmodum medicamenta, ita alimenta sumpturus accedam ... Suavis necessitas ! periculosa iucunditas ! „ Temperando victui et potui consulam, ex amore et studio imitandi Iesu.

B. Cumque vidisset a longe ficum habentem folia, venit si quid forte inveniret in ea, et cum veniret ad eam, nihil invenit praeter folia ; non enim erat tempus ficorum. Et respondens dixit ei : Iam non amplius in aeternum ex te fructum quisquam manducet ! Et audiebant discipuli eius. (Mc.)

Docuerat Iesus saepe per parabolas ; docere volebat hodie per actionem symbolicam. Proposuerat parabolam de ficu sterili, sub qua

figura populum israheliticum vel civitatem sanctam intelligens, commendaverat ne suam intercessionem et suas praedicationes negligerent : secus reiectum iri et, quemadmodum ficus sterilis, reprobandum praenuntiaverat (med. 161). Frustra autem ad poenitentiam iudaeos urgebat. Iam in fine vitae suae, praedicat eos de facto reiiciendos esse. Ficum, quae est symbolum populi electi, videt primo vere, foliis onustam, et quoniam folia in ficu nascuntur serius quam poma, *cum ridisset... folia*, accedit quasi poma reperturus quibus esuriem sedet. *Non erat quidem tempus ficorum*, et caeterae ficus poma prorsus immatura, nulla autem folia habebant ; illam autem videns, foliis iam ornatam, fructus maturiores sperare poterat. At e contra, inter folia multa nullum fructum invenit. Sterilis est ficus ; sterilem mansuram decernit Iesus, eique maledicit.

Manifesta est applicatio parabolae, quam actione sua exhibet. Populo iudaico, cui sese per tres annos impendit, saepe ab eo reiectus, saepe ad eum reversus, tanquam arbori infructuosae sortem infelicem praedicat. Ille populus habet legem, caerimonias, cultum externum, observantias et mandata multa, veros autem fructus poenitentiae et iustitiae nescit ; sua culpa factus est sterilis, vacuus bonis operibus : poena itaque in eum fertur debita : *Auferetur ab eo regnum Dei et dabitur genti facienti fructum* (Mth. 21. 43).

Quod toti genti contigit, et nobis singulis contingere potest, si in Spiritum Sanctum verbis vel operibus blasphemantes (Lc. 12. 10) ut iudaei, peccatorum remissionem nobis praetercludamus (med. 155).

C. Et arefacta est continuo ficulnea (Mth.).

Quod Iesus in arborem sterilem pronuntiavit, continuo effectum est in causa ; divina sua potentia aridam et succo vacuum effecit ficum, ita ut ne spes quidem superesset fructuum. Signa quidem ariditatis, folia delapsa, ramos nudos non adverterunt discipuli, nisi cum sequenti die, tercia tertia, redirent eadem via in Ierusalem, ut narrabitur apud S. Mathaeum et S. Marcum (med. 205) ; sed *audiebant discipuli* (Mc.) quod responderat Iesus verbum : *Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum* (Mth.), et audientes hoc insuetum benigno Magistro verbum, stupebant.

O vox tremenda reprobationis, quae populum iudaicum feriet ! Non denegabit Iesus gratias ad poenitentiam singulis filiis Abrahae, si vere opera Abrahae (Io. 8. 39.) voluerint facere ; sed gens reiicietur e regno Dei.

1 pr. Videbo Iesum in atrio templi, negotiatores eiicientem.

2 pr. Petam gratiam in domo Dei versandi irreprehensibiliter.

A. *Et intravit Iesus in templum Dei, et eiiciebat omnes vendentes et ementes in templo, et mensas nummulariorum et cathedras vendentium columbas evertit* (Mth.).

Quod ineunte primo ministerii sui publici anno praestiterat Iesus (med. 48), in fine vitae suae iterat. Cum maledixisset ficui sterili in via, ingressus urbem cum discipulis, se confert in templum, quasi vindex gloriae Patris sui. Praedixerat Malachias : *Veniet ad templum suum dominator quem vos quaeritis... Et quis stabit ad videndum eum? Ipse enim quasi ignis conflans... et purgabit filios Levi, et erunt Domino offerentes sacrificia in iustitia* (Mal. 3. 1-3). Praedixerat et Ioannes Baptista : *Cuius ventilabrum in manu sua et emundabit aream suam* (Mth. 3. 12. Med. 38). Iam ingreditur Iesus templum et in ipso vestibulo, in atrio gentium, in quo alienigenis etiam consistere licebat, invenit vendentes et ementes quae erant necessaria ad sacrificia ; invenit etiam nummularios, qui pecuniam peregrinam in iudaicam commutabant ut sacro hoc nummo tributum dimidii sicli solvi posset. *Domum Dei domum negotiationis* (Io. 2. 16) fecerant, et hanc profanationem tolerabant levitae et sacerdotes. Finem accipient post sacrificium novae legis novoque cedent ritui antiqua illa documenta ; quod significaturus Iesus, eiicit omnes istos negotiatores : et sane « igneum quiddam radiabat ex oculis eius, et divinitatis maiestas lucebat in facie ; nam vendentes et ementes, imo et nummularii, hominum genus pecuniae inhians, terrore correpti, Christo non resistunt, sed cum rerum suarum damno quantocius fugiunt » (S. Hier.) *Et non sinebat ut quisquam transferret vas per templum* (Mc.) aut, in viae compendium, atrium templi veluti transitum adhiberet.

Gaudebo de illa potestate Iesu et gratulabor quod *infrima et egena elementa* (gal. 4. 9) cessura sint adorationi Dei *in spiritu et veritate* (Io. 4. 23). Quam felices nos quibus sub lege nova vivere concessum est !

B. *Et dicit eis : Scriptum est : Domus mea domus orationis vocabitur ; vos autem fecistis illam speluncam latronum* (Mth.).

De alienigenis et filiis advenae praedixerat Dominus apud Isaiam : *Adducam eos in montem sanctum meum, et laetificabo eos in domo orationis meae : holocausta eorum et victimae eorum placebunt mihi super altari meo, quia domus mea domus orationis vocabitur omnibus populis* (Is. 56. 7). Adsunt illa tempora, idque actione sua symbolica significat Iesus, afferens verba Isaiae ; et docebat, ait Marcus, *dicens*

eis : Nonne scriptum est : Quia domus mea domus orationis vocabitur omnibus gentibus ? Et adducit partim alia verba Ieremiae, quibus praedictum fuit fore ut propter profanationem templi templum ipsum repudietur : Numquid ergo spelunca latronum facta est domus ista, in qua invocatum est nomen meum ?... Quia fecistis omnia opera haec, dicit Dominus, et locutus sum ad vos mane consurgens et loquens, et non audistis, et vocari vos, et non respondistis, faciam domui huic... in qua vos habetis fiduciam... sicut feci Silo, et proieciam vos a facie mea (Ier. 7. 11-15).

Itaque infideles illi sacerdotes inhonorabant templum, rapinam in eo exercentes vel exerceri sinentes, insidiantes bursis simplicium et scandalizantes ipsos gentiles. Utinam intelligere voluissent adesse horam, in qua per Iesum prophetiae adimplendae erant ! Reflectens ad me, licet iam timendum non sit ut sacerdotibus novi testamenti, adorabilem Hostiam immolantibus, dicat Dominus sicut illis iudaeis : *Dispergam super cultum vestrum stercus solemnitatumstrarum* (Mal. 2. 3), tamen vigilabo ne in domo orationis fiat quidquam, quod solemnitatibus templi dedecus quodlibet aspergat, negotiationem sapiat vel domum Dei minus deceat.

C. *Et accesserunt ad eum caeci et claudi in templo, et sanavit eos (Mth.).*

Considerabo Iesum meum, qui adeo severum ac terribilem sese prae-buit improbis, iam miserae plebi mitem et humilem se praebentem. Non timent enim claudi et caeci accedere. Videtur cum Isaia dicere *pusillanimis : Confortamini et nolite timere : ecce Deus vester ultionem adducet retributionis : Deus ipse veniet ad vos et salvabit vos. Tunc aperientur oculi caecorum, et aures surdorum patebunt, tunc saliet sicut cervus claudus, et aperta erit lingua mutorum.* (Ier. 35. 4-6). Itaque divinus Salvator, tranquillus et serenus inter adversarios regni sui, *sanabat omnes* (Lc. 6. 19). Quemadmodum olim iussit dici Herodi, *vulpes illi*, videtur ipse dicere *lupis illis rapacibus* (Mth. 7. 15) : *Sanitates perficio hodie et cras, et tertia die, quando hora veniet mea, consummor.* (Lc. 13. 32).

Multa ad fidem meam confirmandam et ad caritatem erga miseros et ignaros in corde meo excitandam practice concludam ex hoc tertio puncto.

1 pr. Videbo Iesum in templo et audiam pueros clamantes : Hosanna filio David.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et sequendi eum.

A. *Et erat docens quotidie in templo. Principes autem sacerdotum et scribae et principes plebis quaerebant illum perdere, et non inveniebant quid facerent illi; omnis enim populos suspensus erat, audiens illum (Lc.).*

Verba ex Isaia et Ieremia allata, quibus Iesus accusaverat imprimis sacerdotes quod domum orationis in speluncam latronum convertissent, et simul ruinam templi haud obscure praenuntiaverat, cumularunt invidiam et iram : *quo audito*, dicit S. Marcus, *quaerebant quomodo eum perderent*. At eo maiore ira concitati sunt, quod ad impotentiam redacti essent ; *timebant enim eum, quoniam universa turba admirabatur super doctrina eius (Mc.) et populus suspensus erat audiens illum*. Post Lazari resurrectionem *cogitaverant ut interficerent Iesum (Io. 11. 47)* ; nunc vero, dum quotidie docet in templo, haerent, quaerunt *quomodo eum perdant (Mc.)* et non inveniunt quid faciant.

Gaudebo videns turbam, in ipsa civitate sequentem et audientem Iesum. Vere dixerant in concilio suo pontifices et pharisaei : *Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum (Io. 12. 48)*. Si duces populi *cognovissent tempus visitationis (Lc. 19. 44)*, ingressi fuissent ipsi regnum Dei et confirmassent populi fidem. Sed *venient Romani* — ita dixerant — *et tollent nostrum locum et gentem (Io. 12. 48)*. *De ore tuo te iudico, serve nequam (Lc. 19. 22)* : tolletur locus et gens, et non relinquent in Ierusalem lapidem super lapidem (Lc. 19. 44). O miseram plebem, quae ab infidis ducibus, Salvatoris inimicis, se rapi sinet in perniciem ! Moneamus de simili periculo gregem nostrum, ne incaute se proiciat in sinum luporum, qui *rapiunt et dispergunt oves (Io. 10. 12)*.

B. *Videntes autem principes sacerdotum et scribae mirabilia quae fecit, et pueros clamantes in templo et dicentes : Hosanna filio David, indignati sunt et dixerunt ei : Audis quid isti dicunt ? Iesus autem dixit eis : Utique, nunquam legistis : Quia ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem ? (Mth.)*

In itinere triumphali a Bethania in Ierusalem in dominica palmarum, pharisaei quidam hypocritae oraverant Iesum ut increparet discipulos suos *dicentes : Benedictus qui venit rex in nomine Domini (Lc. 19. 37-39)* ; feria sequente, regresso in Ierusalem, et in ipso templo docenti, *filio David* acclamant pueri, et indignantur scribae et capita familiarum sacerdotalium, tum de miraculis quae fecit

Iesus, tum de clamoribus puerorum; hos saltem impedire volunt seu potius a Iesu prohiberi cupiunt. Sed audit illos pueros Iesus et ex ore infantium laudes accipit, et quoniam illae laudes ad Deum referuntur in psalmo davidico et ad se eas referri probat, se consequentur Deum esse aequivalenter asserit. Si vero versiculum tertium illius psalmi integrum recordari vel legere velint, in mentem inimicorum venit altera pars loci a Christo citati: *propter inimicos tuos, ut destruas inimicum et ultorem* (ps. 8. 3). In eorum confusionem itaque et malitiae ac machinationum destructionem voluit Iesus ab innocentibus infantibus et pueris laudari ut Filius David, ut Messias.

Laudes Dei et orationes a parvulis baptizatis fundi solent, Deo gratiae et fidei eorum evolvendae vere utiles. Parentes christiani studeant piae a teneris annis educationi, et preces puerorum in suis necessitatibus postulare consuescant. Ipsimet pueros ante catechismi tempus edoceri precandi modum procuremus.

C. *Et relictis illis, abiit foras extra civitatem in Bethaniam, ibique mansit* (Mth.).

Iesus frustra proponebat argumenta luce meridiana clariora malefidis hominibus; quare, eos confusione et furore plenos relinquens, vespere huius feriae secundae rediit in Bethaniam ut ibi pernoctaret, rediturus mane.

Sequar Iesum in via, et cordi eius de tanta pravorum pertinacia dolenti compatiar; discam tamen ex illo exemplo non derelinquere opus mihi a divina providentia commissum. Tertia enim quoque feria inveniemus Iesum cum sacerdotibus et scribis disputantem. Interea iucundam sane experiri debuit solitudinem Bethaniae, in qua cum Lazaro, Martha, Maria suisque duodecim, multum orans pernoctavit.

Ita et ego, in sollicitudine et negotiis meis, quietam cum Deo sermocinationem quaeram: *non enim habet amaritudinem conversatio illius, nec taedium convictus illius* (sap. 8. 16).

1 pr. Videbo et audiam Iesum, prope ficum apostolos docentem.

2 pr. Petam fidem : *Arlange nobis fidem* (Lc. 17. 5).

A. *Et cum mane transirent, viderunt ficum aridam factum a radicibus, et recordatus Petrus, dixit ei : Rabbi, ecce ficus, cui maledixisti, aruit* (Mc.).

Pridie mane in verbo Domini *arefacta* fuerat *continuo* secus viam *ficulnea* (med. 202), in qua *nihil invenerat nisi folia tantum*. Hodie redeunt apostoli eadem via ex Bethania in Ierusalem, vidensque Petrus folia decidisse et arborem a radicibus usque ad cacumen factam esse aridam, recordatur maledictionis in eam latae, et efficaciam verbi Christi miratur. Sensus symbolicum neque intellexisse videtur neque doceri postulat : de eventu ipsi constat, caeteroquin de sensu est incuriosus. Dixerat Dominus apud Ezechielem praesagens ipsam parabolam : *Siccavi lignum viride et frondere feci lignum aridum ; ego Dominus locutus sum, et feci* (Ez. 17. 24). Sensus parabolae, quam actu proposuit non aperit Iesus : tempore suo *in veritate comperiet* Petrus (act. 10. 34) populum israeliticum, qui ligno viridi comparatur, reiectum esse a Deo, et eius loco vocatum esse populum gentilem, qui velut aridum antea lignum erat. Iesus interea ex admiratione Petri et apostolorum, testium potestatis suae, occasionem carpit eos docendi potestatem, quam fide sua exercere possunt.

Ex significatione primaria parabolae derivabo sensum secundarium et fructum decerpam mihi : si vacuus fructu sanctitatis et virtutum sterilis evadam, solis contentus quibusdam quasi foliis nominis sacerdotalis, periculo me expono : *terra saepe venientem super se bibens imbrem... proferens autem spinas... maledicto proxima est* (hebr. 6. 7).

B. *Respondens autem Iesus, ait eis : Amen dico vobis, si habueritis fidem et non haesitaveritis, non solum de ficulnea facietis, sed et si monti huic dixeritis : Tolle et iacta te in mare, fiet. Et omnia quaecumque petieritis in oratione credentes, accipietis* (Mth.).

Quod fecit Iesus potestate sua divina in ficulnea, idem Petrus et discipuli facient si habuerint fidem et non haesitaverint. Talem potestatem pollicetur Iesus eorum fidei, et in via ex Bethania ostendens eis sive montem oliveti sive montem Sion, addit asserendo emphatice : *Quicumque dixerit huic monti : Tollere et mittere in mare et non haesitaverit in corde suo, sed crediderit quia quodcumque dixerit fiat, fiet ei* (Mc.). Utitur Iesus locutione proverbiali linguae patriae, in qua obstaculum gravissimum mons dicebatur ; unde qui magna et fere impossibilia praestabat eradicator montium dici solebat (cfr. Mth. 17. 19. Med. 176). Et apud christianos in usum venit locutio : Fides

quae montes transferat. Altero modo dixerat Iesus antea : *Quae impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum* (Lc. 18. 27); multa apud discipulos eius possibilia fiunt virtute orationis et fidei. Intelligit autem non modo miracula, qualia sunt in ordine naturae resurrectio mortuorum, sanatio caecorum, claudorum, mutorum et ab apostolis facta sunt ; sed etiam difficillima et impossibilia in ordine gratiae, sanationem vitiorum, pravorum habituum et resurrectionem e morte peccati : talia non sunt quidem signa aliis, sed nobis signa potestatis divinae.

Magna fide accipiam ex ore Iesu hoc documentum vitae spiritualis et apostolicae, et petam a Domino donum illud fidei in oratione, ut *postulem in fide nihil haesitans* (Iac. 1. 7), primum quidem quae referuntur ad *regnum Dei et iustitiam eius* (Mth. 6. 33), dein *reliqua* ; opus est ut habeam *fidem... talem ut montes transferam* (1 cor. 13. 2) ; nam totum meum ministerium et totum opus sanctificationis meae propriae *impossibile est apud homines* (Lc. 18. 27) : unde clamat S. Petrus : *Resistite fortes in fide* (1 Pet. 5. 9).

C. Et cum stabitis ad orandum, dimittite si quid habetis adversus aliquem, ut et Pater vester, qui in coelis est, dimittat vobis peccata vestra. Quod si vos non dimiseritis, nec Pater vester, qui in coelis est, dimittet vobis peccata vestra (Mc.).

De oratione loquens Iesus, ex conditionibus quae ad bonam orationem requiruntur, unam praeviam peculiari modo requirit, quam in formula orationis dominicae antea explicite posuit : Antequam oretis, dimittite debitoribus vestris, ut Pater vester qui est in coelis dimittat vobis debita vestra ; secus, non dimittet. Monitione hac gravissima Magister caritatis et dilectionis proximi commendat iniuriarum condonationem, cum vindictae in fratres cupiditas impedire possit Patrem coelestem ne exaudiat orationes nostras. Vult ut orantes *simus filii Patris nostri qui in coelis est, qui solem suum oriri facit* (Mth. 5. 45) super fratres nostros etiam malos.

Removeamus igitur, praesertim in oratione communi et publica, quod maxime impedit efficaciam eius : *simus congregati in nomine Iesu*, ut sit *in medio nostri* (Mth. 18. 20) *interpellans pro nobis* (rom. 8. 34).

1 pr. Videbo Iesum docentem turbas in templo et pervicaces duces ad eum accedentes.

2 pr. Petam gratiam sinceræ fidei et rectitudinem cordis.

A. *Et cum venisset in templum, accesserunt ad eum docentem principes sacerdotum et seniores populi, dicentes : In qua potestate hæc facis ? Et quis tibi dedit hanc potestatem ? (Mth.)*

Obstupescam de audacia et malitia illorum hominum. Dum Iesus populum in templo docet et evangelizat, principes sacerdotum et scribae cum senioribus (Mc. Lc.), deputati ex tribus ordinibus, penes quos est omnis potestas religiosa et civilis et qui synedrium constituent, audent accedere ad Magistrum, ad Messiam, Filium David, Filium Dei, et malitia hypocrisi plena, impudentissima, eum interrogare de potestate sua, quasi arrogata, quod non ab ipsis fuerit ei delegata ! Negant itaque, recusant auctoritatem messianicam, tot invictis argumentis demonstratam, et exulcerato animo quaestionem ponunt et iterant. Sciunt quae fecerit his diebus ; sed nunc scire volunt, seu potius ab ipso Iesu edici iubent, qua potestate doceat in templo, quis ex synedrio eum delegaverit. Quasi quem Deus manifeste promisit per prophetas et Ioannem, et ipsemet misit, possit homo recusare vel debeat approbare ! Sciunt quid, si respondere velit, affirmaturus sit et sperant fore ut respondeat ; statim enim pro blasphematore eum traduent. Sed astutos in astutia sua capiet divina Sapientia.

Ministri Christi, pro Christo legatione fungimur (2 cor. 5. 20) ; at adversarios habemus, qui divinum munus negant, recusant, persequuntur violentia. A Christo discamus mansuetam sapientiam.

B. *Respondens Iesus dixit eis : Interrogabo vos et ego unum sermonem : quem si dixeritis mihi, et ego vobis dicam in qua potestate hæc facio. Baptismus Ioannis unde erat ? e coelo, an ex hominibus ? At illi cogitabant inter se dicentes : Si dixerimus, e coelo, dicet nobis : Quare ergo non credidistis illi ? Si autem dixerimus, ex hominibus, timemus turbam. — Omnes enim habebant Ioannem sicut prophetam. Et respondentes Iesu, dixerunt : Nescimus. Ait illis et ipse : Nec ego dico vobis in qua potestate hæc facio (Mth.).*

Mirabor sapientiam Iesu. Illi quidem sciunt eum a Deo missum, sed divinam eius potestatem confiteri nolunt ; ipse vero paratus est, modo sincere profiteantur quod sciunt, ad confirmandam coram eis suam divinam originem ; ex alia parte, cum malam eorum fidem et sinceritatis defectum perspecta habeat, eos pudore confundere statuit. Quaestioni igitur satisfactorius, praevidiam interrogationem proponit de

Ioanne Baptista, Praecursore suo, olim divinitus misso, qui praepararet vias Messiae, et qui a populo agnitus fuerat ut propheta. Iam illi synedristae nesciunt quo se vertant ; nam ipsi per legatos Ioannem interrogaverant : *Tu quis es ?* (Io. 1. 19) et Ioanni, se divinitus missum Praecursorem asserenti, non crediderant ; populus vero crediderat, et populum hunc timent : *Si dixerimus Ioannem fuisse ex hominibus*, aiunt, *plebs universa lapidabit nos.* (Lc.) Quid consilii ineunt ? Non verentur ignorantiam mentiri et ad turpe insectiae verbum confugere. In re religiosa gravissimi momenti, religiosi illi synedristae, qui se omnium magistros iactabant, ignorantiam simulant propter metum plebis. Nolentes respondere quod sciunt de Ioanne, iam non merentur ut Iesus respondeat. Et tamen aeterna Sapientia implicate docuit suam divinam originem ex testimonio Ioannis a populo agniti.

Vere scrutati sunt iniquitates : defecerunt scrutantes scrutinio ... Laudabuntur vero omnes recti corde (ps. 63. 7, 11).

C. *Quid autem vobis videtur ? Homo quidam habebat duos filios, et accedens ad primum, dixit : Fili, vade hodie, operare in vinea mea. Ille autem respondens, ait : Nolo ; postea autem poenitentia motus, abiit. Accedens autem ad alterum, dixit similiter ; at ille respondens ait : Eo, domine ; et non ivit. Quis ex duobus fecit voluntatem patris ? Dicunt ei : Primus. Dicit illis Iesus : Amen dico vobis, quia publicani et meretrices praecedent vos in regnum Dei. Venit enim ad vos Ioannes in via iustitiae, et non credidistis ei ; publicani autem et meretrices crediderunt ei ; vos autem, videntes, nec poenitentiam habuistis postea, ut crederetis ei.*

Synedristas, affectata ignorantia dicentes : *Nescimus*, constringit Iesus ut seipsos proprio ore condemnent. In parabola ponit ex una parte publicanos et meretrices, Deo inobedientes sed tandem poenitentes, ex altera duces populi ad vineam Dei colendam se offerentes promptos sed nihil in ea agentes, nec poenitentes. Ita tempore praedicationis Ioannis Baptistae rem contigisse diffiteri nequeunt synedristae : non adiuverunt Praecursorem *in via iustitiae*, qua populum ducere volebat ad Iesum, et tamen viderunt populum Ioanni obsecundantem, neque resipuerunt.

Parabolam sensu secundario applicans mihimetipsi, dispiciam utrum promissionem quam Deo obtuli fideliter adimpleverim ; num forte alii, qui primum recusarunt Deo servire et postea resipuerunt, me praecedent in regnum Dei ? Ego sanctitatem professus sum verbis, illi eam profitentur in re.

1 pr. Videbo Iesum cum discipulis, et audiam eum in templo synedrui legatos docentem.

2 pr. Petam gratiam amandi Iesum et devovendi me vineae eius.

A. *Aliam parabolam audite : Homo erat paterfamilias, qui plantavit vineam, et septem circumdedit ei, et fodit in ea torcular, et aedificavit turrin, et locavit eam agricolis, et peregre profectus est. Cum autem tempus fructuum appropinquasset, misit servos suos ad agricolas, ut acciperent fructus eius. Et agricolae, apprehensis servis eius, alium ceciderunt, alium occiderunt, alium vero lapidaverunt. Iterum misit alios servos plures prioribus ; et fecerunt illis similiter. Novissime autem misit ad eos filium suum, dicens : Verebuntur filium meum. Agricolaes autem videntes filium, dixerunt intra se : Hic est haeres ; venite, occidamus eum, et habebimus haereditatem eius. Et apprehensum eum eiecerunt extra vineam, et occiderunt. Cum ergo venerit dominus vineae, quid faciet agricolis illis ? Aiunt illi : Malos male perdet, et vineam suam locabit aliis agricolis, qui reddant ei fructum temporibus suis (Mth.).*

Iesus legis synedrui, arroganter ipsius potestatem docendi negantibus, exprobraverat eorum obstinationem adversus Ioannem Baptistam, et parabola de duobus filiis ostenderat eos esse publicanis et meretricibus poenitentibus peiores. Iam, audiente plebe (Lc.), coepit illis in parabolis loqui (Mc.) ; et in hac prima perditionem eorum propter homicidium, quod in Filium Dei commissuri sunt, manifeste annuntiat. Brevi tamen conspectu, ut longam seriem scelerum per saecula commissorum congerat, totam historiam populi israelitici adumbrat : *Vinea enim Domini exercituum domus Israel est (Is. 5. 7)*, quam Dominus sedulo instruxit omnibus praesidiis et commisit sacerdotibus et doctoribus. His primoribus misit Deus succedentibus temporibus prophetas, qui eos muneris sui monerent. At, *quem prophetarum non sunt persecuti ? Occiderunt eos (act. 7. 52)* crudelissime. Ultimum tandem scelus, quod post tres dies perpetrabunt, iam describens Iesus, adstantibus sibi primoribus populi revelat pessima eorum consilia : cum Deus proprium filium, haeredem vineae, miserit, non verentur eum ; sed, ne vineae locationem amittant, eiicient illum et quasi ad populum Dei non pertinentem occident.

In parabola hac prophetat Iesus suam sortem ; sed homicidarum sortem praenuntiare intendens, ipsos cogit ut suae condemnationis sententiam pronuntient : utique Deus Pater *malos male perdet* et alios populo suo providebit pastores et vinitores, *qui reddant ei fructum temporibus suis*.

Insanos et reprobos illos deicidas contemnā et odio habebo.

Reflectens tamen ad me, considerabo me esse de eorum numero, quibus Christus mox dicet : *Ego elegi vos et posui vos, ut eatis et fructum afferatis* (Io. 15. 16). An reddo Domino vineae meae fructum temporibus suis? Nonne aliquis timor me invadit ne eiiciar vel ut inutilis aliquando condemner?

B. *Dicit illis Iesus : Nāquam legistis in Scripturis : Lapidem quem reprobaverant aedificantes, hic factus est in caput anguli? A Domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris. Ideo dico vobis, quia auferetur a vobis regnum Dei, et dabitur genti facienti fructus eius. Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur : super quem vero ceciderit, conteret eum* (Mth.).

Cum legati synedrii in fine parabolae sententiam in vitiores homicidas iuste ferendam pronuntiassent : *Malos male perdet*, videtur Iesus — ita innuente S. Luca — confirmasse eorum sententiam dicendo : *Veniet dominus vineae et perdet colonos istos et dabit vineam aliis. Quo audito*, intelligentes suam ipsorum sententiam a Iesu pronuntiarī, dixerunt illi : *Absit*. Cum igitur Filio Dei contradicant, *ille.. aspiciens eos, ait : Quid est ergo quod scriptum est?* et adducit locum davidicum de lapide angulari (ps. 117. 22) domus Dei, de capite anguli quod a Domino factum et constitutum est, licet illum lapidem reprobassent architecti domus Israël. Iam igitur nova parabola, ex S. Scriptura, confirmat se a synedrio reiectum iri, sed mirabili opere Dei in praecipuum lapidem aedificiī assumptum iri, qui duos parietes inter se connectat ; ex altera parte sortem praedicat synedrii, quod in lapidem istum offendens, confringetur et sub mole novi aedificiī conteretur. Denum, relicta parabola, apertis verbis praedicat ruīnam domus Israël et translationem regni Dei ad populos gentiles : *Auferetur a vobis regnum Dei*. Contemplabor opus Dei, in quo sumus cives sanctorum et domestici Dei, *superaedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Iesu, in quo omnis aedificatio constructa, crescit in templum sanctum* (eph. 2. 19-21). An ego cresco? an prosum aedificationi?

C. *Et cum audissent principes sacerdotum et pharisaei parabolas eius, cognoverant quod de ipsis diceret, et quærentes eum tenere, timuerunt turbas, quoniam sicut prophetam eum habebant* (Mth.).

Perversam voluntatem non cohibet timor Dei patientis, sed timor populi et voluntas omnipotens Christi. In hac confidens, *non timebo quid faciat mihi homo* (ps. 55. 11).

1 pr. Videbo et audiam Iesum, docentem de suo regno tum adstantes synedrii legatos tum apostolos.

2 pr. Petam gratiam vivendi sancte et digne in regno coelorum.

A. *Et respondens Iesus dixit iterum in parabolis, eis dicens : Simile factum est regnum coelorum homini regi qui fecit nuptias filio suo ; et misit serros suos vocare invitatos ad nuptias ; et nolebant venire. Iterum misit alios servos, dicens : Dicite invitatis : Ecce prandium meum paravi, tauri mei et altilia occisa sunt, et omnia parata ; venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt, et abierunt, alius in villam suam, alius vero ad negotiationem suam ; reliqui vero tenuerunt serros eius et contumeliis affectos occiderunt. Rex autem, cum audisset, iratus est, et missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos et civitatem eorum succendit.*

Iesus, utens parabola vineae, praedixerat suam necem et reiectionem populi deicidae (med. 207). Nunc eandem prophetiam ulterius evolvens, docet populum illum, primum et iterato invitatum ad intrandum in Ecclesiam, recusaturum esse invitationem et in apostolos quoque saeviturum : quare destruetur ; verum gentiles eius locum accipient, quia et ipsi invitabuntur tam mali quam boni.

Prophetiam autem proponit Iesus sub forma parabolae in Scriptura non infrequenter. In psalmo 44 apparet Messias ut sponsus rex, cui adstitit regina a dextris eius, cuius concupivit rex decorem, si obliviscatur domum patris sui ; pro patribus nascentur eis filii, quos constituent principes super omnem terram. Porro, Ioannes Baptista Christum salutavit sponsum et sese amicum sponsi dixit (Io. 3. 29) ; Christus discipulos suos dixit filios sponsi (Mth. 9. 15). Sponsa Christi est Ecclesia. Utens itaque hac parabola, Davidi et Ioanni cognita, Iesus ostendit quomodo ad nuptias filii regis seu ad regnum coelorum vocati fuerint primum iudaei per prophetas et per Ioannem, sed invitati noluerunt venire. Post sacrificium agni paschalis, convivio nuptiali iam parato, vocabuntur iterum per apostolos ; sed alii, sollicitudine bonorum et negotii temporalis absorpti, negligent vocationem, alii apostolos persequuntur. Tunc Pater coelestis exercitus romanos mittet et sanctam iudaeorum urbem incendio tradet.

In hac prima parte parabolae et prophetiae Christi, considerabo eius studium adducendi ad fidem legatos synedrii. Licet autem hi vocantem persequi constituerint, regnum messianicum destruere non valebunt. Et adorans Christum dicam : *Sedes tua, thronus tuus, Deus, in saeculum saeculi ; virga directionis, aequitatis, virga regni tui* (ps. 44. 7 ; hebr. 1. 8), sceptrum regni tui aequissimum est ; sive praemiando, sive puniendo, iuste gubernas et iudicas.

B. Tunc ait rex servis suis : *Nuptiae quidem paratae sunt, sed qui invitati erant, non fuerunt digni. Itē ergo ad exitus viarum, et quoscumque inveneritis vocate ad nuptias. Et egressi servi eius in vias, congregaverunt omnes quos invenerunt, malos et bonos, et impletae sunt nuptiae discumbentium. Intravit autem rex ut videret discumbentes ; et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Et ait illi : Amice, quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem ? at ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris : Ligatis manibus et pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriores : ibi erit fletus et stridor dentium.*

In altera parte parabolae, docet Christus gentiles, recusantibus iudaeis, vocatum iri in regnum suum. Undecumque et qualescumque vocabuntur, boni et mali, honeste secundum rationem aut male contra conscientiae legem viventes ; respondentium autem vocationi tantus erit gentilium numerus, ut successu temporis novi illi *filii regni* (Mth. 8. 12) impleturi sint mundum. Inter filios autem regni, iam erunt, ut facile intelligitur, numero praevalentes illi ex gentibus vocati ; non deerunt tamen ex populo iudaico aliqui, pauci comparative, qui regnum coelorum intrabunt. De horum numero sunt apostoli qui primi vocati et secuti sunt Iesum. Inter hos adstat unus, *filius perditionis* (Io. 17. 12), quem *diabolum* (Io. 6. 17) antea dixit Iesus, qui cum inter filios regni indignus et gratia sanctificante et caritate privatus versetur, proicietur in aeternas tenebras.

Hunc forsā secreto monere vult Iesus, sortem describens illius qui non habet vestem nuptialem.

Itaque non salvat vocatio ad fidem et apostolatū, sed perseverantia in caritate. An sum filius regni dignus ? Quamnam de veste baptismali curam gero ?

C. *Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.*

Concludit Iesus parabolam iisdem verbis, at non eodem plane sensu, ac parabolam de operariis ad vineam vocatis (med. 187). Sicut inter operarios multos qui vocabantur, omnes accipiebant denarium, sed quidam, pauci, ultima hora vocati, dicebantur *electi*, qui cum novissimi essent, facti sunt aequales primis in retributione, ita inter multos illos iudaeos, qui primi vocati sunt et iterum invitabuntur, maxima quidem pars non venient ad nuptias, erunt tamen ex eis pauci, qui *vocati* invitationi obsequuntur : hi dicuntur *electi*, speciali gratia adducti ad nuptias, in regnum coelorum, in Ecclesiam triumphantem admissi. Fideles vero, tam e gentibus quam e iudaeis, nisi nuptialem vestem, gratia ornati, habuerint, licet *vocati* et *electi*, etiam reiicientur : an unus, an pauci, an multi ? non definitur.

1 pr. Videbo Iesum ab herodianis et pharisaeorum discipulis circumdatum.

2 pr. Petam gratiam eum cum simplicitate audiendi et sequendi.

A. *Tunc abeuntes pharisaei consilium inierunt ut caperent eum in sermone, et mittunt ei discipulos suos cum herodianis, dicentes : (Mth.)*

Principes sacerdotum et scribae cum senioribus (Lc. 20. 1) populi, quos synedrium ad Iesum deputaverat, auditis parabola de vinitoribus homicidis et altera de nuptiis filii regis, cum cognovissent quoniam ad eos parabolam... dixerit, relicto eo abierunt (Mc. 12. 12). Sed constitutum ipsis erat Iesum perdere ; timebant tamen plebem. Quid molientur ? Iudaei romanorum dominationi inviti se subiciebant ; exstiterat *Iudas galilaeus in diebus professionis* ac descriptionis orbis, et *averterat populum* (act. 5. 37), docens tributum Caesari nequaquam solvendum esse, et ipse perierat ; sed turbas sibi consentientes et assecclas reliquerat. Inde ansam capient synedristae ut perdant Iesum in aestimatione plebis. Nam, Iesus *didrachma solverat* (Lc. 17. 23. med. 126) pro templo, ut non scandalizaret ; quid vero sentiret de tributo Caesari solvendo nesciebant. Videbatur aliquibus pharisaeis, fore ut negaret tributum esse solvendum : in hoc casu, *traderent illum principatui et potestati praesidis* (Lc.) romani Pilati, ut rebellionis fautorem ; alii sperabant eum affirmative responsurum : in hoc casu herodiani, qui cum Herode tunc adversabantur Pilato, eum Herodi invisum facerent et toti plebi. Quidquid igitur responsurus esset, caperetur in responso suo. Porro, noluerunt ipsi eum interrogare, suspectos enim sese esse putabant ; sed *observantes* et praevidentes, potius *miserunt insidiatores, qui se justos simularent* (Lc.), *quosdam ex pharisaeis et herodianis* (Mc.).

Abominabor pessimam agendi rationem. Animus malus, quanto magis veritatem audierit, eo amplius in malitiam excitatur ; confunditur, non corrigitur. *Non est ista sapientia desursum descendens, sed terrena, animalis, diabolica... Quae autem desursum est sapientia,.. pudica est,.. bonis consentiens.. sine simulatione* (Iac. 3. 16-17).

B. *Magister, scimus quia verax es, et viam Dei in veritate doces, et non est tibi cura de aliquo : non enim respicis personam hominum. Dic ergo nobis, quid tibi videtur, licet census dare Caesari, an non ? Cognita autem Iesus nequitia eorum, ait : Quid me tentatis, hypocritae ? Ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis Iesus : Cuius est imago haec et superscriptio ? Dicunt ei : Caesaris. Tunc ait illis : Reddite ergo quae sunt Caesaris, Caesari : et quae sunt Dei, Deo. (Mth.)*

Religiosi et pii isti simulatores, laqueum posaturi, sermonem ordiuntur adulatione ; quem audire et sequi noluerunt, Iesum, nunc magistrum, veracem, doctorem veritatis, iudicem integerrimum effecerunt, et tandem fraudulentum laqueum ponunt, quo illaqueandum responsione sua Iesum putant. Iesus autem, qui *sciebat quid esset in homine* (Io. 2. 25) et *non respicit personam*, illa *genimina viperarum* (Lc. 3. 7), quorum *versutiam* (Mc.), *dolum* (Lc.) et *nequitiam* palam manifestat, hypocritas vocat, aliud verbis, aliud animo ferentes, et frustra se tentari ostendit : *Afferte mihi*, ait, *denarium ut videam* (Mc.), et oblatis sibi nummi ostendens imaginem caesaream et inscriptionem : *Cuius est*, ait, *imago haec et inscriptio ?* (Mc.) Et hypocritae sua responsione seipsos illaqueant, respondentes : *Caesaris*. Nam eo ipso quod nummus romanus apud ipsos accipiebatur et in usu erat, reipsa imperium romanum agnoscebant, neque ipsi hoc tempore nummos eudere, quasi libertatem vindicantes, tentabant. Cum itaque agnoscant et habeant Caesarem dominum : *Reddite ergo*, addit Iesus, *Caesari quae sunt Caesaris*, neque definit an tributa sint juste neque immoderate imposita, tantum solvi vult quae sunt solvenda. Simul alterum adjungit, unde nec violatae religionis accusari possit : *et quae sunt Dei, reddite Deo*.

Verbum sapientiae divinae est : legitimae auctoritati solvenda sunt tributa et praestanda est obedientia, *non solum propter iram* et poenas, *non enim sine causa gladium portat, sed etiam propter conscientiam* (rom. 13. 4-6). Ast *obedire oportet Deo magis quam hominibus* (act. 5. 29), contraria Deo praecipientibus. *Quae sunt Dei, Deo*. Deo nosmetipsos totos debemus ; Dei enim sumus.

C. *Et audientes, mirati sunt, et relicto eo abierunt.* (Mth.)

Non potuerunt verbum ejus reprehendere coram plebe : quod speraverant, *et mirati in responso ejus tacuerunt* (Lc.). Licet odio in Iesum flagrarent, mirati sunt sapientiam ejus, sed admiratione sterili, quae damnationis ratio futura esset ; nam *relicto* Iesu et discipulatu ejus, *abierunt*.

Quot hodie dum mirantur, et laudant inviti Iesum eumque sequi recusant ! Nonne et ego aliquatenus similis eis sum, si *labiis* eum glorifico, *sed cor meum longe est ab eo* (Is. 29. 13) ?

1 pr. Videbo Iesum, et in media turba accedentes ad eum sadducacos.

2 pr. Petam gratiam confirmandi fidem resurrectionis.

A. *In illo die accesserunt ad eum sadducaei qui dicunt non esse resurrectionem, et interrogaverunt eum, dicentes: Magister, Moyses dixit, si quis mortuus fuerit non habens filium, ut ducat frater eius uxorem illius et suscitet semen fratri suo. Erant autem apud nos septem fratres; et primus uxore ducta defunctus est, et non habens semen, reliquit uxorem suam fratri suo; similiter secundus et tertius, usque ad septimum. Novissime autem omnium et mulier defuncta est. In resurrectione ergo, cuius erit de septem uxor? omnes enim habuerunt eam (Mth.).*

Post legatos synedrii, post pharisaeos et herodianos, Iesum tentant sadducaei, materialistae iudaici, qui animas cum corporibus interire docent et futura praemia vel poenas negant. Ironice autem obiiciunt, proponentes seu fingentes casum de leviratu; lex erat, qua iubebatur frater viduam fratris sine progenie defuncti uxorem ducere; filius ex tali matrimonio ortus, censebatur prioris filius; ita consulebatur ne nomen deleteretur de populo. Iam supponendo septem fratres successivo matrimonio duxisse secundum illam legem unam eandemque mulierem, existimant insolubilem adversus resurrectionem obiectionem proponi: absurdum enim videtur ut mulier illa sit in vita futura uxor unius tantum viri ex septem, absurdius ut sit communis uxor.

Ad futilia, vana fugiunt illi sadducaei ut fucum sibi faciant et negligant principia maximi momenti, veritatem vitae futurae: cogitant carnalia et, carnalibus dediti, spiritualia non sapiunt. Haec origo incredulitatis multorum: *non permanebit Spiritus Dei in eis, quia caro sunt* (gen. 6. 3). Nos autem *debitores sumus non carni ut secundum carnem vivamus*, sed spiritui ut *spiritu facta carnis mortificemus* (rom. 8. 12).

B. *Respondens autem Iesus ait illis: Erratis, nescientes Scripturas neque virtutem Dei. In resurrectione enim neque nubent neque nubentur, sed erunt sicut angeli Dei in coelo. De resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est a Deo dicente vobis: Ego sum Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob? non est Deus mortuorum sed viventium (Mth.).*

Dominus Iesus praestat duo: primo solvit obiectionem, dein probat ex Scripturis dogma resurrectionis. Evertit fundamentum obiectionis ostendendo aliam esse rationem vitae futurae ac praesentis: *filii huius saeculi nubunt et traduntur ad nuptias* (Lc.), quia pro hoc sae-

culo dictum fuit generi humano : *Crescite et multiplicamini et replete terram* (gen. 9. 1) et quia gignuntur homines mortales. Sed ratio illa non stat post resurrectionem : *neque enim ultra mori poterunt* (Lc.) ; unde erunt non quidem sine diversitate sexus, sed sine coniugio et *sicut angeli Dei in coelo sunt* : sunt hi spiritus puri ; homines similiter vivent vita ab appetitu et desideriis animalibus alienissima. Deinde Iesus dogma resurrectionis ex libris mosaïcis (ex. 3. 6, 15) probat. Ibi enim Moyse apparet Deus seipsum vocans Deum Abraham, Isaac et Iacob : et sane est *Deus viventium* : atqui tunc erant tres illi patriarchae defuncti huic saeculo, vivebant igitur in saeculo futuro *in terra viventium* (pr. 26. 12), et *omnes*, etiam defuncti, *vivunt Deo* (Lc.). Porro anima non solum superstes manet, quod negabant sadducaei, verum etiam naturaliter appetit unionem cum corpore : est igitur *haec spes* resurrectionis *reposita in sinu eorum* (Iob. 19. 27) ; vivent aliquando vita pleniore, quando corpus, quod non fuit solummodo instrumentum animae sed intime cum ea coniunctum in unitate compositi fuit, vitae particeps iterum fiet, non quidem vitae crassae et animalis, sed gloriosae et spiritualis, qualis est in coelo.

Hoc dogma spiritualitatis animae et futurae resurrectionis, partim ex ratione, partim ex divina revelatione ipsemet firmiter tenebo et fidelibus, quos tot sadducaei circumdant, fortiter confirmabo. Iesus itaque qui dogma proponit, « ascendit in coelum.. inde venturus est iudicare vivos — qui in die iudicii supererunt — et mortuos ». *Mortui... resurgent primum, deinde qui vivi relinquuntur, cum illis rapiuntur in nubibus obviam Christo* (1 thess. 4. 15). Orabo Iesum, ut eius famulus absolutus « ab anni vinculo delictorum. in resurrectionis gloria inter sanctos et electos resuscitatus respiret » (or. pro defuncto).

C. Et audientes turbae mirabantur in doctrina eius (Mth.).

Cum Iesus silentium imposuisset sadducaeis (Mth. 22. 34) ostendendo ex Moyse, quem illi accipiebant, Deum Dominum universorum esse Deum viventium et *omnes* homines, etiam hac vita terrena defunctos, *vivere ei* (Lc. 27. 38) post mortem corporis, turbae quae casum a sadducaeis propositum audierant et subtilem satisque gravem existimaverant, miratae sunt et gavisae in doctrina Iesu : adeo irrefragibilis fuerat responsio. Propter turbas, ut videtur, potius quam propter irrisores sadducaeos dignatus fuerat retundere telum ; isti enim non merebantur doctrinam audire quam leviter impugnaverant ; sed Iesus *miseretur super turbam* (Mc. 8. 2).

Studebo vitae sed et doctrinae Iesu : sequens eum non dedignabor confundere inscitiam magistrorum erroris et miserebor super gregem meum.

1 pr. Videbo Iesum et audiam eum de dilectione dicentem.

2 pr. Petam amorem Dei super omnia et proximi.

A. *Pharisaei autem, audientes quod silentium imposuisset sadducaeis, convenerunt in unum; et interrogavit eum unus ex eis legis doctor, tentans eum: Magister, quod est mandatum magnum in lege? (Mth.)*

Eadem die multa certamina adversus Iesum ineunt adversarii regni eius. Pharisei, in ostensione numismatis census confutati, abierant; deinde sadducae, in resurrectionem mortuorum obiiicientes, ad silentium redacti fuerant. Horum clade gaudentes, pharisaei conveniunt, ut novum negotium Christo facessant. Missus itaque est ab eis legis doctor, *unus de scribis qui audierat sadducaeos illos conqui-rentes; et videns quoniam bene illis responderit Iesus (Mc.)*, accessit *tentans eum*, non benevolo sane animo. Venit interrogaturus de mandatis: distinguebant rabbini praecepta magna et parva, et mira varietate dissentie-bant de norma gravitatis et levitatis. Unde interrogando quale sit *mandatum magnum in lege* putat scriba Iesum in difficultates coniici. Ex sequentibus autem videtur non pessimo fuisse animo, cum inexpectatae doctrinae Iesu de dilectione Dei et proximi facile acqui-everit.

Gloriabor et gaudebo de sapientia vere divina et de auctoritate doctrinali Salvatoris et Magistri mei. In cathedra veritatis fiduciam mihi tribuere debet illa ipsa doctrina, si eam vere teneo et doceo.

B. *Ait illi Iesus: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota mente tua. Hoc est maximum et primum mandatum. Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum sicut te ipsum. In his duobus mandatis universa lex pendet et prophetae (Mth.).*

Iesus, respondens ad ipsam interrogationem, minime sollicitum se ostendit de disceptationibus pharisaeorum, sed citat primum omnium mandatum ex verbis Deuteronomii. *Audi, Israël: Dominus Deus tuus, Deus unus est. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota fortitudine tua* (deut. 6. 4, 5). Sedula hac enumeratione monemur ut omnibus viribus et facultatibus nos impendamus dilectioni Dei, et profecto illa dilectione Dei includitur dilectio operum Dei et in specie hominis, quem *ad imaginem et similitudinem* suam fecit (gen. 1. 26), neque tantum dilectio suiipsius, sed et proximi. Quod autem non explicite legitur illo Deuteronomii loco neque iisdem verbis alibi (lev. 19. 18), addit Iesus: *Diliges proximum tuum sicut teipsum*. Intimo nexu coniungit utramque dilectionem;

dicit enim : *Secundum autem simile est illi primo mandato. Demum ostendit utrumque esse maximum ; addit enim : Maius horum aliud non est* (Mc.) ; et quoniam omnia praecepta utriusque tabulae ad alterutrum spectant, *in his duobus mandatis universa lex pendet et prophetae.*

Secundum praeceptum negligebatur a pharisaeis, quia primum male servabatur : nihil dilectionis erga Iesum quasi erga proximum in corde gerebant. Bene igitur et utiliter secundum commendabatur. Perpendam utrumque. *Si quis dixerit quoniam diligo Deum, et fratrem suum oderit, mendax est* (1 Io. 4, 20).

C. *Et ait illi scriba : Bene, Magister, in veritate dixisti, quia unus est Deus et non est alius praeter eum, et ut diligatur ex toto corde, et ex toto intellectu, et ex tota anima et ex tota fortitudine ; et diligere proximum tanquam seipsum, maius est omnibus holocaustibus et sacrificiis. Iesus autem videns quod sapienter respondisset, dixit illi : Non es longe a regno Dei* (Mc.).

Sapientissima illa doctrina et mansuetudine Iesu, homo, qui venerat *tentans eum*, commovetur in admirationem et reverentiam, neque solus ipse, sed et *quidam scribarum* (Lc.) : *Bene in veritate dixisti*, ait, et recolit verba Deuteronomii. Profitetur autem, quoad secundum praeceptum, quod ipse senserat et plerique sentiunt pharisaei, libentius offerri holocausta et sacrificia quam diligi proximum ; consentiens tamen doctrinae Iesu profitetur etiam illam dilectionem proximi *tanquam* sui ipsius, esse maius quam observantias pharisaicas ; pharisaei scilicet omnem religionem in observantiis externis collocabant, et iustitiam, misericordiam et fidelitatem omittebant. Dixerat olim Iesus : *Discite quid est : Misericordiam volo et non sacrificium* (Mth. 9, 13. Md. 64) ; *si sciretis quid est ... nunquam condemnassetis innocentes* (Mth. 12, 7). Nescientes dilectionem, persequuntur Iesum. Interea ab eis alienatur legis doctor et eo ipso accedit, appropinquat ad Iesum et ad regnum Dei : *Non es longe*, ait illi Iesus, *a regno Dei* : credat in Messiam, caritatis Magistrum, et iam intrabit in regnum eius.

Perpendam praeceptum dilectionis. Si offeram *munus ad altare et ibi recordatus fuerim quia frater meus habet aliquid adversum me ... vadam prius reconciliari* (Mth. 5, 23).

- 1 pr. Videbo Iesum in templo, et adstantem turbam ac phariseos.
 2 pr. Petam gratiam firmæ in divinitatem eius fidei.

A. *Congregatis autem phariseis, interrogavit eos Iesus, dicens : Quid vobis videtur de Christo ? Cuius filius est ? Dicunt ei : David. (Mth.)*

Videntur pharisei, qui in quaestione de censu Caesaris confutati a Iesu, *relicto eo, abierant* (Mth. 22. 22), iterum accessisse ut missum a se scribam audirent, captiose interrogantem de mandato magno. Iam eis occasio suprema confitendi divinitatem Christi praebebitur. Congregatos et prope se adstantes interrogat Iesus de sensu psalmi : *Dixit Dominus* (ps. 109. 1) ; sed antea eorum testimonio constare vult Christum, exspectatum Messiam, debere esse filium David. Ita prophetae, ita ipse David praedixerant ; ita populus censebat *quia ex semine David et de Bethleem castello... venit Christus* (Io. 7. 42). Porro *turbæ, quæ Iesum praecelebant et quæ sequebantur* in die palmarum, *clamaverant dicentes : Hosanna filio David* (Mth. 21. 9 ; med. 200). Messias est filius David : hoc ipsimet pharisei profitentur. Iam dato hoc et concessio, cogentur, ni obstinate et praefracte obdurari et *mori in peccato* (Io. 8. 21) incredulitatis velint, profiteri et adorare divinitatem Iesu.

Eos, qui malo animo saepe tentantes accesserunt et illaqueare in verbis suis Iesum voluerunt, benignus Salvator omnium cupit *inducere in laqueum* (ps. 65. 11) salutis, ut *recipiscant a diaboli et superbiae laqueis* (2 Tim. 2. 26). Venit enim *vocare peccatores* (Mth. 9. 13). Benignitatem et misericordiam Iesu agnoscam et imitabor in mea ratione agendi cum peccatoribus.

B. *Ait illis : Quomodo ergo David in Spiritu vocat eum Dominum, dicens : Dixit Dominus Domino meo : Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum ? Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius eius est ?*

Messias est vere filius David, *ex semine David* ; et tamen in illo psalmo messianico David, *Spiritu Sancto inspiratus* (2 Pet. 1. 21), inducit Deum dicentem ad Messiam : *Sede a dextris meis, et David vocat eum Dominum suum*. Unde igitur fieri potest ut Messias non sit nisi unus ex posteris David, homo qui debeat condere regnum simile regno davidico ? Haec est argumentatio a Iesu proposita. Conclusio in aperto est : David ipse videbat in Christo nondum nato quiddam maius homine, videbat Messiam sedentem a dextris Dei in gloria regni coelestis, dum inimici eum in terris impugnant, donec tandem a Deo prorsus subiiciantur. Toto illo psalmo, ut S. Paulus docet,

revelatur Deus promittens *de Filio suo, qui factus est ei ex semine David secundum carnem*, seu de Filio suo incarnato (rom. 1. 3). *Ad angelos quidem dicit : Qui facit angelos suos spiritus... ad Filium autem : Thronus tuus, Deus, in saeculum saeculi : virga acquitatis, virga regni tui* (hebr. 1. 7; ps. 44. 7). Messias est Filius David secundum carnem in tempore, Filius Dei ab aeterno. Neque recte prophetas interpretabantur illi qui gloriosum in terra regnum eius sibi fingeant; habebit enim Filius Dei usque ad iudicii diem inimicos, tunc demum opprimendos. Similiter et Simeon praedixit : *Positus est hic in signum cui contradicetur* (Lc. 2. 34), et Isaias : *Erit vobis in sanctificationem, et in lapidem offensionis et petram scandali duabus domibus Israël* (Is. 8. 14).

Fidem divinitatis Christi, e coelo tuentis Ecclesiam, in me et ovibus meis confirmabo, ne offensioni et scandalo fiant passio et tribulatio Christi ante reditum in coelum vel sponsae eius ante adventum secundum. Sedet a dextris Dei, *semper vivens ad interpellandum pro nobis* (hebr. 7. 25).

C. Et nemo poterat ei respondere verbum : neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare (Mth.).

Hunc finem fecit Iesus respondendi ad captiosas interrogationes inimicorum suorum, eos interrogando et ad silentium redigendo. Debuissent amplecti eius doctrinam; sed miseri illi « maluerunt inflata taciturnitate disrumpi quam humili confessione edoceri » (S. Aug.). Unde, idem tribus evangelistis referentibus, *amplius non audiant eum quidquam interrogare*. « Id vero turbis non parum utile erat, ideoque ad multitudinem deinceps sermonem Iesus convertit, amotis lupis et eorum insidiis reiectis » (S. Chrys.). *Et multa turba eum libenter audivit* (Mc.).

Vere diffusa est gratia in labiis tuis, Iesu, Fili David ! Te libenter audimus etiam nos, in sancto Evangelio nos docentem. Hac ultima praedicationis tuae die copiosius quam unquam disserentem volumus audire, ut firmemus nos adversus scandalum crucis tuae et crucis nostrae : *crucem enim et nos tollere iubemur quotidie et sequi te* (Lc. 9. 23); at Deum sequi cur renueremus ?

1 pr. Videbo Iesum cum discipulis quos docet, praesentibus pharisaeis.

2 pr. Petam spiritum Christi, humilitatem et gratiam horrendi pharisaismum.

A. *Tunc Iesus locutus est ad turbas et ad discipulos suos, dicens : Super cathedram Moysi sederunt scribae et pharisaei. Omnia ergo quaecumque dixerint vobis, servate et facite ; secundum opera vero eorum nolite facere ; dicunt enim et non faciunt* (Mth.).

Iesus, cum doctores legis antiquae rebelles sibi addicere non potuerit, damnat eorum vitia, et mox apostolis suis, haeredibus sui operis, spiritum suum omnino alium proponet. Hos suos imprimis docere intendit ; *audiente autem omni populo* (Lc.) locutus est ; quare, ne auctoritas suprema, adhuc legitima, scribarum et pharisaeorum apud populum pessumdetur ac spernatur propter eorum vitia, praestabilit necessariam distinctionem inter privatum hominem et hominem publicum : Synedrium legitime obtinet cathedram Moysis ; ergo in lege Moysis explicanda audiendum est : nam « illa cathedra eos, mala facientes, bona dicere cogit » (S. Aug.) ; servanda igitur et facienda sunt quaecumque dicunt. Verumtamen quoniam non faciunt ipsi quod ut interpretes legis dicunt, *secundum opera eorum nolite facere* ; iure suo Christus avertit plebem a periculo scandali ab eis dati.

Considerabo prudentiam Christi. Plebs indiget certis normis, neque sibi quasi iudici auctoritatis relinqui potest. In re religiosa providit Deus ut tam sub vetere lege quam sub nova duces habeat supremos indubios, certos : in re civili pariter docet Ecclesia *potestates quae sunt*, etiam gentiles, *a Deo ordinatas* (rom. 13. 1) esse ; quae nisi forte Deo contraria iusserint, obedientiam in conscientia postulare possunt. Hanc tutam doctrinam conemur instillare mentibus et imprimere cordibus.

B. *Alligant enim onera gravia et importabilia, et imponunt in humeros hominum : digito autem suo nolunt ea movere. Omnia vero opera sua faciunt ut videantur ab hominibus : dilatant enim phylacteria sua et magnificant fimbrias ; amant autem primos recubitus in coenis et primas cathedras in synagogis, et salutationes in foro, et vocari ab hominibus rabbi* (Mth.).

Duo gravissima vitia exprobrantur scribis et pharisaeis : primum, quod in alios quidem severi et duri, in seipsos vero indulgentissimi sunt ; secundo, quod vanae gloriae et honoris sunt avidi. Vituperantur sane quod praeter legem Moysis, quae erat lex timoris, sub iugo con-

tinens *populum durae cervicis* (ex. 32. 9), praecepta constituerint multa, difficilia ad portandum (δυσκόσταντες), sed facilius portarentur si exemplo praeirent ipsi; verum, ipsimet licentiam sibi tribuunt multam, dum arctam observantiam a subditis postulant. In lege amoris contra contingere debet: boni superioris est ut exemplo praebeat et potius in se iudex sit severus, in subditos vero mitis et caritatis plenus.

An *onera inferiorum portare* (gal. 6. 2) cum ipsis soleo?

Vanae gloriae servientes pharisaei, legis et decalogi studium prae se ferebant exterius; litteram praecepti (deut. 6. 8) potius quam sensum secuti, servabant in phylacteriis seu thecis, quas fronti et brachio alligabant, verba legis praeceptiva; ut autem maiorem sibi religionis famam conciliarent, fimbrias in angulis palliorum latiores solito et maiores faciebant, in memoriam mandatorum Domini (num. 15. 38). Inde venerationem populi captabant et ubique in conviviiis, synagogis et foro suspiciebantur. Vana erat eorum religio, vanus honor inde quaesitus: sed non honorem modo, quaestum etiam et lucrum quaerebant. Alium hunc hypocrisis fructum, apud S. Lucam et Marcum, Dominus Iesus eis obiicit: *Devorant domos viduarum simulantes longam orationem* (Lc.), specietenus, *sub obtentu proluxae orationis* (Mc.). Addicti feminis divitibus et viduis erant, *turpis lucri* (1 Pet. 5. 2) *gratia*: pro tam vili hypocrisi et rapacitate, dixit Iesus, *accipient damnationem maiorem* (Lc.).

Perpendam ignominiam illorum sacerdotum et scribarum antiquae legis, et horrorem ab illis vitiis ac timorem concipiam salutarem.

C. *Vos autem nolite vocari rabbi: unus est enim Magister vester, omnes autem vos fratres estis. Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus est enim Pater vester, qui in coelis est. Nec vocemini magistri, quia Magister vester unus est, Christus. Qui maior est vestram erit minister vester. Qui autem se exaltaverit, humiliabitur, et qui se humiliaverit, exaltabitur* (Mth.).

Gustabo divinam illam humilitatis et veritatis doctrinam. Deus est pater, a quo vitam habemus; Christus est Magister, a quo habemus doctrinam, seu dux (αγαγίς) a quo viam docemur. Supremam Deo et Filio eius gloriam tribuere, neque iam avidae tales titulos nobis conquirere monemur.

Vult Iesus maiores, superiores ministrare et servos esse servorum Dei. Qui hanc humilitatem sapuerit, exaltabitur et gloriam habebit. O Iesu, *humilis corde* (Mth. 11. 29), utinam haec discam a te, et inveniam requiem animae meae! Hoc promisisti in Evangelio tuo.

1 pr. Videbo Iesum et audiam magna auctoritate maledicentem pharisaeis.

2 pr. Petam gratiam fugiendi quidquid sapit pharisaismum, et recta sapiendi.

A. *Vae autem vobis, scribae et pharisaei hypocritae, quia clauditis regnum coelorum ante homines : vos enim non intratis, nec introeuntes sinitis intrare...* (1) *Vae vobis, scribae et pharisaei hypocritae, quia circuitis mare et aridam ut faciatis unum proselytum, et cum fuerit factus, facitis eum filium gehennae duplo quam vos.*

Saepe antea, at nunquam vehementius quam ultimo praedicationis die, perstrinxit Iesus hypocrisin pharisaeorum. Praesciens obduratos fore in odio veri Messiae, turbas ab eis avertere efficaciter vult : septuplex illud *vae* a mitissimo Iesu in eos pronuntiatum perpendam, et ne sive ipse, sive alii illud incurrant providebo diligenter.

Prima maledictio in eos fertur quia, nolentes sequi Iesum, impediunt etiam alios sequi volentes et ita Ecclesiam Christi, omnibus apertam, multis claudunt. Habebant *clavem scientiae* (Lc. 11. 52), qua interpretando prophetas et legem, homines ducerent ad Christum ; clavem sibi usurparunt legisperiti et falsa interpretatione seducere conati sunt turbas. Vae seductoribus, a vera fide et Ecclesia avertentibus homines !

Altera maledictione digni sunt pharisaei et scribae quia, dum omni studio ad iudaismum alliciunt gentiles, nihil aliud efficiunt quam ut eos magis peccatores reddant ; hi idolorum cultum vix abiiciunt, mores gentiles enim non emendant, et iniquitatem pharisaicam addiscunt. Proselytos ad circumcisionem adducebant pharisaei, non sincera pietate, sed ut in eorum carne gloriarentur (gal. 6. 13) ; praeter illos proselytos iustitiae, non verae sed fictae et fere solum caerimonialis, paucos proselytos alios efficiebant qui, sola idololatria relicta, praecepta noachida servabant. Utrisque *melius erat non cognoscere viam iustitiae quam post agnitionem retrorsum converti* (2 Pet. 2. 21). Vae tali proselytismo pharisaico ! talis in sectis schismaticis denuntiari debet.

B. *Vae vobis, duces caeci, qui dicitis : Quicumque iuraverit per templum, nihil est ; qui autem iuraverit per aurum templi, debet. Stulti et caeci, quid enim maius, aurum an templum quod sanctificat aurum ? Et, quicumque iuraverit in altari, nihil est ; quicumque autem iuraverit in dono quod est super illud, debet. Caeci, quid enim maius est, donum an altare quod sanctificat donum ? Qui ergo iurat*

(1) Cfr. Lc. 20. 47 ; Mc. 12, 40 (Med. 213).

in altari, iurat in eo et in omnibus quae super illud sunt; et quicumque iuraverit in templo, iurat in illo et in eo qui habitat in ipso; et qui iurat in coelo, iurat in throno Dei et in eo qui sedet super eum.

Tertiam maledictionem profert Iesus in duces populi, propter avaram et falsam eorum casuisticam de secundo praecepto decalogi, de iuramenti sanctitate. Docebant non obligari ad praestandum promissum illos, qui promittunt iurantes per templum vel altare, sed illos obligari qui iurant per aurum in templo oblatum et donum in altari positum. Suadebant consequenter iuramentum per aurum et dona in templo oblata; haec enim in ipsorum usus cedebant. Avaritiae doctrinam refutat Iesus, docens omne iuramentum in re sacra, altari, templo, obligare, quia res sacra refertur ad Deum; addit imo idem circa iuramentum per creaturas, per coelum, quatenus iuramentum spectat Creatorem.

Sit cultus Dei sincerus et summus. Nonne " quae magna sunt negligimus et opinionem religionis in parvis, quae lucrum habent, demonstramus " ? (S. Hier.)

C. Vae vobis, scribae et pharisaei hypocritae, qui decimatis mentham et anethum et cymicum, et reliquistis quae graviora sunt legis, iudicium, misericordiam et fidem: haec oportuit facere et illa non omittere. Duces cacci, excolantes culicem, camelum autem glutientes. — Vae vobis, scribae et pharisaei hypocritae, quia mundatis quod deforis est calicis et parapsidis; intus autem pleni estis rapina et immunditia. Pharisaei carce, munda prius quod intus est calicis et parapsidis, ut fiat id quod deforis est mundum. — Vae vobis, scribae et pharisaei hypocritae, quia similes estis sepulcris dealbatis, quae aforis parent hominibus speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni spureitia: sic et aforis quidem parctis hominibus iusti, intus autem pleni estis hypocrisi et iniquitate — Vae vobis...

Iesus quarta, quinta et sexta maledictione ferit simulatam religionem quae parva et supererogatoria prosequitur zelo, magna negligit: quae externam munditiam prae se fert, internam immunditiam abscondens: quae homines fallit et revera falsa est.

Exemplum adducit Iesus. Illi pharisaei negligunt fidelitatem, iustitiam et misericordiam, gravissimas res, sed praeceptum de decimis minutatim in minimis oleribus servari iubent; ita, ut dici solet, culicem, animalculum, e calice educunt, deglutunt vero camelum. Mundant calices deforis, sed calices pleni sunt vino iniuste acquisito et immundo. Unde comparantur tandem sepulcris calce obductis, et specie externa pulchris, sed ideo dealbatis, ne quis, ea inscieniter tangendo, immunditiam legalem contraheret (num. 19. 16).

1 pr. Videbo Iesum in templo cum apostolis, turba et pharisaeis, quos increpat.

2 pr. Petam gratiam ut ne sim surdus ad vocationem et doctrinam Iesu.

A. *Vae vobis, scribae et pharisaei hypocritae, qui aedificatis sepulcra prophetarum et ornatis monumenta iustorum, et dicitis: Si fuissetis in diebus patrum nostrorum, non essemus socii eorum in sanguine prophetarum. Itaque testimonio estis vobismetipsis, quia filii estis eorum qui prophetas occiderunt. Et vos implete mensuram patrum vestrorum. Serpentes, genimina viperarum, quomodo fugietis a iudicio gehennae?*

Ultimo hoc praedicationis die, divinus Salvator pluries in pharisaeos et scribas *Vae* pronuntiavit. Ultimum *Vae* pronuntiat in eorum hypocrisin et homicida consilia. Occasionem accipiens ex eorum ficto prophetarum cultu, praedicit eos impleturos esse mensuram scelerum, adversus Dei prophetas commissorum. Acerba est, sed meritis eorum digna haec Iesu accusatio. Iustos et sanctos prophetas honore prosequuntur, ut apparet ex monumentis quae in eorum honorem aedificant; nec tamen alieni sunt a spiritu patrum suorum, qui prophetas occiderunt; falso itaque dicunt: *Si fuissetis in diebus patrum nostrorum, non essemus socii scelerum*. Hoc unum verum est quod testantur, occisores prophetarum fuisse patres eorum; ipsi igitur filii homicidarum sunt, et quidem digni filii, quibus statutum est implere mensuram, occidendo Filium David, quem prophetae praenuntiabant. Verumtamen illi hypocritae, serpentibus comparandi, digna viperarum soboles, iam sententiam iudicis, qua in gehennam detrudentur, sibi paratam habent.

In severo sed iustissimo vindice, reprobam pharisaeorum, scribarum totiusque fere synedrii malitiam castigante, agnoscam mitissimum Iesum meum. Sese victimam obtulerat, sese immolabit *agnus Dei qui tollit peccatum mundi* (Io. 1 29): sed quoniam Iudex est venturus, praedicit Iudicis sententiam in eos qui prophetas occidunt.

Licet parati simus ad *communicandum Christi passionibus* (1 Pet. 4. 13), in Ecclesiae persecutores verba Iudicis in promptu habeamus: non fugient *a iudicio gehennae*.

B. 34. *Ideo ecce ego mitto ad vos prophetas et sapientes et scribas; et ex illis occidetis et crucifigetis, et ex eis flagellabitis in synagogis vestris, et persequemini de civitate in civitatem, ut veniat super vos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram, a sanguine Abel iusti usque ad sanguinem Zachariae, filii Barachiae, quem occidistis inter templum et altare.*

Magnum divinae suae potentiae argumentum praebet Iesus, dum praenuntians persecutiones in Ecclesiam suam ab inimicis exercendas, conatibus eorum irridet. Ut possint malitiam suam exserere et implere mensuram patrum suorum, *ideo*, ait, *ecce ego* mittam seu potius, quasi iam praesentes sint post eius mortem illae persecutiones, ecce ego *mitto ad vos* apostolos, legatos meos; et exseretis in eos malitiam vestram, eos occidendo, crucifigendo, flagellando et persequendo. Licet autem praevideam quid in eos acturi sitis, mitto eos *ut veniat super vos omnis sanguis* prophetarum, qui a tempore primi homicidae Cain *effusus est* usque ad tempus Ioas regis; nam sanguis omnium prophetarum, inter quos Abel et Zacharias, filius Ioiadae (2 par. 24. 21), illustriorem vindictam clamant, veniet super vos, cum sanguinem apostolorum fundetis: totam enimvero malitiam patrum vestrorum in cordibus vestris geritis: sanguinem sititis; permittam ut saturemini, sed veniet cum sanguine effuso vindicta divina.

Videat Dominus, aiebat Zacharias moriens, *et requirat!* (2 par. 24. 22) Iesus videbit et requireret, seu melius videt et requirit ut veniat sanguis super occisores prophetarum.

C. *Amen dico vobis, venient haec omnia super generationem istam. Ierusalem, Ierusalem, quae occidis prophetas et lapidas eos qui ad te missi sunt, quoties volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos et noluisti? Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico enim vobis, non me videbitis amodo, donec dicatis: Benedictus qui venit in nomine Dei.*

Quoniam mensura scelerum gentis implebitur per hanc generationem, veniet super eam poena omnium scelerum in prophetas, auctorem et praedicatores regni coelorum patratorum. Templum, in quo toties docuit Iesus, deseretur, et Magistrum, Messiam non videbunt iudaei donec aliquando in fine temporum, post calamitates multas, agnoscent eum, iterantes *hosanna Filio David*, quod ante duos dies clamabant turbae.

Lamentationem Iesu super Ierusalem audiam: et compatiar amantissimo Salvatori. Sed et eius apostolis contingit ut dicant in dolore: *Curavimus Babylonem et non est sanata.* (Ier. 51. 9). Sicut gallina pullos suos, ita filios Dei congregare student, et multi nolunt. Cum Magistro nostro querelas fundamus super ingratos et laboremus Deo.

1 pr. Videbo Iesum in templo sedentem contra aerarium sacrum et aspicientem eos qui aes afferunt.

2 pr. Petam reverentiam et amorem erga inopes.

A. *Et sedens Iesus contra gazophylacium, aspiciebat quomodo turba iactaret aes in gazophylacium, et multi divites iactabant multa* (Mc.).

Gazophylacium erat locus in ea templi parte, quae atrium mulierum vocabatur, ultra quod mulieribus non licebat progredi in templum. Ibi aurum et argentum recondabatur, quod fidelium pietas in tributum sacrum vel eleemosynam solvebat, et arulae vel cistae positae erant, in modum tubarum confectae, ad nummos suscipiendos; vetabatur autem a rabbinis minus quam duo minuta, i. e. quadrantem, seu quartam partem assis romani immitti (centesimam partem franci). Prope erat pascha et frequentes accedebant incolae urbis et advenae.

Contemplabor iam divinum Salvatorem; postquam malignis pharisaeis septies tremendum *Vae* dixit et calamitates urbis sanctae prophetavit, quietus, inoffensus considet contra gazophylacium. Sedet lassus a praedicatione, sedet etiam exspectans et quaerens parvulam ovem. Interea dum illa veniat, aspicit quomodo turba in aerarium proiciat pecuniam; *multi divites* aderant qui *iactabant multa*.

Considerabo quid sentiat Iesus de eorum liberalitate vel avaritia; *intuetur cor* (1 reg. 16. 7) quoniam ipse est *scrutans renes et corda, et dabit unicuique secundum opera sua* (ap. 2. 23); aliorum sunt bona opera, gloriam Dei et splendorem domus Dei spectantium; aliorum sunt pharisaica opera, qui dant ut videantur, et *cum faciunt eleemosynam videntur tuba canere* (Mth. 6. 2).

Iuvat oculis fidei videre Iesum, qui in coelis et in tabernaculo sedet, testem operum meorum. Utinam *provideam Dominum in conspectu meo semper!* (ps. 15. 8) et *laetificem cor eius* (prov. 27. 11).

B. *Cum venisset autem vidua una pauper, misit duo minuta, quod est quadrans* (Mc.).

Vidit Iesus ... viduam pauperculam mittentem aera minuta duo (Lc.). Considerabo eam, humiliter accedentem ad gazophylacium; spernunt eam multi, ut est homo pronus ad despiciendos pauperes. *Multi enim colunt personam potentis, et amici sunt dona tribuentis; fratres hominis pauperis oderunt eum* (prov. 19. 6). Et ipsa, assueta contemni, dicit vel cogitat cum Tobia ad filium loquente: *Noli timere ...; pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum et recesserimus ab omni peccato et fecerimus bene* (Tob. 4. 23), et cum psalmista dicit: *Non in finem oblivio erit pauperis* (ps. 9. 19). Et ecce, dum accedit, Filius Dei, qui propter nos

egenus factus est, cum esset dives (2 cor. 8. 9) eam videt, aspicit et laudat praeclaro encomio.

Sentiamus idem, *idem sapiamus* (phil. 3. 16) cum Iesu. *Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide et haeredes regni? ... Si autem personas accipitis, peccatum operamini* (Iac. 2. 5, 9) non perficientes legem regalem : *Diliges proximum tuum sicut teipsum ... Reverentia et dilectio pauperum est virtus christiana, catholica. An me exerceo in illa virtute? an forte, oblitus doctrinae S. Iacobi, dico diviti : Tu sede hic bene, pauperi autem : Tu sta illic?* (ib. 3)

C. *Et convocans discipulos suos, ait illis : Amen, dico vobis, quoniam vidua haec pauper plus omnibus misit, qui miserunt in gazophylacium. Omnes enim ex eo, quod abundabat illis, miserunt ; haec vero de penuria sua omnia quae habuit misit, victum suum* (Mc.).

Sedebat Iesus solus ; et ecce videns, quod nemo apostolorum videre poterat, — paupercula enim non ostentabat minuta sua — quasi ad magnum et praeclarum spectaculum convocat eos. Emphaticis deinde verbis utens : *Amen dico vobis*, ad doctrinam omni consideratione dignam eos attentos vult. Admirabile est Dei iudicium, non magnitudinem doni respicientis, verum alacritatem affectus ; neque enim Deus donum ponderat sed caritatem dantis. Duo minutos nummos, quibus vitam sustentare debebat, muliercula tribuit : plus dedit quam divites ; hi de superfluo dederunt, ipsa de necessario.

Multum considerabo hoc Filii Dei iudicium et encomium caritatis in inope vidua. Docet experientia magnam inveniri caritatem et generositatem apud fideles pauperes : S. Paulus fidelibus ecclesiarum Macedoniae testimonium reddebat quia *supra virtutem voluntarii, ultronei fuerant et altissima paupertas eorum abundaverat in divitias simplicitatis* (2 cor. 8. 3), sc. candidissimae liberalitatis. De penuria sua dant pauperes et *divites fiunt in Deum* (Lc. 12. 21), qui providebit ipsis in terra et remunerabit eos in regno suo. Omnes fideles ad caritatem hortabor et divitem ne *sibi thesauriset sed sit in Deum dives* (ib.).

1 pr. Videbo Iesum in templo, et accedentes ad eum gentiles

2 pr. Petam gratiam intelligendi aliquid de mysterio passionis eius et patiendi cum ipso.

A. *Erant autem quidam gentiles ex his qui ascenderant ut adorarent in die festo. Hi ergo accesserunt ad Philippum, qui erat a Bethsaida Galilaeae, et rogabant eum dicentes : Domine, volumus Iesum videre. Venit Philippus et dicit Andrear ; Andreas rursus et Philippus dixerunt Iesu. Iesus autem respondit eis dicens : Venit hora ut clarificetur Filius hominis.*

Iesus olim dixerat : *Non sum missus nisi ad oves quae perierunt domus Israël* (Mth. 15. 24). Iudaeis enim primario promissus fuerat, quamvis esset *Salvator mundi* (Io. 4. 42), ideoque filiis Israël praesentiam suam corporalem, praedicationem regni et miracula exhibuerat ; attamen puerum centurionis (Mth. 8. 13), mulierem chananaeam (Mth. 15. 22) et alios quosdam gentiles non excluserat a beneficiis suis. Iam in fine ministerii sui publici vult prognosticon praebere vocationis gentilium ; unde secreta sollicitatione gratiae suae allicit quosdam graecos. Ipsi quidem non sunt idololatrae, sed proselyti, qui *ascenderant ut adorarent unum Deum in die festo paschatis* ; non sunt tamen de domo Israël et vix audent accedere ad Iesum. Sunt forte ex Galilaea gentium, quoniam Philippo galilaeo tanquam mediatore utuntur, ut possint *Iesum videre*. Eos minime repellit *Salvator mundi*, neque tamen eis praedicat Evangelium regni ; sed respondens apostolis, qui eorum desiderium proposuerant, annuntiat iam venisse et proximam esse horam glorificationis suae, tempus quo pro Dei Filio et Salvatore mundi agnoscendus est etiam a gentilibus ; hanc tamen gloriam non obtinebit, nisi dederit *animam suam redemptionem pro multis* (Mth. 20. 28) : quod iam dicturus est.

Quot gentiles, nigritae restant, qui si Iesum cognovissent, sequi vellent ! An in eis glorificari Filium Dei sincere cupio ? Quid in hunc finem praestare possum ?

B. *Amen, amen dico vobis, nisi granum frumenti, cadens in terram, mortuum fuerit, ipsum solum manet ; si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Qui amat animam suam, perdet eam : et qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam aeternam custodit eam. Si quis mihi ministrat, me sequatur : et ubi sum ego, illic et minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus. Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam ? Pater, salvifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horam hanc. Pater, clarifica nomen tuum.*

Glorificatio Iesu intime connexa est cum eius passione et morte :

oportebit eum pati et ita intrare in gloriam suam (Lc. 24. 26) sc. resurrectionis et agnitionis in toto mundo. Sponte igitur, de gloria praedicationis regni sui mentionem iniiciens, cogitat de morte sua fere imminente, necnon de iis quae passuri sunt praedicatores regni, apostoli. Ipse quidem gloriosos fructus salvationis colliget moriendo, quemadmodum e germine grani in terra intereuntis grana multa oriuntur; similiter ministrantes ei apostoli, si eum sequantur et vitam suam, eam ordinate propter Deum amantes, dare pro gloria Dei velint persecutoribus, honorificabuntur a Patre coelesti in vita aeterna.

Audiam Iesum proponentem mihi sapientissimam hanc doctrinam et me totum consecrabo ministerii apostolici laboribus, imo vitae tribulationibus et immolationi. Attamen audiam simul Filium hominis, vivida instantis passionis cogitatione turbatum; naturaliter horret dolores et mortem crudelem, et volens patitur turbationem illam. Quam eo devenire sinit ut, quasi dubius quid dicere velit, exclamet: *Pater, salvifica me ex hac hora* passionis; at statim, memor se ideo venisse ut per mortem suam honorificet Patrem suum, addit: *Pater, clarifica nomen tuum* in Filio tuo, glorificetur voluntas tua in me!

« O Domine, agnosco misericordiam tuam: nam quod tu tuae caritatis voluntate turbaris, nos, qui infirmitatis necessitate turbamur, consolaris » (S. Aug.).

C. Venit ergo vox de coelo. Et clarificavi, et iterum clarificabo. Turba ergo quae stabat et audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alii dicebant: Angelus ei locutus est. Respondit Iesus et dixit: Non propter me haec vox venit, sed propter vos.

Admirabile Dei consilium: eo temporis momento quo Iesus, renitente humana natura, voluntarie se offert glorificando Patri suo per mortem suam et redemptionem mundi, divinus Pater oblationem illam excipit, voce de coelis emissa; amplam quidem gloriam iam Filio tribuerat in humanitate, tot miraculis probando eius missionem et divinitatem; nunc palam, tota turba iudaeorum et gentilium audiente, annuntiat se iterum velle eum glorificare. Et revera *videmus Iesum, propter passionem mortis, gloria et honore coronatum* (hebr. 2. 9). Illa autem manifestatio coelestis propter adstantes fit, ut credant in eum.

Et nos credamus in eum; sed *Christo... passo in carne, eadem cogitatione* armemur (1 Pet. 4. 1).

1 Videbo, adorabo et audiam Iesum, ultima vice alloquentem turbas in templo.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et sequendi fideliter Iesum.

A. *Nunc iudicium est mundi ; nunc princeps huius mundi eiicietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum. (Hoc autem dicebat, significans qua morte esset moriturus).*

Postquam de coelo audita est vox, qua divinus Pater Filio suo glorificationem propter eius obedientiam promittebat, Iesus annuntiat operis quod iam consummaturus est, sc. passionis et mortis suae, exitum : « Mundus quidem liberabitur a servitute principis sui, diaboli ; ipse autem victor ero, et omnia propter crucis meae merita, traham ad me. » Illa victoria de maligno, in cuius potestate *mundus totus positus erat* (1 Io. 5. 19) et redemptio generis adamitici, quod iam *populus acquisitionis* (1 Pet. 2. 9) erit, sunt glorificatio Iesu, a Patre coelesti promissa, in ipso momento quo dixit Iesus : *Pater, clarifica nomen tuum. Nunc, ait, iudicium est mundi*, sc. hora instat qua iudicium feretur de mundo, cuius sit : equidem *non veni ut iudicem* vel *condemnem mundum, sed ut salvificem mundum* (Io. 12. 47) ; et mox post meum cum satana duellum et exaltationem in cruce, liberabo *omnes oppressos a diabolo* (act. 10. 34) mihiq. addicam omnes gentes.

Firma fide adhaerebo huic doctrinae de fructu passionis et mortis Christi : *quotquot receperunt eum credentes, dedit eis potestatem filios Dei fieri* (Io. 1. 12) : iam non erunt servi, filii diaboli : in eos non dominabitur *inimicus* (Mth. 13. 39). Poterit quidem ut hostis oppugnare eos forinsecus, non regnabit intus ; tentabit eos, sed expugnabitur ab eis, virtute crucis. « Gloriari nos oportet in cruce D. N. J. Ch. per quem salvati et liberati sumus » (missa parasc.). Quid ergo timebo, si Iesu sim fidelis ?

B. *Respondit ei turba : Nos audivimus ex lege, quia Christus manet in aeternum : et quomodo tu dicis : Oportet exaltari Filium hominis ? Quis est iste Filius hominis ? Dixit ergo ei Iesus : Adhuc modicum, lumen in vobis est. Ambulate, dum lucem habetis, ut non vos tenebrae comprehendant, et qui ambulat in tenebris, nescit quo vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis.*

Cum Iesus annuntiaverit mortem suam, turba obiicit Scripturam, quae saepe prophetat de aeterno sacerdotio (ps. 109. 4), de regno pacis sine fine (Is. 9. 7), de verbo Domini manente in aeternum (Is. 40. 8) et de servo Dei, principe in perpetuum (Ez. 37. 25).

Apud Danielelem vero legebatur : *Ecce cum nubibus coeli quasi filius hominis veniebat ; potestas eius potestas aeterna, quae non aufertur, et regnum eius, quod non corrumpetur* (Dan. 7. 14). Obiectioni praevis responderat Iesus nuntiando se per crucem ad gloriam regni perventurum esse ; neque deerat in lege et prophetis, apud David, Isaïam, Danielelem, unde potuisset solvere praeiudicia israhelitica adversus ignominiam crucis. Verum turba, quae a scribis, *falsis prophetis* (Mth. 7. 15) tollentibus *clavem scientiae* (Lc. 11. 52), male fuit edocta, non *potest portare modo* (Io. 16. 12) altissimam hanc doctrinam. Unde Iesus eam hortatur generali modo, ne reliquat oblatam sibi et praesentem adhuc gratiam messianicam. Iesus est lux ; adhuc modicum tempus ipse manet inter eos ; mancant ei fideles et *filii lucis* fiant ; secus, in tenebras, in peccata, imprimis in peccatum incredulitatis et obdurationis devolventur, incerti de sorte futura.

Felices nos, quibus Iesus est *lux vera* (Io. 1. 9) ! *Qui sequitur eum, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen* (Io. 8. 12) ; sequamur eum fideliter, ut audiamus, credamus et *convertamur a tenebris in lucem* (act. 26. 18) ; sequamur eum ad crucem. “ In cruce salus, in cruce vita ” (Thom. kemp. II. 12). Habemus lucem : *abiciamus ergo opera tenebrarum et induamur arma lucis : sicut in die, honeste ambulemus* (rom. 13. 12).

C. *Haec locutus est Iesus, et abiit et abscondit se ab eis.*

Ultimam praedicationem ad turbas habuerat Iesus ; post hanc, pro more suo in Bethaniam rediturus, *abiit* cum apostolis suis e templo et iam non apparuit ut doctor coram turba : doctrinam quidem multam eamque maximi momenti proponet apostolis ; sed, iam impleto ministerio suo, *abscondit se* a turba et parabit se ad passionem et mortem.

Itaque *in propria venit et sui eum non receperunt* (Io. 1. 11) ; *caecitas ex parte contigit in Israël* (rom. 11. 25) ; cum omnes possent esse *filii lucis*, multi facti sunt *filii tenebrarum* (1 thess. 5. 5). Culpa sua in infidelitatem decident, cum essent filii patris credentium, Abrahæ, eoque peior fiet eorum conditio quo melior erat. Absconditus manebit ab eis verus Salvator, quem exspectaverant ; se autem revelabit *genti facienti fructum* (Mth. 21. 43) *et regni eius non erit finis* (Lc. 1. 33).

1 pr. Videbo Iesum abeuntem e templo, dolentem de incredulitate multorum.

2 pr. Petam gratiam fidei simplicis et practicae, quae me ducat in vitam aeternam.

A. *Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum; ut sermo Isaiae prophetae impleretur, quem dixit: Domine, quis credidit auditui nostro? et brachium Domini cui revelatum est? Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Isaías: Excceavi oculos eorum, et induravi cor eorum; ut non videant oculis, et non intelligant corde, et convertantur, et sanem eos. Haec dixit Isaías, quando vidit gloriam eius, et locutus est de eo. Verumtamen et ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter pharisaeos non confitebantur, ut e synagoga non eiicerentur: dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei.*

S. Ioannes narravit in evangelio suo (med. 217) Patrem coelestem, voce de coelo emissa, praenuntiassse Filio suo gloriam ex eius passione et morte crucis oriundam. Turba audivit illam vocem; sed neque hoc signum de coelo neque innumera alia miracula iudaeos ad Messiam adduxerunt. Multi quidem, ut antea narravit, propter resurrectionem Lazari crediderant in Iesum (Io. 12. 11, 13) et in die palmarum agnoverant eum Messiam. Sed illi qui audierunt eum postea praedicentem de cruce, in qua exaltari debebat, scandalizati sunt, et demum fere omnes qui viderunt eum patientem et crucifixum, negarunt ei fidem. Hoc scandalum crucis praeviderat Deus et per Isaïam (53. 1) praedixerat; quod autem ex praevisione fuerat praedictum, infallibiliter eventurum erat. Quam pauci sunt in populo israhelico, qui crediderunt iis quae audierunt ab Isaïa, et qui potentiam Domini, in Christi passione ostensam, adorant! Secundum illam prophetiam *non omnes*, imo pauci inter iudaeos *obediunt Evangelio* (rom. 10. 16). Et alio loco idem propheta, videns *Dominum sedentem super solium excelsum*, sc. Sanctissimam Trinitatem, et *gloriam Iesu*, et audiens Seraphim dicentes: *Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus exercituum* (Is. 6. 3), praedixerat obcaecationem et indurationem populi; hunc populum culpabili malitia rebellem tandem derelinquet Iesus, derelinquent apostoli, in obcaecatione insanabili obduratum.

Simus in fide simplices, ne sicut iudaeis *usque in hodiernum diem velamen in lectione veteris testamenti manet*, ita nos legentes et considerantes Domini Iesu dolores et mortem, *velamen positum* habeamus *super cor nostrum* (2 cor. 3. 14, 15). Nam debemus sequi eum et, quemadmodum apostoli, *per multas tribulationes.. intrare in regnum Dei* (act. 14. 21). An *brachium Domini nobis revelatum est?* An potentiam crucis veneramur et *crucem tollimus* (Mth. 16. 24)?

B. *Iesus autem clamavit et dixit : Qui credit in me, non credit in me, sed in eum qui misit me. Et qui videt me, videt eum qui misit me. Ego lux in mundum veni, ut omnis qui credit in me, in tenebris non maneat ; et si quis audierit verba mea et non custodierit, ego non iudico eum : non enim veni ut iudicem mundum, sed ut salvificem mundum. Qui spernit me et non accipit verba mea, habet qui indicet eum : sermo, quem locutus sum, ille iudicabit eum in novissimo die, quia ego ex me ipso non sum locutus, sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam et quid loquar.*

Haec verba refert S. Ioannes, vel quasi hoc fere tempore prolata a Iesu, antequam abiit et abscondit se (Io. 12. 36), vel forte quasi antea (Io. 3. 17, 34 ; 8. 12, 16) prolata, ut postquam incredulitatem iudaeorum ab Isaia praedictam fuisse ostendit, eam inexcusabilem esse ostendat ex ipsa doctrina Iesu. Iesus enim, ut ex allatis hoc loco verbis liquet, erat auctoritate Patris sui missus : Deo autem debebant iudaei credere ; Iesus venerat ut eos illuminaret et salvaret, non ut eos condemnaret ; at, si verba eius non acciperent, ipse sermo, quem auctoritate Patris habebat Iesus, divina, non humana, revelatio aliquando foret condemnationis eorum argumentum : in secundo autem adventu « venturus est Iesus iudicare vivos et mortuos ».

Ex verbis a divino legato, a Filio Dei, enuntiatis fructum pro statu animae meae colligam. Iesus est lux mea ; si fide teneam eius doctrinam et praecepta, totum sc. Evangelium, non ambulabo in tenebris mentis vel cordis, incertus de veritate religiosa, de dictamine vitae. At non sufficit Evangelii verba audisse : erunt enim regula iudicii extremi, sunt et regula iudicii praesentis, quod Deus Pater fert de unoquoque nostrum : debemus itaque ea custodire et servare.

C. *Et scio quia mandatum eius vita aeterna est. Quae ergo ego loquor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.*

Divinus Pater, mandans Filium suum in hunc mundum, constituit eum causam et fontem vitae supernaturalis, quae est radicalis inchoatio et pignus vitae aeternae. *Non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud nomen est sub coelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri* (act. 4. 12).

Vitam aeternam praedicamus, et apprecari solemus concludendo praedicationem : in illa vertitur summa res nostra. Sicut loquitur Iesus, sic loquamur : Evangelium, doctrinam vitae fortiter proponamus : de vita aeterna agitur.

1 pr. Cum Iesu et apostolis sedens in monte Oliveti, audiam eius monita.

2 pr. Petam prudentiam, fiduciam et perseverantiam inter pericula vitae christianae.

A. *Et egressus Iesus de templo, ibat. Et accesserunt discipuli eius ut ostenderent ei aedificationes templi. Ipse autem respondens, dixit illis : Videtis haec omnia ? Amen, dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruat* (Mth.).

Contemplabor Iesum ultima vice egredientem de templo, et inde abeuntem in montem oliveti. Moerentes sequuntur apostoli ; audierunt enim prophetantem de ruina urbis et templi, et de reiectione populi iudaici (med. 215 a) ; quae praedictio gloriantibus de urbe sancta et magnificentissimo templo dolori fuit magno. In monte igitur Oliveti, unde aspectus in urbem et templum patet, ostenderunt ei aedificia sacra, et ait illi unus ex discipulis suis : *Magister, aspice quales lapides et quales structurae !* (Mc.) Tam magnitudine quam arte, ut refertur, aedificia illa stuporem incutiebant ; columnis monolithis albi marmoris sustinebantur porticus ; tota domus Dei, lapidibus candidis et firmis constructa, laminis aureis undequaque obducta erat. Verum omnem illum splendorem deletum iri asserit Iesus : *Haec quae videtis, venient dies in quibus non relinquetur lapis super lapidem* (Lc.).

Prophetiam impletam esse ita ut nullus lapis super lapidem iam relictus esset in aedificio quod videbant, narrat iudaeus Iosephus ; frustraneum conatum Iuliani apostatae, ad instaurationem templi, eo decidentem ut maior ruinarum destructio fieret, narrant coevi : solae visuntur reliquiae substructionum. Considerabo severum iudicium Dei de domo Dei, facta spelunca latronum, et de Sion, quam elegerat Dominus in habitationem sibi (ps. 131. 13). *Effudit iram indignationis suae et succendit ignem in Sion* (thren. 3. 11).

B. *Sedente autem eo super montem oliveti, accesserunt ad eum discipuli secreto, dicentes : Dic nobis, quando haec erunt ? Et quod signum adventus tui et consummationis saeculi ? Et respondens Iesus, dixit eis : Videte ne quis vos seducat ; multi enim venient in nomine meo, dicentes : Ego sum Christus : et multos seducent. Audituri enim estis praelia et opiniones praeliorum. Videte ne turbemini : oportet enim haec fieri, sed nondum est finis ; consurget enim gens in gentem, et regnum in regnum, et erunt pestilentiae et fames et terrae motus per loca. Haec autem omnia sunt initia dolorum* (Mth.).

Cum stetisset Iesus et considisset in monte contra templum (Mc.)

monet discipulos.

Lc. 21. 5-19; Mth. 24. 1-14; Mc. 13. 1-13.

e regione templi, ita ut appareret oculis eius, *cum separatim Petrus et Iacobus et Ioannes et Andreas interrogabant* (Mc.) de tempore ruinae quam praedixerat; sed cum apostoli existimarent ruinam templi, adventum Iesu gloriosum et consummationem saeculi uno eodemque tempore obventura, Iesus eos eorumque futuros discipulos monet, primum ut inter multas successu temporis futuras tribulationes, bella et persecutiones, permaneant parati, cauti et firmi; postea de excidio urbis et quando inde fugiendum sit (med. 221), et tandem de adventu suo et consummatione saeculi (med. 222) eos docebit.

Pseudo-christi vel falsi messiae, praesertim post templi ruinam, plures viginti quinque surgent, qui iudaeos, imo christianos aliquot decipiant. Bella et pestilentiae et fames multis timorem instantis iudicii iniciant, neque tamen erunt nisi initium dolorum, *nondum statim finis* (Lc.) erit. Fideles itaque sint prudentes ne seducantur a pseudo-christis, neque turbentur calamitatibus, quas *oportet fieri ex variis sive naturalibus sive liberis humanisque causis*.

C. Tunc tradent vos in tribulationem, et occident; et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. Et tunc scandalizabuntur multi, et invicem tradent, et odio habebunt invicem. Et multi pseudo-prophetiae surgent et seducent multos. Et quoniam abundavit iniquitas, refrigescet caritas multorum. Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Et praedicabitur hoc Evangelium regni in universo orbe, in testimonium omnibus gentibus, et tunc veniet consummatio (Mth.).

Praeter bella et infortunia communia, praedicat Iesus peculiare in suos persecutiones et martyria, in quibus multi deficient, periculosiorem seductionem per falsos apostolos et, propter peccandi licentiam, multorum deficientiam a caritate Dei. Nihilominus inter tot difficultates, ubique propagabitur Evangelium; "ante non veniet consummatio mundi; quanto autem post ventura sit incertum est" (S. Aug.).

Ex his perspicuis Christi vaticiniis animos sumam mihi et addam aliis magnos ut perseverent in fide, neque unquam deficient propter scandala aut seductionem multorum. Apostolis vero persecutio *continget.. in testimonium* (Lc.), quia *testes* sunt Christi (act. 1. 8), qui faciet legatos suos *potentes in sermone* (Lc. 24. 19) et proteget singulari cura, qualis designatur proverbio: *capillus de capite vestro non peribit* (Lc.); per patientiam salvabunt animam suam.

1 pr. Cum Iesu et apostolis sedens in monte Oliveti, videbo Ierusalem et audiam vaticinium Iesu.

2 pr. Petam sanctum timorem Domini, vindictam in contemptores exercentis.

A. *Cum ergo videritis abominationem desolationis quae dicta est a Daniele propheta stantem in loco sancto — qui legit intelligat — tunc qui in Iudaea sunt fugiant ad montes. (Mth.)*

Postquam Iesus monuit apostolos et fideles de prudentia, fiducia et constantia, quas in tribulationibus, successu temporum eventuris, exercere debent, iam ad interrogationem suorum de ruina templi responsurus : Itaque, ait, quando secundum Danielem abominatio desolationis stabit in templo — et commendat ut attente legant illam prophetiam — ruina imminet et fugiendum erit in montes. Daniel in vaticinio de septuaginta hebdomadibus, nuntiaverat fore ut, post praedictam occisionem Christi, *civitatem et sanctuarium dissiparet populus romanus cum duce venturo* (Dan. 9. 26) ; sane, antequam haec pars prophetiae adimpleretur, fugiendum erat ; imo antequam viderent *omnino circumdari ab exercitu Ierusalem* (Lc.), incolas christianos urbis discedere oportebat. Nuntiaverat etiam Daniel : *Et erit in templo abominatio desolationis* (Dan. 9. 27) ; hanc ut signum temporis, in quo fugiendum erit, assignat Dominus. Iam ante adventum romani exercitus, tempore Anani, sacerdotis magni, (Ios. de bello iud. 4.), bello civili a zelotis excitato, templum fuit caedibus et sacrilegiis violatum, sanguine inundatum et desolatum. Mox postea, discipuli viderunt copias romanas e Galilaea et Peraea appropinquare ad urbem ; tunc, dixerat Iesus, *scitote quia appropinquavit desolatio eius* (Lc.). Itaque, quando bello intestino desolabitur templum, propinqua erit obsidio urbis et destructio templi et urbis ; tunc qui in urbe et in Iudaea erunt, monentur de fuga capienda.

Providentiam Iesu adorabo ; dixerat : *Nolite timere, pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum* (Lc. 12. 32). Pusillo illi gregi suo providet, ne in urbe cum rebellibus iudaeis crudeli morte intereat. Unde « universa plebs fidelium ecclesiae hierosolymitanae ante initium belli ex civitate migrarunt et trans Iordanem sedes suas Pellam transtulerunt ; tum demum ultio divina in sobolem impiorum devoluta est » (Eus. hist. eccl. 3. 5). Confidam providentiae Iesu erga suam Ecclesiam et erga fideles.

B. *Et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua : et qui in agro, non revertatur tollere tunicam suam. Vac autem praegnantibus et nutrientibus in illis diebus. Orate autem ut non fiat fuga vestra in hieme vel sabbato (Mth.).*

Statim atque abominatio desolationis in loco sancto intestinis bellis et caedibus apparuerit, celerrima fuga sese eripere iubentur fideles. Duplici exemplo celeritatem commendat Iesus; qui in area domus superiore sive tecto fuerit, ne descendens sollicitus sit de conquiendis in domo multis ad iter necessariis; qui in agro operatur, ne tunicam quaesiturus divertat ad domum; sed statim, nulla mora fugiant. Matres vero quae a fuga, propter partum vel infantes lactandos, impeditae fuerint, sortem miserrimam patientur; necem, famem caeteraque obsidionis mala non fugient. Neque poterit averti tremenda calamitas urbis, nisi quod orationibus suis christiani impetraturi sint ne fugam capere debeant tempore nimis importuno.

Beati fideles qui crediderunt Christo de his monenti; adeo enim improvisa caeteris iudaeis fuit calamitas ut ad festum azymorum convenerint et, de repente bello cincti, fugere iam non potuerint.

C. Erit enim pressura magna super terram et ira populo huic, et cadent in ore gladii, et captivi ducentur in omnes gentes, et Ierusalem calcabitur a gentibus donec impleantur tempora nationum (Lc.).

Iesus describit poenam terrae sanctae et populo electo infideli infligendam, sc. occisionem et captivitatem civium, ac praesertim reipublicae ierosolymitanae eversionem usque ad consummationem temporum. Testante Iosepho « totius obsidionis tempore undecies centena millia hominum perierunt; captivorum, qui totius belli tempore capti sunt, numerus erat ad nonaginta septem millia; iudaeorum in dies singulos capiebantur quingenti, et plures; et propter multitudinem, spatium deerat crucibus, et corporibus cruces. » Ierusalem deinceps fuit sub dominatione aliena cessavitque tempus iudaicae reipublicae; *nationes*, sc. gentes sive christianae sive infideles, imperium capessent et tenebunt in Iudaea, et adimplebitur pars ultima vaticinii Danielis: *Et usque ad consummationem et finem perseverabit desolatio (Dan. 9. 27).*

Ierusalem, Ierusalem, quae occidis prophetas, et lapidas eos qui ad te missi sunt, ... ecce relinquetur domus Dei deserta (Mth. 23. 37). Et erit in novissimis diebus praeparatus mons, domus Domini in vertice montium et elevabitur super colles, et fluent ad eum omnes gentes (Is. 2. 2). Nomen civitatis Dei mei, novae Ierusalem (ap. 3. 12), Roma.

1 pr. Cum apostolis sedens in monte Oliveti, audiam Iesum vaticinantem.

2 pr. Petam gratiam eum fideliter sequendi et confidendi de eius adventu glorioso.

A. *Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modo neque fiet; et nisi brevianti fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro; sed propter electos breviabuntur dies illi. Tunc, si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus, aut illic, nolite credere. Surgent enim pseudochristi et pseudoprophetae, et dabunt signa magna et prodigia, ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, electi. Ecce praedixi vobis (Mth.).*

Tunc, in excidio urbis, tribulatio annuntiatur futura iudaeis, qualem nunquam experti sunt neque experientur postea. Simul iam de fine mundi, de iudicio particulari gentis israheliticae et de universalis iudicio loqui et, more prophetico, utrumque miscere videtur Christus: excidium enim Ierosolymarum fuit imago quaedam excidii et finis mundi: et de hac tribulatione verissime annuntiatur, nullam ab initio mundi fuisse vel futuram esse maiorem. Tribulationem tamen praedicat Iesus breviatum iri *propter* christianos illos insignes, quos speciali gratia vocavit et *electos* dicit; nam tantae erunt persecutorum insidiae ut etiam hos optimos seduci posse contingat: nimirum pseudochristi, pseudoprophetae et praesertim ille *iniquus antichristus, quem Dominus Iesus... destruet* *illustratione* *adventus sui* (2 thess. 4. 8) gloriosi, dabunt prodigia, *secundum operationem satanae in omni virtute et signis et prodigiis mendacibus et in omni seductione iniquitatis, iis qui pereunt* (ib. 9. 10). Praedicens tanta suorum pericula, ut caveant ne miraculis in falsitatis gratiam patratris seducantur, contestatur Iesus se haec praedixisse. Monentur itaque emphaticis verbis: *Ecce praedixi vobis.*

Maxima fiducia excipiam hoc vaticinium Christi. Licet enim semper et praesertim in fine mundi *cum metu et tremore salutem.. operari* iubeamur, quia non ipsi sumus, sed *Deus est, qui operatur in nobis et velle et perficere* (phil. 2. 12), tamen Iesus paternam electis suis promittit providentiam. Eos qui ipsi fide firma adhaerent, *sinceri et sine offensa in diem Christi* (phil. 1. 10), *quis separabit a caritate?...* *An persecutio? an gladius? In his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos* (rom. 8. 35, 37). *Oves meae, dixit Iesus, vocem meam audiunt,.. et non rapiet eas quisquam de manu mea* (Io. 10. 27, 28).

B. *Si ergo dixerint vobis: Ecce in deserto est, nolite exire: Ecce in penetralibus, nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab oriente et paret*

usque in occidentem, ita erit et adventus Filii hominis. Ubicumque fuerit corpus, illuc congregabuntur et aquilae (Mth.).

Christus apparuit erudiens nos; apparebit iudicaturus vivos et mortuos. Sed ne falso alicui Christo credant discipuli, distinctius repetit ne eum, secundo venturum, in deserto, sicut Ioannem, vel in vita communi, qualem in Nazareth duxit, quaerant seducti; alterum enim adventum suum fore sicut fulguris, adeo omnibus ubique manifestum ut dubitationi locus non sit futurus; et iudicandorum festinationem ad iudicium praedicat fore sicut rapacium voluerum in vallem occisionis. Ne igitur solliciti sint de quaerendo Christo in secundo eius adventu. Sed parati et *fortes in fide* (1 Pet. 5. 9) Christi permanentes, diffidant a falsis prophetis.

C. Statim autem post tribulationem dierum illorum, sol obscurabitur et luna non dabit lumen suum, et stellae cadent de coelo et virtutes coelorum commovebuntur. Et tunc parebit signum Filii hominis in coelo, et tunc plangent omnes tribus terrae, et videbunt Filium hominis venientem in nubibus coeli cum virtute multa et maiestate. Et mittet angelos suos cum tuba et voce magna, et congregabunt electos eius a quatuor ventis, a summis coelorum usque ad terminos eorum. Ab arbore autem fici discite parabolam; cum iam ramus eius tener fuerit et folia nata, scitis quia prope est aestas; ita et cum videritis haec omnia, scitote quia prope est in ianuis. Amen dico vobis, quia non praeteribit generatio haec, donec omnia haec fiant. Coelum et terra transibunt, verba autem mea non praeteribunt.

Statim post tribulationem temporis antichristi, simul ut cessaverit, *signa erunt in sole et luna et stellis (Lc.)*. Probabiliter, meteora, ex dissolutione cometarum oriunda, ferentur densissima in orbem nostrum, ita ut obscurent solem et lunam; stellarum cadentium traiectiones crebrae erunt: maxima inde in aëre conturbatio. Quoquo modo fiat illa commotio, consequetur in terris *pressura et anxietas gentium... arescentibus et torpentibus hominibus prae terrore et expectatione (Lc.)*. Inter densissimas tenebras fulgebit crucis signum in coelo, trophaeum victoriae Christi, qui et ipse apparebit gloriosus, per angelos convocans omnes mortuos. Quando haec signa fient, scient electi quia *prope est in ianuis* Christus et *appropinquat redemptio (Lc.)* plena (rom. 8. 21); *levabunt capita sua (Lc.)*; gens autem iudaica permanebit usque ad illa tempora, neque extinguetur ante adventum Christi gloriosum.

- 1 pr. Cum apostolis sedens in monte Oliveti, audiam monita Iesu.
 2 pr. Petam spiritum prudentiae et orationis.

A. *De die autem illa et hora nemo scit, neque angeli coelorum neque filius, nisi solus Pater.* (Mth.)

Quamvis Iesus praevia adventus sui secundi signa indicaverit, dies et hora ignorabuntur : consequenter etiam tunc, quando signa illa data fuerint, vigilandum erit, quia *nescitis*, ait, *quando tempus sit* (Mc.), *qua hora Dominus vester venturus sit* (Mth. 24. 42). Profecto Dominus ipse, Christus iudex, novit diem non minus quam signa praevia diei venturae ; novit *eam*, tum ut Deus, tum ut homo in natura in unionem hypostaticam assumpta. Verum, ut est legatus Patris et revelator mysteriorum et consiliorum divinatorum, servat oëconomiam et modum in divinis consiliis determinatum. Postea dicet in simili re : *Non est vestrum nosse tempora vel momenta, quae Pater posuit in sua potestate* (act. 1. 7) ; et hic etiam dicit : *Qua nescitis hora Filius hominis venturus est* (Mth. 24. 44) ; sane subintelligit : Equidem scio, sed ut legatus Dei ignorare videbor et non revelabo ; scientia haec sub secreto et nulli communicanda est. Vult enim Deus diem et horam adventus Filii hominis latere : *ideo et vos estote parati* (Mth. 24. 44). Unde, prudenter coërcens eos ne amplius interrogent, dicit : *Nemo scit, neque angeli in coelo, neque Filius* (Mc.).

« Ignorantiam illam diei omnibus taciti non sine utilis silentii ratione esse sciamus » (S. Hilar.) et vigilemus, *ne cum venerit Dominus repente, inveniat nos dormientes. Quod autem vobis dico*, aiebat Iesus ad apostolos, *omnibus dico : Vigilate* (Mc. 13. 36, 37). Et revera dies et hora iudicii particularis solet esse tam repentina ac tempus erit iudicii extremi. Vigilemus, *expectantes beatam spem* (Tit. 2. 13).

B. *Sicut autem in diebus Noë, ita erit et adventus Filii hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes et bibentes, nubentes et nuptui tradentes, usque ad eum diem quo intravit Noë in arcam, et non cognoverunt donec venit diluvium, et tulit omnes : ita erit et adventus Filii hominis.* (Mth.)

Credentibus in Christum et semper paratis fidelibus non improvisus erit adventus Christi ita praedictus, caeteris vero tam inexpectatus erit ac diluvium fuit. Tunc rebus et deliciis perituris unice dediti plerique homines erant : Noë vaticinabatur et fabricabatur iam arcam ; illi *increduli... expectabant, longanimum sibi pollicentes Dei patientiam* (1 Pet. 3. 20). Et demum *diluvium... tulit omnes*. Non omnes quidem dicit Iesus incredulos et obstinatos usque in finem fuisse ; nam, cum aquis praefocarentur, poenitentia salvi fiebant plures,

quibus, in lumbum cum aliis iustis relegatis, Iesus ante resurrectionem suam *praedicavit* (1 Pet. 3. 19) ; sed quanto prudentius credidissent vaticinio Noë et vixissent vigilantes et parati ! Similiter eveniet in die adventus Christi : *Attendite autem vobis*, addit Iesus, *ne forte graventur corda vestra in crapula et ebrietate et curis huius vitae, et superveniat in vos repentina dies illa ; tanquam laqueus enim superveniet in omnes qui sedent super faciem terrae* (Lc.).

Multum attendam ad haec Christi verba : apostolos et successores apostolorum praemonet, ne, et ipsi voluptatibus corporis inhoneste intenti et sollicitudinibus de hac vita obruti, deprehendantur, et laqueo capiantur. Quantus rubor si ministro Christi talia contingant ! Vae illi quem Iesus invenerit dormientem, sed duplex vae illi quem *intenerit gravatum* !

C. *Tunc duo erant in agro : unus assumetur, et unus relinquetur ; duae molentis in mola : una assumetur, et una relinquetur. Vigilate ergo, quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit* (Mth.).

Dixerat Iesus fore ut *Filius hominis veniens in nubibus coeli... mittat angelos suos cum tuba et voce magna, qui congregabunt electos eius* (Mth. 24. 30, 31). Iam adeo inexpectata erit dies adventus Christi, licet persecutio antichristi et signa praecesserint, ut homines inventura sit negotiis suis occupatos ; sic occupati in agris colendis, in grano molendo, in domesticis rebus deprehendentur. Sed discretio fiet tunc ; separabunt enim angeli malos a bonis : unus assumetur et *rapietur... in nubibus obviæ Christo in aëra* (1 thess. 4. 16) cum electis, alter relinquetur exclusus a regno Christi et damnationi tradendus. Adit Iesus apud S. Lucam commendationem : *Vigilate itaque omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere ista omnia quae futura sunt pericula, et stare, adduci, ante Filium hominis*.

Iesum in suprema hac die praedicationis suae tam instantanter commendantem : *Vigilate... orantes*, audiam intentus. Prudentia et simul oratio mihi summae necessitatis sunt.

1 pr. Cum apostolis sedens in monte Oliveti audiam Iesum nos docentem.

2 pr. Petam gratiam vigilandi in adventum Domini.

A. Illud autem scitote quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset, vigilarret utique et non sineret perfodi domum suam. Ideo et vos estote parati, quia qua nescitis hora Filius hominis venturus est.

Multis urget Iesus necessitatem vivendi in tali animae statu, ut semper parati simus in adventum ipsius secundum. Loquitur quidem, ut prius, de adventu publico, generale iudicium antecedente; hunc quoad diem et horam incognitum reliquit; at, sicut incerta est dies illius iudicii et adventus, tam incerta est unicuique dies Domini et iudicii particularis; porro tales comparebimus in ultimo die mundi, quales ultimo vitae die et hora deprehensi fuerimus. Iam in tali ac tanto aeternae sortis negotio aequalem saltem, imo maiorem, docet adhibendam esse curam quam solet in negotio minore et temporaneo adhiberi: Si monitus fuisset paterfamilias, ait, furem venturum esse nocte, tali determinata hora, an se exposuisset periculo detrimenti, non vigilando? Vos autem moniti estis me venturum esse tanquam furem; nam, licet signa praevia ultimi adventus praedixerim, monui tamen inopinatam fore diem. Vigilate itaque, quemadmodum vigilat qui exspectat furem.

Magna res agitur, dum vita agitur humana. Incertus est finis, certum est in fine iudicium ferri; morimur autem semel. Stultus est qui se exponit periculo moriendi in statu peccati; qui stat, videat ne cadat; at si cadat, videat ne iaceat in peccato. Surgat: fieri enim potest, imo probabiliter fiet, non tamen certo fiet, ut tempus poenitentiae supersit; at, si contra accidit, nihil mirum erit; unde si damnatus fuerit, non poterit conqueri se non fuisse praemonitum. Plena sunt evangelia monitione Christi; sollicitus enim fuisse videtur Iesus ne ulla sibi anima rapiatur.

Quid decernere volo de mea anima? an una mea assumetur (Mth. 24. 41; med. 223) ab angelis? Vigilabo et orabo. *In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum* (Lc. 23. 46. Completorium).

B. Quis, putas, est fidelis servus et prudens, quem constituit dominus suus super familiam suam ut det illis cibum in tempore? Beatus ille servus, quem cum venerit dominus eius, invenerit sic facientem. Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum.

In hoc altero exemplo videtur Iesus sermonem primario ad apostolos dirigere, quos constituet super domum suam, Ecclesiam. Quem-

nam, — interrogat eos ut attentos habeat — quemnam fidelem et prudentem oeconomum super familiam constituere solet dominus quilibet? Utique vigilem, qui tempore suo provideat de cibo singulis subministrando. Talis autem oeconomus promovetur et praemio donatur. Iesus describit tum dotes eorum, quos nomine suo fidelibus praeesse vult, tum aeterna eorum praemia.

Discam in munere et officio mihi commisso prudentiam, fidelitatem et vigilem, assiduam ovilis curam. *Sic nos existimet homo ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei*, tam doctrinae quam aliarum gratiarum et pabuli mystici : *inter dispensatores utinam fidelis unusquisque inveniatur!* (1 cor. 4. 1) utinam prudens sibi et aliis! utinam constans in vigilando usque ad adventum Domini! « Haec agentes hisque immorantes gloriam a Domino.. consequentur » (S. Hil.).

C. *Si autem dixerit malus servus ille in corde suo : Moram facit dominus meus venire, et coeperit percutere conservos suos, manducet autem et bibat cum ebriosis, veniet dominus servi illius in die, qua non sperat, et hora qua ignorat, et dividet eum partemque eius ponet cum hypocritis : illic erit fletus et stridor dentium.*

Quivis dominus fidelem, prudentem et vigilem oeconomum constituere intendit et solet; contingit autem ut, diu absens, deprehendat infidelem, conservos male habentem et bona sua cum helluonibus dilapidantem : habebit talem dominus ille pro merito, et ira accensus, brevi iudicio, more despotarum illius temporis, trucidabit, dissecans eum in duas partes. Iesus autem, quasi indignationis vix non impotens, statim, relicta parabola, ad applicationem transit et miserrimam sortem infidelis ministri sui uno verbo indicat. *Vae* dixerat in phariseos septuplum, et amplissimum *iudicium* (Mth. 23. 14; med. 214) in illos filios gehennae pronuntiaverat. Iam vero infidelibus ministris suis, statum sanctitatis profitentibus et iniquitatem facientibus, *partem dabit cum illis hypocritis*.

Tremendum *vae* septuplex audiant et poenitentiam agant mali sacerdotes, nisi velint descendere in noctem aeternam aeternae desperationis. Et ego cum timore et tremore audiam, et humiliter coram Iesu procumbens, orabo, et animo mihi proponam vigilare et orare cum undecim apostolis.

1 pr. Cum apostolis sedens in monte Oliveti, andiam attente parabola.

.2 pr. Petam gratiam vigilandi et operandi in adventum Domini.

A. *Tunc simile erit regnum coelorum decem virginibus, quae accipientes lampades suas, exierunt obviam sponso et sponsae. Quinque autem ex eis erant fatuae, et quinque prudentes; sed quinque fatuae, acceptis lampadibus, non sumpserunt oleum secum; prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. Moram autem faciente sponso, dormitaverunt omnes et dormierunt.*

S. Hieronymus non vult in parabolis pro arbitrio fingi interpretationes, sed considerari priora, media et sequentia, et necti universa. Ex hoc ergo quod infert Iesus: *Vigilate, quia nescitis diem neque horam*, intelligitur parabolam id spectare ut, quia ignoramus diem adventus Domini et quia non tam cito venit, solliciti nobis lumen bonorum operum praeparemus, ne iudex veniens, nos sine gratia, ad gloriam coelestem necessaria, inveniatur. Porro in hac parabola ad ornamentum emblematis dicuntur multa, quorum non oportet laboriose inquirere applicationem ad veritatem significatam, v. g. quare sint virgines decem, quare quinque fatuae et quinque prudentes, quid significant vasa continentia oleum, quinam sint vendentes, quomodo, clausa ianua seu iudicio facto, fatuae possint pulsare ad ianuam, cum iam sint reprobae. Neque attenditur sors virginum solum vel praecipue, sed omnium qui vocantur ad nuptias Christi cum Ecclesia triumphante, sc. cum filiis Ecclesiae sese Iudici offerentibus in statu gratiae.

Sicut in usu olim fuerat ut nuptiae celebrarentur in domo sponsae, ita apparent puellae amicae obviam euntes sponso, quem vespere exspectant deducendum ad sponsam; sed *moram faciente sponso*, somno indulgent omnes, nec reprehenduntur ideo; sed interea oleum lampadum consumitur, et illae, quae *non sumpserunt oleum secum*, impudentes et fatuae fuisse deprehenduntur.

Ad providendum per bona opera et actus virtutum augmento gratiae sanctificantis et caritatis hortatur nos benignitas Salvatoris nostri. Aegre quidem vigilamus, et facile natura inclinante, sopore opprimimur spirituali; *corpus enim aggravat animam* (sap. 9. 15) et desinimus cogitare de adventu Domini. Ne pereat vel minuatur caritatis oleum ita ut in adventu Christi omnino deesse contingat, prospiciendum est. An de thesauro gratiae custodiendo et meritis augendo sollicitus sum?

B. *Media autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit; exite*

obriam ei. Tunc surrexerunt virgines illae et ornauerunt lampades suas. Fatuae autem sapientibus dixerunt : Date nobis de oleo vestro, quia lampades nostrae extinguuntur. Responderunt prudentes, dicentes : Ne forte non sufficiat nobis et vobis, ite potius ad vendentes, et emite vobis. Dum autem irent emere, venit sponsus ; et quae paratae erant, intraverunt cum eo ad nuptias, et clausa est ianua.

Virgines dormierunt lampadibus accensis ; sed sponsus interea appropinquavit ; videtur tamen non tam prope esse ut tempus sufficiens desit volentibus emere oleum, quo lampades nutriantur ; ast abeuntibus illis ad emendum oleum, nuptiae celebrantur, et sero adventurae sunt quinque virgines.

Si negligentia et socordia nostra minuatur caritas Dei in cordibus nostris, timeamus ne, tempore adventus Christi subito oriente vel instante, tempus bonorum operum praeteriisse contingat et merita adeo defecisse, ut iam gratiam et caritatem Dei amittamus. Sine illa enim lampade nuptiali non admitemur ad nuptias. Felices vero illi qui, gratia et meritis in dies crescentibus ornati, intrant cum Iesu, animae suae sponso, ad aeternas nuptias !

C. Notissime vero veniant et reliquae virgines, dicentes : Domine, domine, aperi nobis. At ille respondens, ait : Amen, dico vobis : Nescio vos. — Vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam.

Festinant fatuae, et ardenti desiderio ad nuptias ingredi cupientes, dominum, dominum appellant. Sed *non omnis qui dicit mihi : Domine, domine, intrabit in regnum coelorum* (Mth. 7. 21). Ille respondet : *Nescio vos* ; et revera non sunt membra viva corporis mystici Christi, non *tenent caput, ex quo totum corpus... crescit in augmentum Dei* (col. 2. 19) ; praecisa a capite, non iam participant de vita corporis ; ideo nescit virgines illas Dominus Iesus, qui est caput Ecclesiae. Est etiam pastor ovilis ; iam vero illae oves non sunt de eius ovibus : *Ego cognosco oves meas*, (Io. 10. 14) ait ; sed *nescio vos*. Tremendum sane verbum, quod fatuis virginibus, quod etiam operariis iniquitatis dicet (Lc. 13. 25, 27. med. 164).

Vigilate itaque. « Vide quam frequenter his verbis finiat Iesus, ostendens ignorantiam exitus utilem esse » (S. Chrys.), ne oleum deficere negligentia sinamus. Copiosum nobis procuremus oleum bonorum operum, quo nutriatur flamma caritatis : non sufficit habere *lucernas ardentes* (Lc. 12. 34) ; providendum est ne extinguantur.

1 pr. Cum apostolis sedens in monte Oliveti, audiam Iesum.

2 pr. Petam fidelitatem in donis Dei excolendis.

A. *Sicut enim homo peregre proficiscens vocavit servos suos et tradidit illis bona sua, et uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii vero unum, unicuique secundam propriam virtutem, et profectus est statim. Abiit autem qui quinque talenta acceperat, et operatus est in eis, et lucratus est alia quinque. Similiter et qui duo acceperat, lucratur est alia duo. Qui autem unum acceperat, abiens fodit in terram et abscondit pecuniam domini sui. (Mth.)*

Iesus comparaverat regnum coelorum in die adventus sui secundi cum nuptiis, ad quas virgines ducunt sponsum ; *tunc, dixerat, simile erit regnum coelorum decem virginibus.* Nunc illud comparat cum retributione, quam servis suis dat dominus quidam, ob lucrum ex commissa pecunia perceptum. Ex hac quemadmodum ex illa parabola docet nos vigilare, *quia nescimus diem neque horam* (Mth. 25. 13) qua Filius hominis venturus est ut retributionem nobis conferat : *Vigilate itaque*, ait ; *fiet enim sicut factum est in parabola quam nunc propono.*

In prima parte parabola dominus *peregre proficiscens*, committit servis, *secundum propriam* cuiusque *virtutem* seu pro viribus et idoneitate, pecuniam ex qua lucrum percipiant, talenta sc. quinque, duo vel unum (30 millia, 12 vel 6 millia francorum) ; *qui autem unum* acceperat, non operatus est et nullum lucrum percipere, sed talentum servare statuit.

In aperto est applicatio ; unicuique nostrum contulit Dominus dona naturae et gratiae, de quibus ratio reddenda erit quomodo illis usi fuerimus ad Dei gloriam, qui finis noster proximus est, ad nostram et ad proximi pro ratione donorum, sc. fratrum, inferiorum et superiorum, utilitatem : qui finis secundarius intimam relationem habet ad primarium. Inaequalia sunt illa dona, neque stricto sensu *secundum propriam* cuiusque *virtutem* collata, quia existentia cum dotibus naturalibus et prima gratia in ordine supernaturali sunt dona prorsus gratuita et ex mera liberalitate Creatoris et Redemptoris accepta. At, qualiacumque sint, committuntur nobis ut fructificent.

An facimus fructum ? (Mth. 3. 8) An, *servi facti Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem* ? (rom. 6. 22). Et quoniam Deus *elegit vos ... ut eatis et fructum afferatis* (Io. 15. 16), an cogitatis de verbo Christi : *Qui manet in me et ego in eo, hic fert fructum multum* ? (Io. 15. 5) An manemus in eo per sanctam communionem ?

B. *Post multum vero temporis, venit dominus servorum illorum, et posuit rationem cum eis. Et accedens qui quinque talenta acceperat,*

obtulit alia quinque talenta, dicens : Domine, quinque talenta tradidisti mihi ; ecce alia quinque superlucratus sum. Ait illi dominus eius : Euge, serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam : intra in gaudium domini tui. Accessit autem et qui duo talenta acceperat, et ait : Domine, duo talenta tradidisti mihi ; ecce alia duo lucratus sum. Ait illi dominus eius : Euge, serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam : intra in gaudium domini tui.

Sicut in moram faciente sponso (Mth. 25. 5), ita in domino post multum temporis veniente innuitur non brevi venturum esse Filium hominis. Utrique servo, *super pauca* fideli, sive super duo sive super quinque talenta, eadem laus tribuitur, quia uterque lucrum percepit, quod pecuniae acceptae respondeat, et uterque cum gaudio recipitur. Videtur autem Christus iam transire a parabola ad rem significatam : nam « omnem beatitudinem per hoc dictum ostendit : *Intra in gaudium Domini tui* » (S. Chrys.). Considerabo et perpendam hoc verbum : *Intra in gaudium* : « cum gaudium Dei sit beatitas omni cogitatione maior, homo in illud intrare potius quam gaudium in cor eius intrare dicitur » (S. Th.) ut solemus dicere de gaudio finito, quippe quod minus est quam ut cor impleat.

Audiam illud : Bene, *serve bone et fidelis*, et, ut bene sperem, *fructum de talentis mihi commissis afferens in patientia* (Lc. 8. 15) contendam intrare in gaudium Dei.

C. *Accedens autem et qui unum talentum acceperat, ait : Domine, scio quia homo durus es ; metis ubi non seminasti et congregas ubi non sparsisti ; et timens abii et abscondi talentum tuum in terra : ecce, habes quod tuum est. Respondens autem ei dominus, dixit ei : Serve male et piger, sciebas quia meto ubi non semino et congrego ubi non sparsi ? Oportuit ergo te committere pecuniam meam nummulariis, et veniens ego recepissem utique quod meum est cum usura. Tollite itaque ab eo talentum, et date ei qui habet decem talenta ; omni enim habenti dabitur, et abundabit ; ei autem qui non habet, et quod videtur habere auferetur ab eo. Et inutilem servum eicite in tenebras exteriores : illic erit fletus et stridor dentium.*

Sententia in servum pigrum prolata applicationem habet, partim ante, partim post mortem : qui gratiam sanctificantem bonis operibus augere non studet, ea indignum se praebet eamque amittit ; in infernum itaque proicietur. Qui autem opera bona facit, augmenta recipiet, tum gratiae in praesenti, tum gloriae in futuro.

1 pr. Videbo Filium hominis in maiestate venientem ad iudicandum.

2 pr. Petam gratiam sequendi hac in vita Iesum, ut possim eum sequi in regnum.

A. *Cum autem venerit Filius hominis in maiestate sua et omnes angeli cum eo, tunc sedebit super sedem maiestatis suae.*

Postquam Iesus fecit finem parabolarum, quibus nos ad vigilandum in diem adventus sui hortatur, adventum illum et iudicium describit : qua descriptione concludit praedicationem Evangelii. Suum in monte ante duos annos sermonem similiter concluderat, annuntiato iudicio bonorum et malorum (Mth. 7. 21-23) ; nunc fusius rem tractat, et quidem primo describit gloriosum suum adventum. Manifestum quidem erat omnibus Iesum venisse in humilitate et paupertate, omnino alium a messia rege quem sibi finxerant iudaei, et Iesus ideo phariseos monuerat *non venire regnum Dei cum observatione* (Lc. 17. 20). Sed qui venerat, diu expectatus, ad docendum in humilitate, Filius hominis veniet inexpectatus ad iudicandum cum maiestate : quam *maiestatem suam* alia occasione dixerat gloriam Patris : *Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis et tunc reddet unicuique secundum opera eius* (Mth. 16. 27). In divina itaque maiestate et gloria apparebit ; et angeli qui semel et iterum in vita humili ministrarunt ei, in nativitate (med. 20) sc. et in deserto (med. 40), iam omnes erunt cum eo ; *millia millium ministrabunt ei* (Dan. 7. 10). *Sedebit autem super sedem maiestatis suae* ; sc. *qui ponit nubem ascensum suum* (ps. 103. 3), qui videntibus apostolis *elevatus est in coelum, et nubes suscepit eum ab oculis eorum... sic veniet* (act. 1. 9 111) sedens in nube lucida. *Et tunc, ut antea dixit Iesus, videbunt Filium hominis venientem in nube et potestate magna* (Lc. 21. 27).

Coelum et terra transibunt (Mth. 24. 35) et commotione illa, quam praecessuram dixit, a praesenti statu transformabuntur : *coeli enim ardentes solventur, et elementa ignis ardore tabescent ; novos vero coelos et novam terram secundum promissa ipsius exspectamus* (2 Pet. 3. 12). *Verba autem Iesu non praeteribunt* (Mth. 24. 35). Certum itaque sit nobis Iesum secundo venturum esse in gloria : nobis, qui tribulamur et operamur, spem constituamus *in revelatione Domini Iesu de coelo cum angelis virtutis eius* (2 thess. 1. 7).

B. *Et congregabuntur ante eum omnes gentes.*

Licet Iesus ad electos suos imprimis attendens, dixerit antea se missurum *angelos suos cum tuba et voce magna, qui congregent electos suos, suscitando eos e sepulcris, a quatuor ventis* (med. 222 c), dixerat

olim : *Mittet Filius hominis angelos suos, et colligent de regno eius omnia scandala et eos qui faciunt iniquitatem et mittent eos in caminum ignis* (Mth. 13. 41), significans etiam malos christianos suscitatum iri ad iudicium. Iam hic non tantum electos et malos de regno suo congregatum iri docet, sed universaliter *omnes gentes*, omnes generationes, omnes homines : quanquam in sequentibus, ad regnum suum, ad Ecclesiam speciali ratione iterum attendens, de solis christianis, *fratribus suis minimis* (Mth. 25. 40), videbitur sententiam ferre. Omnes itaque, quotquot vixerint vel vivent, *congregabuntur ante eum* : ubinam, nescitur. Sententia de loco iudicii illius, valle Iosaphat prope Ierusalem, a S. Cyrillo frivola et anilis dicitur et est postero tempore inducta : ignota enim est vallis illius nominis tempore apostolorum : apud prophetam vero Ioël non est nomen proprium. Quod autem in monte Oliveti praedixit iudicium et de illo monte ascendit in coelum, inde non certo conficitur in vallem Hinnom aut vallem Cedron debere congregari iudicandos.

Proponam aliquoties concionando fidelibus illud gloriosi adventus Iesu Christi spectaculum et gentium congregationem. Quantus triumphus Christi et Christifidelium !

C. *Et separabit eos ab invicem, sicut pastor segregat oves ab haedis ; et statuet oves quidem a dextris suis, haedos autem a sinistris.*

Dixerat Iesus : *Qui spernit me et non accipit verba mea, habet qui iudicet eum : sermo quem locutus sum, ille iudicabit eum in novissimo die* (Io. 12. 48). Oves itaque eius, quae vocem eius audiunt (Io. 10. 27) et sermonem sequuntur, non condemnationis iudicium accipient, et quoniam *cognoscit eas* (ib.), *separabit eas* tam facile ac pastor separat oves ab haedis ; qua in re utetur ministerio angelorum : *eribunt enim angeli et separabunt malos de medio iustorum* (Mth. 13. 49).

Contemplabor a dextris regis mei illam turbam magnam, quam *enumerare nemo potest ex omnibus gentibus et tribubus et populis et linguis* apoc. 7. 9) et in illa turba *centum quadraginta quatuor millia ex omni tribu filiorum Israël* signatorum (ib. 4), et eundem ad numerum *virgines... primitias Deo et Agno* (ap. 14. 4) ; et ad regem meum accedens, orabo : O Iesu, « inter oves locum praesta et ab haedis me sequestra, statuens in parte dextra ».

1 pr. Videbo Christum iudicem sese ad electos convertentem.

2 pr. Petam gratiam fideliter perseverandi in unitate corporis mystici Christi.

A. Tunc dicet rex his qui a dextris eius erunt: Venite, benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. Esurivi enim, et dedistis mihi manducare; sitivi, et dedistis mihi bibere; hospes eram, et collegistis me; nudus, et cooperuistis me; in carcere eram et venistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti, dicentes: Domine, quando te vidimus esurientem, et pavimus te; sitientem, et dedimus tibi potum? Quando autem te vidimus hospitem, et collegimus te; aut nudum, et cooperuimus te? Aut quando te vidimus infirmum aut in carcere, et venimus ad te. Et respondens rex dicet: Amen dico vobis, quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis

Iesus, qui se Filium hominis, pastorem dicere consuevit, describens iudicium se regem vocat; regis enim est suprema iudicandi potestas et ius inducendi ad regni consortium vel proscribendi et puniendi reos. Videbo et contemplabor regem meum in gloria Patris sui (Mth. 16. 27) et maiestate sua (Mth. 25. 31); sed quam benignus et blandus apparet! quam amice invitat suos! *Venite, benedicti Patris mei, filii Patris nostri qui est in coelis* (Mth. 6. 9) et fratres mei, *haeredes Dei Patris et cohaeredes* (rom. 8. 17) mei, *possidete paratum vobis regnum coeli*, in ipsa creatione mundi creatum vobis, quos *ante mundi constitutionem* (1 Pet. 1. 20) ab aeterno praecognovi et elegi, quia mihi serviistis. Et iam ostendit deberi ipsis regnum ex meritis bonorum operum; inducit autem dialogum, nostro captui accommodans doctrinam suam. Antea nos docuit qua intentione opera bona perficere oporteat: *Qui recipit vos, me recipit; quicumque potum dederit uni ex minimis istis... in nomine discipuli,... non perdet mercedem suam* (Mth. 10. 40, 42); *quicumque susceperit puerum... in nomine meo, me recipit* (Lc. 9. 48). Hanc doctrinam, quam ignorare non potuerunt electi, proponit tanquam radicem meriti in bonis eorum operibus; unam porro speciem operum indicat in dialogo suo, et quidem opera dilectionis in proximum: aptissime et sapienter; est enim magister dilectionis: *hoc est praeceptum eius ut diligamus invicem sicut dilexit nos* (Io. 15. 12); homo autem pronus est insita inclinatione ad iuvandos miseros; quam beneficentiam Iesus perficere et incitare intendit.

Regnabimus itaque cum Iesu rege, si ipsius corporis mystici fuerimus membra, invicem benefica intuitu Christi, qui est caput; in quantum enim benefacimus membris eius *minimis*, in tantum ipsi benefacimus. Multum hac consideratione fovebo opera beneficentiae et misericordiae, tam spiritualis quam corporalis.

B. *Tunc dicet et his, qui a sinistris erunt : Discedite a me, maledicti, in ignem aeternum, qui paratus est diabolo et angelis eius. Esurivi enim, et non dedistis mihi manducare ; sitivi, et non dedistis mihi potum ; hospes eram, et non collegistis me ; nudus, et non cooperuistis me ; infirmus, et in carcere, et non visitastis me. Tunc respondunt ei et ipsi, dicentes : Domine, quando te vidimus esurientem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, et non ministravimus tibi ? Tunc respondebit illis, dicens : Amen dico vobis, quamdiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis.*

Contemplabor regem meum, quem modo tam benignum et munitum vidi et audivi, se iam ad sinistram latus, ad reprobos convertentem. Quam terribilis est in maledictione et condemnatione ! Tremendam at iustissimam hanc iudicis sententiam perpendens, considerabo 1° poenam damni seu discessum et separationem a Deo, uno bono, omnis boni fonte, hominis unico fine, 2° pondus maledictionis divinae, in aeternum opprimens damnatos, 3° poenam sensus, ignem, et verum, licet speciei novae, ignem : a sententia enim iudiciali alienus est sensus metaphoricus ; ignis ille non hominibus paratus fuerat, sed angelis rebellibus, qui, licet sint spiritus, in materiam agere et a materiali igne pati possunt ; in hunc eundem ignem filii diaboli (Io. 6. 71 ; 1 Io. 3. 10) iubebuntur discedere ; 4° considerabo aeternitatem poenae utriusque. Qui autem restiterunt Iesu dicenti : *Venite ad me omnes... et ego reficiam vos* (Mth. 11. 28), non valebunt resistere dicenti : *Discedite*. Causam damnationis eorum assignat Iesus, ad nostram institutionem potius quam ad rei futurae descriptionem : inter multas variasque causas aeternae ruinae reprobos, non assignat adeo scelera et peccata commissa quam omissam caritatem et misericordiam erga suos ; speciali enim ratione attendit ad Ecclesiae suae, corporis sui mystici, membra, in quibus caritatem vigere omnino praecepit.

C. *Et ibunt hi in supplicium aeternum, iusti autem in vitam aeternam.*

Utrisque aeternitas, aliis aeternum in aeterno igne supplicium, aliis aeternum in vita aeterna gaudium. Haec est conclusio doctrinae Christi ; etiam Moyses cum foedus et legem proposuisset, dixerat : *Considera quod hodie proposuerim in conspectu tuo vitam et bonum, et e contrario mortem et malum* (deut. 30. 15).

Memorare novissima tua, et in aeternum non peccabis (eccli. 7. 40).

1 pr. Videbo Iesum in monte Oliveti, cumque audiam nuntiantem instare passionem suam.

2 pr. Petam gratiam fideliter perseverandi cum ipso.

A. *Erat autem diebus docens in templo : noctibus vero exiens, morabatur in monte, qui vocatur Oliveti ; et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum (Lc.).*

S. Lucas absolvit narrationem de ultimis diebus ministerii evangelici, ostendens Iesu Christi studium docendi populum et populi sedulitatem ad eius doctrinam in templo audiendam. *Omnis populus manicabat*, primo mane veniebat et properabat ad templum, sperans Iesum illuc esse venturum. Utinam et ego, pia et simplici, at studiose praeparata praedicatione Evangelii, alliciam populum ! opifices et pauperes mane conabor allicere, saltem mense mariano, et die dominica illis frangam panem verbi divini.

Dominica palmarum et feria II, nocte cadente, in Bethaniam reversus fuerat Iesus (med. 201, 204), sed, ut innuitur, *in monte Oliveti* partem noctis duxerat. Feria III rediit similiter, post multam praedicationem, versus Bethaniam et *morabatur in monte* ; at sequenti die, populus, qui exspectabat eum, iam non potuit eum audire, *cum consummasset Iesus sermones omnes* (Mth.) neque iam templum ingressurus esset. Populus itaque addictus erat ei, et *cogitabant* synedristae *ut interficerent eum* (Io. 11. 53), *timebant vero plebem* (Lc. 22. 2).

Manifestissimum est populum iudaicum, licet ex praeiudiciis suis cogitaret messiam temporalem, pronum fuisse ad amplectendam doctrinam Iesu, sed a ducibus suis fuisse deceptum et prohibitum : adeo datur plebs in salutem aut praedam ducibus suis ! unde *iudicium durissimum, his qui praesunt, fiet* (sap. 6. 6). *Sedes superbiorum destruxit Deus et sedere fecit mites pro eis* (eccli. 10. 17). Non negligam prudenter monere viros in auctoritate constitutos de iudicio durissimo, nisi populum adiuvent et duci ad Iesum sinant.

B. *Et factum est : cum consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit discipulis suis : Scitis quia post biduum pascha fiet, et Filius hominis tradetur ut crucifigatur* (Mth.).

Audiam Iesum, feria tertia versus vesperam, apostolis suis praedicentem magnum mysterium crucifixionis suae mox post manducatum pascha adimplendum esse. Docuit quae voluit et quamdiu voluit, inoffensus in mediis adversariis ; nunc determinat tempus, diem in qua vult tradi supplicio crucis. Post biduum pascha celebrabit ; est enim hoc festum memoria *transitus Domini*, quando angelus exterminator, videns sanguinem in foribus israelitarum, pertransibat non

percutiens primogenitos eorum (ex. 12. 27); quae liberatio figura fuerat liberationis a morte aeterna in virtute sanguinis Christi. Mox post coenam paschalem *tradetur* a Iuda iscariote *principibus sacerdotum et scribis, et tradent eum gentibus, Pilato, ad . crucifigendum* (Mth. 20. 19. med. 189).

Iam quarto praedicat Iesus, et nunc quidem determinato accurate tempore, consilium suum moriendi pro populo. Vere *oblatus est quia ipse voluit* (Is. 53. 7) et quando voluit, imo die qua nolent adversarii: hi enim in parasceve legali tradentes eum et sabbato pascha suum celebrantes, errabunt in calculis suis; pascha enim verum seu dies quinta decima in feriam sextam incidebat; quam diem, vere paschalem, morti suae destinaverat *Agnus Dei* (Io. 1. 29) verus.

C. *Tunc congregati sunt principes sacerdotum et seniores populi in atrium principis sacerdotum, qui dicebatur Caiphas; et consilium fecerunt ut Iesum dolo tenerent et occiderent. Dicebant autem: Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo* (Mth.).

Feria quarta convocatum fuisse consilium de Iesu occidendo primaeva traditio est, unde consuetudo orta est ieiunii feriae quartae. Convocati illuc fuerunt, praeter principes sacerdotum et seniores populi, etiam *scribae* (Lc. Mc.) seu legisperiti: unde totum synedrium convenit apud Caipham, qui post resurrectionem Lazari *prophetaverat quod Iesus moriturus erat pro gente* (Io. 11. 51), et decrevit duo: primo, Iesum esse dolo tenendum, secundo, non esse occidendum *in festo* (ἐν τῇ ἑορτῇ), sc. toto tempore festivo azymorum. Neutrum autem eveniet pro eorum voluntate; Iesus enim proditus a Iuda iscariote se ipsum tradet in manus eorum, et vero paschatis festo crucifigetur.

Considerabo cum despectu *concilium* illud *malignantium* (ps. 21. 17); absunt pauci, Nicodemus et forsitan alii quidam. Caiphas praesidet et asseclae annuunt; non audent propter populum et galilaeos occidere Iesum tempore paschali. Sed evanescent in cogitationibus suis: vult enim tradi: *post unum diem* pascha faciet, die in lege determinato; in magno illo die immolari vult *Agnus Dei, qui tollit peccatum mundi* (Io. 1. 29). Ipsi autem, iam vero Agno immolato, in figuris haerebunt, immolantes adhuc figuram agni sabbato.

1 pr. Videbo miserum proditorem, secedentem a Iesu ad iudaeos duces.

2 pr. Petam gratiam fideliter adhaerendi Iesu meo regi et detestandi iudaicam perfidiam.

A. Intravit autem satanas in Iudam, qui cognominabatur iscariones, unum de duodecim. (Lc.)

*Appropinquabat ... dies festus azymorum, qui dicitur pascha, et quaerebant principes sacerdotum et scribae et seniores populi quomodo Iesum interficerent (Lc. 22. 1, 2). Intravit autem satanas in Iudam. Ille Iudas solus ex numero duodecim apostolorum iudaeus erat, alii enim omnes viri galilaei erant (act. 1. 11 ; 2. 7) ; ortus ex oppido Iudae Karioth, Iesum secutus fuerat, et privilegiorum eorumdem cum aliis undecim particeps, miracula viderat, probabiliter fecerat ipse. At pecuniae inhiabat, et obstinato praeiudicio cogitasse temporale Iesu regnum videtur. Iam ante integrum annum, cum miraculum panis eucharistici praesignificaretur, fide, si eam habuit, exciderat ; vocatus enim fuit a Iesu *diabolus* (Io. 6. 70). *Loculos habens* pro Christi et apostolorum collegio, *ea quae* in eorum sustentationem *mittebantur portabat* ; at *fur erat* (Io. 12. 6) et indigne ferens unctionem Iesu in coena Bethaniae, dixerat illam esse perditionem unguenti et trecentorum denariorum. Infidelem hunc et vilem hominem instrumentum odii sui in Iesum adhibere volens, satanas *intravit* in eum. Eum quidem possidebat sibi servum ; sed nunc ei « immisit iniquas persuasiones cogitationum iniquarum » (S. Aug.). Olim Iesum tentaverat satanas *et, consummata omni tentatione, recesserat ab illo usque ad tempus* (Lc. 4. 13) opportunum ; opera perfidi apostoli iam utetur, quoniam appropinquat hora ... *et potestas tenebrarum* (Lc. 22. 53).*

Indignans videbo istum miserum. Fuit tamen, est *unus de duodecim*, ex amore a Iesu vocatus ad divina munera. Sed, sibi et *mammonae iniquitatis* (Lc. 16. 9) serviens, a fide defecit paulatim et sese satanae docilem praebuit. *Nemo autem potest duobus dominis servire* (Mth. 6. 24). Nonne elegi Dominum coeli et terrae ? An illi soli servio ? (Mth. 4. 10).

B. Et abiit, et locutus est cum principibus sacerdotum et magistratibus, quemadmodum illum traderet eis. Et gavisi sunt, et pacti sunt pecuniam illi dare ; et spondit (Lc.).

Audiverat iscariones Iesum pridie praedicentem : *Post biduum pascha fiet, et Filius hominis tradetur ut crucifigatur* (Mth. 26. 2). Sciebat quid in concilio statuissent adversarii Iesu (Io. 11. 51) post resurrectionem Lazari. *Abiit* itaque feria quarta *ad principes sacer-*

venditur.

Lc. 22. 3-6; Mth. 26. 14-16; Mc. 14. 10-11.

dotum et ait illis : Quid vultis mihi dare, et ego vobis eum tradam. (Mth.) « Damnum, quod ex effusione unguenti se fecisse credebat, vult Magistri pretio compensare; nec certam tamen postulat summam, ut saltem lucrosa videretur proditio; sed quasi vile tradens mancipium, in potestate eumentium posuit quantum vellent dare » (S. Hier.).

Propheta Zacharias vaticinatus erat : *Et appenderunt mercedem meam triginta argenteos* (Zach. 11. 12). At illi, non cogitantes se implere prophetiam, *constituerunt ei triginta argenteos*, siclos nempe ex thesauro templi, sacri ponderis maioris (100 francos), et *promise-runt ei hanc pecuniam se duros* (Mc.). Et ipse *spopondit*, et consilia cum eis iniit *quemadmodum illum traderet eis*. Adiit etiam magistratus templi, qui sc. praeerant levitis, excubias templi agentibus; armatis enim hominibus existimavit opus esse.

Videbo gaudio exsultantes sacerdotes et magistratus : quod diu cogitarunt nec prae timore plebis exsequi ausi sunt, demum ope perfidiae se exsequi posse sperant. Infideli discipulo, apostata, proditore indigent ad suum facinus; inexpectatus venit ad eos, et inde quidem unde auxilium minime sperare poterant, e collegio apostolico.

« Intonas super me iudicia tua, Domine, et timore ac tremore concutis omnia ossa mea, et expavescit anima mea ... Stellae ceciderunt ad infima; et qui comedebant panem angelorum, vidi siliquis delectari porcorum (Thom. kemp. III. 14).

C. *Et quarebat opportunitatem ut traderet illum sine turbis* (Lc.).

Auri sacra fames, triginta argentei quos exspectat, Iudam ad vendendum Magistrum impulerunt: iam modum quaerit efficiendi traditionem mercis. Clam et dolo res peragenda erit; turbae enim non sinerent in templo apprehendi Iesum, *benedictum qui venit in nomine Domini* (Mth. 21. 9). Verum *noctibus exiens morabatur Iesus in monte qui vocatur Oliveti* (Lc. 21. 37); novit autem Iudas fore ut Iesus permittat se *tradi ut crucifigatur* (Mth. 26. 2): nocte itaque opportunitatem nanciscetur. Interea nondum deserit collegium apostolicum: feria quinta aderit coenae paschali.

Recordabor verbi Christi : *Vae vobis ... hypocritae ... intus pleni ... rapina et immunditia* (Mth. 23. 25).

1 pr. Videbo duos discipulos proficiscentes et comitabor eos.

2 pr. Gratiam petam amandi ea quae spectant ad officia sacra.

A. *Et primo die azymorum quando pascha immolabant, dicunt ei discipuli : Quo vis camus et paremus tibi ut manduces pascha ? (Mc.)*

Mensis Nisan apud iudaeos erat primus in mensibus anni (ex. 12. 2) ; die vero quinta decima mensis huius solemnitas azymorum Domini erat ; septem diebus azyma, i. e. panem non fermentatum, comedeabant : dies primus erat celeberrimus sanctusque (lev. 23. 6), paschatis sc. Lex autem statuerat ut iam pridie, seu quarta decima ad vesperam, removerentur fermentata (ex. 12. 18) et comederentur azyma. Invaluerat porro consuetudo ut haec dies diceretur prima dies azymorum : ad vesperam (ex. 12. 6) huius diei, pascha seu agnus in memoriam transitus angeli Domini mactabatur. Cum Iesus venisset non legem solvere sed adimplere (Mth. 5. 17), ipse misit Petrum et Ioannem, dicens : *Euntes parate nobis pascha, ut manducemus* (Lc.) ; et discipuli hi duo eum interrogarunt de loco coenae paschalis eligendo et parando.

Considerabo sedulam curam Magistri et discipulorum in praevidenda observatione legis. Quanto maior a me requiritur, cum ea quae in figuris contingebant illis (1 cor. 10. 11) iam in veritate fiant ! Quidquid ad Agni immaculati, qui Iesus est, sacrificium et liturgica officia paranda et agenda spectat, praecipuam curam postulat. « Ne quid praetermittamus quod iuxta rubricas et rerum adiuncta ad debitae reverentiae significationem requiratur » neque in paschate solum, sed et « festis diebus, quos solemniori pompa Ecclesia celebrare consuevit, ad coenam magnam ex divitiis amoris Iesu paremus et alliciamus fideles » (2 conc. Baltimor.). An mensa sacra, an linteamina quae Agnum Dei tangunt, an omnia utensilia sacra in domo Dei, mihi commissa, nitent ? An munditie et ornatu suo haec domus invitat fideles ?

B. *Et mittit duos ex discipulis suis, et dicit eis : Ite in civitatem, et occurret vobis homo lagenam aquae baiulans : sequimini eum ; et quocumque introierit, dicite domino domus, quia Magister dicit : Ubi est refectio mea, ubi pascha cum discipulis meis manducem ? Et ipse vobis demonstrabit coenaculum grande, stratum ; et illic parate nobis* (Mc.).

Iesus voluit ultimam refectionem sacri sui corporis accipere in coena paschali, quia haec coena typum gerebat immolationis et manducationis unius verique Agni, quam instituere volebat in futura tempora. Illam refectionem parandam commisit Petro, principi apos-

tolorum, et Ioanni dilecto prae caeteris discipulo : alter fide, caritate alter eminebant : quam duplicem dispositionem requirit convivium nostrum eucharisticum.

Iussit illos *coenaculum grande*, seu conclave in parte domus non ignobilis superiore, *stratum*, lectulis et utensilibus omnibus instructum adire et parare agnum legale, azymos panes cum lactucis agrestibus, vinum et aquam et reliqua omnia. Elegit autem in civitate domum, cuius dominus erat ex suis discipulis ; neque eam determinate indicavit, sed signo, quod divinam eius praescientiam demonstrat : *Introantibus vobis in civitatem, occurret vobis homo quidam amphoram aquae portans : sequimini eum in domum in quam intrat, et dicitis patrifamilias domus : Dicit tibi Magister : Ubi est diversorium, ubi pascha... manducem (Lc.) ?*

Auctoritate et potestate divina agit Dominus et Magister, non postulans sed iubens diversorium collegio suo dari. Videbor mihi audire Iesum mihi dicentem : Ubi est refectio et communio mea cum anima fidei ?

C. *Et abierunt discipuli et venerunt in civitatem et invenerunt sicut dixerat illis, et paraverunt pascha. Vespere autem facto, venit cum duodecim (Mc.).*

Contemplabor ambos apostolos abeuntes in Ierusalem et fiducia magna ac simplicitate iussa Domini exsequentes. Dum agnum emunt et mactant sive in domo sive prope templum, dum mensem instruunt, nequeunt non affici moerore recordati verbi Iesu : *Pascha fiet et tradetur Filius hominis* (Mth. 26. 2). Redeunt versus vesperam ad Iesum et nuntiant parata esse omnia. Videbo tandem Iesum cum duodecim apostolis ex Bethania vel monte Oliveti passu firmo procedentem ad civitatem, *quae occidit prophetas* (Mth. 23. 37) suos, et conabor deprehendere, tum desideria vividissima Magistri mei, tum sensa discipulorum ; inter quos videbo miserrimum hypocritam iscariotem, qui gaudens de promissa pro vendendo Iesu pecunia, ad eum rediit.

Inhaerens cordi Salvatoris mei, particeps conabor fieri desiderii eius patiendi pro Patris sui gloria et salute peccatorum ; sacrificii eius memoriam recolam crebro et praesertim in sancta missa offerenda.

1 pr. Videbo Iesum cum duodecim ad mensam, agnum paschalem comedentes.

2 pr. Petam gratiam fideliter cum Iesu perseverandi, ne sortem proditoris habeam.

A. *Et cum facta esset hora, discubuit, et duodecim apostoli cum eo. Et ait illis : Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, antequam patiar. Dico autem vobis, quia ex hoc non manducabo illud, donec impleatur in regno Dei. Et accepto calice, gratias egit et dixit : Accipite, et dividite inter vos. Dico enim vobis, quia non bibam de generatione vitis, donec regnum Dei veniat. (Lc.)*

Contemplabor Iesum accumbentem mensae paschali, hora a lege determinata, *vespere facto* (Mth. Mc.) diei quartae decimae, seu initio diei decimae quintae ; nam a vespera ad vesperam definebatur dies apud iudaeos. Accumbunt prope eum ad mensam ex quadrato oblongam, ab altero latere Ioannes cum Petro, et ab altero iscariones, quibus secreto quaedam dicenda habebit (Io. 13. 24, 27 ; med. 235), et deinde alii ex duodecim. Et mox ante coenam audiam Iesum : *Desiderio desideravi* vehementi, ait, *hoc pascha manducare* : est enim ultimum neque aliud deinceps manducabo ; nam tempus patiendi advenit et iam implebitur pascha in regno Patris mei. Pascha enim symbolum est liberationis populi israelitici a servitute aegyptiaca et signum liberationis totius populi Dei a servitute principis huius mundi : adimplebitur haec liberatio perfectissime in regno coelesti. Dein, accincti renes et calceati, tenentes baculos in manibus, comedunt festinanter agnum assum igni, et panem azymum cum lactucis (ex. 12. 11) ; tandem Iesus calici benedicens et gratias agens, ipsemet ex eo bibit et iubet eos bibere : ipse quidem amodo non bibet *donec regnum Dei veniat*. Minime autem significat se ex generatione vitis in coelo bibiturum (Cfr. Mth. 1. 25) ; vinum enim *bibet novum in regno Dei* (Mth. Mc.) ubi disponet suis *ut edant et bibant super mensam eius* (Lc. 22. 29, 30) ; ibi scilicet *satiabuntur, cum apparuerit gloria eius* (ps. 16. 15).

Non dolebo cum apostolis, audiens Iesum de discessu suo nuntiantem. Gaudebo imo et rationem, quare hanc ultimam coenam adeo desideravit celebrare, perpendam alteram, sc. quod coenam novam vult instituere in memoriam transitus sui ad Patrem et in futurae gloriae pignus et regni viaticum.

B. *Et edentibus illis dixit : Amen dico vobis quia unus vestrum me traditurus est. Et contristati valde, coeperunt singuli dicere : Numquid ego sum, Domine ? At ipse respondens ait : Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tradet (Mth.).*

celebrat.

Lc. 22. 14-18; Mth. 26. 20-25, 29; Mc. 14. 18-21, 25.

Iesus, qui *sciebat quid esset in homine* (Io. 2. 25) noverat pactum Iudae cum principibus sacerdotum; cum vero constitutum ipsi esset mori pro toto populo, poterat dissimulare proditorem. *Benignus tamen et misericors* (Ioël. 2. 13) *vult dare locum poenitentiae* (sap. 12. 10); nulla enim alia ratione movetur ad revelandam secretam proditorem unius ex suis convivis; hunc autem non nominat, neque ita indicat ut cognosci possit a sociis; tantummodo alludens ad prophetiam: *qui edebat panes meos, magnificavit super me supplantationem* (ps. 40. 10), dicit unum ex illis qui secum coeant et *manum* in eodem *catino* (Mc.), in eadem lance pronunt, fore traditorem. Quo audito *singuli*, excepto Iuda, *contristati sunt valde*; timentes enim fragilitatem suam, de se, licet conscientiam peccati non habent, auxilii et tristes interrogant: *Numquid ego sum, Domine?*

Verbum est timoris et humilitatis, eorum qui timent ne *intrent in tentationem* (Lc. 22. 40). *Timenti Dominum non occurrent mala; sed in tentatione Deus illum conservabit* (eccli. 33. 1). S. Philippus Neri solebat dicere: O Domine, nisi tibi servum tuum Philippum conserves, hodie tradet te. Quis nostrum non eandem orationem bono Iesu offerat?

C. *Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo: vae autem homini illi, per quem filius hominis tradetur: bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille. Respondens autem Iudas, qui tradidit eum, dixit: Numquid ego sum, Rabbi? Ait illi: Tu dixisti.* (Mth.)

Nemini apostolorum interroganti: *Numquid ego sum?* responderat Iesus, omnes in salutari timore confirmans. Sed cum postea tremendum *Vae* pronuntiasset in illum per quem tradendus erat, Iudas simul timore aeternae damnationis perculsus, simul tamen perseverans in suo facinoroso consilio, simulat conscientiam serenam audetque, quin caeteri advertant, interrogare utrum ipse sit traditor. Quin autem alii audiant, revelat ei Iesus se facinoris eius esse conscium. Privata et benignissima correptione contendit eum revocare *a viis pessimis* (2 par. 7. 14).

Filius quidem hominis libere vadit ad mortem; sed traditori, cuius voluntate culpabili tradetur in manus occisorum, melius fuisset non nasci quam illud damnationis vae incurrere.

1 pr. Contemplabor amantissimum et humillimum Iesum ad pedes discipulorum.

2 pr. Petam puritatem et humilitatem.

A. Ante diem festum paschae, sciens Iesus quia venit hora eius ut transeat ex hoc mundo ad Patrem, cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos.

S. Ioannes, cum in eo sit ut narret eventus supremae diei et ponat sub oculos testamentum Iesu Christi, nos ad sublimia illa mysteria consideranda inducit, prooemium praemittens de dilectione Magistri sui ergo suos discipulos. Pridie festi paschalis, et pridie mortis suae, Iesus, cum sciret horam transitus sui ad Patrem et paschatis huius novi, in quo virtute sanguinis sui homines reducere ad Patrem et in eius regnum inducere volebat, dedit altissima documenta dilectionis illius, quam discipulis per tres annos exhibuerat : *in finem*, ad extremum usque, ad excessum, *dilexit eos* ; perfectissimum et maiorem quam unquam amorem exhibuit.

“ Probatio amoris exhibitio est operis ” (S. Greg. M.). Amorem suum *opere et veritate* (1 Io. 3. 18) ostendit Iesum : *maiorem enim hac dilectionem nemo habet ut animam suam ponat quis pro amicis suis* (Io. 15. 13). Unde S. Paulus eloquenter dicit : *Dilexit me et tradidit semetipsum pro me* (gal. 2. 20). Haec est demum dilectio : tradere seipsum totum. Perpendam hanc *nimiam caritatem qua dilexit nos* (eph. 2. 4), quoniam cum adhuc inimici eius, *filii irae* (eph. 2. 3) et *peccatores essemus, secundum tempus Christus pro nobis mortuus est* (rom 5. 8).

Meditando de tanta dilectione conabor rependere dilectionem. Quis enim tam amantem non redamet ? (S. Bern.). *Si quis non amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit anathema*, ita concludebat S. Paulus (1 cor. 16. 22). Quid concludam ego ?

B. Et coena facta, cum diabolus iam misisset in cor ut traderet eum Iudas Simonis iscariotae, sciens quia omnia dedit ei Pater in manus et quia a Deo exivit et ad Deum vadit, surgit a coena et ponit vestimenta sua ; et cum accepisset linteam, praecinxit se. Deinde mittit aquam in pelvim, et coepit lavare pedes discipulorum et extergere linteo quo erat praecinctus.

Post coenam paschalem, “ observata lege plene cibis in legalibus ”, et ante coenam eucharisticam, novum legis suae ritum, Iesus sese humiliat coram suis, quos dilexerat in mundo. Hoc primum, non maximum mysterium amoris narraturus S. Ioannes, exaltat humilitatem exaltando maiestatem. Habet enim Iesus summum in creaturam

universam dominium, descendit de coelis per incarnationem, redibit in coelos per ascensionem ; in sua autem humanitate, ad tantam dignitatem per unionem hypostaticam evecta, lavat pedes apostolorum.

Considerabo in Filio Dei servile erga servos obsequium. Deposito vestimento superiore, praecinctum linteo contemplantur ; ad pedes suorum Filium Dei videbo. In incarnatione *exinanivit semetipsum, formam servi accipiens* (phil. 2. 7) ; iam vere servus, quasi pauper servus et humilis mihi apparet. Qua in re, amoris extremum signum praebeat apostolis, vilibus olim hominibus ; et simul nobis tradit documentum humilitatis. Iam comparans meam superbiam et humilium rerum contemptum cum Iesu Filii Dei humilitate, orabo multum ne durus tali praedicationi Magistri mei resistam.

C. Venit ergo ad Simonem Petrum. Et dicit ei Petrus : Domine, tu mihi lavas pedes ? Respondit Iesus, et dixit ei : Quod ego facio, tu nescis modo, scies autem postea. Dicit ei Petrus : Non lavabis mihi pedes in aeternum. Respondit ei Iesus : Si non laverō te, non habebis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus : Domine, non tantum pedes meos, sed et manus et caput.

Insuetum omnino erat et novum ut Iesus hoc humile ministerium lavandi pedes suorum impletet. Unde Petrus miratur, et Iesum a se hoc opus incipientem prorsus prohibere nititur. Revera *nescit modo* quid velit significare Iesus tam mira et vere mystica ratione agendi ; mysterium tamen divinus Magister non solvit statim, sed imperio et minis, similiter praeter solitum, utens, Petrum morali vi constringit ; nam, quoniam cognovit amorem Petri erga se, humanum quidem at ferventem et constantem : *Nisi laverō te*, ait, excludam te a regno meo.

Quam bonus est Iesus meus, etiam quando minatur ! Admirabor responsum Petri et amabo Petrum. Mirus vir ! quis credat talem virum posse deficere a Iesu ? At deerat ipsi adhuc humilitas.

An amo Iesum ? An cupio habere partem cum eo ? An ad omnia sum paratus, quae iusserit ?

1 pr. Contemplabor et audiam Iesum in hoc mysterio.

2 pr. Petam donum puritatis et humilitatis.

A. *Dicit ei Iesus : Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum ; propterea dixit : Non estis mundi omnes.*

Petrus, nimio, pro more suo, amoris fervore abreptus, paratum se praebuerat ad integram corporis lotionem, si necesse fuisset et requisitum a Iesu. Iam ex hoc eius responso occasionem accipit Iesus aperiendi primum actionis suae sensum mysticum. In calidis regionibus balneo frequenter utendum est, eoque usus erat Petrus, ut videtur ; sed a pulvere viae facile sordescere potuerant pedes ; pedes itaque suorum lavare dignabatur Iesus ; caeteroquin mundus erat Petrus, mundi erant alii discipuli. Verum allegorice loquebatur Iesus, parabola lotionis pedum significans necessitatem puritatis animae. Mox enim animarum cibum angelicum daturus erat apostolis suis, corpus suum et sanguinem sub velamine panis eucharistici. Apostoli itaque in gratia Dei erant, conscientiam mundam habebant, nisi quod ex humana fragilitate aliquot noxas venialis peccati contraxerant ; ab illis animae sordibus levioribus eos purificari volebat Iesus, idque lotionem pedum symbolica significat. At non omnes mundi erant ; traditor enim, suo scelere pollutus, accumbebat mensae ; hunc indignitatis suae monet iterum Iesus et indignum esse coena eucharistica indicat, necdum tamen nominatenus designat.

Ratione et fide me adiuvans, suadebo mihi perfectam munditiam cordis, ad sanctam eucharistiam digne offerendam et recipiendam. *Maledictus qui facit opus Domini negligenter* (Ier. 48. 10) ; “ omnis igitur opera et diligentia in eo ponenda est ut quanta maxima fieri potest interiore cordis munditia et puritate peragatur ” (conc. trid. sess. 22. Decr.) Etiam peccata venialia extergenda sunt, si digne et proficue velim accipere corpus et sanguinem Domini.

B. *Postquam ergo lavit pedes eorum et accepit vestimenta sua : cum recubisset iterum, dixit eis : Scitis quid fecerim vobis ? Vos vocatis me Magister et Domine, et bene dicitis : sum etenim. Si ergo ego lavi pedes vestros Dominus et Magister, et vos debetis alter alterius lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita et vos faciatis. Amen, amen, dico vobis : non est servus maior domino suo ; neque apostolus maior est eo, qui misit illum. Si haec scitis, beati eritis si feceritis ea.*

Iesus, postquam Petrum sibi obsequentem habuit, aliorum etiam

pedes lavit nec praetermisit Iudam. Contemplabor Agnum ad pedes lupi rapacis ; Iesus manibus divinis tangit filium illum diaboli, *attrita fronte et duro* (Ez. 3. 7) *corde* neque flectere valet sacrilegum hypocritam. Finita tandem symbolica actione, alterum huius sensum mysticum aperit ; commendare voluit suo exemplo humilitatem ; ut Dominus et ut legatus Dei ac magister apostolorum, iubet suos non tantum, si res ferat, pedes lavare fratrum et inferiorum, sed quaevis caritatis et humilitatis obsequia praestare. Sciunt utique Iesum qui exemplum dedit esse Dominum et Messiam ; si tanto exemplo edocti et Christum imitandi studio haec praestiterint, beati erunt. Itaque beatitudinem ponit Iesus *mitis et humilis corde* (Mth. 11. 29) in humilitate.

Discamus ab eo hanc vere christianam virtutem et inveniemus requiem animae nostrae. *In* huiusmodi vero *operibus bonis testimonium habebit qui pueros educavit, qui hospitio recepit, qui fidelium, sanctorum pedes lavit, qui tribulationem patientibus subministravit* (1 Tim. 5. 10). Beati erimus si fecerimus ea !

C. *Non de omnibus vobis dico : ego scio quos elegerim ; sed ut adimpleatur Scriptura : Qui manducat mecum panem, levabit contra me calcaneum suum. Amodo dico vobis, priusquam fiat : ut cum factum fuerit, credatis quia ego sum. Amen, amen dico vobis : qui accipit si quem misero, me accipit ; qui autem me accipit, accipit eum qui me misit.*

A beatitudine, quae ex humilitatis operibus colligitur, exclusus pronuntiatur unus ex apostolis ; omnes enim quos elegit Iesus novit, novit etiam unum illum ; scelus autem eius patefacit ut, ex adimpleta prophetia Davidis (ps. 40. 10) et agnita ex eventu sua ipsius praedictione, caeteri apostoli in fide firmentur quia Iesus est Messias, Filius David, Filius Dei et Dominus. Hos apostolos mittet suo loco : Iesum acceperunt ut missum a Deo, ipsi vicissim accipientur ut legati Iesu.

Sinus cum undecim fideles Magistro et Domino, qui manducamus panem eius. Tunc qui nos recipiet, Iesum se recepisse gaudebit.

1 pr. Videbo et adorabo Iesum, attendens ad institutionem novi testamenti.

2 pr. Petam gratiam fidei vere sacerdotalis in *mysterium fidei*.

A. *Coenantibus autem eis, accepit Iesus panem, et benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, et ait : Accipite et comedite : hoc est corpus meum* (Mth.).

Iesus, *coena facta* (Io. 13. 2) paschali, laverat pedes discipulorum, et *cum recubisset iterum* (ib. 12) humilitatem eos docuerat. Dum autem adhuc accumberent mensae et antequam finis coenae fieret per solemnem gratiarum actionem *hymno dicto* (Mth. 26. 30), « novum instituit pascha seipsum... sub signis visibilibus immolandum in memoriam transitus sui ex hoc mundo ad Patrem » (conc. trid. sess. 22. cap. 1). « Pridie itaque quam pateretur » et *in qua nocte tradebatur* (1 cor. 11. 23), *accepit* de mensa communem azymum *panem*, et hunc quasi ab usu communi separaturus *benedixit*, ac deinde *fregit*, et dans discipulis, *ait : Accipite et comedite : hoc est corpus meum*.

Adimplet Iesus quod superiore anno promisit post multiplicationem panum : *Ego sum panis vitae.. et panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita* (Io. 6. 48, 52). Dat panem benedictum, fractum, et dicit : *Hoc quod videtis, quod vobis frango et do, est corpus meum*. Dixerant tunc : *Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum ?* (ib. 53). En modum : ille *per quem mundus factus est* (Io. 1. 10), panem communem transmutat in panem vitae, in cibum vitae aeternae, in carnem suam : non iam est panis, est corpus eius ; additque : *Comedite*, sine horrore comedetis hanc carnem meam sub specie panis : *hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur* (1 cor. 11. 24), *quod pro vobis datur* (Lc.). Non dabit sane panem *pro mundi vita* (Io. 6. 52), sed immolabit seipsum et iam nunc *pascha nostrum immolatus est Christus* (1 cor. 5. 7) ; nam « in hac sacrae mensa coenae, turbae fratrum duodenae datum non ambigitur » corpus primum et deinde sanguinem, sc. Christum in statu immolatae victimae, quantum est de se. Verbo enim suo efficit Christus id quod significat, praesentiam realem corporis primum, deinde sanguinis.

Adorabo Iesum viventem et praesentem in fragmentis quantum eum video assidentem mensae. « Visus, gustus, tactus in te fallitur, sed auditu solo tuto creditur. Credo quidquid dixit Dei Filius ; nil hoc veritatis verbo verius ».

B. *Et accipiens calicem, gratias egit, et dedit illis, dicens : Bibite ex hoc omnes : hic est enim sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum* (Mth.).

Quemadmodum *accepto pane gratias egit*, panem in substantiam sui corporis transmutavit et corpus suum dedit, *similiter et calicem, postquam coenavit* (Lc.), accipiens, gratias primum agit Patri suo ; ita ante maxima miracula fecerat, ita facit nunc antequam summum et perenne miraculum instituat, quo summam Deo gloriam reddet et summum nobis conferet beneficium. Dein apostolos, carne sua refectos, iubet bibere ex calice sanguinem suum, et hunc sanguinem dicit esse sanguinem *novi testamenti*. Moyses olim instituens antiquum testamentum, *sanguinem* victimarum pacificarum *respersit in populum et ait : Hic est sanguis foederis, quod pepigit Dominus vobiscum* (ex. 24. 5-8). Novum iam testamentum instituens Iesus, illud sanguine suo, vero quidem, confirmat, eodem sanguine qui pro omnibus quidem et quantum est in eius intentione sufficienter, effective autem *pro multis effunditur* (ἐκχυνόμενον) *in remissionem peccatorum*. Est nimirum sanguis sacrificialis, qualis fuerat sanguis veteris foederis, sed operatur vere remissionem peccatorum, ita ut *qui manducat eius carnem et bibit eius sanguinem, habeat vitam* (Io. 6. 55).

Gratias agam Deo Patri et Filio de *novo testamento*, per quod, *morte Iesu intercedente.. repromissionem accipiunt, qui vocati sunt, aeternae hereditatis* (hebr. 9. 15). Testamentum condidit hodie Iesus, sed, *ubi testamentum est, mors necesse est intercedat testatoris* (ib.) ; quare cruentum sacrificium oblaturus, incruento hodie sacrificio praeludit morti suae.

C. *Hæc quotiescunque feceritis, in meam memoriam facietis* (canon missæ).

Post utramque, panis sc. et vini, transsubstantiationem (1 cor. 11. 24, 25), dedit Iesus apostolis suis, quos tunc « sacerdotes novi testamenti constituebat » (conc. trid. sess. 22. cap. 1) potestatem et mandatum faciendi quod ipse fecerat, idque voluit fieri *in suam commemorationem* (Lc.). Licet autem missa non valeat celebrari quin fiat in memoriam sacrificii cruenti crucis, sacerdotes novae legis offerunt verum sed incruentum sacrificium ; hæc est *oblatio munda* quae *ab ortu solis usque ad occasum in omni loco... offertur nomini Dei* (Mal. 1. 11). « Unde memores... eiusdem Christi... Domini nostri... offerimus » (can. miss.)

Quanta dignitas sacrificialis ! *mortem Domini annuntiabimus, donec veniat* (1 cor. 11. 26), usque ad mundi finem. Qualis est fides mea eucharistica in augusto mysterio tractando ? An fit mihi sancta missa augmentum fidei, caritatis et spei ? « Da robur, fer auxilium ... o salutis Hostia ! » o amoris victima !

1 pr. Videbo Iesum ad mensam eucharisticam cum duodecim.

2 pr. Petam gratiam fideliter cum eo perseverandi.

A. *Veruntamen ecce manus tradentis me, mecum est in mensa. Et quidem Filius hominis, secundum quod definitum est, vadit: veruntamen vae homini illi per quem tradetur. Et ipsi coeperunt quaerere inter se quis esset ex eis, qui hoc facturum esset (Lc.).*

Apud S. Lucam, qui assecutus omnia a principio diligenter, ex ordine (Lc. 1. 3) evangelicam narrationem texit, Christus statim post verba consecrationis, verba de proditore habet. Proponitur itaque Christus iam tertia vice praedicens fore ut tradatur et altera vice pronuntians tremendum vae homini illi. Et S. Ioannes hoc fere loco ostendit Iesum, qui turbatus.. spiritu, protestatur et dicit: Amen, amen, dico vobis, quia unus ex vobis tradet me. Tunc demum apostoli coeperunt quaerere inter se quis esset ex eis proditor. Est autem longe plurimum Patrum sententia miserum apostatam, cui Iesus privatim neque aliis audientibus declaraverat sibi cognitum esse eius sceleratam consilium, non recessisse, sed adfuisse coenae eucharisticae, imo fuisse cum undecim constitutum sacerdotem novi testamenti. Refugit quidem mens et censere formidat Iesum seipsum tradidisse manducandum proditori, cum posset obdurato auferre sacrilegii pessimi occasionem; videtur tamen Iesus occulto peccatori, discedere nolenti ante eucharisticam coenam, se tradere potuisse indigne manducandum, quemadmodum nefando hypocritae sese permittet sequenti die indigne osculandum.

Hic humiliter et cum tremore orabo Iesum ne etiam de me, ad altare vel ad mensam sacram stante aliquando debeat dicere: *Ecce manus tradentis me mecum est in mensa*. Et perpendam sedulo quomodo eo devenire possem ut de pane illo edam et de calice bibam, quin probaverim meipsum (1 cor. 21. 28). Si « conscius peccati mortalis sim, quantumvis mihi contritus videar, non accedam ad celebrandum, nisi desit copia confessoris et necessitate urgente » (conc. trid. sess. 13. de euch. cap. 7).

B. *Aspiciebant ergo ad invicem discipuli, haesitantes de quo diceret. Erat autem recumbens unus ex discipulis eius in sinu Iesu, quem diligebat Iesus. Innuit ergo huic Simon Petrus et dixit ei: Quis est de quo dicit? Itaque, cum recubisset ille supra pectus Iesu, dicit ei: Domine, quis est? Respondit Iesus: Ille est, cui ego intinctum panem porrexero. Et cum intinxisset panem, dedit Iudae Simonis iscariotae (Io).*

Laudabo salutarem et prudentem timorem apostolorum; videntur

capere hoc verbum : *Attende ne cadas et adducas animae tuae inhonorationem* (eccli. 1. 38), vel saltem adeo diligunt Dominum Iesum ut nihil magis timeant quam ab eo deficere. Tandem Petrus, cum traditorem omni modo comperire velit, mediatore utitur *discipulo illo quem diligebat* (Io. 19. 26) Iesus speciali amore. Huic Iesus, in sinu suo quasi in summi amoris argumentum recumbenti, proditorem signo perspicuo indicat, clam tamen ; Iudas autem, qui indigne iam communicavit, non formidat accipere a benigno Salvatore signum amici et commensalis, panem intinctum in paropside. Obduratus iste apostata nullo benignitatis vel prudentis caritatis indicio se vinci sinit. *Qui in sordibus est sordescat adhuc* (ap. 22. 11).

Paulisper avertam a proditore pessimo oculos et libenter me convertam ad Ioannem, quem diligebat Iesus. Quantum tamen dolet de nuntio Magistri sui, quem iam tradet miser ille iscariotes ! Cum Ioanne et Petro detegere cupiam et prudenter conabor impedire, ne quem contingat eveni ad sacros ordines minus dignum, qui infidelis postea futurus videatur.

C. *Et post buccellam, introivit in eum satanas. Et dixit ei Iesus : Quod facis, fac citius. Hoc autem nemo scivit discumbentium ad quid dixerit ei. Quidam enim putabant, quia loculos habebat Iudas, quod dixisset ei Iesus : Eme ea, quae opus sunt nobis ad diem festum : aut egenis ut aliquid daret. Cum ergo accepisset ille buccellam, exivit continuo. Erat autem nox (Io.).*

Post tot admonitiones Christi, post tot beneficia ab eo accepta, et tandem buccellam panis, divina et amica manu oblata, obstinatus in scelere proposito, Iudas plene iam in dominium satanae transit ; unde, desperata emendatione, permittit eum Iesus exsequi consilia : *Quod facis, fac citius*. Verbis autem ambiguus utitur ; si enim clare dixisset : « Vade ad iudaeos tuos sacerdotes, » Petrus et Ioannes non tulissent eum abire : putarunt autem eum, *quia loculos habebat*, ad aliquod mandatum Iesu implendum proficisci : *Quod facis*, ait Iesus, *fac citius* : paratum cum synedrio scelus, quod perpetrare vis, exsequere citius : equidem desiderio desideravi mori pro populo, et ita glorificare Patrem meum. »

Videbo proficiscentem atra nocte iscariotem, et maledicens ei revertar ad Iesum, ut eius sermonem audiam et quasi testamentum ante transitum ex hoc mundo ad Patrem.

1 pr. Videbo Iesum ad mensam coenae eucharisticae suos docentem.

2 pr. Petam spiritum Iesu, zelum gloriae Dei et humilitatem.

A. *Cum ergo exisset Iudas, dixit Iesus : Nunc clarificatus est Filius hominis : et Deus clarificatus est in eo, et Deus clarificabit eum in semetipso ; et continuo clarificabit eum. (Io.)*

Exit proditor, per quem Filius hominis tradetur (Mth. 26. 24) ut crucifigatur (ib. 2) ; quod facit, permissus est facere citius (Io. 13. 27), Iesus tradidit semetipsum (gal. 2. 20). Itaque inchoatum est magnum opus salutis nostrae, gloriae Iesu Christi et divini Patris : *Nunc*, ait Iesus, *clarificatus est Filius hominis* : in humanitate sua patietur ; sed quando consummabuntur omnia quae scripta sunt ... *de Filio hominis* (Lc. 18. 31) et quae nunc initium habent, glorificabitur in humanitate sua. Deus autem Pater, qui Filium suum proposuit ... *propitiationem* et victimam *ad ostensionem iustitiae suae* (rom. 3. 25) et qui *commendat caritatem suam in nobis quoniam ... Christus pro nobis mortuus est* (ib. 5. 8), glorificabitur etiam in sua iustitia et caritate. Propter magnam gloriam quae reddetur sibi, Deus Pater glorificabit Filium hominis *apud semetipsum* (Io. 17. 5) in coelo, faciens eum sedere a dextris suis *continuo* post passionem.

Perpendam gaudium et magnum animum, quem Iesus ex hac praevisione haurit ; et considerabo quomodo me ad *tolerantiam passionum* (2 cor. 1. 6), quas apostoli pati debent, parare et spe gloriae divinae et coelestis retributionis incitare debeam : *Nunc Deus clarificatus est*, ita dicam, si patiar pro eo.

B. *Facta est autem et contentio inter eos quis eorum videretur esse maior. Dixit autem eis : Reges gentium dominantur eorum, et qui potestatem habent super eos, benefici vocantur. Vos autem non sic ; sed qui maior est in vobis, fiat sicut minor ; et qui praeceptor est, sicut ministrator. Nam, quis maior est, qui recumbit an qui ministrat ? nonne qui recumbit ? Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat. (Lc.)*

Post lotionem pedum (med. 234) Iesus commendaverat apostolis humilitatem ; saepe autem et pluribus tum verbis tum exemplis tam ardua virtus ipsis praedicanda fuit. Revera post coenam eucharisticam, cum coepissent primum *quaerere inter se quis esset ex eis* futurus proditor (Lc. 22. 23, med. 236), nunc iam, egresso proditore, coeperunt contendere quis inter reliquos undecim primus esset dignitate. Quare, ad superbiae spiritum reprimendum suumque spiritum humilitatis commendandum, eos docet Iesus, quod antea (med. 190) filios

Zebedaei docuerat, omnino contrarios esse spiritum infidelium et spiritum filiorum Dei; illi quaerunt dominium et titulos honorificos, sui *non sic*; digniores in regno Christi sunt ministri: hoc ipse docuit Iesus et ministrans eis *exemplum dedit*.

Curare infirmos, pascere gregem, praedicare, absolvere, pro salute animarum discurrere, quid aliud sunt quam *ministrator* esse, adimplere ministerium evangelicum? Et nos *sortiti sumus sortem ministerii huius* (act. 1. 17); *locum ministerii et apostolatus accepimus* (ib. 23). Ne dominemur, ne beneficorum titulum famamve inanem quaeramus, sed *in medio* nostrarum ovium simus *sicut qui ministrat*. Memores simus S. Petri scribentis: *Pascite ... gregem ... Humilitatem invicem insinuate, non dominantes in cleris, sed formam facti gregis ... Humilitati igitur sub potenti manu Dei* (1 Pet. 5. 3-6).

C. *Vos autem estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis; et ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater meus regnum, ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo et sedecitis super thronos, iudicantes duodecim tribus Israël.* (Lc.)

Audiam et contemplanor benignum Iesum de suis apostolis sollicitum; dum filius perditionis, eo relicto, abit, considerat undecim suos, quos laudat de fidelitate. Quid tamen passi erant? parva sane, despectum pharisaeorum, paupertatem, molestias itinerum; maiora utique passuri erant; sed quoniam permanserunt in persecutionibus adversariorum Christo fideles, promittitur eis regnum olim iam promissum (Mth. 19. 28), imo disponitur et praeparatur iam, inchoato passionis tempore. Despiciant igitur, ne quaerant saltem honores; quid sunt enim in comparatione ad thronos in quibus sedebunt *iudicantes*?

Ut *permaneamus cum Christo in tentationibus eius*, consideremus aeterna, non temporalia. « Non sumus nati praesentibus, sed futuris. » (S. Stan. Kostka) Respice finem, quia *momentaneum et leve tribulationis nostrae aeternum gloriae pondus operatur* (2 cor. 4. 17).

- 1 pr. Videbo Iesum, apostolos et speciatim Petrum in coenaculo.
- 2 pr. Petam gratiam humiliter et fideliter sequendi Iesum.

A. *Filioli, adhuc modicum vobiscum sum. Quaeritis me; et, sicut dixi iudaeis: Quo ego vado, vos non potestis venire, et vobis dico modo. Mandatum novum do vobis: ut diligatis invicem, sicut dilexi vos, ut et vos diligatis invicem. In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem (Io.).*

Hac ipso die paschatis, quae vespere per manducationem agni coepta est, tradetur Iesus ut crucifigatur; *adhuc modicum* itaque, aliquot horas cum discipulis erit; deinde visibili eius praesentia privabuntur, neque in regnum coeleste, quo iam intrabit, cum statim sequi poterunt.

Hac cogitatione commotus, Iesus dilectos suos hoc loco compellat tenerrimo nomine, quasi parvulos sine patre: *Filioli*. Conabor ingredi sanctuarium cordis Iesu ut deprehendam quanto affectu suos complectatur. Et quemadmodum pater moriturus commendat liberis mutuum adiutorium et solatium, divinus Magister suis commendat, imo praecipit dilectionem; eam enim dicit *mandatum*, et quidem *novum*; nam, licet pluries in mentem revocaverit mandatum veteris legis: *Diliges proximum tuum sicut teipsum* (Mth. 19. 19; 22. 39), illud perficit, apostolos iubens diligere se invicem, *sicut* ipse dilexit eos: inducit nimirum dilectionem christianam, qua contendamus imitari exemplum infinitae dilectionis Christi, et quae sit nota characteristicum discipulorum Christi.

Dilectionem erga Iesum, tenerrimum amicum et patrem, augere in corde meo nitar; et ex amore Iesu dilectionem fraternam stabiliam. Curni *multitudinis credentium* est *cor unum et anima una*? Nonne inter fratres debent esse *omnia communia* (act. 4. 32), dolores et gaudia, inopia et divitiae? « Vide, aiebant pagani, ut invicem se diligant, — ipsi enim invicem oderunt — et ut pro alterutro mori sint parati — ipsi enim ad occidendum alterutrum paratiores (Tert. apol. 39).

B. *Dicit ei Simon Petrus: Domine, quo vadis? Respondit Iesus: Quo ego vado non potes me sequi, sequeris autem postea. Dicit ei Petrus: Quare non possum te sequi modo? Animam meam pro te ponam. Respondit ei Iesus: Animam tuam pro me pones? (Io.)*

Petrum suus in Magistrum amor ita occupat ut, ad praeceptum dilectionis vix attendens, de verbo Christi: *Quo ego vado, vos non potestis venire*, unice sollicitus sit; cogitat enim se nullis periculis posse separari a Christo, neque de morte Christi imminente, de

crucifixione praedicta cogitare videtur. Ratus autem Iesum loqui de profectione in locum periculis obsitum, protestatur sese paratum esse ad moriendum pro dilecto Magistro.

Amore erga Iesum sincero et, quantum humanae vires ferunt, forti et constante agebatur Petrus, et revera gladii pericula adibit pro Iesu. Sed, quod ipse praevidere nequit, veniet hora in qua vires humanae nihil prosunt nisi ad confundendam praesumptionem. De hac hora, — omnia enim novit Iesus, praesentia et futura — praedicturus est Iesus. Discamus diffidere a nobis : nemo tutus est, nisi qui vere et humiliter se tutum non credit et Deo confidit.

C. Ait autem Dominus : Simon, Simon, ecce satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum : ego autem rogavi pro te ut non deficiat fides tua : et tu aliquando conversus, confirma fratres tuos. Qui dixit ei : Domine, tecum paratus sum et in carcerem et in mortem ire. At ille dixit : Dico tibi, Petre, non cantabit hodie gallus, donec ter abneges nosse me (Lc.).

Cum Petrus, apostolorum princeps, generoso animo se ad moriendum pro Christo promptum dixisset, Iesus docet eum et alios omnes de communi periculo ; sicut satanae olim permisit Deus ut virum Iob affligeret (Iob. 1. 11), ita postulavit inimicus ille Christi ut apostolos sibi liceret cribro agitare, sc. in re praesenti, perturbare in fide : Iesus autem, qui *semper auditur* a Patre (Io. 11. 42), pro Petro oravit, neque deficiet a fide Petrus ; agitabitur tamen a satana et peccabit ; *conversus* autem mox ad Iesum, *confirmabit fratres* suos eritque fidei columna, inter impetus portarum inferi. Hac firmitatis in fide promissione accepta, Petrus renovat oblationem fidelitatis ; at Iesus praesumptionem et humanarum virium fiduciam castigat, praedicens triplicem lapsum.

Gratulabor Petro, in quo muniatur collegii apostolici fortitudo ; at discam ex eius lapsu non confidere in propria virtute, sed in virtute Dei. Intelliget aliquando verbum S. Pauli : *Cum infirmor* secundum naturam, *tunc potens sum* (2 cor. 12. 10) secundum gratiam, quia *Christus in nobis non infirmatur, sed potens est in nobis* (ib. 13. 3). Nonne idem sum expertus ? Erubescere, pulvis et cinis.

1 pr. Videbo Iesum inter apostolos et audiam verba eius consolatoria.

1 pr. Petam fidei, spei et caritatis augmentum.

A. *Non turbetur cor vestrum. Creditis in Deum : et in me credite. In domo Patris mei mansiones multae sunt : si quominus, an dixissem vobis, quia vado parare vobis locum ? Et si abiero et praeparavero vobis locum : iterum venio et accipiam vos ad meipsum, ut ubi sum ego, et vos sitis. Et quo ego vado, scitis, et viam scitis. Dicit ei Thomas : Domine, nescimus quo vadis : et quomodo possumus viam scire ?*

Iis quae nuntiaverat Iesus de proditore, de profectione sua illuc quo non possent eum modo sequi, et de negatione Petri, turbati et moerentes erant Petrus et alii apostoli. Solatur eos Iesus benignissimis verbis et ad pacem animi hortatur, promittens se paraturum eis *in domo Patris sui locum*, in quem eos aliquando assumet secum. Promissionem vero firmam tutamque esse testatur auctoritate Dei, Patris sui. Dixit quidem Iesus antea : *Quo ego vado, non potestis modo sequi* (Io. 13. 36) ; sed dixit etiam : *Ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater regnum* (Lc. 22. 29) ; ideo nunc interrogans : “ Si non essent, ait, in hoc regno *mansiones multae*, an ita locutus essem ? Oportet itaque ut parem mansiones vestras, sed veniam secundo et accipiam vos illuc, ut simus simul. Novistis autem quonam vadam, et viam qua me illuc sequamini novistis ” Tam amica ante instantem profectionem verba audiunt omnes, audiunt Ioannes et Petrus ; sed hi tacent. Thomas vero, tardus ad credendum et pronus ad obliviscendum, videtur nihil intellexisse.

Intelligamus et sapiamus valedicentis Iesu verba consolatoria : Parat nobis locum. Magna nobis inde spes et firmitas. *Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei* (act. 14. 21) ; *geminus adoptionem filiorum Dei expectantes* (rom. 8. 23). *Hacc expectantes, satagite immaculati.... inveniri in pace* (2 Pet. 4. 14).

B. *Dicit ei Iesus : Ego sum via, et veritas, et vita : nemo venit ad Patrem nisi per me. Si cognovissetis me, et Patrem utique cognovissetis, et amodo cognoscetis eum, et vidistis eum. Dicit ei Philippus : Domine, ostende nobis Patrem, et sufficit nobis. Dicit ei Iesus : Tanto tempore vobiscum sum, et non cognovistis me ? Philippe, qui videt me, videt et Patrem. Quomodo tu dicis : Ostende nobis Patrem ? Non creditis quia ego in Patre, et Pater in me est ? Verba, quae ego loquor vobis, a meipso non loquor. Pater autem in me manens, ipse facit opera. Non creditis quia ego in Patre, et Pater in me est ? Alioquin propter opera ipsa credite.*

Dixerat Thomas tam aliorum quam suo nomine ad Iesum : *Nescimus quo radis*, et consequenter nescimus viam, qua sequamur te. Ad utrumque patientia magna respondet divinus Magister ; primo quidem, se esse viam et ducem quem sequi debent, viam sc. veritatis et vitae, secundo Patrem coelestem et regnum coelorum esse terminum ad quem ipse et discipuli sui tendunt : cognoverant autem Patrem, si cognoverant Iesum ; imo videndo Iesum, videbant Patrem. Et revera, quoniam per os Petri dixerant olim : *Nos credidimus et cognovimus quia tu es., Filius Dei* (Io. 6. 70) et quoniam Deum unum esse sciebant, implicitam Patris cognitionem in Christo habebant ; dixerat etiam Iesus : *Ego et Pater unum sumus* (Io. 10. 30). Sed altissimum hoc Dei unius et trini, atque consubstantialis Patris et Filii mysterium satis leviter tractans Philippus : *Domine*, ait, *ostende nobis Patrem et sufficit nobis* : videtur a fide divinitatis Christi defecisse, et considerare eum ut purum hominem, cuius patrem oculis carnis videre possit : videtur oblivisci doctrinae Iesu aut eam pro humana doctrina labere. At opera miraculosa, quae Pater in Iesu manens fecit, nonne iubent praebere fidem doctrinae Iesu, qui toties asseruit Patrem suum esse Deum ?

Hanc argumentationem Iesu docili corde audiens, firmabo fidem de consubstantialitate Verbi incarnati, et adorabo Iesum.

C. *Amen, amen dico vobis, qui credit in me, opera quae ego facio, et ipse faciet, et maiora horum faciet : quia ego ad Patrem vado. Et quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam : ut glorificetur Pater in Filio. Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam.*

Fides quam postulat Iesus, operabitur per apostolos et credentium Ecclesiam maiora miracula quam ea quae Iesus fecit ; proficiscens enim ad Patrem, relinquet penes eos virtutem miraculorum ; in nomine eius orantes sive Patrem, sive ipsum, miracula illa patrabunt ut glorificetur Pater in Filio, sc. ut divinitas Iesu Christi credatur in mundo.

Ita contigisse et linguas in signum... infidelibus.. prophetias autem in signum fidelibus (1 cor. 14. 22) esse datas ostendunt conversio mundi ad Christum, deletio idololatriae et Ecclesiae perpetuitas.

1 pr. Adorabo Iesum et cum apostolis in coenaculo, collecta mente, audiam divinam doctrinam.

2 pr. Petam gratiam illuminantem Spiritus Sancti.

A. Si diligitis me, mandata mea servate ; et ego rogabo Patrem, et alium paraclitum dabit vobis ut maneat vobiscum in aeternum, Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum ; vos autem cognoscetis eum, quia apud vos manebit et in vobis erit.

Volens dilectos suos apostolos consolari de suo transitu ex hoc mundo ad Patrem, Iesus eis nuntiat adventum Spiritus Sancti paracliti. Est autem haec doctrina infirmis adhuc in fide valde alta, parum intelligibilis ; magis perspicua fiet cum advenierit super eos ille Spiritus veritatis. Commendat interea Iesus ut amorem suum ostendant servando eius mandata : ipse vicissim impetrabit ipsis illum Spiritum, qui cum ipsis et in ipsis, et etiam cum eorum successoribus seu cum et in Ecclesia sua, manebit usque ad consummationem saeculi. Est autem Spiritus ille invisibilis, divinus sc., quem ipsi profecto ex operatione supernaturali cognoscent ; at mundus et animalis homo, qui non percipit ea quae sunt Spiritus Dei (1 cor. 2. 14) et nihil scire videtur nisi quod oculis videt, non potest cognoscere vel accipere Spiritum veritatis.

Fide adhaerebo promissioni Iesu ; quamdiu mandata servans vivo in eius dilectione, habeo manentem in me Spiritum Dei (1 cor. 7. 40), Spiritum Christi (rom. 8. 9). In Ecclesia autem vera manet Spiritus ille veritatis in aeternum, regens et docens et adiuvans eam, tum in singulis fidelibus, tum in apostolis eorumque legitimis successoribus in auctoritate constitutis. Non obliviscar huius doctrinae, solatii plenae, et saepe invocabo Spiritum Sanctum : « Consolator optime, dulcis hospes animae, dulce refrigerium, in labore requies... O lux beatissima, reple cordis intima tuorum fidelium ».

B. Non relinquam vos orphanos : veniam ad vos. Adhuc modicum ; et mundus me iam non videt ; vos autem videtis me, quia ego vivo, et vos vivetis. In illo die vos cognoscetis quia ego sum in Patre meo, et ego in vobis. Qui habet mandata mea et servat ea, ille est qui diligit me ; qui autem diligit me, diligetur a Patre meo. et ego diligam eum et manifestabo ei meipsum. Dicit ei Iudas, non ille iscariotes : Domine, quid factum est, quia manifestaturus es nobis teipsum et non mundo ?

Cum Spiritus Sanctus mansurus sit in Ecclesia, non erunt discipuli sine patre : renati ex aqua et Spiritu Sancto (Io. 3. 5), sponsum hunc

Ecclesiae habebunt patrem : at ipse Iesus redibit post mortem ad apostolos suos : adhuc tres dies et ecce, *mundus iam non videt eum*, sed viventem eum vident apostoli, et ipsi resurgent reviviscentque aliquando ad eius exemplum. Tunc, post Christi resurrectionem, cognoscent et credent mysteria consubstantialitatis Filii cum Deo Patre et unionis fidelium cum Christo per gratiam. Ut haec impetrent, iterum eis commendat Iesus observationem mandatorum, in qua constat dilectio, et promittit fore ut intimam sui cognitionem praebeat. Perficietur tunc demum eorum fides. Quam autem sit adhuc infirma et manca, statim prodit interrogatione sua unus ex undecim, Thaddeus scilicet : « Quid iam rei est ? ait ; nonne te ostendes mundo ? an nobis solis te manifestabis ? » Expectat nimirum gloriosum Christi regnum *cum observatione* (Le. 17. 20) et pompa ; et verba Christi sunt ipsi deceptio.

Equidem, melius edoctus, perpendam mysteria regni Christi in anima christiana, et conabor ex ore Christi excipere sublimem doctrinam de mansione SS. Trinitatis in me. An satis practica est haec fides mea ? An revereor Deum praesentem ? an eum invoco ?

C. Respondit Iesus, et dixit ei : Si quis diligit me, sermonem meum serrabit : et Pater meus diliget eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus. Qui non diligit me, sermones meos non serrat. Et sermonem quem audistis, non est meus, sed eius, qui misit me. Patris. Haec locutus sum vobis apud vos manens. Paraclitus autem Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, et suggeret vobis omnia, quaecumque dixerò vobis

Iesus non refutat errorem Thaddei, nisi quod intimam praesentiae suae manifestationem, quam promiserat, enucleatius proponit. Sed divinus sermo excedit captum humanum ; unde quae Iesus ore suo divino docuit, indigent post resurrectionem eius plenius declarari et in mentes revocari in die Pentecostes et permanente mansionem Spiritus Sancti.

Non affligar nimium si ipsemet fere frustra videar docere fideles : sed ad orationem eos indicam crebro, ut « Sanctus Spiritus repleat suorum corda fidelium » (oratio de Sp. S.).

1 pr. Videbo Iesum a dilectis apostolis circumdatum in coenaculo, et audiam eum.

2 pr. Petam gratiam intelligendi eius monita et sequendi eum perseveranter.

A. *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis : non quomodo mundus dat, ego do vobis. Non turbetur cor vestrum neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis : Vado, et venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem : quia Pater maior me est. Et nunc dixi vobis prius quam fiat, ut cum factum fuerit, credatis : iam non multa loquar vobiscum ; venit enim princeps mundi huius, et in me non habet quidquam ; sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, et sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. Surgite, eamus hinc (Io.).*

Valedicit suis apostolis Iesus, apprecans pacem, ut solent iudaei, et dans illam, quam mundus dare non potest, pacem. Sed tristitia opprimuntur, videntes iam abiturum ; quare terribiliter verbis iterum sicut initio sermonis, ait : *Non turbetur cor vestrum* (med. 239), *neque formidet*. Imo gaudii causam eis proponit suum reditum ad Patrem ; nam, licet sit « aequalis Patri secundum divinitatem et unum cum eo in natura divina, tamen est minor Patre secundum humanitatem » (symb. athan.) ; haec autem glorificabitur post mortem. Tunc vero fient quae praedixit de resurrectione sua, de adventu Spiritus Sancti et confirmabitur eventu fides eorum. Tandem surgens nuntiat satanam cum Iuda et iudaeis venire ; *princeps mundi eicietur foras* (Io. 12. 31) et nihil valet in Iesum ; sed Iesus duello configere vult cum eo, obediens nimirum Patri suo, et « dux vitae mortuus regnabit vivus » (hymn. pasch). Vadit, sed veniet iterum, glorificatus.

Tantam Iesu erga discipulos dilectionem intellectu et corde prosequar. Audiam eum mihi in specie dicentem : *Non turbetur cor vestrum. Diligentibus enim vobis Deum omnia cooperantur in bonum... quos praedestinavit conformes fieri imaginis Filii sui* (rom. 8. 28, 29). *Sicut mandatum dedit... Pater*, ex dilectione Dei surgamus et eamus ad patiendum.

B. *Et dixit eis : Quando misi vos sine sacco et pera et calceamentis, numquid aliquid defuit vobis ? At illi dixerunt : Nihil. Dixit ergo eis : Sed nunc, qui habet sacculum, tollat ; similiter et peram : et qui non habet, vendat tunicam suam, et emat gladium. Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc, quod scriptum est, oportet impleri in me : Et cum iniquis deputatus est. Etenim ea quae sunt de me, finem habent. At illi dixerunt : Domine, ecce duo gladii hic. At ille dixit eis : Satis est (Lc.).*

Quantum mutata sunt tempora ! Olim (med. 101) sine sacculo et pera, *calceatos sandaliis* (Mc. 6. 9), sine calceamentis, suos apostolos miserat Iesus, eisque de vitae necessariis providerant benevoli homines, ad quos ibant praedicantes Evangelium Christi. Nunc vero, acerbi instant dies, insectationis et odii ; itaque sacculum et peram iubentur secum sumere, imo et gladium emere, etiam tunica, si opus sit, divendita. Prospiciant itaque sibi. Metaphorice loquebatur Iesus, non adeo significans arma sumenda esse quam imminere persecutiones et hostilia omnium odia ; imminet enim hora, qua prophetia Isaiæ adimplebitur de ore ad occisionem ducenda, de viro dolorum, qui *attritus est propter scelera nostra et cum sceleratis latronibus reputatus est* (Is. 53). Et mentem Christi non sunt assecuti undecim, sed Iesus in eorum errore dissimulans, permisit duos gladios tolli. Petrus tulit unum ex duobus, quo percussurus erat Malchum.

En spiritus hominum, quamdiu non induti sunt Iesum Christum : persecutiones, passionem, redemptionem per crucem non sapiunt, at resistere malo, fugere dolorem cogitant : *qui enim secundum carnem sunt, quæ carnis sunt sapiunt* (rom. 8. 5). An et ego *sapiam ut parvulus ? cogitabo ut parvulus ?* (1 cor. 13. 11).

C. *Et egressus ibat secundum consuetudinem in montem oliviarum. Secuti sunt autem illum et discipuli* (Lc.).

Ultimis diebus vitae suae, cum Iesus ex Ierusalem in Bethaniam vespere rediret, *noctibus morabatur in monte qui dicitur oliviarum* (Lc. 21. 37) et *frequenter convenerat illuc cum discipulis suis* (Io. 18. 2). Hac ultima vespere vitae suae *hymno dicto* (Mth. Mc.) post coenam, exit urbe eundem in locum. Euntem videbo Iesum ; videbo etiam afflictos moerore apostolos, cum sequentes. Ipse autem, quasi instantis passionis oblitus, sermonem, quem surgendo abruperat, exiens e coenaculo resumit et documenta sollicitudinis suae pro Ecclesia praebebit.

Sequar in spiritu Iesum in locum solitudinis, orans ut me docere dignetur, et solitudinis, solitariae et nocturnae orationis studium mihi adaugeat.

1 pr. Videbo Iesum cum apostolis in via ad montem olivarum, et audiam eum docentem eos.

2 pr. Petam gratiam vivendi in unione cum Christo, vita mea.

A. *Ego sum vitis vera : et Pater meus agricola est. Omnem palmitem, in me non ferentem fructum, tollet eum : et omnem qui fert fructum, purgabit eum ut fructum plus afferat. Iam vos mundi estis, propter sermonem quem locutus sum vobis. Manete in me : et ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, nisi manserit in vite : sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites : qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum : quia sine me nihil potestis facere. Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes, et arescet, et colligent eum, et in ignem mittent, et ardet.*

Serenitatem Magistri mei, ad passionem et mortem exeuntis, contemplanor ; commendavit apostolis *ne turbetur cor eorum neque formidet*, et iam in via tradit ipsis doctrinam de Ecclesia nova, sub figura vitis. In parabola de vinea (med. 187) olim significaverat Ecclesiam mosaicam, vineam illam, quam *plantavit dextera Domini* (ps. 79. 9), destructum iri ; de nova Ecclesia eiusque vita intima, cuius ipse perpetuus erit fons sive auctor, mirabilia edicit : “ Pater meus me vitem plantavit veram, cuius prior illa non nisi imperfecta figura fuit et, tanquam *lignum vitis* aridum, quod *igni datur in escam* (Ez. 15.), exsiccabitur et morietur. Egomet ipse sum vitis, secundum humanitatem meam, per quam fideles mihi, tanquam palmites, unitos habeo : his vitam inflo per divinitatem meam. Fideles sine me nihil possunt agere ad salutem aeternam ; sed qui hanc vitam gratiae a me participant, sicut palmes vivit a vite, ferunt fructus in vitam aeternam ; imo, ut plurimum fructum afferre possint, per divinum agricolam, providum Patrem, a superfluis et noxiis purgabuntur et abnegationis cultro exercebuntur. Oportet ut maneant mecum coniuncti, sicut palmes cum vite : nisi autem a me vitam desumant, inutiles fient, sicut palmes arescens. ”

Hanc doctrinam de vita gratiae ad omnem actum salutarem necessaria, menti meae inserere et irradicare debeo. Fidelis vivit de Christo ; unde dicit cum S. Paulo : *Vivo autem, iam non ego, vivit vero in me Christus ; quod autem nunc vivo in carne*, quod etiam in carne mortali, tot vitiis, tot tentationibus obnoxia, vivere possim sancta et divina illa vita, id debeo fidei in Christum : *in fide vivo Filii Dei* (gal. 2. 20). A vitiis autem illis *mundi sumus propter sermonem* et doctrinam Iesu, praesertim de abnegatione (med. 237, 190, 185, 168 etc.).

An fero fructum ? Nonne *fructum plus afferrem*, purgando inordinatos affectus ? An expectabo donec coelestis Pater tribulationibus purget me *ut fructum plus afferam* ?

B. *Si manseritis in me et verba mea in vobis manserint, quodcumque volueritis petetis, et fiet vobis. In hoc clarificatus est Pater meus, ut fructum plurimum afferatis et efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me Pater, et ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si praecepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut et ego Patris mei praecepta servavi et maneo in eius dilectione.*

Parabolam de vite, in qua crescit et fructus fert palmes, non omnino relinquens, Iesus docet practice quid sit, quid valeat unio fidelium secum. Qui cum eo unitus vivit eiusque vitam recipit, servat eius verba seu praecepta : Iesus similiter, cum Patre unitus secundum suam humanam voluntatem, manet in eius dilectione, adimplens praecepta Patris. Erit autem gloria magna Patri, si discipuli Iesu, cum eo uniti, fructum ferant, dilectionem Dei et praeceptorum observationem, eumque fructum plurimum, magnam scilicet sanctitatem. Porro si uniti cum Iesu aliquid petierimus, quoniam *petierimus secundum voluntatem eius* (1 Io. 5. 14), fiet nobis.

Illa igitur unio voluntatum nostrarum cum voluntate Iesu feret fructus perfectae sanctitatis, dilectionis divinae et orationis semper efficacis. Quantum inde gloriae Deo Patri ! Maneamus itaque in dilectione Christi, in ipso Christo, qui adeo dilexit nos, ut sicut ipse est in Patre et Pater in eo, ita possimus esse in ipso et ipse in nobis.

C. *Haec locutus sum vobis, ut gaudium meum in vobis sit, et gaudium vestrum impleatur.*

Doctrina haec de intima fidelium cum Christo unione prima vice proponitur explicite. Eam proponendo vult Iesus non solum gloriam Patris sui procurare, sed etiam gaudium suum cum eis communicare ; *quae placita sunt Patri suo, facit semper* (Io. 8. 29) ; in hac conformitate voluntatis suae humanae cum voluntate Patris, habet gaudium suum humanum. Gaudium apostolorum plenum erit si ex eodem fonte oriatur. Si sint cum Christo uniti, cum Deo uniti erunt : in Deo autem est felicitas.

1 pr. Sequens Iesum cum apostolis audiam eius doctrinam.

2 pr. Petam gratiam diligendi fratres et fovendi adversus odia mundana unionem in Ecclesia.

A. *Hoc est praeceptum meum ut diligatis invicem, sicut dilexi vos. Maiorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Vos amici mei estis, si feceritis quae praecepit vobis. Iam non dicam vos servos, quia servus nescit quid faciat dominus eius; vos autem dixi amicos, quia omnia quaecumque audivi a Patre meo, nota feci vobis. Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, et posui vos ut calis et fructum afferatis et fructus vester maneat, ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis. Haec mando vobis ut diligatis invicem.*

Suae erga apostolos dilectionis titulo, postulat et praecipit Iesus dilectionem mutuam. Diligit autem apostolos suos maxima quae dari potest dilectione, nimirum usque ad mortem; animam enim suam ponet pro eis; sed antea iam eis magna dilectionis signa dedit, primo quidem gratuitam electionem ad munus evangelicum, in quo euntes praedicabunt et fructum praedicationis afferent Christo, permanentem in vitam aeternam; secundo, revelationem *mysteriorum regni Dei* (Mc. 4. 11). Cum vero non soleat dominus servis suis concedere secreta sua, apostolos suos merito vocat Iesus amicos; veram amicitiam eis ostendit et iam in supremum amoris testimonium vitam dabit. Similiter iubemur diligere invicem: hoc est quod mandat nobis, *hoc est praeceptum eius*.

Scrutabor naturam dilectionis huius mutuae. Supernaturalis est: sicut, per gratiam sanctificantem, vitam in Christo habemus et ita unum sumus cum eo, ita propter unionem multorum cum Christo, exsurgit unio multorum mutua. Apostolis autem praecipitur primario et speciali modo: in Ecclesia enim, ut postea fusius docebit Iesus (med. 248), unitas debet esse signum veritatis et divinitatis eius; debet esse, ut mox docebit, solatium et robur eius adversus hostiles impetus. Unitatem hanc vere evangelicam cordi habeamus; interna est, at in actibus et verbis necessario apparet.

B. *Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret; quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. Mementote sermonis mei, quem ego dixi vobis: Non est servus maior domino suo; si me persecuti sunt, et vos persequentur: Si sermonem meum servaverunt, et vestrum servabunt. Sed haec omnia facient vobis propter nomen meum, quia nesciunt eum, qui misit me.*

Fidelium cum Iesu unitas et mutua eorum inter se dilectio, opus est supernaturale et divinum ; mundus autem, cui Iesus dixit : *Vae... a scandalis* (Mth. 18. 7), in quo ut princeps dominabatur satanas (Io. 12. 31) adversarius Dei, odisse debet hoc opus, et iam abunde ostenderat odium suum in Christum, tanti operis auctorem. De mundo quidem fuerant olim apostoli, sed a principio ministerii sui evangelici *elegit* eos Christus et separavit *de mundo* ; ideoque, sicut Christum, ita eius amicos odisse debet mundus : pauci de mundo qui sermonem Christi servaverunt, servabunt etiam eorum sermonem ; reliqui, *mundus totus in maligno positus* (1 Io. 5. 19) sive sub dominio satanae, eos persequentur propter nomen Iesu, sc. Iesum in ipsis odio habebunt et persequentur.

Et Iesus, et Ecclesia, et apostoli positi sunt in signum cui contradicetur ? An *sumus odio omnibus* qui de mundo sunt, *propter nomen Iesu*, (Mth. 10. 22) qui *elegit nos*, quem oderunt mundani, quia despiciunt Deum ?

C. *Si non venissem et locutus fuisset eis, peccatum non haberent : nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Qui me odit, et Patrem meum odit. Si opera non fecissem in eis, quae nemo alius fecit, peccatum non haberent ; nunc autem, et viderunt, et oderunt et me et Patrem meum : sed, ut adimpleatur sermo, qui in lege eorum scriptus est : Quia odio habuerunt me gratis.*

Mundus iudaicus audivit vel audire potuit Iesum ; vidit opera eius manifeste miraculosa ; proinde divinam eius missionem ignorare non potuit. Odium suum vertendo in Iesum, significavit odium suum in Patrem eius, Deum. Unde inexcusabilis est. At frustraneum est odium mundi adversus Christum et Ecclesiam eius ; nam praedictum fuit de Iesu : *Confitebor tibi in ecclesia magna, in populo gravi laudabo te : non supergaudeant mihi qui adversantur mihi inique, qui oderunt me gratis* (ps. 34. 18, 19).

Tota haec doctrina apostolis (act. 5. 41) et deinceps martyribus, sacerdotibus et fidelibus inter procillas persecutionum erit consolationis, roboris, imo gaudii argumentum perpetuum. Modo unitus cum Iesu vivam et operer, gaudium illud experiar.

1 pr. Sequar Iesum et audiam.

2 pr. Petam assistentiam Spiritus Sancti paracliti.

B. Cum autem venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis a Patre, Spiritum veritatis, qui a Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me : et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis. Haec locutus sum vobis, ut non scandalizemini. Absque synagogis facient vos ; sed venit hora ut omnis, qui interficit vos, arbitretur obsequium se praestare Deo. Et haec facient vobis, quia non noverunt Patrem, neque me. Sed haec locutus sum vobis, ut cum venerit hora eorum, reminiscamini quia ego dixi vobis. Haec autem ab initio non dixi, quia vobiscum eram.

Quam gratis (Io. 15. 25) sine causa et sine fructu iudaei oderint Iesum, ostendet eventus ; nimirum Iesus ascendet in coelos et mittet in apostolos Spiritum paraclitum ; et afflante Spiritu Sancto, apostoli testimonium perhibebunt de vita, miraculis et doctrina Christi, quem *ab initio* ministerii evangelici secuti sunt. Odio utique, sicut ipse, habebuntur ; quod praedicere voluit ne offendantur vel timeant ; expellentur e synagogis, ad necem quaerentur, quia iudaei errore culpabili honorem obtendentes Dei, quem noluerunt in Filio suo cognoscere, eos pro infidelibus et idolorum cultoribus traduent. Huius praedictionis, quam noluit eis ab initio proponere sed paulatim et per partes (med. 103, 155, 215), recordabuntur aliquando apostoli ; et fortes in virtute Spiritus Sancti, testimonium reddent veritati.

Credam et confidam Spiritui Paraclito, Spiritui veritatis, et petam frequenter a Iesu ut e coelo mittat mihi illum divinum Spiritum. Procedit enim a Patre Filioque, ideoque mittit eum tam Filius quam Pater. Iesus autem, loquens ut homo de testimonio divinitatis sibi per illum Spiritum veritatis perhibendo, non proponit hic quod mox (C. Io. 16. 13-15) proponet, se esse cum Patre principium processionis Spiritus Sancti.

Solet divina providentia pedetentim, non statim ab initio, probare virtutem nostram. Nonne hoc confidenter experior ?

B. Et nunc vado ad eum qui misit me ; et nemo ex vobis interrogat me : Quo vadis ? Sed quia haec locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis : expedit vobis ut ego vadam ; si enim non abiero, Paraclitus non veniet ad vos ; si autem abiero, mittam eum ad vos.

Imminet profectio Iesu ad mortem et reditus ad Patrem. Haec sciunt, audiunt apostoli, et tacent : Thomas ante paucos dies dixerat : *Eamus et nos ut moriamur cum illo.* (Io. 11. 16 ; med. 188). Petrus

rogaverat hac ipsa die : *Domine, quo vadis ?* (Io. 13. 36 ; med. 238) : Philippus dixerat : *Domine, ostende nobis Patrem* (Io. 14. 8 ; med. 239). Nunc tacent omnes ; amant Iesum, timent abitum ; sed adeo *tristitia implevit cor eorum*, ut nequeant loqui. Compatiar tristitiae eorum. Utinam Iesum diligerem sicut ipsi, imo perfectius ! nam Iesus ostendit quam imperfecta sit eorum dilectio : nesciunt enim amare Iesum patientem et morientem pro eis ; nesciunt mortem eius esse initium eius gloriae, et Ecclesiam, in qua fundanda ipsi tantam partem habebunt, non posse fundari nisi Spiritus Sanctus descendat in eos, a Iesu mittendus. Apparet itaque Iesus de suis apostolis, de sua Ecclesia magis quam de dirissima sua morte sollicitus.

Ego interea, melius edoctus mysterium redemptionis, petam a Iesu ut salvet cruce sua mundum et redeat ad Patrem, paraturus nobis locum ; adiutorio Spiritus Sancti, per mortis Christi merita, facilis nobis fiet introitus in coelum, ad Patrem nostrum.

C. Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato et de iustitia et de iudicio : de peccato quidem, quia non crediderunt in me : de iustitia vero, quia ad Patrem vado, et iam non videbitis me : de iudicio autem, quia princeps huius mundi iam iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis dicere : sed non potestis portare modo. Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem ; non enim loquetur a semetipso, sed quaecumque audiet loquetur, et quae ventura sunt annuntiabit vobis. Ille me clarificabit, quia de meo accipiet et annuntiabit vobis. Omnia quaecumque habet Pater, mea sunt ; propterea dixi : Quia de meo accipiet et annuntiabit vobis.

Per ministerium apostolorum et Ecclesiae, assistente Spiritu veritatis, coarguetur mundus, et convincentur omnes qui in Christum non credunt trium praecipue errorum : sc. quod opinentur primo se non esse in peccato, secundo se esse iustos et non indigere iustificatione Christi, tertio se non fore condemnandos. Opus est enim credere in Christum, qui rediens ad Patrem, peccato deleto, iustificat homines credentes, et iudex aliquando iterum veniet, damnaturus adversarios suos, asseclas satanae qui iam damnatus est.

Spiritum illum veritatis, tam a Filio quam a Patre divina accipientem et ab utroque tanquam uno principio procedentem, adorabo et orabo, ut mihi, in ministerio meo legatione fungenti pro Christo, emittat « coelitus lucis suae radium » (hymn. Veni, Sancte).

- 1 pr. Comitabor Iesum et apostolos, audiens doctrinam Magistri.
 2 pr. Petam gratiam fidei et spei in pressura vitae huius.

A. *Modicum, et iam non videbitis me ; et iterum modicum, et videbitis me ; quia vado ad Patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem : Quid est hoc quod dicit nobis : Modicum, et non videbitis me ; et iterum modicum, et videbitis me ; et quia vado ad Patrem ? Dicebant ergo : Quid est hoc quod dicit, Modicum ! nescimus quid loquitur. Cognovit autem Iesus quia volebant eum interrogare et dixit eis : De hoc quaeritis inter vos quia dixi, Modicum, et non videbitis me ; et iterum modicum, et videbitis me. Amen dico vobis, quia plorabitis et flebitis vos, mundus autem gaudebit ; vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.*

Iesus praedixerat perspicuis verbis mortem et resurrectionem suam *tertia die* (Mth. 17. 22 ; 20. 19) ; instat mors ; post *modicum* temporis, duodecim horas, crucifigetur ; et post *modicum*, triduum, resurget. Si eius prophetias memoria servassent apostoli, intellexissent profecto verba Domini Iesu : *Vado ad Patrem : modicum, et non videbitis me ; et iterum modicum, et videbitis me* in gloria resurrectionis. Sed tristitia impleverat cor eorum, et turbati nesciebant quid loqueretur Iesus ; quare, cum secreto ad invicem de verborum sensu quaererent et vix auderent interrogare Magistrum, ipse Iesus praeveniens eos, confirmavit quod eventurum praedixerat : magna erit eorum tristitia et magnum adversariorum gaudium per triduum mortis eius ; sed apostolorum tristitia per eius resurrectionem mutabitur in gaudium.

Quamdium cum eis fuit Iesus, apostoli gaudium magnum ex eius corporali praesentia percipiebant ; sed illud de praesenti gaudium imperfectum erat neque duraturum. Postquam acceperint Spiritum Sanctum, quamvis absit ab eorum oculis Iesus, per tribulationes et persecutiones gaudebunt, *quoniam digni habiti fuerint pro nomine Iesu contumeliam pati* (act. 5. 41) ; sed *non possent portare modo* (Io. 16. 12) huiusmodi gaudia ; quare gaudium de resurrectione promittitur.

Nos autem confidamus *semper, scientes quoniam, dum sumus in corpore, peregrinamur a Domino et a coelesti patria ; per fidem enim ambulamus et non per speciem* vel visionem Dei, neque etiam in corporali Filii Dei praesentia. Fides autem et spes de futura Iesu visione nobis robur et auxilium esse debent : *tristitia nostra vertetur in gaudium*. En verum solatium nostrum in *momentaneo et levi tribulationis nostrae* (2 cor. 4. 17).

B. *Mulier cum parit tristitiam habet, quia venit hora eius ; cum*

autem pepercrit puerum, iam non meminit pressurae propter gaudium quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis; iterum autem videbo vos, et gaudebit cor vestrum, et gaudium vestrum nemo tollet a vobis.

Tres dies mortis suae, adeo tristes suis apostolis futuros, comparat Iesus cum doloroso partu: at mulier post dolores partus, videns infantem, obliviscitur praeteriti et exultat gaudio: talis igitur sors erit apostolorum: in die resurrectionis et quasi novae nativitatis videbunt Iesum post dolorosam passionem et mortem redivivum, in humanitate sua gloriosum, nec iam moriturum amplius. Hoc gaudium de resurrectione permanenter experientur et *superabundabunt gaudio in omni tribulatione sua* (2 cor. 7. 4), *omne gaudium existimantes cum in variis tentationes inciderint* (Iac. 1. 2), quia tribulatio et tentatio patientiam operantur, quae partem in gaudio resurrectionis meretur.

Quaenam sunt gaudia nostra? an illa, quae *nemo tollet a nobis*? Si tristitiam habemus, an talis est quae *vertatur in gaudium*? *Diligam te, Domine, fortitudo mea.. Deus meus adiutor meus, et sperabo in eum.. Laudans invocabo Dominum et ab inimicis meis salvus ero* (ps. 17. 2-4).

C. *Et in illo die me non rogabitis quidquam.*

Loquitur Iesus de die in qua, redivivus et corpore praesens, iterum videbit discipulos suos. Tam plenum erit eorum gaudium, tam perfecta erit omnium vaticiniorum et verborum Domini adimpletio ut iam nulli dubitationi, nulli interrogationi locus sit futurus Omnia fient perspicua; tunc intelligent quia *haec oportuit pati Christum et ita intrare in gloriam suam* (Lc. 24. 26).

Per nebulas huius vitae discamus patienter durare et in patientia possidebimus animas nostras: "Spei nostrae perfectio est in octava beatitudine", in patiendi sive ab aliis sive a veteri homine nostro persecutiones et tribulationes, quia "octava beatitudo summa virtutum est" (S. Greg. hom. 2 plur. mart.).

1 pr. Cum apostolis agnoscam Filium Dei et audiam divinam eius doctrinam.

2 pr. Petam fidem divinae eius processioneis et fiduciam in oratione.

A. Amen, amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque modo non petistis quidquam in nomine meo : petite et accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. Haec in proverbiiis locutus sum vobis. Venit hora cum iam non in proverbiiis loquar vobis, sed palam de Patre annuntiabo vobis. In illo die in nomine meo petetis, et non dico vobis quia ego rogabo Patrem de vobis ; ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis et credidistis quia ego a Deo exivi.

Apostoli multa petierant a Deo orantes ; verum licet Iesum agnoscerent Filium Dei et a Deo exire crederent, nunquam Deum Patrem in nomine Filii quidquam rogaverant. Gloriam hanc dare iubentur et daturi sunt Christo post resurrectionem, *in illo die* quando redivivus venerit et potestatem suam divinam plene confirmaverit ; tum demum apostoli et Ecclesia Deum Patrem orabunt « per Dominum nostrum Iesum Christum, qui cum Patre vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus » unus ; imo ipsum Iesum Christum orabunt, « qui cum Patre et Spiritu Sancto vivit et regnat » (liturg.). Tali oratione passionis et mortis eius merita infinita, fontem omnis gratiae et gloriae, agnoscent et glorificabunt. neque poterit talis oratio non exaudiri. *Semper quidem vivens ad interpellandum pro nobis, Iesus salvare in perpetuum poterit accedentes per semetipsum ad Deum* (heb. 7. 25) ; sed etiamsi ipse non rogaret Patrem, petentes *in nomine Iesu* exaudirentur a Patre, quia Pater amat et exaudit credentes in Filium suum et gaudium eorum implere cupit, participes eos faciendo meritorum et resurrectionis Iesu Christi.

Audiam, scrutabor et gustabo hanc Iesu mei doctrinam. Si ego cum Christo, tanquam palmes cum vite, unitus, in eius nomine et virtute orare consuescam, omnia possum : quidquid petiero, petam secundum Spiritum Christi et accipiam. En efficacia orationis infallibilis et absoluta ! « Qui orat, certo salvabitur » (S. Alph. Ligor. de magno medio orationis).

B. Exivi a Patre et veni in mundum : iterum relinquo mundum et vado ad Patrem. Dicunt ei discipuli eius : Ecce nunc palam loqueris, et proverbium nullum dicis. Nunc scimus quia scis omnia, et non opus est tibi ut quis te interroget : in hoc credimus quia a Deo existi.

Licet Iesus saepe in proverbiiis tantummodo et parabolis docuisset suos apostolos, credebant eum a Deo processisse : hoc tamen capitale dogma palam annuntiabit, revelans apertius per seipsum et per Spiri-

tum Sanctum mysterium SS. Trinitatis ; et iam nunc, in supremo sermone, apostolis manifestat elementa dogmatis illius : *Erat apud Deum et Deus erat, a Deo ipso exivit ; non conversione divinitatis in carnem venit in mundum, sed Deus manens, assumptione humanae naturae venit : nunc vero relinquet mundum secundum humanitatem, et cum humanitate vadit ad Patrem, qui dicet ei : Sede a dextris meis* (ps. 109. 1).

Fides autem divinitatis Iesu infirma sane erat apud apostolos ; quod satis nunc quidem produnt, dum eam non adeo in hac aperta eius doctrina fundare videntur quam in eius scientia, utique divina, occultarum suarum cogitationum. Paulo antea nimirum, cum secreto sese mutuo interrogarent de sensu verbi : *Modicum et iterum modicum* (Io. 16. 19 ; med. 245), Iesus ostenderat se *cognovisse quia volebant eum interrogare*. Confirmabo fidem meam “ in Iesum Christum, Filium Dei unigenitum, et ex Patre natum ante omnia saecula, Deum de Deo, Deum verum de Deo vero... qui... descendit de coelis.... et ascendit in coelum ” (symb. athan.). In hac fide sequar eum.

C. *Respondit eis Iesus : Modo creditis ? Ecce venit hora, et iam venit, ut dispergamini unusquisque in propria, et me solum relinquatis. Et non sum solus, quia Pater mecum est. Haec locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis : sed confidite, ego vici mundum.*

Si fidem quam profitentur non negabunt apostoli, saltem venit hora et iam adest, in qua Iesum Filium Dei actu relinquunt. Facta ad Petrum et ad omnes hac inconstantiae praedictione, concludit Iesus sermonem : Pacem habeant in eo : confidant. Ipse vicit. Loquitur quasi iam victoria de mundo et principe mundi relata.

Hic verbis ducis sui confortatus, quid timebit apostolus Christi, modo sit humilis et cum duce suo perseveret fortis in fide ?

1 pr. Videbo Iesum orantem, sublevatis oculis in coelum.

2 pr. Cum Iesu petam glorificationem eius et Patris in Ecclesia.

A. *Haec locutus est Iesus : et sublevatis oculis in coelum, dixit : Pater, venit hora ; clarifica Filium tuum, ut Filius tuus clarificet te : sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne quod dedisti ei, det eis vitam aeternam. Haec est autem vita aeterna, ut cognoscant te, solum Deum verum, et quem misisti, Iesum Christum. Ego te clarificavi super terram, opus consummavi, quod dedisti mihi ut faciam. Et nunc clarifica me tu, Pater, apud te metipsum claritate quam habui, priusquam mundus esset, apud te.*

Iesus in eo est ut tradat semetipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo Patri (eph. 5. 2) et per mortem suam opus consummet, quod dedit ei Pater ut faciat. Venit iam, adest hora. Et Iesus quidem, quae placita sunt ei faciens semper (Io. 8. 29), glorificavit Patrem suum super terram ; humiliter orans, postulat ut vicissim a Patre glorificetur, et eo fine id postulat, ut ex hac Filii gloria resultet gloria Patris. Gloriam autem sibi postulat resurrectionis, ut sc. illa divinitatis gloria, quam ab aeterno habuit priusquam mundus esset, communicetur suae humanitati. Est quidem ipsa divinitas unita cum humanitate eius ; sed in hac vita mortali divinitatis gloria abscondita fuit ; hanc postulat Iesus communicari humanitati suae et manifestari in coelis, ut illam sancti in corpore eius videant glorioso (Io. 17. 24). Resurrectione illa gloriosa et humanitatis suae glorificatione Filius glorificabit Patrem suum ; nam, confirmata per tantum miraculum missione et potestate sua, omnibus gentibus, quas dedit ei haereditatem, et usque ad terminos terrae (ps. 2. 8), praedicabit cognitionem unius Dei veri et Christi ab eo missi : haec autem cognitio est vita aeterna, quia est via veritatis et vitae. Non quidem ipse per se praedicabit Iesus redivivus, sed per apostolos, resurrectionis testes in Ierusalem et in omni Iudaea et Samaria et usque ad ultimum terrae (act. 1. 8).

Iesus sciebat quia semper cum audit (Io. 11. 42) Pater, et iam exauditus... pro sua reverentia (hebr. 5. 7) de gloria resurrectionis, oraturus est pro apostolis suis.

B. *Manifestavi nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo. Tui erant, et mihi eos dedisti, et sermonem tuum servaverunt. Nunc cognoverunt quia omnia quae dedisti mihi, abs te sunt : quia verba quae dedisti mihi, dedi eis, et ipsi acceperunt, et cognoverunt vere quia a te exivi, et crediderunt quia tu me misisti. Ego pro eis rogo ; non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi, quia tui sunt : et mea omnia tua sunt, et tua mea sunt ; et clarificatus sum in eis.*

Divinus Pater Christo ministerium evangelicum inchoanti dederat apostolos, quos a mundo maligno separatos doceret sermonem Dei seu revelationem. Illos laudat Iesus, quia acceperunt verba ipsius tanquam verba Dei, per legatum ab ipso Deo venientem sibi dicta; hac sua fide glorificaverunt tam Christum quam Patrem. Aequissime ergo Christus pro eis rogat, de quibus non minus Pater quam Christus sollicitus est.

Mirabilis et omnino gratuita, ex puro amore, fuerat facta electio apostolorum duodecim; sed cum mundum et *omnia reliquerint et Iesum secuti sint* (Mth. 19. 27) credentes divinam eius originem et accipientes eius verba, pro illis etiam remunerationem et peculiarem divinae Providentiae curam postulat Iesus. Reflectam ad me, quem indignum elegit Iesus, cui tamen praemia pro fidelitate rependere dignabitur. An servamus eius sermonem? An glorificamus eum?

C. *Et iam non sum in mundo, et hi in mundo sunt; et ego ad te venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi: ut sint unum, sicut et nos. Cum essem cum eis, ego servabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, custodiri; et nemo ex eis periit, nisi filius perditionis, ut Scriptura impleatur.*

Iesus servavit in nomine Patris sui, virtute et gratia divina, duodecim apostolos ita ut essent unum; ab illa unitate fidei, caritatis et obedientiae unus defecit, sicut praevisum et in Scriptura praedictum fuerat et necesse erat proinde contingere: Patrem suum orat ut in illa unitate eos conservet, postquam ipse *transierit ex hoc mundo ad Patrem* (Io. 13. 1). Hoc orationis argumentum disertius evolvat.

Hic iam orabo et ego ut omnes simus unum, sicut Christus et Pater unum sunt. Hanc unitatem ut pupillam oculi Christi pro viribus meis tueri contendam.

1 pr. Videbo Iesum, sublevatis oculis in coelum, orantem.

2 pr. Cum Iesu petam pro Ecclesia sanctificationem in veritate et unitate.

A. *Nunc autem ad te venio : et haec loquor in mundo, ut habeant gaudium meum impletum in semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum, et mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut et ego non sum de mundo. Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos a malo. De mundo non sunt, sicut et ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritate ; sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mundum, et ego misi eos in mundum : et pro eis ego sanctifico meipsum, ut sint et ipsi sanctificati in veritate.*

Contemplabor Iesum, orantem suum Patrem pro fundatoribus Ecclesiae suae ; orat autem alta voce, ut gaudium eius implere velint illudque sciant esse in unitate doctrinae. Hanc divinam doctrinam vel sermonem ipse eis dedit ; hanc vero doctrinam mundus odio habuit, et apostolos, doctrinae praedicatores odit. De mundo tamen tolli non possunt, imo in mundum mittuntur. Orat itaque Iesus ut serventur incolumes ab erroribus mundi mali, in quo regnat *diabolus mendax* (Io. 8. 44), ut separati a mundo et consecrati in *ministerium verbi* (act. 20. 24) seu sermonis, in veritate perseverent. Ideo enim Christus se consecrat hostiam sacrificio immolandam, ut ipsi consecrentur et sanctificentur in illo ministerio veritatis.

Quod saepissime de odio et fuga mundi, de abnegatione spiritui mundano contraria docuit, implicite iterat Iesus in hac suprema die. Non rogat Patrem ut tollat apostolos de mundo, sed ut servet eos a malo, a diabolo, qui *cum loquitur mendacium ex propriis loquitur* (Io. 8. 44). *Veritas autem Domini manet in aeternum* (ps. 116. 2) et in Ecclesia Christi manet, quae est *columna et firmamentum veritatis* (1 Tim. 3. 15) ; sed utinam *veritas Evangelii permaneat apud nos* (gal. 2. 5) ! Rationem enim reddituri sumus, qui sumus in *ministerium verbi* (act. 20. 24) vocati. An vivo *sanctificatus* et consecratus, *in veritate perseverans* ?

B. *Non pro eis autem rogo tantum, sed et pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me : ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint : ut credat mundus quia tu me misisti. Et ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis : ut sint unum, sicut et nos unum sumus. Ego in eis, et tu in me : ut sint consummati in unum, et cognoscat mundus quia tu me misisti et dilexisti eos sicut et me dilexisti.*

Unitatem in veritate seu fide et, quae inde consequuntur, unitatem

caritatis et subordinationis, pro sua Ecclesia seu fidelium societate postulat Iesus in hac oratione. Et *scribat quia semper cum audit Pater* (Io. 11. 42). Haec igitur unitas perseverat in vera Ecclesia, et de facto perseverat in sola Ecclesia Romana catholica. Laudemus Dominum, qui in hac nasci nos voluit, et oremus eum ut in ea perseveremus. Hoc vero signum manifestativum verae Ecclesiae proponamus fratribus in secta aliqua errantibus : ex tali enim signo vult Iesus ut cognoscat mundus se, auctorem doctrinae illius unius, esse vere missum a Deo. Talem autem unitatem inde effectum iri significat, quod *claritatem dedit nobis*, quam dederat ei divinus Pater : filiationem divinam ab aeterno habet Iesus in sua natura divina ; iam *dedit nobis potestatem filios Dei fieri* (Io. 1. 12), *ut filii Dei nominemur et simus* (1 Io. 3. 1) ; hanc gloriam divinae filiationis, *quam habuit, priusquam mundus esset* (Io. 17. 5), apud Patrem, communicavit in tempore, et ut patet in creaturis, per adoptionem, per analogam generationem seu regenerationem baptismalem. Qualis unitas naturae et, quae in ea radicatur, intellectus et voluntatis unitas essentialiter habetur in Patre et Filio, talis unitas vitae gratiae et consequenter fidei et caritatis invenitur in fidelibus Christi. Apparet autem illa unitas ad extra et ut signum in visibili Ecclesia, per subordinationem fidelium, sacerdotum et episcoporum sub auctoritate vicaria Christi, sc. successoris S. Petri, a Christo constituti.

C. *Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, et illi sint mecum : ut videant claritatem meam quam dedisti mihi, quia dilexisti me ante constitutionem mundi. Pater iuste, mundus te non cognovit ; ego autem te cognovi : et hi cognoverunt quia tu me misisti ; et notum feci eis nomen tuum et notum faciam : ut dilectio, qua dilexisti me, in ipsis sit, et ego in ipsis.*

Audiam Iesum postulante pro discipulis gloriam visionis beatificae ; interea in medio mundi pravi, dilectio Patris in ipsis erit et Iesus in ipsis erit. *Confidam, ipse vicit mundum* (Io. 16. 33) et manebo in caritate ; *qui manet in caritate, in Deo manet et Deus in eo* (1 Io. 4. 16).

- 1 pr. Videbo Iesum in transitu torrentis Cedron, eumque audiam.
 2 pr. Petam humilitatem, ut a me diffidam et confidam Deo.

A. *Hac cum dixisset, Iesus egressus est cum discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse et discipuli eius (Io.).*

Surgens Iesus e coenaculo (Io. 14. 31), prosecutus fuerat sermonem ad apostolos inter eundum versus montem olivarum (Lc. 22. 39); cum autem pervenisset ad moenia urbis eo, ubi Cedron interfluit, paululum substitit ut orationem illam prorsus divinam ad Patrem funderet pro Ecclesia sua; et cum ultima verba dixisset, orans ut *dilectio Patris in ipsis sit, et ipse in eis* (Io. 17. 26), transiit torrentem Cedron, cum undecim apostolis. Memoria, ut pie censetur, recolebat regem David, fugientem a facie Absalon (2 reg. 15. 14), in patrem rebellis, et *transgredientem torrentem Cedron* (ib. 23); rex enim David typum Christi, a Iuda tradendi et passuri, gesserat.

Considerabo Iesum, futurorum praescium, generoso animo transeuntem turbidum eo tempore torrentem. Reflectens ad me, exemplo Iesu, animos magnos sumam ut aggrediar duos quoslibet labores, *et in Deo meo transgrediar murum* (ps. 17. 30).

B. *Tunc dicit illis Iesus: Omnes vos scandalum patiemini in me, in ista nocte. Scriptum est enim: Percutiam pastorem, et dispergentur oves gregis. Postquam autem resurrexero, praecedam vos in Galilaeam (Mth.).*

Post transitum torrentis, ingressurus hortum quo saepe cum apostolis convenerat, iterum praedicat eorum dispersionem. In coenaculo dixerat: *Hora... venit ut dispergamini unusquisque in propria et me solum relinquantis* (Io. 16. 32). Iterato sed disertius rem praedicat: scandalum passuri sunt hac ipsa nocte, fugientes cum videbunt Iesum in infirmitate passionis suae voluntaria tradi inimicis et vinculis constringi. Et praedicta res fuerat, teste Iesu, a propheta Zacharia, qui inducit Deum dicentem: *Percute pastorem*, messiam sc. et *dispergentur oves* (Zach. 18. 7): a Deo enim ordinata est percussio et mors Christi. Iesus autem nullam acerbam reprehensionem adiicit: licet enim saepe de passione futura moniti fuerint, in ipsa hora qua Iesus, a turba multa cum gladiis et fustibus (Mth. 26. 47) comprehensus et ligatus, ad tribunalia ducetur, percelli stupore et metu excusabili poterunt. Itaque, ubi tristitia praedixit, etiam praedicat consolatoria, fore ut resurgat et ut antecedit eos in patriam regionem. Nihil timeant a iudaeis: in patriam redituri sunt ibique familiariter Iesu consuetudine iterum fruuntur. Sine pastore aliquamdiu erunt, sed congregabuntur denuo.

Sunt igitur compatiens et miserentis Pastoris verba. Quam tenero affectu amat oves suas divinus ille Pastor ! *Necesse est ut veniant scandala* (Mth. 18. 7) : *impossibile est ut non veniant* (Le. 17. 1) ; *vae tamen homini illi per quem scandalum venit* (Mth. ib.), vae Iudae qui scandalizabit omnes ad aium, *de pusillis istis, qui in Iesum credunt* (Mth. 18. 6). Pusillis tamen istis offert iam quasi veniam et spem reditus ad Pastorem.

C. Respondens autem Petrus, ait illi : Et si omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Ait illi Iesus : Amen dico tibi, quia in hac nocte, antequam gallus cantet, ter me negabis. Ait illi Petrus : Etiam si oportuerit me mori tecum, non te negabo. Similiter et omnes discipuli dixerunt (Mth.).

Iesus praedixerat scandalum et fugam omnium apostolorum : horum princeps, praesumens de fervore caritatis, ignarus propriae infirmitatis, affirmat nunquam se eo ignaviae venturum ut in Iesu scandalum patiatur. Respondet pro eo, quem nunc vere experitur, amore Iesu et pro innata animi fortitudine ; sed praeceps et fervidus, non reordatur se olim, a Iesu iussum venire super aquas, timore periculi praesentis coepisse mergi (Mth. 14. 30) ; quod gravius videtur, praedicenti Magistro suo et prophetiam confirmanti fidem denegat. Debuisset humili oratione precari : *Adiuva me, ne permittas me separari a te !* Verum accuratius iam praedicenti sese ab ipso negatum iri ter hac ipsa nocte ante diluculum, *prius quam gallus vocem bis dederit* (Mc.), audet Petrus acrius contradicere. Et eo duce, *similiter omnes discipuli dixerunt*. Testificationem eorum audiens benignus Iesus, cognita eorum fragilitate, non potuit non commoveri. Discant oportet et doceant suos successores, quid valeat homo.

Nullo alio exemplo melius persuadebor de necessitate humilitatis, et fiduciae in Deum. At proni sumus ex ingenta superbia ad praesumendum de viribus nostris ; quam amare id expertus sum, quoties pericula non adeo quaesivi quam incaute adivi ! *Erravi sicut ovis quae perit : quare servum tuum, quia mandata tua non sum oblitus* (ps. 118. 156).

1 pr. Videbo Iesum orantem, prostratum.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi et amandi Iesum pro me passum.

A. *Tunc venit Iesus cum illis in villam quae dicitur Gethsemani, et dixit discipulis suis : Sedete hic, donec vadam illuc et orem. Et assumpto Petro et duobus filiis Zebedaei, coepit contristari et moestus esse. Tunc ait illis : Tristis est anima mea usque ad mortem : sustinete hic, et vigilate mecum. Et progressus pusillum, procidit in faciem suam, orans et dicens : Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste ; verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu (Mth.).*

Ad radices montis Oliveti erat praedium cui nomen Gethsemani (Mc.) i. e. torcular olei ; in hortum olivis consitum intravit ipse et discipuli eius ; sed hos iussit, exceptis tribus, quos suae transfigurationis testes olim acceperat, consistere in introitu : ipse autem cum tribus longius, quantum iactus est lapidis (Lc.), progressus est ad orandum, et inter eundum coepit contristari et moestus esse, pavere et taedere (Mc.) dixitque Petro, Ioanni et Iacobo : *Tristis est anima mea usque ad mortem, simul petens ut manerent ibi et secum vigilarent. Tunc paululum secedens, procidit super terram et orabat, ut, si fieri posset, transiret ab eo hora (Mc.).*

Reverenter accedens in spiritu ad Iesum, adorabo eum et contemplanor, prostratum *positis genibus* (Lc.). Tristitiae, pavoris et taedii causas conabor intelligere ; nunquam fuit tanta tristitia, tantus pavor, tantum taedium in ullo corde humano. Permittit Iesus omnibus viribus animae agere et pati ea quae sunt ipsis propria ; naturaliter autem voluntas refugit et horret dolores, mortem. Iesus vero cernit dira supplicia sibi toleranda, immensum pondus peccatorum pro quibus satisfactorius est, parum *utilitatis in sanguine suo* (ps. 29. 10) pro multis. Anima eius inde tristitia afficitur tanta, quae vitam opprimere et mortem causare possit. « Sequestrata delectatione divinitatis aeternae » (S. Ambr.) et quasi abscondita natura divina, in eo est natura humana ut succumbat timori. Tunc Patrem suum compellans, voce blandientis et tenerrimo affectu : *Pater mi, ait, transfer calicem hunc dolorum a me (Mc.).* Scit utique decretum Patris, cui se obtulit ad omnia haec patienda ; posset tamen impetrare, efficacia orationis suae, id quod absolute fieri potest, multos ex illa serie cruciatus removeri, et ab illis liberari naturaliter desiderat : *omnia, ait, tibiabilia sunt (Mc.) ;* verum addit : *Non quod ego volo sed quod tu (ib.) ;* quanquam voluntate humana refugit calicem passionis, statim, acquiescens beneplacito Patris, voluntatem humanam subdit divinae.

Conabor inde percipere quantis angustis ex cruciata sit anima

Iesu, quantisque cruciatibus praevideat affligendum esse corpus. Et discam in timore, taedio et tristitia orare cum Iesu.

B. *Et venit ad discipulos suos, et invenit eos dormientes; et dicit Petro: Sic non potuistis una hora vigilare mecum? Vigilate et orate, ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Iterum secundo abiit et oravit, dicens: Pater mi, si non potest hic calicem transire nisi bibam illum, fiat voluntas tua (Mth.).*

Petrus et Ioannes, per diem in praeparanda coena paschali occupati et lassi, immemores admonitionis Iesu, quem tamen amabant, somno correpti iacebant, dum patiebatur divinus Magister. Eos elegerat ad vigilandum secum, quia in moestitia solet praesentia amicorum aliquid levaminis afferre; unde suaviter eos reprehendit, et de ipsis-met sollicitior. eos urget ut orent, praesagiens lapsum; licet enim voluntate promptos sese praebuerint etiam ad moriendum cum ipso, *si oportuerit* (Mth. 26 35), tamen carnis et naturae debilitatem experientur, nisi vigilant et orent. Mox ad orationem easdemque atque antea aerumnas et pavores redit. Contemplabor diu Iesum meum in illa hora, quae *ut transiret ab eo, orabat* (Mc.).

Vigilate et orate ut non intretis, non inducamini in tentationem, ut sc. ne pulsemini quidem vel sollicitemini tentatione. Somnus excutiendus est corporalis ad orandum; secus somno spirituali oppressi, tentationem experiemini. An non possumus *una hora vigilare* et orare cum Iesu?

C. *Et venit iterum et invenit eos dormientes; erant enim oculi eorum gravati. Et relictis illis, iterum abiit, et oravit tertio, eundem sermonem dicens (Mth.).*

Compatiar Salvatori nostro, indifferentiam amicorum experienti: *Circumspecti*, ait apud Isaiam (63. 5), *et non erat auxiliator: quaesivi et non fuit qui adiuveret. Torcular calcavi solus*. Neque equidem, carne infirmior, acerbe reprehendam apostolos: *ignorabant quid responderent ei* (Mc.); ipse Petrus, verbis adeo fervidus, tacet. Sed exemplo Iesu utens, orabo crebro *eundem sermonem dicens* Patri meo, qui est in coelis: *Non sicut ego volo, sed sicut tu.*

- 1 pr. Videbo Iesum, positis genibus orantem in horto olivarum.
 2 pr. Petam gratiam eius exemplo addiscendi animi fortitudinem.

A. Apparuit autem illi angelus de coelo, confortans eum (Lc.).

Quamvis divinitas, unione hypostatica cum humana natura in Iesu Christo unita, vires suppedicaret infirmitati corporis et animae, minime mirum est angelum de coelo sub visibili forma apparuisse et se videndum praebuisse Salvatori in hoc initio certaminis eius ac dolorosissimae passionis. Ab angelis fuerat in nativitate celebratus, ab angelis in deserto nutritus : in hoc mysterio etiam, ab uno ex eis ministerium praebetur. Corpus et anima Iesu erant inenarrabili tristitia et taedio ita debilitata, ut vires defecturae iam essent nisi sensibili modo robur adderetur.

Contemplabor Filium Dei aeternum, in forma servi quam accepit, habitu et afflictione ut hominem, indigentem confortari. Nocturna luce plenilunii et forsitan etiam angeli apparentis lumine potuerunt eum tres apostoli conspicerere, in humili corporis situ contemplantem et audientem legatum Patris. Non derelinquit enim Deus Filium suum, ex amore nostro languidum, dolentem et moerore oppressum.

Considerans Iesum meum et angelum, licet vix audeam de meis tribulationibus tam levibus cogitare, fovebo fiduciam de divino auxilio, quod mihi oranti non deerit et confortabit me in rebus durissimis : si meos animi dolores et pavores et taedia coniungam cum memoria passionis dominicae, levamen experiar.

B. Et factus in agonia, prolixius orabat ; et factus est sudor eius sicut guttae sanguinis decurrentis in terram (Lc.).

Urgente supremi sui mali, separationis animae et corporis, discrimine, humana natura corripitur consuevit angore et adversus imminentem mortem luctari. Hanc supremae luctae vim patitur Iesus in horto : *tristis est enim anima eius usque ad mortem*, cui naturaliter occumberet Iesus, nisi ab angelo confortaretur. Documentum ingentis cruciatus prodit nobis sudor sanguineus ; prae vehementia doloris cum sudore, magni timoris effectum, propellitur sanguis per poros : sudat Iesus sanguinem et aquam.

Contemplabor Agnum Dei. *Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum* (Is. 53. 6) et in corde suo purissimo experitur pudorem, dolorem, contritionem, quam de tot suis iniquitatibus experiri iuste deberent peccatores. *Torrentes iniquitatis conturbaverunt eum* (ps. 17. 5) ; *multiplicatae sunt, super capillos capitis, et cor eius dereliquit eum* (ps. 39. 16) ; *magna est velut mare contritio eius* (thren. 2, 13). Ex vi internae afflictionis qua premitur, oritur ille agoniae sudor, quo *guttae sanguinis etiam decurrunt in terram*.

Compatiens meo Salvatori et reverenter labiis premens terram pretioso sanguine respersam, discam abhorreere a peccato, praesertim in vita sacerdotali, et corde intimo conteri super *delicta iuventutis meae* (ps. 24. 7) et super peccata populi mei. Cur non consuevi *prolixius orare*? Utinam funderem querelas apud Deum prolixius quam apud amicos, *consolatores onerosos* (Iob. 16. 2), *pro iustitia agonizans* (eccli. 4. 33)!

C. Tunc venit ad discipulos suos, et dicit illis : Dormite iam et requiescite : ecce appropinquavit hora, et Filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus : ecce appropinquavit qui me tradet (Mth.).

Finita oratione agoniae et confortatus ab angelo, Iesus *venit tertio* (Mc.) ad tres suos apostolos et ceteros quos in horti introitu reliquerat, et cum ad horam, quae instabat, oratione paratus esset, permisit eos aliquantulum requiescere ut vires colligerent. Deinde, brevi somno reffectis dixit : *Sufficit : venit hora* (Mc.), nuntiavitque appropinquare proditorem. Iam eandem alacritatem profitetur, quam in coenaculo ante profectionem significaverat, iisdemque verbis suos hortatur : *Surgite, eamus. Ut cognoscat mundus quia diligit Patrem, et sicut mandatum dedit illi Pater, sic facturus est* (Io. 14. 31; med. 241). Et procedit cum undecim apostolis, egressurus ex horto agoniae : *Ecce, ait, qui me tradet, prope est* (Mc.).

Scit omnia quae ventura sunt (Io. 18. 4); non fugit vel, sicut olim, *abscondit se et exivit* (Io. 8. 59), verum obviam *processit* (Io. 18. 4), *in manus peccatorum* tam iudaeorum quam gentilium tradendus.

Meditabor de exemplo fortitudinis, quod suis exhibet Iesus, et discam illud imitari in parvis. Cum de Dei voluntate sive beneplacito mihi constiterit, quantumlibet animus ab onere et molestia abhorreat, roboratus oratione surgam et ibo, sine tergiversatione, Deo fretus solo.

1 pr. Videbo Iesum, post orationem, obviam proditori euntem.

2 pr. Petam gratiam adhaerendi fideliter Salvatori meo.

A. *Sciebat autem et Iudas, qui tradebat eum, locum, quia frequenter Iesus convenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo, cum accepisset cohortem, et a pontificibus et pharisaeis ministros, venit illuc cum laternis et facibus et armis. (Io.)*

Iesu adhuc loquente (Mth. Mc. Lc.), Iudas cum turba multa ingreditur hortum Gethsemani. Pro pacto et pecunia promissa, quaesierat *opportunitatem ut traderet Iesum sine turbis* (Lc. 22. 6 ; med. 230) vel tumultu. Sciens autem locum, quo vespere post coenam paschalem iturus esset Iesus, illuc duxit turbam magnam militum et ministrorum templi, quam collegerat, potestate sibi facta *a summis sacerdotibus et scribis et senioribus* (Mc.) ; totum enim synedrium, ternis illis membris constitutum, consenserat pessimae eius proditioni. Praeter ministros templi, concessa fuerat cohors romana cum tribuno vel chiliarcha (Io. 18. 12), ad reprimendos discipulorum et praesentium in ipsa urbe galilaeorum conatus, qui prudenter praevidebantur. Considerabo accedentes furtim, in abscondito et nocte multa, silentio alto : *et ecce Iudas unus de duodecim venit et cum eo turba multa cum gladiis et fustibus* (Mth.) *cum laternis et facibus*.

Oculos mox avertam ab illa turba satellitum diaboli, qui nec vilis proditoris, apostatae et perfidissimi hominis auxilium aspernantur. Absit, Domine, ut unus e nobis *diabolus* (Io. 6. 71) sit !

B. *Qui autem tradidit eum, dedit illis signum, dicens : Quemcumque osculatus fuero, ipse est ; tenete eum. Et confestim accedens ad Iesum, dixit : Ave, Rabbi ; et osculatus est eum. Dixitque illi Iesus : Amice, ad quid venisti ? (Mth.) Osculo Filium hominis tradis ? (Lc.)*

Iscariotes *antecedebat eos* (Mc.) ; cum autem plerique ex illa turba Iesum non cognovissent facie, et si nubibus forte coopertum esset coelum, aegre cum a discipulis discernere possent, convenit inter duces et turbam de signo : fuitque ab iscariote signum datum dolum, signum reverentiae et amoris, quo scelus suum saltem coram discipulis dissimularet. Considerabo Agni et lupi rapacis amplexum : Iudas pignus amicitiae et instrumentum pacis convertit in traditionis et perfidiae telum, et quasi festinans ad Magistrum accedit. Sed misertus, Iesus hypocritam excipit mitissima compellatione : « *Amice*, ad quod scelus descendisti ! tradis me inimicis meis sub specie osculandi Magistrum ! » Ostendendo se non decipi mendaciis illis et hypocrisi, et eum sincere amicum appellando, benignissimus Salvator miserum proditorem ad agnitionem et poenitentiam revocare studet.

Debutque tenerrima hac querimonia mentem et cor discipuli flectere, nisi promissorum triginta denariorum, quibus inhiabat, spes indurasset animam.

Audiam verbum Iesu : *Osculo Filium hominis tradis* ; et reflectens ad sacrilegos proditores, quos etiamnum habet divinus Salvator, qui osculantes altare, Filium Dei, Agnum Dei tradunt et in cor pollutum, in satanae regnum introducunt, reparare iniurias Iesu illatas contendam.

C. *Iesus itaque sciens omnia quae ventura erant super eum, processit et dixit eis : Quem quaeritis ? Responderunt ei : Iesum Nazarenum. Dicit eis Iesus : Ego sum. Stabat autem et Iudas, qui tradebat eum, cum ipsis. Ut ergo dixit eis : Ego sum, abierunt retrorsum et ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogavit eos : Quem quaeritis ? Illi autem dixerunt : Iesum Nazarenum. Respondit Iesus : Dixi vobis, quia ego sum : si ergo me quaeritis, sinite hos abire. Ut imple-retur sermo, quem dixit : Quia quos dedisti mihi, non perdidisti ex eis quemquam (Io.).*

Divina virtute et voluntate Christus cohibet milites, ne se statim post Iudae osculum apprehendant. Redit itaque proditor ad suos, haesitantes ; et ecce ipse Iesus procedit : de suis apostolis, quos Pater dedit ei, sollicitudinem manifestans : *Quem ex nobis quaeritis ?* ait ; et respondentes se de uno Iesu Nazareno habere mandatum, mox uno verbo : *Ego sum*, adeo percellit ut recedant et cadant. Sed, sciens omnia quae passurus est, seipsum vult tradere in manus peccatorum (Mth. 26. 45), apostolos vero liberos dimitti. Etenim in oratione ad Patrem dixerat : *Cum essem cum eis, ego servabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, custodivi, et nemo ex eis periit, nisi filius perditionis* (Io. 17. 12). Undecim suos, sibi fideles, servare et custodire pergit divino prorsus amore ; nondum enim multa pati pro nomine eius valerent : eos abire cupit et tentationis pericula vitare.

Hanc Iesu sollicitudinem de *pusillo grege* (Lc. 12. 32) considerabo et gustabo. Reflectam deinde ad discipulos, filios, agnos meos. An eos tueor a malo ? Pro eis passurus, an eos servare nitor ?

1 pr. Videbo Iesum, discipulos et Petrum.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et sequendi Iesum in hoc mysterio.

A. *Videntes autem hi, qui circa ipsum erant, quod futurum erat, dixerunt ei: Domine, si percutimus in gladio? Et percussit unus ex illis servum principis sacerdotum et amputavit auriculam eius dexteram. Respondens autem Iesus, ait: Sinite usque huc. Et cum tetigisset auriculam eius, sanavit eum (Lc.).*

Fortes animo, audaces imo, undecim discipuli vel aliqui ex eis, propius Magistro adstantes, turbam armatam minime timent, et dum Iesum interrogant utrum sibi liceat gladiis uti — duos enim gladios habebant (Lc. 22. 38), — *Simon Petrus (Io.)*, non exspectato responso, *extendens manum, exemit gladium suum (Mth.) et percussit Pontificis servum:.. Erat autem nomen servo Malchus (Io.)*. Promptior ad violenta, nec satis circumspectus, Petrus non Iudam ferit neque pontificem, sed servum; at benignus Magister vulneri medetur et miraculum supremum in gratiam inimici sui faciens, Malchi aurem tactu sanat. Statimque discipulis ait: Desistite, sufficit, et ad Petrum conversus ait illi: *Converte gladium tuum in locum suum; omnes enim qui acceperint gladium, gladio peribunt: declarat suam rem non esse agendam vi et gladio, eos vero qui propria auctoritate ius gladii sibi arrogant, condignam gladii poenam subire; neque tali defensione tempus eget; addit itaque: An putas quia non possum rogare Patrem meum et exhibebit mihi modo plus quam duodecim legiones angelorum? Tali potestate absolute posset Iesus sese tueri, sed: quomodo ergo implebuntur Scripturae, quia sic oportet fieri? (Mth.) Calicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum? (Io.)*

Omnia haec praedicant voluntariam passionem Iesu: *oblatus est quia ipse voluit (Is. 53. 7)*. Omnia praedicant amorem erga peccatores: *Dilexit me et tradidit semetipsum pro me (gal. 2. 20)*. « Cur igitur non anem te, o Iesu amantissime?.. quia tu amasti me, sic amo et amabo te » (S. Fr. Xav.).

B. *Dixit autem Iesus ad eos qui venerant ad se, principes sacerdotum et magistratus templi et seniores: Quasi ad latronem existis cum gladiis et fustibus? Cum quotidie vobiscum fuero in templo, non extendistis manus in me. Sed haec est hora vestra et potestas tenebrarum (Lc.).*

Aderant, cum cohorte et turba ministrorum templi, aliqui nobiliores ex ipso synedrio, *principes sacerdotum, magistratus* qui excubias templi agentibus praefecti erant, *et seniores populi*. Pactum inierant

derelinquitur. Lc. 22. 49-53; Mth. 26. 50-56; Mc. 14. 46-52; Io. 18. 10-11.

cum Iuda; sed, quoniam antea iam fuerant spe sua frustrati, et ministri, ab eis missi ut Iesum apprehenderent, illum non adduxerant (Io. 7. 45; med. 148), ipsi interesse, vigilare et auctoritate sua coeptum consilium ad speratum exitum deducere cupiebant. Et gaudent sane, re feliciter, ut videbatur, incoepta. At Iesus voluit eos simul docere quam libere se traderet in eorum manus et quam infimi domini ac tyranni impulsu agerentur: « *Quotidie apud eos sedebam, docens in templo, et non me tenuistis* (Mth.): me doctorem non potuistis media die apprehendere; media nocte quasi latronem apprehendere quaeritis; et hoc quidem vobis datur, quia *haec est hora vestra, hora principis tenebrarum, patris vestri* ». Iam olim dixerat eis Iesus: *Vos ex patre diabolo estis et desideria patris vestri cultis facere; ille erat homicida ab initio* (Io. 8. 44).

Audiam et gratias agam: Salvator hominum, ut nos a morte aeterna per diabolum inducta vindicet, sese permittit potestati tenebrarum, per mortem suam victurus diabolum. Et recordabor verbi Iesu: *Nunc princeps huius mundi cicitur foras* (Io. 12. 31). Iam videtur divinus victor manus conscrere cum diabolo, ut potestatem eius et peccati sequelas in humanitate sua experiatur patiens et moriens, et mox potestatem illam destruat gloriosa resurrectione.

C. *Hoc autem totum factum est ut adimplerentur Scripturae. Tunc discipuli omnes, relicto eo, fugerunt* (Mth.). *Adolescens autem quidam sequebatur eum amictus sindone super nudo et tenuerunt eum. At ille, reiecta sindone, nudus profugit ab eis* (Mc.).

Quemadmodum Petro dixerat Iesus: *Quomodo ergo implebuntur Scripturae, quia sic oportet fieri?* ita observat evangelista omnia accidisse ut adimplerentur Scripturae; sc. debebat Iesus ponere animam suam, sicut ovis ad occisionem duci, cum sceleratis reputari (Is. 53). Ipse porro Iesus praedixerat fore ut omnes scandalizarentur in eo in nocte ista (Mc. 14. 27) eumque solum relinquerent (Io. 16. 32); et ipse quidem iusserat: *Sinite hos abire* (Io. 18. 8) permiseratque discipulos abire. At *fugerunt*, et utinam confugissent ad matrem Domini Iesu! Utinam Petrus absconditus mansisset potius quam se in periculum proliceret! Quidam tamen adolescens, forsan ipse Marcus, strepitu excitus e lecto et vix vestitus, spectatum accurrit et aegre se violentiae satellitum eripuit.

Excusabo discipulos Iesu; sed quomodo a me ipso defendam crimen derelicti Iesu? Nonne erubui de eo coram hominibus? Nonne causam eius in multis occasionibus tueri, nomen eius notum facere omisi ex timore?

1 pr. Videbo Iesum apud Annam, et Petrum ac Ioannem non longe ab eo.

2 pr. Petam gratiam humilis prudentiae.

A. *Cohors ergo, et tribunus, et ministri iudaeorum comprehenderunt Iesum et ligaverunt eum; et adduxerunt eum ad Annam primum; erat enim socer Caiphæ, qui erat pontifex anni illius. Erat autem Caiphæ, qui consilium dederat iudæis: Quia expedit unum hominem mori pro populo... Et misit eum Annas ligatum ad Caiphæ pontificem (Io.).*

Fugientibus discipulis, Iesus relictus solus, comprehenditur et ligatur quasi latro. Duce tribuno, militum cohors cum ministris templi eum ex horto trans torrentem Cedron ducunt in urbem.

Contemplabor Iesum, Filium Dei unigenitum, regem saeculorum, et adorans eum, scrutabor hoc mysterium ignominiae. Servi eramus peccati, et *ligatis manibus et pedibus... mittendi in tenebras exteriores* (Mth. 22. 13), expellendi e regno coelorum. Iesus vero dignatus est, ut servos redimeret, pro servo et peccatore haberi, ligari et captivus duci ad iudicium; et quoniam *oblatus est quia ipse voluit* (Is. 53. 7), legiones angelorum inermes manent. *Expedit* pro nostra redemptione *unum hominem mori* (Io. 18. 14). Adorabo maiestatem absconditam et gratias agam.

Iesus ducitur ad Annam, socerum pontificis, supremam auctoritatem gerentis. Annas erat vir in ordine sacerdotali auctoritate prae-cellens, fuerat pontifex et debuisset esse secundum legem pontifex perpetuus, sed depositus fuerat a procuratore romano Valerio Grato, et nunc quartum successorem habebat, generum suum Caiphæ. Ipse tamen, titulum honorificum pontificis emeriti gerens, dignus visus est qui primus Iesum captivum et ligatum videret. Conspiciam diabolicum gaudium sacerdotii mosaici totius: aemulum suum et vitiorum censorem tenent: *hæc est hora vestra* (Lc. 22. 53). Ego autem positus genibus adorabo Iesum ignominia affectum et me socium ipsi offeram.

B. *Sequebatur autem Iesum Simon Petrus et alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici et introivit cum Iesu in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exiit ergo discipulus alius qui erat notus pontifici et dixit ostiariae: et introduxit Petrum (Io.).*

Simon Petrus et *alius* quidam *discipulus*, Ioannes ut videtur (Io. 20. 2-4), a fuga quam in horto arripuerant reversi, turbam sequebantur *a longe* (Mth. Lc.); cumque haud diu Annas detineret Iesum,

negatur. Lc.22.54-57; Mth.26.57-58,69-70; Mc.14.53-54,66-68.Io.18.12-18, 24.

ad palatium Caiphae pontificis iter fecerunt. Ioannes *introivit in atrium pontificis*, notus quippe familiae pontificiae et, ex atrio *mox* exiens, Petrum foris stantem introduxit.

Videbo ambos apostolos : fugerant relicto Iesu ; sed, poenitentia et amore necnon studio videndi curioso ducti, redeunt ; et Ioannes quidem *introivit cum Iesu*, fidelis utique permansurus deinceps, quia tranquillus et modestus inter hostes sese prudenter habebit, et tandem prope crucem stabit cum Maria Matre Iesu. Fervidior multo Petrus, sibi quae confidens nec tamen sui satis compos, deflectet ad dedecus et ad salutiferam humiliationem.

De indole mea inquirens, considerabo quid valeant vires meae, quid prudenter aggredi et feliciter exsequi valeam, quid inconsiderate et infeliciter aggressurus essem.

C. *Dicit ergo Petro ancilla ostiaria : Numquid et tu ex discipulis es hominis istius ? Dicit ille : Non sum. Stabant autem servi et ministri ad prunas, quia frigus erat, et calefaciebant se ; erat autem cum eis et Petrus stans et calefaciens se (Io.).*

Ut videret finem, ingressus intro (Mth.) in atrium summi sacerdotis, Petrus sedebat cum ministris ad ignem (Mc.) ; et erat Petrus in medio eorum. Quem cum vidisset ancilla.. sedentem ad lumen et eum fuisset intuita, dicit adstantibus : Et hic cum illo erat (Lc.). Et Petrum interrogans : Et tu, ait, cum Iesu Nazareno eras. At ille negavit dicens : Neque scio neque novi quid dicas (Mc.) ; mulier, non novi illum (Lc.). Et exiit ante atrium, et gallus cantavit (Mc.).

Ancilla noverat Ioannem esse Iesu discipulum ; unde coniecit etiam Petrum, a Ioanne introductum, esse ex discipulis. Certior autem fieri volens, eum interrogavit ; neque Petrus coram ancilla et coram omnibus (Mth.) ministris ausus est dicere veritatem. *Animam meam pro te ponam* (Io. 13. 38), dixerat ; praedixerat autem Iesus : *Priusquam gallus rorem bis dederit, ter me negabis* (Mc. 14. 30). Et reipsa egressus ex atrio post primam negationem, audit primum galli cantum : neque tamen adhuc recordatus est verbi Iesu. Erubuit forsan, deprehensa sua in periculo ignavia ; utinam diffidisset a se neque novo periculo *in medio* ministrorum sese obiecisset !

Reflectens ad me, si praesumptuosum me invenero, in humilitate et prudentia me exercebo.

1 pr. Videbo Iesum ligatum coram Caipha.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et imitandi mansuetum Iesum.

A. Pontifex ergo interrogavit Iesum de discipulis suis et de doctrina eius. Respondit ei Iesus : Ego palam locutus sum mundo : ego semper docui in synagoga et in templo, quo omnes iudaei conveniunt, et in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas ? Interroga eos qui audierant quid locutus sim ipsis : ecce hi sciunt quid dixerim ego (Io.).

Contemplabor Iesum ligatum, iam coram pontifice Caipha in aula stantem, et adorans eum audiam respondentem de doctrina sua id unum, sese eam palam tradidisse in synagogis et in templo : auditores suos et discipulos rectius interrogatum iri, cum eorum testimonium in ea re potius quam suum iuridice valeat ; se nihil secreto vel quod secretum manere deberet locutum esse docendo. Noverat profecto pontifex doctrinam Iesu, minime clanculariam vel tenebrosam ; hanc enim Iesus pharisaeis, scribis, sacerdotibus praeter turbam multam praesentibus, tradiderat per totam Iudaeam et praesertim in templo ; si autem dixerat aliquid discipulis *in tenebris et in aure*, suo tamen tempore *praedicandam in lumine et super tecta* (Mth. 10. 27), a discipulis hoc inquiri poterat. Sed haec prima quaestio instituitur plane tumultuose et quidem nocte, quin ulla iudicii forma servetur ; iam enim causa apud synedristas acta erat : *Expedi*, dixerat in synedrio ipse Caiphas, *ut unus moriatur homo pro populo* (Io. 11. 50) ; mors Iesu apud istos iudices iam erat statuta.

Si quos iniustos nanciscar iudices, *mentientes* et me persequentes *propter Iesum* (Mth. 5. 11), beatus ero, si luxerit *lux mea coram hominibus ut videant opera mea bona* (ib. 16) ; mansuetum Magistrum coram illis imitabor.

C. Haec autem cum dixisset, unus assistens ministrorum dedit alapam Iesu, dicens : Sic respondes pontifici ? Respondit ei Iesus : Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo : si autem bene, quid me caedis ? (Io.)

Aequum et mite responsum Iesu neminem, neque ipsum imprimis Caipham offendere poterat ; sapientissimus porro Magister perspiciebat sibi non credituros esse iudices, imo blasphemiae accusaturos si doctrinae suae summum et capitale dogma, de sua divinitate, proponeret. Sed unus e ministris templi, odio motus et satanae servus, praetextu offensae erga pontificem, cui blandiri seque gratum facere vellet, contra omne ius et fas, manum, ferrea forte chirotheca armatam, inflixit divinae et adorabili faciei Christi.

iterum negatur. Lc. 22. 58; Mth. 26. 71-72; Mc. 14. 69-70; Io. 18. 19-25.

Adorans, positis genibus, Dei Filium, cum angelis et sanctis et fidelibus, velabo faciem meam ne tanti dedecoris testis sim, et reparare Dei honorem humillima oratione contendam. « Quid per potentiam iubere non potuisset, per quem factus est mundus, nisi patientiam nos docere maluisset qua vincitur mundus ! » (S. Aug.) An scio vincere mundum cum Iesu meo ?

C. *Erat autem Simon Petrus stans et calefaciens se. Dixerunt ergo ei : Numquid et tu ex discipulis eius es ? Negavit ille, et dixit : Non sum (Io.).*

Petrus post primam negationem exierat foras ante atrium (Mc. 14. 69) per ianuam (Mth. 26. 71), in vestibulum ducentem, ut molestis interrogationibus se liberaret ; sed cum vellet *videre finem* (Mth. 26. 58), *post pusillum* (Lc. 22. 58) rediit in medium atrium. Ibi stantem ad prunas plures urgere coeperunt ; *alius videns eum, dixit : Et tu de illis es (Lc.) ; vidit eum alia ancilla et ait his qui erant ibi : Et hic erat cum Iesu Nazareno (Mth.) ; alii interrogando dixerunt : Numquid et tu de discipulis eius es ? (Io.)* Petrus vero, undique pressus, *iterum negavit* (Mc.) imo *cum iuramento : Quia non novi hominem, quia non sum (Io.)* de discipulis eius. Magis itaque sibi timet Petrus et mendacium iuramento confirmat.

En Petrus qui volebat *animam suam ponere* (Io. 13. 37) pro Iesu, *paratus et in carcerem et in mortem ire* (Lc. 22. 33) ! Petrus, qui confessus erat : *Quia tu es Christus, Filius Dei vivi* (Mth. 16. 16), *non iam novit hominem !* Petrus, qui *reliquit omnia et secutus est eum* (Mth. 19. 27) per tres annos, non est de discipulis eius ! Dum alii apostoli latent, princeps apostolorum apparet, sed quantum mutatus !

Quare Iesus permisit tam foedum lapsum ? « Magnae pietatis dispensatione, ait S. Gregorius Magnus : Deus eum ostendit sibi, et tunc praeposuit cacteris, ut ex sua infirmitate cognosceret quam misericorditer aliena infirma teleraret. » An infirmitatis meae memor, infirmis misericors esse didici ?

- 1 pr. Videbo Iesum in palatio Caiphae in medio falsorum testimonium.
 2 pr. Petam gratiam cognoscendi et imitandi mansuetum Iesum.

A. *Principes autem sacerdotum et omne consilium quaerebant falsum testimonium contra Iesum ut eum morti traderent; et non invenerunt, cum multi falsi testes accessissent. Novissime autem venerunt duo falsi testes, et dixerunt: Hic dixit: Possum destruere templum Dei, et post triduum reaedificare illud.* (Mth.)

Scribae et seniores convenerant, alii ex horto olivarum cum turba, alii ex suis domibus venientes, ad Caipham principem sacerdotum (Mth. 26. 57) *et pontificem anni illius* (Io. 18. 13); praeter Caipham aderant alii *principes sacerdotum*, qui sc. pontificatu functi fuerant, forte Annas et plures eius filii, qui summum hunc magistratum gesserant. FERIA tertia ibidem *consilium fecerant ut Iesum dolo tenerent et occiderent* (Mth. 26. 4). Quare, iam rata fixaque sententia, indigebant solum falso testimonio, quod umbram et speciem iuris et iudicii praetenderet; testes autem pro reo vocati sunt nulli. Verumtamen, neque falsi testes multi potuerunt aliquam veri speciem sacerdotum sententiae suppeditare; nam *convenientia* (Mc.) et concordia saltem duorum testimonia non fuerunt data. Tandem alii duo testes advocantur: Nos, aiunt, *audivimus eum dicentem: Ego dissolvam templum hoc manufactum, et per triduum aliud non manufactum aedificabo* (Mc.). Videbo Iesum tacentem interea: *Insurrexerunt in me testes iniqui et mentita est iniquitas sibi* (ps. 26. 12).

B. *Et surgens princeps sacerdotum, ait illi: Nihil respondes ad ea quae isti adversum te testificantur? Iesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum ait illi: Adiuro te per Deum vivum, ut dicas nobis si tu es Christus Filius Dei. Dicit illi Iesus: Tu dixisti: verumtamen dico vobis, amodo videbitis Filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei et venientem in nubibus coeli* (Mth.).

Duo ultimi testes non magis quam superiores conveniebant in sua accusatione: etiam in modo eam proponendi *non erat conveniens* testimonium illorum. Num dixerat Iesus: *Ego dissolvam* (Mc.) an potius: *Ego possum destruere templum* (Mth.)? Neutrum revera dixerat; dixerat: *Solvite templum hoc* (Io. 2. 19; med. 48); itaque non solum de verbo mentiebantur, sed et de sensu verbi; nam etiamsi iudaei non potuissent intelligere illa verba de corpore templo divinitatis resuscitando, sane Iesus non iubebat vel permittebat destrui templum ierosolymitanum, et promittebat, in casu destructionis, reaedificationem miraculosam. Nulla itaque locutus erat *verba adversus locum sanctum* (act. 6. 13). Quare pontifici responsum ad falsa testimonia postulanti, *nihil respondit* (Mc.): *tacebat*.

Divinam maiestatem contemplabor et adorabo : docet amicos suos et electos, si false accusentur, silentium patientiae, silentium triumphale.

Ad incitas redactus Caiphas, tandem per nomen Dei obtestatur et solenni iurisiurandi formula postulat a Iesu confessionem vel negationem suae divinitatis. *Filium Dei* se dixerat : *Deum* semper vocaverat *Patrem* suum : de sua operatione, eadem cum Patre suo divina, tam clare dixerat ut iudaei intelligerent Iesum se facere *aequalem Deo*, se facere *Deum* (Io. 5. 18 ; 10. 33) et ideo eum lapidare vellent. Huic pontificis quaestioni utrum sit *Filius Dei*, Iesus responsum non negat, ut manifestum fiat ideo eum a iudaeis occidi quia *Filium Dei* se esse dixit : *Tu dixisti*, ait Iesus, iureiurando affirmans et eo sensu quo ponitur interrogatio : *Ego sum* (Mc.), neque appellat ad sua miracula in confirmationem divinitatis suae, sed nuntiat suam futuram gloriam et supremum suum iudicium.

Fide adhaerebo, adorabo, orabo.

C. *Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens : Blasphemavit : quid adhuc egemus testibus ? Ecce nunc audistis blasphemiam. Quid vobis videtur ? At illi respondentes, dixerunt : Reus est mortis.* (Mth.)

Horrorem quasi a blasphematore, luctum quasi ob iniuriam Deo illatam, simulat Caiphas, scindendo vestes ; et mox prodit simulationem suam : Iam non indigemus, ait, testibus, et gaudet : causam enim mortis invenit, et assentiuntur caeteri, eodemque die accusantes, damnantes et occidentes Iesum, se tutos esse gaudebunt.

Equidem abscondita divinae misericordiae consilia laudabo. *Filius Dei* est Iesus, ideoque, quia obtulit se Patri suo ad homines salvandos, vult mori. *Reus est mortis*, quia mortui eramus, et morte sua vitam dare debuit. *sicut mandatum dedit Pater* (Io. 14. 31) ; *posuit Deus in eo iniquitatem omnium nostrum* (Is. 53. 6). Ipse est *Agnus Dei qui tollet peccatum mundi* (Io. 1. 29). Me verum reum ad genua eius prosternens, glorificabo eum, meque totum dedam Iesu, qui se totum pro me dedit. « Se nascens dedit socium, convalescens in edulium, se moriens in pretium... O salutaris hostia ! « Vita mortem perferet et morte vitam proferet » (hymn. Vexilla).

1 pr. Videbo Petrum ; videbo et Iesum qui respexit eum.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi et amandi Iesum, ignominiis saturatum.

A. *Et intervallo facto quasi horae unius, alius quidam affirmabat dicens : Vere et hic cum illo erat ; nam et galilaeus est. Et ait Petrus : Homo, nescio quid dicis. Et continuo, adhuc illo loquente, cantavit gallus. Et conversus Dominus respexit Petrum. Et recordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat : Quia priusquam gallus cantet, ter me negabis. Et egressus foras, Petrus flevit amare (Lc.).*

Non fluxerat integra hora sed quasi hora una ab altera negatione Petri ; cui audacter et cum iuramento Iesum neganti probabiliter fidem dederant adstantes. Non timore carceris aut mortis, neque odio Iesu, sed debilitate animi lapsus erat in mendacium ; eadem debilitate, falsa constantia, a coeptis desciscere erubuit et in mendacio stetit. *In multiloquio* (prov. 10. 19) captus est. Nam, *cum esset in atrio deorsum, rursus qui adstabant dicebant Petro : Vere ex illis es ; nam et galilaeus es, (Mc.) loquela tua te manifestum facit (Mth.). Ille autem coepit anathematizare et iurare : Quia nescio hominem istum quem dicitis (Mc.). Et dicit ei unus ex servis pontificis, cognatus eius, cuius abscidit Petrus auriculam : Nonne ego te vidi in horto cum illo ? Iterum ergo negavit Petrus, et statim (Io.) adhuc illo loquente cantavit gallus (Lc.).* Tum demum, cum Petrus videretur in eo esse ut penitus deficeret a fide, misertus est eius benignus Magister. Iesus enim, a synedristis in aula superiore condemnatus, ducebatur per atrium inferius, et transeundo *conversus... respexit Petrum*. Divino intuitu illustrationem et gratiam immeritam conferens, seque convertens ad Petrum, efficit quod praedixerat : *Et tu aliquando conversus, confirma fratres tuos (Lc. 22. 33).* Et recordatus est Petrus praedictionis de lapsu, et *egressus foras flevit amare*.

Considerabo Petrum, miserebor eius ; deinde perpendens haec et reflectens dicam : « Iesu, labantes respice, et nos videndo corrige. Si respicis, labes cadunt fletuque culpa solvitur » (Hymn. laud. aectiv.). Et quis desperet, si *Dominus respexit Petrum ?*

B. *Et viri qui tenebant illum, illudebant ei, caedentes ; et velaverunt eum, et percutiebant faciem eius, et interrogabant eum dicentes : Prophetiza, quis est qui te percussit ? (Lc.)*

Gallus cantum dederat, gallicinium, ante diei ortum : donec plenus dies fiat et concilium secundo conveniat, Iesus in quadam ipsius palatii parte custoditur et tenetur a ministris templi, militibus et aliquot membris synedrii. Hic contra omne fas et ius incipiunt

illuditur. Lc. 22. 59-65; Mth. 26. 67-68, 73-75; Mc. 14. 65, 70-72; Io. 18. 26-27.

ignominiis et omni vexationum genere eum affligere. *Christum, Dei virtutem et Dei sapientiam* (1 cor. 1. 24), quasi inscium et impotentem habentes, *coeperunt quidam conspuere.. et velare faciem eius et colaphis.. cadere et dicere ei : Prophetiza* (Mc.) ; *et palmas in faciem eius dederunt* (Mth.). *Hic est Iesus, Propheta* (Mth. 21. 11) : ita dixerant populi in die palmarum ; *Prophetiza nobis, Christe*, ita nunc ludunt, velantes caput eius et interrogantes : *Quis est qui te percussit ?*

Diu manebo in illa contemplatione Iesu mei, ad impiorum arbitrium patientis, et discam pati.

C. *Et alia multa blasphemantes dicebant in eum* (Lc.).

Impiissime pro blasphematore condemnatus fuerat Iesus, quia *Christum Filium Dei benedicti* (Mc. 14. 61) sese dicebat. Blasphemiis eum nunc impetunt milites, ministri, sacerdotes et seniores, quotquot de condemnatione eius gaudent, et victimam, aliqua noctis quiete interposita, e suo conspectu linquere timent. Blasphemant Iesum, blasphemant Patrem, blasphemant benedictam Matrem. Et Iesus impiorum risum et ludibria sustinet ; neque legiones angelorum in suum auxilium venire sinit, aut inimicos verbo oris sui prosternere vult. Rex regum et *Dominus dominantium* (deut. 10. 17) pro creaturarum ludibrio haberi, irrideri, velari, caedi, alapis impeti et blasphemiarum vocibus percelli patitur, dicitque apud Isaiam : *Faciem meam non averti ab increpantibus et conspuentibus in me* (Is. 50. 6), laudatque Deum Patrem, qui adeo *dilexit mundum ut Filium suum unigenitum daret* (Io. 3. 16).

Contemplabor Iesum inter opprobria, humano cordi haud toleranda, tacentem et mitem. Et ad me, discipulum eius, reflectens, conabor me disponere ad abnegationem et crucem. *Qui vult venire post me*, dicit Iesus, *abneget semetipsum* (Mth. 16. 24). Oh ! si discerem amare Iesum pro me passum ! dicerem : O Iesu, pati et contemni pro te amo ! O Iesu, discam a te, *quia mitis es et humilis corde* et inveniam *requiem animae* ! (Mth. 11. 29).

1 pr. Videbo Iesum coram iudicibus synedrii.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et sequendi Iesum.

A. *Et ut factus est dies, convenerunt seniores plebis et principes sacerdotum et scribae, et duxerunt illum in concilium suum, dicentes : Si tu es Christus, dic nobis. Et ait illis : Si vobis dixerō, non credetis mihi ; si autem et interrogavero, non respondebitis mihi, neque dimittetis. Ex hoc autem erit Filius hominis sedens a dextris virtutis Dei. Dixerunt autem omnes : Tu ergo es Filius Dei ? Qui ait : Vos dicitis, quia ego sum. At illi dixerunt : Quid adhuc desideramus testimonium ? ipsi enim audivimus de ore eius (Lc.).*

Plenam doloribus et afflictionibus noctem duxerat benignus Salvator mundi ; in nocturno conventu coram Caipha declaratus fuerat *reus mortis* (Mth. 26. 66). Sed quoniam iudicia nocturna secundum legem irrita erant, *confestim, mane facto* (Mth. Mc.) *consilium iniierunt omnes synedristae* ut legitimo iudicio confirmarent latam sententiam, sc. *ut cum morti traderent* (Mth.) ; ideoque iubent eum duci *in conspectum suum* et inquirunt denuo utrum se dicat Christum et Messiam. Etenim, cum ipsis ademptum fuisset ius gladii et penes romanos collocatum, ut certius res optata eveniat, nolunt eum tantummodo accusare apud Pilatum quod Filium Dei se fecerit, sed quod Messiam, i. e. secundum ipsorum conceptum messianicum, regem se fecerit ; quam accusationem gravioris fore momenti existimant. Verum Iesus *sciebat quid esset* (Io. 2. 23) in hominibus istis, qui ipsi neque credere neque respondere vellent, sed occidere eum volunt ; quare responso suo et proximum suum ad Patrem reditum et gloriam resurrectionis significat, verba citans ex psalmo davidico, quo antea (med. 212) divinitatem suam confirmaverat : *Dixit Dominus Domino meo : Sede a dextris meis.*

Audiens Iesum, dicam : *Tu ergo es Filius Dei !* Licet enim in conspectu concilii ut reus et contemptibilis valde mihi appareat, indubitanter agnoscam victimam, victimam divinam. *Vos dicitis* verum, respondet interrogantibus, *quia ego revera sum* Filius Dei.

B. *Et surgens omnis multitudo eorum, duxerunt illum ad Pilatum (Lc.).*

Testimonium sufficiens confitentis se esse Filium Dei audientes *de ore eius*, synedristae, *summi sacerdotes vel principes sacerdotum cum senioribus et scribis et universo consilio* (Mth. Mc.) gavisī sunt : nihil restabat impetrandum praeterquam sententia iudicis romani. Quare *vincientes* (Mc.) Iesum, cuius vincula coram synedrio relaxata fuerant, *adducunt a Caipha ad praetorium. Erat autem mane* (Io.).

Contemplabor Iesum meum neque erubescam de vinculis eius, sed adorabo eum. Rumor percrebuit de tradito et capto Propheta; unde ad vias, per quas ducitur ad Pilatum, confluit innumera multitudo. Populus videns totum fere synedrium simulque milites, incermem et vinctum ducentes, debet sibi persuadere Iesum fuisse deceptorem, sero tandem a suprema auctoritate deprehensum et sceleris convictum: studia igitur convertuntur in odia; triumphalis pompa diei palmarum convertitur in catervam maledicentium et blasphemantium. Comitabor turbam; at consolabor Iesum, ducem: si quid ignominiae vei despectus pati mihi contingat, solatio mihi sit Iesus, et aequo patiar animo.

C. Tunc videns Iudas, qui eum tradidit, quod damnatus esset, poenitentia ductus, retulit triginta argenteos principibus sacerdotum et senioribus, dicens: Peccavi, tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt: Quid ad nos? tu videris. Et proiectis argenteis in templo, recessit: et abiens, luqueo se suspendit. Principes autem sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt: Non licet eos mittere in corbonam, quia pretium sanguinis est. Consilio autem inito, emerunt ex illis agrum figuli, in sepulturam peregrinorum. (Propter hoc vocatus est ager ille Haceldama, hoc est, ager sanguinis usque in hodiernum diem). Tunc impletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam dicentem: Et acceperunt triginta argenteos pretium appretiati, quem appretiaverunt, a filiis Israël, et dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus (Mth.).

Aspiciam miserum iscariotem. Putaverat Iesum non iri damnatum; sceleris tandem magnitudinem melius ex effectu percipiens, horrore et timore percellitur; at *poenitentia ductus*, caret spe. Pecuniam ad templum defert, quo iam plures sacerdotes e domo Caiphae redierunt, munere sacerdotali functuri. *Peccavi*, clamat: et scelus detestatur. Utinam addidisset: *Surgam et ibo ad patrem meum* (Lc. 15. 18), ad Iesum! Sed immisericordes sacerdotes veteris testamenti respondent dure, et desperans se aeternum damnat.

Recogitans eius initia et exitum, humiliter pavebo. Firmabo me in fide erga Iesum et S. Eucharistiam; affectus inordinatos compescam et orabo multum. Qui orat, salvabitur.

1 pr. Videbo Iesum in praetorio coram Pilato.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et imitandi Iesum.

A. *Et ipsi non introierunt in praetorium ut non contaminarentur, sed ut manducarent pascha. Exiit ergo Pilatus ad eos foras, et dixit : Quam accusationem affertis adversus hominem hunc ? Responderunt et dixerunt ei : Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum. Dixit ergo eis Pilatus : Accipite eum vos, et secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei iudaei : Nobis non licet interficere quemquam. Ut sermo Iesu impleretur, quem dixit significans qua morte esset moriturus (Io.).*

Pilatus erat procurator Iudaeae, imperitante Tiberio Caesare, et pro imperatore romanum ius dicebat ; cum autem Caesareae soleret residere, diebus paschalibus debebat Ierosolymis ad seditiones eo tempore frequentes comprimendas. In praetorium eius, gentilium sc. domum, noluerunt intrare synedristae, ne immunditia legali prohiberentur a paschate suo celebrando vespere : parasceve enim erat, et in sabbato a vespera ad vesperam, ipsi celebrabant hoc anno suum pascha ; manserunt autem foris ante praetorii porticum, ad quam viginti octo gradibus ascendebatur. Pilatus, nolens displicere accusatoribus, *exiit foras* et in porticu eos interrogavit ; Iesum sibi adductum ostendens, quaesivit de causa ; cum autem de iudicando crimine agi nollent sed de sententia mortis pronuntianda, permisit eis Iesum secundum legem mosaicam iudicandum ; itaque ut blasphemator fuisset lapidandus. Sed non licebat tempore paschali lapidare reos ; morae itaque impatientes, et caecitate sua servientes divino consilio, quia Scripturae et ipse Iesus praedixerant crucifixionem, praetextantur sibi ademptum esse iudicium sanguinis. Praeterea Iesus moriturus erat pro iudaeis et pro gentilibus, et utrosque congregaturus, ab utrisque volebat pati ; praedictum enim fuerat : *Astiterunt reges terrae et principes convenerunt in unum adversus Dominum et adversus Christum eius* (ps. 2. 1. act. 4. 25). Condemnari oportebat eum a gentibus et populis Israël (act. 4. 27).

Sermo Iesu implebitur : Oportet exaltari Filium hominis (Io. 12. 34) *ut trahat nos ad seipsum* (ib. 32). An sinam me trahi ?

B. *Coeperunt autem illum accusare, dicentes : Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, et prohibentem tributa dare Caesari, et dicentem se Christum regem esse* (Lc.). *Introivit ergo iterum in praetorium Pilatus et vocavit Iesum, et dixit illi : Tu es rex iudaeorum ? Respondit Iesus : A temetipso hoc dicis, an alii dixerunt tibi de me ? Respondit Pilatus : Numquid ego iudaeus sum ? Gens tua et*

pontifices tradiderunt te mihi : quid fecisti ? Respondit Iesus : Regnum meum non est de hoc mundo ; si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique decertarent ut non traderer iudaeis ; nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei Pilatus : Ergo rex es tu ? Respondit Iesus : Tu dicis, quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundum ut testimonium perhibeam veritati ; omnis qui est ex veritate, audit vocem meam. Dicit ei Pilatus : Quid est veritas ? Et cum hoc dixisset, iterum exivit ad iudaeos et dicit eis : Ego nullam in eo invenio causam (Io.).

Perverso animo iudaei apud procuratorem, romani imperii studiosum, accusant regiae ambitionis Iesum, qui cum cognovisset olim quia venturi essent.. ut facerent eum regem, fugerat.. in montem (Io. 6. 15) ; ipsi utique messiam quaerebant, qui regnum conderet et romanos pelleret. Pilatus autem non credidit accusationi, neque a semetipso interrogavit utrum esset rex iudaeorum ; et Iesus quidem non negavit, asseruit imo se esse regem ; sed indolem regni, quantum satis erat, explicavit : est illud regnum in hoc mundo, regnum veritatis revelatae ubique stabiliendum, sed non est de hoc mundo vel ex hoc mundo ; non officit ulli regno vel potestati temporali. Unde Pilatus, cui plane satisfacit responsum, de veritate illa revelata parum sollicitus, testatur Iesum esse de regia ambitione minime suspectum.

Iesum regem mundi agnoscam eiusque regnum dilatabo, praedicando veritatem et caritatem, et indifferentes fortiter refellendo ; nam ipse est *via, veritas et vita* (Io. 14. 6).

C. *Et accusabant eum summi sacerdotes in multis. Pilatus autem rursum interrogavit eum, dicens : Non respondes quidquam ; vide in quantis te accusant. Iesus autem amplius nihil respondit, ita ut miraretur Pilatus (Mc.).*

Multis accusatur Iesus, sed in eodem semper themate rebellionis et regiae ambitionis ; quibus Pilatus minime commoveri se ostendet, varia tentando ad dimittendum reum. Erat autem dignitatis Iesu non bis respondere ad idem. Miratus tamen est Pilatus *vehementer* (Mth.) placidum et patientem animum Iesu.

Non mirabor, sed laudabo, adorabo et imitari aliquatenus studebo divinam mansuetudinem, divinum silentium. « Si tu scis tacere et pati, videbis procul dubio auxilium Domini ; ipse novit tempus et modum liberandi te » (Thom. kemp. II. 2).

1 pr. Videbo Iesum a praetorio duci ad palatium Herodis.

2 pr. Petam gratiam libenter cum Iesu patiendi derisiones propter eum.

A. *At illi invalescebant dicentes : Commovet populum, docens per universam Iudaeam, incipiens a Galilaea usque huc.*

Cum Pilatus probe perspexisset nihil adversus Iesum afferri ab accusatoribus, unde iudicaretur affectare regnum temporale et adversari potestati imperatoris Tiberii vel praesidis aut procuratoris Palaestinae, exierat e praetorio et in porticu ad omnes adstantes dixerat : *Nihil invenio causae in hoc homine* (Lc. 23. 4). Pergebant tamen accusare eum *in multis* (Mc. 15. 3), idem iterantes ; Iesus autem non respondebat amplius. *At illi invalescebant*, ut vel clamoribus, addentes mendacia mendaciis, extorquerent quod rationibus non valebant. Cum autem Iesus praecipue in Galilaea praedicasset, quae regio tanquam inquieta et ad seditionem prona Pilato cognita erat, cuius incolae nuper in templo seditiosos oppresserat (Lc. 13. 1 ; med. 161), de galilaica praedicatione mentionem iniiciunt, quid inde proficiant nescii ; nam sane de galilaeo in Iudaea apprehenso et accusato iudicium ferre solius procuratoris provinciae Iudaeae erat ; quod si ad Galilaeae iudices remitteret reum, non sperari poterat fore ut festinaretur ; sed differretur condemnatio.

Dum invalescentes audio clamores blasphemiae, adorabo Iesum et benedicam ei.

B. *Pilatus autem audiens Galilaeam, interrogavit si homo galilaeus esset ; et ut cognovit quod de Herodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui et ipse Ierosolymis erat illis diebus. Herodes autem, viso Iesu, gavisus est valde ; erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eo quod audierat multa de eo et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri.*

Pontius Pilatus ob contemptum iudaeorum, avaritiam et crudelitatem inivisus erat ; sed cum videret principes iudaeorum tanto studio expetere condemnationem, timere coepit, ut videtur, ne si Iesum absolveret, ad imperatorem a iudaeis deferretur et officio privaretur. Quare, cum de nazareno quaestio fieret, causam odiosam in Herodem a se reiicere opportunum sibi existimavit. Herodes Antipas, Galilaeae et Peraeae tetrarcha, ad paschalia festa venerat, indignus sane, pro sua in Ioannem saevitate et luxuria, qui Iesum, Filium Dei contempleretur, indignus praesertim qui miracula ab eo, quasi levitatis et curiositatis pascendae gratia, patrari videret. Vidit tamen Iesum, magna stipante inimicorum caterva, adductum in vinculis ; at spec-

taculo iusti patientis et inter opprobria mansueti et silentis talis homo commoveri non poterat.

Ego autem adorans Iesum, conabor gustare humiliationem Filii Dei, per vias et tumultuantem plebem deducti et coram tali impudicitiae monstro comparentis. Ab eo qui *exemplum dedit* mihi (Io. 13. 15), nonne et ego humiliationes pati discam silens?

C. Interrogabat autem eum multis sermonibus; at ipse nihil illi respondebat. Stabant autem principes sacerdotum et scribae constanter accusantes eum. Sprevit autem illum Herodes cum exercitu suo, et illusit indutum veste alba et remisit ad Pilatum. Et facti sunt amici Herodes et Pilatus in ipsa die; nam antea inimici erant ad invicem.

Herodes pro indole sua levissima interrogaverit vana: utrum Iesus esset Ioannes redivivus (Mc. 6. 14), an veterum prophetarum aliquis, unde et qualis ipsi virtus miraculorum. Tandem silentio victus seque sperni existimans, sinit inimicos Christum onerare calumniis et mendaciis, suosque milites ei irridere, ipseque exemplo praeit. Regem deinde eum esse simulans, veste alba, qua reges induti festivam pompam agere solebant, Regem regum vestiri iubet et sic dimitti ad Pilatum.

Conspirantes in opprobria adversus Iesum videbo Herodem et Pilatum, iudaeos et gentiles, sacerdotes et milites. Considerabo quomodo divina potestas Iesu sese abscondit interea, et quomodo posset destruere omnes inimicos. Ignominiis autem saturari cupiebat Iesus; et cogitabo de discipulis Iesu, sacerdotibus et religiosis imprimis, quos velut fatuos et opprobrium plebis irridere solent primores, et ad eorum exemplum assentatores; ad exemplum Iesu, cum S. Ioanne a Cruce, pati et contemni pro eo interea gaudent illi veri discipuli crucis. Quid ego didici hac in re praestare?

- 1 pr. Videbo Iesum coram Pilato, dum tractatur de Barabba.
 2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et imitandi Iesum.

A. Pilatus autem, convocatis principibus sacerdotum et magistratibus et plebe, dixit ad illos : Obtulistis mihi hunc hominem quasi avertentem populum ; et ecce ego coram vobis interrogans, nullam causam inveni in homine isto ex his, in quibus eum accusatis. Sed neque Herodes ; nam remisì vos ad illum, et ecce nihil dignum morte actum est illi. Emendatum ergo illum dimittam (Lc.).

Pilatus Iesum in praetorio (Io. 18. 33) interrogaverat solum, foris autem coram accusatoribus (Mth. 27. 12), et nullam supplicii causam in eo repperat ; Herodes remiserat Iesum, et hoc ipso declaraverat ab eo *nihil actum* esse, mortis poena luendum. Non poterat ergo Pilatus eum interficere ; sed convocans ante porticum praetorii duces et plebem, pronuntiavit se velle poena minore eum plectere, flagellatione nimirum : ita sperabat posse et accusatoribus aliquo modo satisfieri et plebis commotionem sedari.

Iniustum hoc erga Salvatorem iudicium considerabo, et quam misere a recti et veri norma deficiat iudex, quem iustitiae tenacem esse oportebat ; quem autem ignavia deflectit semel a via bona, hunc ad pessima compellit. Reflectam ad me ; quoties a principio vocem conscientiae non auscultavi, in graviores molestias et tentationes me conici expertus sum. Si viam rectam, adiutus Dei auxilio, inire velim, difficillimis negotiis me expediam.

B. Per diem autem solemnem consueverat praeses populo dimittere unum vinctum, quem voluissent. Habebat autem tunc vinctum insignem, qui dicebatur Barabbas. Congregatis ergo illis dixit Pilatus : Quem vultis dimittam vobis, Barabbam an Iesum, qui dicitur Christus ? Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum. Sedente autem illo pro tribunali, misit ad eum uxor eius, dicens : Nihil tibi et iusto illi : multa enim passa sum hodie per visum propter eum (Mth.).

Erat consuetudo iudaeis ut iudex supremus captivum unum dimitteret eis in pascha (Io. 18. 39), qui mos videtur inductus fuisse in memoriam liberationis a captivitate Aegypti. Opportuna Pilato res erat, ut Iesum, qui *per invidiam* sacerdotum iudici tradebatur, dimittere posset ; si enim ipsi populo optio daretur aut exosum et *insignem* latronem aut ipsum Iesum libertate donandi, minime dubia fore credebatur electio. *Erat autem Barabbas latro* (Io.), *qui erat, propter seditionem quamdam factam in civitate Ierusalem et homicidium, missus in carcerem* (Lc.). Interea dum Pilatus alterutrius liberationem plebi proponeret, novos sibi addi stimulos ad ius strenue tuendum

dimittendus. Lc. 23. 13-22 ; Mth. 27. 15-33 ; Mc. 15. 6-14 ; Io. 18. 39-40.

sensit ; a sua enim uxore, quae legi mosaicae ut proselyta et forsan Christo ipsi favisse censetur, monitus est ne infausto negotio sese immisceret iustumve condemnaret, sed furorem iudaeorum concidere sineret : in somnio propter Iesum multam formidinem passa erat. « Monebat uxor, lucebat in nocte gratia, divinitas eminebat : nec tamen a sacrilega sententia temperabit Pilatus » (S. Ambr.).

Ambages miscebat, tergiversabatur, nec plane et sincere veritatem et conscientiae serviebat. *Non est ista sapientia desursum descendens* (Iac. 3. 16) ; Pilati prudentiam politicam abhorrebo.

C. *Principes autem sacerdotum et seniores persuaserunt populis ut peterent Barabbam, Iesum vero perderent. Respondens autem praeses, ait illis : Quem vultis vobis de duobus dimitti ? At illi dixerunt : Barabbam* (Mth.). Iterum autem Pilatus locutus est ad eos, volens dimittere Iesum (Lc.) : *Quid ergo vultis faciam regi iudaeorum ? At illi iterum clamaverunt : Crucifige eum. Pilatus vero dicebat illis : Quid enim mali fecit ?* (Mc.) *Nullam causam mortis invenio in eo ; corripiam ergo illum et dimittam* (Lc.). *At illi magis clamabant : Crucifige eum* (Mc.).

Cum ascendisset turba pro more ad locum ante palatium Pilati, coepit rogare ut faceret praeses sicut semper faciebat illis (Mc.) ; mobilis autem plebs cessit persuasioni sacerdotum et seniorum seu synedristarum, postulavitque Barabbam dimitti et Iesum a iudice romano morti tradi et quidem supplicio servorum crudelissimo, poenae apud iudaeos extra morem positae. Videbo turbam, audiam clamores. Misera plebs ! non desunt in ea quos sanavit, benefaciendo tetigit Iesus. Sed oportet impleri prophetiam Iesu : *Tradent eum gentibus ad illudendum et flagellandum et crucifigendum* (Mth. 20. 19).

Similia contingunt nobis : furor plebis, a pessimis seductae, obliviscitur beneficiorum et Ecclesiam eiusque ministros nonnunquam odio et violentia impetit. *Non est discipulus super Magistrum* (Lc. 6. 40).

1 pr. Videbo Iesum coram Pilato primum, deinde in subterraneo carcere flagellis subditum.

2 pr. Petam ex amore partem in eius ignominiiis et tormentis.

A. *At illi instabant vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur, et inualescebant voces eorum (Lc.). Videns autem Pilatus quia nihil proficeret sed magis tumultus fieret, accepta aqua lavit manus coram populo, dicens : Innocens ego sum a sanguine iusti huius : vos videritis ! Et respondens universus populus dixit : Sanguis eius super nos et super filios nostros ! (Mth.)*

Turbæ, debilitate Pilati audaciores et impudentes, instant, urgent, vincere volunt, et magnos clamores iterant. Iesus interea, tanquam ovis ad occisionem ducenda, silentio excipit maledictiones eadem serenitate atque in die palmarum benedictiones. Pilatus autem, mollis et iners iudex, conscientiae stimulos reprimens et in populum iudaicum reiiciens odiosum scelus, ritu iudaico se *innocentem a sanguine iusti* declarat : praescriptum enim in lege fuerat ut qui se purum a caede aliqua affirmabat lavaret manus suas, dicens : *Manus nostrae non effuderunt sanguinem hunc* (deut. 21. 6) ; dicendo *Vos videritis !* insinuat venturum esse sanguinem iusti super Israël ; at *universus populus* ibi adstans consentit ut scelus et sanguis redundet in praesenti et in futuro in totam gentem. Unde poterit merito dicere Petrus : *Viri israelitae, Iesum Nazarenum, ... per manus iniquorum affligentes interemistis* (act. 2. 24).

Audiam voces : *Sanguis eius super nos !* et ipsemet humiliter orabo ut sanguis Christi veniat super animam meam et « non remaneat in me scelus macula » quem purus et sanctus mundavit sanguis (communio Missae).

B. *Pilatus autem, volens populo satisfacere, dimisit illis Barabbam (Mc), qui propter homicidium et seditionem missus fuerat in carcerem, quem petebant (Lc.).*

Tunc (Mth.), cum populus in se recepisset scelus, Pilatus quasi sibi securus, dimittit Barabbam, quem, invisum licet et scelestissimum hominem, postulabat clamor libertati reddi, et abstinet a dimittendo Iesu, quem *per invidiam* (Mc. 15. 10) sibi traditum sciebat, iusto et innocente ; nondum tamen hunc *tradidit voluntati* (Lc. 23. 15) iudaeorum.

Qualem prae Iesu elegerunt et petierunt ! prae Iesu *quem unxit Deus Spiritu Sancto et virtute, Salvatore promisso, qui pertransiit benefaciendo et sanando omnes oppressos a diabolo, quoniam Deus erat cum illo, qui in ipsa turba testes habet omnium quae fecit in*

regione iudaeorum (act. 10. 38, 39)! Prae illo qui se dixit Filium Dei, homicidam *petebant*. Detestabor scelus iudaeorum et adorabo Iesum, quem isti spernunt et revera habent ut *despectum* et *novissimum virorum* (Is. 53. 3).

Quam durum est Iesu amare et non amari, tradere semetipsum et despici! Sed cogitans de me.: nonne optandum habui inter Iesum et vilem creaturam? an forte, quod absit! hanc eligendo et despiciendo Iesum, clamavi non verbis, sed opere: *Sanguis eius super me* in damnationem!

C. Tunc ergo apprehendit Pilatus Iesum et flagellavit (Io.).

Moris apud romanos erat, omnes ad mortem damnatos, maxime vero crucifigendos, etsi liberi et cives essent, quasi iam viles et servos, flagellare; sed Christum flagellari iussit Pilatus ante pronuntiatam crucis sententiam, nimirum ut flagellationis acerbitate efferatos iudaeorum animos leniret; et sic *emendatum dimittere* (Lc. 23. 16) cogitabat: qua in re debilis, non adeo crudelis, iudex prorsus decipietur, sicut antea. Instrumenta autem quibus rei caedebantur, seu, ut aiebant, secabantur, lacerabantur, rumpebantur, erant flagella e loris corrigiisque coriaciis facta, addebanturque nodi plumbei, aculei ferrei, neque ictuum certus definiebatur numerus, cum apud iudaeos tantum *quadragenas una minus* (2 cor. 11. 24) plagas inferre liceret. Plerumque rei ad palum vel columnam alligabantur, maximam partem denudati, et a lictoribus sex vel octo aut, si deessent, tot militibus, pro arbitrio caedebantur: unde nonnunquam in ipso supplicio deficiebant. De martyribus ecclesiae Smyrnaeae refertur: «Obstupescabant omnes qui aderant, cum illos viderent flagris ad intimas usque venas et arterias laniatos, adeo ut corporis membra penitus recondita et viscera ipsa conspectui paterent.»

Iam contemplantur Iesum ad marmoream columnam ligatum et horribili flagellorum supplicio traditum. Sacratissimum corpus diu affligitur, verberatur, secatur plumbatis; neque satiantur tortores donec fere exanimis concidat Iesus; interea dicit: *Corpus aptasti mihi: ecce venio ut faciam, Deus, voluntatem tuam* (hebr. 10. 5); *corpus meum dedi percutientibus* (Is. 50. 6). Perpendam, ad amorem usque, verba Isaiae: *Et vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra* (Is. 53. 7). Tradebat autem *indicanti se iniuste* (1 Pet. 2. 23).

1 pr. Videbo Iesum, quasi derisorium regem, coram militibus et populo.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et imitandi cum inter contumelias.

A. *Tunc milites praesidis, suscipientes Iesum in praetorium, congregaverunt ad eum universam cohortem. Et exuentes eum, chlamydem coccineam circumdederunt ei, et plectentes coronam de spinis posuerunt super caput eius, et arundinem in dextera eius. Et genu flexo ante eum, illudebant ei dicentes : Ave, rex iudaeorum. Et expuentes in eum, acceperunt arundinem et percutiebant caput eius (Mth.).*

Ex loco flagellationis Iesus a tortoribus suscipitur in atrium praetorii (Mc.) ; cum autem accusatus fuerit quod se regem iudaeorum faceret, ei tanquam regi derisoria paratur coronatio. Sponte, minime iussi a Pilato, milites convocant *universam cohortem* — constabat quingentis forsan viris — cui lusus offertur Filius Dei ! exiit Iesus vestimentis, cum sanguine pelli adhaerentibus : et renovantur vulnera. Dein datur ei pro purpura regia pallium ducis militum purpureum, pro diademate corona spinea, pro sceptro arundineus baculus.

Contemplabor Iesum miserans, et adorabo eum, dum video milites — *nesciunt vere quid faciunt* (Lc. 23. 34), eum enim pro fatuo habent emendando —, illudentes meo Salvatori, Filio Dei unigenito. Et *veniebant ad eum et dicebant : Ave, rex iudaeorum* (Io.), *et genu flexo ante eum illudebant* (Mth.), *et percutiebant caput eius arundine et conspuebant eum, et ponentes genua adorabant eum* (Mc.) *et dabant ei alapas* (Io.). Et pro immani ludibrio oscula in obsequium imitabantur, sed sputa in faciem adorabilem immittebant. Iesus vero inter tot contumelias *tacebat* (Mc. 14. 61) et praebebat maxillam et caput et corpus percutientibus, et *quasi agnus coram tondente se obmutescerebat* (Is. 53. 7).

Aufert Iesus opprobria nostra divino suo exemplo ; nihil enim sunt nostra, si cum talibus comparentur ; aufert iram inter contumelias, aufert amorem gloriae et honoris et deliciarum. « Non enim decet membrum esse delicatum sub capite spinis coronato » (S. Bern.). Considerans Magistrum, reflectam ad discipulum, et animo mihi proponam pati pro Iesu.

B. *Exiit ergo iterum Pilatus foras et dicit eis : Ecce adduco eum vobis foras, ut cognoscatis quia nullam invenio in eo causam. (Exiit ergo Iesus portans coronam spineam et purpureum vestimentum). Et dicit eis : Ecce homo !* (Io.)

Pilatus iubet Iesum flagellatum, sanguine fluentem et fere exanimem, ostendi populo, et ipse procedit ex praetorio in porticum, nuntians Iesum, addensque se nullam in eo causam mortis invenire. Sperat miserabili eius aspectu placatum iri plebem, olim Iesu addictissimam, neque usque ad eius mortem saevituram. Sperat fore ut dimittere eum ipse possit.

Apparet itaque Iesus ante conspectum et in derisionem offertur habitu regali : *Ecce homo !* ait Pilatus, quasi misericordiam provocare cupiens.

Et equidem, dum attolluntur clamores absque misericordia : *Crucifige, crucifige eum !* magna misericordia contemplanus victimam salutis. *O salutaris hostia !* O Iesu, qui pro homine miserrimo homo factus, ad hunc miseriae et opprobrii statum adduci dignaris, parce nobis Domine ! *Ecce homo, Salvator hominum, Salvator meus !*

C. *Cum ergo vidissent eum pontifices et ministri, clamabant dicentes : Crucifige, crucifige eum ! Dicit eis Pilatus : Accipite eum vos, et crucifigite : ego enim non invenio in eo causam. Responderunt ei iudaei : Nos legem habemus, et secundum legem debet mori ; quia Filium Dei se fecit. Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit (Io.).*

Duces populi et ministri templi, statim ac vident Iesum a Pilato ostensum, praeëuntes plebi ne forte misericordia moveatur, erumpunt in voces crudeles : *Crucifige, crucifige eum*, eisque assentitur tota turba, cui persuaserant ut Iesum perderent (Mth. 27. 20), quae clamaverat : *Sanguis eius super nos et super filios nostros !* Pilatus ergo decedit a spe placandi populum, nequit tamen Iesum morte dignum habere ; nam regiae ambitionis reus non est. Quare fingit se ad ipsos iudicium de eo remittere. At illi blasphemiae tandem crimen proferunt, quo Iesum in synedrio damnaverant : *Filium Dei se fecit*, aiunt, quasi *blasphemaverit nomen Domini* (lev. 24. 16) et callide subtacent mortis genus lege praescriptum, lapidationem. Audiens autem legem iudaicam et novam hanc accusationem, timet Pilatus et redit in praetorium cum Iesu.

Adorans Iesum, profitebor eum Filium Dei ; at qui Filius Dei est per aeternam generationem, ut nos ad dignitatem filiorum Dei redintegret, secundum legem misericordiae morietur. O Iesu, sis in aeternum benedictus ! Anima mea *pretium sanguinis* (Mth. 27. 6) est.

1 pr. Videbo Iesum purpurea chlamyde indutum coram Pilato et dein coram populo.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et sequendi eum ad crucem usque ferendam.

A. *Et Pilatus ingressus est praetorium iterum, et dixit ad Iesum : Unde es tu ? Iesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus : Mihi non loqueris ? Nescis quia potestatem habeo crucifigere te, et potestatem habeo dimittere te ? Respondit Iesus : Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi, maius peccatum habet (Io.).*

Pilatus, ex sua erga invidos iudaeos debilitate adhuc anceps, et nunc turbatus quia refertur Iesus *se Filium Dei fecisse* (Io. 19. 7), innovat quaestionem de causa sibi delata ; inquit de origine rei. *Si principes saeculi gloriam ex mysterio incarnationis Filii Dei oriundam cognovissent*, ait S. Paulus, *nunquam Dominum gloriae crucifixissent* ; sed eam *nemo principum huius saeculi, Annas, Caiphas, Pilatus, Herodes, synedrium, cognovit* (1 cor. 2. 8) ; neque Iesus voluit Pilato hac de re inquirenti gloriam divinitatis suae certam facere : satis ei erat quod iudaeis clare manifestasset mysterium divinitatis suae. Itaque *responsum non dedit ei* : qua de re conquerenti iudici et potestatem suam praedicanti, respondit *desuper esse datam* ei potestatem crucis poenam sibi infligendi. Et revera *definito consilio et praescientia Dei traditus* (act. 2. 23) ei fuerat Iesus, et peccatum sane habuit Pilatus, iustum invite etiam condemnando, sed qui tradiderat ei iustum, iudaeorum synedrium, *maius peccatum habebat*.

Audiam et contemplanor Iesum in vinculis tanta dignitate et tam mansueta reverentia alloquentem iudicem, et adorans eum, gratias agam Deo Patri, qui *sic dilexit mundum ut Filium suum unigenitum daret* (Io. 3. 16), *ut gratia Dei pro omnibus gustaret mortem* (hebr. 2. 9), *ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium, id est, diabolum* (ib. 14).

B. *Et exinde quaerebat Pilatus dimittere eum. Iudaei autem clamabant dicentes : Si hunc dimittis, non es amicus Caesaris ; omnis enim qui se regem facit, contradicit Caesari. Pilatus autem, cum audisset hos sermones, adduxit foras Iesum, et sedit pro tribunali, in loco qui dicitur Lithostrotos, hebraice autem Gabbata. Erat autem parascere paschae, hora quasi sexta, et dicit iudaeis : Ecce rex vester. Illi autem clamabant : Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus : Regem vestrum crucifigam ? Responderunt pontifices : Non habemus regem nisi Caesarem (Io.).*

Considerabo miserum Pilatum, quasi *arundinem vento agitatam* (Mth. 11. 7); non valuit pro iustitia dimittere Iesum liberum; non valuit remove a se cognitionem causae; flagellavit innocentem; nunc quaerit, audito iterum Iesu, dimittere eum; mox cedit iudaeorum clamoribus et minis delationis ad Caesarem, et ex praetorio ubi audivit Iesum, eum adducit foras et e tribunali sententiam fert contra regem iudaeorum, in quo se *nullam causam mortis invenisse* testabatur. Considerabo etiam miseros pontifices: messiam sibi, regem temporalem de sua gente, fluxerant, verumque regem et filium David qui regnum coeleste instituebat negant, ut profiteantur, quem penitus detestantur, imperatorem romanum; propriae servituti subscribunt.

Contemplabor praecipue Iesum, et sincero corde dicam: *Ecce rex noster! Ad hoc venit in mundum ut testimonium perhibeat veritati* (Io. 18. 37); eius regnum est regnum veritatis revelatae, est Ecclesia, mundum regens et ad Deum Patrem ducens per agnitionem Filii eius. Christus et per eum *veritas liberabit* (Io. 8. 32) mundum a servitute spiritus mendacii et superbiae. *Adveniat regnum tuum!* (Mth. 6. 10).

C. Tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur (Io.).

Iam resistendo impar, *Pilatus adiudicavit fieri petitionem eorum .. Iesum vero tradidit voluntati eorum* (Lc.). Pessima quidem erat haec eorum voluntas; sed impotens erat nisi Iesus *dilexisset nos et tradidisset semetipsum* (gal. 2. 20); nam *oblatus est quia ipse voluit* (Is. 53. 7).

Erat autem feria sexta *parascere paschae* iudaeorum, dies praeparationis ad festum quod sabbato celebraturi erant; et erat *hora quasi sexta*, videlicet fere sexta, versus meridiem, a qua inchoabatur hora sexta. Hora igitur quasi undecima matutina, fuit sententia mortis lata in Iesum: hora fere duodecima fuit crucifixus; hora tertia a meridie, exspirabit.

Contemplabor eum in hac hora qua traditur voluntati iudaeorum: *haec est hora eorum et potestas tenebrarum* (Lc. 22. 53); per tres quatuorve horas quasi totus erit secundum humanam naturam in eorum et diaboli potestate. O mysterium iustitiae et misericordiae divinae! misericordiae erga nos, iustitiae erga Filium, in quo *posuit Dominus iniquitatem omnium nostrum* (Is. 53. 6).

1 pr. Videbo Iesum suam crucem baiulantem a praetorio ad montem calvariae.

2 pr. Petam gratiam sequendi eum et tollendi crucem meam.

A. Milites *exuerunt eum chlamyde, et induerunt eum vestimentis eius, et duxerunt eum ut crucifigerent* (Mth.).

Milites ante derisoriā coronationem exuerant Iesum tunica, *chlamydem coccineam circumdederant ei et plectentes coronam de spinis posuerant, super caput eius* (Mth. 27. 27); nunc vero, cum ut falsus iudaeorum rex fuerit condemnatus, iidem milites auferunt signa regiae dignitatis, forte etiam coronam spineam, et induunt eum vestimentis consuetis. Extra urbem supplicia infligebantur; iussusque fuerat in specie Moyses a Domino *educere blasphemum extra castra* (lev. 24. 14) lapidandum. *Susceperunt itaque Iesum et eduxerunt* (Io.).

Exeamus et nos cum Iesu, vero Filio Dei, omnis blasphemiae et iniustitiae erga Patrem illatae reparatore, *extra castra, improperium eius portantes* (heb. 13. 13) ignominiosam sc. crucem. Ducunt eum milites iidem, qui eum coronaverant et *illuserant ei* (Mth.); sed insaniens turba innumera, a pontificibus in furorem adversus Iesum concitata, praecedit, comitatur et sequitur iudiciariam catervam. Illa ipsa turba cantabat ante quinque dies: *Benedictus qui venit in nomine Domini* (Mth. 21. 9); nunc, quia Iesum vere ex eventu iuridico impostorem existimat, amore in odium converso, maledictis eum saturare gessit: verbis et exemplo praeëunt ministri templi et seniores plebis et scribae et pontifices. Solus est, ab omnibus relictus, Iesus Filius Dei benedictus.

Adorabo eum et consolabor eum amoris mei testimonio.

B. *Et baiulans sibi crucem, exivit in eum, qui dicitur Calvariae locum, hebraice autem Golgotha* (Io.). *Ducebantur autem et alii duo nequam cum eo, ut interficerentur* (Lc.).

Ipsē Iesus aliquamdiu valuit humeris suis crucem baiulare, licet post dolorosam noctem, post varia itinera ex horto ad tribunal Caiphae, ad praetorium, ad Herodem, et post crudelem flagellationem viribus maxime exhaustus esset. Procebat autem, quae maioris ignominiae ratio fuit, cum duobus sceleratis qui iuste interficiendi erant; praedixerat Isaias: *Et cum sceleratis reputatus est* (Is. 53. 12).

Contemplabor ducem meum, grave et ignominiosum onus crucis ferentem, et conabor iam intelligere quod symbolicis, obscuris valde, verbis olim dixit: *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, tollat crucem suam et sequatur me* (Mth. 16. 24). Crucis poena non erat in

more posita apud iudaeos, sed a romanis invecata ideoque maxime invisā; erat autem Christo destinata. Nunc prophetica verba perpendam. Ipse quidem crucem tollet et crucis feret supplicium, ut passionē suā et mortē salvet mundum, *delens quod adversus nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, et ipsum tulit de medio, affigens illud cruci* (col. 2. 14) : nimirum obligationem ad mortem aeternam, de ligno arboris acceptam, in ligno crucis cassabit; affixa manebit illa schedula cruci. Sed, ut iam tunc significaverat, opus est ut discipuli partem accipiant in cruce baiulanda et ut, abnegantes seipsos, laborem, dolorem et confusionem magno animo patiantur. *Exemplum enim dedit ut, quemadmodum ipse fecit, ita et nos faciamus* (Io. 13. 15). Et nos quidem sumus omnes *nequam*, iuste ergo ferimus crucem; at, modo sequamur regem nostrum, per crucem ingrediemur in lucem. Dicam igitur : « Salve, crux pretiosa! o bona crux, securus et gaudens venio ad te » (off. S. Andreae); unctio crucis leviora efficit mala nostra.

C. *Et cum ducerent eum, apprehenderunt Simonem quemdam cyrenensem, venientem de villa, et imposuerunt illi crucem portare post Iesum* (Lc.).

Debiliior erat Iesus quam ut molem crucis usque ad Calvariam montem baiularet; ne igitur ante supplicium deficiat, milites cogunt *practereuntem quempiam* (Mc.) ut post Iesum crucem portet. Erat iudaeus, ex urbe Cyrene in Lybia pentapolitana oriundus, cuius filios, probabiliter christianis romanis nomine notos, designat S. Marcus, Alexandrum et Rufum. Simon autem veniebat ab agro; sed a matutino labore fessus et caeteroquin tale munus abhorrens, *apprehendi et angariari* (Mth.) debuit. Crucem autem gestavit in ascensu montis Calvariae, Iesu praecedente. Imposita est illi crux Christi benedicta et pretiosa: quoniam animo ignominiosum lignum acceperit in humeros et portaverit in Calvariam montem, non constat; sed pie considerare licet Simonem non sine fructu gratiae crucem sustulisse et primum *secutum esse vestigia* Christi (1 Pet. 2. 21).

Si mihi imponatur crux, etiam ab hominibus et quidem malis, non dedignabor onus Christi. « Hoc signum crucis erit in coelo cum Christus ad iudicandum venerit » (Thom. kemp. II. 12).

1 pr. Videbo Iesum in via crucis et audiam eius verba ad filias Ierusalem.

2 pr. Petam gratiam Iesum in via crucis generose sequendi.

A. *Sequebatur autem illum multa turba populi et mulierum, quae plangebant et lamentabantur eum* (Lc.).

Per spatium mille circiter passuum, quo mons Calvariae distat a praetorio Pilati, *sequebatur Iesum multa turba populi*; innumerus enim populus Ierosolyniam confluerat ad festa paschalia: quantum viis capi et incedere poterat, sequebatur ad supplicii locum. In turba autem erant mulieres, non illae solae, ut videtur, *quae ex Galilaea Iesum secutae fuerant et ministrabant ei de facultatibus suis* (Lc. 8. 3; med. 89) sed praeterea ipsius urbis quaedam incolae seu *filiae Ierusalem*. Quae ad misericordiam pro sua indole pronae et memores beneficiorum Christi, spectaculo iusti ad mortis supplicium euntis commotae, *plangebant*, pectora sua tundentes, *et lamentabantur*. Quid enim poterant adversus coniuratam magnatum impietatem, nisi planctu saltem et lamentatione damnaient eorum crudelitatem? Et pro compassione nitebantur per confertam turbam propius ad Iesum accedere, ut magis compaterentur et consolationem aliquam ei praeberent.

Admirabor illas foeminas. Latent reliqui discipuli, latent apostoli; ipsae, privilegio sexus debilis, maiora audent. Et cum illis foeminis, ad quas verba habuit Iesus, placet pio longae traditionis sensu considerare alias, non solum illam quae sudario abstersit et impressam imagine accepit faciem Christi benedictam, sed et benignam fortemque inter omnes mulierem, benedictam Iesu matrem, quae via crucis occulte forsitan usque ad montem pervenire potuit. "Eia Mater, fons amoris, me sentire vim doloris fac ut tecum lugeam".

B. *Conversus autem ad illas Iesus, dixit: Filiae Ierusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete et super filios vestros; quoniam ecce venient dies, in quibus dicent: Beatae steriles, et ventres qui non genuerunt, et ubera quae non lactaverunt. Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos! et collibus: Operite nos! Quia si in viridi ligno haec faciunt, in arido quid fiet?* (Lc.)

Benignus Iesus, inter acerbos dolores et ante acerbiores crucifixionem, sui ipsius obliviscitur, et tenerrimo compassionis sensu convertitur ad filias urbis, *quae occidit prophetas* (Mth. 23. 37); non maledicit earum filiis, sed deflet earum filiorumque calamitates futuras. Tantaque erunt ut sterilitatis *opprobrium* (Lc. 1. 25) felicissima sors aestimanda sit, et futurum ut incolae ruinis montium

opprimi exoptent. Merito enim infligenda est impiissimis peccatoribus et deicidis calamitas acerbior quam sunt poenae Iusto irrogatae. Alludit Iesus ad psalmum, in quo *Iustus, qui... in cathedra pestilentiae non sedit sed in lege Domini voluntas eius*, laudatur *tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit tempore suo. Non sic impij, non sic* (ps. 1. 1-4); *tanquam lignum aridum habebuntur : in arido quid faciant homines?* In filiis Ierusalem, quid faciet Deus, si in Filio suo tam dure punit peccatores?

Audiam Iesum similia mihi dicentem ex amore suo erga peccatorem; prae oculis fidei ponit poenas aeternas et ignem qui non exstinguitur. Si Iesum in acerba passione considerem, quomodo me, ad ignis timorem accedens, amor non avellat a peccato?

C. *Et venerunt in locum, qui dicitur Golgotha, quod est Calvariae locus : et dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum ; et cum gustasset, noluit bibere. (Mth.)*

Locus in quo crucifigendus erat Iesus, erat exiguus tumulus, ex forma quam aspectui praebebat, cranium seu calvaria, hebraice golgotha vocatus. Ante supplicium solebat dari reis potus, secundum proverbium : *Date siceram moerentibus, et vinum his qui amaro sunt animo : bibant... et doloris sui non recordentur amplius* (prov. 31. 6). At *vinum myrrha amara mixtum seu myrrhatum non accepit* (Mc.) Iesus : cruciatum enim sine ullo levamine persentire maluit, visus dicere : *Calicem quem dedit mihi Pater, non bibam illum?* (Io. 18. 11).

Contemplabor Iesum meum, devenientem ad locum supplicii et crucem de manibus Simonis accipientem. Laborem sine quiete, dolorem sine solatio, crucem sine levamine patitur ex amore. Et ego de me cogitans, erubescam quod indignus sim divini Magistri discipulus, quia nescio *abnegare meipsum, tollere crucem meam et sequi eum* (Mth. 16. 24); et orabo : « Amorem tui solum et gratiam tuam mihi dones, et dives sum satis » (S. Ign.); crucem enim amat qui amat Iesum, et crux est sors eius amicorum.

1 pr. Videbo Iesum in cruce exaltatum.

2 pr. Petam gratiam sequendi Iesum usque in crucem.

A. *Erat autem hora tertia : et crucifixerunt eum... Et cum eo crucifigunt duos latrones, unum a dextris et alium a sinistris eius ; et impleta est Scriptura, quae dicit : Et cum iniquis reputatus est (Mc.).*

Evangelistae in tempore assignando computant horas a luce ad tenebras ; quatuor tamen horas praecipuas seu spatia diei numerare solebant iudaei : primam, tertiam, sextam et nonam. Condemnatus fuerat Iesus *hora quasi sexta* (Io. 19. 14), i. e. fere inchoata sexta ante meridiem ; crucifixus est *hora tertia* (Mc.), i. e. ante inchoatam sextam ante meridiem ; *fere hora sexta* (Lc. 23. 44), paulo post crucifixionem, *tenebrae factae sunt ; hora nona* (Mc. 15. 34) *clamavit Iesus voce magna* et mox, *iterum clamans voce magna, expiravit* (Mth. 27. 46. 50). Paulo igitur plus quam tres horas passurus erat tormenta crucis. Considerabo eum in illo momento quo iam *exaltandus est a terra* (Io. 12. 32) in crucem.

Deponit vestimenta et *tunicam inconsutilem* a parte superiore ad imum contextam, sine scissura vel sutura ; et dum a dextra et a sinistra duo latrones crucifiguntur, ipse medius, generoso animo, quasi triumphator thronum, ascendit crucem, duos tresve pedes a terra elevatam ; a quatuor militibus cruci adstringitur loris et funibus ; manus et pedes fodiuntur clavis et configuntur in ligno. Perpendam dolorem, videbo vulnera et considerabo manantem et copiose fluentem e quatuor vulneribus sanguinem pretiosum : *Hic est sanguis novi testamenti qui effunditur in remissionem peccatorum* (Mth. 26. 28) ; *sine sanguinis effusione non fit remissio* (hebr. 9. 22) : *unde nec primum quidem testamentum sine sanguine dedicatum fuerat* (ib. 18). Sed Filius Dei, *pontifex futurorum bonorum,.. per proprium sanguinem remissionem impetrat, aeterna redemptione inventa* (ib. 11-12) et *novi et aeterni testamenti mediator est* (ib. 15).

Adorans pretiosum sanguinem, quo *lavit nos a peccatis nostris*, (apoc. 1. 5) et perpendens tanta tormenta tantumque amorem, me saltem *trahi ad Iesum* (Io. 12. 32) et amoris vinculis *Christo configi cruci* (gal. 2. 19) sinam.

B. *Iesus autem dicebat : Pater, dimitte illis ; non enim sciunt quid faciunt* (Lc.).

De militibus, qui eum crucifigunt, haec verba habet Iesus ; patientiae inter dolores et mansuetudinis exemplum praebet et simul amantissimi cordis insigne documentum. Nesciunt revera milites

Iesus. Lc. 23. 33-34 : Mth. 27. 35-36, 38 ; Mc. 15. 24-25, 27-28 ; Io. 19. 23-24.

eum esse Filium Dei, Salvatorem mundi, neque liberum a scelere existimant quem sibi ad mortis supplicium a Pilato traditum habent. Iesus autem pro divina sua benignitate tortores suos oculis misericordiae intuetur et veniam illis precatur : quod saepe docuit verbis, multo efficacius nunc innumeros fideles docet exemplo : *Orate pro persequentibus et calumniantibus vos* (Mth. 5. 44) ; inimicorum multi profecto nesciunt quid faciant, Iesum, Ecclesiam, fideles et ministros Christi insectando : *Induite ergo vos*, ait S. Paulus, *sicut electi Dei, viscera misericordiae, benignitatem... patientiam* (col. 3. 12).

Et militibus illis multisque de populo praesertim, *quia per ignorantiam fecerunt* (act. 3. 17), profuisse orationem Christi indubium est : nam *Pater semper eum audit* (Io. 11. 42).

C. *Milites ergo cum crucifixissent eum, acceperunt vestimenta eius et fecerunt quatuor partes, unicuique militi partem, et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad invicem : Non scindamus eam, sed sortiamur de illa, cuius sit : ut Scriptura impleretur dicens : Partiti sunt vestimenta tui, et in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem haec fecerunt* (Io.).

Ad extremam itaque paupertatem redigi voluit Iesus ! partiti sunt sibi quatuor milites eius vestimenta, sandalia, cingulum, pallium, aliquam vestem interiorem : super tunicam vero miserunt talos sive sortem, *quis eam tolleret* (Mc.). Et lusu finito, *sedentes servabant eum* (Mth.).

Qui « propter nos homines et propter nostram salutem descendit de coelis » et *egenus factus est* (2 cor. 8. 9), qui domum propriam *non habebat ubi caput reclinaret* (Mth. 8. 20), in cruce spoliari voluit iis, quae benefactrices ministrabant ei *de facultatibus suis* (Lc. 8. 3). Docet apostolos, quos *eligit pauperes in hoc mundo*, quibus commendavit pauperes : *pauperes semper habetis vobiscum*. Et ego minister Christi pauperis, conabor non mereri reprehensionem S. Iacobi : *Vos autem eshonorastis pauperem* (Iac. 2. 6). *Honori* est in S. Ecclesia paupertas, adeo ut Christus eam instituerit voluntariam multorum e suis partem. Religiosam paupertatem laudabo ad sentiendum cum Christo et cum Ecclesia. Paupertatis amans ero, ut in hora mortis abnegationis praemium consequar.

1 pr. Videbo Iesum in cruce et audiam irrisores.

2 pr. Petam gratiam reverendi, colendi et amandi crucem Iesu.

A. *Scriptis autem et titulum Pilatus, et posuit super crucem. Erat autem scriptum: Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum. Hunc ergo titulum multi iudaeorum legerunt, quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est Iesus. Et erat scriptum hebraice, graece et latine. Dicebant ergo Pilato pontifices iudaeorum: Noli scribere: Rex iudaeorum, sed quia ipse dixit: Rex sum iudaeorum. Respondit Pilatus: Quod scripsi, scripsi (Io.).*

Pro more indicata fuerat in ligno crucis causa supplicii, et erat titulus causae eius inscriptus (Mc.) super caput (Lc.) et quidem trium linguarum litteris: latine: *Rex iudaeorum* (Mc.), hebraice: *Iesus Nazarenus rex iudaeorum* (Io.), graece: *Hic est rex iudaeorum* (Lc.).

Praedictum fuerat ab angelo: *dabit ei Dominus sedem David patris eius et regnabit in domo Iacob in aeternum et regni eius non erit finis* (Lc. 1. 32). Singulari providentia factum est ut, quae praedicta fuerat Ezechieli quondam (21. 31, 32) et deinde in incarnatione benedictae Virgini Mariae, regia Messiae dignitas, in crucis ligno praedicaretur. Sed hunc Messiam repudiabat synedrium; quare pontifices importune Pilatum ad mutandam superscriptionem hortati sunt; sed quem antea importunis clamoribus cedere vidissent, nullo modo flectere potuerunt: quod scripsit Pilatus manet: Iesus est rex iudaeorum et totius mundi, aliis in iudicium et condemnationem, aliis in vitam et salutem.

Regios titulos Christi mente pervolvam. Novum regnum sua victoria de satana stabiliturus, *per mortem destruet eum qui mortis habebat imperium* (hebr. 2. 14). Nemo tam vere fuit rex, quam Iesus meus. "Tu, victor, rex, miserere" (hymn. pasch.).

B. *Et stabat populus spectans, et deridebant eum principes (cum eis), dicentes: Alios salvos fecit, se salvum faciat, si est Christus Dei electus (Lc.).*

Stabat populus spectans, ut fit; at principes supplicium patienti irridebant, blasphemantes. Non commovebat eos ad misericordiam aspectus sanguinis, plagae flagellorum in toto corpore, plagae spinarum in capite, tormenta vulnerum in manibus et pedibus; non commovebat eos serenitas et mansuetudo patientis, mox morituri. Praetereuntes autem multi blasphemabant eum, moventes capita sua in signum irrisoriae acerbissimae, et dicentes: Vah! qui destruis templum Dei et in triduo illud reaedificas, salva te ipsum; si Filius Dei es, descende de cruce (Mth.). Iesus, interea silens, recordatur

illuditur. Lc. 23. 35-38; Mth. 27. 37-39, 43; Mc. 15. 26, 29-32; Io. 19. 19-22.

prophetiae : *Ego autem. .. opprobrium hominum et abiectio plebis. Omnes videntes me deriserunt me, locuti sunt labiis et moverunt caput. Speravit in Domino, eripiat eum* (ps. 21. 7-9).

Et accedit praeter vile vulgus ipsum synedrium : *Similiter et principes sacerdotum, illudentes cum scribis et senioribus, dicebant : Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere ; si rex Israël est, descendat nunc de cruce et credimus ei. Confidit in Deo : liberet nunc, si vult, eum ; dixit enim : Quia Filius Dei sum* (Mth.). Quam durum fuit amoris Iesu, — nam ex amore pendebat in ligno crucis, — tales irrisiones et blasphemias audire ! Illi nefarii homines praeclaram occasionem nacti erant irridendi Iesum et doctrinam eius, sine confusionis periculo ; ea copiose utuntur ; testantur tamen contra seipsos, confitendo quia *alios salvos fecit* : miracula fatentur, agnoscunt eum, Deo operante, sanasse et liberasse alios. Irrident vero regiae dignitati, quam titulus crucis affirmat, neque cogitant de prophetia Isaiae : *Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longaevum* (Is. 53. 10, *regnum sacerdotale* (ex. 19. 6), *regale sacerdotium* (Pet. 2, 9).

O Iesu, ne descendas de cruce, sed salva nos ! Liberabit te Pater de sepulcro, et te regem nostrum glorificabimus.

C. Illudabant autem ei et milites, accedentes et acetum offerentes ei, et dicentes : Si tu es rex iudaeorum, salvum te fac (Lc.).

Miserebor militum, qui et ipsi, ad exemplum sacerdotum et magistratum se componentem, illudunt divinae victimae. Nihil ipsi de doctrina eius audierunt et, vere ambitionis regiae reum putantes, regno iudaico irrident, dumque pro more offerunt aliquid levaminis, potum aceti, lepide eum hortantur ut regia potestate se salvet a iudicio romani procuratoris. *Non sciunt quid faciunt* (Lc. 23. 34).

Dum in spiritu adsto huic spectaculo dolorum et opprobriorum regis et ducis mei, adorabo eum et fide viva offeram me servum et militem Christi, militem crucis. Vexillum regis meis oculis obversatur. Fulget crucis mysterium, qua vita mortem perferet et morte vitam proferet. Vivet rex meus, morte sua gloriosus de morte triumphator ! *Tu es rex meus, o Iesu ! Salvum me fac !*

1 pr. Videbo, adorabo et audiam Iesum in cruce.

2 pr. Petam fiduciam in eum et benedictam eius Matrem.

A. *Unus autem de his, qui pendebant, latronibus blasphemabat eum dicens : Si tu es Christus, saluum fac teipsum et nos. Respondens autem alter increpabat eum, dicens : Neque tu times Deum, quod in eadem damnatione es ? Et nos quidem digna factis recipimus : hic vero nihil mali gessit. Et dicebat ad Iesum : Domine, memento mei, cum veneris in regnum tuum. Et dixit illi Iesus : Amen, dico tibi : Hodie mecum eris in paradiso (Lc.).*

Latrones aliquamdiu Iesu conviciabantur (Mc.) ambo. Sed ecce crux Christi fit dux paradisi. Uterque ad crucem venerat ex culpa : unus non timens Deum, de culpa non dolet et crucifixum Iesum blasphemat ; alter Deum timens culpam confitetur et crucifixum Iesum orat. Latroni huic culpa confessio et gratiae petitio largissimam condonationem et paradisi donationem meretur. Mirabilis est primus ille fructus crucis : *Hodie mecum eris in paradiso*. Hoc nomine latro intellexit regionem felicitatis summae et familiaris cum Iesu Deo commercii ; postulaverat tantum modeste et humiliter : *Memento* ; sed “ uberior est gratia quam petitio ; semper enim Dominus plus tribuit quam rogatur ” (S. Ambr.). Cum Christo per carnem erit in sepulcro, cum Christo per animam erit in sinu Abrahae, sed animae Christi gloriosae eiusque divinitatis fruitione beatus.

Laudabo misericordiam Iesu : post vitam malam, uno momento salutem meretur unus : ne quis desperet ! Fidem latronis poenitentis considerabo ; meamque excitabo. In cruce latebat sola deitas, in pane vitae simul et humanitas ; ambo tamen credens atque confitens, petam quod petivit latro poenitens : *Memento mei*.

B. *Stabant autem iuxta crucem Iesu Mater eius et soror Matris eius, Maria Cleophae et Maria Magdalene (Io.).*

Prout narrant alii tres evangelistae, cum Iesus in cruce penderet, *stabant omnes noti eius a longe (Lc.) ; erant autem et mulieres quaedam de longe aspicientes (Mc.), quae secutae erant Iesum a Galilaea, ministrantes ei ; inter quas erat Maria Magdalena, et Maria, Iacobi et Ioseph mater (Mth.), qui fratres Domini (Mth. 13. 55), i. e. cognati erant, et uxor Cleophae (Io.) sive Alphaei, et tertio Salome, mater filiorum Zebedaei. (Mth.)* Illi igitur *noti* et discipuli, in horto pridie dispersi, et discipulae, ex Galilaea omnes oriundi, conabantur propius accedere ad crucem, sed prohibebantur a militibus. Attamen Ioannes, Magdalena et Salome potuerunt tandem prope crucem adstare : adducebant autem, o mira et inaudita res ! ipsam Iesu condemnati et iam morituri Matrem.

Matrem. Lc. 23. 39-43, 49 ; Mth. 27. 44, 55-56 ; Mc. 15. 32, 40-41 ; Io. 19. 25-27.

Contemplabor benedictam Virginem, matrem dolorosam. A Ioanne monita fuerat de vinculis, flagellatione, coronatione spinea et condemnatione unigeniti sui, et mansit in abscondito, condolens Iesu suo, neque ad eum a mortis sententia salvandum accurrit : noverat enim mysterium redemptionis nostrae per filii sui mortem ; at tunc demum, quando sententia executioni dabatur, adesse voluit. Divini consilii erat ut staret *iuxta crucem* et ipsius *animam pertransiret doloris gladius* (Lc. 2. 35). Compatiar ei et orabo. Sicut pater credentium Abraham, ita *proprio filio suo non pepercit* ; sed, sicut aeternus Pater eum *tradidit pro nobis* (rom. 8. 32), ita ipsa, *Ancilla Domini* (Lc. 1. 38) assensu suo immolat Filium. O quam tristis et afflicta fuit illa benedicta Mater Unigeniti ! Eia Mater, fons amoris, me sentire vim doloris fac, ut tecum lugeam.

C. *Cum vidisset ergo Iesus Matrem, et discipulum stantem, quem diligebat, dicit Matri suae : Mulier, ecce filius tuus ; deinde dicit discipulo : Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua* (Io.).

Ioannes, quem diligebat Iesus amore praecipuo, narrat quomodo sibi benedicta Virgo commendata fuerit a Filio moriente. Iesus enim, licet multum patiatur, de Matre sua sollicitus, eam non relinquit sine solatio vel auxilio superstitem : Ioannes eam deinceps filiali amore ad se recipiet. Maria Ioannem, inter acerbos Filii sui suosque dolores, in filium recipit ; in Ioanne vero etiam nos, quos diligebat Iesus, accepit in filios ; rem ita universali catholico consensu interpretari solent a multis saeculis scriptores ascetici.

Iesus Virgo virgini Virginem commendavit ; a Virgine Virgini fuimus et nos commendati et in filios recepti. In dolore animae peperit benedicta Virgo novos filios. *Gemitus matris tuae ne obliviscaris* (eccli. 7. 29) et cogita quanto pretio constiterit ut fieret mater nostra secundum gratiam. Dicamus ipsi : “ Monstra te esse matrem ” et multo saepius : *Dominare nostri, tu et filius tuus* (iud. 8. 22). Et ad Iesum : *O Domine, quia ego servus tuus et filius ancillae tuae* (ps. 115. 16).

1 pr. Videbo Iesum crucifixum, et adorans audiam.

2 pr. Petam amorem erga Iesum pro tanto amore Iesu in me.

A. *Et facta hora sexta tenebrae factae sunt per totam terram usque in horam nonam. Et hora nona exclamavit Iesus voce magna dicens: Eloi, Eloi, lamma sabachthani? quod est interpretatum: Deus meus, Deus meus, utquid dereliquisti me? Et quidam de circumstantibus audientes dicebant: Ecce Eliam vocat (Mc.).*

A sexta hora diei, a meridie sc. usque ad horam mortis Christi, super universam terram (Mth.) Iudaeae (Mth. 9. 26, 31; Lc. 4. 25), subtracto per miraculum lumine diurno, tenebrae fiunt, testimonium reddentes adversus iudaicum scelus. Praedixerat Isaïas: Iuda maledicet regi suo et Deo suo, et suspiciet sursum, et ad terram intuebitur: et ecce tribulatio et tenebrae, dissolutio et angustia et caligo persequens (Is. 8. 21). Et per horas illas fere tres Iesus silet, sed orat et, ut videtur, recolit prophetias recitatque psalmum: *Deus Deus meus, respice in me: quare me derelquisti? ... in te speraverunt patres nostri, speraverunt et liberasti eos.. Ego autem sum vermis et non homo... quoniam non est qui adiuvet.. Foderunt manus meas et pedes meos.. Tu autem, Domine, ne elongaveris auxilium tuum a me* (ps. 21. 2, 4, 7, 17, 20). Itaque divinitas relinquit humanam Christi naturam suis viribus suaeque debilitati, et inter tormenta clavorum corpus sine levamine, animam sine solatio. Eum porro qui non noverrat peccatum, pro nobis peccatum et quasi peccatis universis onustam victimam fecit (2 cor. 5. 21) Deus, et in eum, dilectum suum Filium, iustitiam suam exhibet. Et Iesus, dum Patrem suum in moestissima derelictionis agonia orat, audit irrisores qui, in nomine Dei benedicto ludentes, frustra ab eo vocari Eliam iactant.

Manebo diu in hac contemplatione Iesu crucifixi et derelicti. Siquando mihi videor aliquid simile pati, exemplo orationis Iesu me confortabo: quid enim patiar irrisoris et contemptus, quod ipse non sit passus? Quid patiar solitudinis et derelictionis, quod conferri possit cum derelictione illa? « Magnum est et valde magnum, tam humano quam divino posse carere solatio, et pro honore Dei libenter velle exilium cordis sustinere et in nullo seipsum quaerere » (Thom. kemp. II. 9)

B. *Postea Iesus, sciens quia omnia consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dixit: Sitio. Vas ergo erat positum aceto plenum (Io.). Currens autem unus et implens spongiam aceto, circumponensque calamo, potum dabat ei, dicens: Sinite, videamus si veniat Elias ad deponendum eum (Mc.).*

eiusse commendat. Le. 23. 44-46; Mth. 27. 45-50; Mc. 15. 33-37; Io. 19. 28-30.

In eodem psalmo vigesimo primo praedicta erat, quae ex sanguinis effusione et dolorum febris consequens erat, sitis dolorosa Iesu : *Aruit tanquam testa virtus mea et lingua mea adhaesit faucibus meis* (ps. 21. 16) At dum haec forte verba diceret vel verbum : *Sitio*, irrisioni denuo traditur Iesus : nam, cum unus militum ei potum aceti, cruciarii a siti levandis parati, dare vellet, et arundini *hyssopi* (Mc.) spongiam aceto plenam imponeret, *ceteri dicebant : Sine*, suadentes ei ut cessaret : *Videamus potius an veniat Elias liberans eum* (Mth.). *Sinite*, respondet ille : si non bibat, deficiet neque iam poterit Elias eum liberare a cruce.

Gustabo amaritudinem iocis illius, et Iesum sitientem, praesertim sitientem amorem pro tanto suo amore, refrigerare et consolari conabor.

C. *Cum ergo accepisset Iesus acetum, dixit : Consummatum est* (Io.). *Et clamans voce magna Iesus ait : Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. Et haec dicens* (Lc.), *inclinato capite, tradidit spiritum* (Io.).

Scripturae adimpletae sunt : Iesus *opus consummavit, quod dedit ei Pater* (Io. 17. 4). Iam *relinquit mundum et vadit ad Patrem* (Io. 16. 28). Dixerat aliquando : *Ego pono animam meam a meipso* (Io. 10. 18) ; ut autem declaret se esse dominum vitae et mortis, et non necessitate absoluta sed sponte suscipere mortem, miraculose superat debilitatem corporis et, cum crucifixi solerent confectione virium expirare, ipse sine agonia, edendo clamorem magnum, commendat animam suam in manus Patris ; *Patrem* iam dicit : *In his quae Patris sui erant, fuerat* (Lc. 2. 49) per totam vitam ; *Patris voluntatem quaesierat* (Io. 5. 30) *et quae placita erant ei, fecerat semper* (Io. 8. 29). Hoc exemplo vitae sanctae in sua humanitate fratribus suis hominibus dato, iam in amore Patris decedens vitae sacrificium consummat, et *inclinato capite tradit spiritum*.

Hostiam et oblationem (hebr. 10. 5) hanc infiniti meriti accepit divinus Pater, peccatis nostris offensus ; et qui *Filium suum misit in similitudinem carnis peccati, damnavit peccatum in carne* (rom. 8. 3) seu humanitate Filii. *Nihil ergo nunc damnationis est iis qui sunt in Christo Iesu* (ib. 1).

O crux, ave spes unica ! Iesu, fili Dei, fili Mariae, sis benedictus ! Da ut *in manus Patris tui commendans spiritum meum*, tecum coniungar in aeternum.

1 pr. Stans ad crucem et adorans Iesum, audiam fragorem terrae motus.

2 pr. Petam confirmationem fidei in divinitatem Christi.

A. *Et ecce velum templi scissum est in duas partes a summo usque deorsum, et terra mota est, et petrae scissae sunt. Et monumenta aperta sunt, et multa corpora Sanctorum, qui dormierant, surrexerunt, et exeuntes de monumentis post resurrectionem eius, venerunt in sanctam civitatem et apparuerunt multis (Mth.).*

Iesus dixerat, instituendo sacrificium perenne in memoriam instantis passionis suae : *Hic est sanguis meus novi testamenti (Mc. 14. 24)*. Novum testamentum esse conditum et antiquum foedus cum populo abrahamitico esse ruptum, novam Ecclesiam esse institutam et synagogam eversam, testatur praesens miraculum, significatione praestantissimum. In templo erat velum ante sanctum sanctorum. Huc *semel in anno* die expiationis (lev. 16. 2) *solus pontifex* introibat *non sine sanguine* ; sed iam nunc *Christus assistens pontifex futurorum bonorum... per proprium sanguinem introivit.. in sancta* (hebr. 9. 7, 11, 12). Quare, aditu ad coeleste sanctuarium ipsi nobisque aperto, decebat ut scissione veli in templo, et quidem integra *a summo usque deorsum*, significaretur sacerdotio et populo iudaico ruptura foederis antiqui et destructio cultus infirmi, donec ipsum destrueretur templum, secundum Christi prophetiam. Sed figurarum abolitio et adimpletio legis praeterea manifestis declaratur miraculis ; *a facie Domini mota est terra* (ps. 113. 7) ; terrae motu magno petrae scinduntur. *Mors*, quae *invidia diaboli introivit in orbem* (sap. 2. 24), iam devicta significatur, monumentis terrae motu apertis, et *multa corpora sanctorum*, in pignus resurrectionis iustorum gloriosae, resurgent ex illis monumentis *post resurrectionem* Christi, qui est *primogenitus ex mortuis* (col. 1. 18), et apparebunt praedicantes Christum surrexisse et devictam esse mortem.

Gaudebo et gloriabor de hoc initio triumphi. Interea contemplantur gloriosam iam animam Salvatoris mei, a doloribus corporis liberam, “*descendentem ad inferos*”, in lumbos, in solatium animarum sanctarum. Quanto gaudio perfunduntur, dum apparet Messias, Salvator ! Gaudebo cum eis et totam spem meam collocabo *in Deo, Salutari meo* (Lc. 1. 47).

B. *Centurio autem et qui cum eo erant custodientes Iesum, viso terrae motu et his quae fiebant, timuerunt valde, dicentes : Vere Filius Dei erat iste. (Mth.)*

Verae in Christum fidei germina in gentilibus primum apparent ;

sunt primus fructus passionis et orationis Christi pro militibus crucifixoribus suis : *Pater*, dixerat, *dimitte illis : non enim sciunt quid faciunt* (Lc. 23. 34). Audierant quidem iudaeos irridentes Filio Dei, et ipsi irriserant Iesu ; sed testimonio miraculorum, clamore morientis, tenebris, terrae motu et petrarum scissione primum in timorem coniecti, ob facinus suum, mox ad Iesum convertuntur : *Vere hic homo iustus erat* (Lc. 23. 47), ait centurio, et iam divinitatem eius confitens, addit : *Vere hic homo Filius Dei erat. Et milites qui cum eo erant*, idem confitentur. Iam apparet fieri quod iudaeis praedixit Iesus : *Auferetur a vobis regnum Dei et dabitur genti facienti fructus eius* (Mth. 21. 43).

Et nos Iesus de gentilitatis tenebris vocavit in admirabile lumen suum, qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei (1 Pet. 2. 9). Dicamus itaque, non adeo timore quam amore : *Vere Filius Dei est Iesus*. Huic honor, huic amor, qui vivit et regnat in saecula saeculorum. Hunc praedicare eiusque Evangelium propagare oportet, ut omnes cognoscant Deum Patrem et quem misit Iesum Christum (Io. 17. 3), filium suum unigenitum.

C. *Et omnis turba eorum, qui simul aderant ad spectaculum istud et ridebant quae fiebant, percutientes pectora sua revertebantur* (Lc.).

Populus, qui stabat spectans (Lc. 23. 35) prope Calvariam, vix partem habuisse videtur in irrisione et blasphemii principum ; nunc iam, rebus miraculosis in morte Iesu gestis, percellitur timore et, percutiens pectus in signum detestationis et doloris, revertitur in urbem. Pro sua mobilitate plebs, olim addictissima Iesu, eum reliquerat concitata exemplo synedrii et principum, et scandalizata, sicut apostoli, vinculis et ignominiiis Christi. Redit ad meliora, et quotquot conscientiae suae et Evangelio obedient, in die pentecostes milleni agnoscent Iesum Filium Dei. Sed et ego, cogitans de peccatis meis, quae Iesu fuerunt causa mortis, percutiam pectus et ex amore dolorem nutriendi, *cor contritum et humiliatum offeram : non despiciet* (ps. 50. 19).

1 pr. Adstans cruci, contemplabor Iesum lancea vulneratum in latere.

2 pr. Petam gratiam ut in sanctuarium cordis Iesu recipiar, ibique vivam et moriar.

A. Iudaei ergo (quoniam parasceve erat) ut non remanerent in cruce corpora sabbato, (erat enim magnus ille dies sabbati) rogaverunt Pilatum ut frangerentur eorum crura et tollerentur.

Apud romanos corpora crucifixorum in patibulo relinqui solebant avibus et bestiis devoranda; apud iudaeos autem valebat lex: *Non permanebit cadaver in ligno sed in eadem die sepelietur, quia maledictus a Deo est qui pendet in ligno* (deut. 21. 23). *Christus nos redemerat de maledicto legis, factus pro nobis maledictum* (gal. 3. 13) per supplicium ligni; at, opere redemptionis consummato, sacrum eius corpus, secundum illam legem et propter sanctitatem suam, oportebat de cruce tolli et honorifice sepeliri. Iudaei autem, timentes ne si tres crucifixi vivi ad diem sabbati manerent, eorum corpora in magna illa die deberent tolli et sepeliri, adierant Pilatum et exposuerant quare cuperent perficere sepulturam feria sexta seu in parasceve paschae ante vesperam, qua sabbatum inchoabatur. Rem concessit Pilatus: festinanda itaque mors erat crurifragio. Iesus autem exspiraverat hora sexta diei sc. circa horam tertiam a meridie: de caetero nil tale in eo fieri posse praefiguratum fuerat in typo Agni veri seu in agno paschali, qui in paschate manducabatur quotannis: *Os non comminuetis ex eo (Io.) nec os illius confringetis* (ex. 12. 46). Neque ulla ossa sacri corporis Christi, etiam post mortem, frangi decebat.

Aspiciam et contemplabor corpus sacrum Salvatoris mei in cruce adhuc pendens; adstant centurio et milites, adstant benedicta Virgo, S. Ioannes et alii discipuli et piae mulieres. Reverenter, genu flexo complectar et osculabor sacros pedes et vulnera, dicens: Corpus Christi, salva me! Sanguis Christi, inebria me! o bone Iesu, ne permittas me separari a te!

B. Venerunt ergo milites: et primi quidem fregerunt crura, et alterius qui crucifixus est cum eo. Ad Iesum autem cum venissent, ut viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura; sed unus militum lancea latus eius aperuit, et continuo exivit sanguis et aqua.

Missi iussu Pilati, milites accedunt ad cruces; poenitentem latronem conficiunt, gaudentem sane haec pati ut in paradiso cum Iesu esse sibi liceat; alterius etiam crura frangunt; sed Iesum iam mortuum videntes, abstinenter, ut aequum est, a crurifragio.

Verumtamen deerat aliquid ex Scriptura adimplendum, in qua sc. verbis Zachariae vaticinatus erat Salvator : *Et aspicient ad me quem confixerunt* (Zach. 12. 10) ; Iesus autem non fuerat confixus vel transverberatus in cruce. Inscius sane huius prophetiae, *unus militum*, Dei providentia ita disponente, *lancea latus Iesu aperuit*. Et corde vulnerato, manifestum fuit sanguinem Christi iam solutum esse in suas partes, in serum videlicet seu quasi aquam, et fibrinam globulos rubros secum trahentem ; nam *continuo* ex vulnere fluxit *sanguis et aqua*.

Contemplabor fluentem de latere Christi sanguinem et aquam, et considerabo mysterium : Sicut olim *immisit.. Dominus Deus soporem in Adam* (gen. 2. 21) et de latere eius formavit ei sponsam, *matrem viventium* (gen. 3. 20), ita de latere Christi, novi Adam in cruce dormientis, formatur ei sponsa Ecclesia, mater omnium in Christo viventium ; duo enim sacramenta figurantur : aqua, baptismus, quo generantur filii Dei ; sanguine, Eucharistia qua nutriuntur. Et ulterius inquirens, « per vulnus visibile vulnus amoris invisibile contemplabor... Quis illud cor tam vulneratum non diligat ? Quis tam amans non redamet ? Quis tam castum non amplectatur ? Nos igitur... quantum possumus amemus, redamemus, amplectamur vulneratum nostrum, stemusque ibi, ut cor nostrum, durum adhuc et impenitens, amoris sui vinculo constringere et iaculo ferire dignetur » (S. Bern.).

C. *Et qui vidit, testimonium perhibuit, et verum est testimonium eius : et ille scit quia vera dicit, ut et vos credatis. Facta enim sunt haec ut Scriptura impleretur : Os non comminuetis ex eo. Et iterum alia Scriptura dicit : Videbunt in quem transfixerunt.*

Invocans S. Ioannem, *discipulum* illum *quem diligebat* (Io. 19. 26) Iesus, petam eius intercessione fidem et fiduciam in hoc supremo amoris Iesu testimonio. Aperto latere Christi, ad cor eius et ad vitam quae vera vita est ingrediar, et *hauriam aquas in gaudio de fontibus Salvatoris* (Is. 12. 3), qui « investigabiles cordis sui divitias nobis aperire dignatus est » (Off. B. Marg. M.).

- 1 pr. Videbo, prope crucem et sepulcrum, corpus Christi inanime.
 2 pr. Petam gratiam pietatis et reverentiae erga corpus Christi.

A. *Et cum iam sero esset factum (quia erat parascève, quod est ante sabbatum) venit Ioseph ab Arimathaea nobilis decurio, qui et ipse erat expectans regnum Dei, et audacter introivit ad Pilatum, et petiit corpus Iesu. Pilatus autem mirabatur si iam obisset. Et accersito centurione, interrogavit eum, si iam mortuus esset. Et cum cognovisset a centurione, donavit corpus Ioseph. (Mc.)*

Virtus crucis manifestatur in *divite* (Mth.) nobili viro, Iosepho, ab Arimathaea, inter Bethlechem et Hebron, (Ramathaim, er-Ram) oriundo sed urbis Ierusalem incola; prope urbem enim sibi in proprio fundo sepulcrum extruxerat eratque membrum synedrii. *Vir bonus et iustus ... non consenserat consilio et actibus eorum* (Lc.); imo erat *discipulus Iesu, occultus autem propter metum iudeorum* (Io.). Nunc vero, seposito omni metu et respectu synedrii vel auctoritatis romanae, et actu publico agnoscens Messiam eiusque regnum, *audacter venit* in urbem et *accessit ad Pilatum* (Mth.). Vixdum mortuus erat Christus; sed *sero* fiebat; hora enim diei nona. sc. tempus a tertia pomeridiana ad sextam fluebat, et instabat sabbatum. Festinanda ergo erat sepultura. Corpora morte damnatorum amicis vel cognatis petentibus concedebantur lege romana; quare nullo negotio potuit Ioseph impetrare facultatem sepeliendi Iesum, nisi quod Pilatus voluit prius a centurione, qui cruci adstiterat cum militibus, compertam habere mortem. Eodem porro tempore concessit pontificibus ut acceleraretur mors crurifragio trium, quatenus opus esset.

Quam bene providit Iesus benedictae matri suae consolandae! Quid enim ipsa valuisset ut honestam et condignam sepulturam in tres dies procuraret corpori Filii sui, nisi venissent divites discipuli?

B. *Venit ergo Ioseph et tulit corpus Iesu. Venit autem et Nicodemus, qui venerat ad Iesum nocte primum, ferens mixturam myrrrhæ et aloës quasi libras centum. Acceperunt ergo corpus Iesu et ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est iudeis sepelire. Erat autem in loco, ubi crucifixus est, hortus, et in horto monumentum novum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergo, propter parascèven iudeorum, quia iuxta erat monumentum, posuerunt Iesum (Io.)*

Ioseph, impetrata sepeliendi facultate, *mercatus sindonem* (Mc.), venit ad Calvariam et, *accepto corpore, involvit illud in sindone munda* (Mth.). Ei se adiunxit alter discipulus, Nicodemus nomine, qui et ipse usque adhuc timidior fuerat; in synedrio quidem postulaverat

sepelitur.

Lc. 23. 50-56; Mth. 27. 57-61; Mc. 15. 42-47; Io. 19. 38-42.

olim ne Iesus iudicaretur, non auditus; sed contumeliose hac occasione pro galilaeo habitus (Io. 7. 50), iam se omnino occultasse videtur. Nunc tandem, virtute crucis fortior factus, magnam aromatum copiam ingenti pecunia coëmit ad sepulturam Christi. Pro more iudaeorum divinum corpus fuit sindone involutum et *ligatum pedes et manus iustis* (Io. 11. 44), adhibita *mixtura myrrhæ et aloës*, in unguentum confusa.

Spectator adero et pietatem eorum contemplantur. Et reflectens ad sacram sindonem et linteum corporale, in quo secundum liturgiam missae reponitur corpus Pontificis nostri, animo proponam imitari sollicitam illorum curam. Adest probabiliter benedicta Virgo, donec sacrum corpus in monumento deponatur. Utinam eam in spiritu soleam videre prope me, interea dum in celebrando *mysterio fidei* (1 Tim. 3. 91) manibus contrecto Filium Dei vivum!

C. *Et dies erat parasceve et sabbatum illucescebat. Subsecutar autem mulieres, quae cum eo venerant de Galilaea, viderunt monumentum, et quemadmodum positum erat corpus eius. Et revertentes paraverunt aromata et unguenta* (Lc.).

Festinari debuit, inclinante iam die parasceves; a vespera enim incipiebat sabbatum, in quo operari non licebat: *illucescebat* seu melius inchoandum iam erat hora sexta pomeridiana sabbatum. Feliciter prope locum crucifixionis et *iuxta erat hortus Iosephi et monumentum novum* (Io.), *quod exciderat in petra* (Mth.); festinanter itaque Ioseph cum Nicodemo deposuit corpus, et *advolvit saxum magnum ad ostium monumenti et abiit* (Mth.). *Maria autem Magdalene et altera Maria, sedentes contra sepulcrum* (Mth.) *aspiciebant ubi poneretur Iesus* (Mc.). Aliae mulieres in urbem reversae sunt, ut *aromata pararent*, in feriam post sabbatum primam. Omnes similiter cogitabant de redeundo postridie ad monumentum, ut perficerent unctiones pro more solemniore.

Contemplantur eos proficiscentes et cum eis benedictam Iesu Matrem et Ioannem; cum eo in domum, ut videtur, non longe a porta, quae ducebat ad Calvariam, reversa est S. Virgo. Silentio omnes procedunt. Et ego, iterum adorans corpus inanime et lividum, praesentemque unione hypostatica divinitatem, Mariam comitabor, ab ipsa consolationem et fidem petens. Ipsa meditatur de verbo Iesu: *Consummatum est* (med. 270).

1 pr. Videbo in urbe Ierusalem inimicos crucis et amicos Iesu.

2 pr. Petam gratiam abhorrendi ab inimicis crucis et fideliter perseverandi cum discipulis.

A. *Altera autem die, quae est post parasceven, convenerunt principes sacerdotum et pharisaei ad Pilatum, dicentes : Domine, recordati sumus quia seductor ille dixit adhuc vivens : Post tres dies resurgam. Iube ergo custodiri sepulcrum usque in diem tertium, ne forte veniant discipuli eius et furentur eum, et dicant plebi : Surrexit a mortuis ; et erit novissimus error peior priore (Mth.).*

Dum corpus Christi in monumento quiescit, angelis adorantibus, labitur nox ; sed illucescente sabbato, cum pontifices et reliqui de synedrio, paucis exceptis, festum et triumphum de sua in Christum victoria agerent, coeperunt, uti est irrequieta et dolosa malitia pharisaica, suspicari et timere omnimoda, etiam improbabilia. Perturbati quidem fuerant prodigiosis in morte Christi signis ; sed, eo mortuo, sibi forsitan persuaserunt terrae motum esse merum physici ordinis eventum. Postea fama acceperunt corpus Christi esse honorifice sepultum a duobus discipulis, et suspicionem conceperunt posse ab iis subripi corpus et resurrectionis rumorem spargi, quam pluries praedixerat Iesus (Mth. 12. 40 ; 16. 4 ; 17. 22 ; 20. 19). Perseverant itaque in suo peccato incredulitatis, sicuti praedixerat Iesus : *Morie-mini in peccato vestro* (Io. 8. 24). Sed filii tenebrarum falsa sua prudentia magnum mysterium resurrectionis, Deo ita volente, egregie confirmabunt. Custodiri sepulcrum *usque in diem tertium* prudenter postulant a Pilato, et argumentum proponunt : ne seductoris discipuli seductionem et errorem peiorem attentent quam ipse seductor. « Quanto magis nocere intendunt, tanto magis proficiunt ad salutem credentium » (S. Th.) : *Comprehendet Deus sapientes in astutia eorum* (1 cor. 3. 19).

Si habere fidem Dei (Mc. 11. 22), nihil timerem ab adversariis Christi et Ecclesiae : Iesus *dissipabit consilia Iuda et Ierusalem* (Ier. 19. 7).

B. *Ait illis Pilatus : Habetis custodiam ; ite, custodite sicut scitis. Illi autem abeuntes, munierunt sepulcrum, signantes lapidem, cum custodibus (Mth.).*

Taedio captus apparet Pilatus de crebris sacerdotum petitionibus. Feria enim quinta, sexta et nunc iterum in festo, ipsum negotiis suis urgere pergunt ; dederat autem eis prima vice centurionem cum cohorte ; praeterea ad templum collocatos habebant milites, qui turbam coërcerent : *Habetis, inquit, custodiam ; ite.* De studio cus-

todiendi sepulcrum minime dubitans, addit : *Custodite sicut scitis.* Et solerter quidem *munierunt sepulcrum.* Erat haec specus quaedam saxo excisa, cuius ianua lapide acclinato claudebatur; lapidem obsignarunt, duabus ligaminis vel funiculi extremitatibus apponendo argillam aut cretam, cui suum sigillum impresserunt. Custodum erat vigilare, ne rumperetur sigillum neve lapis amoveretur : quae perfecto vis minime timenda erat ab apostolis, quales post Christi mortem se praebuerunt, timidis; fieri tamen poterat, nisi obsignaretur lapis, ut ad ungendum corpus Iosephus et Nicodemus vel piaec mulieres redirent, quoniam hanc rem sacram pridie peregerant festinanter ex sabbati reverentia.

Videbo istos principes sacerdotum, quanta arrogancia ad sepulcrum se conferant, quam procaci et impia irrisione corpus Christi mei inspectent, et sepulcrum occludant. Ego autem adorans Iesum, mise-rebor impiorum : *Iter impiorum peribit., tanquam pulvis quem proicit ventus a facie terrae* (ps. 1. 6, 4). *Mundus gaudet*, apostoli autem *contristantur* : sed *tristitia eorum vertetur in gaudium* (Io. 16. 20).

C. *Et sabbato quidem siluerunt piaec mulieres secundum mandatum* (Lc.). *Et cum transisset sabbatum, Maria Magdalene et Maria Iacobi et Salome emerunt aromata, ut venientes ungerent Iesum* (Mc.).

Totum diem sabbati a vespera ad vesperam *secundum Dei mandatum* quieverunt mulieres omnes. Illae, quae in ipsa urbe habitabant, potuerunt iam feria sexta parare aliquot aromata ad complendam postea sepulturam Christi (med. 273); Maria autem Magdalene nunc, post occasum solis et finitum sabbatum, tendit cum Maria, Iacobi et Ioseph matre et cum Salome ad emenda plura ad unctionem necessaria. Non cogitabat se unctionem fecisse Bethaniae, in Iesu suo adhuc vivo eumque tunc dixisse : *Ad sepeliendum me fecit* (Mth. 26. 12); sperabat autem se tempore venturam, sequenti luce oriente, ad sepulcrum Christi.

Admirabor et imitabor reverentiam, quam profiteri cupiunt erga sacrum corpus Christi. Ego autem habeo Christum, qui nobiscum *erit usque ad consummationem* (Mth. 28. 20). An sollicitus sum de tabernaculo eius? an meum cor mundum et suavitate odoris gratum servavi semper?

1 pr. Videbo pias mulieres ad sepulcrum Christi euntes.

2 pr. Petam fidem in resurrectione D. N. J. Ch. et spem meae resurrectionis.

A. *Vespere autem sabbati, quae lucescit in prima sabbati, venit Maria Magdalene et altera Maria videre sepulcrum* (Mth.).

Cum transisset sabbatum (Mc.), *una sabbati* (Io.) seu prima die novae hebdomadae, sero (gr. et hebr.) pluribus sc. horis post solis occasum, *mane cum adhuc tenebrae essent* (Io.) et hora quae illucescebat in diem dominicam, *valde diluculo* (Lc.) *Maria Magdalene et altera Maria*, mater Iacobi minoris et Ioseph, in viam se dederunt ad sepulcrum Iesu, *portantes quae paraverant aromata* (Lc.). *Aspexerant ubi poneretur* (Mc. 15. 47) corpus, et locum sepulturae cognoverant; sed, religioso studio festinantes ad perficiendam unctionem divini corporis, minime praeviderant omnia : si solae advenirent ad monumentum, — nesciebant enim quidquam de custodibus et de sigillato lapide, — non possent profecto ipsae dimovere lapidem ut intrarent in monumentum. Unde dicebant ad invicem : *Quis revolvat nobis lapidem ab ostio monumenti ?* (Mc.)

Laudabo et imitabor vigilem et diligentem mulierum illarum pietatem. Quod vero, pro sua muliebri indole, non satis frigide omnia circumspeciant et praevideant, excusabo. Piae earum voluntati subveniet benigna Iesu providentia.

B. *Et ecce terrae motus factus est magnus. Angelus enim Domini descendit de coelo, et accedens revolvit lapidem et sedebat super eum. Erat autem aspectus eius sicut fulgur, et vestimentum eius sicut nix. Prae timore autem eius exterriti sunt custodes, et facti sunt velut mortui* (Mth.).

Dum piae mulieres erant in itinere ad sepulcrum, orto iam sole (Mc.), tertia die, sicut praedixerat, resurgebat a mortuis divinus Salvator. Contemplabor et audiam : *Ego sum primus et novissimus, et vivus : et fui mortuus, et ecce sum vivens in saecula saeculorum, et habeo claves mortis et inferni* (apoc. 1. 17, 18). At nullus hominum fuit testis resurrectionis immediatus : custodes enim viderunt tantummodo angelum Domini, qui *descendit de coelo, revolvit lapidem* monumenti et *sedit super eum*. Iesus autem, quemadmodum conceptus et natus erat, servatis integris materni sinus claustris, ita surgere voluit e sinu terrae, servatis integris sepulcri signaculis.

Contemplabor corpus Christi, in eo momento, quo anima iterum eum eo coniungitur, subito vestitum dotibus gloriosis ; *surgit in incorruptione.. in gloria... in virtute.. spiritale* (1 cor. 16. 42-44)

sc. impassibile, clarum, agile et subtile. Mirabor novum hunc Adam: *primus homo de terra, terrenus erat; secundus homo de coelo, coelestis est* (ib. 47). Sed reflectens ad me, considerabo gloriosam illam unionem corporis et animae Christi esse imaginem et pignus resurrectionis gloriosae filiorum Dei; nam *reformabit corpus humilitatis nostrae, configuratum corpori claritatis suae* (phil. 4. 21). Sit igitur, propter illam spem, *nostra conversatio et vitae ratio in coelis* (ib. 20), et « ibi fixa sint nostra corda ubi vera sunt gaudia » (or. dom. 4 pasch.). *Sicut portavimus imaginem terreni portemus et imaginem coelestis* (1 cor. 16. 49). *Non ergo regnet peccatum in nostro mortali corpore.. sed neque exhibeamus membra nostra arma iniquitatis peccato, sed exhibeamus nos Deo tanquam ex mortuis viventes* (rom. 6. 12, 13).

Christus resurgens ex mortuis iam non moritur... ita et vos existimate vos mortuos quidem esse peccato, viventes autem Deo in Christo Iesu Domino nostro (ib. 9. 11), cui laus et honor in saecula.

Videbo angelum Domini sedentem super revolutum lapidem monumenti, quasi dicat: *Ubi est, mors, victoria tua? Absorpta est mors in victoria* (1 cor. 15. 55, 54) Christi, et deinceps, Christo viventes, *fideles resurgent et immutabuntur, et mortale induet immortalitatem* (ib. 51. 54). Et consolabor *propter spem quae reposita est nobis in coelis* (col. 1. 5).

Videbo tandem custodes sepulcri, terrae motu et fulgure aspectus angeli territos et cadentes in terram.

C. *Et respicientes mulieres viderunt revolutum lapidem; erat quippe magnus valde* (Mc.).

Interea dum Christus resurgit, terra movetur et custodes a terrore surgunt et fugiunt (Mth. 28. 11); interea piae mulieres Magdalena et Maria Iacobi, nihil suspicantes, ut videtur, pergunt in itinere et tandem adveniunt ad sepulcrum, et iam a longe sursum ad collem respicientes, vident lapidem monumenti, magnum quippe, revolutum. Poterunt itaque, ita existimant, perficere unctionem sepulti Christi.

Piam eorum spem laudabo, et reflectam quam saepe mihi, obstacula seria formidanti, opportuno auxilio adfuerit divina gratia. *Modicae fidei, quare dubitasti?* (Mth. 14. 31).

1 pr. Videbo mulieres ad sepulcrum, et angelos eis apparentes.

2 pr. Petam gratiam fidei et gaudii de mysterio resurrectionis.

A. *Et ingressae mulieres non invenerunt corpus Domini Iesu (Lc.). Cucurrit ergo Maria Magdalena et venit ad Simonem Petrum et ad alium discipulum quem amabat Iesus (Io.).*

Iesus, morte sua et resurrectione *crispolians principatus et potestates* tenebrarum et *palam* daemones triumphans seu vincens illos *in semetipso* (col. 2. 15), iam *sedet a dextris virtutis Dei* (Mc. 14. 62) ; et, quoniam adimpletum est opus redemptionis, secundum id quod praedixit ex davidico psalmo : *Dixit Dominus Domino meo*, iam apud evangelistam titulum fert *Domini* (cf. Mc. 16. 19 ; Io. 20. 28) ; et revera in sacra sua humanitate iam *hic est omnium Dominus* (act. 10. 36). Quoniam *pro peccato posuit animam suam* (Is. 53. 10), *fortitum dividet spolia* (ib. 12).

Glorificabo et cantabo Dominum Deum et hominem Iesum Christum, qui *per mortem suam destruxit eum qui habebat mortis imperium*, id est *diabolum*, et liberavit eos qui timore mortis *per totam vitam obnoxii erant servituti* (hebr. 3. 14). Redempti non timemus amplius mortem, liberi sub Domino Iesu, *exspectamus beatam spem* (Tit. 2. 13).

Stuporem et *mentis consternationem* (Lc.) piarum mulierum, dum non inveniunt corpus divinum, considerabo : probat earum fidem Dominus Iesus ; sed Magdalena ferventior, dum sociae *mente consternatae de isto* (Lc.) haerent in sepulcro, *cucurrit* statim ad S. Petrum et S. Ioannem, ut nuntiaret apertum esse sepulcrum et, ut ipsa existimat, ablatum esse *Dominum de monumento* (Io. 20. 2).

Ex Magdalena sumam exemplum recursus ad superiores in difficultatibus et timore.

B. *Et factum est dum reliquae mulieres mente consternatae essent de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. Cum timerent autem et declinarent vultum in terram, angelus dixit mulieribus (Lc.) : Nolite timere vos ; scio enim quod Iesum, qui crucifixus est, quaeritis. Non est hic : surrexit enim, sicut dixit. Venite et videte locum, ubi positus erat Dominus. Et cito euntes, dicite discipulis eius quia surrexit, et ecce praecedit vos in Galilaeam : ibi eum videbitis. Ecce praedixi vobis (Mth.).*

Dum currit Magdalena ad apostolos, Maria, Iacobi et Ioseph mater, eius socia, et aliae piae mulieres (med. 273 c.) prope sepulcrum remanent et *introeuntes in monumentum* (Mc.), nesciunt, haerent quid faciendum sit. Sed ecce duo angeli subito adstant, fulgentes vestimentis albis sicut nive. Et illae prae timore *declinant vultum in*

terram, nondum scientes esse angelos. Decbat quidem ut, sicut angeli nuntiaverant olim nativitatem Iesu, ita nuntiarent eius gloriam. Et ambo angeli pias mulieres alloquuntur vicissim vel simul : Nolite timere, vos ; nolite expavescere (Mc.). Quid quaeritis viventem, cum mortuis ? Non est hic, sed surrexit (Lc.). Ecce locus ubi posuerunt eum (Mc.). Recordamini qualiter locutus est vobis, cum adhuc in Galilaea esset, dicens : Quia oportet Filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, et crucifigi, et tertia die resurgere (Lc.). Sed ite, dicite discipulis eius et Petro, quia praecedat vos in Galilaeam ; ibi eum videbitis, sicut dixit vobis (Mc.).

Discam confidere angelis bonis ; suavi inspiratione solent alloqui animas, sibi pietate superna commissas, eas illuminare et custodire ; ducunt nos ad Dominum, qui hos spiritus facit angelos suos et ministros (hebr. 1. 7). Si Iesu crucifixo adhaereamus, angelos ad nostram custodiam mittet et « largietur nobis eorum protectione defendi et aeterna societate gaudere » (off. ang. cust.).

C. At illae errantes fugerunt de monumento ; invaserat enim eas tremor et pavor, et nemini quidquam dixerunt : timebant enim (Mc.).

Quantumvis hortati essent angeli ne timerent, tantus erat tremor et pavor piarum mulierum ut, auditis resurrectionis nuntiis, fugerent in urbem ; et primum quidem, ut pronum est etiam foeminis, quasi mutae abalienata mente remanserunt ; verum, tremore paulatim excusso et sui magis compotes, recordatae sunt verborum Iesu et regressae a monumento nuntiaverunt haec omnia illis undecim et caeteris omnibus (Lc.) de apparitione angelorum.

Non timuissent profecto, si firmiter credidissent ; nam tertia hac die cum resurgere debere, non oblitae essent. Sed, incomprehensibilis ipsis, passio et mors Christi mentes omnium susque deque verterat : talem, anno aetatis trigesimo tertio, vitae exitum, non valebant sibi interpretari.

Nobis quidem magis comprehensibile est illud dogma ; an tamen ei adhaeremus ? an cruci sumus fideles et devoti ?

1 pr. Videbo Petrum et Ioannem, hortante Magdalene, properantes ad sepulcrum.

2 pr. Petam augmentum fidei in magnum resurrectionis miraculum.

A. Maria Magdalene venit ad Simonem Petrum et ad alium discipulum, quem amabat Iesus, et dicit illis : *Tulerunt Dominum de monumento et nescimus ubi posuerunt illum* (Io.).

Interea dum caeteris mulieribus apud sepulcrum relictis apparebant angeli, Maria Magdalene, Iesu amantissima et corporis eius ungendi studiosa, cum doleret ademptum fuisse corpus sacrum, quasi nescia quid ageret, rem detulit Petro. Erat is princeps apostolorum, debebatque tunc in eadem domo ac Ioannes. Sed quid remedii afferre posset Petrus? Num furti auctores deprehendere, coram synedrio denuntiare, ad restitutionem adducere posset? Haec omnia minime considerat Magdalene : *Tulerunt Dominum*, ait, *et nescimus ubi posuerunt illum*. Bene aspexerat locum monumenti (med. 273 c) : quid rei subesset ignara, non suspicatur resurrectionem.

Sollicitudinem Magdalenae de corpore Christi, ex amore et reverentia ortam, laudabo, et custodiam divinum sacri tabernaculi hospitem, ne forte horrendum profanationis scelus mea negligentia committi valeat ; neque tamen impediam quominus cultum augustissimo sacramento perpetuum exhibeat populus fidelis visitatione Sanctissimi.

B. *Exiit ergo Petrus et ille alius discipulus et venerunt ad monumentum. Currebant autem duo simul, et ille alius discipulus praecurrit citius Petro, et venit primus ad monumentum. Et cum se inclinasset, vidit posita linteamina, non tamen introivit. Venit ergo et Simon Petrus, et introivit in monumentum, et vidit linteamina posita, et sudarium, quod fuerat super caput eius, non cum linteaminibus positum, sed separatim involutum in unum locum. Tunc ergo introivit et ille discipulus, qui venerat primus ad monumentum ; et vidit, et credidit* (Io.).

Gustabo simplicitatem narrationis evangelicae. S. Ioannes de suo itinere ad sepulcrum narrans, quasi sub oculos ponit rem neque se nomine designat. Ipse iunior velociore cursu adest primus, et quoniam duobus quasi cubiculis constat monumentum, per primam partem introspectiens videt in altera parte, in qua depositum fuerat corpus, ea quae ab extra conspici poterant, linteamina sc. sola. Petrus vero, cui praecminentiam videtur concedere, primus, postquam *procumbens* (Lc.) introspexerat, ingressus est sepulcrum, et reperit in altera parte monumenti etiam sudarium, quod prope locum capitis complicatum

iacebat. Ingressus deinde Ioannes, *vidit et credidit*. Non adhibuerant fidem Magdalenae testanti ablatum esse corpus : quod erat ex parte falsum ; sed ipsimet viderunt corpus abesse, et cum relictis essent sudarium et linteamina, iam excludebatur probabilitas furti. De resurrectione autem non cogitasse videntur.

Mira nobis apparet tarditas apostolorum ad credendum magno miraculo, toties a Iesu praedicto. Neque benedicta Virgo Maria, quae in fide firma semper manserat et resurgentem e mortuis Filium, ut pie creditur, prima privatim in suis aedibus contemplata erat, Ioannem et Petrum edocere festinavit ; neque angeli ipsis apparuerunt. Salutaris fuit ipsis haec dilatio, non negatio, fidei resurrectionis. Nobis autem eorum tarditas cedit in fidei firmitatem, quia tanto maiore fortitudine postea praedicabunt, *testes* (act. 1. 8 ; 2. 32 ; 3. 15 ; 5. 32) de visu Christi, in humanitate redivivi. *Mirabilia testimonia tua, Domine* (ps. 118. 129) « Credo .. in I. Ch.... qui.. tertia die resurrexit a mortuis » (symb. apost.).

C. *Nondum enim sciebant Scripturam, quia oportebat eum a mortuis resurgere. Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos* (Io.).

Praedicta fuerat a Davide mors et resurrectio Messiae : *Ego dormiri et soporatus sum : et exsurrexi, quia Dominus suscepit me* (ps. 3. 7). *Caro mea requiescet in spe : quoniam non derelinques animam meam in inferno*, in inferioribus terrae ; *nec dubis Sanctum tuum videre corruptionem* (ps. 15. 9 ; 2. 31). Huius prophetiae immemores, apostoli redierunt domum ; Petrus autem erat *secum mirans quod factum fuerat* (Lc.).

Compatiar Petro. Postquam eum *resperxit Iesus*, flevit amare, dolens negatum a se Magistrum ; at oblitus confessionis prioris, qua eum Filium Dei vivi agnoscebat, et divinae eius promissionis se ressurecturum tertia die, in dolore de amisso Iesu mersus, suisque viribus fere relictus apparet. En quid valeat homo nisi fidei gratia eum sustentet : nondum venerat super Petrum promissus Paraclitus !

1 pr. Videbo Mariam prope sepulcrum, de corpore Iesu sollicitam.

2 pr. Petam gratiam amoris Iesu et studium divinae eius praesentiae.

A. Maria autem stabat ad monumentum foris plorans. Dum ergo fleret, inclinavit se et prosperit in monumentum. Et vidit duos angelos, in albis sedentes, unum ad caput et unum ad pedes, ubi positum fuerat corpus Iesu. Dicunt ei : Mulier, quid ploras ? Dicit eis : Quia tulerunt Dominum meum, et nescio ubi posuerunt eum. Haec cum dixisset, conversa est retrorsum, et vidit Iesum stantem, et non sciebat quia Iesus est. Dicit ei Iesus : Mulier, quid ploras ? Quem quaeris ? Illa existimans quia hortulanus esset, dicit ei : Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi ubi posuisti eum ; et ego eum tollam (Io.).

Maria Magdalene, illa ipsa, ut notat S. Marcus, de qua Iesus eiecerat septem daemonia, se exhibet Iesu amantissimam et de eius corpore ungendo imprimis sollicitam. A monumento, ante primam apparitionem angelorum, ad Petrum et Ioannem confugerat, deinde eos huc venientes pone secuta erat, et post eorum discessum stabat quaerens et plorans. Sed ecce, dum iterum et iterum, sicut sollicito amoris pronum est, quaerit et, sese inclinans, in partem interioriorem monumenti prospicit, videt duos, albis vestimentis indutos ; neque attendens quinam essent, neque timens aut expavescens de tali apparitione, sed plorans et de Iesu tantum sollicita, iterat quod apostolis (med. 277 a) dixerat : *Quia tulerunt Dominum meum et nescio ubi posuerunt eum.*

Dum haec respondet, ingreditur aliquis in sepulcrum, et ipsa ad eum *conversa*, minime agnoscit vultum, sed putat esse hortulanum Iosephi ab Arimathaea. Et nescia fere quid dicat, eum interrogantem : *Quid ploras ? Quem quaeris ?* pro furti sacri auctore habere videtur : *Si tu sustulisti eum, dicito mihi.* Iesus ipse dignabatur adesse, nondum tamen se manifestare.

Considerabo et perpendam amorem Magdalenae ; vere sanctum amoris sancti delirium esse diceret, contemplativae videlicet animae, quae in Bethania olim (med. 195), solo Iesu eiusque verbo contenta, nihil in mundo quaerebat praeter Iesum. Fide sane imperfecta miscetur amor eius ; nam praedictae ab eo resurrectionis obliviscitur. Verum, si tanto amore sacras Iesu exuvias quaerebat, quanto amore vivum dilexit ! Et quam amabilis, quam benignus et misericors debuit illi esse Iesus ! Quid de me ? An redivivum amo ? An eum requiro libenter in sacro tabernaculo ?

B. Dicit ei Iesus : Maria. Conversa illa dicit ei : Rabboni (quod

dicitur magister). Dicit ei Iesus : Noli me tangere ; nondum enim ascendi ad Patrem meum. Vade autem ad fratres meos, et dic eis : Ascendo ad Patrem meum et Patrem vestrum, Deum meum et Deum vestrum (Io.).

Contemplabor et audiam. Contemplabor Iesum : quam bonus, quam benignus, quam speciosus ! Audiam vocem : quam dulcis et suavis ! Audiens illa voce suum nomen, Magdalena agnoscit Magistrum : *Magister ades* (Io. 11. 28), prope est ; et quasi delirans amore, eum brachiis constringere seu potius pedes eius exosculari iam vellet peccatrix.

Huic electae inter discipulos, *surgens.. mane prima sabbati, apparuit primo* (Mc.). Multum perpendam hanc benignitatem divini Magistri : *venit saltem facere quod perierat* (Lc. 19. 10) ; tenerissimo enim amore diligit peccatores poenitentes ; *ubi abundavit delictum, superabundat gratia* (rom. 5. 20). Non sinit tamen Magdalenam sua praesentia diu frui vel in suo amplexu haerere : tempus ei dabitur per quadraginta dies ante ascensionem ; quare iubetur monere *fratres* Christi. En quo nomine Iesus appellat undecim apostolos, nullis exceptis, neque iis qui fugerant, neque Petro qui eum negaverat !

Diu perpendam mysterium misericordiae Iesu, ut et *sentire de Domino in bonitate* (sap. 1. 1) discam et alios doceam *confiteri Domino quoniam bonus* (ps. 105. 1).

C. Venit Maria Magdalene annuntians discipulis : Quia vidi Dominum, et haec dixit mihi (Io.). Illi audientes quia viveret et visus esset ab ea, non crediderunt (Mc.).

Petrus et Ioannes viderant sepulcrum vacuum, et Petrus quidem *abierat secum mirans quod factum fuerat* (Lc. 24. 12). Nunc vero Magdalena *nuntiat* eis et discipulis *lugentibus et flentibus* (Mc.) se vidisse Iesum et quid dixerit et dicere iusserit. Verum audientes narrationem apparitionis Iesu, non credunt eum vivere vel visum fuisse a Magdalena : adeo eos conturbavit captivitas, passio et mors Christi ! Non *iudaeis* solum, sed et ipsis *obversatur crux ut scandalum* (1 cor. 1. 23). « Gloriari autem nos oportet in cruce D. N. I. C. per quem salus et vita et resurrectio nostra » (parasc. missa).

1 pr. Videbo piam turmam coram Iesu prostratam.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi et amandi Iesum et gaudendi de resurrectione.

A. *Et exierunt piae mulieres cito de monumento cum timore et gaudio magno, currentes nuntiare discipulis eius. Et ecce Iesus occurrit illis, dicens : Ave* (Mth.).

Sociae Magdalenae, postquam in sepulcro viderant et audierant angelos resurrectionis nuntios, simul timuerunt et gaudium magnum perceperunt. Cum autem pars earum primum quidem fugerent in urbem et nemini quidquam dicerent postea tamen ad apostolos rem delaturae (med. 276 c.), aliae recurrerunt ad discipulos, ex angelorum mandato nuntium resurrectionis ferentes. Sed ecce hisce, festinantibus ut visionem angelorum narrent, alia visio praebetur, ipsius sc. Christi. Iam apparuerat primo *Mariae Magdalenae* (Mc. 16. 9) ; dum autem haec ibat ad apostolos, dignatus est Iesus se manifestare etiam eis, easque divina sua praesentia aliquamdiu detinere ; itaque felici nuntio angelorum addidit proprium suum testimonium, quasi in praemium festinationis, qua angelorum verba referre properabant. Fuit autem haec manifestatio secunda Iesu aeque benevola et suavis ac prima. Voce sua se agnoscendum dedit, unoque verbo : *Ave*, fidem resurrectionis suae fecit.

Quam dulce fuit hoc verbum salutationis : Salvete, gaudete ! Quod autem exprimit verbo suo, Iesus in mentibus producit. Iam nullus est timor, sed consolatio et gaudium corda occupat et *pax illa Dei quae exsuperat omnem sensum* (phil. 4. 7). Non dubitant, non sese avertunt, sed pia fiducia accedunt. Talis est introitus Iesu in animam fidelem ; suaviter intrat, replet eam pace et gaudio interno. Si credam et confidam, idem experiar.

B. *Illae autem accesserunt et tenuerunt pedes eius, et adoraverunt eum. Tunc ait illis Iesus : Nolite timere ; ite, nuntiate fratribus meis ut eant in Galilaeam ; ibi me videbunt* (Mth.).

Contemplabor pias mulieres accedentes, et genibus flexis prostratas ad pedes Iesu, quos adorantes tenent et amplectuntur. Et sinit bonus Magister eas haec amoris et reverentiae simul dare sibi testimonia. Et licet iam effecerit divina sua praesentia pacem et amorem, apprecatur tamen et commendat quietem et serenitatem mentis : *Nolite timere*. Naturale quippe est homini, cum quid insolitum et supra naturam videt, timore percelli ; sic angelis apparentibus timore percussae fuerant ; at benignissimus Deus, amicis suis se manifestans, excludi vult naturalem illum timoris sensum.

Videtur autem Iesus satis miro modo agere erga apostolos ; nam per Magdalenam et eius pias socias, non directe per seipsum, eos admonet resurrectionis suae ; imo videtur significare sui consilii esse ut apostolis in Galilaea tantum se videndum praebeat : *ibi me videbunt*. Profecto tardi erant ad credendum, ut solent esse indole sua viri ; erant *modicae fidei*, qua de re pluries eos reprehenderat. Neque post recentes eventus in fidei simplicitate quidquam proficere potuerant, cum sibi a spe concepta omnino decidisse viderentur ; *scandalum crucis* (1 cor. 1. 23) deturbaverat eorum mentes. Iam sapientissimo consilio Iesus probationi multae et durissimae eos subiiciet, donec demum in fine diei dominicae, longum in praesenti re temporis spatium ! dignabitur vincere eorum *duritiam cordis* (Mc. 16. 14).

Documento mihi sit haec probatio divina, et ad confirmandam fidem resurrectionis, et ad nutriendum humilitate et oratione spiritum fidei.

C. *Erat autem Maria Magdalene et Ioanna et Maria Iacobi, et ceterae, quae cum eis erant, quae dicebant ad apostolos haec. Et visa sunt ante illos sicut deliramentum verba ista : et non crediderunt illis (Lc.).*

Honestissimae, piissimae foeminae, quas a tribus annis noverant apostoli, nihil persuadere valent : Magdalena primum nuntiaverat ablatum esse corpus sacrum ; Petrus et Ioannes de absentia corporis fuerant facti certiores per se ; duae mulierum turmae de apparitione angelorum testatae erant ; Magdalena et praesens turma de viso ipso Iesu significant. Verum apostoli haec omnia repudiant ut foemineum *deliramentum*.

« Horum incredulitas nostra futura firmitas fuit. » (S. Greg. M.) Sed quanto magis prae ipsis inexcusabiles sunt qui, legentes haec in evangeliiis, audacter dubitare pergunt vel simulant ! Oremus pro miseris.

1 pr. Videbo milites terrore percussos coram synedrio.

2 pr. Petam gratiam sinceritatis in fide.

A. *Quae mulieres cum abiissent, ecce quidam de custodibus venerunt in civitatem et nuntiaverunt principibus sacerdotum omnia quae facta fuerant.*

Custodia sepulcri *quatuor quaternionibus militum* (act. 12. 4) commissa fuerat : sed quatuor milites, qui nocte post sabbatum custodiam agebant, terrae motu et resurrectione Christi *exterriti et facti velut mortui* (Mth. 28. 4), deinde ex illo stupore sese recipientes, considerato sepulcro vacuo, celerrime *venerunt in civitatem* ad principes sacerdotum. A quibus constituti fuerant ad vigilias agendas, ad illos referenda erant quae acciderant. Horum testium narratione plene confirmatur vaticinium Iesu, quod recitaverant principes sacerdotum coram Pilato : *quia... dixit adhuc vivens : Post tres dies resurgam* (Mth. 27. 63). Custodes addiderunt etiam se vidisse foeminas prope sepulcrum, neque se abiisse nisi *cum abiissent illae* : iam deesse depositum custodiendum : ipsi principes viderint quid agendum sit.

Quid agendum sit principes sacerdotum profecto intelligunt : agnoscenda est veritas resurrectionis, aut saltem accurate et sincere de ea est inquirendum. Nam si de veritate constet, constabit de divinitate Christi, de obligatione, sub poena aeterna, legis Christi sequendae ; de maxima enim re agitur, de aeterna salute. Quod brevi actum sit de sacerdotio mosaico, parum refert : Christus *non venit solvere legem, sed adimplere* (Mth. 5. 17), neque a novo foedere reiiciet sacerdotes qui *obediunt fidei* (act. 6. 7).

Considerabo de eis et de nostratibus, doctis aequae et indoctis, quantum intersit ut sincere cogitent et agant, nisi a Christo Iudice timere omnia malint, cum a Christo Rege et Magistro omnia speranda habeant.

B. *Et congregati cum senioribus, consilio accepto, pecuniam copiosam dederunt militibus dicentes : Dicite quia discipuli eius nocte venerunt et furati sunt eum, nobis dormientibus. Et si hoc auditum fuerit a praeside, nos suadebimus ei, et securos vos faciemus.*

Qui caeca obstinatione olim contenderant Iesum *in principe daemoniorum eiicere daemones* (Mc. 9. 34), *filii diaboli* (1 Io. 3. 10 ; Io. 8. 44), spiritus mendacii, etiamnum conantur divinum testimonium mendacio opprimere ; et quidem in synedrio, potestas utraque, civilis et religiosa, hoc consilium inivit. Sicut pecunia in suas partes traxerunt Iudam, pecunia ad mendacium trahunt custodes : vere *mammona iniquitatis* ! Cum vero milites obiiicere possint se non impune abituros

si dormissem ad sepulcrum credantur, securitatem eis pollicentur. Et custodes, quos ipsimet iudaei collocarunt, talem negligentiam suam aliis persuadere debebunt, negabunt resurrectionem argumento somni : « O infelix astutia ! ait S. Augustinus de synedrio iudaico ; dormientes testes adhibes ? vere tu ipse obdormisti, qui scrutando talia, scrutinio defecisti ! »

In peccato cestro moriemini (Io. 8. 21), dixerat iudaeis ipse Iesus. Hanc mortem non cogitant, vel non timent ; videtur *serpens* antiquus ipsis dicere : *Nequaquam moriemini* (gen. 3. 4). *Durent in bonis dies suos* (Iob. 21. 13) ; verum *in semita iustitiae vita ; iter autem deviam ducit ad mortem* (prov. 12. 28). Infelix ille qui renuat confiteri : *Vivit Dominus ante cuius conspectum sto* (3 reg. 18. 15) !

C. *At illi, accepta pecunia, fecerunt sicut erant edocti. Et divulgatum est verbum istud apud iudaeos usque in hodiernum diem.*

Centurio et milites qui cruci adstiterant, confessi sunt Christum ; custodes sepulcri accipiunt pecuniam et mentiuntur in Christum. Pilatus, qui parum sollicitum se praebuit de veritate a Christo revelata (med. 259 b), neque Caesari displicere, imo a iudaicis sacerdotibus pro amico Caesaris (med. 264 b) haberi cupit, mendacium ignoravit aut neglexit. Teste S. Iustino, medio adhuc saeculo secundo, iudaei hoc mendacio, in totum orbem terrarum per doctos homines sparsa, impetebant christianam Ecclesiam ; nequaquam : testes enim apostoli, sanguinem suum pro Christo fundentes, mendacium refutarunt efficaciori argumento quam ut veritas resurrectionis in dubitationem venire posset apud homines, veritatis amicos.

Cogitans de blasphemis recentium scriptorum adversus resurrectionem et divinitatem Christi, nihil libentius quam hoc argumentum tractabo etiam coram fidelibus, vestigia secutus apostolorum :

1 pr. Videbo Petrum lugentem et flentem, cum subito ei se manifestat Iesus.

2 pr. Petam amorem Iesu et fervorem in eo sequendo.

A. Surrexit Dominus vere et apparuit Simoni (Lc.).

Postquam Magdalenae primo et deinde aliis piis mulieribus sese manifestavit Iesus, in die resurrectionis suae, diu probatos voluit apostolos suos propter *incredulitatem eorum et duritiam cordis* (Mc. 16. 14). Sed tandem versus vesperam omnes voluit consolari et ad fidem resurrectionis sua praesentia adducere; *apparuit* autem primum *Simoni* Petro. Erat quippe princeps apostolorum.

Contemplabor Petrum; quamvis audiisset mulieres fuisse testes apparitionis angelorum et apparitionis ipsiusmet Iesu, *ibat secum mirans quod factum fuerat*, quaerens quomodo *linteamina* in sepulcro *sola posita* (Lc. 24. 12) inveniri possint, quis ausus sit vel sibi bonum duxerit auferre sacrum corpus. *Lugentem et flentem* (Mc. 16. 10) video, sed minime credentem *quia viveret* (ib.). En Petrus! negavit Iesum, neque *flevit amare* nisi quando *conversus* ad eum *Dominus respexit* eum (Lc. 22. 61). Nunc adhuc flebat, neque recordabitur praedicationis Christi vel credet *surrexisse Dominum vere*, nisi quando ipsimet apparebit Iesus. Adeo infirmus est in fide, vir caeteroquin strenuus et audax, ut non nisi videns, audiens, secum prope habens Iesum, valeat ipsi esse fidelis.

Sed iam benignissimam Iesu apparitionem contemplabor. Procidit ad genua eius Petrus et nunc flens et lugens dicit: *Exi a me, quia homo peccator sum Domine. Noli timere* (Lc. 5. 8), respondet Iesus, neque ei obiicit negationem trinam, sed eum consolatur et iubet *confirmare fratres* (Lc. 22. 32). Oh! quam bonus et misericors est suis Iesus!

B. Visus est Cephae et post hoc undecim (1 cor. 15. 5).

Quod Petrus munus suum confirmandi fratres statim post Christi apparitionem impleverit, ex testimonio eorum satis manifestum fit. Nam redeuntibus ex Emmaüs discipulis et narrantibus sibi apparuisse Iesum, responderunt undecim congregati: *Quod surrexit Dominus vere et apparuit Simoni* (Lc. 24. 34). Testimonio Petri fidem tunc adhibuerunt. Quem Iesus vocaverat et constituere volebat Cepham, i. e. petram, oportebat confirmari primo loco; quare Iesus *visus est*, ut docet S. Paulus, *Cephae et post hoc undecim*; et Paulus quidem *tradit* fidelibus quod et accepit (1 cor. 15. 3). Nondum quidem constitutus est Petrus vicarius Christi: sed praesagitur futura eius auctoritas.

Quanto gaudio, quam firma mente et voluntate testatur iam Petrus

de resurrectione Christi ! Humiliter tamen coepit testimonium reddere, memor infirmitatis et peccati sui. Tandem errores ei proderunt ad sanitatem ; non deficiet generosus eius animus, imo augebitur ; at non iam sibi adeo confidet, sed divinae gratiae : humilitas, quae est veritas, addet fiduciam, orationis habitum et constantiam.

Discam eius exemplo robur quaerere in humili mei conscientia et Dei virtute.

C. *Iesum resuscitavit Deus, cuius omnes nos testes sumus* (act. 2. 22).

Postea Petrus nullo alio tam stringente argumento praedicabit divinitatem Iesu quam argumento resurrectionis. Firmo et intrepido animo dicet iudaeis in die Pentecostes : *Iesum Nazarenum, virum approbatum a Deo in vobis virtutibus et prodigiis et signis, quae fecit Deus per illum...*, hunc, definito consilio et praescientia Dei traditum, per manus iniquorum affligentes interemistis ; quem Deus suscitavit .. Et ex prophetia Davidis (ps. 15. 8) ostendens necessariam fuisse hanc resurrectionem, ipsius resurrectionis seu apparitionis sese et undecim testes fuisse praedicabit. Porro in epistola prima fideles docebit eos redemptos fuisse *pretioso sanguine, quasi Agni immaculati, Christi, manifestati propter eos*, eosque per Christum *fideles esse in Deo qui suscitavit eum a mortuis et dedit ei gloriam* (1 Pet. 1. 18-21).

Per Christum, merito et dono ipsius, *fideles* facti sumus in Deo, credimus in Deum ; qui etsi Filium suum permiserit in cruce suspendi et ignominiose mori, gloriose eum resuscitavit a mortuis. Totam itaque doctrinam Christi eodem argumento praecipuo teneamus. *Certa bonum certamen*, ait exinde S. Paulus ad Timotheum (1. 7. 12), *apprehende vitam aeternam, in qua vocatus es et confessus bonam confessionem*.

1 pr. Videbo euntes discipulos, et mox Iesum se ipsis adiungentem, incognitum tamen.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et sequendi eum.

A. *Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalem, nomine Emmaüs. Et ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus quae acciderant (Lc.).*

Non solis undecim sed et cæteris omnibus discipulis nuntiaverant piaë mulieres visionem angelorum ; at illi non crediderant. Antequam eis ipse appareret Iesus, duo ex illis discipulis, feria prima post sabbatum, satis mature, ab orto sole hora secunda, e coenaculo, ubi erant fere omnes congregati, profecti sunt in castellum Emmaüs (forte 160 stadia distans, Nicopolis saec. 3 p. Ch., Amwâs hodie). Cum autem toti dediti fuissent discipulatu Iesu, hoc, prout res ferebat, inter eundem colloqui subiectum habuerunt, nimirum *de Iesu Nazareno, qui fuit vir propheta, potens in opere et sermone coram Deo et omni populo, et quomodo eum tradiderunt summi sacerdotes* (v. 19-20) et *de omnibus quae acciderant* postea, de mulierum et Petri ac Ioannis ad sepulcrum visitatione et non invento corpore Iesu.

Compatiar illis duobus discipulis Iesu. Quam bene ex eorum colloquio describitur status animi omnium discipulorum ! « *Tristes erant apostoli de Christi acerbo funere, quem morte crudelissima servi necarant impii* ». Sed tristitia illa quam Christus praedixerat dicens : *Mundus gaudebit : vos vero contristabimini* (Io. 16. 20), debuisset saltem levamen quaerere in spe gaudii ; dixerat enim : *Tristitia vestra vertetur in gaudium* (ib.).

Reflectens ad me, prohibebo a corde meo quamlibet tristitiam, quae non habeat adiunctam spem auxilii et consolationis et gaudii divini : *ne dederis in tristitiam cor tuum, sed repelle eam* (eccli. 38. 21). *Tristatur aliquis vestrum ? orat* (Iac. 5. 13).

B. *Et factum est, dum fabularentur et secum quaererent, et ipse Iesus appropinquans ibat cum illis : Oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent. Et ait ad illos : Qui sunt hi sermones quos confertis ad invicem ambulantes, et estis tristes ? (Lc.).*

Dixerat olim benignus Iesus : *Ubi sunt duo vel tres congregati in meo nomine, ibi sum in medio eorum* (Mth. 18. 20) ; et ecce, dum viatores nostri de ipso confabulantur et amice disceptant, dignatur visibili modo adesse ; sed prudenter, ratione habita eorum tristitiae, quam paulatim sublevare intendit, sese adiungit eorum colloquio. Tanquam viator qui eos a tergo assequitur, videtur aliquid colloquii exceppisse, et ut facere solent honesti comites itineris, sese urbana

interrogatione immisceat subiecto conversationis; eosque inspiciens benignissimis oculis, et vultum tristitia affectum videns : *Qui sunt*, ait, *hi sermones quos confertis ad invicem, et estis tristes?* « De se loquentibus praesentiam exhibet, sed dubitantibus cognitionis suae speciem abscondit » (S. Greg. M.), *ostensus est in alia effigie* (Mc.).

Non statim solet manifestare praesentiam suam iis quos docere et erudire intendit; permittit, imo cupit eos experiri fructus amaros deficientis fidei et spei, ut paulatim eos dura experientia ad altissima et sincera pietatis principia deducat: gratia sua eis interim praesto est, non tamen sensibili modo.

C. *Et respondens unus, cui nomen Cleophas, dixit ei: Tu solus peregrinus es in Ierusalem, et non cognovisti quae facta sunt in illa his diebus? Quibus ille dixit: Quae? Et dixerunt: De Iesu nazareno, qui fuit vir propheta, potens in opere et sermone coram Deo et omni populo: et quomodo eum tradiderunt summi sacerdotes et principes nostri in damnationem mortis, et crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israël. Et nunc super haec omnia, tertia dies est hodie quod haec facta sunt. Sed et mulieres quaedam ex nostris terruerunt nos, quae ante lucem fuerunt ad monumentum et, non invento corpore eius, venerunt dicentes se etiam visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum vivere; et abierunt quidam ex nostris ad monumentum: et ita invenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero non invenerunt* (Lc.).

Pono medico inscii detegunt vulnus: speraverant redemptionem Israël, at redemptor fuerat crucifixus! De eius quidem resurrectione mulieres loquebantur: at ipsi nihil credebant vel sperabant simile. En error eorum! vias Dei ignorant: Iesum, qui *via, veritas et vita* (Io. 14. 16) est, non intellexerunt, neque, quod maius est, ei crediderunt vias docenti suas.

Nonne idem est fons deceptionum mearum? *Vias tuas, Domine, demonstra mihi et semitas tuas edoce me* (ps. 24. 4) in quotidiano colloquio meditationis: ibi te invenio fide: *loquere, Domine, quia audit servus tuus* (1 reg. 3. 9).

1 pr. Videbo Iesum inter duos discipulos iter habentem.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et sequendi Iesum.

A. *Et ipse dixit ad eos : O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus quae locuti sunt prophetae ! Nonne haec oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam ? Et incipiens a Moyse et omnibus prophetis, interpretabatur illis in omnibus Scripturis, quae de ipso erant (Lc.).*

Cum longo sermone uterque prosequeretur spem olim de Iesu conceptam, et dein factam ex eius morte vanam, atque spargi coeptos de eius resurrectione rumores, Iesus omnia mansuete et patienter audiebat. Demum, dura quidem obiurgatione sed voce affabili, eorum stultitiam et cordis in fide tarditatem ostendit ; ipsi vero ab ignoto sibi viatore audierunt attento animo magnificam interpretationem omnium locorum S. Scripturae, qui de Messia erant ; ex quibus consequebatur praecipuum hoc dogma totius fidei : Christum esse quidem Filium Dei et Dominum, regem Israël et regem mundi, sed per incarnationem, vitam absconditam, praedicationem et acerbissimam passionem praestitisse duo : primum ut nos doceret exemplo et verbo, dein ut copiose satisfaceret iustitiae Patris pro peccatis nostris, et ita demum humanam suam naturam resurrectione sua induceret in gloriam. Multi ex illis S. Scripturae locis, qui interpretationis difficilis videbantur, valde perspicui fiebant, quia simul illuminabatur discipulorum mens gratia interna ; et vix dubitandum est quin ex hac Christi explicatione nobis servatae sint multae in evangelis et epistolis collationes locorum veteris Testamenti.

Inhaerebo in illo mysterio passionis Christi, fonte glorificationis eius et fidelium in humana natura. Quia condigna fuit satisfactio ab eo iustitiae divinae soluta, ideo operi misericordiae eius solvitur condigna glorificatio per resurrectionem. Sed considerabo etiam applicationem ad singulos fideles : sicut dux, ita et ipsi patientur et *ita intrabunt in gloriam.*

B. *Et appropinquaverunt castello quo ibant : et ipse se finxit longius ire. Et coegerunt illum, dicentes : Mane nobiscum, quoniam advesperascit et inclinatus est iam dies. Et intravit cum illis. Et factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem, et benedixit ac fregit, et porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, et cognoverunt eum. Et ipse evanuit ex oculis eorum. (Lc.)*

Sex vel septem horarum itinere deveniunt viatores in Emmaüs : Iesus autem, quasi longius iturus et eis valedicturus — quod revera faceret nisi urgeretur ad manendum, — gressum non cohibebat ;

quare illi socium itineris amico hortantur ne pergat sed maneat cum ipsis : iam enim hora quasi tertia post meridiem erat, et sol inclinabatur ; gratumque sibi hospitem feliciter retinent secum. Loquentibus enim cum aliqua exaggeratione, quasi iam advesperasceret, libenter cedit benignissimus Magister : intrat, et invitatus ad coenam, honore sibi dolato, benedicit mensae. Videtur autem celebrasse fractionem panis, sc. panis vitae sacramentum, quod voce illa primis saeculis designari consuevit, eis ministrasse ; quo porrecto, aperiuntur illico eorum oculi et agnoscunt Iesum.

Devote considerabo haec omnia ; licet autem non ex opere operato sed ex accidentali gratia videant et agnoscant Iesum in gloriosa eius transfiguratione, quae subito evanuit ex eorum oculis, reflectens ad me, petam devotissime augmentum fidei, spei et caritatis, qui est effectus SS. Sacramenti in nobis ex opere operato.

C. Et dixerunt ad invicem : Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via et aperiret nobis Scripturas ? Et surgentes eadem hora, regressi sunt in Ierusalem : et invenerunt congregatos undecim, et eos qui cum illis erant, dicentes : Quod surrexit Dominus vere et apparuit Simoni. Et ipsi narrabant quae gesta erant in via et quomodo cognoverunt eum in fractione panis (Lc.).

Vim et iucunditatem divini sermonis, Scripturam interpretantis, recolentes, festinant discipuli ad collegium apostolicum, et sero, plena tamen luna lucente, adveniunt : Petro apparuisse Iesum accipiunt, suamque visionem magno gaudio narrant. Mirabile dictu, caeteri *nec illis crediderunt* (Mc.). Opus erit, tanta est caeterorum debilitas ! ut Iesus dignetur omnibus se manifestare.

Reflectam et benedicam Domino qui, infirmitati humanae obsecundans, tot argumentis eos stabilire vult in fide resurrectionis suae, et dicam : *Testimonia tua, Domine, credibilia facta sunt nimis !* (ps. 92. 5) Porro, ut dicit S. Paulus, *si Christus non resurrexit, vana est fides nostra* (1 cor. 15. 17). Voluit itaque inconcusse stabiliri factum.

1 pr. Ingrediar in coenaculum et inter discipulos stans videbo Iesum apparentem.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi et amandi toto corde Iesum.

A. *Dum autem haec loquuntur, stetit Iesus in medio eorum et dicit eis : Pax vobis ! ego sum, nolite timere. Conturbati vero et exterriti existimabant se spiritum videre. Et dicit eis : Quid turbati estis et cogitationes ascendunt in corda vestra ? Videte manus meas et pedes, quia ego ipse sum ; palpate et videte, quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me videtis habere. Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus et pedes (Lc.).*

Cum ergo sero esset die illo, una sabbatorum (Io.) sc. prima die hebdomadis, et iam Petro et duobus discipulis se manifestasset Iesus, voluit in ipso coenaculo (act. 1. 13), *ubi erant discipuli congregati propter metum iudeorum (Io.)*, apparere et excutere omnium dubitationem. Itaque *dum* duo discipuli ex Emmaüs reduces *loquuntur* eosque incredulos adhuc habent (med. 283 c), *cum fores essent clausae, venit Iesus*, ob corporis gloriosi subtilitatem illas penetrans, *et stetit in medio et dicit eis : Pax vobis (Io.)*.

Erat haec solita eius salutandi formula : quam aliena, in re praesenti, ab intentione acerbae reprehensionis ! Sed quantumvis benigna voce utatur eosque laetificare, confortare et consolari intendat, inexpectata apparitione — ex metu enim se incluserant — obstupescunt, terrentur et spectrum adesse sibi fingunt. Sed *pusillis istis (Mth. 18. 6)* benigniorem se exhibens, et cogitationes, quas novit, et timorem eorum refellens verbis et re, se *carnem et ossa* habere probat, videndum et palpandum se praebet, urget verbis ut videant et palpent, et sibi ex foraminibus lanceae et clavorum persuadeant esse corpus, et corpus Iesu.

Vere potest dicere : *Quomodo si cui mater blandiatur, ita ego consolabor vos (Is. 66. 13). Quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas (Mth. 23. 37), ita congregat pusillos, filiolos (Io. 13. 33) suos prope suas plagas. " O Iesu amantissime, cur igitur non amem te ? " (S. Fr. Xav.)*

B. *Adhuc autem illis non credentibus et mirantibus prae gaudio, dixit : Habetis hic aliquid, quod manducetur ? At illi obtulerunt ei partem piscis assi et favum mellis. Et cum manducasset coram eis, sumens reliquias, dedit eis (Lc.).*

Postquam Iesus *ostendit eis manus et latus, gavisī sunt discipuli viso Domino (Io.)*. Tantum est autem eorum gaudium et quidem inopinatum, ut iam prae gaudio non credant ; ita enim constituti sumus ut

post magnos dolores et timores, si nec opinato nuntio vel cari absentis praesentia feriamur, vix nobisipsis credere possimus. Sed perficit divinus Magister opus misericordiae suae, manducans de pisce assato et de melle. Angeli quidem, puri spiritus, humanam effigiem aliquoties assumpserant et loquentes, manducantes, ac si vere homines essent, visi erant ; sed non asserebant verbis se esse homines. Iesus e contra se *carnem et ossa habere*, non purum spiritum esse affirmat, et argumentum addit comedendo : et revera « licet egestas et necessitas edendi et bibendi corporibus gloriosis auferatur, non aufertur eis rei ipsius potestas » (S. Aug.).

Quam benigne condescendit Iesus ad debiles et infirmos in fide ! *Et cum manducasset coram eis, sumens reliquias, dedit eis*. Poterunt dicere : *Hunc Deus dedit manifestum fieri... nobis qui manducavimus et bibimus cum illo, postquam resurrexit a mortuis* (act. 10. 40).

C. *Novissime recumbentibus illis undecim apparuit : et exprobravit incredulitatem eorum et duritiam cordis : quia iis, qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt* (Mc.).

Marcus agit de eadem prima ad collegium apostolicum, ad *undecim* — licet Thomas absit — manifestatione Christi, quae *novissime*, i. e. post apparitionem in Emmaüs (Ἑμμαῦς) facta est. In hac autem prima sua ad omnes apparitione, post consolationis et gaudii verba, decebat ut Iesus exprobraret tandem, sicut in vita sua mortali saepius fecerat, humanam, nimis naturalem et imprudentem incredulitatem discipulorum. Non adeo ex superbia — erant enim humilis conditionis — quam ex rudi et indocili, parum exculta, eorum indole oriebatur illa *duritia cordis* : nulla apud eos deprehendebatur ad spiritualia, ad altiora inclinatio : unde nullus sane ardor enthusiasticus vel mentis impetus in eis agnoscebatur. Nativa autem haec simplicitas, nisi accederet manifesta Dei gratia, nihil efficere valebat ad profectum doctrinae coelestis et valde sublimis. Excedebat autem omnem modum quod toties sibi praedictam a Iesu et a sodalibus suis assertam resurrectionem obstinate relicerent. Compatiamur : nisi oremus, aequè duri corde et increduli esse possumus.

1 pr. Praesens in coenaculo, audiam Iesum conferentem missionem et ministerium.

2 pr. Petam gratiam exercendi in Spiritu Sancto ministerium Sanctum.

A. *Dixit ergo eis iterum : Pax vobis. Sicut misit me Pater, et ego mitto vos.*

In hac ipsa die resurrectionis, consummatum fuerat opus reconciliationis humani generis, in primo Adamo lapsi, cum Deo. Etenim non solum *peccatum in mundum intraverat* (rom. 5. 12), quod *Agnus Dei tollebat* (Io. 1. 29) virtute passionis et mortis suae, *mundum reconcilians* Deo (2 cor. 5. 19) ; sed *et per peccatum mors* (rom. ib.) intraverat, quam devicit resurgendo a mortuis, in pignus resurrectionis nostrae. Plena est redemptio : reddit vitam animae, per gratiam, vitam corporis per resurrectionem futuram. *Misit enim Deus Filium suum... ut salvetur mundus per ipsum* (Io. 3. 17). Salvatus est ; opus salutis consummatum est. Verum, quod est animadvertendum, hac ipsa resurrectionis die, postquam *dixit eis iterum : Pax vobis*, pacem dans quam mundus dare non potest, quam angeli olim cantaverant futuram per Iesum tunc nascentem, verba haec magnifica habet ad apostolos et discipulos : *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos*. Miserat eos (med. 105, 134), altero et tertio praedicationis suae anno, ut nuntios et socios ad determinatum opus ; nunc multo ampliore facultate et iam ut successores ministerii sui eos mittit ; ipse enim vadit ad Patrem ; sed qua divina auctoritate missus fuit a Patri, eadem divina sua auctoritate mittit eos. Adsunt quidem apostoli decem et alii ex discipulis septuaginta duobus, et alii, ut videtur (med. 284) ; sed per quadraginta hosce dies determinatius constituet Ecclesiae suae hierarchiam, et nunc iam determinabit *ministerium reconciliationis* (2 cor. 5. 18).

Reflectam ad dignitatem ministerii sacerdotalis et potestatis ordinis in Ecclesia Christi. Vere *pro Christo legatione fungimur* (2 cor. 5. 20), divinum est ministerium quo doctrinam eius praedicamus et merita applicamus.

B. *Haec cum dixisset, insufflavit et dixit eis : Accipite Spiritum Sanctum : quorum remiseritis peccata remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt.*

Contemplabor divinum ritum, quo Iesus tribuit suis Spiritum Sanctum et potestatem remissionis peccatorum. Ostenderat eis *manus et latus* (Io. 20. 20), pacem apprecatus erat, missionem commiserat ; nunc, quasi e corde suo divino mansuetudinem et benignitatem suam

communicaturus, insufflat in eos, tribuitque Spiritum Sanctum; Spiritus Sancti, cui tanquam vinculo amoris Patris et Filii operatio gratiae per appropriationem tribui solet, sive ipsius Dei potestatem eis tribuit circa peccata remittenda. Haec potestas plane divina est: Deus enim, offensus peccato, solus peccatum condonare valet; hanc tamen condonationis potestatem Iesus committit suis divina sua auctoritate; et quidem eo modo, ut quae remittunt vere remittantur, quae retinent vere retineantur. Ipsi iudices sunt; iudicium autem eorum ratum fixumque manet apud Deum. Patet igitur a Christo institui novum tribunal, quo fidelium peccata, mortalia, tanquam materia necessaria, venialia tanquam sufficiens, diiudicentur et deinde remittantur vel retineantur. Et quia hoc fieri nequit sine propria poenitentis confessione, qua spirituali iudici integre innotescat conscientia peccatoris, ipsa Confessio a Christo instituitur. Clavibus seu potestati sacerdotali subiicienda sunt peccata.

Considerabo et perpendam beneficium divinae huius institutionis, et bonitatem Dei laudabo, qui *dedit potestatem talem hominibus* (Mth. 9. 8). Iesus autem legatis suis hanc potestatem solvendi vincula peccati committit ea ipsa die qua, solutis vinculis mortis, per peccatum inductae, plenam *libertatem gloriae filiorum Dei* (rom. 8. 21) resurrectione sua significat. Destructum est regnum peccati inter fideles Christi. *Cum antea servi essent peccati, liberi fiunt iustitiae* (rom. 6. 20) quotquot potestatis illius beneficium non aspernantur.

C. Omnia autem ex Deo, qui nos reconciliavit sibi per Christum, et dedit nobis ministerium reconciliationis (2 cor. 5. 18).

Bonitatis Dei Patris memor, qui *sic dilexit mundum ut Filium suum unigenitum daret* (Io. 3. 16), et memor clementissimae benignitatis Iesu erga peccatores, *ministerium reconciliationis* exercebo in Spiritu Sancto, quem mihi, eodem ritu et halitu ac Iesus, pontifex commisit in die ordinationis sacerdotalis. Quam vere vocor et esse debeo *homo spiritualis* (gal. 6. 1), *homo Dei* (1 Tim. 6. 11)!

1 pr. In coenaculo videbo Thomam inter undecim, et Iesum plagas ostendentem.

2 pr. Petam gratiam ut non sim incredulus, sed fidelis.

A. *Thomas autem unus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando venit Iesus. Dixerunt ergo ei alii discipuli : Vidimus Dominum. Ille autem dixit eis : Nisi videro in manibus eius fixuram clavorum, et mittam digitum meum in locum clavorum, et mittam manum meam in latus eius, non credam.*

Qui vividiores et naturali indole magis strenui videbantur inter undecim, eo debiliores et tardiores visi sunt in causa Christi. Talis Petrus, talis Thomas : dixerat olim Thomas, cum Bethaniam ad Lazarum suscitandum iturus esset Iesus, lapidationis discrimen, ut putabatur, petens : *Eamus et nos ut moriamur cum eo* (Io. 11. 16, med. 188) ; at tempore passionis nullibi apparuit. Nunc, cum resurrectio Christi omnibus manifesta facta fuit, Thomas audacter eam negat : viderunt discipuli Dominum, palpaverunt manus eius ; eorum testimonium contemnit, maximo suae animae periculo, nisi benignissimus Iesus misereatur eius. In huius increduli unius gratiam, qui per octo dies obduratus mansit, apparebit et thesaurus bonitatis effundet Iesus.

« Non hoc casu, sed divina dispositione gestum est : dum ille ad fidem palpano reduceretur, nostra mens, omni dubitatione postposita, in fide solidabitur » (S. Gr. M.). Praeterea, incredulos, pertinaces etiam, non facile derelinquere docemur : quam Iesus Thomae praestitit, gratiam fidei non denegat incredulis, nisi *in peccato mori* (Io. 8. 24) velint. « Tu vero, ait S. Ioannes Chrysostomus, cum vides non credentem discipulum, Domini clementiam cogita.. pro una anima », pro anima apostoli.

B. *Et post dies octo, iterum erant discipuli eius intus : et Thomas cum eis. Venit Iesus, ianuis clausis, et stetit in medio, et dixit : Pax vobis ! Deinde dicit Thomae : Infer digitum tuum huc, et vide manus meas ; et affer manum tuam, et mitte in latus meum ; et noli esse incredulus, sed fidelis. Respondit Thomas, et dixit ei : Dominus meus et Deus meus !*

Contemplabor discipulos in nomine Iesu congregatos, forte adhuc in coenaculo (Io. 20. 19), probabilius in Galilaea, quo se conferre iussi fuerant (med. 276 b) ; et inter eos, *gavisos viso Domino* (Io. 20. 20) et vere beatos, considerabo Thomam, dubitantem, haerentem, nulla animi pace fruentem. *Fides enim est sperandarum substantia rerum* (heb. 11. 1) et sustentaculum fundamentumque spei : *spe gaudentes*

dicuntur fideles et *in tribulatione patientes* (rom. 12. 12). Ubi deest fides, deest spes, deest patientia, deest gaudium. Inquieti et infelicis discipuli tandem misertus Dominus, subito adest et pacem apprecatur.

Thomam vero, iam *viso Domino* gaudentem, iubet tamen inferre digitum in vulnera manuum et in vulnus lateris : in verbo eius eum capit bonus Magister ; dumque ex obedientia, minime ex dubitatione, id praestat : *Noli esse incredulus*, ait Iesus, *sed fidelis*. Responsio autem Thomae est agnitio divinitatis et potestatis : *Dominus meus et Deus meus !*

Contemplabor Thomam : quanta confusione et humilitate elicit actum fidei ! Contemplabor et Iesum : quantam pro una anima clementiam exhibet ! Et Thomas affert manum, et Iesus eam in latus suum ponit. Nonne et ego debeo ibi apponere manum et os, ut inde fidem et caritatem bibam ? *Et nos credidimus caritati*, ait S. Ioannes (1 Io. 4. 16).

C. *Dixit ei Iesus : Quia vidisti me, Thoma, credidisti : beati qui non viderunt et crediderunt.*

Thomas vidit Iesum et credidit, sicut reliqui apostoli viderant Iesum et credebant resurrectioni. Licet enim *fides sit argumentum rerum non apparentium* (hebr. 11. 1) et adhaesio firmissima v. g. mysterio SS. Trinitatis, *mysterio fidei* seu SS. Eucharistiae, propter revelationem, tamen alia quae sub sensum cadunt vel quorum certam notitiam ex ratione habemus, v. g. Deum esse et, quoad apostolos, Christum redivivum esse, possunt esse obiectum fidei, quia obscura sunt quoad excessum certitudinis quam divina revelatio superaddit certitudini vel scientiae et sensationi naturali. Sed gustabo speciatim beatitudinem eorum qui non viderunt Iesum et crediderunt. Talem conabor stabilire fidem in corde meo, relate ad *mysterium fidei* (1 Tim. 3. 9), per piam praeparationem et gratiarum actionem. « Plagas, sicut Thomas, non intueor : Deum tamen meum te confiteor ! Fac me tibi semper magis credere ».

1 pr. Videbo sex discipulos cum Petro in navicula, et ad littus ipsum Iesum.

3 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et sequendi Iesum.

A. *Postea manifestavit se iterum Iesus discipulis ad mare Tiberiadis : manifestavit autem sic. Erant simul Simon Petrus, et Thomas qui dicitur Didymus, et Nathanaël qui erat a Cana Galilaeae et filii Zebedaei, et alii ex discipulis eius duo. Dicit eis Simon Petrus : Vado piscari. Dicunt ei : Venimus et nos tecum. Et exierunt et ascenderunt in navim, et illa nocte nihil prendiderunt.*

Ut in Galilaeam patriam suam redirent apostolis suaserat Iesus, cum diceret pridie passionis suae : *Postquam resurrexero, praecedam vos in Galilaeam* (Mth. 26. 32) ; nam in Iudaea quidem ipsis aliquoties apparuit, in Galilaea autem saepius, pluribus simul, diuturnius et familiarius se manifestare decreverat. Per angelos deinde, et ipsemet (med. 276, 279) iusserat eos ire in Galilaeam. Quare cum festa paschalia seu septem dies azymorum praeteriissent, e coenaculo, ubi delituerant, ad propria redierunt, iussa Christi expectantes, et interea piscationi prope Capharnaum operam dabant. Considerabo septem illos, quos in navim ascendentes nobis ostendit Ioannes. Animorum concordia et ea unitate maxima, quam in sermone coenae sibi commendatam habent, coniuncti, idem sapiunt, idem dicunt, et Petro nuntianti : *Vado piscari*, respondent : *Venimus et nos tecum*. Licet tamen totis animis viribusque retia panderent et traherent, tota illa nocte nihil prendiderunt : mysterioso providentiae suae signo videtur Iesus eos a piscatione piscium avertere velle, et mox ostendit quonam successu, ipso praesente, *piscatores hominum* (Mth. 4. 19) futuri sint.

Quam benigna et conditioni atque indoli apostolorum congrua apparet ratio agendi et docendi Iesu Christi ! Complacet sibi in eorum coniunctione sub Petro duce. Reflectendo in me, fructum carpam.

B. *Mane autem facto stetit Iesus in littore : non tamen cognoverunt discipuli quia Iesus est. Dixit ergo eis Iesus : Pueri, numquid pulmentarium habetis ? Responderunt ei : Non. Dicit eis : Mittite in dexteram navigii rete, et invenietis. Miserunt ergo, et iam non valebant illud trahere prae multitudine piscium. Dixit ergo discipulus ille, quem diligebat Iesus, Petro : Dominus est. Simon Petrus, cum audisset : Quia Dominus est, tunica succinxit se (erat enim nudus) et misit se in mare ; alii autem discipuli navigio venerunt, (non enim longe erant a terra, sed quasi cubitis ducentis) trahentes rete piscium.*

Iesus, tanquam advena et ignotus, in littore stabat sed tanquam amicus exspectabat. Et petit a piscatoribus in obsonium piscem ; sed ne unum quidem pisciculum offerre possunt. Tunc hortante illo, et nulla vel exigua spe, sed ut morem ignoto sibi homini gerant, eius vero secreta inspiratione allecti, mittunt rete ad dexterum latus et uno retis ictu comparant piscationem miraculosam. Reliquis prae gaudio exsultantibus, Ioannes, prae omnibus a Domino dilectus et, quia tam *mundo corde* est, ideo mentis oculis perspicacior, *videt Dominum* (Mth 5. 8) et Iesum adesse monet Petrum ; qui illico propriam exhibens indolem et morae navigationis impatiens, ducentorum cubitorum spatium, pedibus arenas calcando, conficit, tunicam tamen prius ex reverentia indutus.

Contemplabor scenam ; laudabo Domini in utroque discipulo amorem, et reflectens ad me fractum imitationis capiam. Saepe adstat mihi Iesus, et non cognovi *quia Dominus est*.

C. *Ut ergo descenderant in terram, viderunt prunas positas et piscem superpositum et panem. Dicit eis Iesus : Afferte de piscibus quos prendulistis nunc. Ascendit Simon Petrus, et traxit rete in terram, plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent, non est scissam rete. Dicit eis Iesus : Venite, prandete. Et nemo audebat discumbentium interrogare eum : Tu quis es ? scientes quia Dominus est. Et venit Iesus, et accipit panem et dat eis, et piscem similiter. Hoc iam tertio manifestatus est Iesus discipulis suis, cum resurrexisset a mortuis.*

Benignus Magister suis discipulis, nocturno labore confectis et esurientibus, paraverat refectionem iucundissimam ; sed mox pisces reti adduci et numerari a Petro iubet : ipse enim erit princeps *piscatorum hominum*, neque scindetur rete eius. Tempore matutino in opera transacto, prandent cum Iesu. Haec fuit tertia eius ad discipulos simul collectos manifestatio.

Amorem Iesu, Ioannis et Petri ex hac meditatione augere contendam.

1 pr. Videbo et audiam Iesum et Petrum.

2 pr. Petam fidem et reverentiam et amorem primatus romani.

A. *Cum ergo prandissent, dicit Simoni Petro Iesus : Simon Ioannis, diligis me plus his ? Dicit : Etiam, Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei : Pasce agnos meos. Dicit ei iterum : Simon Ioannis, diligis me ? Ait illi : Etiam, Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei : Pasce agnos meos. Dicit ei tertio : Simon Ioannis, amas me ? Contristatus est Petrus quia dixit ei tertio : Amas me ? et dicit ei : Domine, tu omnia nosti : tu scis quia amo te. Dixit ei : Pasce oves meas.*

Probabiliter, post miraculosam piscium capturam, artem suam piscatoriam omiserunt Petrus eiusque socii maris galilaei. Iesus enim illo miraculo mirabilem foecunditatem Ecclesiae suae praesignificare voluerat, et iam supremum piscatorem et Pastorem ovium suarum constituet. Sicut olim ob singularem divinitatis suae confessionem Petro primatum promiserat, ita nunc ob singularem amoris erga se professionem, primatum illum tradit : idque modo loquendi solemniori coram sex aliis, inter quos Thomas, Bartholomaeus, Ioannes et Iacobus, et tenerrima erga gregem suum, *agnos et oves*, significatione praestat *bonus Pastor* (Io. 10. 11). Veruntamen, vicariam potestatem commissurus, dilectionem maiorem sui et vicariam dilectionem gregis sui postulat. Petrus autem trina interrogatione Christi contristatur : cogitat enim de trina sua negatione, timetque ne dilectissimus Dominus vel dubitet de suo amore vel alium rursus lapsum sibi significet. Ad humilem sui conscientiam ita revocatus, instruitur munere pastoralis. Praedixerat quondam Iesus fore ut, aliis ovibus, quae non erant ex ovili mosaico, adductis, fieret *unum ovile et unus pastor* (Io. 10. 16) ; itaque e gentibus et ex Israël constitutae Ecclesiae Petrus praeërit, omnes regens potestate ordinaria et immediata, suprema sc. sub Pastoris, deinceps per ascensionem invisibilis, Iesu providentia et assistentia divina.

Venerabor divinam hanc institutionem. Postquam Iesus soli Petro dixit : *Pasce agnos, pasce oves*, ipse Petrus dividet inter episcopos curam pastorem : *Pascite, qui in vobis est, gregem Dei* (1 Pet. 5. 2) ; ab ipso tamen eiusve successore legitimo omnis potestas in Ecclesia derivatur. Adorans Iesum, petam amorem eius, amorem gregis, amorem Petri : in hoc amore pascam partem ovilis mihi commissam. Idem sentire et sapere cum Ecclesia Romana, unitatis centro, est via tuta.

B. *Amen, amen, dico tibi : Cum esses iunior, cingebas te et ambulabas ubi volebas : cum autem senueris, extendes manus tuas, et alius te cinget, et ducet quo tu non vis.*

Iesus detulerat Petro magnum honorem : simul dixerat magnum ab eo postulari amorem. De tanto amore non dubitandum esse ipsi significat ; nam, quia *maiores hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis* (Io. 15. 13), fiet quod praesumens de se promiserat Petrus ante negationem : *Animam meam pro te ponam* (Io. 13. 37) ; nimirum *extendet manus suas* in cruce. Morietur itaque eodem mortis genere ac Iesus ! animam suam, vitam deponet pro amore Iesu eiusque Ecclesiae. Solemniore iterum modo loquendi usus : *Amen, amen dico tibi*, dicit Iesus, fore ut, cum deferbuerit ardor et vis inventuris cumque senectus incesserit, ad crucis supplicium et ad mortem, quam naturae inclinatio non petit, ducaris.

Non potuit talis praedictio benigni Magistri non accendere novum in Petro amorem Iesu et studium magnum navandi dilecto gregi operam suam. Reflectens in me, quid valeat quidve cupiat meus erga Iesum eiusque gregem amor dispiciam, et amorem accendam.

C. Hoc autem dixit, significans qua morte clarificaturus esset Deum. Et cum hoc dixisset, dicit ei : Sequere me.

Crucifixio praedicebatur pastori supremo agnorum et ovium Christi. *Qui vult post me venire*, dixerat Iesus, *abneget semetipsum, tollat crucem suam et sequatur me* (Mth. 16. 24). Haec tria adimplebuntur tandem et mirabili quidem modo in Petro : Abnegabit seipsum perfecte usque ad abnegationem vitae, sinendo se duci *quo non vult* ; tolliet crucem suam, cum nunc iam mente et desiderio portat, humeris tollet et in ea *extendet manus suas* ; et tandem, gratia uberrima adiutus, praestabit quod postulat Iesus : *Sequere me*, quod antea imperfecte praestitit. Haec porro est gloria Dei ut sicut Filius eius Patrem *clarificavit super terram*, *opus consummans quod dederat ei* (Io. 17. 4), ita Petrus tria haec constanmans et moriens *clarificaturus sit Deum*.

Ubi Petrus, ibi Iesus, ibi Ecclesia vera. Cum Iesu et Petro discamus abnegatione et cruce Deum Patrem glorificare et sequi Iesum et Petrum in gloriam.

1 pr. Videbo et audiam Petrum et Iesum de Ioanne loquentes.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et fideliter sequendi Iesum.

A. *Conversus Petrus, vidit illum discipulum, quem diligebat Iesus, sequentem, qui et recubuit in coena super pectus eius et dixit : Domine, quis est qui tradet te? Hunc ergo cum vidisset Petrus, dixit Iesu : Domine, hic autem quid?*

Eo momento quo dixit Petro : *Sequere me* (Io. 21. 19), Iesus videtur surrexisse a prandio et coepisse inambulare : *sequebatur autem Iesum Simon Petrus* (Io. 18. 15) : corporali hac sequela — ita volente Iesu — et symbolica ratione significabatur fidelis secundum spiritum sequela vel imitatio Iesu. Verum, dum sequitur Iesum, *conversus* retro, Petrus *videt sequentem* Ioannem. Ioannes non fuerat a Iesu monitus ut sequeretur ; sequebatur tamen, sicut olim in pontificis atrium sequebatur cum Petro (Io. ib.) : quomodo enim dilectus et amantissimus ille Ioannes posset separare se a benigno Magistro? Neque invito Domino sequitur Petrum et Iesum. At Petrus, amicitiae affectu forte sollicitior quam oportebat de parte et exitu Ioannis, Magistrum interrogat : *Domine, hic autem quid?*

Quam simplex, amica et familiaris fuit illa conversatio benigni Iesu cum apostolis suis ! Nihil ibi deprehendebatur quod vel minimum saperet spiritum mundi et superbiam doctorum pharisaeorum. Haec imitari studebo. « Duabus alis homo sublevatur a terrenis, simplicitate sc. et puritate : simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione ; simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit eum et gustat » (Thom. kemp. II. 4). Considerabo scholam apostolicam ut ex ea aliquid inducam in meos mores et vitam communem ; simplicitatem verissime praebebat S. Franciscus assisiensis, cum fratribus suis conversans.

B. *Dicit ei Iesus : Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu me sequere.*

Iesus qui primo suo in Ecclesia Vicario praedestinavit gloriosam mortem crucis, dilecto suae prae caeteris apostolo Ioanni non denegabit quidem martyrii gloriam, — fert enim traditio eum Romae in ferventis olei dolium fuisse immissum, at miraculo prohibitam fuisse tunc ab eo mortem — sed *eum vult manere donec ipse veniat*, naturali morte ad coelum vocaturus. Revera Ephesi fere centenarius vita defunctus est Ioannes.

Dixerat in sermone coenae Iesus : *In domo Patris mei mansiones multae sunt* (Io. 14. 2) ; hae cuique suo tempore obvenient, in una

eademque beata vita diversae secundum dona et merita. *Quid ad te?* ait Iesus. De futuris illis non est curiose investigandum; sed sequendus est cuilibet Iesus, quo eum ducere placuerit divinae eius bonitati et providentiae.

Consilium Magistri audiamus. *Haec est vita aeterna ut cognoscamus Deum et quem misit nobis ducem et regem, Iesum Christum* (Io. 17. 3): si enim Iesum cognoverimus et pia meditatione sequamur ab eo docendi, non poterimus quin eum amemus toto corde, et sequamur imitatione per veram viam, *quae ducit ad vitam* (Mth. 7. 14) aeternam. Quidquid agant alii, *tu me sequere*, dicit mihi benignus Magister. An hoc fideliter praesto, minus ad reliquos comites attendens quam ad ducem ipsum, benignum Filium Dei?

C. *Exiit ergo sermo iste inter fratres quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Iesus: Non moritur, sed: Sic eum volo manere donec veniam: quid ad te?* Hic est discipulus ille, qui testimonium perhibet de his et scripsit haec, et scimus quia verum est testimonium eius.

S Ioannes fere centenarius mortuus est. Cum autem iam vetulus evangelium suum scriberet, noverat rumorem circumferri de privilegio sibi a Iesu collato quasi deberet in vivis manere usque in adventum secundum. Falsam interpretationem hic, occasione data, refellit suo ipsius testimonio.

Orabo venerandum et sanctum *discipulum quem diligebat Iesus*, ut mihi impetret sensum amoris erga Iesum; simul memor ero verbi quod in ultima senectute « per singulas solebat proferre collectas vel missas ad fratres: Filioli, diligete alterutrum. Tandem discipuli et fratres taedio affecti quod eadem semper audirent, dixerunt: Magister, quare semper hoc loqueris? Qui respondit dignam Ioanne sententiam: Quia praeceptum Domini est: et si solum fiat, sufficit » (S. Hier.). Hoc testimonium Ioannis revereamur.

1 pr. Videbo congregatos in monte apostolos et Iesum eos docentem.

2 pr. Petam zelum apostolicum.

A. *Underim autem discipuli abierunt in Galilaeam, in montem ubi constituerat illis Iesus ; et videntes eum adoraverunt, quidam autem dubitaverunt.*

Uti narrat S. Ioannes (med. 287-289), in Galilaeam ad piscationem plures ex undecim redierant, quibus se manifestavit Iesus ad littus maris ; quam narrationem omittens Matthaeus, aliam apparitionem tradit qua collectis undecim in quodam monte Galilaeae, ipsis assignato, Iesus gravissima documenta dedit. Forte idem mons designatus fuit, in quo longum initio ministerii sui publici sermonem (med. 71-83) habuerat. Cum autem in unum congregatis apparuit, *videntes eum adoraverunt, quidam autem*, pauci, unus alterve, *dubitaverunt* ; non quidem de resurrectione Christi iam dubitabant ; nam splendidis argumentis incredulum etiam Thomam in fidem resurrectionis adductum fuisse scimus ; sed, quemadmodum septem apostoli in mari Tiberiadis Iesum non agnoverant donec Ioannes diceret : *Quia Dominus est* (med. 287 b), ita hic, donec *accedens Iesus locutus est*, haeserunt nonnulli ; at statim ut viderunt eum eminens, profecto *adoraverunt*.

Antequam eum audiamus qui *verba vitae aeternae habet* (Io. 6. 69), renovemus et confirmemus fidem nostram de veritate humanae eius naturae et divinae : *Dominus est ; donec ponat inimicos suos scabellum pedum suorum, dominabitur in medio inimicorum suorum* (ps. 109. 1, 2). *Constitutus est rex.. super Sion montem sanctum ; dedit ei Pater gentes haereditatem eius, et possessionem eius terminos terrae* (ps. 2. 6, 8).

B. *Et accedens Iesus locutus est eis dicens : Data est mihi omnis potestas in coelo et in terra. Euntes ergo, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti ; docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis.*

Iesus apostolos suos post pentecosten missurus in mundum universum, proponit ius suum, eisque, ut ita loquamur, litteras patentes tribuit : ipsius auctoritate docebunt et Ecclesiae, eius sponsae, filios per baptismum dabunt. Deus-homo, habet a Patre sibi datam omnem potestatem in coelo et in terra. Regnum itaque messianicum complectitur coelum et terram ; in terris inchoatur, in coelo consummatur. *Nomen Iesu, quod ipsi per angelum fuit datum, est super omne nomen, ut in nomine Iesu omne genu flectatur coelestium, terrestrium et infernorum* (phil. 2. 9).

In illa itaque divina potestate iubentur apostoli 1° *docere omnes gentes* : *In omnem terram eribit sonus eorum et in fines orbis terrae verba eorum* (ps. 18. 5 ; rom. 10. 18) ; quas autem gentes orbis romani non cognovit, haeredes apostolorum, simul ac cognitae erunt, docere iubentur. De propagatione Evangelii sollicitudo suprema incumbit Sedi apostolicae Petri ; ad illam fovendam precibus, opibus iuvare, si amem Iesum, *necessitas mihi incumbit* (1 cor. 9. 16).

Iubentur 2° *baptizare* et consecrare, mancipare in nomen SS. Trinitatis : fit autem in baptismo ut per Christi merita *fili Dei* (1 Io. 3. 1) gignamur et propterea Pater et Filius et Spiritus Sanctus *mansionem apud nos faciant* (Io. 14. 23). An venero dignitatem christianam ?

Iubentur 3° *docere servare omnia quaecumque mandavit* eis Iesus. Legem et praecepta Christi servanda praescribent et definiunt eadem potestate : *quaecumque alligaverint super terram erunt ligata et in coelo, et quaecumque solverint super terram, erunt soluta et in coelo* (Mth. 18. 18).

Quantum munus, cuius me participem facere Iesus dignatus est ! Eius ore id mihi commendatum habeo.

C. *Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi.*

Visibilem Ecclesiam, societatem perfectam sub auctoritate docente, ministrante et regente constituit Iesus : ita constitutae Ecclesiae praestabit suum auxilium usque ad finem temporum, ad diem adventus sui ultimi. Ipse quidem in sermone coenae oravit Patrem *ut omnes unum sint... et ut cognoscat inde mundus quia ipse missus est* (Io. 17. 21) a Deo. Hanc autem unitatem, non internam tantum sed externam, visibilem, omnibus conspicuam et cognoscibilem impetravit oratione, quia *semper eum audit* (Io. 11. 42) Pater, et ipse Ecclesiam suam tuebitur assistentia sua, *semper vivens ad interpellandum pro nobis* (heb. 7. 23).

Gaudebo et gloriabor et gratias agam, credens, " unam, sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam ", eiusque filius esse contendam devotus. Quot vero potero, errantes oves in hoc *unum ovile* (Io. 10. 16) reducam sub unum Pastorem visibilem supremum. Nobiscum Iesus est *omnibus diebus* : quanta inde toti ovili et singulis ovibus fiducia !

1 pr. Videbo Iesum in medio apostolorum.

2 pr. Petam fidei, spei et zeli animarum augmentum.

A. Iesus praeiit seipsum vicum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta apparens eis et loquens de regno Dei (act. 1. 3).

Iesus, a die resurrectionis suae usque ad diem Ascensionis in coelum, per quadraginta illos dies, non continuis sed interpolatis apparitionibus, perfecit opus suum; non solum confirmabat resurrectionis fidem, sed plenius informabat apostolos, docens de constituenda Ecclesia, de gradibus hierarchicis, de sacramentis, aliisque rebus, quas sive tunc primum, sive iterato tradendas duxit. Duas manifestationes, de quibus tacent libri Evangelii, indicat S. Paulus dicens: *Visus est plus quam quingentis fratribus simul: ex quibus multi manent usque adhuc, quidam autem dormierunt; deinde visus est Iacobo* (1 cor. 15. 6, 7). Praeterea, pluribus post annis, ipsi Paulo *visus est* (ib.), quem in apostolicum collegium ut *vas electionis* (act. 9. 15) seu instrumentum electum adscribi voluit.

Fuit reipsa resurrectio D. N. I. C. secundum carnem magnum praedicationis apostolicae argumentum; oportebat praecones Evangelii testes fuisse Christi redivivi. Ipse certitudinem inconcussam et omnimodam facti praedicabo, fidemque resurrectionis Christi cum certa spe resurrectionis nostrae et liberationis perfectae evolvam et nutriam diligenter in me aliisque.

B. *Et dixit eis: Euntes in mundum universum, praedicate Evangelium omni creaturae. Qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos, qui crediderint, haec sequentur. In nomine meo daemones eiicient, linguis loquentur novis, serpentes tollent, et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit; super aegros manus imponent, et bene habebunt* (Mc.).

Utrum Iesus haec semel tantum et immediate ante Ascensionem an pluries dixerit non constat. Missionem confert catholicam, sc. in mundum universum; absolutam fidei necessitatem ad salutem edicit, non sufficere internam addens, baptismum autem positivo praecepto imperans. Credentibus seu Ecclesiae suae tandem promittit donum miraculorum in fidei propagatione: cuius adimpletae promissionis quoad serpentes (act. 28. 3-6), quoad daemones (Tertull. Iren. Euseb. H. E. 5. 7) et morbos pleni sunt annales ecclesiastici. Dixerat Iesus: *Qui credit in me, opera quae ego facio faciet, et maiora horum faciet* (Io. 14. 12).

O! si haberem fidem, sicut granum sinapis (Mth. 17. 19)! signa

turae et donum miraculorum. Lc. 24. 44-49; Mc. 16. 15-18; Act. 1. 3.

in Dei virtute praeberem *infidelibus* et *prophetias* praedicationesque efficaces *fidelibus* (1 cor. 14. 22).

C. *Et dixit ad eos: Haec sunt verba quae locutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum: quoniam necesse est impleri omnia quae scripta sunt in lege Moysi et prophetis et psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum, ut intelligerent Scripturas, et dixit eis: Quoniam sic scriptum est, et sic oportebat Christum pati, et resurgere a mortuis tertia die, et praedicari in nomine eius poenitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Ierosolyma. Vos autem testes estis horum. Et ego mitto promissum Patris mei in vos; vos autem sedete in civitate, quoadusque induamini virtute ex alto* (Lc.).

In quadam manifestatione, probabilius ultima, et iam ascensurus, Iesus in memoriam discipulorum revocavit quod in vita sua mortali saepe dixerat (Lc. 18. 31; 22. 37; Mth. 26. 31; Mc. 14. 27; Io. 3. 14; 5. 46, etc.), sc. adimplendas fuisse in ipso Scripturas et oracula prophetarum et psalmorum (40. 10; 68. 5; 108. 8). Hoc principium oeconomiae salutis nunquam antea intellexerant ipsi, multo minus admiserant pharisaei, quippe qui *tulerant clavem scientiae* (Lc. 11. 52) et regni messianici mundanum et sensualem conceptum obtruderant. Tandem, cum post eventus mortis et resurrectionis dominicae haec omnia perspicue capi possent, apostolis tamen aperiendus erat sensus, ut Scripturas rite intelligere et interpretari possent. Quod praestitit Iesus, simul ostendens debere ad eius pro peccatis satisfactionem accedere poenitentiam nostram, ut remissio peccatorum fiat, hanc porro poenitentiam et remissionem Ierosolymis primum, dein ad omnes gentes esse praedicandam. Demum, licet apostoli testes fuissent doctrinae, vitae et mortis Christi, et nunc apertus esset eis sensus Scripturarum, alia promissio implenda restabat: quare in Ierusalem redire ibique in solitudine expectare Spiritum Sanctum iubentur: ab eo accipient virtutem et dona ad tantum praedicationis opus necessaria.

Perpendens hanc doctrinam, varia ad meipsum meumque ministerium applicabo. Indigeo *indui virtute ex alto*.

1 pr. Videbo Iesum valedicentem, benedicentem apostolis et ascendentem in coelos.

2 pr. Petam gratiam cognoscendi, amandi et sequendi Iesum usque in coelum.

A. Eduxit autem eos Iesus foras in Bethaniam (Lc.).

Dominus Iesus dignatus erat se manifestare discipulis suis in Galilaea praecipue (med. 287 a) ; sed brevi ante Ascensionem iussit eos redire in civitatem Ierosolymam ; *et convalescens*, ultimo cum eis manducans et bibens in coenaculo, *praecepit eis ab Ierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem Patris, quam audistis*, inquit, *per os meum : quia Ioannes quidem baptizavit aqua ; vos autem baptizabimini Spiritu Sancto, non post multos hos dies* (Lc. 24. 49. med. 291 c). Infusionem promissi Spiritus Sancti comparat cum baptismo, quia instar baptismi mystici, at excellentius eos purgare, sanctificare et ornare debebat. Dum hanc maximam gratiam et gratiarum quasi omnium complementum promittit, surgit et urbem sanctam relinquens, educit eos *foras* usque versus Bethaniam; non in ipsum pagum iturus, sed in *montem qui vocatur Oliveti, qui est iuxta Ierusalem, sabbati habens iter* (act. 1. 12) seu quintae partis leucae. Et cum iam appropinquarent, *interrogabant eum dicentes : Domine, si in tempore hoc restitues regnum Israël ?* Mira interrogatio ! Noverant optime quod isaëlitis dixerat : *Auferetur a vobis regnum Dei et dabitur genti facienti fructus eius* (Mth. 21. 43). Sperant tamen fore ut restituatur regnum Israël, et in hac spe non errare videntur, sed simul sperant id fore *in tempore hoc* et de hoc quaerunt. *Dixit autem eis : Non est vestrum nosse tempora vel momenta quae Pater posuit in sua potestate ; tempus restitutionis regni Israël secretum est Dei. Sed accipietis virtutem supervenientis Spiritus Sancti in vos ; et eritis mihi testes in Ierusalem, et in omni Iudaea et Samaria, et usque ad ultimum terrae* (act.).

Caetera missa faciamus et Deo confidamus : missio nostra est *testimonium perhibere* (Io. 15. 27) de Iesu. An sum testis fidelis ?

B. Et elevatis manibus benedixit eis. Et factum est dum benediceret illis, recessit ab eis et ferebatur in coelum (Lc.).

Contemplabor Iesum in monte Oliveti : ubi passionem inchoavit (med. 241, 250), inde intrabit in gloriam coeli, sicut ubi passionem consummavit inde surrexit gloriosus. Et reflectam unde mihi maior consolatio et apud Deum gloria oriri debeat : nonne ex horto olivarum et Calvariae monte ?

Et videbo Iesum, *cum haec ultima verba dixisset* (act.), elevantem

divinas manus, et magno amore simul ac maiestate magna benedicientem discipulis, eodemque tempore recedentem ab eis in altum et *ascendentem super omnes coelos* (eph. 4. 10). *Eum enim oportet coelum suscipere usque in tempora restitutionis omnium, quae locutus est Deus per os sanctorum suorum a saeculo prophetarum* (act. 3. 21). *Et nubes suscepit eum ab oculis eorum. Cumque intuerentur in coelum eundem illum, ecce duo viri adstiterunt iuxta illos in vestibus albis, qui et dixerunt : Viri galilaei, quid statis adspicientes in coelum ? Hic Iesus qui assumptus est a vobis in coelum, sic veniet quemadmodum vidistis eum ascendentem in coelum* (act.).

Videns et adorans Iesum, dicam cum regio psalte in gratiarum actionem : *Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem* (ps. 67. 19 ; eph. 4. 8), liberans nos a servitute diaboli, et animas beatas e limbus ducens in coelum ; praeterea *dedit dona hominibus*, et super omnia dona praesentis vitae, *radit parare locum* (Io. 14. 2) fratribus suis. Fide videbo supra nubes Iesum meum : inde *veniet*. Quantum in hac spe robur et auxilium !

C. *Et ipsi adorantes regressi sunt in Ierusalem cum gaudio magno* (Lc.).

Quemadmodum ad Iesu ingressum in hunc mundum iussi sunt ut *adorant eum omnes angeli Dei* (ps. 44. 7 ; hebr. 1. 6), ita ad eius egressum ex hoc mundo *adorantes* videmus apostolos, novos eius nuntios, legatos et ministros. Et nos adoremus Dominum nostrum Iesum Christum, et adoratores ei quaeramus.

Et Dominus quidem Iesus... assumptus est in coelum et sedet a dextris Dei (Mc.). *Habentes ergo Pontificem magnum qui penetravit coelos, Iesum Filium Dei, teneamus confessionem... Adeamus cum fiducia ad thronum gratiae ut misericordiam consequamur et gratiam inveniamus in tempore opportuno* (hebr. 4. 14, 16). Sicut apostoli *cum gaudio magno regressi sunt*, ita et nos *spiritu ferventes, spe gaudentes* (rom. 12. 11, 12) *aspicientes in auctorem fidei et consummatorem Iesum... qui in dextera sedis Dei sedet. Recognitate enim eum... ut ne fatigemini animis vestris deficientes : nondum enim usque ad sanguinem restitistis, adversus peccatum repugnantes* (hebr. 12. 2-4).

1 pr. Videbo congregatos in coenaculo apostolos cum discipulis et Maria matre Iesu.

2 pr. Petam amorem orationi et piaē ad dona Spiritus Sancti praeparationis.

A. *Et erant semper in templo, laudantes et benedicentes Deum* (Lc.).

Ascensurus in coelum Iesus iusserat apostolos *sedere in civitate quoadusque induerentur virtute ex alto* (Lc. 24. 49. med. 291 c.) et Spiritum Sanctum mitteret (med. 240). Non statim itaque *cunctes docebant omnes gentes* (Mth. 28. 19) ; sed in urbe Ierusalem conquiescent, sedentes et parantes se ad dona spiritualia recipienda. Quare *reversi sunt Ierosolymam a monte.. Oliveti, et cum introissent in coenaculum ascenderunt ubi manebant Petrus et Ioannes, Iacobus et Andreas, Philippus et Thomas, Bartholomaeus et Matthaeus, Iacobus Alphaei et Simon Zelotes, et Iudas Iacobi* (act.). Erant hi undecim apostoli, bini et bini a S. Luca recitati ; simul itaque redierunt eo unde profecti erant mane cum Iesu, *in coenaculum* ; ibi pascha cum Iesu celebraverant supremum, ibi novum pascha se dederat Iesus. Ibi per novem dies manserunt : nisi quod horis congruis, ad orationem destinatis, assidue frequentarent templum ; et, quoniam quod studiose et frequenter facimus, id semper facere dicimur, dicit S. Lucas in evangelio suo : *Erant semper in templo* ; in actibus autem apostolorum dicit : *Hi omnes erant perseverantes unanimiter in oratione* (act.).

Quanta mutatio in illis viris ! Non apparent antea dediti orationi ; rogaverant quidem Iesum : *Domine, doce nos orare* (Lc. 11. 1) ; sed in horto olivarum *non potuerant tres praecipui una hora vigilare* (Mth. 26. 40) et orare. Nunc vero perseverant in oratione, sunt *semper in templo*.

Reflectam ad me : certis temporibus oportet *praeparare corda* (eccli. 2. 20) ; et quia semper sum *homo Dei* (2 Tim. 3. 17), mediator inter Iesum et fideles, debeo esse orationi deditus. Sed ecce, *erant perseverantes in oratione cum... Maria, Matre Iesu*, quae hic cum aliis quidem *mulieribus .. et fratribus eius* (act.) praesens dicitur, sed profecto congruo honore et affectu circumdata. Cum ipsa colloquar pie et simpliciter, petens ut me orare doceat.

B. *In diebus illis exsurgens Petrus in medio fratrum dixit (erat autem turba hominum simul fere centum viginti) : Viri fratres, oportet impleri Scripturam, quam praedixit Spiritus Sanctus per os David, de Iuda, qui fuit dux eorum qui comprehenderunt Iesum : qui connumeratus erat in nobis et sortitus est sortem ministerii huius. Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis, et suspensus*

crepuit medius, et diffusa sunt omnia viscera eius. Et notum factum est omnibus habitantibus Ierusalem, ita ut appellaretur ager ille lingua eorum Haceldama, hoc est ager sanguinis. Scriptum est enim in libro psalmorum : Fiat commoratio eorum deserta, et non sit qui inhabitet in ea : et episcopatum eius accipiat alter. Oportet ergo ex his viris qui nobiscum sunt congregati in omni tempore quo intravit et exiit inter nos Dominus Iesus, incipiens a baptismo Ioannis usque in diem qui assumptus est a nobis, testem resurrectionis eius nobiscum fieri unum ex istis (act.).

Considerabo de hac prima oratione S. Petri 1º quomodo ut princeps apostolorum (Mc. 3. 16), petra Ecclesiae (Mth. 16. 18) et pastor ovium (Io. 21. 17), primus de collegio apostolorum proponat ut testis resurrectionis, loco apostoli Iudae, eligatur ad complendum duodenarium numerum ; 2º quomodo interpretetur locum obscurum S. Scripturae ; 3º quomodo consulat omnes fratres ad hanc electionem in clerum, in sortem ministerii evangelici : tales enim oportet *testimonium habere bonum* (1 Tim. 3. 7).

Auctoritas minime dispensat me a consilio fratrum petendo, et animorum unione promovenda.

C. *Et statuerunt duos, Ioseph qui vocabatur Barsabas, qui cognominatus est iustus, et Matthiam. Et orantes dixerunt : Tu, Domine, qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris, ex his duobus unum, accipere locum ministerii huius et apostolatus, de quo praevaricatus est Iudas ut abiret in locum suum. Et dederunt sortes eis, et cecidit sors super Matthiam, et annumeratus est cum undecim apostolis (act.).*

Duo tantum e centum fratribus digni aestimantur sorte ministerii ; eorum nomina chartulis inscripta in urnam coniiciuntur, orantibus fratribus, et cadit sors super Matthiam.

Reflectam ad electionem meam in clerum, ad bonum testimonium quod mereri debeo a plebe fidei, ut *Deus discernat causam meam de gente non sancta* (ps. Iudica) et non nimis immerito annumerari possim cum successoribus apostolorum et 72 discipulorum.

- 1 pr. Videbo congregatos in coenaculo apostolos et alios discipulos.
 2 pr. Petam gratiam Spiritus Sancti in opera mea apostolica.

A. Et cum complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco : et factus est repente de coelo sonus tanquam advenientis spiritus vehementis, et replevit totam domum, ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis dispertitae linguae tanquam ignis, seditque supra singulos eorum, et repleti sunt omnes Spiritu Sancto, et coeperunt loqui variis linguis, prout Spiritus Sanctus dabat eloqui illis.

In memoriam acceptae illa die legis divinae per Moysen in monte Sinai (ex. 19), et in gratiarum actionem pro novis anni praesentis frugibus, quarum primitiae, puta duo panes, debebant Deo offerri in templo, quinquagesimo a paschate die celebrabatur festum Pentecostes. In utroque sensu erat typus Pentecostes christianae, in qua promulganda erat lex nova Christi per Petrum, novum Moysen, et primitiae fidei in Christum, tria millia animarum, Deo offerendae erant. Cum vero utrumque opus sit gratiae, quae opera Spiritui Sancto per appropriationem tribuuntur, secundum promissionem Christi, Spiritus Sancti manifestatio facta est, et quidem triplici signo : primo, in domo coenaculi auditur sonus de coelo, quasi flatus vehementis, et significatur vox Dei ; secundo, linguae apparent, super singulos praesentes dispertitae, quasi flammulae igneae, et significatur doctrina pura, animos illuminans et accendens ; tertio, audiuntur discipuli variis linguis loquentes, et significatur doctrina ad omnes gentes propaganda.

Contemplabor divinam illam manifestationem super apostolos et primos fideles Christi ; nam non soli duodecim, sed hi omnes qui *erant perseverantes in oratione* (act. 1. 14) cum eis, *turba hominum simul fere centum viginti* (ib. 15), cum essent *pariter*, unanimiter *in eodem loco*, in coenaculo, *repleti sunt Spiritu Sancto*. Glorificabo Iesum, cuius Evangelium tanto prodigio divinitus commendatur et tali proselytismo apostolico adjuvatur. Qualis est zelus meus ? An Spiritui Sancto me praebeo docilem ministrum : *quicumque Spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei* (rom. 8. 14). Filii Dei, apostoli praesertim Spiritum Sanctum invocare debent ut “ repleat suorum corda fidelium et sui amoris in eis ignem accendat. ”

B. Erant autem in Ierusalem habitantes iudaei, viri religiosi ex omni natione quae sub coelo est. Facta autem hac voce, convenit multitudo et mente confusa est, quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes. Stupebant autem omnes et mirabantur, dicentes : Nonne ecce omnes isti qui loquuntur galilaei sunt ? et quomodo nos

audivimus unusquisque linguam nostram, in qua nati sumus? parthi et medi et aelamitae, et qui habitant Mesopotamiam, Iudaeam et Cappadociam, Pontum et Asiam, Phrygiam et Pamphylia, Aegyptum et partes Libyae quae est circa Cyrenem, et advena romani, iudaei quoque et proselyti, cretes et arabes, audivimus eos loquentes nostris linguis magnalia Dei.

Fama huius manifestationis divinae, sparsa per urbem, mox allicit multitudinem, quae obstupescit de novo illo dono loquendi omnibus linguis, et etiam ita una lingua loquendi, ut diversarum linguarum homines eam intelligant. Et vere fuit prodigium quod stuporem iniiceret, tum re ipsa, tum generalitate doni. Sanctis quidem Antonio a Padua, Francisco Xaverio et Vincentio Ferrerio postea datum miratae sunt gentes; at hic magna significatione praedicebatur fore ut, sicut olim *erat terra labii unius* (gen. 11. 1), ita mirabili animorum in fide unione fieret *unum orile et unus pastor*, cuius *vocem omnes audient* (Io. 10. 16).

Hoc mirantur increduli, estque vere miraculum Dei, Ecclesiae suae assistentis. Omnes in Patre et Filio et Spiritu Sancto *unum simus* (Io. 17. 21) *ex omni natione quae sub coelo est.*

C. Stupebant autem omnes et mirabantur ad invicem, dicentes: Quidnam vult hoc esse? Alii autem irridentes dicebant: Quia musto pleni sunt. Stans autem Petrus cum undecim, levavit vocem suam.

Magnalia Dei loquebantur omnibus linguis Apostoli. De se Christus praedixerat apud regium psalter: Deus, ne derelinquas me, donec annuntiem brachium tuum generationi omni quae ventura est, potentiam tuam et iustitiam tuam, Deus, usque in altissima, quae fecisti, magnalia: Deus, quis similis tibi? (ps. 70. 18, 19) Haec magnalia de Christo patiente et vivificato (ib. 20) loquebantur discipuli, tanto fervore ut mirarentur omnes. Quibusdam autem irridentibus, Petrus *levat vocem suam*, et confundit eos, adducit autem ad poenitentiam et baptismum tria millia adstantium.

Quidnam vult hoc esse? Est regnum Dei per fidem in Christum. Huic praedicando in Spiritu Sancto me parabo et levabo vocem meam, docens sicut potestatem habens (Mth. 7. 29) in grege meo, audiens interim vocem Petri, quae est vox Christi, Pastoris supremi.

1 pr. Considerabo S. Ioannem scribentem ultima evangelii quarti verba.

2 pr. Potam intellectum et studium sacri Evangelii Iesu Christi, et amorem Filii Dei, regis mei.

A. Multa quidem et alia signa, fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum, quae non sunt scripta in libro hoc. Haec autem scripta sunt, ut credatis, quia Iesus est Christus, Filius Dei, et ut credentes vitam habeatis in nomine eius (Io.).

Tantum abest ut quatuor Evangelii libri omnia facta et praecepta Domini Iesu complectantur, ut e contrario sese mutuo in non paucis compleant et S. Ioannes praesertim tribus alteris Evangelii libris multa suppleat; neque tamen omnia quae addere poterat, praesertim signa, ante et post resurrectionem Christi facta, se narrasse proficitur. Elegit autem illa imprimis miracula eaque doctrinae capita, quibus divina filiatio et aeterna divinitas Iesu probaretur et supernaturalis vita et adoptiva filiatio fidelium assereretur. Hunc enim duplicem scopum sibi proposuit. Qua de re traditio fert apud S. Irenaeum, S. Hieronymum aliosque, eum ut adversus haereticos primi saeculi « de divinitate Salvatoris altius scriberet, ab omnibus tunc paene Asiae episcopis et multarum ecclesiarum legationibus fuisse adactum » (S. Hier.). Gnosticorum et rationalistarum sui temporis errores refutat simplici factorum narratione.

Quem duplicem scopum habuit Ioannes, hunc et ego, in meditando et docendo sancto Evangelio, prae oculis habeo; fides enim in divinitatem Iesu est fundamentum totius religionis christianae; spes ea, quam mihi tribuit fides de dignitate et sublimitate nativitatis et vitae christianae, est robur et solatium nostrum. *In nomine* et meritis Iesu Christi Filii Dei facti sumus filii Dei et vivimus. Altissima sunt haec, supernaturalia et sola fide apprehenduntur.

B. Sunt autem et alia multa quae fecit Iesus; quae si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt, libros (Io.).

Hyperbolica dictione utitur S. Ioannes, significans numerum ingentem miraculorum a Iesu factorum; proverbio apud orientales recepto ne indignum videatur eum uti, satis est recolere alias huiusmodi formulas loquendi, velut cum Dominus Iesus reprehendit eos qui *vident festucam in oculo fratris sui et trabem in oculo suo non vident* (Mth. 7. 3), vel difficultatem pro divitibus regnum suum ingrediendi comparat cum difficultate maxima *camelum per foramen acus* transmittendi (ib. 19. 24).

Simplicitate magna et reverentia erga Deum auctorem Scripturarum, libri sacri legendi et perpendendi sunt.

C. Illi autem apostoli profecti praedicaverunt ubique, Domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis (Mc.).

Non quidem illico post assumptum Dominum et missum Spiritum Sanctum *profecti sunt duodecim apostoli*, quippe quos iusserat Iesus *testes* esse resurrectionis suae *in Ierusalem, et in omni Iudaea et Samaria, et tunc demum usque ad ultimum terrae* (act. 1. 8, med. 292 a). Verum S. Marcus, pro romanis et post apostolorum e Palaestina profectionem scribens, universalem per orbem praedicationem effert, tanquam sequelam relatae paucis antea versiculis iussionis dominicae: *Euntes in mundum universum, praedicate Evangelium omni creaturae* (Mc. 16. 15); *signa autem.. sequentur* (ib. 17). Quod revera factum iam est, *Domino cooperante et sermonem confirmante*. Miracula enim opus sunt Domini, non eo solum sensu quo omnia in Deum auctorem volentem, creatorem, concurrentem et permittentem referuntur, sed speciali modo et praeter solitas providentiae leges in signum veritatis. Quare scribebat S. Paulus: *Praedicatio mea non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis, sed in ostensione Spiritus et virtutis, ut fides vestra non sit in sapientia hominum sed in virtute Dei* (1 cor. 2. 4, 5).

Considerabo quomodo, successu temporis, ipsi apostoli per totum orbem sibi cognitum, et eorum successores per novum orbem, quocumque pedem ferrent dominatores terrae, Christum praedicaturi profecti sint, legemque eius sacram loco servitutis diaboli pessimaeque idololatriae constituerint, ita ut neque ibi quidem, ubi contemptores verae Ecclesiae dominantur, ignotum sit nomen Iesu, « in quo est salus, vita et resurrectio nostra » (off. liturg. in parasceve), cui « regi saeculorum immortalis et invisibilis sit honor et gloria in saecula saeculorum. » (off. ad primam).

Felix ille, quem ad tantum opus *elegit Iesus et posuit ut eat et fructum afferat* (Io. 15. 16): fructus eius manebit in aeternum. Gratias ei agam de electione mea, et in *gratiarum actione* (phil. 4. 6) vivam.

S. IGNATHI

OBLATIO SUIIPSIIUS IN DEI AMOREM.

Suscipe, Domine, universam meam libertatem. Accipe memoriam, intellectum atque voluntatem omnem. Quidquid habeo vel possideo, mihi largitus es : id tibi totum restituo, ac tuac prorsus voluntati trado gubernandum. Amorem tui solum cum gratia tua mihi dones, et dives sum satis, neque aliud quidquam ultra posco. (*indulg. 300 d.*)

S. IGNATHI

OBLATIO SUIIPSIIUS IN SEQUELAM IESU CHRISTI.

En, o Rex supreme ac Domine universorum, tua ego, licet indignissimus, fretus tamen gratia et ope, me tibi penitus offero, meaque omnia tuae subiicio voluntati : attestans coram infinita Bonitate tua, et in conspectu gloriosae Virginis Matris tuae totiusque curiae coelestis, hunc esse animum meum, hoc desiderium, hoc certissimum decretum, ut (dummodo in maiorem laudis tuae et obsequii mei proventum cedat) quam possim proxime te sequar et imiter in ferendis iniuriis et adversis omnibus, cum vera tum spiritus, tum etiam rerum paupertate, si sanctissimae Maiestati tuae placeat ad tale me vitae institutum eligere atque recipere.

INDEX I

MEDITATIONUM IN CATENAM EVANGELIORUM.

- 1 Inscriptio evangelii S. Marci.
- 2 Prooemium S. Lucae.
- 3 Prooemium S. Ioannis. De Verbo luce hominum.
- 4 — De Luce in tenebris lucente.
- 5 — De Verbi receptione.
- 6 Annuntiatio S. Ioannis Praecursoris.
- 7 Conceptio S. Ioannis Praecursoris.

I. Nativitas et vita abscondita D. N. I. Ch.

- 8 Genealogia D. N. I. Ch.
- 9 Salutatio angelica.
- 10 Annuntiatio D. N. I. Ch.
- 11 Consensus Mariae.
- 12 Incarnatio Verbi.
- 13 Beneficia incarnationis.
- 14 Visitatio B. M. Virginis.
- 15 Canticum : Magnificat.
- 16 Nativitas S. Ioannis.
- 17 Canticum Zachariae.
- 18 S. Ioannis infantia et vita eremitica.
- 19 Angustiae S. Iosephi.
- 20 Iter bethlehemiticum.
- 21 Nativitas Iesu Christi.
- 22 Angelus ad pastores.
- 23 Pastores ad praesepe.
- 24 Circumcisio D. N. I. Ch.
- 25 Praesentatio Christi in templo.
- 26 Simeon agnoscit Iesum.
- 27 Simeon et Anna prophetant.
- 28 Adventus magorum.
- 29 Adoratio magorum.

- 30 Fuga in Aegyptum.
- 31 Caedes innocentium.
- 32 Reditus ex Aegypto.
- 33 Iesus duodennis in templo.
- 34 Iesus invenitur in templo.
- 35 Vita Iesu abscondita.

II. Proxima ad Christi ministerium praeparatio.

- 36 Missio et vita S. Ioannis Baptistae.
- 37 Praedicatio " " "
- 38 S. Ioannes annuntiat Christum.
- 39 Baptismus Iesu Christi.
- 40 Iesus in deserto.
- 41 " tentatur a diabolo.
- 42 Ioannis Baptistae testimonium de Christo.
- 43 Ioannes Baptista indicat Christum.
- 44 Vocatio Andreae et Ioannis, et Simonis Petri.
- 45 Vocatio Philippi et Nathanaëlis.
- 46 Nuptiae in Cana.

III. Ministerii Christi annus I.

- 47 Iter Iesu a Cana in Ierusalem.
- 48 Iesus eiicit mercatores e templo.
- 49 Christi gesta Ierosolymis.
- 50 Christus docet Nicodemum.
- 51 Invidia discipulorum Baptistae.
- 52 Ioannes Baptista in vinculis.
- 53 Colloquium Iesu cum samaritana.
- 54 Iesus apud Sichemitas.
- 55 " sanat filium reguli Capharnaum.

Index meditationum I.

- 56 Iesus docet in Galilaea.
- 57 " repellitur e Nazareth.
- 58 " in Capharnaum eiicit spiritum immundum.
- 59 Iesus sanat socrum Simonis et varios infirmos.
- 60 Iesus docet in navi Simonis.
- 61 Piscatio miraculosa ; altera vocatio Petri, Ioannis et fratrum.
- 62 Iesus sanat leprosum.
- 63 Sanatio paralytici in Capharnaum.
- 64 Vocatio et convivium Levi.

IV. Ministerii Christi annus II.

- 65 Iesus sabbato paschali sanat paralyticum.
- 66 Iesus Patrem suum dicit Deum.
- 67 Iudaeorum incredulitas.
- 68 Iesus refellit pharisaeorum sabbatismum.
- 69 Iesus in Galilaea eligit apostolos.
- 70 " infirmos multos tangendo sanat.
- 71 Iesus in monte docet beatitudinem.
- 72 Lex Iesu, sal terrae, lux mundi.
- 73 Iesus docet perfectionem quinti mandati.
- 74 Iesus docet perfectionem sexti mandati.
- 75 Iesus docet de iuramento et de vindicta.
- 76 Iesus docet dilectionem inimicorum et eleemosynam.
- 77 Iesus docet orationem dominicam.
- 78 " condemnat vanam gloriam et avaritiam.
- 79 Iesus praemonet nos contra nimiam sollicitudinem.
- 80 Iesus carpit zelum amarum et indiscretum.
- 81 Iesus commendat orationem et beneficentiam.
- 82 De via lata et falsis prophetis.
- 83 Iesus concludit sermonem de monte.
- 84 Iesus sanat servum centurionis in Capharnaum.
- 85 Iesus suscitatur filium viduae in Naim.
- 86 " recipit nuntios a Iohanne.

- 87 Iesus laudat Ioannem et reprehendit incredulos.
- 88 Iesus peccatrici dimittit peccata.
- 89 " peragrat Galilaeam docens in parabolis.
- 90 Parabola de seminante.
- 91 " " zizaniis.
- 92 " " sinapi, fermento et thesauro.
- 93 Parabola de margarita, de sagena.
- 94 Iesus visitatur a matre et cognatis.
- 95 " sedat tempestatem.
- 96 " liberat daemoniacum gerase-num.
- 97 Iesus docet discipulos Ioannis et recipit laurum.
- 98 Iesus sanat hemorrhoissam et suscitatur filium.
- 99 Iesus sanat duos caecos et daemoniacum mutum.
- 100 Iesus despicitur in Nazareth.
- 101 " ovibus compatiens mittit suos apostolos.
- 102 Iesus apostolos monet de modo praedicationis.
- 103 Iesus apostolos de persecutionibus monet.
- 104 Iesus apostolis promittit mercedem pro sui confessione.
- 105 Decollatio S. Ioannis Baptistae.
- 106 Iesus, Herode cupiente eum videre, secedit.

V. Ministerii Christi annus III.

- 107 Iesus quinque panibus turbam saturat.
- 108 Iesus apostolis apparet supra mare.
- 109 " in Capharnaum promittit panem vitae.
- 110 Sermo Iesu de pane vitae.
- 111 " " " " " ; pars altera.
- 112 Sermo de pane vitae multos avertit a Christo.
- 113 Iesus cum apostolis perambulat Galilaeam.
- 114 Iesus revelat pharisaeorum hypocrisim.
- 115 Iesus turbas a pharisaeis avertit.

Index meditationum I.

- 116 Iesus liberat filiam chanananae.
- 117 " sanat surdum mutum.
- 118 " septem panibus turbam saturat.
- 119 Iesus cavere docet a fermento pharisaeorum.
- 120 Iesus in Bethsaida caecum sanat.
- 121 " Petro, Filium Dei profitenti, primatum promittit.
- 122 Iesus prima vice praedicat passionem suam.
- 123 Transfiguratio Iesu Christi.
- 124 Iesum interrogant apostoli de Elia.
- 125 Iesus sanat puerum daemoniacum.
- 126 " altera vice praedicat passionem; solvit didrachma.
- 127 Iesus aemulantes quis sit maior apostolos corripit.
- 128 Iesus zelotypiam et scandalum reprobat.
- 129 Iesus commendat parvulos.
- 130 " correptionem et condonationem docet.
- 131 Parabola conservi debitoris.
- 132 Iesus differt iter ad festum tabernaculorum.
- 133 Iesus repellitur a samaritanis.
- 134 " designat 72 discipulos.
- 135 " discipulos reduces monet et laudat.
- 136 Iesus laudat bonum samaritanum.
- 137 " Martham et Mariam visitat Bethaniae.
- 138 Iesus in templo docet.
- 139 " dissentientibus iudaeis se offert fontem vitae.
- 140 Iesum in synedrio defendit Nicodemus.
- 141 Iesus absolvit adulteram.
- 142 " , lux mundi, Filius Patris aeterni.
- 143 Iesus praedicat obstinationem iudaeorum.
- 144 Iesus incredulos diaboli filios dicit.
- 145 " se dicit Abrahamo maiorem.
- 146 " sanat mendicem caecum a nativitate.
- 147 Iesus reiectum a pharisaeis mendicum recipit.
- 148 Iesus ostium ovis.
- 149 Iesus, pastor bonus.
- 150 " discipulos orationem docet.
- 151 " in digito Dei daemonium eiicit.
- 152 " increpat pharisaeos signum quaerentes.
- 153 Iesus invitatus a pharisaeo pharisaeos carpit.
- 154 Iesus increpat scribas, qui iam insidiantur ei.
- 155 Iesus monet discipulos ut sinceri et intrepidi sint.
- 156 Iesus docet cavendum esse ab avaritia.
- 157 Iesus docet cavendum esse a sollicitudine.
- 158 Iesus docet semper esse vigilandum.
- 159 " Petro explicat parabolam de servis expectantibus.
- 160 Iesus urget iudaeos ad fidem.
- 161 " iudaeos ad poenitentiam hortatur minis.
- 162 Iesus mulierem inclinatam sanat in sabbato.
- 163 Iesus praedicat in parabolis extensionem regni sui.
- 164 Iesus docet intrandum esse per angustam portam.
- 165 Iesus, minas Herodis spernens, manet in regno eius.
- 166 Iesus coenans apud pharisaeum, invitatos docet.
- 167 Iesus coenans apud pharisaeum, coenam magnam proponit.
- 168 Iesus docet necessariam esse abnegationem.
- 169 Parabolae de ove et drachma perditae.
- 170 Parabola de filio prodigo : prima pars.
- 171 Parabola de filio prodigo : pars altera.
- 172 Parabola de villico iniquitatis.
- 173 Iesus pharisaeos derisores carpit.
- 174 " describit tormenta divitis epulonis.
- 175 Iesus discipulos docet de peccatis alienis.
- 176 Iesus fidem et humilitatem commendat.
- 177 Iesus sanat decem leprosos.

Index meditationum I.

- 178 Iesus suos de adventu Filii hominis docet.
- 179 Parabola de iudice iniquitatis et vidua.
- 180 Iesus proponit exemplum humilis publicani.
- 181 Iesus in festo encaeniorum docet in templo.
- 182 Iesum se Deum asserentem lapidare volunt iudaei.
- 183 Iesus docet indissolubile esse matrimonium.
- 184 Iesus parvulis imponit manus.
- 185 " voluntariam paupertatem commendat.
- 186 Iesus sequentibus se proponit praemia.
- 187 Parabola de operariis ad vineam vocatis.
- 188 Iesus redit ad Iudaeam ut resuscitet Lazarum.
- 189 Iesus tertio suam passionem praedicat.
- 190 Iesus filios Zebedaei humilitatem docet.
- 191 Iesus caecum sanat prope Iericho.
- 192 " Zachaei domum ingreditur.
- 193 " parabolam de decem mnis dicit.
- 194 Iesus duos caecos sanat prope Iericho.
- 195 Iesus cum Martha et Maria.
- 196 " Lazarum e mortuis suscitatur.
- 197 Iesum interficere cogitant pontifices.
- VI. Hebdomada sancta.**
- 198 **Sabbato.** Iesus in Bethania coenans ungitur.
- 199 **Dominica.** Iesus parat ingressum in Ierusalem.
- 200 — Iesus triumphator ingreditur Ierusalem.
- 201 — Iesus ingressus templum, redit Bethaniam.
- 202 **Feria II.** Iesus ficui maledicit.
- 203 — Iesus vendentes elicit templo.
- 204 — " in templo docet.
- 205 **Feria III.** Iesus prope ficum aridam commendat fidem in oratione.
- 206 — Iesus de potestate sua a synedrio interrogatur.
- 207 — Parabola vinitorum filium domini occidentium.
- 208 — Parabola de nuptiis filii regis.
- 209 — Iesus interrogatur de tributo solvendo Caesari.
- 210 — Iesus interrogatur a sadducaeis de resurrectione.
- 211 — Iesus interrogatur de mandato magno.
- 212 — Christus filius et Dominus David.
- 213 — Iesus docet cavendum esse a pharisaeis.
- 214 — Iesus dicit septies Vae in pharisaeis.
- 215 — Iesus accusat occisores prophetarum.
- 216 — Iesus laudat pauperis viduae eleemosynam.
- 217 — Iesus clarificatur voce de coelo delapsa.
- 218 — Iesus annuntiat iudicium mundi et crucifixionem suam.
- 219 — Praedicta iudaeorum incredulitas.
- 220 — Iesus praedicans ruinam templi, monet discipulos.
- 221 — Iesus praedicit eversionem urbis.
- 222 — Iesus in ruina urbis praesignificat finem mundi.
- 223 — Iesus suos vult esse paratos in iudicium.
- 224 — Iesus suos ut sint parati urget exemplis.
- 225 — Parabola de decem virginibus.
- 226 — Parabola de talentis.
- 227 — Iesus ultimi iudicii diem describit.
- 228 — Iesus ultimi iudicii normam proponit.
- 229 **Feria IV.** Adversus Iesum cogitur synedrium.
- 230 — Iesus a Iuda iscariote venditur.

Index meditationum I.

231 Feria V. Iesus mittit Petrum et Ioannem qui parent pascha. 232 — Iesus coenam paschalem celebrat. 233 — Iesus pedes discipulorum lavat. 234 — Iesus lotionis pedum mysterium aperit. 235 — Iesus instituit S. Eucharistiam. 236 — Iesus e coenaculo dimittit proditorem Iudam. 237 — Iesus commendat humilitatem. 238 — Iesus praedicat negationem Petri. 239 — Iesus de discessu suo solatur apostolos. 240 — Iesus apostolis promittit Spiritum Paraclitum. 241 — Iesus exit in montem olivarum. 242 — Iesus vitis vera, nos palmites. 243 — Iesus praecipit unionem, praedicat odium mundi. 244 — Iesus solatur suos, promittens Spiritum Sanctum. 245 — Iesus suis de resurrectione gaudium praedicat. 246 — Iesus Patrem suum Deum orari in nomine suo iubet. 247 — Iesus orat pro se et pro suis apostolis. 248 — Iesus orat pro apostolis et pro Ecclesia. 249 — Iesus praedicat discipulorum fugam. 250 — Iesus orat in horto Gethsemani. 251 — Iesus factus in agonia. 252 — " a Iuda iscariote traditur. 253 — Iesus apprehensus, a suis derelinquitur. 254 — Iesus a Petro primum negatur. 255 — Iesus a Petro iterum negatur. 256 Parasceve. Iesus a falsis testibus accusatur.	257 — Iesus tertio negatur a Petro; illuditur. 258 — Iesus in synedrio condemnatur. Finis Iudae. 259 — Iesus in praetorio pronuntiatur innocens. 260 — Iesus a Pilato mittitur ad Herodem. 261 — Iesus aut Barabbas proponitur dimittendus. 262 — Iesus, Barabba dimisso, flagellatur. 263 — Iesus spinis coronatus, ostenditur populo. 264 — Iesus iterum interrogatus, traditur crucifigendus. 265 — Iesus crucem baiulans, iuvatur a Simone. 266 — Iesus mulieres plangentes alloquitur. 267 — Iesus crucifigitur. 268 — " Rex Iudaeorum, in cruce illuditur. 269 — Iesus miseretur latronis et Matrem commendat. 270 — Iesus a Patre derelictus, in eius manus se commendat. 271 — Iesus agnoscitur vere Filius Dei. 272 — Iesus dat sanguinem et aquam de vulnere lateris. 273 — Corpus Christi sepelitur. 274 Sabbatum S. Sepulcrum Christi custoditur.
-
- VII. Vita Christi gloriosa.**
275 Dominica. Resurrectio Iesu Christi. 276 — Mulieribus ad sepulcrum apparent angeli. 277 — Petrus et Ioannes ad sepulcrum. 278 — Iesus apparet Mariae Magdalenae. 279 — Iesus apparet aliis mulieribus. 280 — Iudaei pecunia corrumpunt custodes sepulcri. 281 — Iesus apparet Petro. 282 — " apparet discipulis duo-	

Index meditationum I.

	bus in Emmaüs euntibus.		nis.
283	— Iesus se manifestat discipulis duobus in Emmaüs.	290	— Iesus in Galilaea se manifestat undecim.
284	— Iesus apparet apostolis et discipulis congregatis.	291	— Iesus discipulis dat intelligentiam Scripturarum et donum miraculorum.
285	— Iesus communicat missionem et potestatem clavium.	292	Ascensio D. N. I. C.
286	Dom. I post pascha. Iesus apparet Thomae incredulo.	293	— Apostoli in coenaculo expectant S. Spiritum.
287	Vita gloriosa. Iesus apparet ad mare Tiberiadis.	294	Pentecostes. Spiritus sanctus descendit super discipulos Christi.
288	— Iesus committit Petro primum.	295	Conclusio Evangelii.
289	— Iesus praedicat partem Ioan-		

INDEX II

MEDITATIONUM IN EVANGELIA DE TEMPORE

ADVENTUS			MED.
Dom. 1	<i>Erunt signa</i>	Lc. 21. 25-33	222
" 2	<i>Cum audisset Ioannes</i>	Mth. 11. 2-10	86
" 3	<i>Miserunt iudaei</i>	Io. 1. 19-28	42
4 temp. fer. 4	<i>Missus est</i>	Lc. 1. 26-38	9-11
" " 6	<i>Exsurgens Maria</i>	Lc. 1. 39-47	14, 15
" sabb.	<i>Anno quinto decimo</i>	Lc. 3. 1-6	36
Dom. 4	" " "	"	"
Vig. Nat.	<i>Cum esset desponsata</i>	Mth. 1. 18-21	19
NATIVITAS I. C.	<i>Exiit edictum</i>	Lc. 2. 1-14	20
	<i>Pastores</i>	Lc. 2. 15-20	23
	<i>In principio</i>	Io. 1. 1-14	3-5
S. Steph.	<i>Ecce ego mitto</i>	Mth. 23. 34-39	215
S. Ioann.	<i>Dixit Iesus Petro</i>	Io. 21. 19-24	288, 289
SS. Innoc.	<i>Angelus Domini</i>	Mth. 2. 13-18	30, 31
S. Thom.	<i>Ego sum pastor</i>	Io. 10. 11-16	149
Dom. inf. oct.	<i>Erat Ioseph et Maria</i>	Lc. 2. 33-40	26, 27, 33
Octava Nativ.	<i>Pastores</i>	Lc. 2. 15-20	23
S. Silvestri	<i>Sint lumbi</i>	Lc. 12. 35-40	158
Circumcisio	<i>Postquam</i>	Lc. 2. 21	24
Vig. Epiph.	<i>Defuncto Herode</i>	Mth. 2. 19-23	32
EPIPHANIA	<i>Cum natus esset</i>	Mth. 2. 1-12	28, 29
Dom. 1. Epiph.	<i>Cum factus esset</i>	Lc. 2. 42-52	33-35
Oct. Epiph.	<i>Vidit Ioannes</i>	Io. 1. 29-34	43
Dom. 2 Epiph.	<i>Nuptiae factae sunt</i>	Io. 2. 1-11	46

Index meditationum II.

Dom. 3 Epiph.	<i>Cum descendisset</i>	Mth. 8. 1-13	62, 84
" 4 "	<i>Ascendente Iesu</i>	Mth. 8. 23-27	95
" 5 "	<i>Simile factum est</i>	Mth. 13. 24-30	91
" 6 "	<i>Simile est regnum</i>	Mth. 13. 31-35	92, 89
Septuagesima	<i>Simile est regnum</i>	Mth. 20. 1-16	187
Sexagesima	<i>Cum turba plurima</i>	Lc. 8. 4-15	90
Quinquagesima	<i>Assumpsit Iesus</i>	Lc. 18. 31-43	189, 191
fer. 4 cinerum	<i>Cum ieiunatis</i>	Mth. 6. 16-21	78
" 5	<i>Cum introisset</i>	Mth. 8. 5-13	84
" 6	<i>Audistis quia dictum</i>	Mth. 5. 43 — 6. 4	76
sabb.	<i>Cum sero esset</i>	Mc.6. 47-56	108

QUADRAGES.

MED.

Dom. 1	<i>Ductus est Iesus</i>	Mth. 4. 1-11	41
fer. 2	<i>Cum venerit</i>	Mth. 25. 31-46	227
" 3	<i>Cum intrasset</i>	Mth. 21. 10-17	201, 203, 204
" 4	<i>Responderunt</i>	Mth. 12. 38-50	152, 151, 94
" 5	<i>Egressus Iesus</i>	Mth. 15. 21-28	116
" 6	<i>Erat dies festus</i>	Io. 5. 1-15	65
sabb.	<i>Assumpsit Iesus</i>	Mth. 17. 1-9	123
Dom. 2	" "	" "	"
fer. 2	<i>Ego vado</i>	Io. 8. 21-29	143
" 3	<i>Iesus locutus est</i>	Mth. 23. 1-12	213
" 4	<i>Ascendens Iesus</i>	Mth. 20. 17-28	189, 190
" 5	<i>Homo quidam erat</i>	Lc. 16. 19-31	174
" 6	<i>Homo erat paterfam.</i>	Mth. 21. 33-46	207
sabb.	<i>Homo quidam habuit</i>	Lc. 15. 11-32	170, 171
Dom. 3	<i>Erat Iesus eiiciens</i>	Lc. 11. 14-28	151
fer. 2	<i>Utique dicetis</i>	Lc. 4. 23-30	57
" 3	<i>Si peccaverit in te</i>	Mth. 18. 15-22	130
" 4	<i>Accesserunt</i>	Mth. 15. 1-20	114, 115
" 5	<i>Surgens Iesus</i>	Lc. 4. 38-44	59, 60
" 6	<i>Venit Iesus in .. Sichar</i>	Io. 4. 4-42	53, 54
sabb.	<i>Perrexit in montem</i>	Io. 8. 1-11	141
Dom. 4	<i>Abiit Iesus trans mare</i>	Io. 6. 1-15	107
fer. 2	<i>Prope erat pascha</i>	Io. 2. 13-25	48, 49
" 3	<i>Iam die festo</i>	Io. 7. 14-31	138
" 4	<i>Praeteriens Iesus</i>	Io. 9. 1-38	146, 147
" 5	<i>Ibat Iesus in ... Naim</i>	Lc. 7. 11-16	85
" 6	<i>Erat quidam languens</i>	Io. 11. 1-45	188, 195, 196
sabb.	<i>Locutus est... Ego sum lux</i>	Io. 8. 12-20	142
Dom. pass.	<i>Quis ex vobis arguet</i>	Io. 8. 46-59	145
fer. 2	<i>Miserunt principes</i>	Io. 7. 32-39	139
" 3	<i>Ambulabat Iesus</i>	Io. 7. 1-13	132
" 4	<i>Facta sunt encaenia</i>	Io. 10. 22-38	181, 182
" 5	<i>Rogabat Iesum</i>	Lc. 7. 37-50	88
" 6	<i>Collegerunt pontifices</i>	Io. 11. 47-54	197
sabb.	<i>Cogitaverunt principes</i>	Io. 12. 10-36	198, 201, 218
Dom. palm.	<i>Cum appropinquasset</i>	Mth. 21. 1-9	199, 200
fer. 2	<i>Ante sex dies paschae</i>	Io. 12. 1-9	198

Index meditationum II.

fer. 3	<i>Erat pascha</i>	Mc. 14. 1 — 15. 46	228 sqq.
" 4	<i>Appropinquabat</i>	Lc. 22. 1 — 23. 53	229 sqq.
" 5	<i>Ante diem festum</i>	Io. 13. 1-15	233, 234
" 6	<i>Egressus est Iesus</i>	Io. 18. 1 — 19. 42	249 sqq.
sabb.	<i>Vespere autem</i>	Mth. 28. 1-7	275, 276
PASCHA.	<i>Maria Magdalene</i>	Mc. 16. 1-7	275, 276
fer. 2	<i>Duo ex discipulis</i>	Lc. 24. 13-33	282
" 3	<i>Stetit Iesus</i>	Lc. 24. 36-47	284
" 4	<i>Manifestavit se</i>	Io. 21. 1-14	287
" 5	<i>Maria stabat</i>	Io. 20. 11-18	278
" 6	<i>Undecim discipuli</i>	Mth. 28. 16-20	290
sabb.	<i>Una sabbati</i>	Io. 20. 1-9	275- 277
Dom. in albis.	<i>Cum sero esset</i>	Io. 20. 19-31	284- 287
Dom. 2 pasch.	<i>Ego sum pastor</i>	Io. 10. 11-16	149
" 3 "	<i>Modicum et iam</i>	Io. 16. 16-22	245
" 4 "	<i>Vado ad eum</i>	Io. 16. 5-14	244
" 5 "	<i>Amen, amen</i>	Io. 16. 23-30	246
lit. maiores	<i>Quis vestrum habebit</i>	Lc. 11. 5-13	150
Vig. Asc.	<i>Sublevatis oculis</i>	Io. 17. 1-11	247
ASCENSIO D. N.	<i>Recumbentibus</i>	Mc. 16. 14-20	284, 291, 292
Dom. Asc.	<i>Cum venerit</i>	Io. 15. 26 — 16. 4	244
Vig. Pent.	<i>Si diligitis me</i>	Io. 14. 15-21	240
PENTECOSTES	<i>Si quis diligit me</i>	Io. 14. 23-31	240, 241
fer. 2	<i>Sic Deus dilexit</i>	Io. 3. 16-21	50
" 3	<i>Amen, amen</i>	Io. 10. 1-10	148
" 4	<i>Nemo potest venire</i>	Io. 6. 44-52	110, 111
" 5	<i>Convocatis</i>	Lc. 9. 1-6	101
" 6	<i>Factum est in una</i>	Lc. 5. 17-26	63
sabb.	<i>Surgens Iesus</i>	Lc. 4. 38-44	59, 60
SS. TRINITAS	<i>Data est mihi</i>	Mth. 28. 18-20	290
Dom. 1 pent.	<i>Estote misericordes</i>	Lc. 6. 36-42	80
Corpus Chr.	<i>Caro mea</i>	Io. 6. 56-59	111
Dom. 2 pent.	<i>Homo quidam</i>	Lc. 14. 16-24	167
" 3 "	<i>Erant appropinquantes</i>	Lc. 15. 1-10	169
" 4 "	<i>Cum turbæ</i>	Lc. 5. 1-11	60, 61
" 5 "	<i>Nisi abundaverit</i>	Mth. 5. 20-24	72, 73
" 6 "	<i>Cum turba multa</i>	Mc. 8. 1-9	118
" 7 "	<i>Attendite a falsis</i>	Mth. 7. 15-21	82
" 8 "	<i>Homo quidam .. dives</i>	Lc. 16. 1-9	172
" 9 "	<i>Cum appropinquaret</i>	Lc. 19. 41-47	200, 203
" 10 "	<i>Dixit .. ad quosdam</i>	Lc. 18. 9-14	180
" 11 "	<i>Exiens.. de finibus</i>	Mc. 7. 31-37	117
" 12 "	<i>Beati oculi</i>	Lc. 10. 23-37	135, 136
" 13 "	<i>Dum iret</i>	Lc. 17. 11-19	177
" 14 "	<i>Nemo potest duobus</i>	Mth. 6. 24-33	78, 79
" 15 "	<i>Ibat Iesus .. in Naim</i>	Lc. 7. 11-16	85
" 16 "	<i>Cum intraret</i>	Lc. 14. 1-11	166
" 17 "	<i>Interrogavit</i>	Mth. 22. 35-46	211, 212
4 temp. fer. 4	<i>Respondens unus</i>	Mc. 9. 16-28	125
" " 6	<i>Rogabat .. quidam</i>	Lc. 7. 36-50	88

Index meditationum III.

4 temp. sabb.	<i>Dicebat .. et hanc</i>	Lc. 13. 6-17	161, 162
Dom. 18 pent.	<i>Ascendens</i>	Mth. 9. 1-8	63
" 19 "	<i>Simile factum est</i>	Mth. 22. 1-14	208
" 20 "	<i>Erat quidam regulus</i>	Io. 4. 46-53	55
" 21 "	<i>Assimilatum est</i>	Mth. 18. 23-35	131
" 22 "	<i>Abeunt</i>	Mth. 22. 15-22	209
" 23 "	<i>Loquente .. ecce</i>	Mth. 9. 18-26	97, 98
" 24 "	<i>Cum videritis</i>	Mth. 24. 15-35	221, 222

EVANGELIA DE FESTIS

8 dec.	Imm. Conc. B. V.	Mth. 1. 1-16	8
2 feb.	Purificatio B. V.	Lc. 2. 22-32	25, 26
19 mart.	S. Ioseph	Mth. 1. 18-21	19
25 mart.	Annuntiatio B. V.	Lc. 1. 26-38	9-11
fer. VI hebd. pass.	Septem dolorum B. V.	Io. 19. 25-27	269
3 Dom. pasch.	Patrocin. S. Ioseph	Lc. 3. 21-23	39, 40
24 iun.	S. Ioann. Bapt.	Lc. 1. 57-68	16, 17
2 fer. VI Corp. Ch.	SS. Cor Iesu	Io. 19. 31-35	272
29 iun.	SS. Petri et Pauli	Mth. 16. 13-19	121
2 iul.	Visitatio B. V.	Lc. 1. 39-47	14, 15
6 aug.	Transfiguratio	Mth. 17. 1-9	123
15 aug.	Assumptio B. V.	Lc. 10. 38-42	137
8 sept.	Nativitas B. V.	Mth. 1. 1-16	8
1 nov.	Omnium SS.	Mth. 5. 1-12	71
21 "	Praesentatio B. V.	Lc. 11. 27-28	152

INDEX III

MEDITATIONUM DE TEMPORE

Dom. I Adventus (27 nov.-3 dec.)	Sermo de monte	71-83
	Praeparatio ad festum Nativitatis	1-20
Nativitas — Fer. IV cin. (7 feb.-10 mart.)	Vita abscondita, et ministerium I. Ch.	21-70
	Ministerii Christi sequentia	84 sqq.
Quadragesima	Ultima hebdomas vitae I. Ch.	229-274
Pascha (25 mart.-25 apr.)	Resurrectio et vita gloriosa	275-295
	Ministerii Christi sequentia	84 sqq.

INDEX IV

RERUM.

- Abnegatio sui 21 b, 22 b, 61 c, 104 b,
122 c, 126 a, 168, 186, 242 a,
257 c.
- Abraham 8 b, 15 c, 144, 145, 164 b.
- Accusatio iniusta 258 a, 259 b, 260 a.
- Adventus Christi gloriosus 178, 186 b,
222 c, 227.
- Aedificatio proximi 25 a, 37 c, 92 b,
207 b.
- Aegroti iuvandi 46 c, 59 b, 166 a.
- Affabilitas 45 b.
- Affectus inordinatus 39 a, 61 c, 115 a,
c, 127, 172 b. *vide* Avaritia, Invi-
dia, etc.
- Amicus 76 a, 150 b, 172 c, 196 a.
- Amor *vide* Dei, Inimici, Parentum,
Pauperum, Proximi.
- Angeli 6 b, 9-11, 196 b, 22, 30 a, 45 c,
65 a, 227 a, b, 251 a, 253 a, 275 b,
276 b.
- Angelus custos 32 a, 41 c, 129 a, 276 b.
- Anima salvanda 122 c, 178 c, 217 b,
263 c.
- Anxietates 19 a, 29 a.
- Apostoli vocantur 44, 45, 61, 64 a 69 c.
" formantur 89 a.
" miracula patrant 101 b, c,
239 c, 291 b, 195 c.
" mittuntur 101, 102, 290 b.
" requiescunt 106 b.
" servantur 247 b, 252 c.
- Arbor ex fructibus dignoscitur 82 b.
- Avaritia 41 b, 78 b, c, 102 b, 156, 173 a,
174 a, 198 b, 214 b.
- Baptismus 5 a, 38 b, 39, 43, 50, 51,
290 b.
- Blasphemia in Spiritum S. 155 b.
- Beatitudo 71, 234 b.
- Caecitas voluntaria 115 b, 140 a, 147 c,
149 c.
- Caerimoniae 33 b, 127 b, 138 a, 231 a.
- Caritas *vide* Dei, Inimici, Parentum,
Pauperum, Proximi.
- Castitas 7 b, 11 a, 19 c, 41 b, 74, 96 c,
183 c.
- Catechismus 34 b, 184 b.
- Coelum 39 c, 77 b, 104 a, 123 b, 135 b,
164 c, 167, 226 b, 228 a, 232 a,
237 c, 245 a, 269 a.
- Colloquia pia 23 c, 32 b, 33 b, 44 b.
- Communio eucharistica, 7 a, 14 b, 19 b,
26 b, 29 b, 34 a, 59 a, b, 62 b,
70 a, 84 b, 98 a, c, 111 c, 112 c,
120 a, 192 b, 226 a, 234 a, 235,
252 b.
- Conciones parandae 2 b, 38 c, 47 c, 89 c,
93 c, 229 a.
" cum potestate dicendae 58 a,
83 c, 211 a, 294 c.
- Confessarius 52 a, 63 b, 65 b, 98 a, 141 c,
177 b, 236 a, 285 b, c.
- Condonatio 73, 75-77, 130 c, 131, 175 b,
c, 205 c.
- Conformitas voluntatis cum divina 11 c,
143 c, 250, *vide* Voluntas Dei.
- Conscientiae remorsus 52 b, 105 b,
106 a.
- Conscientiae examen 80 b, 143 c, 236 a,
- Consolatio 26 a, 34 a, 123 b, 214 b, 245 a.
- Consortia periculosa 29 c, 105 b, 140 c,
254 b.
- Constantia 86 c.
- Consuetudo 33 b.
- Consuetudines servandae 24 a, 89 b,
126 b.
- Contemplativa vita 137.
- Convivia 36 c, 46 a, 64 b, 105 a, 166 a.
- Correctio fraterna 80 b, 130 a, 175 b,
232 c.
- Crux Christi praedicta 50 b, 122 a,
124 b, 126 a, 143 c, 160 a, 178 a,
189 b, 197 b, 218 a, 222 c, 229 b.
" discipulorum 122 c, 168 a, 265 b,
c, 266 c, 288 c.
- Cultus Dei universalis 34 c, 53 c, 133 b.
- Cupiditas *vide* Avaritia.

Index IV rerum.

- Curiositas 254 c.
- Daemon tentator 41, 151 b, 238 c.
- Daemon victus *vide* Iesus Christus
daemonem superat, Iesu mira-
cula, Exorcismi.
- Dei amor supremus 76 c, 211 b.
- Deus unus, tres personae 39 c, 181 c,
240 b, 244 c.
- " creator, conservator 3 b.
- " finis noster 34 c.
- " misericors 15 c, 76 a, 131 c,
264 c.
- Deus Pater 34 c, 39 c, 66, 121 b, 142 c,
270 c.
- Desolatio 270 a.
- Discipuli 72, 134 a.
- Divitiae 186 a, *vide* Avaritia, Pauper-
tas.
- Ecclesia sancta 17 b, 160 a.
- " catholica. 53 c, 92 a, 163 a,
290 b.
- " una et hierarchica 134 a, 208 a,
243 a, 247 c, 248, 285 a, 287 a,
288, 294 b.
- " *vide* Regnum coelorum, Dei.
- Electi 187 a, c, 208 c, 222 a, c.
- Eleemosyna 37 b, 76 c, 78 b, 153 b,
157 c, 216.
- S. Elisabeth 6, 7, 14, 16.
- S. Elias 42 c, 57 b, 87 b, 121 a, 123 a,
124 b, 270 b.
- Eucharistiae figura 107 b.
- " promissio 109-111.
- " effectus 111 a, c, 112 b,
235 c, 283 b.
- Excommunicatio 130 a.
- Exercitia spiritualia 40 b, 106 b, 143 c,
197 c, 293 a.
- Exilium 30 b.
- Feminae piae 27 b, 54 a, 89 b, 213 b,
266.
- Fides 2 a, 14 c, 29 a, 55 a, 56 c, 61 a,
66 c, 67 b, 84 b, 88 c, 109 c, 125 b,
139 c, 142 b, 143 b.
- " obscura 48 c, 124 a, 239 b, 286 c.
- " sincera 23 a, 35 b, 49 a, 90 b,
146 c, 148 a, 151 c, 182 c, 219 a,
280 a.
- " viva 125 a, 176 b, 191 b, 194 a, b,
195 a, 196 b.
- Fidei defectus 6 c, 49 c, 55 b, 97 a, c,
108 c, 132 a, 179 c, 246 b, 277 b,
vide Incredulitas.
- Fiducia 58 c, 79 a, 95 b, 97 c, 99 b, 108 b,
155 c, 207 c, 238 b, c, 246 c, 249 c,
275 c, 287 b.
- Finis hominis 3 b, 226 b.
- Fortitudo 133 a, 165 b, 188 b, c, 249 a,
251 c, 261 a.
- Fratres Iesu 47 b, 94 b, 132 a, 133 a.
- Fructus faciendi 37 a, 161 b, c, 202 b,
205 a, 207 b, 226 a, 242 a.
- Galilaei 55 a, 56 b, 139 c, 140 c, 161 a,
177 a.
- Gaudium 29 a, 51 b, 71 c, 97 b, 162 c,
171 c, 242 c, 245 a, b, 292 c.
- Gentiles vocati 17 c, 28 a, 30 b, 37 c,
53, 54, 96 a, 116 a, 164 c, 169 a,
177 c, 187 c, 203 b, 206 c, 208 a,
217 a, 271 b, 291 b, c.
- Gloria Dei 22 c, 63 c, 72 b, 78 a, 177 c,
196 b, 219 a, 237 a.
- Gratia sanctificans 3 c, 5 a, c, 13 a, 16 c,
33 a, 50, 53 b, 66 c, 135 b, 139 b,
195 a, 208 b, 225 a, b, 226 c, 242 a.
- Gratiarum actio 15 a, 177 c, 191 c, 196 c.
- Grex custodiendus a lupis, 49 b, 82 b,
119 a, b, 148 a, 149 a, 204 a.
- " adiuvandus in re temporali 70 a,
118 a.
- Gula 40 b, 41 b, 223 b, 224 c.
- Herodes M. 28-32.
- " Antipas 32 b, 52, 105, 106,
165, 183 a.
- Honores 76 c, 107 c, 132 a, 168 b, 237 c.
- Hospitalitas 102 c, 104 c, 137 b.
- Humilitas colenda 15 c, 21 a, 38 a, 42 c,
60 a, 61 b, 67 c, 69 a, 84, 113 b,
127 b, 166 b, 176 c, 177 a, 180 a, b,
190 a, 192 a, 232 b, 233 b, 234 b,
237 b, 249 c, 255 c, 281 b. *vide*
Iesus humilis.
- Humilitas exaltatur 15 c, 135 a, 166 b,
180 c, 213 c.
- Hypocrisis 78 a, 80 b, 141 a, 153 a,
 " 155 a, 173 b, 214 a, c, 215 a.
- Ieiunium 40 c, 64 c, 78 a, 97 b, 125 a,
202 a.
- Iesus Christus. Eius divinitas probatur.
3, 10 c, 11 b, 12 a, 13 a, 39 c,

Index IV rerum.

- 43 c, 45 c, 47 a, 48 b, 51 c, 57 a,
59 c, 66, 67, 70 b, 82 c, 108 c,
121 b, 123 b, 143 b, 144 c, 145 c,
147 c, 181 b, c, 182 b, 195 a, 196 c,
204 b, 212, 239 b, 246 b, 256 t,
258 a, 263 c, 271 b, 280 c, 291 a,
295 a. *Vide miracula.*
- Eius divinitas nuntianda 1 b, 43 c.
- " Evangelium 1 a, c, 2 c, 38 c, 56 c,
219 b.
 - " — propagandum 1 a, 13 a,
28 a, 92, 103 a, 104 a, 163 a,
217 a, 220 c, 259 b.
 - " — proponendum in concione
38 c, 89 c, 219 c.
 - " genealogia 8, 40.
 - " miracula 46, 49, 61, 268 b.
 - " — exorcismi 58, 59, 70, 96,
99, 116, 125, 151.
 - " — imperium in elementa
95 b, 108 b, 126 c, 262.
 - " — multiplicatio panis 107,
118.
 - " — piscatio 61, 287.
 - " — resurrectiones 66 b, 85,
98, 196, 275.
 - " sanationes 55, 59, 62, 63, 65, 68 c,
70, 84, 98, 99, 106 c, 113 c, 117,
120, 146, 162, 166 a, 177, 191,
194, 203 c.
 - " nomen 24 c.
- Iesus agnoscitur 49 c, 54 c, 55 c, 85 c,
99 a, 107 c, 113 a, 121 b, 139 c,
152 a, 191 a, 194 a, 195 a, 198 c,
200, 204 a, 212 c, 271 b.
- " amans 185 a, 188 a, 233 a, 238 a,
241 a, 243 a, 249 b, 272 b, 276,
281 a, 284 a.
 - " daemonem superat 41, 58 c, 101 b,
125 c, 135 a, 151 b, 218 a, 238 c,
241 a, 253 b, 268 a, 271 a.
 - " docens 34 b, 50, 56, 60, 71, 89, 97,
100 b, 101 a, 106 c, 138, 150, 155-
161, 163 c, 199, 204, 229 a.
 - " foedus novum fundat 64 c, 97 b,
271 a, 288.
 - " gloriam Patris quaerit 33 c, 36 b,
39 a, 138 a.
 - " glorificatur a Patre 39 c, 123 b,
217 c, 237 a, 247 a, 275 b.
- Iesus gratia ornatus 33 a, 35 c.
- " hostia salutis 21 c, 24 b, 25 b, 43 a,
111 a, 235 a, 270 c.
 - " humilis, 8 b, 12 b, 13 a, 21 b, 30 c,
32 c, 35 a, 39 b, 40 b, 84 a, 86 b,
100 b, 110 b, 117 c, 199 b, 233 b.
 - " inimicos superat 57 c, 138 c, 140 a,
145 c, 165 b, 182 c.
 - " iniuriöse habetur 57 c, 87 c, 94 a,
98 c, 99 c, 100, 133 b, 138 b, 145 a,
149 c, 151 a, 154 c, 173 a, 252-272.
 - " ieiunat 40 c, 202 a.
 - " iudex 66 b, c, 122 c, 193 c, 215 a,
227, 228.
 - " lapis angularis 83 b, 207 b.
 - " libere moritur 165 b, 201 a, 229 b,
251 c, 252 c, 253 a, 256 c, 264 a,
270 c.
 - " longanimis 113 b, 145 b, 256 b,
259 c, 283 a.
 - " lux mundi 4 c, 142 a, 146 a, 218 b,
219 b.
 - " misericors 85, 88, 106 c, 113 a,
118 a, 141 c, 165 c, 192 b, 195 c,
212 a, 266 b, 267 b, 281 a.
 - " mitis corde 70 c, 71 b, 142 b, 252 b,
255 b, 278 b.
 - " nazaraeus 32 c, 100 a, 138 c, 139 c.
 - " nobiscum 10 b, 95 b, 282 b, 290 c.
 - " obediens 21 c, 33 c, 35 a, 131 a.
Vide voluntatem Patris facit.
 - " orans 33 b, 39 c, 62 c, 69 b, 108 a,
141 a, 150 a, 197 c, 204 c, 247,
248, 250, 267 b.
 - " patiendi cupidus 189 a, 232 a,
236 c.
 - " pastor 22 a, 101 a, 148, 149, 181 c,
188 a, 227 c.
 - " pauper 20 c, 21 b, 22 b, 25 c, 89 b,
95 a, 133 c, 163 c, 267 c.
 - " peccata tollit 38 b, 43 a, 63 b, 88 c.
 - " peccatores recipit 88, 141, 169 a,
192 c.
 - " praeceptor 61 a, 98 a, 177 a.
 - " praenuntiatus 36 b, 38, 42, 43, 48,
86 a, c.
 - " regem facere volentes fugit 107 c.
 - " rex 10 c, 193, 199 b, 228 a, 259 b,
264 b, 268 a, 290 a.
 - " reiiicitur 4 c, 27 a, 28 c, 31 c, 57,

Index IV rerum.

- 140 b, 193 a, 218 c, 219, 229 c, 264 b.
- Iesus remunerator 104 a, c, 166 c, 193 b, 226 b.
- ” revelationis auctor 13 b, c, 135 c, 144 a, 219 c, 248 a.
- ” sacerdos, 235.
- ” salvator mundi 26 b, 28 a, 54 c, 107 c.
- ” scrutabor cordium 49 b, 63 b, 258 a.
- ” sequendus sincere 29 a, 39 c, 45 a, 194 c, 265 c, 289 b.
- ” sponsus Ecclesiae 51 b, 97 b, 208 a.
- ” tristatur 195 c, 200 c, 215 c, 217 b, 260.
- ” vetat praedicari se Filium Dei 50 c, 70 b, 123 c.
- ” vetat praedicari sua miracula 62 b, 99 b, 117 b, 120 c.
- ” voluntatem Patris facit 188 b, 217 b, 242 b, 270 c.
- Impudicitia 96 b, 105 a.
- Ierosolyma punietur 200 c, 207 a, 215 c, 220 a, 221.
- Incredulitas 50 c, 67, 87 c, 100 c, 110 a, 121 a, 143 a, 152 b, 160 b, 181 b, 197 a, 219, 244 c, 274 a, 280, 282 c, 283 c, 284 c.
- Indifferentia religiosa, 2 a, 28 b, 31 c, 259 b.
- Infernus 38 b, 91 c, 93 b, 128, 164 b, 174 b, 214 a, 215 a, 224 c, 226 c, 228 c, 268 b.
- Inimicorum amor. 73.
- Intentio 114 c, 115 c.
- Invidia 51 a, 57 b, 127 a, 128 a, 171 b, 187 b.
- S. Ioannes Baptista 4 b, 6 b, 16 b, 17, 18, 36-38, 42, 43, 51, 52, 86, 87, 105, 106 a, 124 b, 150 a.
- S. Ioannes evang. 3, 44 a, b, 61, 133 b, 190 a, 220 b, 231 b, 236 b, 250, 254 b, 289.
- S. Ioseph 8 a, 19 a, 20 a, 26 c, 30 a, 32, 35 b, 39 a.
- Ira 73 a.
- Itinera 14 a, 20 b, 27 c, 32 b, 33 b, 163 c.
- Iudas iscariotes 69 c, 113 b, 198 a, 208 b, 230, 232 c, 233 b, 234 c, 236, 247 c, 251 c, 252, 258 c, 293 c.
- Iudaei reprobi 143 a, 202 b, 205 a, 207 b, 208 a, 229 a, 243 c, 262 a.
- Iudicium divinum 37 a, 38 b, 66 c, 73 c, 82 c, 134 c, 160 c, 172 a, 174 a, 226 b.
- Iuramentum 75 a, 214 b.
- Iustitia 71 b, 76 c, 261 a.
- Labor apostolicus 54 b, 101, 187 b, 249 a.
- Legis observatio 24, 25, 27 b, 39 b, 72 c, 173 c.
- ” dispensatio 65 c, 68 c.
- Leprosi 62, 177.
- Libertas a diabolo, 96 a, b, 125 c, 135 a, 144 a, 162 a, 292 b.
- Luctus 71 b, 85 a, 97 b, 214 b, 231 c, 245 a, 282 a.
- Magdalena 88, 89 b, 137, 198, 269 b, 274 c, 275 a, 276 a, 277 a, 278, 279 c.
- Mala temporalia, 116 a, 146 a.
- Mali 91, 93 b.
- Mammona 172 c, 201 c, 230 a.
- Mandata Dei adimplenda 24 a, 25 a, 185 a.
- Mansuetudo 45 b, 67 a, 68 a, 71 b, 115 b, 126 c, 206 a, 255, 285 c, 286 a.
- B. V. Maria cur desponsata 8 c,
- ” amans 14 a, 16 a,
- ” colenda 15 b, 29 b, 46 b, 94 a, 116 c, 152 a, 253 c, 293 a.
- ” fidelis 14 c, 35 b, 94 a, 273 c, 277 b.
- ” humilis, 9 c, 11 c, 14 b, 15 b, 25 a, 27 a.
- ” immaculata 9 a, b, 10 a.
- ” mater Dei 12 c, 14 c, 21 a.
- ” nostra 296 c.
- ” mediatrix 12 c, 14 b, 46 b, 94 a.
- ” patiens 27 a, 34, 266 a, 269 b,
- ” regina 10 c.
- ” sanctissima 9 b, 137 c.
- ” virgo 10 b, 11 a, 19 c, 21 a.
- Martha 137, 187, 198.
- Martyres 31 b, 104 b, 105 b.
- Matrimonium 46 a, 52 a, 53 c, 74 c, 173 c, 183, 210.

Index IV rerum.

- Meditatio necessaria 1 c, 45 a, 60 b, 89 a,
 97 b, 133 b, 143 c, 154 a.
 Miracula *vide* Apostoli, Iesu miracula.
 Miraculorum fides 17 a, 45 c, 47 a, 55 c,
 62 a, 63 a, 107 a, 191 c, 205 b,
 291 b.
 Misericordia corporalis 228 a *vide* Ae-
 groti, Eleemosyna. Iesus miseri-
 cors, Pauperes.
 „ spiritualis 73 b, 86 a, 175 c, 211 c,
 255 c.
 Missa 99 a, 112 b, 118 c, 231 a, c, 235,
 273 b.
 Modestia 14 a, 27 c, 74 a.
 Mors incerta 85 a, 156 b, 158 b, c, 159 b,
 161 a, 224 a.
 „ in pace 26 c, 270 c.
 Mundi finis 222.
 Mundus pravus 4 c, 128 b, 218 a, 243 b,
 248.
 Mysteriorum fides 13 a, 111 b, 189 c.
 Nationalismus 55 a, 64 a.
 Negotiatio saecularis 48 a, 156 a, 177 a,
 203 b.
 Nicodemus 49 c, 50, 140 c, 273 b.
 Obedientia 30 b, 39 b, 61 a, 213 b, 276 a.
 Occasionum fuga 74 b.
 Officium sacrum 15 a.
 Opprobria 75 c, 257 c, 258 b, 260 c, 263 a.
 Orationis necessitas 33 b, 60 b, 62 c,
 69 b, 101 a, 108 a, 125 a, 134 b,
 224 c, 240 c, 241 c, 293 a.
 „ dotes 59 a, 62 a, 77, 81 b, 116 b,
 150 b, c, 180 b, 191 b, 196 a, 250,
 251 a.
 „ efficacia 81, 130 b, 150 b, c, 179,
 205 b, 239 c, 242 b, 246 a, 269 a.
 Otium vitandum 47 b.
 Ovis perdita 129 c, 169 b, *vide* Grex.
 Parentum amor, odium 33 c, 34 c, 39 a,
 94 b, 95 a, 133 c.
 Passiones domandae 31 a, *vide* Affectus.
 Patientia 24 b, 75 c, 90 b, 217 c, 220 c,
 239 a, 241 a, 245 c, 255 b.
 Palernitas spiritualis 7 c, 55 b, 71 a,
 85 c.
 Paupertas 20 c, 21 b, 101 c, 102 b, 134 b,
 173 a, 174 a, 185 b, c, 267 c.
 Pauperum amor 22 a, 37 b, 46 c, 118 a,
 146 a, 156 c, 166 a, c, 167 c, 198 b,
 216 c.
 Pax mala 160 a.
 Pax 22 c, 88 c, 98 b, 102 c, 104 b, 128 c,
 171 a, 239 a, 241 a, b, 285 a.
 Peccatores 8 b, 31 c, 52 b, 64 b, 81 a,
 88 a, 170... 251 b.
 Peccatum odit lucem 4 a, 50 c, 218 b.
 Peccatorum remissio 63 b, 88 c, 141 c,
 205 c, 291 c.
 Perfectio 76 b, 185 b.
 Pericula 95 b, *vide* Consortia.
 Persecutio 27 a, 28 c, 30 a, 57 c, 71 c,
 87 b, 103 b, 105 c, 132 b, 147 a,
 154 b, 155 b, 160 a, 165 b, 173 c,
 278 a, 179 b, 207 a, 212 b, 215 b,
 220 c, 241 b, 243 b, 244 a, 246 c,
 261 c.
 Perseverantia 103 b, 208 b, 220 c.
 S. Petrus 44 c, 59, 60 b, c, 61, 69 c,
 91 b, 108 b, 113 a, 115 c, 121,
 122 b, 123, 126 b, 130 c, 159 a,
 186 b, 205 a, 220 b, 231 b, 233 c,
 238, 249 c, 250, 253 a, 254, 255,
 257, 277 a, b, 281, 287, 289, 293 b.
 Pharisaeismus 67 a, 68, 82 c, 76 c, 77 a,
 80, 114 b, 115 b, 119, 141 a, 152 b,
 155, 162 q, 180, 183 a, 209, 213-
 215.
 Pietas 7 a, 26 a, 33 b, *vide* Oratio.
 Poenitentia 36 c, 37 a, 56 c, 86 c, 161 a,
 164 a, 164 a, 174 c, 271 c, 291 c.
 Potestas civilis 20 a 71 c, 183 b, 209.
 Praeparatio ad ministerium 18 c, 40 a.
 Profectus spiritualis 18 a, 35 c, 120 b,
 133 c, 185 a,
 Providentia divina 28 a, 30 b, 79, 156,
 197 b, 251 a, 244 a.
 Proximi dilectio 16 a, b, 37 b, 73 b, 70,
 80, 81 c, 136, 211 b, 228 a, 243 a,
 289 c.
 Prudentia 19 a, 80 c, 83 a, 103 a, 129 c,
 213 c, 254 b.
 Prudentia carnis 172 b, 197 a, 261 b.
 Publicani 64 b, 169 a, 192 a.
 Puerorum cura 18 a, 25 b, 28 c, 33, a
 127 c, 129, 175 a, 184, 204 b.
 Regnum Dei 138 b, 134 c, 163, 178 a,
 184 b, 193 a, 206 c, 211 c.
 Regnum Christi 18 c, 259 b.
 „ coelorum 71, 82 c, 87 a, b, 89 a,

Index IV rerum.

- 91 b, 92, 93, 102 a, 121 c, 127 b,
213 a, 225 a.
- Religionis status 33 c, 61 c, 151 c, 185 b,
186 b, c, 267 c.
- Respectus humanus 49 c, 132 c, 253 c,
264 b, 289 b.
- Resurrectio Christi praedicta 48 c,
119 a, 123 c, 124, 152 b, 189 b,
247 a, 249 b.
- Resurrectio fidelium 110 c, 111 a, 195 a,
210 b, 275 b.
- Sabbatismus 65 c, 68, 162, 166 a.
- Sacerdos dispensator fidelis 159, 172 c,
224 b.
- ” lux mundi 4 a, 28 a, 56 b,
72 b, 90 c, 103 c, 142 a.
- ” minister Christi 217 b.
- ” ” remissionis 98 c,
141 b, c, 169 b, 255 c, 291 c.
- ” minister sermonis 2 a, 93 c,
101 c, 103 c.
- ” pastor 102 a, 118 b, 148 c, 149,
159 c, 165 c, 184 a, 192 c, 288 a, b.
- ” sal terrae 82 a, 128 c, 168 c.
- ” sanctus 137 b, 145 a, 161 b,
167 c, 181 a.
- ” testis Christi 4 b, 6 b, 36 a,
43 c, 182 c, 189 b, 220 c, 261 c,
291 b.
- Salvandorum numerus 164 a, 187 c,
224 c.
- Samaritani 52 c, 54, 133, 136, 177 c.
- Scandalum 86 b, 122 b, 126 c, 128 b,
175 a, 220 c, 244 b.
- Scriptura sacra 2 c, 38 c, 41 b, 57 a, 67 b,
24 a, 291 c, 295 a, b.
- Seductores 214 a, 220 b, 222 a, 280 b.
- Servitus peccati et diaboli 52 b, 59 c,
144.
- Simplicitas 42 a, 45 c, 75 a, 103 a, 114 c,
127 b, 146 b, 154 a, 184 c, 209 a,
289.
- Sinceritas *vide* Fidei.
- Sollicitudo temporalis 78 b, 79, 109 b,
119 b, 157, 167 b, 178 b, c.
- Solitudo 18 b, 40 b, 42 b, 62, 77 a, 179 c.
- Spes vitae aeternae 26 a, 227 a, 239 a,
245 a, 248 c.
- Spiritus Sanctus 6 b, 11 b, 15 b, 18 a,
39 c, 40 b, 43 b, 50, 56 a, 57 a,
70 c, 135 c, 139 b, 155 b, c, 197 b,
240, 244, 292 a, 293, 294.
- Spiritualis vita 5 b, 43 b, 107 b, 109 b,
112 b, 118 b, 120 b, 210 a.
- Studia 2 b, 34 b, 154 a.
- Superbia 15 c, 41 b, 86 b, 112 a, 135 b,
151 a, 153 c, 180 b.
- Superiores 190 c, 213 c, 227 a.
- Talenta 193 a, 226.
- Templi reverentia 48, 203 b, 229 a,
274 c, 277 a.
- Tentatio 41, 58 b, 151 b, 250 b.
- Temperantia 157 b, 198 a, 202 a.
- Tepiditas 65 a, 195 a, 195 b.
- Timor 22 a, 63 c, 85 c, 108 b, 157 c,
232 b, 250, 258 c, 276 c, 284 a.
- Verba mala 115 a.
- Veritas revelata 12 b, c, *vide* Iesus
- Via vitae 82, 110, 111, 145 b, 164 a,
219 c, 339 b.
- Vigilantia 158, 159, 223 c, 224, 225 c.
- Vindicta 75 b.
- ” Dei, 179 b.
- Vocatio sacerdotalis 6 a, 17 c, 18 c,
30 c, 36 a, 38, 44, 45, 61, 64, 96 c,
113 b, 290 b, 193 c.
- ” religiosa 34 c, 61 c, 69, 185 b.
- ” apostolica 96 e, 295 c.
- Voluntas Dei facienda 39 b, 54 b, 77 c,
82 c, 94 b, 143 c, 144 b, 217 b,
250.
- Zacharias 6, 7.
- Zelus 44 b, 45 b, 48 b, 51 a, 52 c, 54 b, c,
100 a, 106 c, 160 a, 187 a.
- ” amarus 80 a, 128 a, 133 b.
- ” mansuetus 136 a, 169 c, 212 a,
285 c, 286 a.
- ” prudens 80 c, 114 a, 129 c, 213 a.
- ” verus 1 a, 128 a, 294 a.

ORATIO COMMENDATIONIS

AD B. MARIAM VIRGINEM

AVE MARIA, etc.

O Domina mea ! o mater mea ! tibi me totum offero, atque ut me tibi probem devotum, consecro tibi hodie oculos meos, aures meas, os meum, cor meum, plane me totum. Quoniam itaque tuus suum, o bona mater, serva me, defende me, ut rem ac possessionem tuam.

(ind. 100 dierum, mane et vespere — plenaria semel in mense, solitis sub conditionibus.)

ASPIRATIO IN QUAVIS TENTATIONE.

O Domina mea ! o mater mea ! memento me esse tuum ; serva me, defende me, ut rem ac possessionem tuam.

(ind. 40 dierum, toties quoties.)

ERRATA

- 1 B 9 data
 7 A 2 *Et egressus*
 19 C 2 *prophetam*

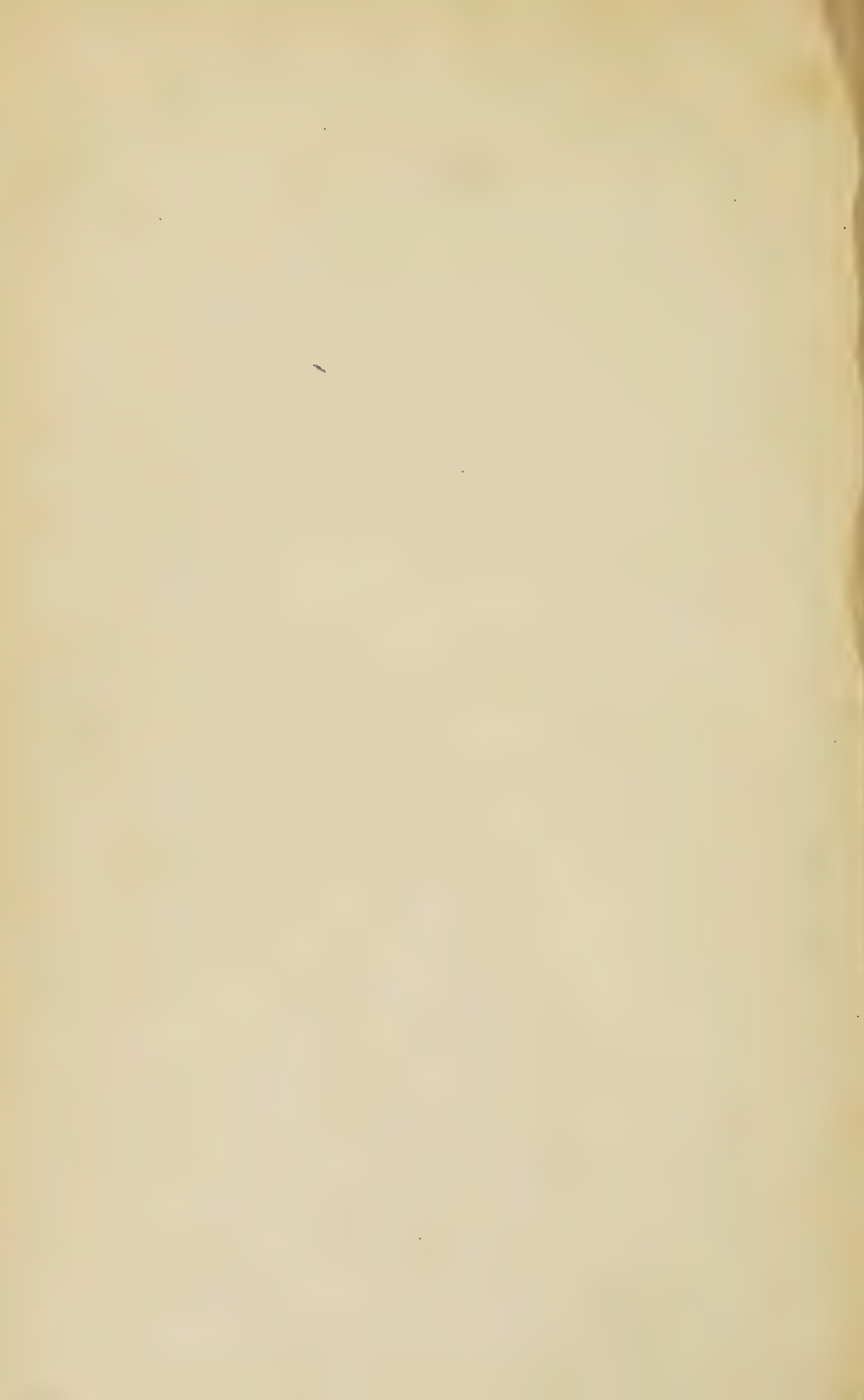
 30 C 2 *prophetam*
 38 B 17 *triticum*
 41 B 2 *dixit : Non*
 45 C 10 *laudat*
 60 B 9 *irruerunt*
 70 C 12 *recte*
 80 1 37-38, 41-42
 86 C 10 *ad*
 100 A 5 *Nunc, cum*
 122 C 9 *quidam*
 128 B 4 *tibi est*
 10 " "
 135 A 3 *ad illos*
 140 A 7 *Ibi*
 159 B 22 *sum*
 165 A 15 *Herodiis*
 167 A 15 *benefecerit*
 178 B 4 *edebant et*

 182 C 7 *assertionis*
 189 2 a *Iericho*
 193 B 7 *dixit*
 195 A 12 *Et ait*
 199 A 20 *Iesum*
 200 B 21 *diffusa*
 202 B 2 *veniret*
 30 *verbis vel operibus*
 204 B 16 *consequentur*
 227 A 6 *concludebat*
 231 C 6 *mensam*
 232 B 16 *ponunt*
 237 A 2 *in eo, et*

 253 C 1 *Scripturae*
 271 A 31 *lumbos*

CORRIGE

- dato*
Egressus autem
prophetam dicentem : Ecce Virgo in
utero habebit
prophetum dicentem.
triticum
dixit : Scriptum est : Non
laudat
irruerent
recti
 37-42
in
Nunc, cum
quidam
est tibi
 " "
illis
Hi
sumus
Herodis
benefecerit
edebant et bibebant, emebant et vende-
bant, plantabant et
assertionem
ad Iericho
venit dicens
Ait illi
Iesus
diffusa
venisset
verbis vel operibus
consequenter
concluserat
mensam
ponunt
in es. Si Deus clarificatus est in eo, et
Deus
Scripturae prophetarum
lumbos

246.731

D386

44976

DELPLACE, S. J., ^{LOUIS} LUDOVICUS

AUTHOR

Catena Evangeliorum

TITLE

Sacerdoti Meditandi Proposita.

DATE DUE

BORROWER'S NAME

STORAGE - CBPL

44976

NO. 45

